This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

P. PAPINIVS STATIVS

VOL. III

LACTANTII PLACIDI

QVI DICITVR

COMMENTARIOS IN STATII THEBAIDA

ET

COMMENTARIVM IN ACHILLEIDA

RECENSVIT

RICARDVS JAHNKE

LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI
MDCCCXCVIII

LACTANTII PLACIDI

QVI DICITVR

COMMENTARIOS IN STATII THEBAIDA

ET

COMMENTARIVM IN ACHILLEIDA

RECENSVIT

RICARDVS JAHNKE

LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI
MDCCCXCVIII

97950

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI

HERMANNO · VSENER

L · M

PRAEFATIO.

Praefanti mihi hunc librum maxime id agendum uidetur, ne quis nimium exspectet. nam quamquam hos commentarios edendos abhinc sex fere annos suscepi, tamen quod mihi proposueram ut perfecerim, tantum abest, ut saepissime muneris aliisque officiis obrutus de opere perficiendo desperauerim. reuera hic liber nunquam confectus esset, nisi satis habuissem fundamentum iecisse, quo nixos alios plura inuestigaturos esse spero. nolui igitur aut omnes illos codices perlustrare, quibus horum commentariorum partes maiores uel minores continentur, aut illos, quorum marginibus haec scholia fere omnia adiectis nouis adscripta sunt. sed ad textum restituendum eos tantum adhibui libros, quibus soli commentarii traduntur. qui sunt codex Monacensis 19482 (**M**) et Parisini 8063 (**Pa**) et 8064 (**Pb**).

Codex Monacensis 19482, quem benigne transmissum Confluentiae contuli, in Philologi uol. XXIV p. 156 a Woelfflino laudatur.

Codicem Parisinum 8063, quem Kohlmannus in Philologi uol. XXXIII p. 129 sq. descripsit, ut Parisiis compararem, contigit mihi Vseneri magna erga me beneuolentia anno h. s. nonagesimo tertio.

Codicem Parisinum 8064, qui eodem loco quo prior descriptus est, in hac urbe Elberfeldensi contuli.

Praeter hos codices librum (**L**) adhibui, cui titulus hic est: 'Papinii Surculi Statii opera quae extant. Placidi

Lactantii in Thebaida et Achilleida commentarius. Ex Bibliotheca Fr. Pithoei. J. C. Collatis MSS, ueteribusque exemplaribus, recensuit; partim nunc primum edidit, Fr. Tiliobroga ..... Parisiis, Ex officina Plantiniana, Apud Hadrianum Perier, uia Jacobaea. M.D.C.' de codicibus, quibus usus sit, Tiliobroga in praefatione ipse haec affert: 'Lactantium ex Fr. Pithoei I. C. bibliotheca collatum habui, in quibusdam adiutus sum exemplari MS. Regio; sed quod integritate cedebat Pitheano'. qui fuerint hi codices, pro certo dicere non audeo, sed eos cum **Pa** et **Pb** codicibus summa coniunctos esse affinitate concedet, qui uarias lectiones percensuerit.

Horum fontium purissimum esse **M** codicem tam manifestum est, ut demonstrare supersedeam. hunc autem, quem potissimum secutus sum, non solum a me ipso collatum habebam, sed etiam ab Edmundo Kelter Hamburgensi, qui schedas suas benigne mihi tradiderat. praeterea Ricardus Klotz Treptouiensis apparatus critici lectiones cum eiusdem libri collatione, quam olim confecerat, accuratissime comparauit.

Nec tamen, quamquam libros quos dixi imprimis adhibendos esse putabam, alios fontes, qui quidem mihi suppeditarent, neglexi uelut codicem Monacensem 6396 (de quo conf. Philol. uol. XXIV p. 156), codicem Bambergensem M IV 11 (cf. eundem locum), codicem Gudianum 54, quorum lectiones idem Edmundus Kelter mecum communicauerat. ex quibus libris codex Monacensis 6396 eadem fere praebet, quae Monacensis 19482. codicem Casselanum Mscr. poet. fol. 8, in quo scholia leguntur a I 688 usque ad II 109, a Georgio Wissowa olim collatum ut adhiberem, benigne mihi permiserat Ricardus Klotz. ipse uero codicem Parisinum 10317 (**Pc**) — de quo conf. Philol. uol. XXXIII p. 130 sq. — quibusdam quidem locis comparaui. ne totum codicem perlustrarem, temporis breuitate impeditus sum, id quod eo magis doleo, quod hunc librum etiam ad Statii carmina emendanda summo usui esse mihi persuasi.

Praeter haec instrumenta praesto mihi fuerunt ex bibliotheca Bonnensi liberalissime credita ea, quae Philippus Kohlmann praematura morte absumptus reliquit. qui uir summa doctrina diligentiaque instructus postquam Statii Thebaida et Achilleida edidit, hos quoque commentarios edendos sibi proposuerat nec non tres priores commentariorum libros iam apparatu critico ornauerat. his aliisque ab eo relictis, quae Vsenero auctore bibliothecae Bonnensis facta sunt, quibus locis usus sim, accurate significaui. pro fundamento autem editionis ea non habui, quoniam Kohlmannum, qui codices non totos comparauisset, commentarios alia ratione editurum fuisse uerisimile est atque mihi ipsi uidebatur.

Mihi quidem id summopere agendum uisum est, ut tandem aliquando denuo horum commentariorum contextum proferrem, qualis antiquitus sub Lactantii Placidi nomine tradebatur. quae uero partes antiquissimae sint, quae postea quibusque temporibus additae sint, discernere ausus non sum. at quas partes compluribus de causis nouissime additas putabam, uncis seclusi, quamquam multo plura secludenda esse non ignoro. de his quidem rebus diiudicari posse spero, si omnium codicum Statianorum scholia cum his commentariis comparata erunt. tum fortasse etiam perspicietur, quis fuerit Lactantius ille Placidus quoue tempore uixerit, num commentarius in Achilleida, qui in **L** et **M** libris solis traditur, ab eodem auctore scriptus sit atque in Thebaida, quae ratio intercedat inter haec scholia aliosque rerum mythicarum scriptores, alia. ipse hoc quidem loco de his rebus agere nolui, sed postea alio loco me acturum esse spero. satis igitur habui tabulam addidisse locorum, qui aliquomodo cum Mythographis Vaticanis consentiunt. Seruianorum locorum tabulam addere omisi, quandoquidem Ricardum Klotz hanc rem tractaturum esse scio. In indicem neque ea nomina recepi, quae ex ipsis Statii carminibus exscripta sunt, neque quae in uersibus qui laudantur sunt commemorata. in scribendis autem nominibus ea usus sum ratione, ut non ad ueram formam

recederem, sed eam restituere studerem, quam a commentariorum auctore scriptam esse credebam. quodsi in uocabulis scribendis non semper mihi constiti, ueniam mihi dabit, qui, per quantum temporis spatium huic libro edendo operam dederim, considerauerit.

Restat, ut gratias agam quam maximas uiris doctis, qui in elaboranda hac editione re atque consilio me adiuuerunt: Edmundo Kelter, qui collationes accuratissime factas mihi concessit, Ricardo Klotz, qui etiam in corrigendis plagulis mihi auxiliatus est, Friderico Vollmer, qui denuo officiosissimum in me amicum se praestitit. summas uero gratias ago Hermanno Vsener, cuius liberalitate adiutus Lutetiae Parisiorum uersatus sum. a quo, ut hunc librum pietatis documentum accipiat, peto pio gratoque animo.

Scribebam Elberfeldae mense Iulio anni MDCCCXCVIII.

COMMENTARII IN THEBAIDA

M codex Monacensis 19482.
Pa codex Parisinus 8063.
Pb codex Parisinus 8064.
P horum librorum consensus.
Pc codex Parisinus 10317.
L Tiliobrogae liber.
Lc coniecturae Tiliobrogae.
Lm codices manuscripti a Tiliobroga laudati.
Bamb. codex Bambergensis M IV 11.
Cassel. codex Casselanus Mscr. poet. fol. 8.
Gudian. codex Gudianus 54.
Mon. codex Monacensis 6396.

COMMENTARIVS IN LIBRVM I.

1 FRATERNAS ACIES ALTERNAQVE REGNA PROFANIS DE- Lind. p. 1
CERTATA ODIIS quia pacti erant fratres, ut mutuis annis regnarent et sibi inuicem succederent. hoc dicit: narramus gesta certamina causa regnorum. ALTERNA ut placuerat, non ut possessa sunt. PROFANIS quia per eos uiolata sunt iura naturae, et bene p r o f a n i s, quia nefas erat germanos odia retinere, ergo exsecrabilibus, contra naturam sumptis.

2 SONTESQVE E. T. uel propter bella praesentia uel propter Oedipoden, quia cum matre concubuit.

3 PIERIVS Musicus. VNDE IVBETIS IRE DEAE quia multa sunt principia Thebanae historiae, unde possimus inchoare narrationem.

5 SIDONIOS RAPTVS Europam dicit, quam Iuppiter rapuit et uitiauit. ET INEXORABILE PACTVM L. A. iusserat enim Cadmo filio suo Agenor, quem ad requirendam filiam Europam miserat, ut non nisi inuenta sorore rediret ad patrem.

7 TREPIDVM SI | MARTIS O. quia Cadmus Europam quae- Lind. p. 2
rens uenit ad ea loca, in quibus post Thebae constructae sunt, ubi inuento dracone qui Marti consecratus erat et eo perempto dentes draconis seuit, unde terrigenae nati

---

1 DECERTATA ODIIS *om.* **LP** ‖ 6 sint **Pa** fuerant **LPb** ‖ 8 germanis **Pb** ‖ 10 E. T. *om.* **LP** | 11 Oedipodem **Pa** | qui **LPa** ‖ 12 PIERIVS Musicus *sequitur post* narrationem **M** | Piericus **Pb** ‖ 13 sunt *om.* **Pa** | possemus **P** ‖ 16 et uitiauit *om.* **Pb** | L. A. *om.* **LP** ‖ 17 quaerendam **P** ‖ 20 O. *om.* **LP** ‖ 21 in quibus] ubi **Pb** ‖ 22 consacratus **Pb** ‖ 23 terrigine **Pb**

sunt, qui se mutuis uulneribus peremerunt. ergo Martis operti id est pugnae terrigenarum latentis. TREPIDVM AGRICOLAM Cadmum.

10 IVSSERIT AMPHION T. A. M. hic Iouis filius fuit uel ut alii dicunt Mercurii. cuius lyra accepta canens muros Thebanos dicitur constituisse, ut eius cantu spontanea se saxa muris imponerent. unde Virgilius <ecl. II 23 sq.>: 'canto quae solitus, si quando armenta uocabat, Amphion Dircaeus' et alibi Statius <Theb. II 454 sq.>: 'aut triplices alio tibi carmine muros Amphion'. TYRIOS ACCEDERE MONTES ἐμφατικῶς dixit montes pro saxis.

11 VNDE GRAVES IRAE C. I. M. B. Pentheus aspernabatur Liberi patris mysteria. iratus Liber furorem eius matri immisit, quae armata furore Pentheum filium necauit. et bene dixit cognata. Agaue enim, Semele, Autonoe, Ino sorores fuerunt Thebanae.

12 QVOD SAEVAE IVNONIS OPVS Iuno dum uideret a Ioue Semelen diligi, in aniculam uersa est decoratam. dolum meditans Semeles limen ingressa est, cui ita locuta est: Si te, ut perhibent, integre amat Iuppiter, hoc ab eo impetra, ut talis ad te ueniat, qualis Iunoni solet uideri. quae ita inducta Iouem rogauit. qui cum negaret et diceret aspectum dei nullo modo ferre posse mortalem, tandem promisit tali se habitu ad eam esse uenturum, quali

---

4 IVSSERAT **L** *corr. in* IVSSERIT **M** | T. A. M. *om.* **LP** | filius Iouis **LP** | uel] *conieci* ut **Pb** *om.* **LMPa** ‖ 6 constituisse **LmM** construxisse **LP** ‖ 7 muris **LPb** humeris **MPa** | unde .... Amphion[2] *leguntur post* TYRIOS .... saxis **MP** ‖ 8 amphion ductus **Pb** ‖ 10 alio] o. **M** odio **LP** ‖ 11 MONTES *om.* **Pa** | emphasticos **Pb** enfasticos **Pa** enfaticos **M** | montes pro saxis *om.* **M** ‖ 12 C. I. M. B. *om.* **LP** ‖ 13 Liber] ergo **LPa** *om. add.* **M** eius furorem **P** *transpos. corr.* **M** ei furorem **L** | matris **Pb** ‖ 14 vocauit **Pa** ‖ 15 agauen . semelen . autoen **M** ‖ 18 semelē **Pa** | est *om.* **L** | iuno decoratam **MPb** luna decorata **Lm** | decoratam *illud in suspicione mihi est. latetne* dedecoratam decoctam decrepitam *tale quid?* luna decima orta *Vnger.* | domum **LmM** ‖ 19 meditaris **M** ‖ 22 ita *om.* **LP** ////ita **M** | indocta *corr. in* inducta **M** | rogauit] cognouit **Pb** ‖ 23 posse ferre **L** ‖ 24 promittit **Pb**

ad Iunonem consueuit. qui cum uenisset cum fulmine, Semele sustinere non potuit et obiit. Iuppiter uero aperto eius uelocissime utero Liberum patrem aperto femore abdidisse dicitur, ut expletis nouem mensibus legitime nasceretur. CVI SVMPSERIT ARCVM INFELIX ATHAMAS Leucothea, quae et Ino, Liberi patris nutrix fuisse dicitur. huius marito Athamanti talem furorem Iuno immisit, ut filios suos uellet occidere, sperans quod Liberum patrem inuenire posset et simili sorte perimeret. qui Athamas unum filium suum Learchum arcu uel sagittis exstinxit. Leucothea uero, ubi maritum suum furere conspexit, cum Palaemone filio suo se dedit in mare. quae postmodum in marinam deam conuersa est et uocatur Mater Matuta, filius eius deus Portunus. unde Virgilius ⟨Aen. V 241 sq.⟩: 'manu magna Portunus euntem impulit'.

14 IONIVM quod se in Ionio mari Leucothea praecipitauerit.

15 GEMITVS ET PROSPERA id est infelicitates et felici- Lind. p.
tates Cadmi reticeo.

16 LIMES MIHI principium et finis dicitur limes.

17 CONFVSA DOMVS quia idem filius et maritus, eadem mater et uxor, iidem filii qui nepotes.

18 SPERARE TRIVMPHOS ideo Graeca bella scribo, quia Latina non possum.

19 BISQVE IVGO RHENVM B. A. L. I. per fluuium gentem Gallorum bis a Vespasiano uictam ostendit.

20 ET CONIVRATO contra nos scilicet.

22 BELLA IOVIS pugnam quam in Capitolio Domitianus

---

3 aperto *delendum est* **Lc** | femori **LP** | addidisse **MP** || 4 fertur **Pb** || 5 sumpserat **Pa** | arcus **Pa** | leucothoea **Pa** leucothoe **LPb** || 6 et *om.* **L** || 7 inmisit *sic fere semper* **M** || 8 sperans qui **Pb** || 9 possit **M** | perimere? || 10 suum filium **Pa** | learcum **P** || 12 filio *om.* **Pa** || 13 matri **Pb** | Matuta] naturae **Pa** || 14 Portumnus **L** || 15 magna manu **Pa** | impulit *om.* **P** || 16 precipitauit **Pb** || 18 id est *om.* **Pb** | et felicitates *om.* **L** || 20 *schol. deest* **Pb** || 22 ////idē **M** idem **Pa** | filii et nepotes **Pb** || 23 bella Graeca **LPb** || 25 B. A. L. I. *om.* **LP** || 27 ET *om.* **MP**

gessit, quando patrem suum Vespasianum obsessum a Vitellio liberauit. ergo Vespasiano imperatori sui temporis adulatur. DECVS ADDITE FAMAE Titum Domitianum, filium Vespasiani, dicit.

23 SVBEVNTEM EXORSA PARENTIS ad imitationem patris.

24 LICET ARCTIOR quamuis densentur astra, dum spatiosus tibi locus paretur in caelo. licet omnes stellae se contrahant, ut tibi locum faciant quem uolueris, licet Sol te magis uelit diei implere curricula quam se et tibi suum cedat officium aut tecum Iuppiter aequa parte caelum partiri desideret: tamen melius tibi erit terrae regnare quam caelo, et sis terrae uel maris dominus et superis caeleste dones imperium.

25 PLAGA L. C. hoc est orientalis.

26 BOREAEQVE septentrionalis. ET HIVLCI FVLMINIS E. quia fulmen, quicquid percusserit, hiare facit. expers uero australem partem dicit, quia semper fulmine caret.

27 SOLLICITET tuo scilicet amore. LICET IGNIPEDVM FRENATOR EQVORVM id est Sol licet tibi cedat suam potestatem et tradat tibi currus suos. ut Lucanus ⟨I 48⟩: 'seu te flammigeros Phoebi conscendere currus'.

28 RADIANTEM CRINIBVS ARCVM circulum in quo sol suos cursus explet, quia ueluti arcus uidetur, quod sol ab oriente nascens usque in occidentalem partem desinit.

31 ET SIDERA DONES concedas numinibus uel locis suis esse sinas.

Lind. p. 4 32 [PIERIO Musico.] OESTRO instinctu, stimulo, quem

---

5 admirationem **L** ‖ 6 quamuis .... in caelo *om.* **Pb** ‖ 9 uelit te magis **LPa** | implere diei **L** | curriculo **Pa** ‖ 10 cedat officium suum **L** | suum *om.* **Pa** | credat *Mon.* | tecum] cum **MP** ‖ 11 terrae] terra **L** terra//// **M** ‖ 14 L. C. *om.* **LP** ‖ 15 Boreae **MP** | ET *om.* **MP** | FVLMINIS *om.* **Pb** ‖ 16 E. *om.* **LP** ‖ 17 $\overset{o}{\mathrm{v}}$ *supra rasuram add.* **M** ‖ 18 scilicet tuo **Pb** | LICET *om.* **MP** ‖ 21 curros **MPa** | p. c. **LP** ‖ 22 a. arcum **M** | ARCVM circulum *om.* **Pb** ‖ 23 exercet cursus suos **Pb** ‖ 24 nascens *om.* **Pb** | occidentem **Pb** ‖ 25 *schol. in contextu om. in marg. inf. suppl.* **M** | donas **Pb** ‖ 27 PIERIO Musico *om.* **M** | instinctū **Pb**

Romani asilum dicunt, Graeci oestrum. [alii dicunt, quod fons isto nomine sit apud Siculos, ubi Musae coluntur.]

33 NVNC TENDO CHELYN citharam. Graece enim χέλυς testudo dicitur, cuius neruis sonantibus Apollo uel Mercurius citharam dicitur inuenisse. nunc hoc dicit: se adhuc Romana bella scribere non posse, nisi tunc cum maior pectore Phoebus aduenerit. SATIS sufficienter. ARMA REFERRE AONIA Thebana, ab Aone rege, filio Neptuni, uel a monte Boeotiae. nam ipsa est Aonia, quae et Boeotia, quae et Thebae.

34 ET GEMINIS SCEPTRVM E. T. Eteoclis et Polynicis.

35 NEC FVRIIS POST F. M. ut Lucanus ⟨I 551 sq.⟩: 'scinditur in partes geminoque c. s. T. i. r.' hunc autem sensum in duodecimo libro calcatius exsequitur.

37 ET EGESTAS euacuatas, populis exspoliatas. ALTERNIS MORTIBVS Thebani et Argiui. ⟨VRBES⟩ ciuitates id est Thebas et Argos.

38 CVM RVBVIT infecta est.

40 ISMENON fluuius.

41 QVEM PRIVS HEROVM ad inuocationem redit poeta. interrogatiue quaerit a Musa, quem uelit a se primum heroum describi. figura διαπόρησις id est addubitatio.

---

1 asylum **LM** | dicunt *om.* **Pb** | oestrum uocant **Pb** | alii ... coluntur *post u.* 33 Thebae *posuit Kohlm.* | quod *om.* **Pb** || 2 apud siculos sit isto nomine **Pb** | hoc nomine **L** || 3 NVNC *om.* **L** | chelin **Pa** chelim **Pb** c. chelin **M** | chelon **MP** || 4 Apollo *om.* **Pb** | uel Mercurius *om.* **LM** || 5 inuenisse dicitur **Pb** || 6 romana bella adhuc **Pb** || 7 SATIS sufficienter *om.* **Pa** || 9 boetie *sic fere semper libri* | nam *om.* **M** | ē////aonia **M** || 11 ET *om.* **MP** | geminum **Pa** | E. T. *om.* **LP** || 12 F. M. *om.* **LP** || 13 geminoque cis. t. i. r. **LMPa** geminoque cis. t. i. & **Pb** || 14 calcatius **M** *superscr. al. m.* enucleatius || 15 ET *om.* **M** | populis exspoliatas *om.* **M** | spoliatas **Pb** || 16 thebanorum **L** thebarum **P** | argiui *corr. in* argiuorum **M** argiuorum **LP** | VRBES *suppl. Grotius* || 17 id est] uelut **L** uel **Pa** | et] uel **L** || *scholia* 38 *et* 40 *secuntur in libris post* laudibus || 18 id est infecta est **L** || 19 hismeñ **Pa** hic menon **Pb** Hismenon **L** | fluuius est **L** || 20 eorum **Pa** | ad interogationem **Pb** || 21 ex Musa **LP** || 22 eorum **P** | diaporisis **MPa** dyaporosis **Pb** | ////dubitatio **M**

ut Horatius ⟨carm. I 12, 13 sq.⟩: 'quid prius dicam solitis parentis laudibus'. IMMODICVM IRAE T. Tydeus Oenei et Euriboeae filius, gener Adrasti. et bene immodicum irae, quia auctoris suae necis cerebro dicitur immoriens pastus.

42 LAVRIGERI S. A. V. H. Amphiaraum Lyncei et Hypermestrae filium dicit, qui hiatu terrae, dum curru dimicaret, absumptus est. quem laurigerum dixit eo quod Apollinis esset antistes.

43 VRGET ET HOSTILEM PROPELLENS CAEDIBVS AMNEM TVRBIDVS HIPPOMEDON compellit ad scribendum.

44 HIPPOMEDON Nesimachi et Nasicae filius. qui, dum in Ismeneta fluuio dimicaret, exstinctus est. PLORANDAQVE BELLA P. miseratione digna et in puerili aetate praesumpta. bella Parthenopaei, Meleagri et Atalantes filii, dicit.

45 ALIO CAPANEVS HORRORE C. bene alio horrore, maiore impetu dictionis. ut ipse alibi ⟨Theb. V 585⟩ de Capaneo 'grauioraque tela mereri'. Capaneus, ut alii putant, Hippotae et Astynomiae filius.

46 IMPIA IAM MERITA S. L. D. merito impia. dextra parricidae bene merita, quae uindicauit.

---

2 T. *om.* **LP** ‖ 3 euriboe **MPa** ‖ 4 dicitur *om.* **M** ‖ 5 moriens **LPb** ‖ 6 A. V. H. *om.* **Pa** subitos an **Pb** hoc est **L** | Amphiarai **LPa** | Lyncaei **L** | Hipermenestrae **L** ‖ 7 dicitur quia **Pb** ‖ 11 HIPP. *om.* **P** ‖ 12 nessimaci **MP** | nessice **Pb** | filiū **M** dicit *add. man. 2* ‖ 13 in *om.* **Pb** | Ismeneta *corrigere nolui.* Hismeneta **L** ismenonta **MPb** ismeñta **Pa** ismenone al. ismenonta **Lm** *cf. Vnger. p.* 21 *sq.* ‖ 14 P. *om.* **LP** | miseratione . . . bella *om.* **Pb** | pueri *corr. in* puerili **M** ‖ 15 Parthenoi **L** parthenone **Pa** parthonopei **Pb** | atalantis **MPa** atlantis **Pb** ‖ 16 dicit] pici **Pb** ‖ 17 C. *om.* **L** ca. **Pb** | honore **M** ‖ 18 inspectu *corr. in* inp&u *man. 2* **M** ‖ 19 grauioraque . . . Capaneus *om.* **M** | magis ut **M** ‖ 20 ippote **MPa** | astinomeae *Mon.* Astimoniae **L** astinonie **M** astimone **P** *cf. Vnger. p.* 22 | Hipponoi et Astimones **Lm** | filio **MP** ‖ 21 MERITA *om.* **L** | S. L. D. *om.* **LP** | dextera **MPa** ‖ 22 uendicauit **Pb** indicauit **Pa**

47 MERSERAT A. D. N. P. O. absconderat pudorem. omnis enim uerecundia de aspectu est.

49 ILLVM INDVLGENTEM operam dantem. ut Virgilius ⟨Aen. IX 165⟩: 'indulgent uino'.

51 CIRCVMVOLAT ALIS SAEVA DIES ANIMI lux conscientiae atque Furiarum. nam quamuis caecus esset, facinora sua conscientia arguente cernebat.

55 PVLSAT INANE SOLVM bene inania Tartara, ut Virgilius ⟨Aen. VI 269⟩: 'perque domos Ditis uacuas et inania regna'.

56 DI SONTES ANIMAS ANGVSTAQVE TARTARA POENIS Q. R. Lind. p. 5
in hac prece orantis artem et ordinem seruat. primo meritum suum memorat, cum dicit ⟨u. 60⟩: 'si bene quid merui', exponit iniuriam ⟨u. 74⟩: 'orbum uisu regnisque carentem', uindictam quaerit ⟨u. 80 sq.⟩: 'tu saltem, debita uindex, huc ades e. t. i. p. o. n.'. angusta autem Tartara merito, quippe cum scelera sobolis suae Eteoclis et Polynicis poenarum numerum uincant.

57 TVQVE VMBRIFERO STYX LIVIDA FVNDO [nihil omnino apud superos cernere hoc est reuera Stygem uidere. Styx liuida] id est nigra, ut Virgilius ⟨Aen. VII 687⟩: 'liuentis plumbi'. unde et liuidos dixere inuidos id est nigros, ut Horatius ⟨sat. I 4, 85⟩: 'hic niger est, hunc tu, Romane, caueto'.

58 QVAM VIDEO paene oxymoron. quid enim caecus uidet? sed tenebras se uidere credit. nihil enim apud superos uidere hoc est reuera Stygem uidere.

59 PERVERSAQVE VOTA S. id est mala, quae opto,

---

1 A. D. N. P. O. *om.* **LP** ‖ 11 Dii **LP** | POENIS *om.* **P** | Q. R. *om.* **LP** ‖ 14 merui etc. **L** ‖ 15 parentem **MPa** | Tu] cum **Pb** ‖ 16 e. t. i. p. o. n.] &c **L** et **Pa** &t **Pb** ‖ 17 subolis **Pa** | Eteoclis et Polynicis *om.* **M** ‖ 19 LIVIDA *om.* **Pa** | FVNDO *om.* **LPa** | nihil ... liuida *om.* **LPb** ‖ 20 reuera est **Pa** ‖ 22 dixisse **Pb** | id est] et **L** | *scribere malim* inuidos dixere liuidos uel nigros | ut] unde **Pb** ‖ 23 Horatius *om.* **Pb** ‖ 25 eximeron **MPb** oximeron asperum uel accutum **Pa** ‖ 26 uidere se **M** | nihil ... Stygem uidere *om.* **MP** ‖ 28 S. *om.* **LP**

comple. [quia pater filiis imprecabatur. nam ipsi sunt secunda, quae sunt aduersa felicibus.]

60 SI BENE QVID MERVI se increpat, [condemnat oracula] quia non contentus generis falsitate responsa consuluit. nam ei cautio diuinationis fuit occasio parricidii.

61 ET TRAIECTVM VVLNERE PLANTAS responderat oraculum Laio, quod a filio suo posset occidi. unde natum Oedipum iussit proici transfixis cruribus. harum omnium seriem fabularum in argumento digessimus.

62 CIRRHAEA ista enim ciuitas iuxta Parnasum est montem, qui in duo iuga diuiditur, in Heliconem et Cithaeronem: BICORNI id est bicipiti Parnaso, ut Persius ⟨prol. 2 sq.⟩: 'nec in bicipiti somniasse Parnaso memini'. item Lucanus ⟨V 78⟩: 'unoque iugo, Parnase, latebas'.

64 POLYBO rex Phocidis fuit, qui Oedipum pro filio suo aluit. TRIFIDAEQVE IN PHOCIDOS uel propter tria promunturia, quae sunt ibi, uel quia in confinio regionum ipsa ciuitas est sita, uel quia habet tres uias, quae post multa spatia in unam se iungunt plateam. ideo ait trifidae.

65 LONGAEVVM IMPLICVI REGEM bene regem, hoc enim solum parricidii tempore recognouit.

66 SI SPHINGOS INIQVAE CALLIDVS A. T. P. R. callidus non ignarus: si Sphingos uideor soluisse ambages, o Furia,

---

1 comple M compleri **LP** | *quae secuntur, mendosa sunt. fortasse suppleri debet* peruersa *et pro* quia *scribi oportet* quae. *is uero qui* nam . . . felicibus *scripsit,* secunda *imperatiuum qui* comple *uocabulo declaratur male intellexisse uidetur. denique pro* felicibus *exspectamus* filiis ‖ 2 uersa **Pb** ‖ 4 qui **MPb** | contemptus **Pa** | consuluit] contempsit **LM** ‖ 5 caucio **M** causa **LP** | causa paricidū **Pb** ‖ 6 ET *om.* **MP** ‖ 7 lai **MP** ‖ 8 proici *om.* **Pb** | trasfixis cruribus perditum iri **Pb** ‖ 11 montem est **L** ‖ 13 Parnasso sompniasse **Pa** | memini me **Pb** m. m. **M** ‖ 14 item . . . latebas *om.* **M** | parnasse latebras **Pa** ‖ 15 POLYBO Polybus **L** | fuit *om.* **Pa** ‖ 16 TRIFIDAE **L** | TRIFIDAEQVE . . . trifidae *om.* **M** ‖ 17 promontoria **L** promuntoria **P** | uel quae in confinio **Pa** ‖ 19 iungant **LPa** ‖ 22 cognouit **LP** ‖ 23 SPHYNGOS **L** spingos **MPb** | iniq̄ȝ **Pa** | A. T. P. R. callidus *om.* **LP** ‖ 24 si *om.* **MPb** sis **Pa**

ut bene de te merito parricidae tuo incestum praemium dares. dicta Sphinx, quod ita stringeret homines suis quaestionibus, ut se expedire non possent — nam Graece *σφίγγειν* constringere dicitur uel uincire — quod quasi omnium mentes suis propositionibus ligaret. Sphinx monstrum erat alas et ungues habens in similitudinem Harpyiarum, quod insidens scopulo uiae imminenti insolubilia aenigmata transeuntibus proponebat. quae cum soluere non possent, ex improuiso ueniens alis et unguibus ad se in rupem trahebat. cuius locutionis ambages Oedipodes sua calliditate soluit. quod factum beneficio Furiae imputat. alii dicunt, quod Sphinx simia uillosa sit, quod hoc loco non congruit.

69 CONVBIVM concubitum matris dulces furias dixit. et bene totum, etiam quod ignarus admisit, imputat Furiae, ut beneficiorum assiduitate suffulta tamquam suum sibi uindicet parricidam. GAVISVS INII hic uis | sceleris con- Lind. p.
scientia probatur admissi, quod tali conubio sit gauisus.

70 SAEPE TVLI facile enim purgatur, quicquid semel uel casu committitur.

71 MOX AVIDVS POENAE DIGITIS CAEDENTIBVS VLTRO INCVBVI id est festinaui edere de me ipse supplicium, ne ulterius tanta scelera celarem. nam cum caederent digiti, poenae magis quam mortis auidus pronus incubui. nam desiderasse mortem hoc fuerat fugisse supplicium.

73 EXAVDI SI DIGNA PRECOR QVAEQVE IPSA FVRENTI id est quae tu suadere potuisti. Furiarum est enim semper

---

1 ut t tu **M** | parricide tuo merito **MP** ‖ 2 dicta Sphinx ... congruit *om.* **M** ‖ 3 posset **Pb** ‖ 4 *σφίγγειν*] sphinx **Pb** spinx **Pa** | stringere **Pb** | uel *om.* **Pb** | uinculum **P** ‖ 6 harpyarum **L** harpiarum **Pa** arpiarum **Pb** ‖ 8 preponebat **Pb** ‖ 10 rupe **Pb** ‖ 11 sed hoc factum **Pb** ‖ 12 sed hoc loco **Pa** ‖ 14 CONNVBIVM **L** Comnubium **Pb** ‖ 15 que *corr. in* qđ **M** | inputat **M** ‖ 16 tanquam **L** ‖ 17 iudicet **Pb** | INII *om.* **L** ini **P** id est *in rasura* **M** | huius sceleris admissi **Pb** ‖ 18 probatum **Pb** | qui *corr. in* qđ **M** | connubio **Pb** ‖ 21 CAEDENTIBVS *om.* **P** ‖ 22 INCVBVI *om.* **M** | festinaui ... digiti *om.* **Lm** ‖ 24 hoc f. pronius **Pb** ‖ 26 QVAEQVE IPSA *om.* **M** | FVRENTI *om.* **LM** furentem **Pb** s. **Pa** ‖ 27 enim est **L**

suadere crudelia. ut Virgilius ⟨Aen. VII 335⟩: 'tu potes unanimos armare in proelia fratres'.

74 ORBVM VISV REGNISQVE PARENTEM NON REGERE id est orbatum regnis et uisu non regere ut caecum.

76 QVOS GENVI QVOCVMQVE TORO licet sint de incesto progeniti.

80 IGNAVVS GENITOR uel cum sacrilegio optat audiri. ut Virgilius ⟨Aen. II 326⟩: 'ferus omnia Iuppiter Argos'.

TV SALTEM DEBITA VINDEX ut Virgilius ⟨Aen. XII 646 sq.⟩: 'vos o mihi manes este boni, quoniam superis auersa uoluntas'.

81 HVC ADES ET TOTOS IN POENAM ORDIRE NEPOTES ordire dispone. hoc est: persequere genus meum omne usque ad nepotes. notandum sane quod totos pro omnibus dicit. cum numerum significare uolumus, omnes dicimus, cum corpus, totum. usurpatiue tamen poeta posuit totos pro omnibus. ut Virgilius ⟨Aen. I 185⟩: 'hos tota armenta secuntur', et econtra pro toto omne ut ⟨Aen. II 750 sq.⟩: 'omnemque reuerti per Troiam' atque ⟨Aen. III 3⟩: 'omnis humo fumat Neptunia Troia'.

82 INDVE QVOD MADIDVM TABO indue liberis meis diadema, quod ego Laio abripui cruore pollutum.

84 I MEDIA IN FRATRES signum est discordiae. ut Virgilius ⟨Aen. I 348⟩: 'quos inter medius uenit furor'.

85 DISSILIANT multi 'dissiciant' legunt. est autem

---

1 ut *om.* **L** | potens **Pa** ‖ 2 unanimeis **L** unanimes **P** | unanimos p. n. r. **M** ‖ 3 VISV] iussum **Pb** | CARENTEM **L** ‖ 4 regnare **M** *corr. in* regere *man. 2* | ut caecum *om.* **M** *add. man. 2* ‖ 5 THORO **L** | de incerto **M** de scesto **Pb** ‖ 8 ut . . . SALTEM *om.* **Pa** ‖ 9 DEBITA VINDEX *om.* **LPa** ‖ 10 mihi *om.* **Pb** ‖ 12 impoena **Pb** | NEPOTES *om.* **P** ‖ 13 ordire *om.* **LP** | dispone *om.* **Pb** | prosequere **LPa** ‖ 14 sane *om. suppl. ante* totos **M** ‖ 15 dixit **L** ‖ 17 totos *om.* **L** ‖ 18 sequuntur **L** s. **MPa** ‖ 21 libris **Pb** ‖ 22 abrupi **Pb** ‖ 23 I *om.* **L** | IN *om.* **L** | discordia **Pa** ‖ 24 medios *corr. in* medius **M** medios *Mon.* ‖ 25 dissiciant *scripsi* (*cf.* Neue *lat. Formenl.*[2] II 921 *sqq.*) dissentiant **L** dissitiant **MPa** disuciant **Pb**

sensus: aut ipsi filii germanitatem suam ferro dissipent aut ipsa germanitas ferro dissipetur. TARTAREI REGINA BARATHRI Tartarus est profunditas inferorum, barathrum uero squaloris altitudo. dicit autem hoc: fac ut tantum scelus filii audeant, quod optet etiam pater caecus uidere.

87 MEA PIGNORA NOSCES quos ad facinora scelerum tam pronos inuenies, ut meos filios esse non dubites.

88 SEVEROS tristes, ut Virgilius ⟨Aen. VI 374⟩: 'amnemque seuerum'. Lind. p.

89 ADVERTIT VVLTVS bene uultus, non faciem dixit. uultus enim mutatur ex animi qualitate, facies semper est simplex. INAMOENVM a quibusdam tapinosis creditur, qui putant poetam 'squalidissimum' debuisse dicere. inamoenum ergo dixit, sine ulla amoenitate, et est una pars orationis. ut Virgilius ⟨Aen. VI 438⟩: 'tristisque palus inamabalis unda'.

90 RESOLVTAQVE VERTICE CRINES ut Virgilius ⟨Aen. IV 509⟩: 'crinis effusa sacerdos'.

91 SVLPHVREAS id est ardentes. nunquam sulphur defluit nisi de loco flagranti. sulphur enim terrae ebullientis spuma est.

93 TRISTIBVS bene ad nefas: tristibus locis exsiluit, quia habent etiam inferi loca amoena. DISCEDIT INANE V. discedunt umbrae, quae solidis corporibus carent.

95 ET CALIGANTES A. E. C. obscuros campos illa petit, in quibus est turba animarum.

96 TAENARIAE LIMEN Malea promunturium est Laconicae, in cuius radicibus locum quendam profundum Taena-

---

1 suam *om.* **Pb** ‖ 2 aut ipsa . . . dissipetur *om.* **Pb** ‖ 5 quod] q **M** | optat **Pb** | patri **Pb** ‖ 10 Auertit **Pb** ‖ 11 imitatur **Pb** ‖ 12 est *om.* **LPa** | inamoeno **M** | enim a **Pa** ‖ 13 dicere debuisse **Pb** ‖ 14 una est orationis pars **L** ‖ 15 tristique **Pb** ‖ 16 palus *om.* **Pb** | undae **LPa** ‖ 17 cernes **Pb** ‖ 18 crines **L** ‖ 19 sulfur **Pb** ‖ 20 bullientis **L** ebulientis **Pb** ‖ 23 quia] q̃ **Pa** | inferi etiam **L** | inferiora **LmM** inferiori **Pb** | DISCEDIT *om.* **Pa** | INANE *om.* **P** | V. *om.* **LP** ‖ 24 discedunt *om.* **MPb** | quam **Pb** | solide **Pa** ‖ 25 A. E. C. *om.* **LP** ‖ 27 tenaree **MP** | laconiae **LP** ‖ 28 in quibus radicibus **Pb**

rum uocant, in quo dicitur esse aditus inferorum. Virgilius ⟨georg. IV 467⟩: 'Taenarias etiam fauces, alta ostia Ditis'. IRREMEABILE eo quod ab inferis ad superos mortalium nullus remeat naturaliter. ut Virgilius ⟨Aen. VI 128 sq.⟩: 'sed reuocare gradum superasque euadere ad auras hoc opus, hic labor est'.

97 SENSIT ADESSE DIES id est: Furiae aspectu turbatus est.

98 PROCVL ARDVVS ATLAS procul: longe est enim nimis occasus a Thessalia, in quo Atlas est positus. Atlas, Iapeti filius et Clymenes, cum hospitio non susciperet Perseum, Iouis et Danaes filium, qui a Polydecte rege missus fuerat ad Medusam Gorgonam occidendam, quam Perseus Minerua monstrante interfecit, rediens, cum ab Atlante Libyae finibus prohiberetur, monstrato Gorgonis capite in montem eum mutavit. [qui postquam Furiam uidit, territus est.]

99 ET DVBIA CAELVM C. R. dubia ad timorem rettulit Furiae uenientis: quam dubiam metus fecerat. et deest prope, ut Virgilius [nimis poetice usque ad credibilia] ⟨Aen. VIII 657⟩: 'Galli per dumos aderant arcemque tenebant'. deest paene, nam prope tenuerant.

Lind. p. 8 101 NOTVM ITER carum, ut Virgilius ⟨ecl. I 51⟩: 'hic inter flumina nota'. VELOCIOR ad assiduitatem rettulit ueniendi. nam nouitas itineris moras solet afferre erroris-

---

1 Virgilius ... Ditis *om.* **M** ‖ 4 ut *om.* **L** ‖ 5 s. a. e. **Pa** ‖ 6 hoc ... est *om.* **LPa** hoc h. l. e. **M** ‖ 7 et esse **Pa** e. e. **M** | diem **Pb** d. **M** ‖ 9 *totum schol. corruptum esse apparet. corrigere nolui* | ATLAS *om.* **Pb** | procul *om.* **LPa** | nimius **M** ‖ 10 est atlas **Pb** | positus *om.* **Pb** ‖ 11 climene **P** clemenę **M** ‖ 12 danare **M** damne **Pb** dane **Pa** ‖ 13 Gorgona **L** Gorgoneti **Pb** | monstrante minerua **Pb** | Minerua monstrante Perseus **L** minerua monstrante ipse Perseus **Pa** ‖ 14 ab *om.* **Pb** ‖ 15 monstrato *om. in marg. add. corr.* **M** monstratur **Pb** ‖ 16 posteaquam **L** ‖ 17 ET *om.* **M** | C. R. *om.* **LP** | dubia *om.* **L** | retulit **MPa** | furie retulit **Pb** ‖ 18 quem dubium *Mon.* ‖ 19 nimis ... credibilia *om.* **LP** ‖ 20 arcemque tenebant *om.* **L** at **P** ‖ 21 deest paene *om.* **L** | penā **M** ‖ 22 Nouum *corr. in* Notum **M** ‖ 23 retulit *libri* ‖ 24 morā **M**

102 ITQVE REDITQVE ad crimen pertinet Thebanorum, quorum pro suis Furia finibus utebatur. COGNATAQVE TARTARA MAVVLT neque bis accipiendum. hoc est: neque uelocior neque mauult. ut Virgilius ⟨Aen. XII 541⟩: 'nec misero clipei mora profuit aeris', id est nec clipei nec aeris. MAVVLT nec magis uult habitare Tartara quam Thebas, postquam illic probauit parricidium et incestum libenter admissum.

103 CENTVM pro innumerabilibus posuit.

104 SEDET polysemus sermo est. significat enim placet, ut ⟨Aen. II 660⟩: 'sedet hoc animo', aliquando cogito, ut ⟨Aen. IX 4⟩: 'Turnus secreta ualle sedebat', aliquando positum est ut hoc loco, et aliquando curat ut ⟨Aen. I 56⟩: 'celsa sedet Aeolus arce', et reuera sedet.

105 QVALIS talis erat lux illi, qualis est luna, cum laborat magica arte. nam pagani magicis artibus credebant lunam posse mutari. unde Virgilius ⟨ecl. VIII 69⟩: 'carmina uel lunam caelo deducere possunt'.

106 ATRACIA RVBET ARTE L. Atracis, qui fuit rex Thessaliae et pater Hippocatiae, quam Pirithous duxit uxorem, qui primus artem magicam apud Thraciam constituit. ergo Atracia est magica scientia. RVBET ARTE LABOR hoc est: qualis color est lunae deficientis arte magica.

108 QVO LONGA SITIS MORBIQVE FAMESQVE quasi in

1 thebanarum *corr. in* thebanorum **M** ‖ 2 finibus furia **Pb** ‖ 3 nec . . nec . . nec **Pb** ‖ 6 MAVVLT *om.* **M** | neque **L** ‖ 7 primo quam **Pa** | patricidium **Pa** parciduum **Pb** | non cestum **Pb** ‖ 10 *scholion om.* **M** ‖ 12 sacrata *Vergilius* ‖ 13 est *om.* **Pa** | et *om.* **Pb** ‖ 15 *scholion om.* **M** | talis qualis **L** | illa **L** | est] & **L** ‖ 16 paganis **Pb** ‖ 18 carmine **Pa** | luna **Pa** | caelo . . . possunt *om.* **Pa** | uel coelo p. d. l. **Pb** ‖ 19 rebet arte **Pb** r. a. l. **MPa** *om.* **L** | Atracies **MPa** athracias **Pb** Athracies **L** Atracis ars *Vnger.* Atracis *Kohlm.* | rex *suppleui cum Bodio* ‖ 20 et *om.* **L** | pater *om.* **Pb** | pater et **MPa** | ippocatie **MPa** hipeccatie **Pb** Hippodamiae (s. Hippocratiae) *Bodius* | Perithous **L** ‖ 21 apud Atraciam *Vnger., fortasse scribendumst* uel Atraciam *tale quid* ‖ 22 RVBET ARTE LABOR *om.* **MP** ‖ 25 m. fi. q. **Pa** m. f. r. q. **Pb**

pestilentia nulla sit mortis discretio. ut Virgilius ⟨georg. III 471 sqq.⟩: ʻnec singula morbi corpora corripiunt, sed tota aestiua repente, spemque gregemque simul cunctamque ab origine gentem'. trium ergo Furiarum tres memorat potestates: sitis, morbi famesque'.

109 ET POPVLIS MORS VNA VENIT ut item Maro ⟨Aen. XII 851 sq.⟩: ʻsiquando letum horrificum morbosque deum rex molitur meritas aut bello territat urbes'. RIGET HORRIDA TERGO P. riget dura est. horrida sordida. ut Virgilius ⟨Aen. VI 555⟩: ʻpalla succincta cruenta'. ⟨palla⟩ amictum significat, ut idem Maro ⟨Aen. VI 301⟩: ʻhorridus ex humeris nodo dependet amictus'.

110 REDEVNT IN PECTORA NODI redeunt ad duplicationem rettulit alterius nodi.

111 ATROPOS HOS A. I. N. P. C. ut ostenderet Furiarum ministerio et fatorum decreta compleri et Proserpinae uoluntatem. NOVAT nouos retexendo facit.

112 TVM GEMINAS ut fratres utraque manu armaret. HAEC IGNE ROGALI FVLGVRAT HAEC VIVO MANVS AERA VERBERAT HYDRO ut Virgilius ⟨Aen. VI 570 sqq.⟩: ʻcontinuo sontes ultrix succincta flagello Tisiphone quatit insultans toruosque sinistra intentans angues'.

d. p. 9 114 VT STETIT postquam stetit. PLVRIMVS longus. ut Virgilius ⟨georg. III 52⟩: ʻplurima ceruix'. ARCE

---

1 nullo **Pb** ‖ 2 corpora o. s. t. a. r. s. g. c. q. a. o. g. **M** | corripuit **Pa** ‖ 3 cunctam **Pb** ‖ 4 memoras **Pb** ‖ 5 sitis *om.* **M** | famisque **LPb** ‖ 6 ET *om.* **L** | uạna **M** ‖ 7 loetum **M** lectum **Pa** | orificum **MPb** ‖ 9 TERGO *om.* **L** | P. *om.* **LP** | riget *om.* **Pb** | est dura **L** | horrida est dura **Pa** | est horrida *om.* **Pb** ‖ 10 palla *suppleui ex coniectura. hoc loco* **L** *praebet* REDEVNT ... NODI ‖ 11 horridus] sordidus *Vergilius* ‖ 12 ex *om.* **Pa** ‖ 13 REDEVNT ... NODI *hoc loco om.* **L** | NODI *om.* **P** ‖ 15 HOS A. I. N. P. C. *om.* **LP** | ostenderet iustitiam Furiarum **L** ‖ 16 ministerio **M** *superscr.* a *man. 2* | decreto **L** ‖ 17 uoluntate **L** | nouas **L** ‖ 18 ut'que **Pa** ‖ 19 regali **Pa** | HAEC VIVO ... HYDRO *om.* **MPb** ‖ 20 sqq. accincta **Pb** *Vergilius* | flagello *om.* **Pa** | intentat **Pa** | continuo suṅccincta u. f. t. q. i. t. q. s. i. a. **M** ‖ 23 posteaquam **L** ‖ 24 plurima ceruix *om.* **Pb**

altitudine siue cacumine. CITHAERON mons Baccho sacer, ut Maro ⟨Aen. IV 302 sq.⟩: ‘Baccho orgia nocturnusque uocat clamore Cithaeron’.

115 CRINE VIRENTI uenenato siue anguibus texto, quae dicuntur sibilare. ut Virgilius ⟨Aen. VII 447⟩: ‘tot Erinys sibilat hydris’.

116 VNDE OMNIS ACHAEI O. M. L. sicut Virgilius ⟨Aen. VII 514 sq.⟩: ‘Tartaream intendit uocem, qua protinus omne intremuit nemus et siluae insonuere profundae.

117 PELOPEAQVE REGNA R. regna Peloponnesum dicit [a Pelope] et Argos. ut Virgilius ⟨Aen. II 193 sq.⟩: ‘magno Pelopea ad moenia bello uenturos’.

118 AVDIIT ET MEDIVS CAELI PARNASVS bene medius, quia umbilicus terrae Parnasus dicitur. nam cum Iuppiter medium mundi locum uellet agnoscere, ex ortu atque occasu duas aquilas dimisisse fertur, quae pari uolatu lapsae in Parnasi uertice consederunt. uel quod cataclysmi tempore terrae fuerat discrimen et astris. ut Lucanus ⟨V 75 sq.⟩: ‘hoc solum fluctu terras mergente cacumen emicuit pontoque fuit discrimen et astris’. ET ASPER EVROTAS asper, quod bello acres procreet uiros, uel propter μαστίγωσιν. quibus uirtuti est in sacris caedi uerberibus

---

2 bachi **M** barchi **Pa** ‖ 3 clamore *om.* **P** | Cithaeron *om.* **Pb** ‖ 4 CRINE] come **Pb** | quia **MPb** quem **L** ‖ 5 dicunt **L** | Erynnis **L** erinis **MPa** erimis **Pb** ‖ 6 si hi **Pb** | idris **M** ‖ 7 OMNIS **L** | O. M. L. *om.* **L** | M. L. *om.* **P** ‖ 9 sil. intremu est coruste **Pb** | sonuere **LPa** ‖ 10 *supra* Pelopeaqȝ *rasuram longioris spatii praebet* **M** | PELOPEIAQVE **L** | R. *om.* **LP** | regna *om.* **LP** | Peloponesum **L** pelopenesum **Pa** Pelopenesia *add. man. 2* **M** | regna Peloponnesia *Vnger.* | a Pelope *om.* **LM** ‖ 11 id est et **Pa** idem est et **Pb** | magno **M** *superscr. man. 2* ic ‖ 12 pelea **Pa** | uenturam *Vergilius* ‖ 13 AVDIT **L** | meridius **Pb** | CAELI … medius *om.* **Pb** ‖ 14 quia] q̃ **Pa** | Parnassus **L** | dicitur parnasus **Pb** ‖ 15 mundi medium **L** | ab exortu **Pa** ab ortu **Pb** | ab occasu **Pa** | 16 pari *om.* **LPa** ‖ 17 lassae **L** | Parnassi **L** | cataclismi **MPa** cont'aclisimi **Pb** ‖ 18 et astris *om.* **Pa** ‖ 20 ET *om.* **MPb** ‖ 21 uiros *om.* **Pb** ‖ 22 martigos in **M** manti … uel in **Pb** martires gof. in **Pa** | uirtus **P** | dedi **Pb**

sine corporis motu. Eurotas autem fluuius est Lacedaemoniae.

119 DVBIAMQVE IVGO dubiam Oeten dixit, quia inter Thessaliam et Thraciam hic mons interiacet, ut, cuius esse uideatur, incertum sit. IMPVLIT hyperbole. quasi casuram impulit ac dubiam fecit.

120 ET GEMINIS VIX FLVCTIBVS OBSTITIT ISTHMOS Cenchreis et Lechaei, inter quos angusto tractu in mare terra porrigitur, quam Isthmon poeta significat. huic contrarius πορθμός, quod Latine fretum dicitur, inter uicinas terras angustum mare. unde Virgilius ⟨Aen. III 127⟩: 'et crebris legimus freta concita terris'. Isthmos dicitur terra angusta in mari. ut Lucanus ⟨I 101⟩: 'et gracilis medium mare separat Isthmos'.

121 IPSA SVVM GENITRIX Leucotheam dicit et bene ipsam elegit hoc loco ponere, quae iam malum didicerat Furiarum. et iocunde dictum ⟨u. 122⟩ pressit. et a Thebanis numinibus non recessit, quae ueluti praescia magis metuunt patriae quam Furiarum sonitus perhorrescunt. et mire dicendo pressit affectionem maternam explicuit.

124 CONSTITIT ut Virgilius ⟨Aen. IV 252 sq.⟩: 'hic primum paribus nitens Cyllenius alis constitit'. ASSVETAQVE INFECIT NVBE PENATES assueta nube solito furore, quia multa scelera facta erant Thebis.

---

1 corporibus **Pa** | Laconiae **LP** ‖ 3 Dubiaqȝ **Pa** | dixit Oetem **L** | quia] que **Pa** ‖ 4 ut] et **M** | esse *om.* **Pb** ‖ 5 hipbole **M** yperbole **Pb** | casurum **L** ‖ 7 VIX FLVCTIBVS GEMINIS **LPa** | VIX ... ISTHMOS *om.* **Pb** | ISTHMOS] Id est **L** | Cenchrei **L** cencherei **Pa** cenc^herei **M** cent^terei **Pb** citherei *Mon.* ‖ 8 et *non legitur in libris* | Siletei **LPa** silethei **MPb** silthei *Mon.* | sinus Cenchrei et Lechaei *Vnger., ipse scribere malim* Cenchrei sinus et Lechaei ‖ 9 huius **L** | contrarium **Pb** ‖ 10 prothinus **LmM** *Mon.* protinus **Pa** protinos **Pb** Porthmos **L** ‖ 14 geminum gracilis *Lucanus* | mare *om.* **L** se mare **Pb** ‖ 15 genetrix **Pb** | Leucothoen **L** ‖ 16 eligit **L** | quia iam **L** quantam **Pb** ‖ 17 iracunde **L** iucunde **Lm** iocundū **M** ‖ 19 metuit **P** | perhorruerit **Pb** perorruerint **Pa** ‖ 21 ut *om.* **L** ‖ 23 assuetaque **Pa** ‖ 24 quia] que **Pa**

125 PROTINVS ATTONITI F. S. P. M. hoc est: statim perturbationes discordiarum esse coeperunt. figura ὑπαλλαγή. non attoniti motus, sed attonito sub pectore. ut Virgilius ⟨Aen. VI 268⟩: 'ibant obscuri sola sub nocte per umbram'.

126 GENTILESQVE ANIMOS SVBIIT F. id est quali furore illi fuerunt de terra progeniti, qui se ipsi interemerunt. et est eiusdem familiae maximum signum, ut in se suorum furerent more maiorum.

127 INVIDIA subiit inuidia fratrum animos, quae semper laetis rebus infesta est. ut Horatius ⟨epist. I 2, 57⟩: 'inuidus alterius macrescit rebus opimis'. ATQVE PARENS ODII METVS quia de timore semper odium nascitur. eos enim odio habemus, quos timemus. ut Virgilius ⟨Aen. I 361 sq.⟩: 'conueniunt, quibus aut odium crudele tyranni aut metus acer erat'.

128 SAEVVS AMOR fortissimus. aut certe proprie dixit, quia reuera saeuum est imperare uelle germano.

130 [DISCORDIA in collegio namque duorum regum uix discordia abest, si unius regni simul iura gubernent. nam semper alter ueretur, ne se spreto alter singulariter eligatur. haec enim inter Pompeium et Iulium Caesarem ciuile bellum mouit. et hoc est quod sequitur] SOCIISQVE COMES D. R. ut Lucanus ⟨I 92 sq.⟩: 'nulla fides regni sociis omnisque potestas impatiens consortis erit'.

134 ARDVA CERVIX DESCENDIT IN ARMOS secundum situm Lind. p.
Italiae loquitur, ubi boues trahunt collo. nam dum nisu trahendi anteriora petunt, ceruix in armos reflectitur.

---

1 attonitu **Pa** | F. S. P. M. *om.* **LP** ‖ 2 hippalage **Pb** ypallage **MPa** ‖ 3 attoniti sub **Pa** ‖ 5 GENTILES **L** | subdit **Pa** sbīt **Pb** *om.* **L** | F. *om.* **LP** ‖ 6 ipsos **LPb** ‖ 7 est *om.* **Pb** | in suos **Pb** in suorum **M** *deleuit man. 2* in ‖ 9 Inuidia fratrum animos subiit **L** ‖ 11 macrescit *om.* **M** | rebus emarcescit **L** | opimis *om.* **M** ‖ 12 ODII] AVDI **L** ‖ 16 *scholion om.* **Pb** ‖ 17 germanos. princeps **Pa** ‖ 18 DISCORDIA .... sequitur *om.* **MPb** *Mon.* ‖ 20 spretus **Pa** ‖ 21 Caesarem *om.* **Pa** ‖ 22 hec **Pa** | SOCIISQVE ... erit *om.* **Pb** ‖ 23 D. R. *om.* **LPa** ‖ 25 IN ARMOS DESCENDIT **L** ‖ 26 Italiae situm **L** | *cogitaui de scribendo* ritum ‖ 27 in armore flectitur **Pb** | *totum scholion om.* **M** *Mon.*

139 EXILIO MVTARE DVCEM ut altero regnante alter esset extra urbem in exilio constitutus et completo anno rediret ad regnum, et cui successum fuerat, iret in exilium rediturus anno completo. SIC IVRE MALIGNO F. T. I. iniqua commutatione felicitatem imperii exilii infelicitate commutant.

143 NEC IN REGEM PERDVRATVRA S. licet iniqua esset ista diuisio, tamen ad secundum regem peruenire non potuit, quia expleto anno cum Polynices repeteret regnum, negante Eteocle mota sunt bella.

144 ET NONDVM CRASSO L. F. METALLO haec cum stomacho pronuntianda. Lucanus ⟨I 96 sq.⟩: 'nec pretium tanti tellus pontusque furoris tunc erat; exiguum dominos ...'

145 MONTIBVS AVT ALTE GRAIIS Lacedaemonio marmore et aliis Graeciae metallis.

146 CONGESTOS SATIS E. C. id est condentia satis uenientium turbam. imitatus Virgilium, ut est ⟨georg. II 462⟩: 'mane salutantum totis uomit aedibus undam'.

EXPLICITVRA large admissura, quae multos caperent clientes et extenderent, nondum erant.

147 NON IMPACATIS REGVM quibus suspectus dormiat imperator habens circa atria semper armatos. et est sensus: non regum somnis impacatis pila uigilantia erant scilicet ad custodiam regum. pila uigilantia pro ipsis,

---

1 EXILIO ... urbem in *om.* **Pa** ‖ 2 orbem *corr. in* vrbem **M** ‖ 4 SIC] Hic **P** | F. T. I. *om.* **LP** | īqua **Pb** ‖ 6 commutat **Pb** ‖ 7 S. *om.* **L** secundum **Pb** | licet *om.* **Pb** | esset iniqua **L** | inique **Pb** ‖ 9 regnante **LMPa** ‖ 11 L. F. *om.* **P** | METALLO *om.* **Pb** | haec *om.* **M** ‖ 13 exiguum dominos *om.* **LMPa** ‖ 15 Monti **Pb** | AVT *om.* **Pa** | grais **P** ‖ 16 Graeciae] geīmīe **Pa** ‖ 17 Congesto **P** | E. C. *om.* **LP** | adest **Pb** | condens **Pa** *om.* **LPb** | satis *om.* **Pb** ‖ 18 uenientum **LP** | turba **Pa** | *scribere malim* imitatur ‖ 19 salutantium **M** salutatum **Pb** | uomat **Pb** uomis **Pa** | undam *om.* **Pb** ‖ 20 caperet *libri* ‖ 21 extenderet *libri* | nondum enim erant **LPb** ‖ 22 inpacatis **M** ‖ 24 somnis] sensus **Pb** | erant *om.* **M** ‖ 25 scilicet] sed **MPb** si **Pa** | custodias **Pa** | pila uigilantia *om. libri praeter Mon.*

qui uigilant, dixit μετωνυμικῶς: per id, quod continet, id, quod continetur.

149 NEC CVRA MERO COMMITTERE GEMMAS A. A. V. C. nondum eis luxuria suaserat pocula habere gemmata, ut Virgilius ⟨georg. II 506⟩: 'ut gemma bibat et Sarrano dormiat ostro'. committere autem mire dictum est quasi ad periculum: quae possent frangi inter trepidantes ministros et semigraues uino conuiuas.

151 DE PAVPERE REGNO Eteocli et Polynici, qui ciuilia bella gesserunt, dicit non esse idoneum regnum, propter quod fratres odia suscitauerunt. et exsequitur potentissima regna uaria descriptione.

152 DVMQVE VTER ANGVSTAE S. I. D. V. Boeotiam dicit Lind. p. Cadmi, qui a patre pulsus peracto exilio condidit Thebas. ergo: dum uter squalentia arua uerteret .... SQVALENTIA inculta, ut Virgilius ⟨georg. I 507⟩: 'squalent abductis arua colonis'. VERTERET araret, ut Virgilius ⟨georg. III 161⟩: 'et campum horrentem fractis inuertere glæbis'.

153 NON ALTVS OVARET altus magnus. et est ordo: et dum ambigitur, uter fratrum ouaret in solio Tyrii

---

1 uigilabant **Pb** | metonimicos **MPa** metonomicos **L** Methonomicos **Pb** | continetur **Pa** | id[2] *om.* **Pb** | *propono*: per id quod continetur id quod continet. *cf.* Charis. p. 273, 19 sq. *aut transponendum est* per ‖ 3 GEMMAS *om.* **Pa** | A. A. V. C. *om.* **LP** ‖ 5 pocula ut gemma **Pb** ‖ 6 mare **Pa** | mire dictum est *om. spatio uacuo relicto* **Pb** ‖ 7 frangi *om.* **MPa** ‖ 8 semigraues uino conuiuas *estne uersiculus?* ‖ 9 regio **Pa** | propter Etheocles & Polynices **L** etheoclen et polinicem **Pa** etheoclen enim et polinicen **Pb** ‖ 10 regnum non esse idoneum **L** | regnum *om.* **Pa** | nondum esse **Pb** ‖ 11 fratris **Pa** | suscitauerit **Pb** *scribere malim* suscitarent | et *om.* **LPa** ‖ 13 iter **Pb** | ANGVSTVM **L** | S. I. D. V. *om.* **LP** | boetiam **P** ‖ 14 consilio *corr. in* exsilio **M** ‖ 15 uter *s.* frater **Pb** | SQVALENTIA ARVA **L** | uerteret. SQVALENTIA *om.* **L** ‖ 16 ut luč. **M** *excidit fortasse Lucani uersiculus uelut* I 205 V 39 IX 735, 939 | adductis **Pb** ‖ 20 alter **Pb** | alter **Pb** | est *om.* **Pa** ‖ 21 et *om.* **L** | utrum **Pa** | ouare **Pa** | tirii **Pa** tyriis et **Pb**

exulis hoc est Cadmi. non altus, quoniam modicum erat regnum.

154 PERIIT IVS FASQVE BONVMQVE E. V. M. P. ius legum est, quia unus foedus laesit; fas hominum, quia fratres contra se arma sumpserunt; bonum, quia usque ad interitum pugnauerunt; et vitae mortisque pudor, quia mutuis periere uulneribus et cremati sunt rogorum discrepantibus flammis.

155 QVO TENDITIS IRAS apostropha ad fratres.

156 QVID SI PETERETVR CRIMINE TANTO dicit non oportuisse a fratribus arma sumi nec si ideo pugnaretur, ut unus orbis imperium possideret, uel si caeli possessio peteretur. CRIMINE non dicam bello. inter fratres enim uel leue odium crimen est.

157 VTERQVE POLI utrumque complexus est mundi cardinem. nam sol oriens respicit occasum, cum occidit prospectat orientem. ut Lucanus ⟨I 15 sq.⟩: 'unde uenit Titan et nox ubi sidera condit, quaque dies medius flagrantibus aestuat horis'.

159 QVASQVE PROCVL TERRAS OBLIQVO SIDERE TANGIT AVIVS utique sol auius quasi sine uia, quia ab hac mundi parte semotus est.

160 AVT BOREA GELIDAS MADIDIVE TEPENTES I. N. gelidas et tepentes septentrionalis et meridianae plagae partes ostendit.

---

1 ex illis *corr. in* exulis **M** | hec **Pa** | quoniam] quia **L** ‖ 2 regem **Pb** ‖ *sequitur in* **Pa** *denuo schol. ad* I 130: Hec. p. preceps discordia. In collegio . . . spretus . . . hoc . . . [Caesarem] . . . comes discordia regnis. *in* **Pb** *hic leguntur haec*: uix discordia abest si unus . . . gubernet . . . nec se spreto alter sigulariter obligatur hoc enim inter pom. et Iulius caeciuile . . . di regnis ‖ 3 E. V. M. P. *om.* **LP** ‖ 4 laesit foedus **LP** | fratres . . . bonum quia *om.* **Pb** ‖ 6 quia] qȝ **Pb** ‖ 9 Apostrophe **L** ‖ 13 ///peteret^γ **M** *scriptum fuisse uidetur* expeteretur | non dicam] tanto **L** ‖ 15 Vtrunque **L** | compressus **Pb** | mundum carmine **L** ‖ 16 occasum respicit **LP** ‖ 19 oris **L** ‖ 20 QVASQVE . . . TANGIT *ad Lucani uersus traxit* **L** ‖ 21 qui ab **M** ‖ 23 boreę gelidus **Pb** | TEPENTES *om.* **LPa** | I. N. *om.* **LP** ‖ 24 septētrionales et meridionales **Pb** | partes plagae **L**

161 NON SI TYRIAE PHRYGIAEVE SVB VNVM CONVECTENTVR OPES non si unus possideat opes Phrygias et Tyrias. opes autem Tyrias dixit, ut ostenderet Tyrios semper diuites fuisse, secutus Virgilium dicentem ⟨Aen. I 363 sq.⟩: 'portantur auari Pygmalionis opes pelago; dux femina facti'. item Horatius ⟨carm. II 12, 22⟩: 'aut pingues Phrygiae Mygdonias opes'.

162 LOCA DIRA ARCESQVE NEFANDAE S. O. F. I. E. O. S. L. declamatio, quae significat eas causas mouisse odia, quae restinguere debuissent. fugere enim debuerant hi fratres loca dira et sceptra Oedipi parricidae potius quam ad haec bellorum crimina properarent.

166 VACVA CVM SOLVS IN AVLA non uere solus, sed quia is sine turba prae turba est homo, qui aliis est odiosus.

168 ET NVSQVAM PAR STARE CAPVT id est tui consortem diadematis. IAM MVRMVRA SERPVNT P. E. Thebani populi. Echionis enim et Agaues filius Pentheus rex Thebanorum fuit.

169 TACITVMQVE A PRINCIPE VVLGVS DISSIDET tacitum id est tacite, siue tacitum dixit timore perculsum.

170 ET QVI MOS POPVLIS VENTVRVS AMATVR hoc uult intellegi: non praesens diligitur Eteocles, sed desideratur futurus Polynices.

---

1 Non si tirię frigię c. o. **M** TYRIAEVE SVB VNVM CONVECTENTVR OPES **L** Non Frigiae **Pa** Non si phrigie **Pa** ‖ 4 secundum Virgilium **L** ‖ 5 portantem auri **Pb** | pigmaliolis **M** | pelago ... facti *om.* **LMPa** ‖ 6 aut *om.* **L** ‖ 7 migdonides opętes **Pb** ‖ 8 NEFANDAE *om.* **Pa** | S. *om.* **LPa** | O. F. I. E. *om.* **LP** | O. S. L. *om.* **LP** e. s. l. **M** ‖ 9 quae *om.* **Pb** | sigt̃ **Pa** ‖ 10 restringere **Pa** restringuere **M** | enim *om.* **Pa** ‖ 11 dura **Pb** ‖ 12 crimine **M** ‖ 13 CVM] est **Pb** ‖ 14 is *om.* **Pb** | sine turba *om.* **LM** sine fine turba **Pa** | prae **P** pro **LM** | est] in **Pb** ‖ 15 odio solus **LP** odio ///sus **M** s^1 *correcta uidetur ex* l ‖ 16 PAR] pars **M** p̃ **P** | STARE] tale **M** ‖ 17 P. E. *om.* **LP** ‖ 18 agaue **MP** *scribendum uidetur* Agauae. *cf.* I 98 Clymenes | Pentheus] penitus **Pa** ‖ 20 disidet **Pa** dissidet *corr. ex* dissedit **M** *om.* **Pb** ‖ 22 MOX **L** ‖ 23 intelligi **LP** | ñ *corr. ex* nã **M** | etheocles diligitur **Pb**

L. p. 12 171 ATQVE ALIQVIS CVI MENS HVMILI L. V. S. utique unus ex plebe, cui erat mens laedendi summa. HVMILI VENENO id est maledictionibus carpere meliores ut apud Homerum ⟨Thersites⟩. dicit autem illum locutum, cui mos erat in dignitate regia positos maleloquii ueneno perstringere et impositum iugum seruitutis indomita ceruice deicere, cui est uotum uel modice laedere id est inuidere potentibus.

173 HANCNE OGYGIIS AIT A. R. F. T. V. Ogyges, ut Varro docet in libris de gente populi Romani, rex fuit Thebanorum, sub quo primum diluuium est factum longe ante quam illud, quod sub Deucalione factum esse narratur. aut certe ab Ogygio uno terrigena, Thebanorum primo rege, a quo Thebani antiquas res Ogygias nominabant, qui primus eis imperauit.

174 TOTIENS MVTARE TIMENDOS quia uicissim placuerat imperare. illi, inquit, ut imperent, uices mutant, nos seruitia non mutamus.

176 PARTITI VERSANT POPVLORVM FATA id est sub imperio et dicione habent. MANVQVE FORTVNAM FECERE LEVEM id est contemptibilem. nam Fortuna solet reges facere et exules. isti fecerunt, ut circa reges et exules ea fortuna seruetur, ut ex illorum uoluntate constitutum sit, quando debeant exilium petere, quando ad imperium remeare. itaque in illis Fortuna, quae semper solet esse dubia, non habet potestatem, quippe cum de futuris certi sint. et ipsi regunt fata populi, dum excluserunt fortunam.

---

1 humilis *libri* | L. V. S. *om.* **LP** ‖ 2 unus] ūr **Pb** | Thersites *suppleui cum Kohlm.* ‖ 5 mens erat **Pb** | posito **MPa** posita **Pb** | male loqui **MP** | p̃stringere **M** prestingere **Pb** ‖ 7 deiicere **L** | est *om.* **P** | inuidere *corr. ex* inodire **M** ‖ 9 Hancne ait o. s. a. r. f. t. u. **M** | AIT ... V. *om.* **LP** ‖ 11 factum est **LP** ‖ 12 esse *om.* **Pb** | narratur] naturaliter **Pb** ‖ 13 oggio **M** ogio **Pa** ‖ 15 imperium **Pa** ‖ 16 placuerat uicissim **Pb** ‖ 17 ut imperent *om. in marg. add. man. 2* **M** | uires **Pb** ‖ 20 ditione **L** | FORTVNAM FECERE LEVEM *om.* **P** (*in* **Pb** *exstat lacuna*) ‖ 21 id est *om.* **M** ‖ 22 facere reges **L** | isti ... exules *om.* **Pb** ‖ 24 debeat **Pb** | quando[2]] episcopi **Pb** ‖ 26 dubiam **Pb** ‖ 27 regū ut **M** | facta **Pa**

177 SEMPERNE VICISSIM E. S. D. quia semper dux erat mutandus exilio. et licet sit grauis omnis seruitus, grauior tamen est, quae subiacet indignis. uicissim rerum omnium mutabilitate aut uice seruiendi. nam uere uicem pro poena posuit.

179 SOCIIS propter Harmoniam, quae fuit filia Martis et Veneris.

180 SEDIT placuit.

181 EX QVO SIDONII NEQVIQVAM BLANDA IVVENCI non Sidonius iuuencus, sed Sidonium pondus. de Sidone enim fuit Europa, quam pater Agenor Cadmo inquirendam mandauit. ille cum pererrasset mare Carpathium id est Aegyptium — nam Carpathus insula est inter Aegyptum et Rhodon — cum nec sororem reperire potuisset, secundum praecepta patris in exilio remansit et duce Apolline peruenit ad Thebas Boeotiae, quas Hyanteas uocant a nympha, quae illic colitur.

184 FRATERNASQVE ACIES eo quod illic draco fuit, cuius sati sunt dentes.

185 AVGVRIVM S. D. A. V. N. ut Horatius ⟨ep. VII 17 sq.⟩: 'acerba fata Romanos premunt scelusque fraternae necis'.

186 CERNIS VT ERECTVM T. S. F. M. [nomen pro ad- Lind. p.
uerbio.] ad Iouem hoc [autem] aut ad aliquem de plebe, quasi Eteoclem ostendat, eloquitur.

1 Semper **Pa** | uicisset **Pb** | E. S. D. *om.* **LP** | dixerat **Pb** || 3 omnium *om.* **L** || 4 mutabilitatem **Pb** | uere *om.* **L** uilem **Pa** || 6 per] propter **Pb** | hermionam **P** ermionam **M** | et martis **Pb** | filia *post* Veneris *posuerunt* **LP** || 9 sido **Pa** | NEQVIQVAM ... IVVENCI *om.* **MP** | NEQVICQVAM **L** || 10 Sidonii iuuenci **MP** | ponđe (= pondere) **M** | autem fuit **Pb** || 11 europaȝ **Pa** || 12 carphatium **M** || 13 egiptum **M** | aȩgiptū ///ι rodon **M** || 14 et *om.* **Pb** | Rhodum **L** | potuit *corr. in* potuisset **M** || 16 boetię ciuitatem **Pb** || 18 FRATERNAS ACIES *om.* **LMP** *seruauit Mon.* | uel eo **LPa** uel **Pb** | fuerit **LMP** fuit *Mon.* | fuerit interfectus **LPb** || 19 seuit **LP** *Mon.* || 20 S. D. A. V. N. *om.* **LP** || 21 facta **L** | agunt *Horatius* || 23 CERNIS VT *om.* **L** | T. S. F. M. *om.* **LP** | nomen pro aduerbio *om.* **MP** || 24 autem *om.* **MP** || 25 etheoclen **Pa** | et loquitur **Pa** loquitur **LPb**

188 QVAS GERIT ORE MINAS aut ore loquitur cum superbia aut minas gerit in facie.

190 MITIS ET AFFATV BONVS 'erat' subaudimus. ubique iam hoc queritur, quod nemo succedit, cum superius uices gemeret seruitutis. et dicit Eteoclen · quondam circa rogantes fuisse clementem, quae laus imperatoris est maxima. quae omnia dicit esse conuersa, quia successor exclusus est, qui iustitiam pateretur et esset in sermone comis.

191 QVID MIRVM NON SOLVS ERAT ideo bonus, quia non erat solus. NOS VILIS IN OMNES P. M. C. ut Virgilius ⟨Aen. XI 372⟩: 'nos animae uiles'.

192 CVICVMQVE non lecto.

193 QVALITER HINC GELIDVS BOREAS optima comparatio: ignotae rei descriptio per similitudinem notae. et egregie rempublicam naui iactatae tempestatibus similat, sicut Tullius ⟨pro Roscio § 51⟩: 'ad gubernacula reipublicae' et Horatius ⟨carm. I 14, 1 sq.⟩: 'o nauis, referent in mare te noui fluctus?' etiam ita et iste fecit comparationem contra artem poeticam. nam comparatio a persona poetae debet induci. simul uentos fratribus comparauit, nauem reipublicae, cum bellis ciuilibus turbaretur.

196 HIC IMPERAT ILLE MINATVR id est imperat Eteocles, quia fidem fregit, minatur Polynices, quia amisit imperium. et necesse est populis Thebanorum sub unius imperio duorum timere saeuitiam, quoniam

---

1 QVAS GERIT *om.* **LPb** | MINAS aut ore *om.* **Pb** | loquitur *om.* **P** ‖ 3 MITIS ET *om.* **L** | affatus **Pb** | subaudiuimus **Pa** ‖ 4 succendit **M** ‖ 5 condam **P** | contra rogantes **Pb** ‖ 7 esse *om.* **Pa** ‖ 8 esse *om.* t **Pa** ‖ 9 cōmunis **M** ‖ 10 solum **Pb** | erat etheocles bonus ideo **Pb** ‖ 11 uides **Pa** | P. M. C. *om.* **LP** ‖ 13 lectu **M** ‖ 14 in gelidos **P** | BOREAS *om.* **P** ‖ 15 id est ignote **Pa** sed ignotae **L** | egregiae **M** ‖ 16 simulat **Pa** ‖ 17 ad gubernandam **Pb** | rem publicam **MP** ‖ 18 o *om.* **Pb** | in mari noui te **MPa** in mare nouiter **Pb** ‖ 19 etiam *om.* **L** | facit **Pb** ‖ 21 nauim **Pb** ‖ 23 imperat *om.* **M** impera **Pa** ‖ 24 quia[2]] qui **Pa** ‖ 25 imperium amisit **Pb** ‖ 26 tēnere **M** teñere **Pb** temnere **Lm** tenere al. timere **Pa**

alter speratur uenire. [aut generaliter explicuit: modo hic, modo ille.]

197 RAPIDI SVPER ATRIA CAELI L. C. D. C. O. concilium Lind. p. deorum describit. rapidi autem caeli uolubilis, ut Virgilius ⟨georg. I 92⟩: 'rapidiue potentia solis'. atria caeli poetice, ut est ⟨Aen. X 1⟩: 'domus omnipotentis Olympi'.

199 INTERIORE POLO id est secretiore, ut Virgilius ⟨Aen. IV 494 sq.⟩: 'tu secreta pyram tecto interiore sub auras erige', siue medio, ut ab ortu et occasu conuenturis numinibus spatiorum esset aequa distantia, quasi ad quoddam caeli secretum numinum ordo conueniat. SPATIIS HINC OMNIA IVXTA ut ostendat ad eum caeli locum numina conuenisse, cui iuxta sunt omnia, id est unde sic uideantur omnia tamquam iuxta. ergo medium caeli locum dixit.

200 PRIMAEQVE OCCIDVAEQVE DOMVS orientis occasusque loca describit. EFFVSA SVB OMNI TERRA ATQVE V. D. effusa patens. sub omni die sub omni caelo.

201 MEDIIS SESE ARDVVS I. I. D. id est Iuppiter. ut Virgilius ⟨Aen. IX 28 et VII 784⟩: 'medio dux agmine Turnus uertitur arma gerens et toto uertice supra est'. mediis ut idem ⟨Aen. X 117⟩: 'caelicolae medium quem ad limina ducunt'.

204 CAELICOLAE VENIAM D. P. I. S. hoc est: donec Iuppiter protenta manu hortaretur ueniam sedendi id est beneficium. ut Virgilius ⟨Aen. I 519⟩: 'orantes ueniam'.

---

1 minatur modo hic **LP** ‖ 3 L. C. D. C. O. *om.* **LP** ‖ 4 scribit **Pa** | caeli *om.* **Pb** | i. volubilis **L** ‖ 6 poetice] potentiae **Pb** ‖ 10 uenturis **Pb** ‖ 13 HINC] huic **Pa** ‖ 14 nomina **M** | cui] quia **Pb** | unde *om.* **M** ‖ 18 Effusaqȝ **Pb** | SVB *om.* **Pb** | ATQVE *om.* **LPb** | V. D. *om.* **LP** ‖ 19 die id est **L** ‖ 20 medius **Pa** | I. I. D. *om.* **LP** | id est *om.* **Pb** ‖ 21 medio . . . et *om.* **LmMP** ‖ 22 gerens] tenens *Vergilius* ‖ 23 Medius. & ut **L** medius ut **Pa** ‖ 24 ducunt *corr. in* dicunt **M** ‖ 25 d. p. i. s. h. **M** *om.* **LP** | id est **LP** ‖ 26 protensa **L** | *pro* hortaretur *scribere malim* profaretur *tale quid*

206 SEMIDEVM qui in inferioribus zonis degunt, id est qui nec mortales nec superi sunt. ET SVMMIS COGNATI NVBIBVS AMNES secundum Lucretium, qui ⟨VI 476 sqq.⟩ dicit ex sudore terrae nebulas oriri, ex nebulis nubes, ex nubibus pluuias, e quibus amnes augentur. hinc Virgilius ⟨Aen. VIII 64⟩: 'caelo gratissimus amnis'. dicit enim occulto tractu aquas in caelum reuerti et inde in nubibus imbrem esse.

207 ET COMPRESSA METV SERVANTES MVRMVRA VENTI ut Virgilius ⟨Aen. VII 27 sq.⟩: 'tum uenti posuere omnisque repente r. f.'

209 RADIANT MAIORE SERENO quasi serenitas caelo maior illuxerit.

213 ET VOCEM FATA SECVNTVR quasi, quicquid dixerit Iuppiter, fata sint. ut Lucanus ⟨V 92 sq.⟩: 'siue canit fatum, seu, quod iubet ille, canendo fit fatum'.

214 TERRARVM DELICTA N. E. D. I. M. Q. quae homines deliquerunt. DIRIS Furiis, unde et Furiae Dirae sunt appellatae. queritur ergo Iuppiter de hominum peccatis, quos dicit superasse se malis. nam fortiores eos dicit esse ad committenda peccata quam se ad uindicandum, et commemorat, quae mala commiserint.

215 QVONAM VSQVE N. E. I. P. hoc est: quousque cogor laborare, dum suppliciis criminosos afficio.

217 IAM PRIDEM CYCLOPVM O. F. B. ὑπερβολή. dixerat uti fulminibus non libere. addidit augmentum, ut dicat deesse fulmina. Cyclopes enim fatigati sunt suggerendo

---

1 Semedium **Pa** | qui] qʒ **Pb** quia **L** | in *om.* **M** | inferiori **Pa** | uel id est **LPa** ‖ 2 cognati/// **Pb** cognita **Pa** ‖ 3 Lucretium secundum **Pb** ‖ 4 udore **L** odore **Pa** ‖ 5 ex quibus **L** | hic **Pb** ‖ 6 grandissimus **Pa** ‖ 11 r. f. *om.* **Pb** ‖ 13 inluxerit **M** | maior cęlo illuxerat **Pb** ‖ 14 fc̄a **Pa** | sequntur **Pb** sequuntur **LM** ‖ 15 fc̄a **Pa** ‖ 16 quod] quā **M** que **Pb** | illa **MPa** | Sit fatum **L** f. s. **Pa** ‖ 17 Terrorum **Pa** | N. . . . Q. *om.* **LP** ‖ 20 eos **M** illos **LP** ‖ 21 esse *om.* **Pb** ‖ 22 memorat **Pb** | obmiserit **P** ‖ 23 Qm̄ **Pa** | N. E. I. P. *om.* **LP** | id est **LP** ‖ 24 criminosis **Pa** ‖ 25 O. F. B. *om.* **LP** | hiperbole **Pb** yperbole **Pa** iperbole **M** ‖ 26 addidit *om.* **Pb** ‖ 27 fati *om.* gati **Pa**

fulmina. ergo hoc taedet et quod intulit desunt. FATISCVNT autem lassata sunt.

218 ET AEOLIIS DESVNT INCVDIBVS IGNES ad fulmina fabricanda ignem non posse sufficere.

219 ATQVE ADEO TVLERAM F. R. S. S. E. deest patienter: ut mundum Phaethon incendio concremaret. SOLVTOS SOLIS EQVOS non sine frenis, sed, quia regi non poterant, licenter errantes.

220 ROTIS ERRANTIBVS quasi a legitimo cursu deuiantibus. dicit ergo Iuppiter nil illud incendium profuisse, quoniam humanum genus emenoari non potuit.

221 ET PHAETHONTEA MVNDVM S. F. Phaethon, Solis et **Lind. p.** Clymenes filius, patris currus petiuit. quos cum regere non potuisset, fulmine est praecipitatus in Padum.

222 NIL ACTVM NEQVE TV V. Q. C. L. I. P. I. P. G. D. id est: nec illud profuit ad emendationem humani generis, quod diluuium factum est. Neptunus enim impulsu cuspidis coegit excedere fluctus litorum legem et uniuersas terras obruere. dicit ergo Iuppiter nihil emendationi humani generis profuisse supplicia, cum nihilominus peccare non desinant.

224 NVNC GEMINAS PVNIRE DOMOS duas familias significat Thebanorum et Argiuorum, quorum se originem dicit existere, id est Argiuorum a Perseo — Perseus autem Iouis et Danaes filius fuit — Thebanorum per Cadmum, qui ab Epapho ex Iouis origine uenit. constat ergo utrique genti Iouem esse auctorem.

---

1 et *om.* **Pb** eo **M** || 3 ET *om.* **Pb** | iocundibus **Pb** || 4 negat ignem posse **LP** || 5 IDEO **LP** | F. . . . E. *om.* **LP** || 6 pheton **MP** || 11 quoniam *Mon.* quo **LMP** || 12 S. F. *om.* **LP** || 13 climene **MP** | patrem **MP** *fortasse recte* || 15 actum est **Pb** | NEQVE TV *om.* **L** | V. . . . D. *om.* **LP** || 16 neque illud **L** || 17 quod diluuium . . . supplicia *om.* **Pb** | inpulsu *om. superscr.* **M** || 18 littorum **L** || 19 nil **L** || 20 profuisse *om.* **M** || 22 thebano **Pb** | quorum . . . existere *om.* **Pb** | dixit **MPa** || 23 id est *om.* **LP** | thebanorum a Cadmon argiuorum **Pb** || 24 damnes **Pb** danę **M** diane **Pa** | cadim **Pa** || 25 qui *om.* **P** | per Epaphum **LP** | et a iouis **Pa** a iouis **Pb** | per Epaphum originem ducit a Ioue **L** \ ergo aut **Pa** *autem* **Pb** / utrīque **Pa** || 26 geniti **Pa**

225 PERSEOS ALTER IN ARGOS Perseos pro Perseios, principale pro deriuatiuo, atque ideo media syllaba producta est, quamuis et alio ordine produci posse uideatur, ut ⟨Aen. I 611⟩: 'Ilionea petit dextra'. nam paenultima huius nominis longa est, quae secundum communem regulam breuis esse debuerat.

229 MALA GAVDIA MATRVM aut propter Agauen, quae parricidio suo insana gaudebat, aut propter Iocastam, quae cum filio laeta concubuit.

230 ERRORESQVE FEROS NEMORVM Athamantis scilicet, qui furiata mente cum Learchum filium iugularet, leonem se putauit occidere. ET RETICENDA DEORVM CRIMINA et hoc ἀμφίβολον: aut quae homines in deos commiserunt
Lind. p. 16 aut quae | dei irrogauere mortalibus. si hominum in deos, haec sunt: quia praetulit se in pulchritudine Niobe Latonae, Pentheus Libero, Semele Iunoni; uel propter Tantalum, qui uolens deorum mentes inquirere Pelopem filium suum diis posuit epulandum. haec enim deorum crimina. quae a Pentheo inlata sunt in Liberum, Ouidius refert.

231 VIX LVCIS SPATIO V. N. A. ut Virgilius ⟨Aen. I 374⟩: 'ante diem clauso componet Vesper Olympo'.

233 HIC IMPIVS HERES Oedipum dicit, qui matris gremium ut incestaret, appetiuit.

235 PROPRIOS MONSTRO R. I. O. nomine usus est pro

---

1 PERSEOS ... ARGOS *om.* **M** | ALTER *om.* **P** | agros **Pb** | Perseos *om.* **Pb** Perseus **M** | persios **Pb** ‖ 2 diriuatiuo **MPa** ‖ 3 est *om.* **L** | tali *corr. in* alio **M** ‖ 4 ilione appetit **Pb** Dionea petit **Pa** | dextra *om.* **L** ‖ 5 regulam communem **LPa** ‖ 7 MATRVM *om.* **P** ‖ 8 parridio **Pa** ‖ 10 scilicet *om.* **Pb** ‖ 11 learcum **MP** credidit leonem se **Pb** ‖ 12 occidere *om.* **Pa** | et *om.* **L** ‖ 13 hoc *om.* **LPa** | amphiarabolon **Pb** | homines] õs (= omnes) **Pa** | commisere **Pb** ‖ 14 dii **P** | inrogauere **M** īrogauere **Pa** ‖ 15 se ei in pulcritudine **Pa** | quia ... pulchritudine *om.* **M** ‖ 17 quia uolens **Pa** | polepen **Pa** Pelopen **L** ‖ 18 haec enim ... Liberum *om.* **Pa** ‖ 19 illata **Pb** | ut Ouidius refert **LP** ‖ 20 Lux lucis **Pb** | V. N. A. *om.* **LP** ‖ 22 HIC *om.* **P** ‖ 23 appetiit **LPa** appetii **Pb** ‖ 24 PROPRIOS *om.* **Pb** | R. I. O. *om.* **LP** | pro monstruose nomine **Pb** | est *om.* **LP**

aduerbio, id est: monstro pro monstrose. quia reuocauit semina in ortus suos.

237 PROIECITQVE DIEM induxit sibi caecitatem, ut cito uindicta sequeretur. AETHERE NOSTRO id est: luce, quam nos largimur. ut est ⟨Aen. I 546 sq.⟩: 'uescitur aura aetheria'.

238 FACINVS SINE MORE facinus separandum, ut sit irascentis exclamatio. sine more iniuste, sine exemplo.

239 CALCAVERE OCVLOS insultauere caecitati patris. IAM IAM RATA V. T. apostropha ad ipsum Oedipum. rata sensu uocis regentem.

244 ADRASTVS SOCER qui pro genero Polynice pugnauit. atqui adhuc non erat socer, sed quia deus est, futura praedicit. ADIVNCTA SINISTRIS adiuncta pro adiungenda. nondum enim adiuncta erant. sinistris infensis numinibus et contrariis, quia morituri sunt.

246 NEQVE ENIM ARCANO D. P. F. T. reddit causas, cur etiam Argiuos uelit euertere: scilicet propter Tantali scelus, qui decipere se credidit deos, quando epulandum his apposuit filium, uel quod epulando cum diis secreta eorum mortalibus prodidit. ob quod facinus dignas apud inferos poenas soluit. fallax autem quia deorum prodebat consilia.

248 SAVCIA pro sauciata.

249 FLAMMATO VERSANS ut Virgilius ⟨Aen. I 50⟩: 'talia flammato secum dea corde uolutans'. INOPINVM quod Thebarum gaudebat exitio de suis urbibus iam secura.

---

1 id est ... monstrose *om.* **Pb** | monstruose **L** monstrasse **Pa** | qua reuocant **Pb** ‖ 3 Proiectoque **Pa** | inluxit **M** ‖ 5 sq. Aetherea ·uescitur aura **LPb** etheria uexitur aura **Pa** aetheria uescitur aura **M** *transposui* ‖ 7 Facimus **Pb** | mōā **Pa** | facinus *om.* **Pb** ‖ 9 cecitate **Pa** occitati **Pb** ‖ 10 IAM[1] *om.* **M** | V. T. *om.* **LP** | anastrophe **L** anastrophē **Pb** anastrophen **Pa** | RATA VOTA **LP** ‖ 11 sensus **M** | vocē sensu regentē *Mon.* | *schol. non intellego* ‖ 12 pugnauerit atqꝫ **Pb** ‖ 14 adiuncta ... sinistris *om.* **Pb** ‖ 15 enim *om.* **Pa** ‖ 16 qua morituri **Pa** ‖ 17 ENIM *om.* **L** | D. P. F. T. *om.* **LP** ‖ 21 tradidit **Pb** ‖ 22 autem *om.* **L** | concilia **M** ‖ 24 FLAMMATO ... uolutans *hoc loco om.* **MP** *cf. ad u.* 258 ‖ 26 quod **M** quo **Pa** quia **L** ergo **Pb** | exilio *libri, corr. Vnger.*

250 MENE O IVSTISSIME DIVVM inuidiose se pro Argis dixit. ut Virgilius ⟨Aen. I 250⟩: 'nos, tua progenies, caeli quibus adnuis arcem'.

251 SCIS SEMPER VT ARCES CYCLOPVM quia semper Iuno fauit Argiuis. ut Virgilius ⟨Aen. I 24⟩: 'prima quod ad Troiam pro caris gesserat Argis'. Cyclopum autem: aut quas Cyclopes fecerunt, aut magni ac miri operis. nam quicquid magnitudine sua nobile est, Cyclopum manu dicitur fabricatum.

Lind. p. 17 252 MAGNIQVE PHORONEOS I. F. | rex Argiuorum, qui primus dicitur Iunoni templa dicasse et sacrificiorum instituisse sollemnia.

254 CVSTODEM PHARIAE S. L. I. bene prius somno. nam hic, qui centum habebat oculos, nisi somno oppressus occidi non poterat. Argum describit, quem Mercurius dicitur occidisse.

255 RESTINGVAS perimas. bene restinguas, quia anima ignis est. ut Terentius in Adelphis ⟨u. 314 F.⟩: 'primo ipsi seni animam exstinguerem' et Virgilius ⟨Aen. VI 730⟩: 'igneus est ollis uigor et caelestis origo'.

SAEPTIS ET TVRRIBVS AVREVS INTRES Acrisius, pater Danaes, oraculum accepit causam mortis sibi futurum, qui ex filia nasceretur .... sed Iuppiter conuersus in aurum

---

1 DIVVM *om.* **Pb** | inuidiose sēp **M** inuidiose pro **L** inuidiase pro **Pa** | agris **Pb** || 3 caeli ... arcem *om.* **MP** || 4 arce **Pb** || 5 Iuno semper **L** | fauet **LP** | primo **Pa** || 7 aut¹ *om.* **MPb** | ac] aut **Pb** || 8 manibus **Pb** man' **Pa** || 10 Magisque **Pb** | faroneos **Pb** pharonoes **Pa** | I. F. *om.* **LP** | Phoroneus rex **L** || 11 iunonis **Pb** || 12 solemnia **LPb** || 13 PHARIAE] famę **Pb** | S. L. I. *om.* **LP** || 14 hic] homo **LP** | habet **Pb** || 15 poterit **Pb** | Argum] ergo **Pb** Argum ergo **LPa** || 18 ignea **LP** || 19 primum **Pb** | extinguerent **Pa** || 20 est *om.* **Pa** | sollis *corr. in* solis **M** illi **Pa** olis **Pb** | et caelestis origo *om.* **MP** || 21 INTRES *om.* **L** | Acrius **Pb** | danes **M** damnes **Pb** clanaes **Pa** || 22 qui oraculum **LP** | futuram **LM** | quia **L** || 23 *post* nasceretur *scholii partem excidisse manifestum est. quam lacunam expleas ex mythographi uerbis:* „unde sollicitus turrem aeneam fecit et in ea filiam Danaen posuit adhibens intus puellas custodes, foris uero satellites canesque uigiles.“ | in taurum **M** in imbrem aureum **L**

uitiauit Danaen. ex quo coitu Perseus natus dicitur, qui Acrisium obiecto Gorgonis capite conuertit in saxum.

256 MENTITIS IGNOSCO TORIS id est: non irascor illi ciuitati, ubi mutatus adulteria commisisti. cum aliis enim maiestate dissimulata concumbis, ad Semelen uero professus numen intrasti.

257 VBI CONSCIA MAGNI SIGNA TORI T. A. hoc est: quibus mecum coire consuesti. tonitrus genere masculino protulit, cum Lucanus neutro ut ⟨VI 692⟩: 'fractaeque tonitrua nubis'.

258 ET MEA FVLMINA TORQVES id est: insignia matrimonii mei, quae debui sola sentire, uel mihi soli nota et mihi tantum obnoxia. mea fulmina physicum est. nam simplici ratione si intellegis, uxorem respicis. ceterum fulmen esse sine aere non potest, quia ipse aer Iuno est. etenim si non fuerint nubes aere collisae, fulmen nullum est. ut Lucanus ⟨I 151⟩: 'qualiter expressum uentis per nubila fulmen'. mea fulmina: hoc est secundum pontifices, qui aiunt certa cuique fulmina deo ascripta, in quibus et Mineruae.

260 QVIN AGE figurate: concedimus, quod fieri nolumus. ut Virgilius ⟨georg. IV 329⟩: 'quin age et ipsa manu felices erue siluas'.

---

1 danaem **Pa** //////eam **Pb** | ex *om.* **Pb** | dicitur] est **Pb** ‖ 2 acrisius **Pa** | conuertit] conterit **Lm** ‖ 4 mutatas **Pa** ‖ 5 cumcubis **Pb** concubuisti *Schottky* | Semelē **L** ‖ 7 signa m̄. **Pa** signa magis **Pb** | T. A. *om.* **LP** | id est **L** ‖ 8 consueuisti **Pb** ‖ 9 cum Lucanus ... nubis *om.* **M** | fractaque **LP** ‖ 10 tonitruaque **Pa** | nubis *om.* **LP** *sequitur* in fulmen quae cogitur aer **L** in fulmen cogitur aer **Pa** atque ut fulmen cogitur aer **Pb** *cf. Verg. Aen.* V 20: *atque in nubem cogitur aer* ‖ 11 ET *om.* **MPa** | insigna **Pb** ‖ 12 mihi *om.* **Pa** ‖ 13 me fulmina **Pb** | phisica *corr. in* phisicū **M** ‖ 14 intelligis **LP** ‖ 17 *post* per nubila fulmen *sequitur in* **P** *scholion ad u.* 249 *supra omissum* Flammato v. (enim **Pb**) .. d. c. u. ‖ 18 mea *om.* **M** | hec **Pa** | est om. **MP** ‖ 21 figuratae̜ **M** ‖ 22 ipse **LP** ‖ 23 *post* siluas *sequitur in* **M** f. n. i. i. *sunt Vergilii uerba* fer stabulis inimicum ignem

261 ET SAMON ET VETERES ARMIS EXSCINDE MYCE
v. s. s. Samos et Mycenae atque Sparta, Graeciae ciuit
Iunoni sacratae sunt. Samos enim cara Iunoni; haec e
prima Iunonis nuptias uidisse dicitur. ideo cara in
attestante Virgilio ⟨Aen. I 16⟩: 'posthabita coluisse Sa
Spartam uero dixit ciuitatem Laconicae regionis ut
gilius ⟨Aen. I 316⟩: 'Spartanae uel qualis equos Thre
fatigat'.

262 SANGVINE FESTO uictima sacrificiorum.

263 TVRIS EOI id est Sabaei. ut Virgilius ⟨Ae
416 sq.⟩: 'centumque Sabaeo ture calent arae sertis
recentibus halant'.

265 COPTOS ciuitas Mareotica Aegypti, in qua Io u
in Isidem colitur, cuius sacris sistro celebratis Nilus
aestuat. ET AERISONI LVGENTIA F. N. de sacris Is
tractum, quia prouentum fructuum quaerunt Aegyptii us
ad ueros planctus. nam irrigatio Nili supra dicto
fletibus imploratur. siue lugentia dicit propter Osi
quem planctibus quaerunt et inueniunt; eundemque So
dicunt. Martianus ⟨II 191 sq.⟩: 'Iseum te Serapim Ni
Memphis ueneratur Osirim'. aerisoni ait: aeris so
dantis propter sistrum.

ad. p. 18 267 SVBVENIT in mentem uenit.

269 FVRIAS pro criminibus posuit et peccatis ut i
Virgilii ⟨Aen. I 41⟩: 'et furias Aiacis Oilei'.

---

1 ET[2] *om.* **P** | ueteresqȝ **Pb** uet'isqȝ **Pa** ‖ 2 v. s. s. *om.*
samo **MPa** samus **Pb** | atque] et **Pb** | Spartae **L** sparte
3 samos etiā **M** haec enim . . . dicitur *om. in marg. add.*
5 etiam Virgilio **L** ‖ 6 Laconiae ciuitatem **L** laconice ciuita
Pa | laconię **Pb** | ut Virgilius . . . fatigat *om.* **M** ‖ 7 Thre
fatigat *om.* **Pb** ‖ 10 id est orientalis siue sabei **Pb** ‖ 11 se
que . . . halant *om.* **MP** ‖ 13 meotica **Pb** ‖ 14 inisdem
15 exestruat **Pa** | ET *om.* **MP** | F. N. *om.* **LP** | isidē **Pa** ‖ 16
ritur **Pa** queř **M** ‖ 17 supre **Pb** ‖ 18 Osirim **LPb** ‖ 19
ritur **Pa** queř **M** ‖ 20 Martianus . . . Osirim *om.* **M** | Marti
Martianis **Pb** | Isaeum **L** | te *om.* **LPb** | seraphī **Pb** Sera
LPa ‖ 21 Memphis *om.* **L** | Osyrim **LPa** | ait] id est **Pb** ‖ 22
tis sonum aerius per sistrum **Pb** ‖ 24 ut et illud **Pb** | illud *om*
25 Virgilius **Pb** *om.* **LMPa** | et *om.* **LMPa** | Oilei *om.* **Pa**

271 SVBTERLABITVR VNDA fabulam tangit. nam dicunt Alpheum fluuium Elidis et Pisarum, quae ciuitates sunt Arcadiae, ad Arethusam nympham Siciliae per occultos maris meatus uenire. ideoque dicit 'praeterlabitur uaga unda'. alii autem dicunt, quod Arethusa uenatrix fuerit, quae cum se in Alpheo post laborem ablueret, ab eo adamata est. et diu fugiens deorum miseratione in fontem mutata ad Siciliam per secretos meatus uenit. quam Alpheus dicitur persequi usque ad Siciliam. quod Virgilius exsequens ait ⟨georg. IV 344⟩: 'et tandem positis uelox Arethusa sagittis'. ideoque Iuno precatur Iouem, ut si placeat sibi emendare saecula, r e t r o ⟨269⟩ id est a sedibus illis incipiat parcens interim Argiuis.

274 ILLIC MAVORTIVS AXIS OENOMAI Elidem dicit et Pisas, ubi Oenomaus regnauit, rex crudelissimus. [notissima fabula Oenomai in Seruio.]

---

post schol. u. 269 in **P** *secuntur haec:* De Atreo et Thyeste notissima est fabula. nam Atreus et Thyestes cum in dissensionez sibi nocere non possent, in simulatam gratiam uenisse. Thyestes cum fratris uxore concubuit. Atreus uero epulandum filium ei (sibi filium **Pb**) apposuit. quem (quam **Pb**) sol ne pollueretur, aufugit. sed ueritas hic (h' **Pb**) est: Atreus apud Mycenas primum solis eclipsin (eclipsim **Pb**) inuenisse dicitur (*om.* **Pb**). cui inuidens frater ex urbe discessit tempore quo probata sunt dicta. *eadem leguntur in* **L** *p. 499 sq. cum his discrepantiis:* notissima [est] . . . venerunt. qua occasione Thyestes . . . quo sol . . . veritas haec . . . eius dicta ‖ *deinde in* **P** *scholia secuntur hoc ordine:* 274 sq. ILLIC . . . crudelissimus. 275 sq. GETICOQVE . . . carne pascebantur. 282 MELIVS . . . occiderat. 271 SVBTERLABITVR . . . Argiuis. 274 sq. notissima . . . Seruio. 275 sq. notandum . . . locis. ‖ 1 *scholion om.* **M** | Subterlabit **Pb** | fabula **Pa** ‖ 2 sunt ciuitates **L** ‖ 3 nympha **Pb** | occultas **Pa** ‖ 4 preter labent **Pb** ‖ 5 fuit **L** ‖ 6 in flumine Alpheo **L** | abluerat **Pa** ‖ 7 miseratione deorum **Pb** ‖ 8 in siciliam **Pb** ‖ 9 usque in **L** | quod] ut **Pb** ‖ 10 uelox positis **LP** ‖ 11 Arethusa sagittis *om.* **P** ‖ 12 placet **P** | id est *om.* **P** ‖ 13 iterum **Pb** | *post* Argiuis *sequitur in* **Pb**: hic omittit exponem (= exponere) uersum illum dubium (273 sq.): Archades hic tua nec pudor est delubra nephastis imposuere locis. ‖ 14 Eliden **LMPa** | et] ut **M** ‖ 15 notissima . . . Seruio *om.* **M** ‖ 16 in Seruio *om.* **L**

275 GETICOQVE PECVS STABVLARE SVB HAEMO DIGNIVS id est: equi digni erant stabulare in Scythia, ubi equi Diomedis erant, qui humana carne pascebantur. notandum autem, quia equos illos, quibus prouocabantur proci ad curule certamen, poeta *pecus* uocat, quod est generale nomen omnium animalium effigie humana carentium. quos equos dicit Iuno digniores esse ad stabulandum in Haemo, monte frigidissimo Graeciae, quam in praefatis locis.

282 MELIVS GENEROS PASSVRA NOCENTES Polynicen per patris incestum et Tydeum, qui fratrem suum Toxeum occiderat.

288 AVSVRAMQVE DIONEN Veneris matrem dicit sollicitam futuram propter Harmoniam, Veneris et Martis filiam, Cadmi uxorem.

19 294 REGNISQVE ILLAPSVS OPACIS umbro|sis, sine sole. Virgilius ⟨Aen. VI 534⟩: 'et tristes sine sole domos'.

298 LEGE EREBI quia dicuntur inhumatorum animae multis errare temporibus. Virgilius ⟨Aen. VI 329⟩: 'centum errant annos'.

---

1 dignus **LMP** ‖ 2 equi qui **LP** | stabulari **LP** | in Thracia **L** ‖ 3 carne *om.* **Pb** | notandum . . . locis *om.* **M** *om. etiam Monac., qui post* pascebantur *haec praebet:* (278) Placet i. n. uel propter Graecos ⟨qui⟩ ibi latuerunt, quando Troia capta est. uel — quod melius huic loco conuenit — propter Ganymedem, qui dum uenaretur in Ida silua, raptus est a Ioue et appositus est in ministerium domus remota Hebe filia Iunonis. (278 sq.) Mentita m. c. t. quae mentitur se habere sepulchrum tuum. *cf. Seru. ad Aen.* I 28 *et infra ad Theb.* I 548 ‖ 5 uocat pecus **Pb** ‖ 6 nomen *om.* **Pb** ‖ 7 digniores dicit ad ad **Pb** ‖ 8 montes **Pa** | Thraciae **L** | quam ad standum in dictis locis **Pb** ‖ 10 melios **M** | n. Nocentes **M** | per] propter **L** qui **Pb** ‖ 11 Toxeum **LPa** doxeum **M** tossico **Pb** *latetne* toxico? ‖ 13 Ausuram **Pb** | Dionam **M** DIONEM **LPa** dionenque **Pb** ‖ 14 Hermionem **LPb** ermionē **Pa** ormoniem *corr. in* ermionem **M** | et Martis *om.* **Pb** ‖ 16 inlapsus **M** ‖ 17 Virgilius ... domos *om.* **M** | tristis **Pb** | ut tristis *Vergilius* ‖ 18 ///ege (1 *supra*) **M** | herebi **LMPa** | quę **Pb** ‖ 19 Virgilius . . . annos *om.* **M** ‖ 20 erant **Pa**

299 TVMENTEM iactantem se exilio propter cognationem Adrasti. et hoc quasi deus ad eum dicit, nam futura sunt haec. Virgilius ⟨Aen. IV 235⟩: 'qua spe inimica in gente moraris'.

303 PARET ATLANTIADES non respondit, quasi numen inferius, sed paruit iussis.

304 SVMMA PEDVM petasum dicit id est alatum calciamentum Mercurii. Virgilius ⟨Aen. IV 239 sq.⟩: 'pedibus talaria nectit aurea'.

305 OBNVBITQVE COMAS ET TEMPÉRAT A. G. ordo est: obnubit comas galero et temperat astra, quasi uniuscuiusque dei caput astrum sit. igitur obnubit, obscurat, ne nudo capite descendens terras fulgore percuteret. temperat, uel quia benefica stella Mercurii maleficarum temperat flammas, uel — certe occulte — nobis exponit quinque plagas caeli ex istis constare sideribus: Saturni, Iouis, Martis, Mercurii, Veneris. Saturni frigida est stella id est nocens, [ut ⟨georg. I 336⟩: 'frigida Saturni sese quo stella receptet'. et frigidus nocens, ut ⟨ecl. VIII 71⟩: 'frigidus in pratis cantando rumpitur anguis']. Martis calida, Mercurii frigida, Iouis et Veneris temperata. ergo quia per mediam zonam uolabat, Iouis et Veneris uicina sidera frigido transitu temperabat. GALERO pilleo. ut Virgilius ⟨Aen. VII 688⟩: 'fuluosque lupi de pelle galeros'.

306 TVM DEXTRAE VIRGAM INSERVIT ut Virgilius ⟨Aen. IV 242⟩: 'tum uirgam capit'. QVA PELLERE DVLCES AVT SVADERE ITERVM SOMNOS mortis somnos dulces dixit,

---

1 lactantem **MPa** || 2 ad Deum **LPa** || 3 hic **Pb** | Virgilius ... moraris *om.* **M** | in gente inimica **L** || 4 moratur *Verg.* || 5 *scholion om.* **LmM** | athalantiades **Pa** atlantides **Pb** | respondet **L** | quia **L** || 6 iussis *om.* **Pb** | 7 *scholion om.* **LmM** | *per mythogr.* petasum *mutare non licet* | dixit **L** | id est] et **L** || 10 ET TEMPERAT A. G. *om.* **LP** || 11 obnubit~/ **M** Obnubitque **L** || 12 diei **M** | astrum caput **Pb** | igitur **M** legitur **LPa** ideo **Pb** || 13 fulgure *corr. in* fulgore **M** | & temperat **L** || 17 stella *om.* **M** || 18 ut . . . anguis *om.* **M** | ut *om.* **Pb** | qua sese **L** | sese ... receptet] s. q. **Pa** s. g. **Pb** || 19 et.. anguis *om.* **Lm** || 23 pileo **LPb** || 25 dextro **Pa** dextram **Pb** || 27 AVT . . . SOMNOS *om.* **LPa** | mortis somnos dulces om. **Pa**

nam in uita dulces non sunt. ut Cicero ⟨fragm. inc. sed.⟩: ‘hoc iter uitae tam confragosum putamus, tam plenum iniuriarum ac miseriarum atque laborum’ et Virgilius ⟨Aen. VI 721⟩: ‘quae lucis miseris tam dira cupido?’

309 DESILVIT cum saltu descendit. ut ⟨Aen. X 453⟩: ‘desiluit Turnus biiugis’. TENVIQVE EXCEPTVS I. A. tenui aura, qua mortales fruuntur. ut Virgilius ⟨Aen. I 387 sq.⟩: ‘auras uitales carpis’. nam aer crassior est aethere. inhorruit autem, quia ab aere calido in aerem frigidum descendit. alii inhorruit ad stridorem referunt alarum.

311 CARPIT transit. DESIGNAT NVBILA GYRO quasi more auium, ut uolatus ipsius uideretur esse descensus in gyrum, siue gyrum Irim dicit. transitus enim nubium necesse est ut leuem concitet rorem. nubilum autem ex transitu nubium fit et astrorum motu. sol uero cum aduersam tetigerit radiis nubem aquosam, Irim facit. nam ipsa est transitus deorum.

id. p. 20 312 OLIM VAGVS EXVL quia superius ⟨u. 164 sq.⟩ dixit: ‘iam sorte carebat dilatus Polynicis honos’. hinc ergo incipit poeta describere, quemadmodum exul ad Adrastum peruenerit.

313 FVRTO clam. exulem enim nisi furtim non licebat eos fines attingere, quibus fuerat expulsus.

314 AONIAE Thebanae regionis. ut Virgilius ⟨ecl. VI 65⟩: ‘Aonas in montes’. MALE DEBITA REGNA non in-

---

1 in *om.* **Pa** | non sunt *om.* **Pa** ‖ 2 uitae] iure **L** | tam plenum] uitam plenam esse **L** uitam plenum **MPa** ‖ 3 atque *om.* **MPa** et **L** | et] ut **LP** ‖ 4 cupido est **Pb** ‖ 5 Dissiluit **Pb** *corr. in* desiluit **M** ‖ 6 desiluut **M** dissiluit **Pb** | I. A. *om.* **LP** ‖ 7 tenum aura quę **Pb** | ut . . . carpis *om.* **M** ‖ 8 aer] ęther **M** ‖ 9 aethere *om.* **M** in aęthere **L** ‖ 11 aliarum **Pb** ‖ 12 gico *corr. ex* bico **Pb** | quasi] quia si **Pa** ‖ 13 in gyrum *om.* **MPa** ‖ 14 siue in girum **Pb** ‖ 16 niuium fit **Pb** numinum fit **LmMPa** | motum **Pa** ‖ 20 Delatus **L** | honor **M** ‖ 21 ad *om.* **Pb** ‖ 23 FVRTIM **L** | nili **Pa** ‖ 24 fines *om.* **M** | a quibus **L** ‖ 25 regionis *corr. in* regiones **M** | ut . . . montes *om.* **M** ‖ 26 Aonios **LPb**

debita ut ⟨Aen. IV 8⟩ 'male sana', sed male debita dixit, quae esset proeliorum incommodis petiturus. aut certe male concipit animo regna sibi debita, quae sciebat germanum nunquam sibi redditurum sponte.

315 SIGNIS CVNCTANTIBVS tarde procedentibus. ad desiderium rettulit spem gerentis.

317 CVRA VIRVM recursans ad cogitationem eius rettulit, non ad diem.

319 HAC AEVVM CVPIAT PRO LVCE PACISCI id est: pro illo die, quo cupit se uidere regnantem, libenter totius uitae suae offert tempora. ut Virgilius ⟨Aen. V 230⟩: 'uitamque uolunt pro laude pacisci'.

320 NVNC QVERITVR CEV TARDA FVGAE D. descriptio hominis anxii: nunc superbiam secum regnantis reputat fratris, modo uotis erigitur in regio spiritu.

321 ET SEDISSE SVPERBVS sibi effectum uoti frustra gaudebat.

323 CONSVMIT GAVDIA VOTO semper optando regnum consumit gaudium. de rebus enim inopinatis magis laetamur quam de his, quae mente semper tractauimus.

324 TVM SEDET INACHIAS VRBES sedet placet. ut ⟨Aen. II 660⟩ 'sedet hoc animo'. Inachias sine praepositione: ad Inachias urbes, ad arua Danai id est Argolica. ut ⟨Aen. VII 286⟩ 'Inachiis sese referebat ab Argis'. DANAIAQVE ARVA Danaus et Aegyptus fratres

---

2 quae] quia **Pb** propter q; *superscr.* quę **M** | incommode **Pa** | periturus **Pa** perituros **Pb** ‖ 4 numquam **Pb** | sibi *om.* **LMPa** ‖ 5 ad *om.* **Pb** ‖ 6 retulit **MPa** ‖ 7 recursans *om.* **MP** | contagionem **Pa** | retulit **MPa** ‖ 8 *post* diem *leguntur in* **LmM** *Mon.:* id est si regni (*corr. in* regna **M**) cupiditas ad finem ‖ 9 nc **Pb** | AEVVM] eī **Pa** ‖ 11 offerret **L** | ut *om.* **L** ‖ 12 vitaque **M** ‖ 13 D. *om.* **LP** ‖ 15 spiritu regio **L** ‖ 16 ET *om.* **MP** | sibi *om.* **L** ‖ effectum uoti compotem **L** ‖ 18 VOTA **L** | semper ... gaudium *om.* **M** ‖ 19 enim] autem **Pb** | laetatur **Pa** ‖ 20 semper mente **L** | mente *om.* **Pb** | semper *om.* **M** ‖ 21 TVNC **L** ‖ 22 Inachia sine **Pb** | 23 ad arua *om.* **L** | Danai *om.* **L** campi **MP** *an scribendumst* Inachi? | id est Argolica *hoc loco om.* **L** ‖ 24 aut inachias **Pb** | ab *om.* **Pb** ‖ 25 Argis *om.* **P** | *post* ARVA *secuntur quae supra*

fuerunt Beli filii. Danao fuit uirilis sexus quinquaginta numerus filiorum, e diuerso Aegypto par numerus filiarum. uoluit ergo Danaus fratris filias liberis suis matrimonio sociare. at Aegyptus oraculo cognouerat, quod generi sui manibus interiret. iussit ergo filiabus, ut sponsos occiderent. sola Hypermestra, dum ceterae facinus perpetrassent, Lynceo pepercit.

325 ET CALIGANTES ABRVPTO SOLE M. de Atreo et Thyeste notissima historia est, quod alter alterius liberos interfecit, quo aspectu Sol dicitur refugisse, unde Virgilius ⟨Aen. I 568⟩: 'nec tam auersus equos Tyria Sol iungit ab urbe'. abrupto autem sole dixit subducto lumine et a cursu suo reuocato.

326 FERRE ITER IMPAVIDVM non iter impauidum, sed ipse impauidus. PRAEVIA dux uiae. praeuii enim di-
ind. p. 21 cuntur duces | uiarum.

327 SEV FORS ILLA VIAE hoc est: illud iter aut furor suasit aut casus aut fatum.

328 VLVLATA FVRORIBVS ANTRA in quibus Liber pater colitur ululatu Baccharum. descriptio itineris illius. ululata participium sine uerbi substantia ut regnata, triumphata, nupta.

---

omissa sunt: campi id est agricolae **L** | Egyptus **L** egistus **MP** *cf. mythogr.*

1 Beli filii *om.* **M** | belli **Pa** | filiis **Pb** | fuerunt **Pb** | uirilis sexus *om.* **Pb** ‖ 2 numerus *om.* **Pb** numerꝫ **Pa** | filie et ediuerso egisto quinquaginta filii **Pb** | egisto **MPa** ‖ 3 filios **Pb** | copulare seu sociare**Pb** ‖ 4 at *coniecit Schottky* et **LPa** *om.* **MPb** | Egyptus **L** egistus **MP** | cognouerat oraculo **Pb** ‖ 5 ergo *om.* **MPb** ‖ 6 Hypermnestra **L** īpernestra **Pa** hipermestre **M** | lino linceo **Pb** | *fabulam in* **LMPa** *plane peruersam esse quamuis manifestum sit, tamen* **Pb** *codicem, qui priorem quidem partem rectiorem praebet, ut sequerer animum non induxi* ‖ 8 SOLE *om.* **P** | M. *om.* **LP** | de . . . refugisse abrupto *in contextu om. in marg. sup. add.* **M** ‖ 9 est *om.* **L** | alter] unus **LP** | epulas fecit **LP** ‖ 10 aspecto **Pb** | unde . . . urbe *om.* **M** ‖ 11 tam *om.* **Pa** | aduersus **Pa** | iungit ab urbe *om.* **Pa** ‖ 14 inpauidū **M** | impauidum *om.* **MP** | sed *om.* **P** ‖ 15 inpauidus **M** | DVCIT **L** dux uie **MP** ‖ 19 baccharum in quibus **Pb** ‖ 20 bacharum **M** bachorum **Pa** | descriptio *om.* **Pb** ‖ 21 substantia] subea **Pb** sub'a **Pa**

329 BACCHEO SANGVINE COLLES sanguine, quem perempto Pentheo Agaue mater effudit. Cithaeronem significat, ubi se Bacchae secant in honorem Liberi. ut Virgilius ⟨Aen. IV 303⟩: 'orgia nocturnusque uocat clamore Cithaeron'.

330 INDE PLAGAM id est regionem. QVA MOLLE SEDENS id est: qua paulatim tumores collium in planum relaxantur. molle pro molliter: ubi in campum effunditur nimis extensum.

331 LASSVM utique fluctibus caesum, uel quia in hanc partem deuexus uires amiserit in excelsa crescendi.

332 ARTE anguste siue doctrina, hoc est quadam sollertiae leuitate iter faciens. PENDENS quicquid enim in praecipiti stat, uidetur pendere. nam qui per angustias ardui montis incedit, quasi pendeat, eminus cernentibus sic uidetur.

333 INFAMES SCIRONE PETRAS notas dixit infames, ut est ⟨Horat. carm. I 3, 20⟩ 'infames scopulos Acroceraunia'. hic Sciron hospites suos uel transeuntes saxo residens cogebat pedes sibi lauare et eos ex improuiso praecipitabat, quem tamen Theseus dicitur peremisse. SCYLLAEAQVE RVRA Megaram significat ciuitatem, in qua Nisus regnasse dicitur crinem purpureum atque fatalem habens, quem dormienti patri Scylla filia secuit. nam ut Virgilius utrumque monstraret, ⟨georg. I 405⟩ ait: 'et pro purpureo poenas dat Scylla capillo'. item alibi ⟨ecl. VI 74 sq.⟩: 'quid loquar aut Scyllam Nisi aut quam

---

6 plaga **Pb** | sedem **Pb** ‖ 7 id est qua *om.* **L** ‖ 8 relaxans **LP** | effunditur *om.* **Pb** ‖ 10 censum **Pb** exesum **Lc** ‖ 11 diuexus **M** | uires *om.* **Pa** *post* excelsa *transpos.* **L** ‖ 12 ARCTE **L** | siue arte doctrina **L** | id est **L** | solertiae **L** solertia **Pb** soller////// *man. 2 superscr.* cie **M** ‖ 13 leuitati **M** | iter] id **LPa** ‖ 14 angustas **M** ‖ 15 pendat **Pb** ‖ 17 PETRAS *om.* **MP** | nota **L** ‖ 18 scopulosa croceraonea **M** scopulosa sa ceraunia **Pb** ‖ 19 Scyron hic **Pb** | suo **Pb** ‖ 20 sibi pedes **Pb** | leuare *corr. in* lauare **M** | inprouiso **M** ‖ 21 tandem **L** | peremisse . . . dicitur *om. in marg. sup. add.* **M** ‖ 22 megara **Pb** megerā **M** ‖ 24 habentes **Pa** ‖ 25 utramque **MPa** namque **Pb** ‖ 26 alibi *om.* **Pb** ‖ 27 an silla nisi **Pb**

fama secuta est candida succinctam latrantibus inguina monstris'.

334 MITEMQVE CORINTHON tranquillum siue otiosum.

335 ET IN MEDIIS AVDIT D. L. C. Isthmon significat, qui inter duo sit maria constitutus, ut Horatius 〈carm. I 7, 2 sq.〉: 'bimarisque Corinthi moenia', id est inter Ionium et Aegeum describit Corinthum positam ciuitatem.

336 IAMQVE PER EMERITI SVRGENS CONFINIA PHOEBI a re militari, quasi et sol diei militare uideatur. emeriti occidentis. confinia bene dixit, quia iuxta ipsum surgit, oritur. quomodo emeritos dicimus simili labore ind. p. 22 donatos, sic et emeritus sol occidens dicitur | post laborem, cui noctis astra succedunt, ut Virgilius 〈Aen. V 70〉: 'emeritaeque exspectant praemia palmae'.

337 TITANIS luna. ut Virgilius 〈Aen. VI 725〉: 'lucentemque globum lunae Titaniaque astra'. sic autem Titan et Titanis dicitur, quemadmodum Phoebus et Phoebe. MVNDO SVBIECTA SILENTI id est superiecta. ut Virgilius 〈Aen. XII 287 sq.〉: 'et corpora saltu subiciunt in equos'.

338 TENVAVERAT AERA BIGA bene tenuauerat, quia diei aer crassior est, noctis tenuis.

339 IAM PECVDES V. T. sic Virgilius 〈Aen. IV 525〉: 'cum tacet omnis ager, pecudes pictaeque uolucres'. IAM SOMNVS AVARIS INSERPIT CVRIS auaris indefessis.

---

1 secuta est *om.* **Pb** | candida . . . monstris *om.* **LP** ‖ 3 chorintho **Pb** | tranquillam . . . otiosam *Vnger.* ‖ 4 ET *om.* **MP** | D. L. C. *om.* **LP** | ismon **Pa** ‖ 5 qui] qđ **M** | maria sit **LP** | constitutū **MP** ‖ 6 bimarisue *Hor.* | Corinthi *om.* **P** ‖ 9 et diei **Pb** ‖ 10 iusta ipsum ////// oritur **M** ‖ 11 surgit *om.* **L(M)P** *suppl. Vnger.* ‖ 12 sic *om.* **Pb** | et *om.* **L** | emeritos **M** emeritis **Pb** | senili languore damnatos *Vnger.* ‖ dicitur occidentis **Pb** | post] primo **Pa** ‖ 13 succe///dunt **M** ‖ 14 meritaeque exspectent *Vergilius* ‖ 15 Titanes **M** | lucentem **Pa** ‖ 16 aut **Pa** ‖ 17 et[1] *om.* **L** ‖ 18 SILENTI *om.* **LMPa** | id est *om.* **MP** | superiecta *om.* **Pb** ‖ 19 subiiciunt **L** ‖ 21 Tenuerat *superscr.* au **M** tenuant **Pb** | aere **Pa** | tenuerat *superscr.* au **M** tenuant **Pb** ‖ 22 aer *om.* **Pb** | curssior **Pa** | tenuis noctis **LP** ‖ 23 V. T. *om.* **LP** u. q. t. **M** ‖ 25 AVARIS] auarus **Pa**

auarus enim animus difficile fatigatur. ut Horatius ⟨carm. III 29, 61⟩: 'addunt auaro diuitias mari'.

340 NVTAT pendet.

341 LABORATAE VITAE per laborem peractae.

342 SED NEC PVNICEO R. N. C. hoc uult poeta monstrare: serenum diem non contigisse Polynici. nec enim ulla serenitatis signa promiserat solis occasus. puniceo ergo sereno dixit. ut Virgilius ⟨georg. I 453⟩: 'caeruleus pluuiam denuntiat, igneus Euros'.

344 NITVERE CREPVSCVLA PHOEBO crepusculum dicitur, quod inter diei finem est et exordium noctis. unde et decrepiti senes dicuntur esse iam prope occasum salutis et initium mortis. utrumque enim tempus ostendit: et diei initium et extremum noctis. siue crepuscula, quia praecedentis solis radii percutiuntur a crepusculo, id est ab extrema parte noctis.

345 DENSIOR A TERRIS densiorem noctem nebulam dicit, quod quando ima petunt nebulae, serenitas est [Virgilius ⟨georg. I 401⟩: 'at nebulae magis ima petunt campoque recumbunt'], quando altum, sine dubio imbres futuros ostendunt. ET NVLLI PERVIA FLAMMAE quam neque Solis neque Aurorae ualeat flamma penetrare.

346 IAM CLAVSTRA RIGENTIS AEOLIAE frigidae, quia prope est, ubi habitant uenti.

347 PERCVSSA SONANT certamine uentorum exire uolentium.

348 VENTI TRANSVERSA FREMENTES ut Virgilius ⟨Aen. V 19⟩: 'mutati transuersa fremunt'.

---

1 auaro *corr. in* auari **M** ‖ 5 Set **Pa** | NE **L** | R. N. C. *om.* **LP** | hoc] Hic **L** | modo stare **Pb** ‖ 7 nulla **Pb** | promiserat signa **Pb** | praemiserat **L** ‖ 10 Nitare **Pb** ‖ 11 finem diei **L** | et[1] *om.* **Pb** | unde . . . mortis *om.* **Lm** ‖ 12 senes *om.* **Pb** | esse *om.* **LPa** qui **Pb** | mortis . . . diei initium *om.* **Pb** ‖ 14 siue crepuscula] *scribendum esse puto* sole repercusso *tale quid* ‖ 18 nebulae . . . petunt *om.* **Pb** | Virgilius . . . recumbunt *om.* **M** ‖ 19 campoque *corr. ex* campūque **Pb** ‖ 23 rigendis **MPa** | AEOLIAE *om.* **MP** ‖ 25 PERCLVSA **L** | certamina **LPa** ‖ 27 *schol. om.* **M** | fremunt confligunt ut **P** | ut et **Pb** ‖ 28 transuersa] tūsū **Pa** | fremunt *om.* **Pa**

349 CONFLIGVNT ut ⟨Aen. II 417⟩ 'confligunt Zephyrusque Notusque'.

350 DVM CAELVM caelum pro nubibus posuit, [ut Virgilius ⟨Aen. II 416⟩: 'aduersi rupto ceu quondam ....']

352 SICCO QVOS ASPER HIATV physicam rationem secutus est. nam si primo Auster pluuias faciat, mox sequitur Boreas et easdem aut in niuem aut in grandinem mutat. inde Ouidius ⟨met. IX 220⟩: 'utque ferunt imbres gelidis concrescere uentis' id est gelari.

353 NEC NON ABRVPTA TREMESCVNT FVLGVRA coruscationes enim quasi ruptis nubibus tremunt. fulgura a fulgore dicta sunt.

354 RVMPITVR AETHER quasi ex collisione nubium.

355 IAM NEMEA silua uel mons iuxta Cleonam, Graeciae ciuitatem, ubi Hercules leonem uicit. ut Lucanus ⟨IV 612⟩: 'ille Cleonaei proiecit terga leonis' et Virgilius ⟨Aen. VIII 295⟩: 'et uastum Nemeae sub rupe leonem'. id. p. 23 notandum autem, quod nomen *a* litera terminatum longum est. Latinitas hoc non habet, sed ideo, quoniam est nomen Graecum, in quo melius Graeca ratio considerabitur. CONTERMINA LVCIS confinia atque uicina his lucis montium Argiuorum.

356 ARCADIAE CAPITA ALTA MADENT quinque montium cacumina Arcadiae regionis ostendit id est Cylleni, Ly-

---

1 *schol. om.* **M** | CONFLIGVNT ut confligunt *om.* **Pb** | erusqȝ noctusqȝ **Pb** ‖ 3 caelum *om.* **LMP** *seru. Mon.* | ut ... quondam *om.* **M** | quondam &c. **L** *om.* **Pb** ‖ 5 Sic quo uos **Pa** ‖ 6 facit **L** ‖ 7 et *om.* **Pb** qui **L** nocs̄ **Pa** | niues **Pb** ‖ 8 Vnde **L** | utique **Pb** | fert⁀ **Pa** fer///// *superscr.* t **M** ‖ 9 gelide **Pa** | congelari **LPb** ‖ 10 abrupte **Pb** | TREMISCVNT **LPb** | fulgora **M** | corusc. ... fulgura *om. in marg. inf. add.* **M** ‖ 11 enim] aũ **M** ‖ 12 fulgẽ **Pa** ‖ 13 AETHER *om.* **MP** | quasi *om.* **Pb** ‖ 14 silua *om.* **Pb** | silua uel mons] palus **M** | cleonum **Pb** cleoniā **M** ‖ 16 et Virgilius ... leonem *om.* **M** ‖ 18 notandum .... considerabitur *hoc loco omissum sequitur in* **MP** *post* Argiuorum | littera **LP** ‖ 19 est *om.* **LPa** | hoc *om.* **LPa** | quia **L** ‖ 20 grecum est nomen **Pb** ‖ 21 his *om.* **L** ‖ 22 argiuorum montium **Pb** ‖ 24 *cf.* Plin. n. h. IV 6, Strabon. VIII 8. Cylleni **L** quillei **MPa** | licei quilei **Pb**

caei, Licornis, Argolionis, Maenali. RVIT festinat impetu exire. ut Virgilius ⟨Aen. I 83⟩: 'qua data porta, ruunt'. AGMINE multitudine aquarum. ut Virgilius ⟨georg. I 322⟩: 'ruit agmen aquarum'.

357 INACHVS fluuius regionis Argiuae. ERASINVS fluuius in septentrione.

358 CALCANDAQVE FLVMINA NVLLAE si his fluminibus, quae ante aquae penuria calcabantur hoc est pedibus transiri poterant, riparum aggestiones opponeres, quo minus effunderentur, nullam faceres moram.

359 REFVSA commota, ut Virgilius ⟨Aen. I 126⟩: 'stagna refusa uadis'.

360 LERNA lacus est apud Argos, in quo Hydram superasse Hercules dicitur. ait ergo in hoc stagno tantam uim undarum fuisse, ut iterum ueneno scatere uideretur. notandum autem, quod u e t e r i dixit, cum omne nomen generis neutri, quod in *us* exit, nunquam nisi *e* litera terminetur, ut pecus pecore, nemus nemore.

361 RAPIVNT ANTIQVA P. B. S. ut Virgilius ⟨georg. I 483⟩: 'cum stabulis a. t.' b r a c c h i a s i l v a r u m ramos arborum dixit. ut Virgilius ⟨Aen. VI 282⟩: 'in medio ramos annosaque bracchia pandens'.

362 NVLLISQVE ASPECTA PER AEVVM SOLIBVS hoc est: inuisa soli multis temporibus. ut est ⟨Aen. VIII 195⟩ 'solis inaspectam radiis'.

363 VMBROSI PATVERE A. L. euersis scilicet arboribus

---

1 Licornis **LPb** licoronis **Pa** lycononis **M** | Argolionis **L** agolionis **MP** | menelai **Pb** ‖ 2 porta ruunt] porcaꝶ **Pa** ‖ 4 ut ruit **MPa** | ruit] uenit *Vergilius* ‖ 7 NVLLAE *om.* **MP** | si in his **LP** ‖ 8 transire **L** ‖ 10 effunderentᐡ **M** | nullum **M** ut nullam **Pb** | feceras **Pa** ‖ 13 palus **LP** | in qua **LP** | idram **MPa** ‖ 15 ueneno] uenis **L** | scaturire **Pb** ‖ 16 dixit] dixerit **M** ‖ 17 neutri generis **Pb** | in u exit **Pb** | in e **Pb** | ạͤ litera **M** ‖ 19 antiquam **Pb** | P. B. S. *om.* **LP** ‖ 20 stabilis *corr. in* stabulis **M** | a. t.] &c. **L** *om.* **Pa** | brachia *libri* ‖ 22 pandit *Vergilius* pendens **Pa** pendent **L** p. **Pb** ‖ 23 AEVVM] euē **Pa** ‖ 25 in aspectum **L** inaccessam *Vergilius* ‖ 26 patiere **Pb** | A. L. *om.* **LP** | euersis *om.* **L**

Lycaei, montis Arcadiae, aestiua patuerunt. aestiua autem dicuntur pecorum stabula tempore aestatis umbrosa.

364 FVGIENTIA dilabentia.

365 NVBIGENAS qui pluuiis augentur, ut ⟨Theb. I 206⟩ 'et summis cognati nubibus amnes'.

366 AVRE PAVENS auditu timens. ut Virgilius ⟨Aen. II 728 sq.⟩: 'sonus excitat omnis suspensum'.

367 NON SEGNIVS AMENS id est non segnior.

368 PER NIGRA SILENTIA terribilia. [ut Virgilius ⟨Aen. II 755⟩: 'nunc ipsa silentia terrent'.]

369 HAVRIT ITER consumit. [ut Virgilius ⟨Aen. X 314⟩: 'latus haurit apertum'.] METVS VNDIQVE ET VNDIQVE FRATER aut cuius solius timet insidias, aut cuius inuidet regno. haurit ergo accipit, id est: terribile iter oculis, auribus et omni percipit sensu et ubique sic terretur, tamquam ibi sit frater. ut est ⟨Cic. Cat. I 18⟩ 'quicquid increpuerit, Catilinam timeri'.

ind. p. 24 370 HIBERNO PONTO tempestuoso. ut Virgilius ⟨Aen. I 125⟩: 'emissamque hiemem sensit Neptunus' id est tempestatem.

371 CVI NEQVE TEMO PIGER pigrum temonem septentrionem dixit, qui nunquam mergitur. ut Virgilius ⟨georg. I 246⟩: 'Arctos oceani metuentes aequore tingi'.

373 MALIGNIS latentibus siue dubiis. ut Virgilius ⟨Aen. VI 270⟩: 'sub luce maligna'.

---

1 Lycaei *om.* **MP** | montibus **Pa** || 4 Nubiginas **Pa** | augerētur **Pb** aͧgerentur **Pa** augerentur **M** || 5 et *om.* **Pb** | cognatis **MPa** || 6 fauēs **Pb** || 8 AMENS *om.* **MP** || 9 ut . . . terrent *om.* **M** || 10 nunc] simul *Vergilius; cf. infra ad u.* 494 || 11 ut . . . apertum *om.* **LM** || 12 ṇụṇc latus **Pb** | ET VNDIQVE *om.* **Pb** || 14 accipit *corr. in* accepit **M** | terribil/// ĩt **M** | *pro* iter *in* **Pb** *semper fere legitur* inter || 16 ibi] ubiq; **LP** | frater *om.* **Pb** || 17 catilina **Pb** | timeri aut uideri **LPa** || 18 PONTO *om.* **M** | id est tempestiuo **L** tempestiuo **MPa** uel tempestuoso **Pb** || 19 hiemem *om.* **M** | sensit neptunus yeme **Pa** | neptumnus **Pb** || 22 emergitur **Pb** || 23 artos **Pa** antros **Pb**

376 TALIS OPACA id est qualis nauta timens, tamen nulla segnitie uir fortis ingressum iter emetiebatur.

377 VASTO METVENDA VMBONE pro clipeo, a parte totum. [ut Virgilius ⟨Aen. II 546⟩: 'summo clipei nequiquam umbone pependit'.] FERARVM EXCVTIENS STABVLA id est siluas. nunc clipeo ferarum lustra discutit aut certe dirumpit, nunc pectoris impulsu. [ut Virgilius ⟨Aen. VI 7 sq.⟩: 'pars densa ferarum tecta rapit siluas'.]

379 DAT STIMVLOS ANIMO V. M. T. id est: nimium timendo non timet. sic enim tunc timent, dum non timent. ut Cicero ⟨pro Mil. 2⟩: 'non timere sine aliquo timore possumus'. VIS MAESTA TIMORIS tristitia est. huic loco congruit illud Virgilii ⟨Aen. II 354⟩: 'una salus uictis nullam sperare salutem'.

380 DONEC AB INACHIIS Argiuis, ab Inacho fluuio. [ut Virgilius ⟨Aen. VII 286⟩: 'ecce autem Inachiis sese referebat ab Argis'.] dicit tam diu errasse Polynicen, quam diu de I n a c h i i s t e c t i s id est de Argiua ciuitate uictis tenebris lux emicuisset: de ciuitatis arce, quae Larissa nominatur. non nos autem debet confundere, quod et Thessaliae ciuitas Larissa dicitur. [a qua et ⟨Aen. II 197⟩ 'Larissaeus Achilles'.] haec enim, quam nunc commemorat, arx est ciuitatis Argiuae, quae Larissa dicitur.

---

1 talis //// nauta **Pb** | tamen] tantum **L** bene **Pb** ‖ 2 sine ulla **LP** ‖ 3 clippeo **Pa** *sic fere semper* | apte *corr. in* a parte **M** | a patre **Pb** ‖ 4 ut . . . pependit *om.* **M** | nequicquam **LP** ‖ 6 ut nunc **Pb** | aut certe dirumpit *om.* **L** ‖ 7 impulsu stabula id est siluas **L** impulsu stabula siluas **Pb** impulsu stabulas siluas **Pa** | ut .... siluas *om.* **M** ‖ 8 tecta] excutiens stabula **L** *om.* **Pa** | 9 stumulos **Pa** | V. M. T. *om.* **LP** ‖ 10 sic] si **M** | enim tunc timent *om.* **Pb** | timet **Pb** ‖ 11 ne non timere **L** *Cic.* | timeri **MP** ‖ 12 possimus **L** *Cic.* | MAESTA *om.* **MP** | est tristitia **LPa** ‖ 13 huic ... salutem *om.* **M** | contiguit **Pb** | Virgilii *scripsi* Virg. **LPa** uirgilius **Pb** ‖ 14 nullam *om.* **Pa** | sperare *om.* **P** | salutem *om.* **Pa** ‖ 15 Argiuis . . . autem Inachiis *om.* **Pb** ‖ 16 ut . . . ab Argis *om.* **M** | ecce] eo **Pa** | autem ab **Pa** ‖ 17 ab Argis] a. **Pa** | policen **Pa** ‖ 20 non uos **P** | autem] aut **Pb** ‖ 21 ciuitatis **Pa** | a qua . . . Achilles *om.* **M** ‖ 22 et Larissaeus . . . quam *om.* **Pb**

381 DEVEXA IN MOENIA FVNDENS quasi imaginem lucis accipere debeat. ut Virgilius ⟨Aen. VIII 280⟩: 'deuexo interea propior fit Vesper Olympo'. deuexa in latere montis posita.

382 LARISSAEVS APEX arx ciuitatis Argiuae, ut est superius adnotatum. ILLO SPE CONCITVS OMNI E. id est ad illam partem. unde posteaquam lumen emicuisse uidit, desiit timere.

383 IVNONIA TEMPLA PROSYMNAE Prosymna ciuitas est, ubi colitur Iuno.

384 LAEVVS HABENS id est sinistro latere praeteriens. HINC HERCVLEO SIGNATA VAPORE L. S. ad dextrum latus Lernae stagna. Herculeo uapore signata quasi in famam dimissa. si ueram quaeramus historiam, Lerna palus fuit, quae cum frequenter siccaretur ac denuo impleretur aquis, Hercules deprehendit uenas terrae incendio posse praecludi atque ideo, postquam exhausit eam, ignem adhibuit, et si qua unda prorumpebat, obstruxit. nam Hydram monstrum fuisse ἀπὸ τῶν ὑδάτων fabula nomen obtinuit.

385 TANDEMQVE RECLVSIS I. P. signum est pacificae ciuitatis.

386 ACTVTVM confestim. ut Terentius ⟨Adelph. 634 F.⟩: 'aperite aliquis actutum'.

389 TENVES A. D. C. S. leues. subtiliter: in paupere magnus est somnus. Lucanus ⟨V 505 sq.⟩: 'in quorum

---

1 IN *om.* **Pa** ‖ 3 fit] sit **M** ‖ 6 annotatum **L** adnotandū *corr. in* adnotatū **M** | E. *om.* **LP** ‖ 8 uidet **L** ‖ 9 Iuno tua **Pa** | PROSYMNAE *om.* **Pa** prosinne **Pb** | prosinna **Pb** ‖ 11 habet **MPb** | id est *om.* **P** | p̃terit **M** ‖ 12 HIC **L** | VAPORE SIGNATA **L** | VAPORE *om.* **P** | L. S. *om.* **LP** ‖ 14 infamia **LPb** in infamia **Pa** | lercia **Pb** ‖ 15 ac] et **L** | 17 posteaquam **L** ‖ 19 hydra **Pb** | ἀπὸ τοῦ ὕδατος **L** apothonydaton **MPa** apotonidaton **Pb** | fabulae **L** ‖ 20 nomine *Vnger.* | optinuit **Pa** ‖ 21 RECLVSIS *om.* **P** | I. P. *om.* **LP** ‖ 24 actutum aperite aliquis **L** *eod. ord.* **P** | aperite] periet **Pb** perite **Pa** ‖ 25 TENVIS **L** | A. D. C. S. *om.* **LP** | subtiles **L** suptilites **M** futtiles **Pb**

pectora somno dat uires fortuna minor'. Iuuenalis ⟨I 16 sq.⟩: 'consilium Sullae dedimus, priuatus ut altum dormiret'.

390 REX IBI TRANQVILLE MEDIO DE LIMITE VITAE id est tunc, cum aetatis esset mediae.

391 ADRASTVS Talai filius et Eurynomes.

392 DIVES AVIS hoc est a maioribus nobilis. ut Virgilius ⟨Aen. VII 56⟩: 'Turnus auis ata|uisque potens'. Lind. p. [illegible]
ET VTROQVE IOVEM DE SANGVINE DVCENS paterni maternique generis nobilitatem explicuit.

393 HIC SEXVS MELIORIS INOPS ut Virgilius ⟨Aen. VII 50 sq.⟩: 'filius huic fato diuum prolesque uirilis nulla fuit'. [sed et alibi ⟨ib. 52⟩: 'sola domum et tantas seruabat filia sedes'.

394 NATARVM ut ⟨Aen. I 654⟩ 'maxima natarum'.]

400 AEGRESCIT CVRA PARENTIS aegritudinem indicat. ut Virgilius ⟨Aen. XII 46⟩: 'aegrescitque medendo'. hoc est: responsi quidem nesciebat euentum, cura autem torquebatur ancipiti.

401 ECCE AVTEM ANTIQVAM FATO CALYDONA RELINQVENS Calydon, Pleuron et Olenos ciuitates sunt Aetoliae, unde fuit Tydeus. atque ideo modo Olenium dicit, modo Calydonium, modo Pleuronium. hic autem Tydeus fratrem suum interemit. moris autem fuit antiqui, sicut etiam Homerus dicit, ut reus homicidii exularet. ergo Tydeus conscius parricidii dimisit paternum regnum et casu eadem nocte

---

2 Syllae **L** sille **P** si ille **M** || 4 IBI TRANQVILLE *om.* **L** | MEDIO . . . VITAE *om.* **P** || 5 tunc *om.* **L** | cum *om.* **Pa** | esset aetatis **L** essem etatis **Pb** || 6 thalai **MPa** talaonis **Pb** | eurinomes **MPa** eurimones **Pb** || 8 Turnus *om.* **MPa** || 9 ET *om.* **MP** || 10 generis] sanguinis **L** || 12 filius *om.* **P** | diui **Pa** || 13 sed et . . . sedes *om.* **M** | domos **Pb** || sedes] sed **Pa** || 15 *scholion om.* **M** *in* **L** *legitur sic*: natorum n. d. *quasi Vergilii essent uerba.* **Pa** *praebet haec:* natorum est maxima n. l. sedes || 16 inducit **Pb** indič *add.* at *man. 2* **M** producit **L** || 17 egrescit **Pa** || 20 antiqua **Pa** || 21 pleuros **LMP** | olenus **Pb** oleọnos **M** || 23 pleurenium **Pb** | fratrem suum focum **LmM** *cf. u.* 282 || 24 antiquis **LP** | et homerus **Pb** || 26 parricidii *om.* **Pb**

iisdem confectus imbribus, quibus Polynices, Argos uenit. Calydona uero urbem esse Aetoliae Virgilius loquitur dicendo ⟨Aen. VII 307⟩: 'quod scelus aut Lapithis tantum aut Calydona merentem'.

402 FRATERNI SANGVINIS quia occiderat auunculum suum Thoantem, Althaeae matris fratrem, uel, ut quidam uolunt, Apharea. manifestius tamen est, quod Menalippum fratrem suum, dum uenatur, occidit.

403 AGIT insequitur. EADEM SVB NOCTE pari tempestate uexatus.

404 LVSTRA hoc est ferarum cubilia. [ut Virgilius ⟨Aen. III 647⟩: 'lustra domosque traho uastosque a rupe Cyclopas'.]

405 LIQVENTIA distillantia.

406 VNO TEGMINE tecti scilicet, quo Polynices.

408 RABIEM litem.

409 DEFENDERE NOCTEM prohibere iniuriam tempestatis non passi sunt. ut Virgilius ⟨Aen. X 905⟩: 'hunc, oro, defende furorem' id est prohibe.

410 ALTERNIS mutua uice uerborum. aduerbium pro inuicem. [Virgilius ⟨ecl. III 59⟩: 'alternis dicetis'.]

411 VT IACTIS SERMONIBVS quasi si uulnus facerent. ut Sallustius ⟨Iug. XI 5⟩: 'Iugurtha inter alias res iacit'.

413 EXERTARE nudare. ut ⟨Lucan. II 543⟩: 'exertique manus uesana Cethegi'. NVDAMQVE sine ferro.

---

1 hisdem **L** hijsdem **Pa** ĩstē **M** | quibus] quidem **Pb** ‖ 2 calidonā **M** calidonam **Pb** Calydoniam **LPa** | uero etiam **Pb** | esse *om.* **Pb** ‖ 3 laphitis **M** | tantum *om.* **Pb** ‖ 5 materni **Pb** ‖ 6 thoas saltem **Pb** toasa altẹ́ẹ **M** | Althaeae *om.* **LPa** | uelud **M** ‖ 7 aserea † afarea **M** ‖ 8 suum . . . uenatur *om.* **Pb** | uenaretur **L** ‖ 9 argit **Pb** auet **Pa** ‖ 10 uṭexatos **M** ‖ 11 hoc est *om.* **Pb** | cubicula **Pa** | ut . . . Cyclopas *om.* **M** ‖ 14 distilantia **P** ‖ 17 prohibere *om.* **Pb** | iniustis *del.* iniuriā *superscr.* **M** iniuriamqꝫ **Pb** ‖ 18 oro *om.* **M** ‖ 19 defende *in marg. praeb.* **M** ‖ 20 uoce **Pb** ‖ 21 inuice ut **Pb** | Virgilius . . . dicetis *om.* **M** | dicetis &c. **L** ‖ 22 VT *om.* **MP** | quasi qui **LPa** ‖ 24 exertique] exerta **M** extraqꝫ **Pb** ‖ 25 uenenosa **M** | cethes **Pb** | nudam **MP**

414 CELSIOR ILLE GRADV Polynices pedibus longior et membris decorus.

415 INTEGER ANNORVM id | est iuuentute firmissima. Virgilius ⟨Aen. IX 255 sq.⟩: 'atque integer aeui Ascanius'. Lind. p. 2(

417 MAIOR IN EXIGVO REGNABAT CORPORE VIRTVS ut Virgilius ⟨georg. IV 83⟩: 'ingentis animos angusto in pectore uersant'. uiribus ergo compensauit, quod proceritati natura non concessit, ut paruo corpori ingens robur infunderet.

419 TELORVM AVT GRANDINIS INSTAR R. telorum propterea, quod uulnera infligebant, grandinis, quod assidue. Riphaeae id est Scythicae. Riphaeus mons Scythiae, in quo semper nimiae tempestates sunt. ut Virgilius ⟨georg. III 382⟩: 'Riphaeo tunditur Euro'.

420 FLEXOQVE GENV duplicato, quod Graeci *διπλογόνασιν* uocant.

421 NON ALITER QVAM PISAEO S. L. T. Pisae ciuitas Elidis, ubi Olympica corona est, hoc est: ubi agon in honorem Olympici Iouis celebratur finito quinquennio.

422 CRVDIS SVDORIBVS duris aut magnis siue uehementibus.

423 TENEROS . . . . . . EPHEBOS imprudentes. CAVEAE DISSENSVS id est: fauor populi dissidentis instigat ephebos. et expressit fauentum studia.

424 EXCLVSAEQVE EXSPECTANT PRAEMIA MATRES sacro-

---

5 regnabit corpore uirtus **Pa** *om.* **L** ‖ 6 lugentis **M** ingentes **LP** ‖ 7 uersans **L** u. **MP** | proceritate **M** ‖ 8 cessit **MPa** ‖ 10 AVT ... INSTAR *om.* **L** | R. *om.* **LP** | telorum *om.* **L** ‖ 12 Scythie **Pb** | mons tracie **MPa** ‖ 13 sunt *om.* **L** ‖ 15 *δυπλογόνασιν* **L** cuploginu **Pa** dyplogumitini **Pb** dyplogo natī *corr. in* dyploganatī **M** *latetne διπλοῖς γόνασιν tale quid? διπλοῦν γόνασιν Vnger.* ‖ 17 alter **Pb** | QVEM **L** | S. L. T. *om.* **LP** ‖ 18 helidis **MPa** | hoc est] id est **L** hic **Pb** | ubi *om.* **L** ‖ 22 Teneris (o supra i) ephoebus **M** | inprudentes **M** impudentes **Pb** ‖ 23 discessus **Pb** | discedentis **Pb** dissidens *corr. in* dissidentis **M** | infugat **Pa** | ephoebus **M** ‖ 24 et *om.* **Pb** | fauentum **P** fauentium **L** uauentū *corr. in* fauentiū **M**

rum lege prohibitum est Olympicum certamen spectare mulieres.

425 NVLLAQVE CVPIDINE LAVDIS non pecunia aut praemii nimietate certabant, sed laudis auidis solius erat uirtutis intentio.

426 INTIMA VVLTVS genetiuus est singularis.

430 IVVENIS THEBANE apostropha ad Polynicen.

433 MAGNIS CVI SOBRIA CVRIS PENDEBAT S. I. D. S. pendebat sollicita erat. ut Virgilius ⟨Aen. VI 614⟩: 'suspensi poenam exspectant'.

434 SOMNO IAM DETERIORE SENECTVS deficiente calore sanguinis minimum quietis senectus capit. ordo: cui magnis curis pendebat somnus. quia in ingenti cura minor est somnus.

id. p. 27 435 NVMEROSA LVCE cum multis lampadibus.

439 EXTERNI IVVENES alterius generis. ut Virgilius ⟨Aen. III 42 sq.⟩: 'non me tibi Troia externum tulit'. aut certe illud uult magis intellegi: tantam ciuium suorum metu regis esse formidinem, ut nullus audeat manu litem conserere. talis est ergo sensus: externi estis, o iuuenes. nam ciuis meus nunquam usque adeo finem litis suae audet extendere, ut transferat in manus furorem.

442 ANGVSTA DIES ad discordiam conserendam. TRISTE tristis res. PARVMPER PACEM ANIMO et animo triste est

---

1 certatā **Pa** | spectare//// **M** ‖ 3 laude **Pa** ‖ 4 laude **Pa** | auidi **LP** audiui *corr. in* auidis **M** ‖ 5 contentio **L** ‖ 6 genitiuus **LMPa** ‖ 7 apostrophe **L** ‖ 8 S. I. D. S. *om.* **LP** ‖ 9 pendebat *om.* **LPa** | solita **Pb** ‖ 10 suspendi *corr. in* suspensi **M** inclusi *Vergilius* | poena **Pa** ‖ 11 SENECTVS *om.* **MP** ‖ 12 nimium **LP** minimum *superscr.* t nimium **M** | quietus **Pb** | cui] cū **M** ‖ 13 pendebat curis **Pb** | in *om.* **MP** ‖ 16 Extremi **Pb** | alius gentis *ed. Veneta Schottky p. 10* ‖ 17 non] namque haud **Pb** | tibi tibi **L** | extremum **Pb** ‖ 18 aut . . . conserere *seclus. Schottky p. 10* | intelligi **LP** ‖ 20 ergo sensus] ordo **LP** ‖ 21 meus ciuis **Pb** cui' mēs **Pa** | litis suę audet finem **M** | fine **Pa** | litis suae audet *om.* **Pb** ‖ 22 īmanis **Pb** ‖ 24 PARVMPER *om.* **MP** | et] id est **L** | tristi **L** tristis **P** | est *om* **L**

pacem paulisper pati. adeo dies uestrae pugnae non suffecit, ut noctem quieti non daretis?

443 PRODITE dicite.

445 HAVT HVMILES [ignobiles] ut Virgilius ⟨Aen. IV 13⟩: 'degeneres animos timor arguit'. quisquis enim timet in discrimine, degener est. econtra qui imperterritus fuerit, generosi sanguinis indolem profitetur.

447 OBLIQVA TVENTES id est: inuicem se iuuenes male Lind. p. 28
obliquis oculis intuentes.

451 CONFVDERE SONIS pariter dicendo significationem turbauere uerborum. IN ORDINE iam non turbato sono.

452 SOLACIA CASVS quia fratrem occidit. casus, quia parricidium ignarus admisit. dicitur enim uenationis fortuito peremisse germanum.

453 MONSTRIFERAE CALYDONIS propter aprum, qui illic monstri similis natus est et iracundia Dianae regionem Calydoniam totam uastabat. [quem postea Meleagrus occidit.] ACHELOIAQVE ARVA Achelous amnis Thessaliae oriens Aetoliam perfluit, Thetidis filius, qui primus uinum poculis miscuit. ut Virgilius ⟨georg. I 9⟩: 'poculaque inuentis Acheloia miscuit uuis'.

455 CAELVM PROHIBERE caelum pro aere et nimbis posuit. id est pluuiam tecto declinare. QVIS ISTE id est: quam gerit potestatem, qui hospitalitatis communionem sic prohibet?

457 BIMEMBRES duplicium membrorum. ut Iuuenalis

---

2 sufficit **LPa** *corr. ex* suffeč **M** | detis **L** ‖ 4 Haud **LPb** | ignobiles *om.* **MP** ‖ 6 in certamine **LP** | qui *om.* **Pb** | inperterritus **Pa** ‖ 7 generosis **Pb** | indole **Pb** ‖ 10 somnis **Pb** ‖ 12 SOLATIA **LPa** | quia[1]] qui **Pb** ‖ 13 fortuito uenationis **L** | uenatoris **Pb** ‖ 16 monstro **Pb** | et] ex **L** | diana **M** | qui regionem **L** ‖ 17 quem . . . occidit *om.* **M** | Meleager **L** | occisit **Pa** ‖ 18 in Thessalia **L** *rectius uidetur* ‖ 19 praeterfluit **L** | Thetidis *mutare nolui. est uero Thetis illa maior, quae laudatur a myth.* (I 204). tetide **Pa** ‖ 23 declinarunt **Pb** | id est] deest **L** ‖ 24 quam] quadam **Pb**

in quinto ⟨XIII 64 sq.⟩: 'egregium sanctumque uirum si cerno, bimembri hoc monstrum puero'.

459 COMPOSITOS ex uariis gentibus. SVNT ET RABIDIS Iuuenalis ⟨XV 163⟩: 'Indica tigris agit rabida cum tigride pacem.'

460 FASQVE SVVM iura humanitatis atque concordiae. SOCIARE CVBILIA TERRAE 'et' deest. non licuit per iracundiam. [iratis enim sermo deficit. Virgilius ⟨Aen. I 135⟩: 'quos ego'.]

461 AVT HODIE SPOLIIS GAVISVS ABIBIS ut Virgilius ⟨Aen. X 862 sq.⟩: 'aut hodie uictor spolia illa cruenta et caput Aeneae referes Lausique dolorum'.

463 SANGVIS HEBET stupet originis uirtus horrore parricidii perpetrati. DE STIRPE CREATVM OENEOS Mars Meleagri pater, Meleager Oenei, Oeneus Tydei, quamuis plerique dicant eum Marte procreatum conuerso in uultum Oenei. ordo talis: accipies non degenerasse me a paterna uirtute.

465 ACCIPIES senties siue experieris.

466 ILLE REFERT CONTRA Polynices respondet iniuriis, sed incesti conscius celauit nomen parentis. ergo si accusabis, facti legis, si purgas, fati.

467 CVNCTATVR PROFERRE PATREM timet Oedipum nominare, quia frater est et pater.

470 COEANT DEXTRAE haec apud ueteres foedera fuisse

---

1 in quinto *om.* **L** in u **MPa** | sicerno *corr. in* secerno **M** ‖ 2 hoc ē **M** *corr. deleu.* ē ‖ 3 SVNT . . . pacem *om.* **M** | rabide **Pa** ‖ 4 rapida **Pa** ‖ 6 iura **L** hora **MP** | concordia **Pb** ‖ 7 SOCIARE . . . TERRAE *om.* **MP** | et *om.* **L** | per] propter **L** ‖ 8 in iratis **Pa** | iratis . . . ego *om.* **M** | defecit **Pb** ‖ 10 HAVT **L** | ABIBIS. Spolia illa. ut **LPa** abibis et item ut **Pb** | Virgilius *om.* **Pb** ‖ 11 haut **L** *om.* **Pb** | uictor *om.* **MP** ‖ 12 Lausique dolorum *om.* **L** ‖ 13 habet **M** | uiribus **Pb** uictus **L** ‖ 14 DE *om.* **MP** | creatum oeneus **M** ‖ 16 plerique] multi **Pb** | Marte *om.* **Pa** ‖ 17 degenerare **L** | me *om.* **MP** | patria **L** ‖ 20 Ille *corr. in* Illi **M** | polinicem **Pb** | respondet *mut. man. 2 in* respondens **M** ‖ 21 ergo . . . fati *om.* **P** ‖ 22 facti legis *superscr. man. 2* sacrilegii **M** ‖ 23 edippodum **Pb** oedipeduȝ **Pa** ‖ 24 frater et pater est **LPa** ‖ 25 foedera *om.* **Pb**

et Virgilius testatur, ut ⟨Aen. VIII 124⟩: 'excepitque manu dextramque amplexus inhaesit'.

474 FATA SENEX bene dixit fata. quicquid enim senex loquitur, propemodum fatum est. et reuera quasi instinctu numinis locutus est. nam ex discordia magna familiaritas conflata est inter Tydeum et Polynicem.

475 EXTREMA extreme. nomen pro aduerbio. PROTERVO quod amore Proserpinae inferos penetrare non timuit. esse ergo pro fuisse dixit et recte. nam omnia, quae nimis bona aut mala sunt, pro praesentibus ascribuntur. extrema ergo, quia fides extrema erat usque ad inferos. id est: quanta fide perhibent fuisse extrema partitum Pirithoo Thesea.

476 THESEA PIRITHOO hanc talem fidem uult esse, qualem colebat antiquitas. quatuor namque amicitiarum exempla fuisse certissimum est: Thesei et Pirithoi, Orestis et Pyladis, Achillis et Patrocli, Tydei et Polynicis. Theseus et Pirithous conspirauerunt filias Iouis uxores ducere: Theseo rapuerunt Helenam adhuc paruam, Pirithous cum filiam Iouis quaereret et non inueniret, quia apud inferos erat Proserpina, conuenerunt, ut descenderent pariter. qui deprehensi poenas dederunt. — Orestes post necem matris furias passus est. ut Virgilius ⟨Aen. IV 471⟩: 'Agamemnonius scenis agitatus Orestes'. huic Pylades tulit in calamitate solacium, cuius auxilio furiis liberatus est.

---

1 et *om.* **LPb** || 2 dextraqȝ **LMPa** || 4 factum **P** || 5 institutum **Pb** || 6 polinicen **Pa** policem **Pb** || 9 esse] uere **Pb** || 10 mala et bona **L** | sunt aut mala **Pb** | adscribuntur **L** || 12 prohibent **Pb** | extrema. PARTITVM EXT. P. **L** || 13 piritho *corr. in* perithoo **M** pyrithoo **Pa** peritoo **Pb** | Thesea *om.* **L** || 14 THESEA PIRITHOO *om.* **Pb** | talem *suo loco deletum posuit post* esse **Pb** || 16 exemplū **M** extra **Pb** | hoīstis pilade (*om.* et) **Pb** || 17 Pyladae **LPa** | patrocle **Pb** || 19 Theseus rapuit **LP** || 20 aput **M** | in inferos esset **Pb** || 21 conuenerunt **M** coniurauerunt **LP** || 22 ponas descenderunt **Pa** || 23 est *om. libri, seruauit Monac.* | Agamemnonis senis **Pb** || 24 agitatur *Vergilius* | *pro hoc uersu in* **L** *legitur Aen.* III 331: 'et scelerum furiis agitatus Orestes'

— Patroclus deside Achille causa Briseidis armis ipsius indutus uenit ad Troiam atque ibi manu procubuit Hectoris. — Tydeus uero causa Polynicis pergit ad Thebas ibique dimicans periit.

[477 RABIDAM id est contra eum furentem. nam tres esse Furiae dicuntur Plutoni deseruientes, quarum prima Alecto, quae impausabilis dicitur, altera Tisiphone quasi τούτων φωνή id est istarum uox, tertia Megaera quasi μεγάλη ἔρις. primum est ergo non pausando furiam concipere, secundum est in uocem prorumpere, tertium iurgium protelare.]

id. p. 29 479 VENTIS VT DECERTATA parenthesis per similitudinem. Lucanus ⟨V 217 sq.⟩: 'sed ut timidus Boreas post flamina uentus rauca gemit'.

480 LAXATIS id est cessante uento distentis.

481 PASSI SVBIERE PENATES ordo est: tunc passi subiere penates, id est tunc permiserunt sibi, ut pariter Adrasti domum subirent.

483 INANEM LEONEM hoc est pellem leonis. ut ipse alibi ⟨VI 697⟩ inanem tigridem dicit.

484 IMPEXIS compositis aut non compositis. VTRIMQVE ex utroque humero.

485 QVEM PER TEVMESIA [TEMPE] oppidum Thessaliae. tempe aut loca amoena a caeli temperamento dicta aut Boeotiae montem designat. illius leonis scilicet, quem in Teumeso Hercules occidit. nam idem duos superasse

---

1 reside **Pb** | briseide **MPb** breseidē **Pa** | ipsis **Pb** ‖ 2 ibi *om.* **Pa** | occubuit **Pb** ‖ 3 ad *om. superscr.* **M** ‖ 5 *scholion om.* **M** ‖ 7 impassibilis **Pb** impossibilis **Pa** ‖ 8 *τούτων*] toton **Pa** tanto **Pb** ‖ 9 *ἔρις*] aeris **Pa** | ergo est **L** | pausando **L** pulsandum **P** ‖ 10 in uoce **Pa** | tertium est **Pb** ‖ 11 procelare **Pb** | **L** p. 500: *ita ex Fulgentio Planciade mytholog. hunc locum restituimus* ‖ 13 sed *om.* **L** | timidis borea **Pb** | tumidus Boreae post ... pontus *Lucanus* ‖ 16 subiecere **Pb** | pacti *Grotius* ‖ 17 ꝑmiserunt **Pa** permiserant **Pb** promiserunt **LM** ‖ 21 inpexis **MPa** | utrinque **LP** ‖ 22 numero **Pa** ‖ 23 TEMPE *om.* **MP** ‖ 24 tempe *om.* **L** | aut[1]] autem **Pb** ‖ 25 significat **LmPb** ‖ 26 Theumesia **L** t(h)eumesio **MP**

dicitur: primum Teumesium, secundum Cleonaeum. Teumesus mons Boeotiae est, Nemaeus mons Arcadiae, qui est Cleonaeus.

489 AMBIRE uelare seu cingere.

490 CALYDONIS HONOS quasi ipse aper Calydonius esset appellatus.

492 VOCALIBVS ANTRIS fatidico Apollinis specu. ⟨uocalibus⟩ responsa promentibus.

493 OBTVTV fixo aspectu, id est aut stupore animi aut senectute. ut ⟨Aen. VII 250⟩ 'obtutu tenet ora soloque immobilis haeret'.

494 HORROR IIT medie dictum. horror enim aut gaudiorum est aut maeroris. sed modo gaudii intellegendum. timoris horror est, quem Virgilius ⟨Aen. II 755⟩ dicit: 'horror ubique animo, simul ipsa silentia terrent', laetitiae, ut Terentius ⟨Eun. 83 sq. F.⟩: 'totus, Parmeno, tremo horreoque, postquam aspexi hanc'.

495 AFFORE adesse. NEXIS AMBAGIBVS obscuris responsis. ut Virgilius ⟨Aen. VI 100⟩: 'obscuris uera inuoluens'.

496 VVLTV FALLENTE superficie sola.

498 NOX QVAE TERRARVM C. A. L. laus noctis, quia Lind. p.
habet officium suum caelum, lunae uel siderum cursus amplexa. ut Maro ⟨Aen. II 251⟩: 'inuoluens umbra magna terramque polumque'.

---

1 Teumesus] themeus **P** the////mesius **M** ‖ 2 mons[1] *om.* **Pb** | qui est] qui etiam **L**, *scribere malim cum mythogr.* (II 160) qui et ‖ 3 oleneus **MPa** eleoneus **Pb** ‖ 5 Calidonus horos **Pb** | Calydonius *mendosum uidetur, fortasse scribendumst* Calydon ‖ 7 Apollonis **Pa** | *ante* responsa *supplendum putaui* uocalibus ‖ 12 Orror *add.* H *man. 2* **M** Error **Pb** Orror **Pa** | orror **P** | gaudii **Pb** ‖ 13 est *om.* **LPa** | sed modo ... horror est *om.* **Pb** ‖ 14 quam **Pb** quem **M** *add. man. 2* admodum ‖ 15 animum **L** animos **P** | ipsa . . . terrent *om.* **Pb** ‖ 16 tremori **Pa** tremor **Pb** ‖ 17 horrorque **Pb** ‖ 18 Afore *superscr.* f *man. 2* **M** | nextis **Pa** | ut *om.* **L** ‖ 21 scola **Pa** ‖ 22 QVAE] q̄qʒ **Pa** | C. A. L. *om.* **LP** | quia] que **Pb** ‖ 23 lunam **LPb** luna **Pa** | cursus syderum disponere. AMPLEXA **L** ‖ 24 mare **Pb** | magna *om.* **Pb**

499 TRANSMITTIS SIDERA aut transire facis per te, aut cum ipsa transis. quia fixa sunt sidera.

500 INDVLGENS REPARARE ANIMVM dixit, quid sideribus praestet; quid etiam mortalibus praebeat, dicit. hoc est: indulgens otium, quo animus reparatur. ut Ouidius de Somno libro XI ⟨623 sqq.⟩: 'Somne, quies rerum, placidissime, Somne, deorum, pax animi, quem cura fugit, qui corpora duris fessa ministeriis mulces reparasque labori'.

501 AGILES celeres. summa est enim celeritas illi redeundi. celeres ergo in nostro officio: quibus agimur.

502 TV MIHI PERPLEXIS QVAESITAM ERRORIBVS quia oraculum de generis erat obscurum.

503 ADVEHIS ALMA FIDEM id est responsa Apollinis soluis. VETERIS FATI praeteriti responsi.

504 ADSISTAS OPERI precor, ut nuptiarum beneficia compleas.

505 DIMENSIS ORBIBVS finitis annis singulis. anniuersarium illi sacrificium pollicetur. ut Virgilius ⟨Aen. V 53⟩: 'annua uota tamen sollemnesque ordine pompas'.

507 LVSTRALIAQVE EXTA pinguia, nec possumus quinquennalia accipere, cum constet anniuersarium sacrum dicatum fuisse. lustralia ergo pecora sunt, quae per quinquennale tempus deuota sacrificiis nutriuntur et ideo pinguia.

[509 SALVE PRISCA FIDES TRIPODVM tripos species

---

1 transmittit **Pb** | SIDERA *om.* **MP** || 2 *propono aut* · cum iis ipsa *aut* cum ipsis || 3 dixit *om.* **Pb** | qui *corr. in* quid **M** || 4 qui *corr. ex* quid **M** || 6 undecimo **Pb** || 7 quam cura **Pb** || 9 enim est **L** | illis **LPb** || 10 nostris officiis **LmPb** | quibus **MP** quo **L** | *illud* quibus agimur *trahi debet ad* agiles ortus || 11 perplexeas *corr. in* perplexeis **M** | Q. ERRORIS **L** *om.* **MP** || 13 ALMA FIDEM *om.* **MP** | id est *om.* **L** | Apollinis *om.* **M** || 14 solus **Pa** | uati **M** | presenti responsi **Pb** || 15 beneficium **LP** || 18 sacrum **L** || 19 solemnesqȝ ex ordine po **Pb** *om.* **LMPa** | 20 -QVE *om.* **MP** | nec possumus . . . dicatum fuisse *om.* **L** || 23 quinqueannale sunt tempus **Pb** || 25 SALVE — tecta *om.* **LmM** *in P hoc loco omissa leguntur post scholion* 514

est lauri, tres habens radices, Apollini | consecrata propter Lind. p. triplicem uim diuinationis. nam et Sol praeterita uidit et praesentia cernit et futura uisurus est. est etiam tripos mensa Apollinis corio Pythonis serpentis tecta.] prisca magna. OBSCVRIQVE RECESSVS pro uoluntate deorum aut oraculi fide latente. *μετωνυμία*: per id, quod efficit, id, quod efficitur.

510 DEPRENDI FORTVNA DEOS agnoui oraculum.

512 CANIS albis. ut Horatius ⟨carm. I 4, 4⟩: 'prata canis albicant pruinis'. Virgilius ⟨georg. I 43 sq.⟩: 'canis cum montibus humor liquitur'.

514 ADOLERE FOCOS uerbum proprie est sacra reddentium. quod significat uotis uel supplicationibus numen auctius fieri. ergo adolere accumulare. unde Virgilius ⟨Aen. VII 71⟩: 'adolet dum altaria taedis'.

515 INSTAVRARE IVBET renouare, sacrificium celebrare, ut intellegamus superiore die uota Apollini persoluta, quae nunc aduentu iuuenum praecipit renouari in honorem Apollinis.

516 VARIO S. I. T. R. ut Maro ⟨Aen. I 705⟩: 'centum aliae totidemque pares aetate ministri'.

518 EMVNIRE TOROS instruere. TAPETAS genere masculino. ut Virgilius ⟨Aen. IX 358⟩: 'pulchrosque tapetas'. [tertio declinatur hoc nomen et tapetum, tapeti et hoc tapete, huius tapetis. unde est ⟨Aen. IX

---

1 apollinis consacrata **Pb** ‖ 2 Sol et? | uidelicet **L** ‖ 6 fidem **MP** | latent̃ **M** latent' **Pa** latentur **Pb** | metonomia **MP** ‖ 8 dep̃hendi **Pa** ‖ 9 prata *om.* **LM** *ante* pruinis *pos.* **P** ‖ 10 albicat ora pruinis **L** | Virgilius . . . liquitur *om.* **M** ‖ 11 loquitur **Pa** ‖ 12 est] ẽe **Pa** ‖ est proprie **Pb** ‖ 13 uotis uel rationibus uel supplicationibus **Pb** ‖ 14 actius (u *supra*) **M** acuus **Pa** | unde *om.* **L** ut **Pb** | 15 adolet] augent **Pb** | taedis *om.* **L** ‖ 17 intelligamus *libri* ‖ 18 praecepit **Pb** | renouare **Pb** reuocari **Pa** ‖ 20 S. I. T. R. *om.* **LP** *secuntur in Mon.*: (517) Regia quando fixum est significat palatium ‖ 21 aliae] arae **L** ‖ 22 Et munire **Pb** | tapeta generis ma. **Pb** ‖ 23 pulchrosue **L** pictosque **Pb** pulcrosque **MPa** ‖ 24 tertio ... accusatiuus *om.* **M** | et *om.* **L** | tapeti **Pa** ti **LPb** ‖ 25 tapete *om.* **L** | huius *om.* **LP** | tapetis *om.* **Pa**

325 sq.⟩ 'qui forte tapetibus altis exstructus'. declinatur et Graece ὁ τάπης, τοῦ τάπητος, a qua declinatione est iste accusatiuus.]

519 LEVARE lucidas facere. ut Virgilius ⟨Aen. V 306⟩: 'leuato lucida ferro'. MENSAS pro uasculis posuit.

[521 TENDVNT AVRATIS VINCVLA LYCHNIS uitandae humilitatis aucupio lucernas noluit dicere. sic Maro ⟨Aen. I 726⟩: 'dependent lychni laquearibus aureis'. indignum enim hoc heroo carmine fuerat.]

527 SICCATI VVLNERA LYMPHIS secundum Virgilium lota aqua uulnera siccata dixit. ut ⟨Aen. X 834⟩ 'uulnera siccabat lymphis'.

530 ALTRIX nutrix.

531 IVSTAE VENERI legitimas nuptias dixit.

532 TACITA pro aduerbio tacite, aut fideli.

nd. p. 32 536 TERRORE MINVS id est sine terrore. pulchritudinem potuit dare deae, potestatem uero non potuit praebere mortali. sensus uero talis est: quantum ad pulchritudinem, Mineruae et Dianae similes erant, quantum ad terrorem, minores. NOVA DEINDE PVDORI V. V. F. noua facies id est peregrinorum uisa est pudicis uirginibus, quae per pudorem et palluerunt et rubuerunt.

538 PVRPVREAS HAVSERE GENAS purpureas pulchras. hausere consumpsere, quia desierunt esse purpureae. VERENTES uerecundiam patientes.

539 AD SANCTVM REDIERE PATREM primo patrem, post iuuenes et iterum patrem aspexerunt. mores expressit

---

1 exstructus declinatur *om.* **Pb** || 2 ὁ tapetes **Pb** | τοῦ *om.* **L** cor **Pa** | ταπήτος **L** || 3 iste **P** hic **L** || 4 Leuato lucida face **Pb** | ut *om.* **Pb** || 5 ferre **M** | mensa **Pb** || 6 *scholion om.* **M** | lichinis **Pb** || 7 aut cupio **P** || 8 aurei **Pa** auris **Pb** || 9 haec **Pa** | eroo **Pa** heroico **Pb** | carmini **Pa** || 11 siccata ..... uulnera *om.* **Pb** || 13 alitrix **Pa** || 14 ueneris **Pb** | dixit nuptias **Pb** || 15 Tacite **M** | autem **Pb** | fideliter **L** || 18 quantum ad pulchritudinem *iterauit post* similes erant **Pb** || 20 V. V. F. *om.* **LP** || 21 propter **LPb** per **MPa** || 22 expalluerunt **Pb** *corr. ex* et palluerunt **M** || 23 PVRPVREAS . . GENAS *om.* **L** || 24 dixerunt **Pb** || 26 post *superscr.* posuit *M* || 27 *iterum*] item **MPb** | morem **Pb**

erubescentium, quae si nouam uiderint faciem, statim suos oculos ad notam sibi personam retorquent.

541 IASIDES πατρωνυμικόν ab antiquis ducibus ductum, qui ante Danaum fuerunt: Iasi filius Iasides. Iasus et Phoroneus antiqui reges Argiuorum fuere, qui primi Iunoni sacrificauerunt. poposcit ergo Adrastus ex more pateram, qua assuerant Argiuorum antiqui principes diis litare. ut Virgilius ⟨Aen. I 729 sq.⟩: 'impleuitque mero pateram, quam Belus et omnes a Belo soliti'.

543 CAELATA insculpta.

[544 AVREVS Perseus significatur. aureus ideo, quia in auro erat sculptus. qui uolatu dicitur uenisse ad interficiendum Gorgona. quod ideo fingitur, quia nauigio uenit. nam haec duo inter se reciprocantur. ut Virgilius ⟨Aen. III 520⟩: 'uelorum pandimus alas'. item alibi ⟨georg. IV 59⟩: 'nare per aestatem'.]

545 ITA VISVS IN AVRAS ad probationem rei, tamquam uerum esset, exposuit.

546 GRAVES OCVLOS morituros, et quia omnem uim nocendi in oculis habebat, quaerebat abscisa sectorem. ad admirationem uiri finxit et sensum.

547 VIVO fuluo, quod uiui colorem habeat. ⟨pallescit⟩, quod pallidus mortui habet colorem. admiratur autem, quod cum in uiuo sit picta, mortis tamen pallore torpescat.

---

1 rubescentium **Pb** | que **M** qui **LP** | suos *om.* **Pb** || 2 oculos *post* personam *pos.* **Pb** || 3 Iaspides **Pb** | patronomicum **Pa** *ex* patronomicon *corr.* **M** patronimicum **Pb** patronymicum **L** | dictum **LPa** || 4 damnaum **Pb** damnauit **Pa** | fuit *libri praeter Monac.* | *scholion corruptum esse puto. fortasse sic scribendum est:* SENIORQVE (542) qui ante Danaum fuit | Iasides *om.* **LPb** | Iasus *om.* **Pa** || 5 phoreneus **Pa** | fuerunt **Pb** | 7 assueuerant **L** | *corr. ex* assuerant **M** | libare **L** || 8 pateram quam] pateraq; **Pa** || 11 *scholion om.* **M** | perseum **Pb** | significat **Pb** sigñ **Pa** || 12 interficiendam **Pb** || 14 hic **Pb** || 15 Idem **L** || 17 rei *om.* **Pa** || 19 et *om.* **Pb** || 20 obscisa **Pa** occisa **L** | septorem **Pb** | ad admiracionem **M** | āmirationem **Pa** || 21 uiri **M** ueri *Mon. om.* **LP** || 22 habebat **LPb** habeat **MPa** | pallescit *inserui ex coniectura* || 23 quum *pallidus* **L** | habeat **L** || 24 mors **L**

548 HINC PHRYGIVS . . . VENATOR Ganymedes Troili regis et Callirrhoae filius, quem Iuppiter dilexit [et per aquilam rapuit. et adhibitus est ministerio deorum remota Hebe, Iunonis filia. hinc Virgilius 〈Aen. I 28〉: 'et rapti Ganymedis honores'].

549 GARGARA summae partes Idae montis quasi Carcara id est capitis caput. κάρα enim Graeci caput uocant.

550 STANT MAESTI COMITES ut Virgilius 〈Aen. V 256〉: 'longaeui palmas nequiquam ad sidera tendunt'.

554 COMITVM FAMVLVMQVE . . . . MANVS id est amicorum et seruorum multitudo. PVDICA FRONDE id est lauro. pulchre propter Daphnen, quae uirgo permansit [fuit autem filia Penei, fluminis Thessaliae. quam cum Apollo amaret et illa fugeret, deorum miseratione in laurum conuersa est, quae in tutela Apollinis esse dicitur.]

555 CVI FESTA DIES Apollini scilicet. ut est 〈Aen. II 249〉 'festa uelamus fronde per urbem'.

nd. p. 33 557 FORSITAN O IVVENES sensus talis est: credo, sanctissimi iuuenes, unde nobis sint sacrorum ista sollemnia, animos uestros uelle cognoscere.

562 SINVOSA VOLVMINA spatiosa. longum hyperbaton: postquam perculit.

564 TERENTEM crebris amplexibus tenuantem.

565 CASTALIIS magnae arbores iuxta Castalium fontem sunt, qui in Boeotia esse dicitur Musis consecratus.

566 NIGRO SITIENS ALIMENTA VENENO quaerens acci-

---

1 Troii filius regis troiani et calirce **Pb** | Trocli **L** ‖ 2 callirohe **M** Callirhoes **L** calirce **Pa** | et per . . honores *om.* **M** ‖ 6 quasi] quas **Pa** | carcaros **Pb** (= κὰρ καρός?) ‖ 7 id est] a **Pb** | κάρη **L** καρ **Pb** cara **MPa** | graece **LPa** | uocatur **L** ‖ 9 nequicquam **LP** ‖ 11 pudico **M** | id est **LMPb** uel **Pa** ‖ 12 pulchre **M** pulchra **L** pulcrum **Pa** pulchrum **Pb** pudica *coniecit Grotius* ‖ 13 fuit . . . dicitur *om.* **M** | autem **LPa** ergo **Pb** | penei fluminis filia **Pb** | Thessaliae *om.* **Pb** ‖ 14 Apollo *om.* **Pb** | illum **Pb** ‖ 15 esse . . . 555 . . . Apollini *om.* **Pb** ‖ 16 Apollinis **LPa** ‖ 18 forsitam **Pb** ‖ 23 crebris] longis **Pb** ‖ 25 consacratus **Pb**

pere alimenta, ut augeret uenenum. ueneno enim proficit, quicquid acceperit serpens bibendum. ut supra ⟨u. 91⟩ 'sulphureas permiserat anguibus undas.'

570 CROTOPI hic rex Arguius fuit, qui Apollinem Pythonis caede pollutum expiauit. huic filia Psamathe fuit, cum qua Apollo concubuit. de quo compressu genuit ac mox editum partum exposuit. quod Apollo indignanter accipiens in uindictam iniuriae suae iniecit monstrum, quod Coroebus occidit.

572 DECORE PIO ex natura uenienti, non fucis aut cura decorato. SERVABAT NATA PENATES Psamathen dicit, Crotopi filiam. seruabat possidebat. ut Virgilius ⟨Aen. VII 52⟩: 'sola domum et tantas seruabat filia sedes'.

573 FELIX SI DELIA NVNQVAM FVRTA id est: felix, si nunquam fuisset Apollinis perpessa concubitus.

575 AD FLVMINIS VNDAM morem habent poetae, ut ex diis genitos super fluminum ripas memorent esse conceptos, ut facilis numini possit esse ablutio. [Virgilius ⟨Aen. I 617 sq.⟩: 'tune ille Aeneas, quem Dardanio Anchisae alma Venus Phrygii genuit Simoentis ad undam?']

576 BIS QVINOS uult poeta monstrare legitime editum partum puerperae auctore Virgilio ⟨ecl. IV 61⟩: 'matri longa decem tulerunt fastidia menses'. Terentius ⟨Adelph. 474 sq.⟩: 'uirgo ex eo compressu grauida facta est; mensis hic decimus est'.

577 NEPOTEM quia ex Apolline nascebatur.

---

1 augeret **M** *man. 2 superscr.* tangeret | uenenū *corr. ex* ueneno **M** uenena **LPa** | uenenum augeret **Pb** ‖ 2 ut supra *om.* **Pb** ‖ 3 p̦miserat **Pa** permiserit **Pb** ‖ 5 tiphonis *libri, corr. Kohlm.* | Psamate **L** samate **LmPb** semate **Pa** samata **M** ‖ 6 fuit *om.* **MP** ‖ genuit **MP** edidit **L** ‖ 10 PIO] puero **Pb** ‖ 11 cara **Pb** | *scribere malim* decorata | Psamaten **L** samatam **MP** ‖ 13 domos **Pb** | tantos **Pa** tantas **LMPb** *Vergilius* | nata penates **LMPa** filia sedes **LmPb** *Vergilius* ‖ 15 concubitum **Pb** ‖ 18 numini **MP** nimirum **L** | Virgilius . . . ad undam *om.* **M** ‖ 20 undas **L** ‖ 22 auctore ut uirgil. **Pb** ‖ 23 et terentius **Pb** ‖ 24 facta *om.* **Pb** | hic mensis est decimus **Pb** ‖ 26 nepotes **Pb** | quia **MPb** qꝫ **Pa** qui **L**

581 CVSTODI huius in historia Helenus nomen inuenitur.

Lind. p. 34 582 NON TIBI DIGNA PVER quasi indumenta eius essent ex libris et arbuto. **arbutei** (584) ergo pro **ilignei** posuit, nam arbutus tegimen non habet.

586 ET PECORI COMMVNE SOLVM ut ostenderet pecori pastorique domum esse communem. ut Iuuenalis ⟨VI 4⟩: 'et pecus et dominos communi clauderet umbra'. SED FATA NEC ILLVM CONCESSERE LAREM id est: fatorum necessitas puerum uiuere nec in indigno loco permisit. ut Virgilius ⟨Aen. VI 869 sq.⟩: 'ostendent terris hunc tantum fata nec ultra esse sinent.

588 TEMERE casu, periculose. ET PATVLO CAELVM ORE TRAHENTEM ut Virgilius ⟨georg. I 376⟩: 'et patulis captauit naribus auras'.

591 ADIT percutit. PVLSI EX ANIMO conscientiae haec sunt tria supplicia: uerecundia, pudor et supplicii metus. haec omnia mortui filii dolor exclusit.

593 VACVVMQVE FERENS VELAMINE PECTVS id est scissis uestibus nudauerat pectus.

594 NEC MOTVS uel paterna admonitione uel luctu.

595 INFANDVM absolute dixit. ut Virgilius ⟨georg. I 478 sq.⟩: 'pecudesque locutae (infandum!)'.

596 SERO MEMOR THALAMI bene **sero**, quia post mortem eius iniuriam uindicauit, siue quod eam ulcisci magis uoluerit quam tueri. SOLACIA MORTI **solacia** pro ultione posuit.

---

1 Heleni **L** ‖ 2 NON TIBI DIGNA PVER **MP** CLAVSA ARBVTEI **L** | eius *om.* **Pa** *corr. in* ei **M** ‖ 3 arbuteis **LMPa** arbutris **Pb** arbutei *Mon.* | illigeis **Pb** ligneis **LMPa** lignei *Mon., corr. Vnger.* ‖ 4 tegmen **LPb** ‖ 5 SOLVM *om.* **LPa** | pecoris **Pb** ‖ 7 dominos] dn̄m **M** | communis **LMPa** ‖ 8 set **Pa** | concesisse **Pb** | in *om.* **Pb** uti *superscr. manus 2* **M** ‖ 10 ostendunt **LPa** | 11 sinunt **LPa** ‖ 12 ET *om.* **MP** ‖ 13 et *ante* patulis *non legitur in Vergilio, fortasse excidit uersus* ‖ 15 ADIT percutit *om.* **LPb** ‖ 16 sunt hec **Pb** | pudor] pavor **Lc** ‖ 20 ammonitione **MPa** | luct' **M** ‖ 21 absoluit **Pa** | dixit *om.* **Pb** | 22 *pro* locutae *exstat lacuna* **Pb** | infandum *om.* **Pa** ‖ 23 THALAMI] thebani **Pb** ‖ 24 maluerit **Pb**

599 AETERNVM aduerbium est, id est semper.

600 FERRVGINEAM nigram. est sensus: ferrugineam frontem anguis discriminat, quasi a media fronte consurgat, ut, quod facit uitta in crinibus feminarum, hoc in monstri capite anguis faciat.

601 NOCTVRNO quod noctu incederet. nam quasi infernum monstrum uitabat aspectum lucis.

602 A STIRPE RECENTES mox natas id est pueriles animas, ut ostenderet, quam rem dolor Apollinis uindicaret.

607 POSTHABITA quibus facile est famam morte mercari. ut Virgilius 〈Aen. IX 205 sq.〉: 'est hic, est animus lucis contemptor et istum qui uita bene credat emi, quo tendis, honorem'. qui hic uitam spernit, famam acquirit. Lind. p. [illegible]

608 NOVOS .... P. quos nondum uastauerat.

609 IN BIVIO aditus ut ex illa parte et hinc patens. ut Virgilius 〈Aen. XI 516〉: 'ut biuias armato obsidam milite fauces'. PARVVM pro paruorum.

610 ET IAM VNCA MANVS VITALIBVS HAERET horum uiscera lacerare iam coeperat.

611 FERRATIQVE VNGVES duri.

615 PROFVNDO insatiabili, qui semper mortuos rapit.

616 HABERE IOVI utique Plutoni, ut 〈Aen. IV 638〉 'sacra Ioui Stygio'. VISERE IVXTA quia uiuo monstro comminus accedere non licebat.

618 PROLVVIEM cadaueribus humanis uteri confectam proluuiem.

---

2 et est sensus **Pb** sensus est **L** || 4 uita **Pa** uitia **M** *superscr. manus 2* uitta || 6 quasi nam **Pb** | quasi . . . 602 . . . id est *in contextu om. in marg. sup. add. manus 2* **M** || 7 lucis *om. Mon.* **M** || 10 famam *om.* **P** | mortem **P** | 11 En hic **LPa** || 12 istam **L** | vitam **L** | quo tendis honorem] quod h. **Pa** q. i. h. **M** quasi dicat **L** || 13 hic **M** enim **LP** | adquirit **MPa** || 14 P. *om.* **L** per **P** || 15 ut *om.* **LP** | paciens **Pa** || 16 ut[1] *om.* **LPa** | amato **Pa** | obsidant **L** || 20 Ferrati **MPa** ferranti **Pb** || 22 ut quod sacra **Pa** || 24 cominus **LPb** || 25 confectam uteri? || 26 per proluuiem **Pb**

619 QVA NOSTRAE CECIDERE ANIMAE ad superiora respondet, id est qua aluo.

620 PALLENT aut propter monstrum, quia horrore sui etiam post mortem timeri coeperat, aut pallor, qui ex luctu et timore inerat omnibus, tantus fuit, ut nec post gaudia sedaretur, quae solent immutare hominum uultus.

622 MOLARES id est natos ad molarum usum lapides, eo quod natura sunt asperi. ut Virgilius ⟨Aen. VIII 250⟩: 'uastisque molaribus instant'.

623 DECVLCARE de alto illidere siue deprimere.

NEQVIT IRAM EXPLERE POTESTAS licentia securi aspectus satiari ira non poterat.

625 IMPASTAE FVGISTIS AVES eleganter impastae per hyperbolen dixit, ut 'etiam esurientes abstinuistis', ne satiatae abstinuisse crederentur. hic ergo aut propter formam aut propter foetorem fugisse impastas uolucres dixit.

p. 36 628 BIVERTICIS . . PARNASI qui in duos diuiditur colles.

629 INIQVO irato.

630 CYCLOPVM TECTA uelut Cyclopum. idonee enim omnia constructa aedificia Cyclopea dixit antiquitas.

631 NEBVLARVM INCENDIT AMICTV id est morbo uitiauit seu polluit. amictu nebularum nebularum aere pestilenti.

632 MORS FILA SORORVM ENSE METIT non iam pollice fila rumpuntur, sed ad saeuiendum infestius ferro exsecantur. tanta festinatio mortis fuerat. ut Lucanus ⟨VI 100⟩: 'sed languor cum morte uenit'.

---

1 NOSTRAE] matre **Pb** | respondet **Pb** respondit **LMPa** | 2 aluo] proluuie *Mon.* ‖ 3 horror **Pb** ‖ 4 timē **Pa** ‖ 5 omnibus **Pa** hominibus **LMPb** ‖ 6 inmutare **MPa** ‖ 7 morales **Pb** ‖ 8 eoq; **Pb** | sint **M** | ut *om.* **LP** ‖ 9 instat *Vergilius* ‖ 10 inlidere **MPa** | siue] fuit **Pb** ‖ 13 Inpaste **MPa** | per *om.* **M** ‖ 14 ut] nec **L** ‖ 15 hoc **Pb** ‖ 16 fuisse **Pb** | inpastas **Pa** ‖ 17 inuerticis **Pb** | PARNASSI **LM** | quasi **Pb** ‖ 19 uelud **M** ‖ 20 Cyclopaea **L** ciclopeia **P** | antiquitus **M** ‖ 21 incende **Pa** | AMICTV . . . polluit *om.* **Pb** ‖ 22 nebularum *om.* **LP** | pestilenti *om.* **Pb** ‖ 24 sororum e. m. n. **M** ‖ 25 infestius *Vnger.* instantius *Barth.* in facinus **LP** ut facinus **M** | execantur **P** ‖ 27 langor **Pa** longor **Pb**

633 FERT MANIBVS VRBEM hoc est in urbe dominatur.

634 DVCI Crotopo LAEVVS IGNIS iniquissimus pestilentiae furor. siue Sirius, qui certis temporibus uideri pestilens solet, nunc sibi anni spatia uindicaret.

637 IVVENES QVI CAEDE POTITI id est qui peremerant monstrum.

638 FORTVNATE ANIMI apostropha ad ipsum iuuenem, qui pro patria optauit mori. DIGNE PROMERITVRE DIEM digne aduerbium est.

641 COMMINVS ORA FERENS cum ob declinandam mortem posset Coroebus se occulere, propior tamen se Apollini furenti obtulit de poena securus.

643 NON MISSVS THYMBRAEE TVOS Thymbraeus dici- Lind. p.
tur Apollo ab herba thymbra, quae in templo Troados abundat. missus humilis, deiectus, aut coactus. sed sponte huc ueni, non ad supplicium, sed magis ad iracundiam tuam lacessendam. [PENATES pro templo posuit. nam penates hominum sunt, deorum templa. sed hic per diffinitionem templum domus deorum.]

644 MEA ME PIETAS E. C. V. pietatem posuit, quia ciues suos internecio monstri seruauerat, uirtutem, quia non timebat interitum aut quia uirtute monstrum occiderat.

646 MORTALE NEFAS eleganter ostendit se culpa carere peccati, siquidem nil sanctum uiolauerit, cum constet nefas peremptum fuisse mortale.

---

1 orbe **M** || 3 temporibus certis **LPa** || 5 peremerant **M** || 7 apostrophe **L** || 8 quod pro **Pb** || 10 COMINVS **LP** || 11 se Choroebus **L** | occultare **Pb** | propior **LMP** propiore *Mon.* propiorem *Vnger.* || 12 furenti *corr. in* ferienti **M** | optulit **MPa** || 13 non nisi thimbre tuos **Pb** || 14 troades **Pb** || 15 humilis *om.* **Pb** || 17 PENATES . . . domus deorum *om.* **M** || 18 difinitionem **Pa** || 20 me mea **MP** | E. C. V. *om.* **LP** || 21 internetio *corr. in* internitio **M** internectione **L** ab imtemperatione **Pb** ab internitione **Pa** | uirtus uirtutem posuit **Pb** || 24 NEFAS MORTALE **L** | morale **Pa** mortalem **Pb** | eleganter *om.* **M** || 25 constat **Pb** || 26 fuisse peremptum **Pb** / *mortalē* **M**

647 SINISTRI POLI corrupti aeris siue nullum habentis remedium sanitatis.

648 INIQVE iniuste, qui pro aliena culpa alios punis.

649 VILIOR ORBI cui orbis iactura uilior est? id est quibus diis uilius damnum sit homines perire quam monstra?

650 INCLEMENTIA iracundia. ut Virgilius ⟨Aen. II 602⟩: 'diuum inclementia, diuum'.

651 QVID MERVERE ARGI cur pro aliena culpa punis innoxios? ME ME DIVVM OPTIME pro salute ciuium se obtulit puniendum. ut Virgilius ⟨Aen. IX 427⟩: 'me, me, (adsum, qui feci), in me conuertite ferrum'. diuum optime per ironiam dictum. non enim conueniebat, ut, quem supra iniquum dixerat, nunc praeconio laudis efferret.

653 LENE MAGIS CORDI iucundum. id est si tibi cordi sunt magis monstra quam homines. QVOD DESOLATA DOMORVM id est orbitatibus uacuas domos et tecta iam paene inania.

655 LVCET AER scilicet ex rogis.

656 EXSPECTANT MATRES ut morbus ciuium meo finiatur interitu.

657 SATIS EST MERVI NE PARCERE VELLES hoc est: sufficit mihi, quod talibus te prouocaui conuiciis, ut dignus ueniae tuae esse non debeam.

658 PROINDE MOVE PHARETRAS meretur reus ueniam, cum sibi eligit poenam. SONOROS grauiter sonantes. [sonat

---

1 *post* poli *inseruit manus 2* id̄ **M** | habentis nullum **Pb** ‖ 3 quod **LPa** *om.* **Pb** | pro *om.* **Pb** | alios *om.* **Pa** ‖ 4 uilice orbi **Pb** | cui orbi **MPa** ‖ 5 diis quibus **LM** | damnum *om.* **Pb** | fit **Pb** ‖ 8 diuum¹ *om.* **L** | diuum² *om.* **Pb** ‖ 9 Quod *corr. in* Quid **M** ‖ 10 OPTIME *om.* **M** oprimere **Pb** ‖ 12 conuerticem **Pb** uertite **Pa** ‖ 13 conuenit **Pb** ‖ 14 praeconio laudis **LMPb** laudibus **Pa** ‖ 16 iocundum **P** | id *om.* **M** ‖ 17 monstra magis **L** | monstri **Pb** | QVOD] qui **Pb** ‖ 18 orbitatibus **LP** orbitatis *corr. in* orbitate **M** orbitate *Mon.* | domus **MPa** domos **LPb** ‖ 20 ager **P** | ex rogis scil. **L** ‖ 26 mouetur **Pb** ‖ 27 elegit **Pa** | sonat . . . sonoras *om.* **M** *in marg. inf. add. manus ut uidetur recentior*: sonat quod

nim, quod leuiter strepit, sonorat, quod grauiter. utrumue aduertimus docente Virgilio: leuiter ⟨Aen. II 728 sq.⟩ sonus excitat omnis suspensum', grauiter ⟨Aen. I 53⟩ tempestatesque sonoras'.]

659 INSIGNEMQVE ANIMAM artificiosa concessio, quae abet quandam correctionem. si insignis est, non meretur, t pereat. est et apud Virgilium ⟨Aen. IV 381⟩ ista oncessio: 'i, sequere Italiam, uentis' — addidit terrorem — pete regna per undas'.

660 PALLIDVS globum pestilentiae, antequam moriar, iscute.

661 MERENTES bene promeritos semper respicit aequa ortuna. nam cum paratus uenisset ad mortem, Apollinis auore seruatus est, quia non merebatur occidi.

662 ARDENTEM saeuientem. TENVIT repressit. EVERENTIA quia iustum uirum non sine pudoris sui iactura Lind. p. 38 potuisset occidere.

663 SVMMISSVS flexus siue misericordia inclinatus. HONOREM id est praemium donatae uitae, quod uir fortis, qui se saluti uouerat ciuium, non libenter accepit.

665 STVPEFACTI uirtutis tuae admirantis audaciam.

666 EXORATVS orare est preces fundere, exorare orata meruisse. ut Terentius ⟨Hec. prol. 9 sq.⟩: 'orator ad uos uenio . . . sinite exorator siem'. ergo poeta hoc uult intellegi: inuitum Coroebum precibus ciuium a mortis discessisse proposito. STATA SACRA constituta, quae differri nefas est. stata ab eo, quod stent nec mutentur

---

leuiter strepit sonorat quod grauiter | sonorus enim quod grauiter scerpit sonat quod leuiter **Pb**

3 suspensam **L** ‖ 6 meretur ut pereat *om.* **Pb** ‖ 7 et *om.* **Pb** | et est **LPa** ‖ 8 insequere **Pb** id est sequere **L** | errorem **MPa** errore **Pb** ‖ 13 cum *om.* **Pa** | ad *om.* **Pb** ‖ 14 est seruatus **Pb** | quia] quę **Pb** qui **M** ‖ 16 iniustum **P** ‖ 19 donare **Pb** | uidetur fortis **Pb** ‖ 20 accipit **LP** ‖ 21 tuę *del. superscr.* tante *man. 2* **M** | mirantis **L** ‖ 22 exorare orata] est preces **Pb** ‖ 24 ueni **MPa** | ut siem item **Pb** | hoc *om.* **M** hic **Pb** ‖ 25 intelligi **LPa** ‖ 27 stent **LMPb** stetit **Pa** | neque **LPb**

neque differri possint. ut Virgilius 〈Aen. VIII 173〉: 'annua, quae differre nefas'.

668 FORTE INVISITIS ARAS duce fortuna ad haec sacra uenistis.

669 OENEVS Tydeum dicit, Oenei et Althaeae filium.

670 ET PARTHAONIAE regionis Aetoliae, in qua Portheus, Tydei patruus, regnauit. sensus: Oeneus Calydonius et Parthaoniae tibi cura domus. et ad Polynicem uersus: tu quis sis, indica, quis ad Argos ueneris. SI CERTVS AD AVRES id est si bene audisse me memini.

671 QVIS ex quo genere uel quo sanguine procreatus.

672 QVANDO quoniam.

673 DEIECIT signum uerecundiae. erubuit Polynices propter parricidium et matris incestum. indolem uenerandi pudoris agnoscit, erubescit crimen familiae, ne simul iudicetur. ISMENIVS HEROS Polynices a fluuio Thebarum.

675 OBLIQVARE OCVLOS uerecundia coepit opprimi, quoniam necesse erat, ut dedecus generis sui inimicus agnosceret.

678 INTER SACRA FATERI piaculum est, si audias genitorem.

nd. p. 59 679 SED SI PRAECIPITANT | CVRAE Virgilius 〈Aen. II 10〉: 'sed si tantus amor casus cognoscere nostros'.

680 CADMVS ORIGO PATRVM eleganter patrem propter

---

1 nec **Pb** | 2 anima *del. superscr.* annua *man. 2* **M** | nefas est **LP** || 3 iniustis **Pb** inuisistis **Pa** || 4 uenitis **LPb** || 5 Oenei *om.* **Pb** || 6 ET *om.* **L** | parthonię **Pb** parithonie **Pa** | &olei **Pb** | Portheus *Vnger.* Proetus **L** ꝓoetus **M** p̃tus **Pa** pręcius **Pb** *scribendum uidetur* Parthaon || 8 cura **M** iura **LPa** utra **Pb** | polinicen **M** || 9 qui[s] sis **M** quis scis **Pa** qui sis **Pb** | qui **MP** | ad argis **Pb** || 10 id est *om.* **Pb** | audiuisse **Pb** | te audisse memini **L** || 11 sanguine uel ex quo genere **L** | prolatus *superscr. man. 2* procreatus **M** || 13 mestus deiecit **Pb** || 14 incestus **P** | indoles **L** indolis **M** || 15 cognoscit **Pa** | crimen familiae, erubescit **L** | similis **LPb** || 16 heres **Pa** || 17 oblique **Pb** obliquere **Pa** || 18 quoniam] quando **Pb** || 19 agnosceret inimicus **Pb** || 20 piaculi genus est **Pb** piaculum genus est **Pa** || 24 patrem *in contextu om., in marg. legitur* pater, *add. man. 2* quis esset **M** patris **Lm** | propter *om.* **Pa**

infamiam tacuit, auum significasse contentus. [ut ⟨Aen. III 328⟩ 'Ledaeam Hermionen'.] TELLVS MAVORTIA THEBE Mauortiam dixit aut propter Harmoniam Martis et Veneris filiam aut fortem significat, ut ⟨Aen. XI 374⟩ 'si patrii quid Martis habes'. aut ad terrigenas referendum est, quos constat draconis dentibus genitos, qui fuit in tutela Martis.

681 TVM MOTVS ADRASTVS motus affectu, quo quis circa hospites suos solet moueri.

683 SCIMVS AIT aut quod ipse Oedipum aliquando susceperat aut quod ipse ab Oedipode fuerat aliquando susceptus. NEC SIC AVERSVM FAMA MYCENIS non ita a nobis sol auersum uoluit iter, ut ea, quae longe constituti compererint, nos finitimi nesciamus. Virgilius ⟨Aen. I 568⟩: 'nec tam auersus equos Tyria Sol iungit ab urbe'.

684 REGNVM ET FVRIAS O. P. egregie dictum: qui considerato commisso iudicarunt se dignos esse supplicio.

685 HORRET propter nimium frigus. hoc est: si quis sub septentrionali plaga sit constitutus.

686 GANGEN fluuius Indiae. AVT NIGRVM O. I. O. quasi eo loci domicilium noctis sit, ubi est solis occasus.

687 SYRTES ἀπὸ τοῦ σύρειν id est ⟨trahere⟩. INCERTO quia subito de mari siccus fit locus.

---

1 contēptus **Pa** | ut . . . Hermionen *om.* **LM** ut deleam hermionē **Pa** ut est ledram hermionē **Pb** ‖ 3 THEBAE **L** | Hermionā **M** Hermionē **Pa** hermionem *corr. in* hermionen **Pb** | Martis et Veneris filiam Harmionem **L** ‖ 5 patrii *corr. in* patris **M** | ad *om.* **Pa** ‖ 6 quos] quod **Pa** quod *corr. in* quid **M** ‖ 7 fuerit **P** fuerat **L** | tutella **Pb** | mař **Pa** ‖ 10 AIT *om.* **Pb** | quod] ꝙ *manus 2 corr. in* quia **M** qꝫ **Pb** | Oedipum . . . ipse *om.* **Pb** | oedippū **M** oedippedon **Pa** Oedipodem **L** ‖ 11 oedipode **L** oedippe **Pa** oedippo **MPb** ‖ 12 ADVERSVM **LP** | a *om.* **Pb** ‖ 13 aduersum **L** ‖ 14 finitum **Pa** ‖ 15 aduersus **Pb** | eoquos **Pb** aequor **Pa** ‖ 16 O. P. *om.* **LP** t. q. p. **M** ‖ 17 iudicare **Pa** iudic͠r *corr. man. 2 in* iudicauert̄ **M** | supplicatio **M** ‖ 18 siquis **M** siqui **P** qui **L** ‖ 19 sit **M** sint **L** sunt **P** | constituti **LP** ‖ 20 O. I. O. *om.* **LP** ‖ 21 eo *corr. ex* ei **M** | eolico **Pb** ‖ 22 apotu sirin **MPa** *άπο του σιρίνι* **Pb** | id est *om.* **Pb** | trahere *suppl. Vnger.* | id est trahere] Graece σύρειν id est * **L** ‖ 23 incertus **MP** | de mare **Pb** | sit **Pa**

688 DESTITVVNT reciprocis meatibus deserunt. CASVSVE PRIORVM non habes uocis maculam. culpa est prioris fortunae, non tua.

690 ERRAVIT PIETAS in nostro etiam genere pietas aberrauit. hoc propter Tantalum dicit: sceleribus ne suos quidem caruisse maiores.

691 TV MODO DISSIMILIS ut tu non sis criminosus. MEREARE SECVNDIS sensus: enitendum tibi est, ut factis tuis non solum parentibus uideare dissimilis, sed etiam illos facias innocentes.

692 ET IAM TEMONE SVPINO LANGVET H. G. P. V. Ophiuchum significat, qui sub Ursa est. aduentu enim diei incipiunt sidera septentrionis hebescere.

694 SERVATOREMQVE PARENTVM cum responsum accepisset Thyestes aliter malorum remedium inueniri non posse, nisi cum Pelopeia filia concubuisset, paruissetque responsis, natus est ex ea Aegisthus, Clytaemestrae adulter, Agamemnonis parricida.

ind. p. 40 696 PHOEBE PARENS inuocatio siue hymnus Apollinis.

LYCIAE PATAREA Lyciae ciuitas est Patara, Apollini sacra. unde Horatius ⟨carm. III 4, 64⟩: 'Lycius et Patareus Apollo'.

---

1 Restituunt **Pb** ‖ 2 CASVSQVE **L** | notis **L** uocis **MP** *locum mendosum esse puto. cogitaui de* necis *aut* noxae *scribendo* ‖ 4 pietas *om.* **L** ‖ 5 hoc *om.* **M** | nec **LP** ‖ 7 tu *om.* **L** ‖ 8 tibi *om.* **Pb** | fratris tuis **Pb** ‖ 9 illos etiam **Pb** ‖ *in* **P** *scholia quae secuntur leguntur hoc ordine:* 696 PHOEBE ... Apollinis. 694 SERVATOREMQVE ... parricida. 692 ET IAM ... albescere. 696 LYCIAE ... Apollo. 698 CASTALIAE .. praecipitauit. 699 VOLENTEM ... inuitus. 701 [IVVAT] ... iuuabit. 699 THYMBRAEVS ... senescit. *in* **M**, *praeterquam quod schol.* 694 SERVATOREMQVE ... parricida *ante schol.* 692 ET IAM ... hebescere *legitur*, *ordo seruatus est* ‖ 11 H. G. P. V. *om.* **LP** | Ophiocum **M** ob hoc uicum **Pa** obhiucum **Pb** ‖ 13 hebescere **M** albescere **LP** ‖ 15 inuenire **MP** ‖ 17 est *om.* **M** | Aegyptus **L** | Clitēnestrae **L** clitemnestrę **Pb** clitemestrę **MPa** ‖ 20 licee **Pa** | pataria **Pb** | patera **Pa** ‖ 21 consecrata **L** consacrata **Pb** sacrata **Pa** sacra *superscr.* ta **M** sacra *Mon.* | Delius *Horatius* | Pataraeus **L** pat[s] ei' **Pa**

698 CASTALIAE ubi quondam uirgo Castalia fuit. quam cum Apollo amaret et uim uellet inferre, in fontem se praecipitauit.

699 THYMBRAEVS HABES Thymbra autem locus est Troiae ab herba cognominatus, quam Latine puleium dicimus. illic Admeto regi pecus pauit. [Thymbraeum Apollinem philosophi imberbem dixerant, quoniam ipse sol est. sol autem ignis est, qui nunquam senescit. VOLENTEM bene uolentem, ne putaretur inuitus.

701 IVVAT Virgilius ⟨Aen. XI 131⟩: 'saxaque subuectare humeris Troiana iuuabit'.] LATONIVS VMBRA CYNTHVS Cynthus mons est Deli, cuius tantam uult esse magnitudinem, ut umbra sua Aegaei maris ambitum protegat. ipse enim Latonam susceperat, cum adhuc Delos erraret. et est sensus: si te non iuuat esse in Delo, quae instabilitate sua hospes est litorum diuersorum.

703 LENTANDVS flectendus, ut Virgilius ⟨Aen. III 384⟩: 'lentandus remus in unda'.

704 DONO CESSERE PARENTES Apollinem imberbem philosophi tradunt eo, quod ipse sit sol. sol autem ignis est, qui nunquam senescit. et est sensus: dono cessere aetherei parentes genas aeternum florere.

706 PARCARVM PRAENOSSE MANVS quia quaecumque fata parant, tu nosti, et omne futurum tibi patet.

707 PLACITVRA IOVI id est: quia adhuc decreta non sunt, quae summo Ioui displicere non poterunt. QVIS

---

1 Castalis **Pb** Casia **Pa** | quēdam **Pa** | fuit *om.* **M** ‖ 2 unice amaret **L** ‖ 4 HABES *om.* **L** | autem *om.* **LP** a. **M** | lat̄ **M** *man. 2 add.* ini ‖ 5 poleium **P** uerbenam **Lm** ‖ 6 Admeti regis **L** | Thymbraeum ... senescit *om.* **LM** ‖ 9 VOLENTEM ... iuuabit *om.* **M** | Volantem **Pa** ‖ 10 IVVAT *om.* **P** | saxa **Pb** | subuetare **Pb** subuectaret **Pa** ‖ 11 iuuabit *om.* **Pb** ‖ 12 Cynthus *om.* **LM** | est *om.* **L** | esse *om.* **Pb** ‖ 16 sua *om.* **Pa** | hospes erat **Pb** ‖ 18 undam **Pb** ‖ 19 cessare **Pb** | inberbem **LM** ‖ 20 sit solis **Pa** ‖ 21 donec etheriis parentis gene **M** ‖ 22 parentis **Pb** ‖ 23 PRAENOSCE **LM** ‖ 25 quia *corr. in* que **M** ‖ 26 poterint **M** potuerunt **L** | *delendumne est* non?

LETIFER ANNVS letiferum annum: famem, morbum immutationemque regnorum. multa complexus est mala, quae etsi diuersis modis distincta sunt, unius tamen pestilentis anni esse noscuntur.

709 TV PHRYGA SVBMITTIS CITHARAE Marsyam dicit, qui uictus submissus est poenae. siue inferiorem facis.

710 TITYON Tityos, Terrae filius, Latonam, Apollinis matrem, amasse dicitur, sed ne sacrilegae libidinis commento impune potiretur, ab Apolline uinctus est et deductus ad Tartara. cuius iecur a uulture tunditur, in aeternitatem supplicii pullulantibus fibris. [Virgilius ⟨Aen. VI 600⟩: 'nec fibris requies datur ulla renatis'.]

711 TE VIRIDIS PYTHON aut epitheton est serpentum, quia uirides sunt, aut ueneni plenus. THEBANAQVE MATER Nioben dicit, Tantali filiam, Amphionis uxorem, fecundam, antequam Latonam sperneret. namque cum quattuordecim mater filiorum esset, ingressa templum Latonae se praetulit illi, quae tantummodo duos peperit. unde Apollo iratus filios sagittis necauit, Diana autem filias, ad ultimum uero ipsam matrem. Iuuenalis ⟨VI 177⟩ ait: 'atque eadem scrofa Niobe fecundior alba'.

713 PHLEGYAN Phlegyas, filius Martis, qui apud Delphos templum Apollinis incendit. eius Virgilius meminit ⟨Aen. VI 618 sq.⟩: 'Phlegyasque miserrimus omnis admonet'.

---

1 mutationemque **L** || 2 Quae mala **LP** *transpos. literis* a *et* b *superscript.* **M** || 3 sunt *om.* **Pb** || 6 sūmissus **MPa** | facit **Pb** || 7 Tityos *om.* **LMP** *seruauit Cassel.* || 9 uinctus **MPa** uictus **LPb** | est *om.* **Pb** | deducitur **Pa** || 10 ad *om.* **Pb** | a *om.* **MP** | tunditur **LMPa** tūdicitur **Pb** tondetur *Vnger.* || 11 Virgilius . . . renatis *om.* **M** || 13 uiride **Pa** | phiton **P** | serpentium **M** | serpentis est **Pb** || 14 quia serpentes uirides **Pb** | uiride **Pa** | pleni *Cassel.* || 16 namque **MPa** nam **LPb** | esset **M** fuisset **LP** || 17 ingressa . . . matrem *om.* **M** | ingressi **Pa** | Latonae **LPb** diane **Pa** | prętulit se **P** || 19 filio **Pa** | aut **Pa** || 20 ipsam *om.* **L** | ait *om.* **L** || 21 Niobe *om.* **LMP** || 22 PHLEGIAM **L** plegian **P** phlegian **M** | ptegias **Pb** | qui apud] quia post **Pa** || 23 cuius *LPb* || 24 *peliasqʒ* **Pa** | omnes **Pb**

714 AETERNO PREMIT ACCVBITV id est super ipsum accumbit, ne quando possit requiem capere.

715 INSTIMVLAT inicit illi cupiditatem. fames quidem urget, ut capiat, sed comedere timore fastidit. comesse enim non sinitur, cui fastidium irrogatur. [Virgilius ⟨Aen. VI 605 sq.⟩: Furiarum maxima iuxta accubat et manibus prohibet contingere mensas'.]

716 MEMOR HOSPITII propter Crotopum. adsis faueas.

717 SEV TE ROSEVM TITANA VOCARI dicit Apollinem a diuersis gentibus uariis appellari nominibus. apud Achaemenios enim Titan uocatur, apud Aegyptios Osiris, apud Persas, ubi in antro colitur, Mithra uocatur. quod autem ⟨u. 720⟩ dicitur torquentem cornua, ad illud pertinet, quod simulacrum eius fingitur reluctantis tauri cornua retentare. quo significatur lunam ab eo lumen accipere, cum coeperit ab eius radiis segregari.

718 SEV PRAESTAT OSIRIM secundum Aegyptios, qui Osirim Solem interpretantur, per quem prouentum frugibus existimant posse contingere. quae sacra primum Persae habuerunt, a Persis Phryges, a Phrygibus Romani. apud Persas Sol proprio nomine Mithra dicitur, ut Osthanes refert.

719 SEV PERSEI SVB RVPIBVS ANTRI Persae ab Achaemene, Persei et Andromedae filio, qui iis imperauit, nunc

---

2 accubit **P** || 3 iniicit **LPb** | illi *om.* **Pb** | qđ est urget **M** || 4 cum esse **Pa** || 5 enim *om.* **Pa** | inrogatur **M** | Virgilius ... mensas *om.* **M** || 8 auspitii **Pa** | *post* Crotopum *legitur in Cassel.* qui eum recepit hospitio || 10 achemonios **P** || 11 uocatur *om.* **L** || 12 mitra **P** Mytra **L** mythra **M** | quod autem ... segregari *sequitur in* **L** *post* 719 uehitur || 13 dicitur *om.* **M** dicit **P** | ad illud ... tauri cornua *om.* **M** || 14 retēptaret **Pb** || 15 lunā **L** luna **MP** || 16 coeperit *corr. ex* coepit **M** | segregari **LM** separari **P** || 17 *scholion legitur post schol.* 719 *in* **MP** | OSYRIN **L** osirim **MPb** ostrū **Pa** || 20 habuerunt *om.* **Pb** | romani acceperunt **Pb** || 21 solo primo nomine dicitur mitra **Pb** | Hostanes **LMP** *cf.* Plin. nat. hist. 28, 5, 69, 256, 261; 30, 8, 11, 14. || 23 SEV *om.* **MP** | SVB ... Persei *om.* **Pb** | persea panchermone **M** | Persae] Persei **L** | Achemene **L** achemone **Pa** || 24 qui ibi **L** quis **M** qui *iis Vnger.*

Achaemenii dicuntur. ubi Apollinem solem dicunt, cuius et sacrorum ritus inuenisse dicuntur. **sub rupibus:** Persae in spelaeis coli Solem primi inuenisse dicuntur. est enim in spelaeo Sol Persico habitu cum tiara et utrisque manibus bouis cornua comprimens. quae interpretatio ad
ıd. p. 41 Lunam dicitur. nam | indignata sequi fratrem occurrit illi et lumen subtexit. his autem uersibus sacrorum · Solis mysteria patefecit. Sol enim, Lunam minorem potentia sua et humiliorem docens, taurum insidens cornibus torquet. quibus dictis Statius Lunam bicornem intellegi uoluit, non animalia, quibus uehitur.

720 INDIGNATA SEQVI TORQVENTEM CORNVA MITHRAM prius ordinem dicit, postmodum sensum. seu Mithram uocari praestat sub Persei antri rupibus torquentem cornua indignata sequi. sensus talis est: Persae in spelaeis Solem colunt. et hic Sol proprio nomine uocatur Mithra, qui, quia eclipsin patitur, ideo intra antrum colitur. est autem ipse Sol leonis uultu cum tiara Persico habitu et utrisque manibus bouis cornua comprimens. quae interpretatio ad Lunam dicitur, quae indignata sequi fratrem occurrit illi et lucem eius obscurat. nudauit autem mysteriorum partem. Sol ergo quasi Lunam minorem docens ideo taurum torquet. mire autem cornua posuit, ut Lunam manifestius posset exprimere, non animal, quo illa

---

1 Achaemenii *om.* **Pb** achemeni **Pa** | dicuntur *om.* **LM** | dicentem **Pb** || 2 etiam **Pb** | persei **Pa** || 3 primū uenisse **Pa** || 4 Sol *om.* **LM** | et *om.* **L** || 5 bonis **Pb** *corr. in* bouis **M** || 7 lunam subtexit **Pb** | Solis *om.* **L** || 8 sole lunam (with b over sole, a over lunam) (*omisso* enim) **M** || 9 et *transpos. ante* potentia **M** || 12 torrentem **Pa** || 13 dicit sensum **L** | mitra **Pb** || 14 sub **L** seu **MP** || 16 et hic sol proprio nomine vocatur Mytra **L** et est hic sol quasi episso mutas **Pa** et est hic sol pepisso (pepiso **Pb**) mitras **MPb** et est hic sol proprio nomine uocatus mitras *Cassel.*, *in* episso (pepisso, pepiso) *illo graecam uocem latere puto uelut ἐπ' ἴσον* || 17 qui quia **MPb** quique **LPa** | eclypsim **Pb** || 18 uultum **P** || 21 eius **MP** ei **L** | īisteriorem **Pa** mysteriorem **MPb** || 23 cornu torquet **Pb** || *24 nam animal* **Pa**

uehi figuratur. sed tamen quia locus non est secreta deorum istorum iuxta tenorem internae philosophiae disserere, tamen de figuris, quibus creditur, paucis dicamus. Sol ineffabilis, quia principale signum inculcat et frenat, Leonem scilicet, idcirco et ipse hoc uultu fingitur, uel quod hic deus inter ceteros ui numinis et potentiae impetu excellat, ut inter reliquas feras leo; uel quod sit rapidum animal. Luna uero, quia propius taurum coercet adducitque, ideo uacca [luna] figurata est. ceterum diuini et regii dii isti, ut comparent in orbe, sic sunt expertes mortalis figurae tam hominis quam beluae, non habentes initium terminumque uel quod interpoletur medium, ut dii minores et reliqui, ut supra ⟨u. 205 sq.⟩ ipse ait: 'mox turba uagorum semideum'. id enim ratio aeternitatis expostulat.

COMMENTARIVS IN LIBRVM II.

Reditus Mercurii cum umbra Lai per Taenarum, Laconiae promunturium. aduentus ipsius umbrae ad Thebas. immutatio eius in Tiresiam et admonitio ad Eteoclem, ut Lind. 1

---

1 tamen *om.* **L** tantum **Pb** | secreta *post* istorum *praebet* **L** || 2 intimae *Cassel.* || 3 de figuris tamen **L** | creduntur *Schottk.* || 4 est ineffabilis **L** ineffabilis est **Pb** | quia **LM** qui **Pa** *om.* **Pb** | inculcat] inculit *Cassel.* incolit *Mon.* || 5 scilicet *om.* **Pb** | iccirco **L** || 6 deos **Pb** | inter *add. Vnger.* | sui numinis **L** sui nominis **Pa** ui numinis **MPb** *Cassel.* || 8 uero *om.* **M** | quod] quia **L** | tauro adhaeret **L** taurum coheret **Pa** taurum coercet **MPb** || 9 uaca **Pa** | lu- nae **M** *Cassel.* | isti dii **L** || 10 comparentur **L** comparetur **Pa** | orbem **Pa** | experte mortales **M** || 11 tam hominis **L** seu hominis **MP** | habens **MPb** *Cassel* | terminum **LPa** || 12 interpelletur **Pb** || Explicit liber primus. Incipit liber secundus **M**

Argumentum in **Pc** *non legitur, in Mon. duae lineae erasae sunt, ita ut incipiatur vocabulis* illorum gratularia || 16 Redditus **Pa** | laii **LMPb** || 17 promunctorium **M** promuntorium **Pa** permontorium **Pb** promontorium **L** || 18 inmutatio **Pa** | eius] ipsius **Pb** | *ad Etoclem om.* **LMP** *add.* Kohlm. e Colb.

contra fratrem bella suscipiat. descriptio orientis diei. pollicitatio Adrasti filias suas in coniugio Polynicis et Tydei. illorum gratulatória responsio. descriptio nuptialis ascensus puellarum in Mineruae templum, ubi et augurium est factum futuri belli. descriptio monilis Harmoniae, quod gerebat Argia. Polynicis de regno desiderium. allocutio coniugis hoc deprehendentis. mariti consolatio. legatio Tydei ad Eteoćlem de regno repetendo. allocutio regis negantis alternationem imperii. responsio bellum minitantis. regressus eius. quinquaginta a rege missi, qui redeuntem Tydeum occiderent. descriptio rupis Sphingos. immissi ab Eteocle Tydeo insidias collocarunt. pugna Tydei cum omnibus et interitus eorum. Mineruae allocutio ad Tydeum. Maeonis unius dimissio ad indicium communis belli. tropaeum Mineruae factum a Tydeo eiusque hymnus in laudem Mineruae.

.d. p. 43 1 INTEREA GELIDIS reditum Mercurii ab inferis poeta describit impeditum, quia nulla re uolatus eius adiuuari poterat crassioris poli aere tardante. Styx quoque circumflua remeantis numinis impediebat regressum. in primo enim libro Iuppiter Mercurio, ut inferos peteret, imperauit, euocaretque umbram Lai, qua innitente nepotibus belli

---

2 filiarum suarum **L** ‖ 3 gratularia **MP** *Mon. fortasse recte* ‖ 4 ascensus . . . monilis *om.* **Pb** | ascensio **MPa** ascensus **L** *Mon. an post* nuptialis *aliquid excidit?* ‖ 5 est *om.* **LPa** Harmiones **L** armonię **P** ermonie **M** *superscr. man. corr.* hermione ‖ 6 quod] qui **Pa** | aloqutio **Pb** ‖ 7 hec deferentis **Pb** | 8 Tydei legatio et allocutio apud **LPa** tidei allocutio apud **Pb** legatio tidei ad **M** | de regno repetendo *hic om.* **M** allocutio . . . minitantis *in contextu om. in marg. leguntur* **M** ‖ 9 alternationem imperii *add. Kohlm. e Colb.* de regno repetendo **M** *om.* **LP** | ad bellum inuitantis **L** ‖ 10 regressio **L** ‖ 13 cum omnibus tidei **P** *literis adscriptis transpos.* **M** | eorum interitus **L** ‖ 14 dimissi **Pb** ‖ 16 in laudem (laude **Pa**) minerųę hymnus **LPa** ‖ Incipit secundus **M** ‖ 17 gelide **Pa** | Mercuri **Pc** ‖ 18 uolatius **Pb** | adiuuari poterat *om.* **Pb** ‖ 19 cursioris **Pa** | quoque *om.* **L** ‖ 20 Inṕcatio *superscr.* primo **M** ‖ 21 ad inferos uadat **Pb** ‖ 22 laii *libri* | *furor belli* **L**

furor incresceret. GELIDIS VMBRIS bene gelidis, quia calor in uita est, frigus in morte. unde Virgilius ⟨Aen. IV 705⟩: 'dilapsus calor, atque in uentos uita recessit'.

4 NEC ZEPHYRI zephyros pro omnibus posuit. sunt uenti iuxta Graecorum uoluntatem nati ex Astraeo et Aurora, unde Titanes duce Atlante originem trahunt. quos Iuno causa Epaphi ex Io nati contra Iouem excitauit arma sustollere. unde uicti poenas dederunt adiuuantibus diis. et Atlanti caeli onus imposuit. unde Virgilius ⟨Aen. I 132⟩: 'tantane uos generis tenuit fiducia uestri?' hi autem ap-pel|lantur diuersis nominibus tam a Graecis quam a nobis. Lind. 1 illi zephyrum, nos fauonium uocamus; nos aquilonem, illi boream dicunt; illi eurum, nos Africum uocamus.

5 AVRA POLI polus est circuitus, qui in se totum continet.

6 TORRENTVM INCENDIA tardius ab inferis Mercurius remeabat propter crassum aerem et sine uento et propter Stygis impedimenta et fluuios ardentia fluenta uoluentes.

7 PONE retro. ut ⟨Aen. II 725⟩ 'pone subit coniunx'.

8 CAPVLO totus ensis mersus est in uulnere Lai, quod ei Oedipus intulit. ut Virgilius ⟨Aen. II 553⟩: 'capulo tenus abdidit ensem'.

10 ET PRIMAS FVRIARVM id est exordium furoris filii pater pertulit. primus: inflexio. per quod intellegi uult: quae secuta sunt postea, fuerunt multo peiora, Iocastae concubitus, Oedipi caecitas.

---

1 GELIDIS . . . recessit *om.* **M** *sequitur post* 4 . . . Africum uocamus | gelide umbra **Pa** | gelide **Pa** || 2 unde *om.* **L** || 4 Zephyri sunt uenti **L** || 6 unde **MP** inde **L** || 7 ex ioue **LPb** *om.* **Pa** || 10 nostri **L** || 11 a nostris **Pb** || 12 fauonium **LP** austrum **LmM** *Mon.* || 13 borean **M** | dicunt *om.* **Pb** | Africum] fauonium **Pb** || 16 ab inferis *om.* **Pb** || 17 aera **L** || 18 Stygis] frigoris **LmPa** | fluentia **Pb** || 19 ut . . . coniunx *om.* **LmM** | coniux subit **Pa** subit cum iusta **Pb** || 20 capulo tenus totus **LPb** | ensis in sese mersus **M** | lai **LMP** || 22 enses **M** || 23 ET *om.* **L** || 24 inflexio **L** inflixus **Pa** influxus *in rasura* **Pb** inflexim *corr. in.* inflixit **M** inflixi **Pc** | intellegi *Mon.* || 25 *fuerint* **MP** | l. q. iocastae cōubit' **M**

11 ET MEDICA FIRMAT VESTIGIA VIRGA caduceum ostendit insigne Mercurii, quod illi medetur, qui nequeat ambulare. Virgilius ⟨Aen. IV 242 sq.⟩: 'hac animas ille euocat Orco pallentes'. uestigia firmat ut idem ⟨Aen. III 659⟩: 'trunca manu pinus regit et uestigia firmat'.

13 ET FERRVGINEVM NEMVS horridum. Virgilius ⟨Aen. VI 303⟩: 'et ferruginea subuectat corpora cumba'.

14 MIRATVR PATVISSE RETRO nouitatem: cum introeuntibus solis pateat, dedisse ipsum iter et reditum. ut Virgilius ⟨Aen. VI 126, 128 sq.⟩: 'facilis descensus Auerni; sed reuocare gradum superasque euadere ad auras, hoc opus, hic labor est'. NEC LIVIDA TABES mores inuidentium tangit et bene liuorem dixit, ad animi enim qualitatem adiecit.

15 ET IAM LVMINE CASSIS quasi nec mortuis defuit, unde esse posset inuidia, nec illi defuit, qui redeunti inuideret. ordo hic est: nec liuida tabes inuidiae defuit functis hoc est mortuis. non recedit a naturae malo liuor inuidiae. ut Virgilius ⟨georg. III 37 sq.⟩: 'inuidia infelix furias amnemque seuerum Cocyti metuet'.

17 GRAVIS EXITVS AEVI quasi hoc accipiendum poeta uoluerit, ut intellegamus hunc nescio quem pro morum suorum meritis occidisse, et uotum eius malae mentis ostendit, quod esset etiam apud inferos reseruatum.

18 REBVSQVE AEGRESCERE LAETIS id est de aliorum

---

1 ET *om.* **MP** | MEDIA **L** | VIRGA *om.* **P** ‖ 2 quo **L** | medeatur **LP** ‖ 3 uocat **P** ‖ 4 ut idem . . . firmat *om.* **Pb** | et idem **M** ‖ 5 manum **L** | pinum **MPa** ‖ 6 ET *om.* **MP** ‖ 7 et *om.* **LMPa** | cimba **MPb** nimba **Pa** cymba **L** ‖ 9 deēe *corr. in* decedere **M** deest *Bamb.* deesset *Mon.* dedisse *conieci* | et *om.* **L** | redeuntibus **LP** ‖ 11 auernis **Pa** ‖ 12 hic labor hoc opus **MPa** ‖ 13 tangit *om.* **MPa** | et *om.* **MP** | animū **M** ‖ 14 qualitatem *om.* **M** | adiecit quia superas euadere ad auras hoc opus hic labor est **MPb** ‖ 15 IAM *om.* **L** | quia si **MPa** ‖ 16 posset esse **L** | non illi **LP** | qui . . . functis *om.* **Pb** ‖ 18 defunctis **L** | non *om.* **Pb** ‖ 19 ut *om.* **M** ‖ 20 Cocyti metuet *om.* **MP** ‖ 23 ostendat **M** ‖ 24 etiam esset **Pa** | et apud ueteres **Pb**

felicitate torqueri. nam cum malis pasceretur alienis, prosperitate tabescebat. ut Terentius ⟨Andr. 627 sq.⟩: 'ut malis gaudeant atque ex incommodis alienis sua ut comparent commoda'.

19 QVOSCVMQVE VOCARIS IN VSVS in quaecumque obsequia uel remedia uocaris excitus.

21 FVRIATA SACERDOS furore correpta maga, qualis describitur apud Lucanum ⟨VI 507 sqq.⟩.

22 ARCANO SEPVLCRO proprio siue inferno.

23 HEV interiectio dolentis siue inuidentis alienis bonis.

SOLEMQVE RELICTVM quem moriens reliquisti, aut certe nos omnes animae, dum ad inferos ueniremus.

24 VIRIDES | TERRAS E. P. F. A. apud inferos steriles Lind. p. 4
sunt terrae et caenosi fluuii, ad quorum comparationem superiores puros dixit, qui ex splendidissimis fontibus generantur.

25 TRISTIOR quod natura humana non tantum gaudet in bonis fruendis, quantum dolet, cum his priuata fuerit.

INTRATVRE TENEBRAS et hoc quasi inuidus imprecatur. id est: non tamen diu apud superos immoraberis.

27 ATQVE OMNES CAPITVM SVBREXIT HIATVS et ad ipsius canis capita referendum est et ad serpentium, qui capita eius cingunt. id est: aut omnis hiatus horum capitum, quia Cerberus est, aut omnis hiatus serpentium, quibus caput eius collaque uallantur. ut Virgilius ⟨Aen. VI 419⟩: 'cui uates horrere uidens iam colla colubris'.

---

1 alieni **P** ‖ 2 ut *om.* **LMPa** ‖ 3 ex *om.* **L** | alterius *Terentius* | sua *om.* **MPa** ‖ 5 quoscumque **Pb** ‖ 6 excitus *om.* **M** ‖ 7 magna **MPb** ‖ 8 a Lucano **LPb** ‖ 9 sepulchro **LM** ‖ 10 aspiratio **M** | seu **Pa** | deliquisti **M** re *add. man. 2* ‖ 12 ueniemus **Pb** ‖ 13 e. p. f. m. **M** *om.* **LP** ‖ 14 ad . . . superiores *om.* **M** PVROS FONTIBVS **L** ‖ 15 quia **L** ‖ 16 creantur fontibus **Pb** ‖ 18 iis **Pb** ‖ 20 tam **L** tantum **Pb** | moraberis **LPb** ‖ 21 omnis **Pb** ‖ 22 est *om.* **Pb** | serpentum **LP** ‖ 23 cinguntur aut omnis **Pa** | horum . . . hiatus *om.* **Pb** | est id est aut **Pa** ‖ 24 serpentum **LP** ‖ 25 ei **M** | uelantur **L** uallatur **Pb** ‖ 26 cui uates *om.* **L** | colubris **Pb** *comasque* ***LMPa***

28 SAEVVS ET INTRANTI POPVLO ut feritatem circa exeuntes exprimeret, addidit 'et intrantibus saeuus'.

Lind. p. 46 29 IAM SPARSA SOLO TVR|BAVERAT OSSA turbauerat et sparsa fecerat. hypallage. et hoc irascentis est, ut Virgilius ⟨Aen. VIII 297⟩: 'ossa super recubans', Gigantum scilicet ossa insepultorum. fingitur enim Cerberus cadaueribus pasci. ut Lucanus ⟨VI 702 sq.⟩: 'qui uiscera saeuo spargis nostra cani'.

31 FERREA TERGEMINO propter bina lumina trium capitum, quasi tot illi somnos miserit, quot capita luminibus armarentur.

32 EST LOCVS INACHIAE D. T. G. haec topothesia dicitur, id est fictus locus secundum poeticam licentiam. nam in eiusmodi descriptione, ubi ueri loci facies demonstratur, topographia dicitur; ubi fictum quid uelit, topothesia; cosmographia dicitur mundi descriptio.

33 MALEAE SPVMANTIS I. A. Malea promunturium est Laconicae. in auras it erigitur. spumantis in qua fracti spumant fluctus.

35 SERENVS quia nubes excedit.

36 ET TANTVM FESSIS INSIDITVR ASTRIS super ipsum fessa astra considunt, id est propter eminentiam sui sedem praestat astris rapido cursu fatigatis.

---

2 et *om.* **L** eius **Pa** ‖ 3 OSSA turbauerat *om.* **LPa** | et **P** id est **L** *om.* **M** ‖ 4 hypallage ē **M** | ut *om.* **L** ‖ 5 gigantium **M** ‖ 6 fingit **Pa** significat **Pb** | enim *om.* **Pb** | cerberum **Pb** ‖ 9 bina] trina **L** tria **Pb** ‖ 10 immiserit **L** | quot] quatinus **Pa** | hominibus **Pb** ‖ 12 D. T. G. *om.* **LP** | haec] ut **Pb** | tepostesa *corr. in* topostesia **M** ‖ 13 dicitur *om.* **Pb** | id . . . licentiam *om.* **M** ‖ 14 acies **MP** ‖ 15 ubi fictum . . . . dicitur *om.* **Pb** | factum quod **Pa** | uenit **L** ‖ 17 I. A. *om.* **LP** | *locum prorsus corruptum ex coniectura restitui* Maleum **LP** *corr. ex* malea **M** | promunctorium . . . fluctus *om. partim in marg. add.* **M** ‖ 18 Laconiae **LPb** *om.* **M** | in] ergo quia malee promuntorium (est **Pa**) in **P** | auras] altum **Pb** | it] *om.* **MP** IT CAPVT **L** | spumantis *suppleui* | in qua *om.* **LPa** | fracti . . . fluctus] frangentia litora curuat **P** *om.* **L** ‖ 20 excedit et infra se despicit **L** ‖ 21 ipsum *om.* **Pa** ‖ 22 consistunt **M** | per **L** | *exciditne aliquid ante* sui *uelut* capitis?

42 ATQVE INGENS MEDIO NATAT in tantum Taenarum montem elatum dicit, ut meridianis horis, quibus sol occidui caeli occupat partem, umbra eius inumbret medium mare.

43 INTERIORE SINV dicit nescio qua parte Taenarum recuruari ad uicem portus, in quo refert equos suos consueuisse stabulare Neptunum. est autem hyperbaton, talis ut sit ordo: et tantum fessis insiditur astris. interiore sinu frangentia litora curuat Taenaros, expositos non audax scandere fluctus. ast ubi prona dies longos super aequora fines exigit atque ingens medio natat unda profundo, illic Aegaeo Neptunus gurgite fessos in portum deducit equos. consequens est enim, ut non appropinquante nocte curuet Taenarus sinum, quia est natura montis immobilis, sed ut incipiente nocte illo ad requiescendum Neptunus equos adducat. FRANGENTIA LITORA CVRVAT epitheton, quia in litoribus solent fluctus frangi. TAENAROS EXPOSITOS topographia. Taenaros locus Laconicae, in quo aditus dicitur esse inferorum. ut ⟨georg. IV 467⟩: 'Taenarias etiam fauces, alta ostia Ditis'. et est ordo: locus Maleae spumantis id est iuxta Maleum fluctibus concitatum eo quod ibi mare saeuum sit, ubi est promunturium Maleum. unde Virgilius ⟨Aen. V 193⟩: 'Maleaeque sequacibus undis'. inde mons exsurgit, qui Tae-

---

1 *schol. in* **LMP** *sequitur post* 43 . . . adducat | medio n. p. **M** | et tantum **Pb** || 3 eius umbra **L** | inumbrat **Pa** || 5 INTERIORE SINV *om.* **M** | in qua parte **L** || 7 stabulari **LP** | autem *om.* **L** | hyperbaton . . . sit *om.* **P** || 8 ordo talis **P** || 9 Taenarus **LP** | expositus **Pb** | non audax *om.* **M** || 10 audax **Lm** ausus **L** audens **Pa** audiens **Pb** || 10 longo **M** || 11 equore **Pb** | finis **Pa** || 13 enim] non **L** | non *om.* **LP** || 14 nocte . . . nocte *om.* **Pb** | Taenarus curuet **L** || 15 incipiente nocte *om.* **L** | illo equos Neptunus ad requiescendum **L** | illos **Pa** | ad requiescendum *om.* **Pb** || 16 equos *om.* **Pa** || 17 fluctus frangi solent **Pb** | TAENARVS **L** *om.* **MP** || 18 chorographia **P** choriographia **L** | Taenarus **LPa** | locus *om.* **Pb** | Laconiae *libri* || 19 dicitur esse aditus **Pb** || 20 tenareas inter **Pb** || 21 id est *om.* **Pb** || 24 undae **Pa** \ tenarus **M**

naros dicitur. SERENVS DESPICIT infra se nubes. ET TANTVM FESSIS INSIDITVR ASTRIS altitudinem uoluit exprimere, quasi illic astra requiem sumant. NON AVDAX non ultra fines litorum progrediens. euecti fluctus intra Taenarum. ergo Taenarus mons est altior fluctibus, ut eiectos fluctus et euitet et repellat.

45 ILLIC in eadem regione. AEGAEO GVRGITE mari ab Aegeo, Neptuni filio, Thesei patre.

46 HAVRIT ferit. Virgilius ⟨Aen. X 314⟩: 'latus haurit apertum'. quasi per transitum Neptuni equos mira ratione descripsit.

48 DEVIVS VMBRAS TRAMES AGIT hac animae mortuorum destinantur ad Tartara. deuium autem tramitem dixit, quod sit deuius uiuis. trames itineris compendium. NIGRI IOVIS Stygii.

51 ET GEMITVS POENARVM quas apud inferos nocentes persoluunt. ATROQVE TVMVLTV quia tumultus, qui fit apud inferos, auditur in illo loco. atro ergo quasi infernali.

52 VOCESQVE MANVSQVE manus, quod flagellis personant, dum noxios caedunt, uoces secundum Maronem, qui ⟨Aen. VI 572⟩ ait: 'uocat agmina saeua sororum'.

54 AGRICOLAS CAMPIS AVDITVS ABEGIT quia iuxta habitantes terrore suo fugauit agricolas.

56 EXILIT aurae uitalis afflatu laetior factus est.

d. p. 47 58 INDE PER ARCTVRVM id est superio|ribus. per Arctu-

---

1 SERENVS ... ASTRIS *om.* **L** altitudinem ... sumant *praebet supra post* fatigatis ‖ 3 AVDIENS **L** ‖ 4 euecti ... Taenarum *corrupta uidentur* ‖ 5 mons est *Colbert.* nomen ē mons[ti] **M** nō est **L** nomen est **P** ‖ 6 euectos **L** erectos **Pb** ‖ 7 ILLIC ... GVRGITE *om.* **Pb** | maria **M** ‖ 10 quo quasi **L** ‖ 14 uiuis deuius trames **LPa** | trames ... Stygii *post* AGIT *leguntur in* **L** | trames *post* deuius, nigri iouis stigii teneris compendium *post* AGIT *praebet* **Pa** ‖ 16 ET *om.* **MP** | nocentis **Pb** ‖ 18 illa loca **Pa** | atrox .. infernalis **Pa** ‖ 20 manus *om.* **Pa** ‖ 23 CAMPIS .... ABEGIT *om.* **Pb** | quia *Cassel.* quasi **LMP** ‖ 25 leuior *Mon.* **Pc** ‖ 26 INDE] ille **Pb** | superioribus] *latetne* superior ibat?

rum id est per septentrionem. per arcton enim solet uolare Mercurius, quia ibi maior est uentus et citatiores facit eius uolatus. MEDIAEQVE SILENTIA LVNAE philosophi lunam terram esse dicunt, quae circa nostrum hoc solum circulo altiore suspensa est. haec autem omnia corpora maiora gignit, utpote quae uicina sit caelo. poetae denique omnes asserunt leonem de his polis ortum, quem Hercules prostrauit, ut etiam Olympus ait, quare proximus sit terris et ultimus. de lunari autem globo apud mortalium genus caeli ratio ignoratur. leuiorem perstringam, quia hoc diuinum lumen animas tam de astris omnibus quam de omni materia mundi subtracta parte superna excipit et decerpit quasi lumina, quae postea ter quinis diebus, ut collegerat, totidem refundit in fratrem.

59 ARVA SVPER ut Virgilius ⟨Aen. IV 256⟩: 'terras inter caelumque uolabat'.

61 DECEDIT LIMITE CAELI quasi non solum obuius Mercurio Somnus assurgat, sed uenientem tramite certo declinet.

62 INFERIOR quia super lunares polos dixerat ire Mercurium. PRAEREPTAQVE non enim naturae lege, sed ferro uita defunctus est.

64 POLLVTAMQVE SVO D. P. B. illam tangit historiam: cum deus, scilicet Mercurius, somnum caperet, quidam, cuius nomen fabulae tenent, dormienti tetendit insidias. qui conata peregisset, nisi eum filia Palaestra excitauisset. qui

---

1 id est *om.* **P** | arctos **MP** | enim *om.* **MP** ‖ 2 et . . . uolatus *om.* **Pb** ‖ 4 esse terram **L** | in terram **Pa** in terra **Pb** ‖ 5 hoc **Pb** ‖ 6 maiora *om.* **L** | gignunt **P** | sit **L** sunt **MP** ‖ 7 polis sortem **M** poli sortem **P** ‖ 8 Olympius *iam Wernsdorfius propos.* | quasi **L** | quare . . . ultimus *non intellego. in Cassel. Gud. Colb. leguntur post* ignoratur ‖ 9 de globo autem *superscr.* lunari **M** | autem lunari **Pb** *Mon.* ‖ 11 quia **MPb** quod **L** et **Pa** ‖ 13 lumina **MPa** lunam **LPb** ‖ 15 ut . . . inter *om.* **M** | Virgilius *om.* **Pb** ‖ 18 ueniente **L** ‖ 21 praerepta **MP** | enim] in **Pb** ‖ 23 D. P. B. *om.* **LP** ‖ 24 scilicet Mercurius *om.* **M** ‖ 25 qui tamen **MPc** qui cum **Pb** ‖ 26 eum] *cogitaui de* deum *scribendo*

cum odio terrae migrasset ad caelum, creditus est obisse. quo facto iniuriosam meruit sepulturam. sed melius de Laio creditur, qui cum ad Naubolum hospitem Phocidis pergeret, occisus a filio est. DESPECTAT PHOCIDA de iugo Cirrhae uidit bustum suum, quod fuerat in Phocide. Cirrha Boeotiae planities est, in quo campo Apollini lustrum datur. Phocis ergo Boeotia est.

69 PAENE RETRO T. A. significare uoluit: quia, ut fama est, timet umbra, quae passa est.

71 ET TVNC FORTE DIES id est primus natalis Liberi, quo fulminata est Semele et exsecto utero Liber Iouis femini insertus est. secundus enim dies natalis Dionysi ille dicitur, quo exactis mensibus legitimi partus Iouis est productus ex femine, quem diem homini scire fas non est. ideo et διθύραμβος dicitur id est bis genitus.

73 TYRIIS propter Cadmum Tyrium, qui conditor est Thebarum.

74 EDVCERE NOCTEM ut Virgilius ⟨Aen. IX 166 sq.⟩: 'noctem custodia ducit insomnem ludo'.

76 ANHELVM DEVM Somnum, ut Virgilius ⟨Aen. IX 336 sq.⟩: 'multoque iacebat membra deo uictus'.

78 AERAQVE TAVRINOS nam tympanis, quae sunt ex taurina pelle, plus sonant cymbala, quae sunt ex aere, acutiore tinnitu. ut est ⟨Aen. IX 619⟩: 'tympana uos
p. 48 buxusque uo|cant'.

80 BACCHO MELIORE CITHAERON non sic irato Baccho, ut cum Agaue occidit filium furens. uel meliore, ut si

---

1 obiisse **LMPb** ‖ 3 ad Naubolum **LmM** ad Polybum **LPa** apollinem **Pb** ‖ 4 pergeret *om.* **Pb** ‖ 5 uidet **Pb** uide **Pa** | qui **Pa** ‖ 6 mons est boetię **Pb** boetię mons est **Pa** | est *om.* **M** ‖ 7 in Beotia **LP** ‖ 8 *schol. om.* **Pb** | T. A. *om.* **LPa** ‖ 11 in quo **Pb** ‖ 12 foemori **LPb** | Dionysii **LMP** ‖ 13 mensibus] legibus **Pb** ‖ 14 productus est **Pb** | foemore **L** semine **Pb** | scire *om.* **Pa** ‖ 15 Qui dithyrambus ideo dicitur **L** Quid (quod **Pb**) ditirambus ideo ditirambus dicitur (*om.* **Pb**) **P** ‖ 16 qui *om.* **Pb** ‖ 20 DEVM *om.* **MPb** ‖ 24 acutiore enim sunt tinnitu **L** | uox **M** ‖ 27 ut *om.* **Pb** | ut si *om.* **M**

qua deliquerit, propter diem ipse Liber ignoscat. Cithaeron mons Boeotiae, ubi Liberi patris sacra celebrantes matres Pentheum discerpserunt. nunc ergo sanas dicit sine furore.

81 QVALIA PER RHODOPEN mons Thraciae.

82 BISTONES Thraces a Bistone rege, unde Orpheus fuit, aut certe ipsi Thraces. OSSAE Ossa mons inter Thraciam et Thessaliam.

85 AT OGYGII S. Q. A. I. Thebani ab indigena, ut ante ⟨I 173 sq.⟩: 'Ogygiis, ait, aspera rebus fata tulere uicem'. sic Pindarus in hymnis: *Ὠγυγίους δ' εὗρεν, ὅπου πόλιν αἴτεε τάνδ' ἐς αἰπύ.* AFFLAVIT non apte hic posuit proprie fulminis uerbum. ut ⟨Aen. II 649⟩: 'fulminis afflauit uentis et contigit igni'. IACCHI Bacchi. hoc est: cum uinum hauserint. ut Horatius ⟨carm. I 27, 1 sq.⟩: 'natis in usum laetitiae scyphis pugnare Thracum est'.

86 SAEVVS ODOR qui ducit ad facinus.

89 NOX EA id est: talis nox erat tunc Thebanis, qualia conuiuia solent Thraces exercere.

90 REGIS ECHIONII Eteoclis ab Echione rege Thebanorum.

---

1 deliquerit *om.* **MP** | ut ipse **M** ‖ 3 nunc] non **Pb** ‖ 6 *scholia inuerso ordine praebent* **LMP** ‖ 7 OSSAE *om.* **LPa** ‖ 8 Thraciam] an **Pa** ‖ 9 AT *om.* **L** | S. Q. A. I. *om.* **LP** s. a. i. **M** | ab indigena **M** *Mon.* **Pa** ab Ogyge rege **LPb** | ut ame *superscr.* anne **M** ut anve **Pa** aut amne **LPb** ‖ 11 hymnis *Boeckhius* somnis **MPb** sompnis **Pa** somniis **L** | *uerba Graeca restitui posse desperans Boeckhii lectionem textui inserui, non quo eam genuinam esse crederem, sed ne lacunam relinquerem. reliquas emendationes, quas Kohlm. collegit, afferre supersedeo. suppleas autem κτισθεῖσαν ἐξεῖναί οἱ οἰκίζειν* (Pindari opera rest. Boeckhius t. II p. II p. 567) | opite IωC De eYPeNOΠONNHTHe TANeCCIΠY **L** opireiωC De eYPeN OPONNHTHeΦλHe· CCINHyHā **M** opiteiωC De eYPeNONONNHTHFΦāNeCCyNy *Mon.* opiseiωC DC ePYPeHOPωNNethΦλNeCCINHYI **Pa** opite IωC ΔЄЄYPЄNωNNHTHЄΦλNЄCCIΠI *Gudian.* opite IωC āЄЄyPЄNyNNNTHЄΦāNЄCCIΠI *Cassel. spatio uacuo relicto om.* **Pb** ‖ 12 AFFLAVIT *om.* **MP** | non *om.* **M** ‖ 13 fulminis proprie **Pb** | proprium *Klotz.* ‖ 14 Inachi **Pa** nachi **Pb** iachi ē **M** | cum *om.* **LPa** ‖ 15 hauserit **MPb** | ut *om.* **L** ‖ 20 et etheoclis **Pb** | a rege Thebanorum Echione **L**

93 CAPIT ILLE DAPES aut quia rex aut quia regnum destruxit aut quia perfidus, ideo quietem capere non debet.

HABET ILLE SOPOREM exclamatio, ut ⟨Aen. X 501⟩: 'nescia mens hominum fati sortisque futurae', quod futurus parricida munera securitatis amplectitur.

95 OPACOS TIRESIAE VVLTVS Tiresias, Perierae filius, genere Thebanus, uates. qui fertur in feminam uersus, cum discertantibus Ioue et Iunone, utrum mas an femina ma-
ind. p. 49 iorem sentiret coitus uoluptatem, nouem | partibus libidinis dixit feminam potiorem et una uirum. ob quod caecatus est a Iunone. — est et alia talis fabula: in monte Cyllenio Tiresias dracones coeuntes calcasse dicitur. ob id in mulieris figuram uersus est, ut Ouidius ⟨Met. III 316 sqq.⟩ refert. deinde monitus sortibus in eundem locum rediit in figuram pristinam. eo tempore, ut diximus, inter Iouem et Iunonem fuit certatio, in quo sexu esset maior libido, Tiresia iudice, qui expertus fuerat utrumque sexum. cum Ioui iudicasset, illa irata manus eius praecidit et excaecauit. Iuppiter ob id fecit, ut septem aetates uiueret uatesque praeter ceteros mortales ueracissimus haberetur.

96 VELLERA NOTA INDVITVR quae similia Tiresiae uideri poterant, non mutauit. ut Virgilius ⟨Aen. I 689 sq.⟩: 'et alas exuit et uultu gaudens incedit Iuli'.

98 FALSA CVCVRRIT I. id est non sua, quasi uatem sola infula mentiretur.

---

1 aut quia rex *om.* **P** | qui[a] ... qui[a] **M** | ille regnum **Pb** ‖ 2 deberet **LPa** ‖ 5 ciuitatis **Pb** ‖ 6 teresię .. teresias **M** | Perierae *cod. mythogr.* II Pericli **L** perieri **MPa** peeri **Pb** peneri **Lm** ‖ 8 disceptantibus **LP** ‖ 9 sentiret maiorem uoluptatem coitus **Pb** | *excidisse aliquid uelut* iudex esset factus *manifestum est* ‖ 10 femina peiorem **Pb** ‖ 11 et est **P** | cilleno **Pb** ‖ 12 teresias **M** ‖ 13 est *om.* **LMPa** ‖ 14 deinde *om.* **M** | *utrum ante* rediit *excidit aliquid uelut* reuersus *an* monitus *idem significat quod* uocatus? ‖ 15 impristinam figuram **Pb** ‖ 16 stat *superscr.* fuit **M** | certatio *superscr.* c̄ **M** ‖ 17 teresia **M** | utrumque sexum *om.* **M** ‖ 18 ioue **M** | indicasset **Pa** | ei **M** ‖ 19 ob id *om.* **L** ‖ 20 per ceteros **MP** | certissimus **M** ‖ 21 quae simillima **Pb** qui sinistra **L** ‖ 23 et *om.* **L** | uultu] gressu **Pb** *Vergilius* ‖ 24 I. *om.* **LP** | id est *om.* **Pb** | uate **M**

99 OLIVAE ipse honos uittarum adnexus glaucae oliuae.

100 TANGERE RAMO PECTORA Eteoclis dormientis.

105 TV VELVTI MAGNVM hyperbaton est. id est: tu cunctaris, ita quietem agis ut gubernator dormiens uentis mare uersantibus.

108 SCIT FAMA id est: sic de eo fama loquitur, uel notum est, quod dico, omnibus.

109 CAPESSAT quasi perpetuo retenturus. Sallustius ⟨Cat. 52, 5⟩: 'expergiscimini aliquando et capessite rem publicam'.

110 QVIS NEGET id est: uiribus quibus neget tibi regnum. DESTINAT AVLA in aula, in qua tu iaces, in eadem tuus frater sibi pollicetur senectutem te expulso.

112 NEC NON IN FOEDERA VITAE id est in amicitiarum foedus.

113 POLLVTVS PLACVIT id est: Tydeus aduersum te pactus est foedus. pollutus autem san|guine Menalippi Lind. p fratris sui, quem in uenatu incautus occiderat ut Peleus Phocum, unde reiecta post terga manu pingitur. et ille nihilominus talia cogitat, qui tales sibi quaerit auctores.

117 AVSVRVMQVE EADEM GERMANVM E. quae nunc hortor, ut tu facias, ille ausurus est. id est: repetenti regnum nega, quod te exule facturus est.

119 AVT CADMO DOMINAS INFERRE MYCENAS Cadmo pro Thebis, Mycenas pro Argis.

120 PALLIDA TVRBANT SIDERA LVCIS EQVI pallentia Solis aduentu. lucis id est solis.

---

1 glaucae innexus **L** ‖ 4 longam requiem agis ita **Pb** | agens **L** | ut *om.* **Pa** ‖ 6 SIC **LP** | sic *om.* **L** | fama de eo **LPb** ‖ 7 omnibus quod dico **Pb** ‖ 8 retentiarus capit **Pb** ‖ 11 id est] inde **Pb** | quis **L** | regnum] *om.* **P** sic (scilicet *Klotz.*) omnia negaturus fraude pactorum **M** ‖ 12 DESTINET **LPa** | aulā **Pa** ‖ 13 iacet sibi **Pb** | senectutem *om.* **Pa** | senectutem te pollicetur **L(P)** ‖ 14 in *om.* **L** | inimicitiarum **Pa** | 19 unde] ut **Pb** | manu post terga **Pb** | manus *corr. ut uidetur ex* manu **M** ‖ 20 adiutores **Lc** ‖ 21 E. *om.* **L** est **P** ‖ 22 tu *om.* **Pb** | facies **Pb** ‖ 23 exulem **M** ‖ 24 Cadmo . . . Mycenas *om.* **Pb** ‖ 27 sol **Pa**

124 PERFVNDIT VVLNERE SOMNVM uulnere pro sanguine posuit. non somnum perfudit, sed ipsum Eteoclem dormientem. uulnere ergo suo Laius id est sanguine Eteoclem perfudit, ut eum pollutum sceleribus imbueret.

126 MONSTRIS pro terroribus posuit.

127 EXCVTIENS putans se uero sanguine esse perfusum.

129 HORRVIT IN MACVLAS quasi saeuitiam feritatis macularum praemonstret horrore. ut Virgilius ⟨Aen. X 726 sq.⟩: 'comasque arrexit et haeret uisceribus superincumbens'. aut certe maculas, quae in retibus texuntur, explicuit de reticulo uariis minutis maculis pleno in horrorem.

133 IN ABSENTEM CONSVMIT PROELIA FRATREM ut Virgilius ⟨Aen. XI 491⟩: 'et spe iam praecipit hostem'. quia iam uidebatur peregisse bella cum fratre. ad animum rettulit Eteoclis belli auidum.

d. p. 51 134 MYGDONIIS Lydiis uel Phrygiis. Tithonus enim Lydius fuit, maritus Aurorae. unde Virgilius ⟨Aen. IV 585⟩: 'Tithoni croceum linquens Aurora cubile'. est ergo Mygdonia regio in finibus Asiae, a rege Mygdonio.

137 SERAS FLAMMAS hoc est: Aurorae flammas Lucifer serus accendit. siue ad comparationem dixit ceterorum siderum, quia omnibus stellis tardius occidit Lucifer.

ADVERTIT id est: ad eam et contra eam uertit.

139 LVCIFER EXIT EQVO nam uerso caelo ad aduentum Aurorae, cum cetera sint apud antipodas, Lucifer solus apud nos inuenitur. hoc est alienum aethera, qui est diei, siue quia caelum stellis nocte concessum est. ergo

---

1 perfundit *corr. ex* fudit **M** | somnū scilicet etheoclem **Pb** || 2 non *om.* **Pb** | perfundere **L** perfudere **Pa** *om.* **Pb** | sed . . . Eteoclem *om.* **Pb** | Etheoclen ipsum **L** || 3 id est Lai **L** | id est *om.* **MPa** || 4 etheocla **MPa** | profudit **Pa** profundit **Pb** | pollutu **Pb** || 6 profusum **P** || 9 herens **MP** || 10 & explicuit **LPa** || 11 uariis **LPa** uerris **LmM** ueris **Pb** | maculas **Pa** | plenum horrore **MP** (horrorem **Pb**) || 13 et *om.* **Pb** | praeripit **LPb** || 14 & ad **L** || 16 MYGDONEIS **L** || 19 Mygdono **L** || 21 sero **Pb** | ascendit **P** *om.* **L** || *24 traxit* **Pa** *ex* **Pb** || 26 est[1] *om.* **M** || 27 siue *om.* **LPb** | quod **L**

Lucifer officio suo nocte non fungitur, cum eum oriri constet prope lucis aduentum. hinc alieno aethere uidetur exoriens.

140 RADIOS VETAT ESSE SORORI ut Virgilius ⟨georg. I 396⟩: 'et fratris radiis obnoxia surgere Luna'.

142 DIRCAEVS Polynices a Dirce fonte Thebanorum.

ACHELOIVS HEROS Tydeus ab Acheloo fluuio, qui per Aetolos fluit in Calydonem.

143 CORRIPVERE TORIS causa, cur tardius Tydeus et Polynices a somno surrexerint, Adrastus uero celerius.

145 AT INACHIO notanda elegantia poetae, qui tres duces fluuiorum cognominibus designauit: Dircaeum Polynicem, Acheloium Tydeum, Inachium Adrastum.

150 ARCANAS APTVM uenerunt ad locum aptum, secretum fabulis uel curis. nam ab eo, quod in secretis locis curae publicae disserantur, ad hoc electa loca curias nominauit antiquitas.

151 INSIDVNT hyperbaton. id est: postquam insidunt.

153 INVEXIT NOX ATRA MEIS quos per imbres et fulmina **Lind. p. 5**
non sine fato in regnum meum Apollo perduxit.

154 INTEMPESTVMQVE TONANTEM hoc est uehementer tempestuosum, hiemalem. econtra Virgilius, cum clementiam uerni temporis uellet ostendere, ⟨ecl. VII 60⟩ ait: 'Iuppiter et laeto descendet plurimus imbri'.

159 LAETA FIDES ordo est: Argia et Deipyle geminae mihi natae pubescunt, nepotum laeta fides.

160 NE CREDITE PATRI ne laudare magis uideretur

---

1 eum] aut **Pb** ‖ 3 exoriens **M** ‖ 4 RADIOS] indies **Pb** ‖ 5 et] nec *Vergilius* ‖ 9 tideus tardius **Pb** ‖ 10 surrexerit **M** surrexerant **Pb** ‖ 11 poetarum **Pb** ‖ 13 Acheloum **L** | lnachum **L** ‖ 14 APTVMQVE **L** | & secretum **L** ‖ 15 nam *corr. ex* non **M** non **P** | habeo **P** ideo **L** ‖ 16 disserantur *superscr. man. 2* ba**M** | ad hec **Pb** ‖ 17 nominãt antiqui **Pb** ‖ 18 *schol. om.* **L** | insiliunt **Pa** ‖ 19 dextra **P** | et per fulmina **L** ‖ 20 produxit appollo **Pb** ‖ 21 intempestiuumque **P** ‖ 22 tempestuosum **Lc** tempestiuum **LMP** | hiemalem *om.* **Pb** | & contra **LP** | clementia **P** ‖ 24 descendit **LPb** d. **M** ‖ 25 est *om.* **LP** | deiphile **LMP** ‖ 26 nec .. nec **Pb**

quam uerum dicere, fidem suam uoluit ipsis testibus approbare. HONOS pulchritudo. ut Virgilius ⟨Aen. I 591⟩: 'et laetos oculis adflarat honores'.

161 SVPER pro inter.

162 HAS TVMIDI SOLIO imperio superbi. et artificiose, ne uideatur hos procorum inopia generos elegisse, ait se multos repudiasse et honore praestantes.

163 LONGVM ENVMERARE PHERAEOS OEBALIOSQVE accipiamus Laconicos. Oebalus enim rex Laconum fuit. ACHAEA PER OPPIDA MATRES Atalanten significat, Parthenopaei matrem.

165 TVVS DESPEXERAT OENEVS Oeneus, Tydei pater, cuius Deianira filia a multis in coniugium exoptata procis pro qua Hercules et Achelous, Aetoliae amnis, certasse dicuntur. Deianiram ergo, Oenei et Althaeae filiam, uno tempore in coniugium petebant Hercules et Achelous acceptaque lege ab Oeneo, ut qui uirtute superasset, Deianiram duceret, congressi in certamine. cum superaretur Achelous ab Hercule, in diuersas mutatus est figuras. Oeneus Tydei pater. ideo ait tuus.

166 PISAEISQVE Oenomaus, Martis filius, propter Hippodamiam filiam procos suos uictos curuli certamine morte afficiebat ad reliquorum terrorem. ideo hunc metuendum dixit.

170 STIRPEMQVE ANIMOSQVE VENITIS figura Graeca usus

---

1 uoluit fidem suam **Pb** | 3 et *om.* **LMPa** | afflauit **L** a. **MPa** 4 *scholion om.* **Pb** ‖ 6 uidentur (*pro* uideretur *ut saepissime*) **Pb** procerum **LPb** | generos *om.* **Pb** ‖ 8 PHERAEOS .... MATRES *om.* **MP**, accipiamus ... fuit *secuntur post* matrem **MP** | accipiamus ergo **P** ‖ 9 laconios **Pb** | Laconum rex **P** ‖ 10 Athalantem **LPa** atlantem **Pb** athalantē **M** ‖ 12 TVVS ... OENEVS] spem generis **MP** ‖ 14 amnis] fluuius **Pb** ‖ 15 Althaeae *scripsi* aethelie **Pa** etholię **MPb** Aethesiae **L** ‖ 16 hercules et achelous petebant **Pb** | acceptaque *corr. in* acceperunt **M** ‖ 17 ut *om.* **P** *add. man.* 2 **M** | superaret **Pb** ‖ 19 per diuersas **LP** | immutatus **P** ‖ 20 oeneus oeneus **Pb** ‖ 21 piseusque **Pb** ‖ 22 filiam *om.* **P** | uinctos **M** | currili **M** cum curuli **Pb** ‖ 23 terrores **MP**

est. illi enim sic dicunt: uenit doctus sapientiam. TALES quasi fortes et nobiles.

171 VT RESPONSA IVVENT ut me delectet tales generos Apollinis meruisse responso.

175 SED CVNCTIS TYDEVS AVDENTIOR ACTIS talis ubique monstrabitur, etiam tempore, quo ei moriendum est. sensus talis est: dum sibi inuicem detulerunt, pendebat amborum ore loquendi principium. dubitabant ergo, quis prior deberet incipere. quod intellectum est ex eo, quod se mutuis intuebantur aspectibus. Lind. p. !

176 O QVAM TE PARCVM IN PRAECONIA FAMAE MENS AGITAT ordo: o quam te parcum agitat mens matura in praeconia famae tuae. hoc est: pudore nimio plurimum tuis laudibus detrahis. FERENTEM feliciter praecedentem.

178 FORTVNAM DOMAS quae solet alios secundis rebus extollere. ut Virgilius ⟨Aen. X 502⟩: 'et seruare modum rebus sublata secundis'. CVI CEDAT ADRASTVS quippe quo nullus potior inuenitur.

179 QVIS TE SOLIO SICYONIS AVITAE Sicyon ciuitas est Achaiae, in qua primo regnauit. unde Argos rogatus Adrastus aduenit, ut mores barbaros naturae suae lenitate componeret.

183 ISTHMOS Peloponnesum significat. omne autem, quod summouet Helladem a Sicyonia, ... adhuc enim

---

3 VT] et Pb ‖ 4 Apollinis responso meruisse L responso apollinis meruisse M ‖ 6 et tempore Pb ‖ 7 est *om.* Pb | pendebant Pb prehendebat Pa Lm ‖ 9 prior *om.* M ‖ 10 mutuis se L ‖ 11 o ... ordo *om.* Pa | te quam Pb | FAMAE *om.* Pb | MENS AGITAT *om.* MPb ‖ 12 ordo est o te quam Pb ‖ 15 FORTVNAM ... extollere *secuntur post* inuenitur MP ‖ 16 ut *om.* L ‖ 17 lassata MPa | CVI .. ADRASTVS *om.* MP | CEDIT L ‖ 19 adiutor Pb | Sicyon *om.* LP | est *om.* LP ‖ 20 et unde L ‖ 21 bonitate Pb ‖ 23 *scholion corrigere non potui. explicanturne ea quae excidisse Duebnerus suspicatus est? cogitaui de scribendo sic:* Peloponnesum significat omnem aut quod summouet Helladem a Sicyonia .... adhuc enim illis locis Thesei ratem esse legitur \ *autem MP enim L* ‖ *24 Hell*aden L bella dam MP

illis locis Thesei uatem legunt. unde est Peloponnesus Sicyonia. sensus ergo talis est: si tua mansuetudo illis gentibus praesideret, nunquam Mycenae fraterno scelere potuissent fugam Solis scire. INFRA intus et infra. dicit Aegaeum mare et Ionium, quae Isthmos diuidit. id est illas gentes, quae sunt intra et extra Isthmon.

185 SAEVA NEC ELEAE Elea ciuitas est Oenomai, cuius crudelitatem detestatur, quod in petitores filiae suae Hippodamiae crudelis exstiterit.

186 ET QVAE uel de quibus crudelitatibus et tu, Thebane Polynices, queri poteris.

191 NONDVM LAETA VENVS quod superius deest, hic redditur. iuuat laeta Venus. docet poeta infelices felicibus iunctos fortunam et laborem uitae contra fata posse transire. sic Cicero in Philippicarum primo ⟨I 4, 10⟩: 'multa etiam contingunt praeter naturam praeterque fatum.' et hoc diuersum est: nam qui putant, quod infelices felicibus iuncti immutant fortunam fataue superant, uel ipsius felicitatis factos sine fato esse participes, hoc non est. nam ut miser iungeretur felici homini, per quem ad bonum statum peruenire potuisset, id ipsum fati fuit. ut Virgilius ⟨Aen.

---

1 unde **MP** ubi **L** | peloponnessū **MP** Peloponnesus **L** ‖ 2 siciona **Pb** ‖ 4 figuram **Pb** | infra i. intus **M** | et *om.* **Pb** | intra egeum mare et ionium **Pc** ‖ 5 Aegeum dicit **LP** | quasi istmos diuidi **M** | id est *om.* **Pb** ‖ 6 alias **L** ‖ 7 Elea] Eleae **M** ‖ 10 ET QVAE *om.* **MP** | uel . . . poteris *supra leguntur post* scire **MP** | uel *om.* **L** | impietatibus **L** ‖ 12 hoc **Pb** ‖ 13 infelicibus **M** ‖ 14 et laborem **M Pb** et lare **Pa** superare et incommoda **L** ‖ 15 autem impendere uidebantur *Cicero* ‖ 16 p̃t̃ (*om.* que) **M** ‖ 17 est *om.* **Pb** | nam . . . 19 est: *in textum recepi Lindenbrogii lectionem. locum prorsus corruptum ipse sic corrigere malim:* nam quod putant infelices felicibus iunctos et immutantes fortunam fata superasse uel ex ipsis felicitatis sine fato factos esse participes, hoc non est ‖ 17 iuncti] uincant **Pb** ‖ 18 et immutantes **MP** | fata superasse **MP** | ut ex **P** uel ex **M** | ipsis *corr. in* ipsius **M** | felicitate **MP** ‖ 19 factum sine **M** fati sed **P** felicitate iam se fati esse **Lm** | participem **MP** | huius (*ut fere semper pro* hoc) **M** ‖ 20 bonum humili statum **Pb** ‖ 21 posset *Kohlm.* | fatum fuit **Pb** | Virg. **L** *om.* **MP**

VII 234〉: 'fata per Aeneae iuro' et 〈Aen. X 814 sq.〉: 'Lauso Parcae fila legunt' et alibi 〈Aen. VI 683〉 totum iunxit fatum praeposito: 'fataque fortunasque uirum moresque manusque'. denique infinitos scimus fidos carosque potentibus, cum essent humiles laborum, potentia omni priuatos fato prohibente, et alios nuper agnitos et nullius fructus multa bona ab eisdem meruisse. NONDVM LAETA VENVS quia felicium ista sunt uota. RESEDIT TRISTITIA bene: praesentibus gaudiis praeterita oblitus est, quo ostenditur humana uarietas.

193 NEC MINVS HAEC LAETI notandum, quod comparationem miscet allocutioni, ut supra 〈uu. 105 sq.〉 'tu ueluti, magnum si iam tollentibus austris Ionium'.

194 PROSPECTET AMICAM suffecerat addidisse 'humum', nisi iungeret et 'amicam'. ut Plautus in Menaechmis 〈uu. 226 sqq.〉: 'uoluptas nulla est nauitis, Messenio, maior meo animo, quam quando ex alto procul terram prospiciunt. maior, non dicam dolo, quam si aduenienś terram conspicias, quae fuerit tua'.

197 FORTVNA TRANSIRE TVA sub tutela fortunae tuae. hoc est: iunctos felicibus infelices posse aduersa superare. dicunt ergo laetari se, quod futuras aerumnas suas felicitatis eius prosperitate ualeant euitare.

202 PRIMISQVE HYMENAEIS Virgilius 〈Aen. I 345 sq.〉: Lind. p. 54
'cui pater intactam dederat primisque iugarat ominibus'.

204 TVMIDA IAM VIRGINITATE matura.

205 GAVDIA MENTE PARANT id est: dum uotis deos

---

1 iuro *om.* **L** ‖ 3 iuxta **M** | proposito **Pb** ‖ 4 infinito **M** ‖ 5 ēēt **Pa** | humili **M** *Mon.* | iuxta f. praepositum *Klotz.* ‖ 6 pr.] promeritos **M** *Mon.* promerita priu. *Klotz.* | nullis rei **Pa** | rei fructu **L** ‖ 11 leti ostendunt **Pb** ‖ 12 tu *om.* **MP** ‖ 13 si ... Ionium *om.* **MP** ‖ 14 prospectat **MP** | suffecēt **Pb** | addisse **P** ‖ 15 et *om.* **LPb** ‖ 16 est est autem **P** | nautis mesenio **MP** | maior meo] maio me **Pa** *corr. in* maiore **M** maior **Pb** ‖ 17 amo **Pa** eo modo **Pb** | quando **L** qui **MPa** Q̃ **Pb** | procul **L** ad **MP** | terram] te nostra **Pb** ‖ 18 Maior est **L** ‖ 23 eualeant imitare **Pb** ‖ 24 PRIMIS **L** ‖ 27 id est *om.* **MP** | *dum ... parant om.* **Pa** | deos *om.* **MPb**

exagitant, uidentur parare, quod gaudeant. ordo ergo: alacres Argi gaudia mente parant.

206 LYCAEOS PARTHENIOSQVE montes Arcadiae. et in Lycaeo templum est Panos, in quo natus asseritur: unde Virgilius ⟨Aen. VIII 344⟩: 'Panos de more Lycaei'. famam ergo ait in haec loca penetrasse.

207 EPHYRAEAQVE RVRA Corinthiorum regioni confinia extrema posuit. Corinthus namque a mari Arcadiam, a terra Peloponnesum claudit.

208 EADEM DEA TVRBIDA uelox Fama. OGYGIAS Thebas. non montes Ogygios, sed locum, ubi Thebae sunt constitutae.

209 PERFVNDIT rumoribus implet.

210 LABDACIVM Eteoclem. patronymicum ab auo Oedipi, huius proauo. CONSONA NOCTI conuenientia, ut nihil a somniis discreparent. conueniens ergo cum somnio praecedentis noctis, qua a Laio in Tiresiae effigiem mutato Eteocles fuerat admonitus. uel ipsa fama consonat praemissae nocti, id est quae nuper exacta est, qua Laius futura uisus est commonere. c o n s o n a autem: conuenientem famam cum promissis Lai, qui ait superius ⟨uu. 111 sq.⟩: ind. p. 55 'dant animos socer augurio fatalis Adra|stus dotalesque Argi'.

213 IAM BELLA CANIT c a n i t ubique subaudiendum est ab eo, quod dicturus est: 'quis furor est? iam bella canit'.

---

1 exagitantur **Pb** | gaudent **Pb** || 2 argi alacres **M** || 5 Panos *om.* **M** || 7 ephuraqȝ **Pb** || 8 a mari *om. superscr.* **M** | Archadia **P** | et archadia terra peloponessun/// claudunt **M** || 11 sed *om.* **Pb** | sunt thebe **Pb** || 13 perfudit **P** | inpleuit **M** impleuit **P** || 14 Etheoclem **LPb** | ab ioue **Pa** ab iocis **Pb** || 15 huius *om.* **Pb** || 16 somno **L** || 17 q *corr. man. 2 in* quia **M** || 18 ammonitus **M** attonitus **Pb** | consona **L** || 19 idem **Pb** || 20 commouere **Pa** | consonā **MPb** | inter **LPa** aut̃ **MPb** || 21 praemissis **LPb** | Laii **LPb** || 22 animo **P** || 25 est *om.* **LPa** | ab eo **MPb** de eo **L** ab **Pa** | est dicturus **Pb** | est *om.* **Pa** *om. superscr.* **M** | est *om.* **Pa** *om. superscr.* **M** | *scholion corruptum puto. exciditne post* subaudiendum est 'et separandum est'?

215 CERNERE AVORVM imagines auorum comminus cernere. est operae pretium descriptio eorum, quorum statuae in Adrasti domo fuerant constitutae. ut Virgilius ⟨Aen. VII 177 sqq.⟩: 'quin etiam ueterum effigies ex ordine auorum antiqua, e cedro I. p. S. u.'.

216 CERTANTIA VVLTIBVS AERA Virgilius ⟨Aen. VI 848⟩: 'et uiuos ducent de marmore uultus'.

217 TANTVM AVSAE PERFERRE MANVS ut imitarentur uitam. quasi contra naturam fecissent, quod addidissent aeri spiritum.

219 PLACIDVSQVE PHORONEVS quod primus Iunoni sacrificasset. IASIVSQVE SENEX etiam iste rex Argiuorum fuit.

220 ET BELLATOR ABAS Abantis filius Proetus, cuius filiae Proetides furore immisso a Venere boues sibi sunt creditae. quas Melampus expiauit. [INDIGNATVSQVE TONANTEM Acrisius rex Argiuorum fuit, qui filiam habuit nomine Danaen. quam, posteaquam est a Ioue uitiata, pater intra arcam inclusam in mare praecipitauit. quae delata ad Italiam inuenta est a piscatore cum Perseo, quem illic enixa fuerat, et oblata est regi, qui eam sibi fecit uxorem, cum qua etiam Ardeam condidit.]

221 COROEBVS hic est, qui ne Argi pestilentia laborarent, Apollini se perimendum obtulit et ueniam meruit.

---

1 imagines auorum *om.* **Pa** *post* Cominus *praebet* **L** | cernere *om.* **Pb** || 2 pretium *om.* **Pa** || 3 domo Adrasti **L** || 4 uentorum **Pb** | ex *om.* **Pb** || 5 Antiquae **L** antiquę **MPa** antiqua **Pb** | cedri d. **L** cedra **Pa** credo **Pb** | i. p. s. *om.* **Pb** | u. *om.* **LP** || 7 et *non legitur in Vergilio* | ducunt **LMPa** || 8 PROFERRE **LPb** immutarentur **Pa** || 10 spatium **Pb** || 11 placidus **Pb** placidet **Pa** | iam suis **Pa** a suis **Pb** | -QVE SENEX *om.* **MP** | iste] hic **L** | Argiuorum *om.* **Pb** || 14 abbas abbatis **Pb** | preti **Pb** || 15 p̄tides filiae **MPa** preti filie **Pb** | furore . . . Venere] furiis fauentibus **M** | 16 creditę s̄ **M** | quam **Pa** | menalippus **Pb** | INDIGNATVSQVE . . . condidit *secuntur post schol.* 222 *in* **LP** *om.* **M** || 17 habuit filiam **P** || 18 danam **Pa** damne **Pb** | quę postquam **P** || 19 patrem **Pb** pater eam **Pa** || 21 qui *om.* **Pa** || 23 COROEBVS *om.* **Pb** || 24 se *corr. in* sese **M** | ottulit **Pb**

FERENS CAPVT uel suum altius ferens, uel illius, quod occiderat, monstri.

222 TORVAQVE IAM DANAI F. M. I. Danaus, Beli filius, ex pluribus coniugibus quinquaginta filias habuit, totidemque Aegyptus, frater eius, filios, qui Danaum fratrem filias suis filiis in matrimonium postulauit. Danaus responso comperit, quod generi sui manibus interiret. Argos profectus est et primum dicitur nauem fecisse, a cuius nomine Argo dicta est nauis. Aegyptus misit filios suos ad persequendum fratrem hisque praecepit, ut aut Danaum interficerent aut ad se non redirent, ut Agenor filio imperauerat. qui postquam uenerunt Argos, coeperunt patruum oppugnare. Danaus postquam uidit se resistere non posse, filias suas fratris sui filiis spopondit uxores. quae patris iussu uiros uniuersae suos interfecerunt. sola Hypermestra Lynceo pepercit.

225 QVIS PROPIOR DE REGE GRADVS quisquis regem affinitate contingit, id est proceres et illi, qui regibus genere iungebantur, et stabant primi, ut singulorum ordo poscebat et generis gradus. STANT ORDINE PRIMI alto ordine stant primi. hos autem dicit, quos Tullius 〈de imp. Cn. Pompei 24〉 sic nominauit: 'qui uiuunt in regnis' hoc est qui regibus obsecuntur. stant primi: illi etiam proximi regi stabant, qui ornabantur generis dignitate.

227 CASTA MATREM C. C. A. multitudine religiosa, id est pars matrum uirginibus nupturis admixta.

---

1 quo **Pb** qui **Pa** ‖ 3 F. M. I. *om.* **LP** | belli **Pa** ‖ 5 egistus **MP** ‖ 6 filiis suis **Pb** ‖ 7 generis **Pa** ‖ 8 primus *Myth.* ‖ 9 argos **Pb** | nauis *om.* **Pb** | egistus **MP** | mittit **P** ‖ 10 isqꝫ **Pb** | ut *om.* **M** | danium **Pa** ‖ 11 aut ut **M** ‖ 12 *et* 13 posteaquam **L** | se uidit non posse resistere **M** ‖ 14 filiis *om.* **Pa** *om. superscr.* **M** ‖ 16 Hypermnestra **L** ipermestra **M** hypermestra **Pb** hipermedestra **Pa** | lioceo **Pa** ‖ 17 proprio **Pb** propio **Pa** PROPRIOR **L** ‖ 18 proceris *superscr.* e **M** ‖ 19 iungebantur genere **Pb** ‖ 20 poscebat *om.* **Pb** | STANT . . . obsecuntur *om.* **Pa** ‖ 23 id est **L** | obsecundantur **L** | stant *corr. in* stabant **M** ‖ 25 castam **P** | MATRES **L** | C. C. A. *om.* **LP** | multitudinem religiosam **Pb** | id est] uel **Pa**

229 FOEDERA CONCILIANT id est sponsos commendant et docent eas foedera nuptiarum.

230 VERENDO uirginali. Lind. p.

232 DEIECTAEQVE GENAS id est terram intuentes prae pudore.

233 PRIMAEQVE MODESTIA CVLPAE culpam putant amissionem uirginitatis.

235 TENEROS PARENTES timidos, quia delectauerunt Adrastum filiarum lacrimae. erat enim pudoris insigne etiam uota trepidare.

237 ET ASPERIOR PHOEBI SOROR fratre asperior, quia ille citharae, illa uenatibus operam dedit.

239 ILLA SVAS CYNTHO COMITES AGAT H. A. Cynthus Deli mons est Dianae sacer, unde Diana Cynthia dicta est. Aracynthus Atticae regionis mons Mineruae sacer.

240 TVNC SI FAS id est si liceat, quoniam mortalibus concessum non est uidere caelicolas.

244 FATIGANT diu inuocant. unde Horatius ⟨carm. I 2, 26 sqq.⟩: 'prece qua fatigent uirgines sanctae minus audientem carmina Vestam?'

245 FACVLTAS unusquisque pro uiribus suis uota faciebant.

247 NEC MINVS AVDITI sensus: nec minus auditi sunt illi, qui ture deos placabant, illis, qui hostias immolabant. uictimarum enim loco sola etiam bona conscientia diis litatur. sicut Persius ⟨II 73 sq.⟩: 'compositum ius fasque animi sanctosque recessus mentis et incoctum generoso pectus honesto'.

---

1 sponsas **L** *corr. in* sponsos **M** ‖ 2 eos **Pb** ‖ 4 id est] In **L** ‖ 8 delectauerint **M** ‖ 9 enim **MP** etiam **L** ‖ 10 in uota **L** ‖ 13 suos **MPa** | CYNTHO *om.* **P** | COMITES AGAT *om.* **Pb** | H. A. *om.* **LP** ‖ 14 mons est deli **Pb** | archandię dianę **M** | Cynthia Diana **L** ‖ 15 acticę **Pb** | 16 id est si *om.* **Pb** | inliceat **Pb** ‖ 17 concessum non est] non licet **Pb** ‖ 18 diu diu **Pb** | ut **MPb** ‖ 19 preceque **L** ‖ 22 faciebat **LP** ‖ 24 placant **LP** | quam illi **Pb** | immolarent **L** immolarat **Pa** immolarant **Pb** ‖ 25 et bona **Pb** ‖ 26 letatur **Pa** ‖ 27 generosum **L**

249 LACHESIS unam pro omnibus posuit.

252 PALLADA MVNICHIIS quae Pallas non minus diligit Larisam quam Munichiam. Larisa autem oppidum est nd. p. 57 Adrasti, in quo nunc | nuptiae fiunt, non illa Thessaliae, unde Achilles dicitur esse natus.

255 LIBARE uel consecrare uel aliquid templis appendere. Virgilius ⟨Aen. VII 391⟩: 'sacrum tibi pascere crinem' id est nutrire. PRIMOSQVE SOLEBANT EXCVSARE TOROS id est in templo Mineruae solebant uirgines nupturae placare deam, quae sit fautrix uirginitatis, et excusare, quod necessitate et lege naturali nubere cogebantur.

258 ARCADOS EVHIPPI SPOLIVM Euhippus, rex Argiuorum, mirae felicitatis fuit. cuius clipeum, qui apud Argos nobiliter rem gessisset, accipiebat, ut illo per urbem incedens honestaretur. unde prouerbium apud illos tale est, cum alicuius ignauiam irriderent, ut Callimachus ait, *ὡς τὴν ἀσπίδ' ἄεθλον ἑλών.* hoc nunc spolium dicit faces nuptiales exstinxisse, cum caderet uera ominis ratione, quia nuptias bella diremerunt.

260 EQVE ADYTIS SIMVL E. R. Virgilius ⟨Aen. III 92⟩: 'et mugire adytis cortina reclusis'.

263 MOX AVDISSE NEGANT ut homines suspicionem sedarent, more uulgi potentibus blandientes audisse se negant, quae constabat gaudiis obfutura.

---

2 monichiis **LM** monichii **P** | palla **P** | minus non **P** || 3 Larissam **LMPb** | Monichiam **LP** monichian **M** | Larissa **LM** | est *om.* **L** || 4 thesalię **M** || 5 ubi **Pb** | dicit **Pb** | esse *om.* **LP** || 6 consacrare **Pb** || 8 EXCVSARE *om.* **M** || 9 id est] uel **LPa** || 10 placere **Pb** | ad eam **Pa** || 13 quia **MP** || 14 grecos **Pa** | ut] uel **Pa** | p̃ **Pa** | urbes **M** || 15 tale est *om.* **L** || 16 arriderent **P** || 17 *de Callimachi uerbis uide* Philol. XXXIII p. 131 sqq. | ωCτeΝΛCΝIDΑΛΤΟΝΕΛΘΝ **M** ωCτeΝΛCnIOdΛΤΟΝΕΔΘΝ *Mon.* ωCΤΗΝdCΠIOΛdCΘΟΝΗΤΗ *Bamb.* ωςεν ΑCΠIOΑλΤΟΝ eλΘΝ **L** ωCeΝΛCnIOΛΛIONeλΘΝ **Pa** ωCτeΝdCΠIOddΤΟΝ eΛΘΝ **Pc** *linea uacat* **Pb** || 17 nunc **LM** non **P** || 18 careret **L** | una **Pa** | omni **Pb** | ratione *om.* **Pa** || 19 dirimerent **L** dirimerunt **P** dirimer̃ **MPc** || 20 similiter **Pb** | E. R. *om.* **LP** || 21 fortuna **Pb** || 22 NEGANT . . . audisse *om.* **Pb** || 23 mortem **Pa** | uidisse **Pa** || 24 constabant **LMPa** | *offutura gaudiis* **M** | defutura **Pb**

266 ORNATVS ARGIA GERIS dicit non esse mirandum, quod aduersum omen acciderit, siquidem Argia, uxor Polynicis, funestum monile acceperit, quod Thebis ueniens ad Argos extulerat. et repetit originem huius muneris, quod a Vulcano Veneri fabricatum fuisse dicatur et deinde Harmoniae fuerit, postremo reginarum omnium, quae Thebis uixerunt, quas istius monilis omine dicit infeliciter deperisse.

272 HARMONIAE DOTALE DECVS ut illa puniretur, quae ex adulterio Martis et Veneris nata esset. huiusmodi enim uenenis infecerat illud monile Vulcanus, ut necesse esset hoc monile gestanti aerumnarum mole opprimi. hoc enim usa est Harmonia, Agaue, Semele, Iocasta, Argia, ultimo Eriphyla. nam ad Polynicen hoc hereditario iure peruenerat. quaecumque ergo hoc ornatu usae sunt, graui exitu et aerumnis affectae sunt. SVB LVCE IVGALI id est sub die nuptiarum, quo Cadmo nupserat.

273 DOCTI QVAMQVAM M. L. C. quamquam maiora docti sunt facere, tamen hoc laboriose fecerunt.

274 NOTIQVE OPERVM TELCHINES hi tres fratres dicuntur fuisse inuidia liuidi. qui cum uicinorum agros uiderent prouentu fertiles, natura felices, hos sparsisse dicuntur aquis Stygiis, ut redderent infecundos. qua culpa poenam metuentes solum uerterunt seque ad Cyclopes contulerunt. est ergo sensus: in hoc | plurimus est Vulcano Lind. I

1 admirandum **L** ‖ 2 accideret **LMPa** ‖ 3 acceperat **Pb** ‖ 4 repetat **Pb** | muneris uel monilis **P** ‖ 5 dicitur **L** fertur **Pb** ‖ 6 Hermonies **L** (h)ermionę **MP** | fuit **L** *om.* **P** | qd̄ **M** *latetne quot?* ‖ 7 uiserunt **Pb** ‖ 9 Harmonies **L** (h)ermione **MP** ‖ 11 Vulcanus . . . monile *om.* **Pb** ‖ 13 Harmonie **L** ermione **P** ermiona **M** | iocasta semele *libri* ‖ 14 heriphila **MPa** herphila **Pb** Eriphile **L** | polinicē **Pa** | hoc *post* iure *praebet* **M** ‖ 15 usa est siue use sūt **Pb** ‖ 16 sunt affectae **L** ‖ 18 QVAMQVAM *om.* **LPb** | m. l. o. **M** *om.* **LP** | uis maiora **Pb** ‖ 19 sint **M** | tamen *om.* **M** | haec **M** ‖ 20 OPERVM *om.* **L** | teloines **Pa** teclines **Pb** | hi *om.* **Pb** ‖ 22 fertiles prouentu **Pb** ‖ 24 ad Cyclopas **L** ad ciclopes ultro **M** | *contulerunt . . Cyclopes om.* **Pa** ‖ 25 et est **L** | sensus *om.* **Pb**

sudor, quamuis et Cyclopes in hoc laborauerunt ipsique Telchines. Telchinas ergo inuidos ad hoc monile faciendum concordasse dixit, ut fieret.

275 PLVRIMVS IPSI SVDOR Vulcano scilicet, ut, qui facienda aliqua imperare consueuerat, personam sumeret fabricantis. unde Virgilius ⟨Aen. XII 90 sq.⟩: 'ensem, quem Dauno ignipotens deus ipse parenti fecerat' id est per se, non per ministros.

276 IGNE SMARAGDOS uirides lapides. quemadmodum glaucum pro 'uiride', sic ignem pro splendore posuit.

277 PERCVSSVM ADAMANTA id est characteribus nocentissimis sculptum.

278 GORGONEOSQVE ORBES ita exsecrandum monile describit, ut huic pulchritudinem conferat atque terrorem. nam Gorgoneos orbes ponit instar oculorum, ut ad monstri speciem stupefaceret intuentes magnitudo et pulchritudo gemmarum.

279 FVLMINIS EXTREMI CINERES hoc est: qui perfecto fulmine superfuissent, quasi hoc perniciosiores essent. constat enim hoc monile post fulmina fabricatum de fragmentis. VIRIDVMQVE DRACONVM uel iuuenum uel uenenosorum.

280 HIC FLEBILE GERMEN HESPERIDVM in Aethiopia speciosissimum pomarium Atlantis fuit, in quo nascebantur mala aurea, quae Hesperides custodiebant Aegle, Erethusa, Hesperethusa et draco peruigil. — acceperat autem responsum, ut ea quandoque ex Ioue genitus raperet. — nihilo-

1 et *om.* **M** ‖ 2 Telchinas] Thelchines **L** | faciendum monile **Pb** ‖ 3 dicit **LPb** ‖ 4 qui] quod **Pb** | faciendo **P** ‖ 5 impetrare **Pb** ‖ 6 ensemqȝ (*om.* quem) **Pb** ‖ 7 ipsi **MPb** ‖ 9 smeragdos **Pb** ‖ 10 uiridi **L** uidere **Pa** uide **Pb** ‖ 11 adamantē **P** ‖ 14 describitur **M** | pulcritudinem **MPa** pulchritudine **Pb** ‖ 15 posuit **L** ‖ 18 qui] quasi **Pb** | ꝑfecto **M** ‖ 19 superfuisset **Pa** | perniciores **Pa** ‖ 20 de *om.* **Pb** ‖ 21 uel] id est **LPa** ‖ 23 FLEBILE *om.* **Pb** | gramē **Pb** ‖ 24 pomerium **M** pomorium **Pb** | Atlanti **L** | fuit athlantis **M** ‖ 25 custodiebant *om.* **Pb** | Aretusa **L** ‖ 26 Hesperie **L** esperetusa **Pb** *uide Seru. Aen.* IV 484 | autem *om.* **MP** ‖ 27 quoniam ea (*om.* quandoque) **Pb**

minus tamen fides responsi explicata est, missusque est ab Eurystheo rege Hercules, Iouis filius, qui ea mala abstulit occiso dracone peruigili. diximus poetam omnia contulisse, quae gratiam facerent et timorem. ideo etiam aurum uult infame fuisse, quo monile compositum est, ut iure confirmetur malum fuisse.

281 ET DIRVM PHRIXEI VELLERIS AVRVM Phrixus et Helle insania a Libero abiecti cum in silua errarent, Nebula, mater eorum, dicitur uenisse et arietem uellere aureo insignitum exhibuisse, in quo praedictos filios suos iussit ascendere et in Colchos ad regem Aeetam transire ibique arietem immolare. qui cum ex praecepto matris ascendissent, illos aries in pelagus detulit. Helle lapsa nomen ponto dedit. Phrixus matris praecepto parens arietem immolauit pellemque auream Martis templo dicauit. (quam Iason, Aesonis filius, cum Argonautis dicitur petisse). hunc Aeeta rex libens recepit filiamque ei dedit uxorem. et cum ex ea filios suscepisset, ueritus est Aeeta, ne se a regno deiceret — quod ei responsum ex prodigiis fuerat — aduena, Aeoli progenies. et cum mortem caueret, Phrixum interfecit. at filii eius ratem ascenderunt, ut ad auum Athamantem transirent. hos naufragos Aeson excepit.

283 ET QVAE PESSIMA CESTON etiam illam uim monili permiscuit, quae uis ceston probat id est quae, cuius sit

---

1 tamen *om.* **Pb** ‖ 2 aristeo **Pa** ‖ 3 peruigili Dracone **L** | peruigiliis **Pb** ‖ 5 infame fuisse uult **M** ‖ 6 confirmet **LPb** *corr. in* confirmet^γ **M** ‖ 7 ET DIRVM *om.* **L** | AVRVM *om.* **L** | Frixus. Fabula frixi et ^h^elles **M** ‖ 8 Helles **L** elles **Pa** | abiecti **LmM** *Mon. Myth.* obiecta **LP** | neobula **MPa** ‖ 9 inuenisse **Pb** ‖ 10 in quem *Myth.* ‖ 11 oetam **LMP** ‖ 12 immolare *om.* **Pb** | cui **Pa** | ex *om.* **Pb** ‖ 13 aries *om.* **LPa** | in pelago **Pa** | Helles **L** elles **MP** ‖ 16 hesonis **MPa** | petiisse **L** p&sse **M** ‖ 17 hunc] Phrixum autem *Kohlm.* | oeta **LMP** ‖ 18 at *uel* sed*?* | cum *om.* **Pa** | liberos **LP** *Myth.* | est *om.* *Myth.* | oeta **LMP** ‖ 19 a *om.* **L** | a rege **Pb** | deiiceret **L** ‖ 20 ut ab aduena **L** ab aduenae progenie *Myth.* | eoli **M** coli **P** | progenie **LMP** *corr.* **Pc** | et cum *om.* **LP** *Myth., add. man. 2* **M** ‖ 21 ath(a)lantē **MPa** ‖ 22 quos **L** | heson **MPa** exon **Pb** ‖ 23 etiam . . . ceston *om.* **Pb** | vim illam **L** ‖ *24 vix L | quae² om.* **LP**

potestatis, ostendit. ceston enim cingulum dicitur Veneris, quo utitur ad honestas nuptias. et quoniam uirgo Cadmo nupserat Harmonia, ideo hoc iunxit. nam ad turpes nuptias Venus dicitur non uenire. ideo incestum dicitur, quod sacrato illo Veneris cingulo non fuerit uinctum.

285 ATQVE HILARI id est lucido, ut possit exinde aliquid fingi laetitiae, ut esset facile delectabile et gratum, latenter autem nociuum et pestiferum.

1. p. 59 286 NON HOC PASITHEA id est una Gratiarum. sunt autem tres: Pasithea, Aglaie, Euphrosyne, Iouis et Autonoes filiae, Veneris famulae.

289 PRIMA FIDES OPERI periculum. huius monilis fidem fecit Harmonia, quae prima experta est. nam in anguem uersa est cum marito ob hanc causam, quod Agenoris et Europae filius draconem Martis, qui fontem custodiebat, occidit. ideo uult hoc contigisse, quia nuptialibus donis hoc monile possederat.

292 IMPROBA MOX SEMELE uult etiam Semelen huius infelicitate monilis exstinctam et magis ornatus inuidia a Iunone quam paelicatus inductam, ut a Ioue improbe posceret, quod nefas esset corpus sustinere mortale. optime autem Semelen improbam dixit, quod uoti fuit immodica, ut Iouem uellet uidere cum fulmine.

294 TEQVE ETIAM INFELIX P. I. D. P. N. bene infelix,

---

1 dicitur] est **Pb** ‖ 2 quando **L Pa** ‖ 3 Harmonie **L** ermionẽa **M** ermiona **Pa** hermonie **Pb** | hęc **Pb** ‖ 4 nuptas **Pb** ‖ 5 iunctum **M** ‖ 7 facie?] facile et **L Pa** | delectabile *om.* **Pb** | delectabile debile **Pa** ‖ 8 letanter **Pa** letenter *corr. in* latenter **M** | nocuum **L** *corr. in* nociuum **M** ‖ 9 id *om.* **L** | una nomina gratiarum **P** | Gratiarum. nomina autē Graiarum (*sic*) sunt tria **L** ‖ 10 egiale **Pb** egale **Pa** agiale **M** | euprosina **M** euprosine **P** | Authonores **Pb** autonois **LmMPa** Harmiones **L** ‖ 12 periculi **Pb** ‖ 13 facit **Pb** | Harmonie **L** ermione **MPa** hermione **Pb** | proxime **L** | nam *om.* **Pb** | in angues **LPa** ‖ 14 quod *om.* **Pb** ‖ 15 eutrope **Pa** ariop **M** Agriopes **L** Arionae **Lm** | Martis *om.* **Pb** | fontem] antrum Martis **LmPb** ‖ 16 occidit *om.* **Pb** ‖ 17 hoc *om.* **Pb** | possiderat **MPb** ‖ 19 infelicitate huius **L** ‖ 20 pellicatus **L** pelicatus **MPa** policatus **Pb** | indutam **Pa** ‖ 22 semelē **Pa** *om.* **Pb** ‖ 24 p. i. d. n. p. **M** *om.* **LP**

quae non imposuit per malorum experimenta finem cupiditati. nam hoc monile Iocastam etiam post Agauen certum est habuisse.

298 SACRO AVRO exsecrabili. ut Virgilius ⟨Aen. III 57⟩: 'auri sacra fames'.

299 VIDERAT HOC CONIVNX Eriphylen dicit, Amphiarai uatis uxorem. ET ARAS ANTE OMNES quia apud antiquos ante aras numinum celebrabant iura nuptiarum. et est ordo: ante aras et epulas nuptiarum.

302 NIHIL AVGVRIIS ADIVTA PROPINQVIS propinquis siue quia auguris uxor est, uel his prodigiis, quae paulo ante clipei casu contigerant. — nihil proderat, inquit, quod augurem habebat maritum; nam infausta cupit. secundum illud Virgilii ⟨Aen. IX 328⟩: 'sed non augurio potuit depellere pestem'.

303 QVANTAS CVPIT IMPIA CLADES mariti mortem, furorem filii, interitum suum.

305 INSONTES NATI MERVERE FVRORES Alcmaeonem dicit, qui post mortem matris conuersus est in furorem patre mandante. ut Iuuenalis ⟨VI 173⟩: 'nil pueri faciunt, ipsam configite matrem'. item Lucanus ⟨II 108⟩: 'crimine quo parui caedem potuere mereri'.

307 ISMENIVS HEROS Polynices, qui a Thebano fluuio Lind.
nomen accepit, quem poeta fluuium frequenter appellat.

308 IAMQVE ET SVA REGNA eleganter sua, quia et apud Argos ex coniunctione regia imperabat.

---

1 inposuit **M** | pro malorum experimento **Pb** ‖ 2 iocasta **Pa** | etiam *om.* **LP** | agaue **LmM** ‖ 4 sacro myro **M** | ut *om.* **L** ‖ 6 VIDERAT *om.* **Pb** | HOC *om.* **P** | coniux **MP** | ta eriphilem **Pb** eriphpile **Pa** ‖ 7 uatis *om.* **Pb** ‖ 8 et est ... nuptiarum *om.* **Pb** | 10 propinquum **Pb** ‖ 12 clipei] dixi **LmPb** | contīgerant **Pa** contiṅgerant **M** contingerat **Pb** ‖ 13 infesta *corr. in* infausta **M** | capit **Pb** ‖ 14 uirgilius **Pb** | sed non] si ne **Pa** | auguriis **LMPa** | poterit **Pb** ‖ 17 filiis **Pb** ‖ 18 insontis **Pb** insonantes **M** | sorores **Pb** | alchmetonē **Pa** ‖ 19 matris t c̄ c̃cubitu c̃uersus **M** | matris quam interfecit mandante patre conuersus **Lc** ‖ 20 patrē **M** | i. i. (= lib. II?) nichil **Pa** ι ι nil **M** ‖ 22 caedes **LPa** ‖ 23 Hismenius **L** hist(h)menius **P** histmenios **M** | a fluuio Thebano **L** ‖ 25 IAM IAM SVA QVAERERE REGNA **L** | qui **MPb**

311 DESCISSE DEOS quasi dii non innocentes, sed potentes et feliciores sequantur, sic a se ad fratrem esse traductos. descisse ergo quasi ab amicitiis, ut ciuitas, quae ad hostes decurrit, desciscere dicitur. ut Lucanus ⟨II 727 sq.⟩: 'lassata triumphis desciuit Fortuna tuis'.

312 NVDVM LATVS ab amicis desertum. regum enim semper latera stipatorum satellitumque corona claudebat.

313 NAMQVE VNA SOROR Antigonen dicit, quae fratrem sepeliuit. nam et Ismenen aliam sororem habuit Polynices. PRODVCERE prosequi. ut Terentius ⟨Heaut. tim. 144 F.⟩: 'comes produxi'.

315 ET MAGNA LACRIMAS INCLVSERAT IRA id est dolore nimio siue iracundia lacrimarum clauserat cursum. ut Virgilius: 'inclusitque dolor lacrimas'.

316 TVNC QVOS EXCEDENS HILARES cogitat, discessu suo qui gauisi sint, qui doluerint. omnia, inquit, haec in animo reuoluebat, et fratris cultum et quos sibi profugo gemuisse prospexerat. ergo si aliquibus potuit exilium displicere, reuertentem tanto magis poterunt adiuuare.

321 SPES VBI LONGA VENIT qua nulla grauior mortalibus cura est. Sallustius ⟨Iug. 64, 6⟩: 'animo cupienti nihil satis festinatur'. Cicero ⟨Catil. IV 8⟩: 'eripis etiam spem, quae sola homines in miseriis consolatur'. hanc enim curarum omnium constat esse postremam. graue enim tormentum est spes, quae longa exspectatione differtur. Terentius ⟨Adelph. 219 F.⟩: 'spem pretio non emo'. NVBEM cogitationum multitudinem, quae animum sollicitudinis mole confundit.

---

1 quasi deos **Pb** ‖ 2 sic *om.* **Pb** | ad fratrem a se **Pb** ‖ 3 amicis **Pa** ‖ 4 desciscere **Lc** descire **LMP** ‖ 5 lassaqȝ **MP** lassa **L** ‖ 7 latus **Pb** ‖ 8 quam frater **L** | Hismelen **L** histmelen **Pb** hismelē **Pa** istmenen **M** ‖ 10 Virg. **L** ‖ 11 comes] omnis *Terentius* | produxit **LPa** produxerat **Pb** ‖ 14 *est uersus Statii Theb. XII 318* ‖ 15 (h)ilaris **MP** ‖ 16 sunt **LPa** | et qui **Pb** | doluerunt **LMPa** | hoc in animo inquit reuoluerat **Pb** ‖ 19 poterī **M** ‖ 20 VBI] uobis **Pa** | quia **M** ‖ 22 festinare **MP** | eripit . . hominem . . consolari solet *Cicero* ‖ 28 solitudinis **Pb** | *confundunt* **L**

322 DIRCEN fontem Thebanum, per quem Boeotiam debemus accipere. Cadmi autem domos Thebas dicit.

326 RECEPTO SANGVINE id est recepta uirtute. Lucanus ⟨II 338 sq.⟩: 'dum sanguis inerat, dum uis materna, peregi iussa, Cato'.

328 ET CAPTA ARMENTA REPOSCIT ab inimico uictore.

332 MENTE ACVIT exercuit uel in maiorem rabiem con- Lind. p.
citauit. FIDA proprium uxoris epitheton.

333 SENSERAT Argia dispositionem mariti senserat, prima exorta aurora complexa uirum. pallorem dixit colorem croceum. primo enim aurora cum Luciferi candore pallescit, deinde fulgore rosei solis afflatur.

335 NIL TRANSIT AMANTES Virgilius ⟨Aen. IV 296⟩: 'quis fallere possit amantem?'

337 NVNQVAM IN PACE SOPOR id est dormiens semper inquietaris curis. aut hoc dicit: quod noctu, cum solent homines in quiete esse, tu peruigilas, non admittis soporem. pacem enim hic proprie nocturnam quietem asseruit.

338 LATRANTIA PECTORA CVRAS ex magnis curis tumultuantia.

339 ADMOTA DEPREHENDO MANV lacrimas tantum an pectoris motus et pulsus? NIL FOEDERE RVPTO oratorie. cur enim metuit, si se dicit posse contemnere? Virgilius ⟨Aen. X 42⟩: 'nil super imperio moueor'.

340 CONVBIISVE SVPER figura synaeresis oratorie facta.

---

1 dircem **Pb** ‖ 2 aut **P** | dicit **M** dicimus **L** debemus accipere **P** ‖ 3 id est *om.* **Pb** ‖ 4 sanguinis **Pb** | uix **L** ‖ 5 iussa Cato *om.* **L** ‖ 6 ET *om.* **MP** | capta mente **P** ‖ 7 mentē **Pa** | uel in *om.* **Pb** ‖ 9 dispositiones **L** disputatiōē **Pa** ‖ 10 primo ortu aurorae **L** ‖ 11 prima *Kohlm.* | candor *Kohlm.* | candore pallore pallescit **P** ‖ 12 roseo? ‖ 13 nihil **MP** ‖ 14 qui **Pb** | posset **L** ‖ 16 quia **Pb** ‖ 17 homines *om. superscr. ante* solent **M** | per uigilias **MPa** | nec **L** ‖ 18 pace **Pb** ‖ 20 LATRANTIA *om.* **L** *del. inser.* lactantia **M** | CVRAS *om.* **MP** ‖ 22 aut **Pb** ‖ 23 nihil **MPb** ‖ 24 si *om.* **Pa** ‖ 25 nichil **Pa** ‖ 26 CONNVBIISVE **LPb** | syncrisis **Pa** sincresis *Pb* | fata *Pa*

quod euenire timebat, hortabatur. ut Virgilius ⟨Aen. IV 381⟩: 'i, sequere Italiam' et ⟨Aen. IV 431⟩: 'non iam coniugium antiquum, quod prodidit, oro'. [VIDVAQVE IVVENTA id est non propter me dico hoc, licet sim iuuenilis aetatis et licet mea aetas tam cito deseratur a te, tantum propter tuam salutem, ne in aliquo damnetur, timeo.]

341 ETSI CRVDVS AMOR recens, immaturus necdum temporis longinquitate firmatus. ergo talis ordo est: etsi necdum intepuere tori. sensus: etsi necdum post nuptias calefactus est torus mariti nec temporis prolixioris accessibus deferuescit. adeo pauci dies sunt, ex quo sunt nuptiae celebratae.

343 ANGIT AMATE SALVS sic agit, ut uincat, quia propter suum commodum nil suadet, sed asserit se agere causa mariti, et hoc totum, quod ad cautelam mariti proficit, sibi putat acquiri. INERMIS aut facultatibus, quae desunt, inermis aut non tu inermis, sed armatorum multitudine destitutus.

345 SI NEGET ergo si negauerit, subsequens est, ut fratris insidiis pereas. ATQVE ILLVM SOLLERS sensus talis est: atque illum fama tumidum narrat, quae solet ducum indicare mores. ordo autem est: atque illum tumidum narrat fama, quae sollers est reges deprehendere.

---

1 quae **L** | ut *om.* **Pb** ‖ 2 i *om.* **MPa** id est **Pb** ‖ 3 antiqū vel quod **Pa** | VIDVAQVE . . . timeo *om.* **M** *post schol. 341 pos.* **LP** ‖ 5 mea aetas **Pb** mea **Pa** uidua **L** | deserar **L** | tamen **P** ‖ 6 damneris **L** ‖ 8 est ordo **LP** | etsi . . . sensus *om.* **L** ‖ 9 intepuere *om.* **Pb** | post **MPb** primo **Pa** primis **L** ‖ 10 nuptiis **L** ‖ 11 feruescit **LPb** | nuptie sunt **Pb** ‖ 13 AMATA **LPb** | ait **LPb** *superscr.* ng **M** | qua **Pb** ‖ 14 in cōmodum nequaꝗ **Pb** | a se **Pb** | angere **L** *corr. ex* agere **M** angi ex *Barth.* ‖ 17 aut Inermis **L** inermis autem **Pa** aut **Pb** | non *om.* **Pb** | armorum *superscr.* at **M** ‖ 19 si ergo **Pb** | est *om.* **Pb** ‖ 20 parcas **Pb** | SOLLERS *om.* **MP** | sensi **Pa** ‖ 21 talis est *om.* **LP** | tumidum fama nominauerat **Pb** ‖ 22 autem *om.* **M** aut autem **Pb** | est *om.* **LP** | atque *om.* **Pb** ‖ 23 fama narrat illum tumidum **Pb** | solet (*om.* est) **Pb** | regē **M** | deꝑhendere **M**

fama enim ista studia semper illustrat, et quae semper maiore dissimulatione celebrantur.

347 NECDVM CONSVMPSERAT ANNVM qui necdum consumpto anno inimicus tibi atque infestus fuit, quid censes eum nunc moliturum, quippe cum eum deponendi imperii cura sollicitet?

348 EXTA MINANTIA DIVOS quae deos minantur iratos.

350 NVNQVAM MIHI FALSA Iuno enim, quae Argis praesidet, nec potest fallere, quos deprehendit, et Homerus dicit somnium de experimento esse, ut maritus terreatur.

351 NI CONSCIVS ARDOR DVCIT uel alterius coniugis uel amicae. inuidiose quasi mulier. credidit enim Polynicen aliam Thebis coniugem reliquisse. ni|hil enim putat nisi amorem uxori praeferri posse. Lind. p. 6

353 RISIT ECHIONIVS IVVENIS risit Polynices, quod obiecit illi amorem alterius coniugis more et leuitate muliebri, quoniam semper familiare uxoribus est suspicari maritos suos aliarum mulierum illecebris detineri. docet autem poeta obiectis falsis criminibus ridendum potius quam dolendum.

355 TEMPESTIVA quasi opportuna et tempori conuenientia. LACRIMASQVE REPRESSIT incertum est cuius, suas an coniugis: si suas, ne fleret, si uxoris, ut iam non fleret.

---

1 ista *om.* **L** | ita enim **Pb** | semper studia **L** | et *om.* **L** | semperque **LMPb** ‖ 2 maiori **Pb** | celebratur **Pa** celantur? ‖ 3 ANNVM *om.* **P** | qui *om.* **Pb** ‖ 4 infensus est **Pb** ‖ 5 nunc eum **Pb** | deponendi eum **L** | imperii *om.* **Pb** ‖ 6 sollicitat **MPa** sollicite **Pb** ‖ 7 diuos **Pb** ‖ 8 NVNQVAM ... FALSA *om.* **MP** | qui **Pb** | IVNO VENIT quia *Vollmer.* ‖ 9 dep̃hendi **M** defendit *Vollm.* | Homerus *om.* **L** ‖ 10 somnum **LP** | esse *om.* **P** | unde **Pb** | *cogitaui de scribendo sic:* et hoc uerum dicit somnium se expertam esse ‖ 11 NON **M** | ducis **P** | uel amice uel alteri(u)s coniugis **Pb** ‖ 13 thebis aliam **Pb** ‖ 15 IVVENIS *om.* **L** ‖ 16 illi] ei **Pb** ‖ 17 mulieribus **Pb** ‖ 21 oportuna quasi (*om.* et) **LP** | tempori *corr. ex* tempora **M** ‖ 22 est *om.* **P** | cuius *om.* **Pb** ‖ 23 coniugis an suas **L** | nec **Pb** ut iā *del. superscr.* et iā **M** ut eum **L** nec iam **Pb** ‖ 24 non] ne **M**

356 MERENTVM CONSILIIS eorum consiliis, qui merentur imperia gubernare, dabitur mihi regnum. desiste, inquit, de maerore meo esse sollicita. bene sic coepit, quia uxor hoc se solum timere dixerat, quod pro ipso faceret.

357 TE FORTIOR ANNIS ordo est: te non decet cura, quae tuis annis est fortior.

358 SCIAT HAEC SATVRNIVS quod futurum sit, Iuppiter nouerit.

359 OCVLOSQVE POLO DIMITTERE sensus: haec ad Iustitiam cura pertineat, si tamen respicit terras. id est: futura nostra sciunt fata et Iustitia, si reuera respicit terras aut homines curat.

361 FORS ADERIT LVX ILLA TIBI bonus ordo, ut metum coniugis in fine felicitatis promissionibus solaretur.

366 AFFATVR TRISTIS ADRASTVM ordo: Tydea et Adrastum affatur tristis. cetera διὰ μέσον inserta sunt.

367 FIT MORA CONSILIO id est diu habito tractatu cunctati sunt, ut multum cogitantibus placeret una sententia, id est utrum bello an legatis regnum peteret Polynices.

368 NAM POTIOR CVNCTIS id est omnibus melior sententia placuit, Eteoclis fidem legatione temptare.

370 EA MVNERA legationis officium.

373 TVTIQVE REGRESSVS LEGATO quod legatum nefas esset interfici. sacrosancta enim sunt legationis officia, ut inquit Cicero, ut etiam inter hostium tela incolumis uersaretur.

---

2 inquit desiste **Pb** ‖ 3 meo] modo **LPb** ‖ 5 est *om.* **LMPa** | te *om.* **M** ‖ 7 hoc **P** ‖ 8 nouerat **Pb** ‖ 9 demittere **Pb** | sensus *om.* **M** | hoc ad iniustitiam **Pa** ‖ 11 fata sciunt **M** ‖ 12 hominum **Pa** | cura **Pb** curas **Pa** *corr. in* curat **M** ‖ 13 illa lux **M** ‖ 14 finem prosperitatis **Pb** ‖ 15 ADRASTVM . . . tristis *om.* **Pb** ‖ 16 dia meson **MP** (i. ex medio *superscr.* **M** *in marg. praeb.* **Pa**) per parenthesin **L** ‖ 17 habitu **M** ‖ 18 cogitationibus **Pb** ‖ 19 id est *om.* **Pb** | utrum] an **Pb** | legatum regno **Pb** | peteret regnum **L** ‖ 21 omnibus *om.* **Pb** | melior omnibus **L** ‖ 22 tentare **L** ‖ 23 officia **L** ‖ 24 regressi legatio **Pa** ‖ 25 occidere **Pb** ‖ 26 inquit *om.* **MPa** | *in Verrem* I 85 *et de oratore* I 202 *citat Kohlm.*

375 SILVIS AC LITORE id est siluis, quae erant in litore. aut quia iter difficile est per siluas et litora. Lind. p. 6

377 INTEPET HYDRA VADIS hic enim in Lerna palude hydram Hercules igni perdomuit damnis capitum et uulneribus pullulantem. intepuit ideo, quia cum ferro uinci non posset, uulneribus ignis est admotus. tepet ergo adhuc quasi flamma uictrici. ET QVA VIX CARMINE RARO sensus: et quamuis Nemaeum leonem constet Herculis uirtute prostratum, tamen prioris periculi metu interrupit pastorum timidas cantilenas.

379 QVA LATVS EOOS Corinthi latus emensus est. et orientem dixit Eoos, occidentem Euros.

380 SISYPHIIQVE SEDENT PORTVS cum inter duo maria montem positum Sisyphus crudeli latrocinio occupasset — hac enim poena mortalium pascebatur, ut homines praegrauans ingenti saxo necaret — tandem ab accolis deorum lege punitus apud inferos saxi, quod uoluit, poenas exsoluit pondere. portus Corinthus ex utraque parte duos habet, Sisypheum et Lechaeum, quos nunc poeta commemorat. IRATAQVE TERRAE Isthmon significat, ubi se Ino cum Palaemone praecipitauit. Lechaeum uero promunturium Corinthiorum.

382 NISVM Megaram significat, in qua Nisus regnauit. quidam Nisum montem Megarensium dicunt, in quo sepultus est Nisus, quem ferunt crinem habuisse purpureum.

---

1 et **MP** | littore **L MPb** | id . . . litore *om.* **Pb** ‖ 2 difficile est iter **L** ‖ 3 lerne **P** Lernea **L** ‖ 4 hercules hydram **Pb** ‖ 5 cum *om.* **Pb** ‖ 6 poterat **Pb** | est ignis **LP** ‖ 7 uictrice **LPa** | QVAMVIS **LP** ‖ 8 et *om.* **L** | Nemeeum **L** | constat **M** ‖ 9 perdomitum **Pb** | metu periculi **L** | interrūpit **M** ‖ 11 emersus **Pa** ‖ 13 SISYPHEIQVE **L** ‖ 14 crudeli latrocinio Sisyphus **L** ‖ 15 hec **Pa** | ut *om.* **L** ‖ 16 necare **LPa** | oculis **Pa** ‖ 18 corinthū **MP** | duas **Pb** *corr. in* duos **M** ‖ 19 sisiphium **M** | licheum **LMPa** liceum **Pb** ‖ 21 Lycheum **L** letheum **MPa** liceum **Pb** ‖ 23 NISVM *om.* (*spatio rel.*) **Pb** | megarum **Pb** | dixit **L** ‖ 24 cognita quidam **Pb** | montem *om.* **Pb** | promunthorium dicunt **Pb** ‖ 25 Nisus est sepultus **L** | qui **Pb** | fertur **Pa**(b) | purpureum habuisse fertur **Pb**

ELEVSIN oppidum est Athenis uicinum, in quo Ceres eximie colitur, unde sacra Cereris Eleusina uocantur. ut Virgilius ⟨georg. I 163⟩: 'tardaque Eleusinae matris uoluentia plaustra'. Ceres, cum Proserpinam filiam suam quaereret, uenit ad Eleusium regem, cuius uxor Hioma puerum peperit Triptolemum, seque nutricem simulauit. hanc regina libens nutricem filio suo recipit datque ei nutriendum. Ceres, dum alumnum suum uellet immortalem reddere, interdiu lacte diuino nutriebat, noctu clam igne eum obruebat. itaque praeterquam soliti erant mortales, crescebat. cum hoc autem pater miraretur, nocturno tempore obseruauit, et cum Ceres puerum igne obrueret, pater exclamauit. illa irata Eleusium exanimauit ac Triptolemo alumno suo beneficium aeternum contulit. nam fruges ei propagandas et currum draconibus iunctum tradidit. quibus ille uectus orbem terrarum frugibus obseuit. postquam domum rediit, Cepheus rex eum tamquam aemulus interficere conatus est. sed re cognita iussu Cereris Triptolemo regnum tradidit. ibique oppidum constituit, quod ex patris sui nomine appellauit Eleusium. Cererique pri-
Lind. p. 64 mus sacra | instituit, quae ϑεσμοφόρια Graece appellantur.

383 TEVMESIA uel oppidum Teumesum uel promunturium dicit, de quo se Ino cum Melicerte filio praecipitem dedit, qui Graece Palaemon, Latine Portunus di-

---

1 ELEVSIS **L** eleusim **Pb** | uicinum athenis **M** ‖ 2 ut *om.* **LMPa** ‖ 3 Eleusiniae **L** ‖ 4 Ceres cum *om.* **Pb** ‖ 5 Eleusinum **L** Celeum *Myth.* | hyoma **Pb** hionia **Pa** Cothonea **L** Iona **Lm** ‖ 6 simulabat **L** simulat **P** ‖ 7 filio suo nutricem **Pb** | recepit **M** | nutriendo **Pb** ‖ 9 interdum **Pa** | nocte **Pb** | cum igne obruerat **Pb** ‖ 10 preter (*om.* quam) **Pb** ‖ 11 hec **Pb** | autem *om.* **LP** ‖ 12 patri exclamare **Pb** ‖ 13 Eleusinum **L** eulisium **Pb** ‖ 14 aeternum beneficium **LP** ‖ 15 et *om.* **Pb** | uictum **Pb** ‖ 16 uectus **L** prouectus **M** uictor **P** | posteaquam **L** primo quam **Pa** ‖ 17 Celeus **LmPb** ‖ 20 sui *om.* **Pb** | Eleusinum **LPc** eleusim **Pb** eleusiū **MPa** | Cereri **LP** ‖ 21 sacra primus **LPa** sacra **Pb** | temosphoria **Pb** ‖ 22 Taenarum **LMPb** tenerum **Pa** Teumesum *scripsi ex coniectura*) uel *om.* **M** ‖ 23 in quo **M** | Melicerto **LM** melicerta **Pb** ‖ *24 quia* **L** / *Portumnus* **L** portumuȝ **Pa**

citur. arua ergo Teumesia a campo eiusdem regionis Thebis uicino. item arces Agenoreas propter Cadmum, conditorem Thebarum, Agenoris filium.

386 TRANS LEGEM id est ultra anni spatia, quae sortitus fuerat, ut primo ipse regnaret.

388 QVERITVRQVE FIDEM oratorie Eteocles in suum fratrem transtulit crimen, quod tunc demum Polynices deposcat imperium. dolet ergo, quod cessantibus legatis tam sero frater uicissitudinis fidem reposcat, quod iam dudum negare potuisset, uel quod tardius ei perpetrandi parricidii detur occasio.

391 PRONVSQVE CALORI militaribus armis imbutus ordinem ac modum orationis ignorat.

392 IVSTIS MISCENS TAMEN ASPERA COEPIT non blanda locutus est, quae possent persuadere, sed aspera, quae magis ad iram accenderent. et ostendit Tydeum uirum fortem militiae magis quam eloquentiae operam tribuisse.

393 SI TIBI PLANA FIDES quia, ut supra edoctum est, hoc iurauerant fratres, ut annis singulis imperium gubernarent. ergo queritur, quod contra legem aut sacramentum germano negaret regnum.

396 FORTVNAM EXVERE hoc est deponere dignitatem.

ET LAETVM id est non inuitum.

398 PACTAE TANDEM SVCCEDERET AVLAE hoc est inter uos partitae, quam ex pacto debitam accipere iam debebat.

399 SED QVIA DVLCIS AMOR REGNI id est: sed quia omnibus dulce est regnum, ultro rogaris. non dixit ‘quod Polynices cupiditate regnandi coactus est te rogare’, ne

---

2 ET **L** item **MP** ‖ 3 Thebarum *om.* **MP** ‖ 6 *ante* in suum *add. man. 2* & **M** ‖ 7 qui **P** ‖ 9 fratri **Pb** super **Pa** ‖ 10 ei *om.* **Pb** et **Pa** | uel quod *post* tardius *iterauit* **Pb** ‖ 12 armis] artibus **Lm** ‖ 16 accederent **Pa** ‖ 18 PLENA **LPb** | est *om.* **Pb** ‖ 19 iuraueř **M** iuuerant **Pa** inierant **Pb** ‖ 21 negaret germano **M** ‖ 22 *scholia inuerso ordine praebent* **MPb** ‖ 23 id est *om.* **L** ‖ 24 SVCCED.] scilicet **Pb** ‖ 25 nos **Pb** | quia **Pa** | iam accipere **L** ‖ 26 id est *om.* **Pb** ‖ 27 ultra **Pb** | dicit quia **L** ‖ 28 regnanti cupiditate **Pb** \ *regnare non uideretur illo* pro maledicere **Pb**

uideretur illi maledicere, sed dicit hoc uitium generale esse. aut certe illud exsequitur 'ignoscimus tibi, quod cupiditate regnandi minime imperium exuisti, nam hoc uitium commune est omnium'. generalia enim uitia ueniam facillime promerentur. ut Lucanus ⟨V 260⟩: 'quicquid multis peccatur, inultum est'.

401 REDIERVNT MONTIBVS VMBRAE id est in illo loco sunt umbrae, in quo fuerunt tempore illo, quo es adeptus imperium: ut ex conuersione temporum annum iam transisse monstraret.

403 EXVL AGIT CASVS oratorie praesens tempus amplexus est. agit casus hypallage pro 'agitur casibus'. Virgilius ⟨Aen. I 9⟩: 'tot uoluere casus'.

404 SVB IOVE id est sub caelo. Horatius ⟨carm. I
ind. p. 65 1, 25 sq.⟩: 'manet sub Ioue frigi|do uenator'. tamen Iouis non recte Caelum dicitur. nam si Saturnus, pater eiusdem, Caeli et Terrae est filius, Caelum — si dici potest — auus ipsius est Iouis potius quam ipse Iuppiter.

405 AMBIRE circumire.

407 TENVEM in quo tenuis fuit et inops.

408 MONEO iucunda conclusio. moneo, inquit, ut regnorum gaudia sponte dediscas et, dum pateris te aula recedere, propter hanc ipsam patientiam dignus esse dicaris, qui recipias dignitatem. qui enim sponte non reddit, cum ui perdiderit, qua audebit fronte repetere?

409 MEREARE REVERTI id est ut sis exemplo fratris et tu profugus et uidearis ad regnum redire.

---

1 uitium hoc **LP** | generale est **L** || 2 quod *om.* **Pb** || 4 est *om.* **Pb** | facile **L** || 5 ut *om.* **L** | quod multis **Pb** || 7 id est . . . umbrae *om.* **Pb** | in *om.* **Pa** | loco illo **L** || 8 illo tempore **LP** | adeptus es **L** eas demptus **Pb** || 9 ut *om.* **Pb** | temporis **Pb** | iam annum **L** || 11 amplexat' ē **M** aggressus *corr. ex* aggressum (*om.* est) **Pb** | Virg. . . . . casus *om.* **M** || 14 id est *om.* **LP** || 15 sub celo **Pb** | frigido . . . dicitur *om.* **Pb** | frigidus **MPa** | Ioui **M** || 17 Caeli . . . ipsius est *om.* **Pb** | sic **L** || 18 esse **L** | iuppiter ipse **Pa** || 19 circuire **L** || 21 iocunda **MP** || 22 gaudia] spatia **Pb** | sponte *om.* **Pa** || 24 sponte accipit et non reddit **LPb** || *26 fratri L* || *27 et*^{2} *om.* **L** etiam **Pb**

411 IGNEA CORDA FREMVNT more peccantum, qui audire uera non possunt.

412 CVI SVBTER INANES id est: quasi serpens diu sub concauis terrarum latebris perpessa sitim atrocius gerebat uenenum.

414 CONVOCAT IN FAVCES uirus ex omnibus artubus colligit in fauces, et in fauces proprie, quia et hic contrario eiecturus est uenena uerborum.

415 COGNITA SI DVBIIS sensus: si mihi essent iurgia fratris incognita, orationis tuae prosecutione, qualis erga me esset futurus, agnoscerem.

416 NEC CLARA ODIORVM quod aperte ostendit suum odium contra me.

417 SVFFICERET VEL SOLA FIDES id est: nisi fratris in me odia et orationis tuae furorem agnoscerem, ad reddenda, quae reposcis, potui fide compelli. QVAM TORVVS quoniam deest iusta defensio, loquendi tantum inuenitur occasio. ut in Terentio ualidae propositioni lenonis quia respondere adolescens non potuit, minatus est caedem. leno enim dixerat ⟨Ad. 192 sq. F.⟩: 'quid? si ego illam nolo uendere, coges me?' contra adolescens iusto argumento lenonis inclusus calumniosa ac multum diuersa respondet ⟨Ad. 180 sqq. F.⟩: 'ante aedes non fecisse erit melius hic conuicium: nam si molestus pergis esse, iam intro abripiere atque ibi usque ad necem operiere loris'.

---

1 peccantium **L** ‖ 3 id est *om.* **Pb** | sub *om.* **Pb** ‖ 4 concauas **MP** | latebras **MPb** tenebras **Pa** | sitim perpessa **L** perpessa sunt **Pa** | atrotium **Pb** | gerit **L** gereb̄ **M** ‖ 6 uir. **Pa** | artibus in fauces conuocat siue colligit **Pb** ‖ 7 hi **Pb** ‖ 9 SI] sub **Pb** ‖ 10 prosecutione] prouocatione **Pc** ‖ 12 ne **Pa** ‖ 15 ex orationis tuae furore **L** ‖ 16 QVA **L** ‖ 17 id est quanquam **L** quō **M** | tamen **L** ‖ 18 ualida propositio leonis **Pb** ‖ 19 adolescens respondere **Pb** | adolescens *corr. in* adolescentis **M** ‖ 20 dix̄ **M** | qd̄ **M** qui **Pa** ‖ 21 ego tibi illam *Terentius* illam ego **L** ergo illam **Pa** illam **Pb** | nolī **M** | cogis **M** ‖ 22 inclusum **Pb** ‖ 23 respondit **L** responderet **Pa** | aedis *Terentius* | fecisses **MP** ‖ 24 melius erat **MP** | hic *om.* **MP** | si . . . iam om. **MP** ‖ 25 intro ita **M** tam **P** / arripiere **L** abripere **P**

418 LAXET commoueat, diruat: talem se gerit, quasi iam teneat urbis statum et euertat.

419 FOSSOR fossores dicuntur in exercitu cuniculatores, qui cuniculos faciunt, per quos ingressi milites murorum fundamenta conuellunt. dicit ergo Tydei orationem illi tempori conuenire, quo ista fiunt. ideo ait 'praefuris' id est ante furis, cum adhuc, quae dixerat, non agantur. hucusque ergo principii tenditur sensus: si quid de iurgiis fratris odiisque dubitarem, sufficeret mihi fides, qua praefuris hoc est in qua tu ualde furis. nunc autem ind. p. 66 quid necesse | est minari, cum odiorum arcana nudata sint?

421 AVT REFVGO PALLENTES SOLE GELONOS refugo id est deuio, quia dicuntur Scythae, quos nunc Gelonos appellat, non habere aeris temperamenta, quia longe a sole submoti sunt. hi sub septentrione degunt, ad quos Sol uix peruenit: ideo pallentes.

422 ET MEDII REVERENTIOR AEQVI nihil enim magis medium est quam iustitia. considerata ergo reuerentia iustitiae parcior esses alloquio.

423 NEC TE FVRIBVNDAE id est non te arguo propter crimina mentis tuae. agnosco enim fratris esse, quaecumque tua prosecutione complecteris.

425 PACE SEQVESTRA id est media.

426 ET PROPIOR CAPVLO MANVS hoc dicendo significauit ad bellum potius esse uicinos, cum regna magis

---

1 laxet *corr. ex* laxat **M** | nam talem **Pb** || 2 habeat **M** || 3 conculcatores **P** || 4 coniculos **Pa** | introgressi **L** intergressi **Pb** || 5 c̄uellunt *corr. ex* c̄pellunt **M** || 6 conueniri **Pb** || 8 aguntur **M** | si quid **L** qui **MP** || 10 hoc *om.* **Pb** id **L** | est *om.* **Pa** | inquam **P** || 11 quod **Pb** qđ **M** | minitarii **Pb** || 12 sunt **Pa** || 13 gelones **Pb** || 14 id est *om.* **LP** i. **M** | gelones **Pb** || 15 a longo a **Pb** || 16 st' moti **Pb** sūmoti **Pa** | hic **Pb** | ad quos degunt **Pa** || 17 uix sol **L** | p////uenit **M** || 18 nihil autem **Pb** || 19 quam iustitia est **P** || 20 esset allocutio **Lm** || 21 NEQVE **L** | TE] tu **Pb** | non] nec *Pb* || 22 *mentis*] gentis **LP** ////gentis **M** m̃tis *Mon.* || 25 manus *corr. ex minus* **M** | dicendo *om.* **Pb**

debuerint fide reposcere. unde in principio quidam hoc accipiunt non absurde: 'sufficeret uel sola fides'.

427 ARGOLICO dicendo 'Argolico' et non 'Thebano' inuidiose fratri praescripsit, quasi ibi debeat imperare, non Thebis. NONDVM AEQVA quasi in comparatione Tydei prosecutionis leuiora mandentur.

428 QVAE SORS IVSTA MIHI iusta, quia maior natu erat. et ideo dicit se priorem regnare debuisse quippe natu maiorem. licet placitum fuisse dixerimus, ut uicissim imperium gubernarent, tamen sorte perfectum est, ut aliquis primus acciperet potestatem. sed oratorie Eteocles, quoniam scit in sorte esse casum, non iudicium, stringit ad hoc, ut merito accidisse uideatur, non fortuito. ideo ait 'iusta'.

430 TE PENES ordo: te penes est regia Inachiae dono coniugis, quam Danae Argiua possidebat. hoc autem ideo dictum, ut doceat fratrem habere, quod repetit.

432 INVIDEAM nolo enim uerbis maioribus cumulare, ne uidear inuidere.

433 LERNAMQVE REGAS Amymone, Danai filia, dum studiose in insula iaculo exerceretur, imprudens Satyrum percussit. et eam cum Satyrus uiolare uellet, illa Neptuni implorauit auxilium. quod cum Neptunus uidisset, fugato Satyro ip|se eam compressit. ex quo coitu natus est Nau- **Lind. p.**
plius, pater Palamedis. unde Virgilius ⟨Aen. II 82⟩

---

1 debuerunt **L** | quidam in principio **L** || 2 uel *om.* **Pa** *post* fides *posuit* **Pb** || 3 Argolica **Pa** || 4 fratri *om.* **Pb** | imperare debeat **L** || 5 in *om.* **Pb** | prosecutionis Tydei (**L**)**P** | persecutionis **L** || 11 primū **M** || 12 scit] misit **Pa** | c̄stringit **M** || 15 Inachia **L** danaę **M** dane **Pa** damne **Pb** || 16 hoc est quam **L** quem **P** | damne **Pb** dane **Pa** | possideat **LMPa** possidebat **Pb** possederat *Barthius* || 17 doc& *superscr.* a **M** || 18 maioribus uerbis **L** || 19 uideatur **Pb** || 20 REGE **L** | armimone **Pa** minone **Pb** | danarum **Pa** || 21 in *om.* **P** | sylua **L** | iaculo insula **Pb** | exerceret **Pb** exercetur *superscr.* re **M** | inprudens **M** || 22 et *om.* **L** | uiciare **Pb** | neptumni (*sic fere semper*) **Pb** || 23 quo **L** | Neptunus cum **LP** | uenisset **L** || 24 satyrum **Pb** | est *om.* **Pb** || 25 *pater* **Pc** *naupli* **Pa** *ex* Nauplio **L** *om.* **MPb** | Palamedes **L**

prosapiem repetens ait: 'Belidae nomen Palamedis'. Neptunus uero cuspide dicitur locum, in quo Amymonem compresserat, percussisse. unde cum aqua flueret, Lernaeus fons dictus est et fluuius Amymones. HORRIDA DIRCES memor poeta superiorum. nam ait ⟨I 152 sq.⟩: 'dumque uter angustae squalentia iugera Dirces uerteret'.

435 NON INDIGNATI oratorie disputat, quasi Polynices indignetur felicitate elatus. sensus ergo: et licet miserum Oedipum non tamen indignor patrem uocare.

436 ET TANTALVS AVCTOR Tantalus, Iouis et Plotidis nymphae filius. ideo ait: 'propiorque fluat de sanguine iuncto Iuppiter' propter Perseum, unde Danaum origo maxime trahitur.

439 HVNC LAREM exiguum et pauperem.

442 OFFENDAT SOCER ILLE SENEX quasi superbam et indignaturam talem socerum dicit. IAM PECTORA VVLGI tertia causa ualidior, quare non reddat imperium, in fine est collocata non sine aliqua specie ueritatis. certatur magna cum commendationis scaena. dicit enim perfidum se uelle dici, dummodo suis ciuibus prosit.

443 PLEBISQVE PATRVMQVE more Romano locutus est, ut primo plebem dicat, post patres.

446 REGNVM BREVE id est: breuis administrator successori imperium seruare non patitur. et in primo ideo querelam populi induxit posse ambos perdere. QVANTVS HORROR cum de me agitur. quasi Thebani timere coepissent, si Polynici redderetur imperium.

448 QVIS CERTA EST SVB TE DVCE POENA RELINQVAM

---

1 prosapiam **LPb** ‖ 2 ů cū **M** | locum *om.* **LM** | in quo loco **L** | amimone percusserat **M** ‖ 3 terram percussisse **L** ‖ 4 Amymonius **L** amimone **MP** ‖ 5 namque **Pb** ‖ 10 ET *om.* **LPb** | plotide **Pb** ‖ 11 ideoque **L** ‖ 12 propter *om.* **Pa** | Danaes **L** dampnauit **Pa** ‖ 13 trahit **Pb** *corr. ex* trahitur **M** ‖ 15 OFFENDIT **L** offendat et **MP** | superbe **L** ‖ 16 indignaturus **L** | dixit **L** ‖ 17 in *om.* **Pb** ‖ 18 collata **M** ‖ 19 cum *om.* **MP** | scena **Pa** sceua **Pb** cena **M** scema **L** ‖ 21 patrum **Pa** ‖ 22 dic̄ **Pa** diceret **L** ‖ 23 administratio **L** | *successum* **Pa** ‖ 24 in *om.* **Pa** ‖ 25 posse se *Vollmer.* ‖ 28 SVB TE DVCE *om.* **MP**

id est: hos tibi ego ad supplicium tradam, si tamen fueris adeptus imperium, quibus certa est poena meritorum? merentur enim supplicia, quod mihi paruerint.

449 FAC VELLE fac me regnum ad fratrem uelle transducere, ciues non sinent.

453 INGEMINAT REDDES Tydeus tantum hac inuidia orationis egit, ut, licet legatus esset, iuste tamen mereretur occidi. NON SI TE FERREVS AGGER nec tibi blandiaris, quod sis firmissimo muro uallatus. quicquid enim obuium fuerit, superabitur nostra uirtute.

455 AMPHION Amphion, Iouis et Antiopae filius, lyrae carmi|nibus ad Thebanos aedificandum muros dicitur saxa Lind. p. duxisse.

457 DIADEMATE PVLSES oratorie, ut infelicior poena sit mori cum dignitate, quam fraude possedit.

458 AST HORVM MISERET ciuium scilicet tuorum. conciliauerat sibi Eteocles omnium animos militum, quos rursus Tydeus omnes infensos regi facit, dum dicit ipsum causam esse bellorum. QVOS SANGVINE VILES ad mortem faciles. ut Virgilius ⟨Aen. XI 372⟩: 'nos animae uiles'.

463 SANGVINIS AVCTOR primum auctorem generis Oedipum dicit. nam cuius atrocitatem deprehendimus, maiorum uituperationem ad exaggerandum inuehimus. ut Virgilius ⟨Aen. III 248⟩: 'Laomedontiadae, bellumne inferre paratis?'

464 SED FALLIT ORIGO ex dissimilitudine et bonitate morum Polynices Oedipi filius non putatur.

---

1 ergo **Pa** *om.* **Pb** | tradam] reddas **Pb** | tandem*?* ‖ 2 adeptus fueris **Pb** ‖ 4 ad fratrem uelle regnum **L** uelle imperium ad fratrem **Pb** ‖ 5 traducere **LPb** | sinunt **LM** sumunt **Pa** ‖ 6 ingeminant **Pb** | reddet **Pa** | hac *corr. ex* hanc **M** ‖ 7 rationis **Pb** | licet *corr. ex* liceret **M** | iuste . . . occidi *om.* **Pa** | iure **Pb** ‖ 10 uirtute nostra **Pb** ‖ 11 Amphion *om.* **MP** ‖ 14 pulsus **Pb** | felicior **L** ‖ 15 possidere **Pb** ‖ 16 miserere **Pa** ‖ 17 Etheocles sibi **L** | omnium *om.* **L** | militum animos **Pb** ‖ 18 rursum **Pb** *om.* **M** ‖ 21 esse generis **L** ‖ 22 dicit *om.* **LP** | reprehendimus **L** | maiorum *corr. ex* maior **M** | atrocem uituperationem **Pa** ‖ 23 exagerandum **MPa** ‖ 26 Set **Pa**

465 HAEC PRAEMIA MORVM id est poenas et captiuitatem tuorum.

466 NOS POSCIMVS ANNVM subaudis 'sed tu regna perpetua'. ut Lucanus ⟨I 348 sq.⟩: 'arma tenenti omnia dat, qui iusta negat'.

467 RETRO VOCIFERANS sensus: haec, cum egrederetur, dicebat respectans in limine.

470 FVLMINE MALAE propter aduncos dentes, quod more ictus fulmine prostrauisset.

471 PELOPEA PHALANX id est Argiua, quae auxilio uenerat. ut Ouidius ⟨met. VIII 267⟩ refert. ergo Peloponnesus uicina Aetoliae.

473 IXIONA Pirithoum significare uidetur, Ixionis filium.

474 MELEAGRE metathesis pro 'Meleager'.

476 CALYDONIVS HEROS propria ratio Tydeo. Calydonius propter patriam, mores et tegimentum.

481 OENIDAE Oeneus, Parthaonis filius, Aetoliae rex, cuius ciuitas est Calydon nobilissima. et summam potestatem regni sui turbauit neglegentia sacrorum, annua siquidem uota pro imperii fructibus celebrans numen Dianae contempsit. propter quam nimiam indignationem oppressus est, ut uideretur omnes placaturus, si illam solam adorasset. ea aprum magnitudinis summae regioni

---

3 subaudi **LP** ‖ 6 agrederetur **Pb** ‖ 7 limine *corr. ex* limite **M** limine etheoclen **Pb**(**Pa**?) ‖ 8 FVLMINE . . . 476 . . . tegumentum *om.* **M** *secuntur infra post schol.* 481 | qd **M** q **Pa** quod **Pb** quos **L** ‖ 9 iectus **Pb** | flumine **Pb** fulminei? ‖ 10 PELOPEA *om.* **Pb** | id est *om.* **L** ‖ 11 pelopenensus **Pa** peloponenses **Pb** peloponessos **M** Peloponesus **L** ‖ 12 Oetholiae **L** ‖ 13 Perithoum **LPb** | significare ... 474 ... pro *om.* **Pb** ‖ 15 Tydeus propria ratio **L** properat ideo **Pb** ‖ 16 propter apri mortem **Lc** | patrum **L** | mores *om.* **Pb** et mores **Pa** | tegumentum **LPa** gementum **Pb** ‖ 17 Oenee uindex **MP** | partha iouis *corr. in* parthaonis **M** ‖ 18 est *om.* **LPa** | nobilissimus **Pa** nobilissimam **Pb** | et] eius **L** ‖ 19 sui *om.* **L** ‖ 20 nomen **P** ‖ 21 quam] quod **L** cuius *Myth.* *nimia indignatione* **LPa** ‖ 22 placatorum **Pa** placaturos **Pb** ‖ 23 solam *om.* **Pa** | in regionem **L** regionis **P**

eius immisit, qui uastatis Calydoniis terris Calydonius ab urbe gentis est appellatus. cuius feritate Oeneus fractus edictum tale proposuit, ut dimidiam regni partem caperet, qui monstrum interemisset. Meleagri uirtus periculum non expauit, siquidem eius filius undique iuuentutem collectam ad illam noui generis expeditionem uocauit. inter quos etiam Atalante conuenit, Iasii filia, summa uenatrix. quae in saltibus prima omnium praedictum aprum sagitta percussit. postea Meleager in se uenientem feram excepit interemitque. et gratus aduersus puellam futurus, quae inter uiros successu uirtutis enituerat, pellem monstri illius cum capite ei dedit ad testimonium laudis. sed munus peractum fortitudine inuidia prodidit. Plexippus namque et Agenor, Meleagri auunculi, indignati sunt sibi praelatam fuisse uir|ginem et eam dono spoliauerunt. qua Lind. p. contentione fata sibi maturauere. id enim indignatus Meleager consanguinitate calcata matris suae fratrem Plexippum occidit sibique matris affectum abstulit. Althaea siquidem dum saeuit ultione germanorum, titionem, quem habebat occultum — qui, cum Meleager nasceretur, in regia subito apparuerat eius sortis, ut iuuenis tamdiu uiueret, quoad is esset seruatus — mater ignibus mersit eumque cum filii fatis exstinxit. quae postquam admissum nefas agnouit, laqueo uitam finiuit.

482 NEC PIGER INGENIO id est qui semper sollers fuit

---

1 eius immisit] immissit suę **Pb** | qui] qʒ **Pa** | Calydonis terris **L** *om.* **Pa** | calidonis **Pb** | ab urbe gentis Calydonius **L** || 2 appellatus est **LPb** || 4 intermisisset **Pb** || 5 eius filius **MP** is **L** ipse eius filius *Myth.* || 7 Atalanta **L** athalantē **Pa** atlantice *corr. in* atlante **Pb** | Iasi **LP** | filiā **Pa** || 9 in saeuientem **LmPc** || 12 ei *om.* **MP** || 13 peractum **MPa** peraptum **Pb** paratum **L** | perdidit **LPb** || 14 auunculus **Pb** || 15 uirginem fuisse **Pb** || 16 contemptione **Pb** conditione **L** | facta **Pb** | enim *om.* **Pa** || 18 obstulit **Pb** || 19 in ultionem **L** ultionem **Pb** | nam titionem **MPb** || 21 apparuerat eius sortis **MP** traditus fuit a Parcis **L** | tam *om.* **Pb** || 22 quo adiis **M** quę adiis **Pb** | quem mater **MP** || 23 fatis filii *extinserit* **Pb** / *posteaquam* **L**

et peritus scelerum. quia inuidiose aggressus fuerat Eteoclen Tydeus legatus missus a Polynice, inde iam cogitat, quemadmodum insidias praeparet.

486 ET SANCTVM diffinitio legati. et cum exclamatione pronuntiandum. ut sensum exaggerationis adiuuaret, sanctum legationis nomen adiecit.

488 QVID REGNIS NON VILE CVPIT indignatio poetae auxesin fecit. dicit enim: quid non uile ducit regnandi cupiditas?

490 O SEMPER TIMIDVM SCELVS antequam fiat, de potentia aduersantis timidum, post de conscientia iuxta Tullium dicentem ⟨pro Mil. 61⟩: 'ut nihil timeant, qui nihil commiserint, et poenam semper ante oculos uersari putent, qui peccauerint'. timidum scelus, quod nisi a timentibus non committitur. sed utrum hoc ad Eteoclen refert, qui sceleratus est, quia Tydeum timet, an ad illos quinquaginta, quos ideo parauerat, quia timebat? denique hoc sequitur: EXIT IN VNVM PLEBS FERRO quia insidiis agitur. et hoc ideo timidum, ut sit catalogus. plebs autem dixit, ut inuidiam numero hoc nomine compararet. exit in unum: quia scelus commissuri pauci timebant, idcirco plures armauerat. at contra unius Tydei caput plebs iurata consurgit.

495 MACTE ANIMI laus Tydei, cuius uirtus non unius insidiantis dextram poscit.

---

1 etheoclem **Pb** ‖ 3 prepararet **MPa** | 4 difinitio **Pa** ‖ 5 sanctum] secundum *in rasura* **Pb** ‖ 7 CVPIT] CVPIT id est putat **L** putat **MPb** non putat **Pa** | indignatione **Pa** ‖ 8 aures infecit **M** | auxexin **Pa** auxexim **Pb** | ducit] putat **Pb** ‖ 10 Antea quam **L** ‖ 11 de *om.* **Pa** ‖ 12 nihil[1]] neque *Cicero* ‖ 13 semper *om.* **L** ‖ 14 peccarint *Cicero* ‖ 15 hęc **Pb** ‖ 16 qui quia sceleratus est, Tydeum **L** ‖ 17 paruerat **Pa** | hoc] aū **M** ‖ 18 exi//////nū *superscr.* exiit in unū **M** | *quae secuntur, corrupta sunt.* quia insidiis agitur *spectare uidentur ad* CAECA CONSILIA. *pro* catalogus *Meiners proponit* ὑπαλλαγή ‖ 20 inuidia **Pa** | numeroso **L** | nomine] numero **Pb** | exiit **M** ‖ 21 timebat **Pb** ‖ 22 armauerit ad **Pb** ‖ 23 uitata **Pb** ‖ 25 insidiatis uni **Pb** | dexteram **MPa**

496 FERT VIA PER DVMOS PROPIOR hoc est: ducit uia Lind. p. compendiosior latente calle. ut Virgilius ⟨Aen. VIII 594 sq.⟩: 'olli per dumos, qua proxima meta uiarum, armati tendunt'. topographia. [propior: distat inter propiorem et propiorem. nam propior est uicinior uel familiarior, ut ⟨Aen. I 526⟩ 'propius res aspice nostras'. 'propius' citius significat. Cicero in Verrinis ⟨V 94⟩: 'nec quicquam est propius factum, quam ut illud (Vticense) exemplum de Adriano referretur Syracusas'.] QVA CALLE LATENTI docet per compendium insidiatores praecessisse.

498 MALIGNIS non his, qui obsidere possunt, sed illis, quorum causa obsidentur.

499 VRGENTVR artantur.

502 ARTE strictim. aduerbium est.

504 IMPORTVNA CREPIDO feralis, luctuosa. contra campum crepido erat id est saxum eminens. saxum illud dicit, in quo Sphinx fuit. et quaerendum, utrum importunum exsecrandum dixerit an importuna non conueniens, quia ex ipso saxo insidiae uideri poterant praeparatae.

505 HIC FERA QVONDAM Sphinga dicit, quae in hoc aliquando insederat saxo.

506 ERECTA GENAS erectas genas habens. SVFFVSAQVE TABO LVMINA eorum cruore, quos occiderat, orbes oculorum habens suffusos.

---

1 FERT ... topographia *secuntur post* Syracusas **P** | PROPIOR *om.* **MP** | uia *om.* **MP** ‖ 4 topographia *om.* **L** | propior ... Syracusas *om.* **M** ‖ 5 et ... est *om.* **Pa** | propiorem ... est *om.* **L** | uiciniorem **L** | uel familiarior *om.* **L** ‖ 6 propius[2] ... significat *om.* **L** ‖ 7 quicquid **LP** ‖ 8 prius (pius **Pa**) propius **P** | sanctum **Pb** | qui ut **LP** | Vticense *om.* **LP** | recusat de Adriano referetur **L** de adriano recussas referetur **Pa** adriano terecusas referentem **Pb** ‖ 9 transferretur *Cicero* ‖ 10 latendi ducet **M** | processisse **L** ‖ 11 GEMINI PROCVL . topographia . MALIGNIS **L** ‖ 12 obsidetur **LMPa** ‖ 13 artantur *om.* **L** ‖ 14 arcte **LPb** | strictim] statimus **Pb** ‖ 15 inportuna **Pa** ‖ 17 inportunum **M** importuna **L** ‖ 18 execrandā **L** excidendum **Pa** | inportuna **M** | non *om.* **Pb** ‖ 21 Spingā **MPa** | -ga dicit ... ERECTA *om.* **Pb** ‖ 23 Erecte **Pa** | suffusa **P** ‖ 25 effusos **Pa** *superscr.* suffusos **M**

507 CONCRETIS solidatis et in unum redactis abundantia sanguinis. ut Virgilius ⟨Aen. II 277⟩: 'concretos sanguine crines'.

511 INEXPLICITIS inexplicabilibus siue obscuris uocibus habens confabulationem. ut Virgilius ⟨Aen. VIII 309⟩: 'uarioque uiam sermone leuabat'.

512 COMMERCIA aenigmatis illius, quod Sphinx proposuit. commercium autem proprie est mutare inuicem nd. p. 71 aut emere uel uendere. hic nunc iucunde deriua|uit commercium, ut diceret audire uoces et reddere.

513 QVIN ACVENS si non soluisset propositam quaestionem.

514 LIVENTESQVE MANVS peremptorum scilicet cruore perfusas.

515 TERRIBILI APPLAVSV alarum sonitu. ut Virgilius ⟨Aen. V 215 sq.⟩: 'plausumque exterrita pinnis dat tecto ingentem'. dicit ergo Sphinga alarum strepitu deuictos circumuolare consuetam.

517 HEV SIMILI DEPRENSA VIRO uel tam callido uel tam scelerato, hoc est crudeli parricidae, matris marito, qui meruit, ut se sponte caecaret. ergo hic dixit simili errore pari consecrando. CESSANTIBVS ALIS motus alarum suspendit. uolatum ergo Sphinx alis cessantibus distulit.

520 AVIDVM PECVS quamuis auidum. ut Lucanus: 'impastae fugistis aues'.

---

1 in uanum **Pb** | habundantia **MPa** ‖ 2 ut *om.* **Pb** ‖ 4 uicibus **MPa** ‖ 6 leuabant **LMPa** ‖ 7 praeposuit **Pa** ‖ 9 uel] aut **L** | diriuauit iocunde **Pa** iocunde deriuat **Pb** | commercium deriuauit **L** ‖ 11 Qui **Pb** | siluisse **Pa** | praepositam **L** ‖ 13 liuentisque **P** *corr. ex* liuentesque **M** ‖ 15 terribilia plausu **P** ‖ 16 pennis **LPb** ‖ 17 spingā **MP** ‖ 19 DEPREHENSO **L** | uel tam[2] *om.* **Pb** ‖ 20 parricidię **M** ‖ 21 ergo hoc **L** hoc ergo **Pb** ‖ 22 *pro* errore *propono.* terrore *uel* horrore | pari **MP** pariter **L** | coexsecrando *Barth.* ‖ 23 detulit **M** ‖ 24 inpaste **Pa** | *uersus est Statii Theb. I 625, apud Lucanum VI 627 sq. legitur:* 'fugere *reuulsis unguibus* inpastae uolucres'

523 PRODIGIALE NEMVS illud dicit, quod ossibus humanis albebat.

524 PERITVRA COHORS illos iuuenes dicit, quos Tydeus est occisurus.

527 HVMENTI PALLA roscido uelamine.

531 QVA LAXANT RAMI NEMVS qua pro 'ex qua parte' rariores arbores steterant. ADVERSAQVE SVB VMBRA luci, quae esse aduersa uenientibus uidebatur.

533 OBSTVPVIT furore potius quam timore.

534 ADMOVET ENSEM ut sit paratus ad caedem, manu tractat auxilium, id est euaginationem parat.

536 NON HVMILI TERRORE ROGAT interrogabat non territus.

539 QVO DVCE FRETA COHORS id est qui armis praeerat.

540 DEVS ET FORTVNA 'deus' ad uictoriam rettulit. FORTVNA RECESSIT id est frustratus est eius ictus.

541 OLENII TEGMEN SVIS Olenos Aetoliae regio est, in qua sus Calydonius dicitur interemptus, cuius exuuiis Tydeus nunc tegitur et armatur.

542 SVPER LAEVOS HVMEROS id est super sinistri humeri partem hasta imminens paene uulnus inuenit.

543 ET VIDVO LIGNO cuspide ab ea parte, quae ferro caret ac per hoc infirma. metaphora a muliere: ut, quae auxilio mariti caret, infirma est, ita | lignum, quod non Lind. p.
habet ferrum, unde uulnus infligat, infirmum est.

545 IRA furore, non metu.

546 BELLA PARARI paucos esse credidit nec putauit quinquaginta sibi uirorum fortium insidias comparari.

---

1 aũ////nem' **M** | dicit *om.* **LPa** ‖ 2 alebat **Pa** peritura albebat **Pb** ‖ 3 PERITVRA *om.* **Pb** | dixit **Pb** ‖ 5 humentis **Pb** ‖ 6 qua pro *scripsi* pro qua **MPa** pro **L** *om.* **Pb** ‖ 7 ADVERSAQVE SVB *om.* **MP** ‖ 10 admonet **MPa** ‖ 12 interrogat **LPb** ‖ 13 interitus **Pb** ‖ 15 retulit **LMP** ‖ 16 FORTVNA RECESSIT *om.* **M** ‖ 17 olenei **M** onelei **Pb** | Olenas **MP** | in qua est **Pb** ‖ 19 nunc tideus **Pb** ‖ 20 humeris **Pb** *corr. in* humeri **M** ‖ 22 ET *om.* **MP** | duo (*om.* ui) **Pa** | qua **Pb** ‖ 23 ac] et **Pb** | infirmo **LMP** *corr. Kohlm.* | ut qȝ **Pb** ut quae si **L** ‖ 24 auxilio *om.* **Pb** | marito carens **Pb** ‖ *28 uirorum fortium sibi* **Pb** | comparare **Pb**

548 QVIS TIMOR AVDENDI quis pauor uestram frenauit audaciam?

551 HOS DEIRE IVGIS anastrophe: hos de iugis ire.

553 VT CLAVSAS INDAGINE PROFERT IN MEDIVM haec comparatio ad superiora referenda est. dicit enim sic illos aut de iugis prodisse aut de uallibus creuisse, quemadmodum de retibus ferae, quas in medium uox uenantum et clamor expellit. tunc enim licet scire, quam multae sint, cum terrore clamoris coactae fuerint non latere. est ergo ordo: sic illos exire e latebris uidet, ut clausas indagine feras uox prima in medium profert. indago autem est, cum siluam uenantum corona uallat, ut ferae euadere non possint.

554 QVAE SOLA MEDENDI TVRBATA RATIONE VIA EST id est quae sola uia salutis est: in hostes incidentem ardua petere.

556 ET ABSCISIS ordo est: et abscisis cautibus infringens uncas manus iuga dura exsuperat.

558 VNDE PROCVL TERGO METVS qui locus esset facilior ad nocendum et a periculo defenderet terga pugnantis. hoc est: de longe esset timor, ne a tergo circumueniretur. in quo saxo stans interim post se hostes timere non poterat.

559 QVOD VIX PLENA CERVICE bene et iuuenci et plena ceruice. bona auxesis: ut aetati robur adiungeret.

---

1 pauor] timor **Pb** || 3 DEIRE] prodire **M** || 6 prodiisse **L** | creuisse *om.* **L** *ante* de uallibus *pos.* **P** || 7 de *om.* **Pb** | quasi **M** | uenantium **L** || 9 clamores terrore **M** || 10 ergo] autem **Pb** | illos] nos *superscr.* illos **M** | exire **Pa** excursare **L** excusare **Pb** *superscr.* i **M** | lateribus **Pb** | inclausas **Pb** || 11 profertur **Pb** || 12 uenantium **L** *corr. ex* uenantū **M** || 14 QVAE . . . id est *om.* **Pb** | uia ratio ē **M** | VIA *om.* **Pa** | est[2] *om.* **P** || 15 in hostem **Pb** | incidentem in hostes **M** || 17 ET *om.* **Pb** | ABSCISSIS . . abscissis **L** || 18 unca **Pb** anca **Pa** | manu **Pa** || 19 qui] quia **M** | est **Pb** || 20 defendet *superscr.* er **M** || 21 esse **M** || 24 bene . . . ceruice *om.* **Pb** | *in* **L** *post* CERVICE *haec leguntur:* perfecta *aetate.* plena ceruice. bona. auxesis. bene iuuenci ut . . . *adiungeret*

561 DEIN TOTO SANGVINE NIXVS id est toto corporis nisu. ut Virgilius ⟨Aen. II 638 sq.⟩: 'quibus integer aeui sanguis'.

563 QVALIS IN ADVERSOS LAPITHAS Lapithae, gens Thessaliae omnium uirium sublimis patientia, cum ceteris diis immortalibus annua sacra conficerent, in ipsa religione genus sacrilegii commissum est. cum enim Pirithoi, regis sui, nuptiae celebrarentur et sacrificia diis omnibus facerent, Martis solius aras incultas reliquerunt; siue ignorantia seu contemptu numinis, habetur incertum. quae res manifesto punita est exitu. Mars namque fecit, ut aduersus Centauros bellarent, a quibus uicti | sunt. ciuitas Lind. p. damno intellexit religionis uirtutem. unde Virgilius ⟨Aen. VII 304 sq.⟩: 'Mars perdere gentem immanem Lapithum ualuit'.

564 STVPET OBVIA LETO iam a comparatione discessit et ad factum Tydei redit. potest enim ambiguitas circumuenire lectorem.

569 TREMEFACTVM in honorem occidentis laudantur occisi.

570 TEMNENDA aphaeresis: pro contemnenda.

573 TERRIGENAS CONFISVS AVOS qui gloriaretur auos se promeruisse terrigenas, de Cadmi sationibus originem ducens, qui mutuis uulneribus perierunt.

574 SECVNDVS inferior, id est equitandi arte peritus.

575 PENTHEVMQVE TRAHENS id est a Pentheo originem

---

1 nisus **Pb** | id est *om.* **L** | ex toto **L** || 2 nixu **L** || 3 sit sanguis **L** sub sanguis **Pa** || 4 gentes **L** || 5 uirorum sublimes **L** || 6 conficerint **M** confiteretur **Pa** | in ipsis religionibus **Pb** | religioni **M** || 8 celebrarent **Pb** | nuptias celebrarent? | omnibus diis **L** || 9 incultas aras **L** | incultas *om.* **Pb** || 10 seu] siue **L** scis qui **Pb** || 11 manifesta *corr. in* manifesto **M** | est] fuit **Pb** || 12 uicta **Pb** || 13 damno *om.* **Pb** || 14 inmanem **M** | Lapithum *om.* **Pb** || 15 potuit **L** || 16 a *om.* **Pb** || 17 fatum **L** | rediit **Pb** | potes **Pa** potuit **L** || 20 apoferesis **Pa** auferres is **Pb** aferis *corr. in* aferesis **M** || 21 CONFESSVS **L** | gloriarentur auo **Pb** || 22 terrigenas . . . ducens *om.* **Pb** | nationibus **M** | originem *om.* **Pa** || 23 multis **Pb** || 24 id est] uel de **Pa** ualde *Kohlm.* || 25 id est] *uel* **Pa** *uelut* **L** / *id . . . trahens om.* **Pb**

generis trahens. NONDVM TE PHAEDIMVS Phaedimus nomine nondum te propter Penthei nomen, Liber, habens propitium Tydei armis occubuit.

580 LIBENS ne uideretur ab hostibus loco, in quo steterat, pulsus.

581 ORBEM scutum obuolutum. bene subdidit 'orbem'. sunt enim scuta oblongae facturae.

583 TEGMINA NOTA id est terga sua et caput muniuit apri Calydonii tegmine.

586 OGYGIDAE Thebani, ab Ogygio terrigena. ENSEM BISTONIVM TYDEVS unde Tydeo Bistonius ensis, nisi quia ind. p. 74 Oeneus Martis est filius? | primum quia uicina est Aetolia Thraciae, aut quia Mars apud Bistonas colitur. ensem uero B i s t o n i u m Thracium dixit, quia Bistonia gens Thraciae est.

590 DECVTIT obiectu depellit scuti.

592 IN SOCIOS ERRARE MANVS ut ex constipatione iaculari uolentes sese inuicem uulnerarent.

594 ANGVSTVS TELIS optime dixit 'angustus', id est qui aditum uulneribus non daret. INEXPVGNABILIS quia uni in multos facilis iactus est, multis in unum difficilis. Sallustius in Iugurthino ⟨58, 3⟩: 'pauci in pluribus minus frustrabantur'.

595 NON ALITER Briareum bello Gigantum constat cum Ioue sensisse. sed hic c o n t r a sic posuit, quemadmodum Virgilius ⟨Aen. X 567⟩: 'Iouis cum fulmina

---

1 trahens generis **L** | TE *om.* **Pa** | Phaedimus *om.* **MPb** || 2 n̄o ē *corr. in* nom̄ ē **M** nomine **LP** || 6 subdit **Pb** || 7 oblonge **LMP** | facta **LPb** facte **Pa** facturaę **M** || 8 TEGMINE **LMPa** | NOTO **L** | muniit **M** munui **Pb** || 10 thebā **Pa** | ogigio *corr. ex* ogigido **M** || 11 Bistonium tideus ensem (ense **M**) **MP** ENSEM BYSTHONIVM Tydei ensē **L** | ensis *om.* **M** | quia *om.* **Pb** || 12 Oenius **L** | quia] qꝫ **Pb** || 14 Bisthoneū **M** | Thraciarum **L** thrahaciū **M** | Bystona **L** bistona **M** biston **Pb** || 15 Thraciarum **LP** || 16 obiectu **Pb** ab ictu **LMPa** || 17 conspiratione **Pa** || 18 uulnerare **Pa** || 19 angustas *bis* **Pb** || 20 quia **L** | uulnerantibus **L** || 21 qꝫ **Pb** | uni *om.* **L** || 23 frustabantur **L** frustrari *Sallust.* || 24 gigantiū **M** || *25 contra Iouvem* **LP** | contra autem sit **Pb**

contra' et ut Terentius ⟨Adelph. 50 F.⟩: 'ille ut item contra me habeat'. contempta ab hoc etiam fulmina. uidebatur enim suis sibi tantum manibus fortiter dimicare. fabula: Tartarus ex Terra procreauit Typhonem immanem magnitudine, cui centum capita draconum ex humeris nata erant. hic Iouem prouocauit, ut, si uellet, secum de regno certaret. Iuppiter fulmine pectus ei percussit. qui cum flagraret, Aetnam ei superimposuit, et ex eo dicitur ardere adhuc. ipse etiam alio nomine Briareus et Aegaeon dicitur. de quo Virgilius ⟨Aen. X 565⟩: 'Aegaeon qualis, centum cui bracchia dicunt'. PHLEGRAE Phlegra regio est Macedoniae, in qua Terra Gigantes procreauit.

598 INDE PELETHRONIAM Thraciam siue Thessaliam. ut Virgilius ⟨georg. III 115⟩: 'frena Pelethronii Lapithae'. ipsae enim regiones dicatae sunt Marti.

599 MVTATA refecta siue ad proelium renouata. PYRACMONE quia Virgilio docente cognouimus etiam hunc fulminum fabricatorem fuisse. ait enim ⟨Aen. VIII 425⟩: 'et nudus membra Pyracmon'.

600 NEQVIQVAM aut nequiquam obsessus, aut nequiquam queritur multitudini manuum suarum hostes deesse, cum fuerit uictus.

602 HVC ILLVC CLIPEVM circumspectat omnes partes, ne ab hostibus circumuentus occumbat.

---

1 et . . . contra *om.* **L** | item ut **MPa** *om.* **Pb** | me contra **Pb** || 2 contenta **Pb** | ad hoc **Pb** habet **M** || 3 fabula *om.* **M** || 4 Tartarus ex *om.* **L** | inmanem **M** immane **Pa** mirae **L** | magnitudinis **L** || 6 ut *om.* **P** | certare **Pb** || 7 Quare Iuppiter **L** | pectus eius fulmine **L** *eod. ord.* **Pb** | eius **LPa** | quia **M** || 8 superinposuit **LMPa** || 9 dicitur *om.* **L** || 11 PHLEGRAE . . . procreauit *om.* **LP** *in cod. Valentin. leguntur haec:* Flegrę mons est geticę prouincię in quo gigantomachia dicitur id est pugna gigantum contra deos || 14 pelethroni **M** || 15 sunt *om.* **Pb** | Marti] martiria ĩ **Pb** || 16 renouata *spatio uacuo relicto om.* **Pb** || 17 piragmone **MP** | uirgilius **Pb** | cognouimus *sp. uac. rel. om.* **Pb** || 18 ait enim *sp. u. rel. om.* **Pb** || 20 NEQVICQVAM **LP** | aut nequiquam[1] *sp. uac. rel. om.* **Pb** | nequicquam **L** | nequicquam *LPb* || *21 multitudine* **MP** | manum **Pb** || 23 parentes **Pb**

605 ARMANTQVE VIRVM nam ipsa in hostes retorquet, quia aliorum telorum impetus retunditur, cum in tela impingit. Lucanus ⟨VI 172⟩: 'totaeque uiro dant tela ruinae'.

607 NEC MORTEM ita fuerat uulneratus, ut mortem timere non posset.

608 COMITEMQVE ILLI IVBET iubet facit. est enim πολύσημος sermo: aliquando significat uult, ut Virgilius ⟨Aen. II 3⟩: 'infandum, regina, iubes', aliquando imperat, aliquando facit, ut hoc loco.

l. p. 75 613 DEMISSVS fluens.

617 PROCIDIT IMPVLSV dicit illum furore genitum, non dolore. dum enim Dryope, mater eius, praegnans furore bacchatur, reluctantem taurum cornibus traxit. dicit ergo hunc non nascendi ordine procreatum, sed conatu nimio utero matris expulsum.

620 VNVSNE VIRI Virgilius ⟨Aen. IX 783 sq.⟩: 'unus homo et uestris, o ciues, undique saeptus aggeribus'.

621 VIX CREDAT FAMA REVERSO quod unus tantos occiderit.

624 TEVMESIA CORNVS Thebana. Teumeson mons est Thebanorum. ideo Tydeus Thebana hasta, quia spoliis hostium armatus exstiterat.

625 ATQVE ILLI VOCE REPLETA ordo: atque illi uoce intercepta prorupto in sanguine natat repleta lingua.

---

1 ipsa tela **L** | torquet quis **Pb** || 2 in *om.* **L** | repingitur **Pb** || 3 dant] dum **L** || 7 *schol. om.* **M** *ante schol.* 602 *praebent* **P** | comites **Pa** | illi *om.* **Pa** | iubet *om.* **Pb** || 8 uult **LPa** uis **Pb** || 9 imperat, aliquando *om.* **Pb** || 10 hoc in loco **Pb** || 12 INPVLSVS **L** inpulsu **MPa** | gemitum **Pb** | non *om.* **L** || 13 dolere **L** | cum **M** | Pryope **L** | fluore **Pb** || 14 bachatur **MP** | taurum *om.* **Pa** || 15 procreauit **Pa** || 17 uniusne **Pa** unus **Pb** || 18 et] e **L** | aggeribus *om.* **LP** a. **M** || 19 credit **Pb** || 21 CORNV **L** | Teumeson . . Thebanorum *om.* **P** | est *om.* **L** || 22 ideo] quasi quod **P** ideo quod **L** | quia] et **LP** || 23 hostium *om.* **Pb** | extiterat *Mon.* **P** extiterit **M** fuerat **L** || 24 ordo *om.* **Pb** | *ante* ordo *legitur in* **M**: per id quod efficit, id quod efficitur

629 CVR INFITIATVS HONORA ARGVERIM FAMA cur uos arguerim id est priuauerim? honora fama id est honesta, honorifica.

631 INDOLE CLARIVS ILLA indolem corporis dixit, pietatem animi.

633 SINGVLTIBVS ARTVM angustum. singultibus enim angustatur latus.

634 EXHAVRIT concauum facit id est uacuat. NEC VINCLA COERCENT inundatio lacrimarum galeae uincla rumpebat.

635 CVM MVLTA GEMENTI id est: cum | multa gemeret, Lind. p.
a tergo percussus est et hostili gladio corpori fratris affixus.

638 CONSERIT coniungit. ILLE OCVLOS qui prior fuerat uulneratus, oculos aperuit, ut in utraque morte fratrum ambo lugerent se inuicem morientes.

642 VOTVM MORTIS uotum iniquae mortis, quia et uno telo et gemini et eodem momento periere.

644 IDEM VLTRO coepit iam ipse ultro hostes insequi, a quibus antea appetebatur.

645 VESTIGIA RETRO sua retro uestigia urgebat fugiendo imminente Tydeo.

646 INIQVA quae fuerat sanguine madefacta. hic autem iniqua proprie inaequali dixit.

647 DISTRACTVS extensus. hic uero sub hac significatione ponendum est, ut Virgilius ⟨Aen. VII 767⟩: 'turbatis distractus equis'. quamuis Cicero in Philippicis ⟨II 104⟩:

---

1 CVI L | cum uos Pb | arcuerim? || 2 honorificata P || 4 clarus M || 6 ARCTVM LPb | id est angustum Pb || 8 haurit Pb | id est *om.* L | uacuat] caluat Lm || 9 uincula M | cohercent MPa coercet Pb | uincula M | rumpebat galeę uincla Pb || 11 id est *om.* LP || 13 affisus est Pb || 15 oculos *om.* MP | apparuit Pa || 16 frm̃ M | iūgerent L || 17 VOTVM] uoto P || 18 et[1] *om.* L | eidem Pa | perire Pa || 19 coepit *om.* L | ultro] uult LPa || 20 ante LP || 21 sua] seu Pb | urguebat M || 22 tidon Pa || 23 Iniquę *corr. in* Iniqua M || 24 inaequali *om.* L || 25 hic] hoc MPa | hac] ac Pb ea L || 26 *ponendus L | ut om.* M | distractis Pa

'de Varronis bonis rem ullam esse distractam'. sed etiam illic ingenio legentis possumus diuisam accipere. distractus ergo hic ait extensis manibus, ut rogaret.

648 NITENTEM conantem, ab eo, quod est nitor, niteris.

649 INTERLABENTIBVS VMBRAS sensus: quae umbrae sunt eo tempore, quo stellae labuntur.

650 NOCTEMQVE TVAM hoc est: quae tibi fauet, quam tu tuam effecisti uincendo.

651 VVLGIQVE PER ORA PAVENTIS dum tua facta refero, perculsi.

652 CONTEMPTO TE REGE CANAM id est uirtutis tuae facta referam, quae aures Eteoclis satis offendunt.

ind. p. 77 655 NIHIL VVLTVM MVTATVS nimirum quia, qui ignoscentis animum gerunt, primum frontis suae nubilum disserenant. ut Lucanus ⟨IV 363⟩: 'at Caesar facilis uultu menteque serenus'.

658 QVID TIMIDE SEQVERIS COMPENDIA VITAE iucunde consolatur et terret. namque hoc pollicetur nullum, si bella uenerint, euasurum. in hac autem parte si consideres, prouisum tibi est, quod nunc moreris, ne grauiori supplicio reserueris.

659 BELLA MANENT Lucanus ⟨IV 221 sq.⟩: 'non hoc ciuilia bella, ut uiuamus, agunt'.

660 IAM REDIT corpore iam reuulsum telum. neque enim poterat gladium uagina recondere nisi hoste iam perempto.

---

1 de fortunis Varronis *Cicero* | bonis *om.* **Pb** | Rem illam **L** | esse *om.* **M** | destractam **L** detractam *Cicero* || 2 legentes*?* | diuisam possumus **Pb** || 3 extensum **Pb** || 4 nitor . . . 651 . . . ORA PA- *om.* **Pa** | nitor. eris **L** || 9 tuam *om.* **MPb** || 10 -QVE PER ORA *om.* **MPb** || 12 contento **P** | tuae *om.* **Pa** || 13 offendunt *corr. in* offendant **M** ostendunt **P** || 14 nil **MP** || 15 geritur **Pa** | primo **P** | deserenant **L** || 16 ut *om.* **L** | uultum **L** uult **Pa** || 17 mentemque **L** *non legitur apud Lucanum* || 18 iocunde **P** || 19 nullos **L** || 20 ad bella **L** | uenirent **Pb** | euasuros **L** | in hanc autem partem *Duebnerus* || 21 est tibi **Pb** | morieris **LPb** || 22 reserueri supplicio **Pb** || 23 monent **Pb** | haec **LP** hoc *Mon. corr. ex* huius **M** || 24 ut *om.* **Pb** || 25 uulsum **Pa**

661 TRIETERICA dixerat enim ea nocte Tydeum Thebas intrasse, qua Libero patri sacra celebrantur. trieterica ergo et orgia Liberi sacra sunt, quae exacto triennio mos est celebrari, sicut Olympiaci Iouis sacrum redit intermisso quinquennio.

663 SCELERARE PARENTES id est crudelitate sua scelestum facere, quia Bacchae insaniunt usque adeo, ut crudelis Bacchus in illarum furore uideatur. quia Agaue homicidium nescia perpetrauit. et ideo hoc deo potius ascribitur quam furori.

664 NEBRIDAS pelles damarum, quae Graece νεβροί appellantur. ac per hoc Baccharum indumenta significat, quibus sacrificiorum tempore uti consuerunt. ut Virgilius ⟨Aen. VIIII 282⟩: 'pellibus in morem cincti'.

665 IMBELLEM AD SONITVM tympani et saltationis Baccharum imbellis. MARIBVSQVE INCOGNITA VERIS in comparatione Thebanorum 'ueris maribus' dicit. INCOGNITA PROELIA luxuriosae saltationis. quasi hi, qui aduersum se pugnauerunt, sacrorum consuetudine fuerint effeminati.

666 CELAENAEA Celaenae Marsyae ciuitas, ubi primum dicitur tibiarum usus inuentus, quibus Apollinem prouocare ausus est. a quo uictus temeritatis suae poenas exsoluit. Marsyas enim Celaenaeus fuit. ut ipse infra ⟨IV 186⟩: 'et illustres Satyro pendente Celaenae'.

---

1 triaterica **MP** ‖ 2 patri *om.* **Pb** | celebrabantur **LPb** | triaterica **M̊Pa** | trieterica . . . sunt *om.* **Pb** ‖ 3 qui **Pa** ‖ 6 id est *om.* **Pb** | scelestos **L** scelestes **Pb** *corr. ex* scelentes **M** scelestum **Pa** ‖ 7 bache **MP** ‖ 8 bachus **MP** | furore furere **L** ‖ 11 dānarum **M** | nebri **MP** νεβρίδες **L** ‖ 13 consueuerunt **LP** | uirḡ. t **M** ‖ 14 more **Pa** mortē **M** ‖ 15 Inbellem **MPa** | timpanis **Pb** | salūtationes **M** ‖ 16 inbelles **MPa** imbelles **Pb** ‖ 17 comparationē **Pb** ‖ 18 luxuriosae *om.* **Pb** | saltationis *corr. ex* saltationes **M** | quasi] qui **Pb** | qui] per **Pb** | aduersus **L** ‖ 19 pugnauerunt **L** pugnauer̃ **M** pugnauerint **Pa** pugnant **Pb** ‖ 23 est *om.* **Pb** ‖ 24 exsoluit] dedit **Pb** | ipsa **M** ‖ 25 perdente *Pb* | *Celaenas Statius*

FOEDA PROELIA stupra. ut Virgilius ⟨Aen. XI 736⟩: 'at non in Venerem segnes nocturnaque bella'.

667 HIC ALIAE CAEDES non parricidales. contra illas, quas matres intulisse dicuntur, et hic increpat.

668 PAVCIQVE in comparationem uirtutis meae. HAEC INTONAT quippe plenus furore uirtutis.

671 NEC SVSTINET VMBO hic umbonem pro humero posuit aut pro manu.

672 MVTATVM SPOLIIS Theronis scilicet, cuius clipeum, cum perfodisset, acceperat. aut certe mutatum spoliis infectum sanguine sociorum. itaque per cruorem suum mutauerat iam colorem. ut Lucanus ⟨VI 224⟩: 'perdiderat uultum rabies'.

674 RORIBVS cruentis aspersionibus. ut Lucanus ⟨VII 837⟩: 'sanguineis stillauit roribus arbor'.

ad. p. 78 676 MASSYLAS id est Mauras. ut Virgilius ⟨Aen. IV 132⟩: 'Massylique ruunt equites'.

677 ET TABE GRAVATAE tabes dicitur recentis cadaueris foetor — Lucanus ⟨II 73⟩: 'longusque in carcere foetor' — et humor, qui destillans cadaueribus corrumpit terram. unde Virgilius ⟨Aen. III 29⟩: 'et terram tabo maculant'.

682 ET SANGVINE PLENVS sensus hic de Homero uenit, ut tunc demum castris Dolonis Diomedes excedat, cum esset admonitus a Minerua. nam Virgilius hunc sensum in Nisi et Euryali personis seruauit ⟨Aen. IX 355⟩: 'acceleremus, ait, nam lux inimica propinquat'.

685 CALIGINE PLENVM id est nimia felicitate mentis

---

1 ut *om.* **L** ‖ 3 parricidiales **L** parricidales **P** parricedales **M** | illos **Pb** ‖ 4 qua **L** | dicunt **L** ‖ 5 in comparatione **M** ‖ 6 hoc **Pb** ‖ 7 substinet **Pb** ‖ 10 profodisset **Pb** ‖ 12 mutaū **M** | iam mutauerat **Pb** ‖ 14 cruentis. Idē **M** ‖ 16 massilias **M** | id est *om.* **MPb** ‖ 17 ruunt aequales **L** ‖ 18 dñr **Pa** ‖ 20 foetor **LM** pedor **P** *Lucanus* | distillans **L** | cadaueribus mortuorum **M** ‖ 21 unde] ut **Pb** | tabe **Pa** ‖ 23 *Iliad. X 507 sqq.* | uenit de homero **Pb** ‖ 24 excederet*?* ‖ 25 monitus **M** ‖ 26 personas **P** | absistamus *Vergilius* ‖ 28 felicitatis **Pa**

obcaecatum. caligine dixit: quae non prospiciebat futura pericula.

[686 SVPERBI OENEOS Oeneos genitiuus Graecus ut Memnon, Memnonos.]

687 VINCERE THEBAS nam in istis quinquaginta, quod omnes lectissimae uirtutis fuerant, absentes uictae sunt Thebae.

689 PARCE DEIS nam qui immoderate sua felicitate utitur, fauentes sibi deos fatigat. elatus enim animus rebus secundis utilia minime respicit. Virgilius ⟨Aen. X 502⟩: 'et seruare modum rebus sublata secundis'. HVIC VNA FIDES ut tantae uirtutis gloriam solus consecutus fuisse uidearis.

693 AEROS genitiuus Graecus est ut Memnon, Memnonos.

694 NEC VERITVS hoc dicit: nec ueritus est hic augur prohibere ducem id est Eteoclen, ne morituros tot mitteret, sed instantia morituris fata fidem augurii derogauerunt. ut Virgilius ⟨Aen. II 246 sq.⟩: 'tunc etiam fatis aperit Cassandra futuris o. d. i. n. u. c. T.'

696 DAMNATVR liberatur.

697 AONIDVM Thebanorum. ut Virgilius ⟨ecl. VI 65⟩: Lind. p.
'Aonas in montes'.

700 FRAGILES uetustate corruptos.

703 TALES IN BELLA VENIMVS et in Romana historia hoc Porsennae Mucius dixisse fertur, cum dextra focis

---

1 occecatum **Pb** | caliginē **M** | quia **L** | prespiciebat pericula futura **Pb** || 3 *schol. om.* **MP** || 5 quadraginta **Pb** || 8 diis **M** | inmoderate **MPa** || 9 fatigant̄ **M** || 11 modum *om.* **M** | lassata **LMPa** | huc **Pa** || 12 fuisse *om.* **M** || 14 *schol. om.* **L** *cf. schol. u. 686* | heros **MPb** eros **Pa** | genetius **Pb** | est *om.* **Pa** | ut *om.* **Pb** | Memnon *om.* **Pb** | mēnon' **Pa** mēnōes **Pb** mennonos **M** || 15 hec **M** | hic *om.* **L** || 16 etheoclem **Pb** || 17 auguri **L** | derogar̄ **Pa** derogarunt **Pb** derogauer̄ **M** derogauere **L** || 18 tunc . . . 697 . . . Virgilius *om.* **Pa** | casandra fiduris **Pb** || 19 o. . . . . T. *om.* **LP** | o.] c. **M** || 21 ut *om.* **LM** || 24 in *om.* **Pb** | historia romana **Pb** || 25 hec **Pb** | Porsena **L** | cum eius **MPb** \ dext'a **Pa** *dextera* **M** *dexteram* **Pb**

imposita diceret suae patientiae similes uiros atque uirtutis a senatu plures in eius exitium destinatos.

710 HVIC LEVES GALEAS in hoc consecrando Virgilium secutus est. nam ille, dum Marti offerret exuuias, ait ⟨Aen. XI 8 sq.⟩: 'aptat rorantes sanguine cristas telaque trunca uiri'.

nd. p. 80 715 INGENIVMQVE PARENTIS bene ingenium, quia de capite nata dicitur Iouis. et hoc antiqui bene figuratum esse dixerunt, ut, quia naturae ratione prudentia omnis in capite est, Minerua, quae sapientiae dea est, nata de Iouis capite crederetur. est uero mysterium, quod lucis intaminata atque armis munita uirgo de uertice dei maximi et secreti orta dicatur.

716 HORRORE DECORO ipse quidem terror uultus pulchritudine mitigatur: speciosus terror, pulchritudo terribilis.

717 CRVDESCIT crudelior fit. zeugma.

718 HASTATA hastis armata siue hastifera, id est magis tu bellicosa quam Mars aut Bellona.

719 IMPVLERIT pro impellit. mutauit modum.

720 SEV PANDIONIO Pandionium montem dicit a Pandione, filio Erichthonii. Tereus, Martis filius, Thrax.

721 ITONE Itone ciuitas Boeotiae, Mineruae sacra, ut ipse ait ⟨VII 330 sq.⟩: 'ducit Itonaeos et Alalcomenaea Mineruae agmina'. Bacchylides Mineruam Itoniam dicit.

---

1 inposita **M** impositam **P** || 2 a *om.* **Pb** | destinatum **Pb** || 3 Virgilius est secutus **Pb** secutus est Virgil. **L** || 4 illi **Pb** || 6 uirum **L** ueri **Pa** uirgilius **Pb** || 7 quae **L** || 9 omnis] hominis *Barthius* || 10 sapientia dei (*om.* est) **LP** || 11 creditur **Pb** | ministerium lucis ꝗ **Pb** | quod lucis] in his quod **Lc** || 12 de uirtute **Pb** || 13 uocatur **Pa** || 14 DECORO *om.* **Pb** | pulcritudine **Pb** pulcritudo **Pa** pulcritudines **M** || 15 mitigat//// **M** | speciosus] sonsus **Pb** | pulcritudo **MPa** || 16 zeuma **MP** zeugma ab inferioribus **L** || 18 tu *om.* **L** || 19 Inpulerit **M** | mutauit *corr. ex* mutat **M** || 20 SEV PANDIONIO *om.* **M** | Pandionium . . . Erichthonii *om.* **P** | Pandionio **M** || 21 erictonii seu pandionio **M** | Tereus] Zetus **Pb** terus **Pa** | ferax **Pb** || 22 Itone *om.* **MP** || 23 it(h)oneus **LMP** | et] atque **L** | alcomeneę **Pb** alchmenee **M** *Alchemoneae* **L** alchonee **Pa** || 24 baccilidis **M** baccillide **Pa** | *ithonomiam* **Pb** | *cf. poet. lyr. ed.* Bergk III^4 p. 577

Itone. ergo Mineruam ab oppido cognominauit, quod est in Macedonia, ubi eius antiqua est aedes, uicina Boeotiae, in qua Itonus regnauit, Herculis filius et Paphies.

722 TRITONE fluuius uel palus in Libya, in qua Minerua dicitur nata, sicut Lucanus affirmat. unde Graeci eam Mineruam Tritogeniam uocant.

724 INTEMERATARVM participium sine uerbi origine.

726 PARTHAONIS Parthaon Oenei pater fuit, auus Tydei.

727 MARTIA PLEVRON constat Tydei genus a Marte defluere, ut idem ait ⟨I 464⟩: 'Marti non degenerare paterno'. nam Meleager Martis filius fuit. Pleuron Aetoliae ciuitas prope Calydonem, Marti consecrata. alii regionem Calydoniorum dicunt. Pleuron Martia, quia ibi maxime Mars colitur.

728 AVREA cum in media urbe tibi aedem dicauero, in tantum templi altitudo tolletur, ut et Ionium mare et Echinadas insulas Acheloumque despicias. harum insularum Lucanus meminit ⟨VI 363 sq.⟩: 'et tuus, Oeneu, paene gener crassis oblimat Echinadas undis'. in Acheloo enim, Aetoliae fluuio, tres insulas his nominibus natura con-

---

1 ab Ithone **L** ithonie **Pa** ‖ 2 antiquę sunt **M** | uicinę **M** ‖ 3 in quibus **M** | regnauit Antinous **L** | anthonius **Pa** thonus **Pb** athon **M** Itonus *Kohlm.* ‖ 4 in[2] *om.* **Pb** ‖ 5 IX 354 | unde] bene **Pb** ‖ 6 eam] eciam **M** | Mineruam *om.* **L** | *post* uocant *in* **M** *secuntur haec:* Sed alcius intuentibus tritonia uocari uidetur q̃asi tritonia (tritonoia **Pc** *ad. u.* 237) idē tercia notia (noticia **Pc**) scire uidelicet dm̃ mundū et animam; nam haec om̃a sapientia colliguntur; que intelleguntur ꝑ mineruam; Vel tritonia dr̃. ꝺNOTOI TPHΘHN. i. a terrore ‖ 7 intemerata **Pa** Intemeratarum *superscr.* i. infatigabilium **M** ‖ 9 MARTIA *suppleui* | PLEVRON *om.* **L** ‖ 11 fuit *om.* **MP** | pleuron quia **Pb** ‖ 12 consacrata **LPb** cūsecretā **Pa** ‖ 13 calidonorum **Pb** ‖ 14 maximus **Pb** | maxime ibi mars colebatur **M** ‖ 15 cum] TVNC **L** *Kohlm.* | tibi] ubi **L** tibi diem **Pb** | dicabo *Kohlm.* ‖ 16 tollitur **Pa** *corr. in* tolletur **M** | et[1] *om.* **L** ‖ 17 echinidas **MPb** | despiciat **Pb** | ha insula **Pa** ‖ 18 et] ut **L** | tuus . . . crassis *om.* **L** tuum sine upe crassis **Pa** ‖ 19 undas **Pb** unde **Pa** | enim] autem **M** ‖ 20 *Aetoliae om.* **L**

stituit: Artemita, Agalia, Megale — Ouidii quoque celebratas carminibus.

732 HIC EGO MAIORVM PVGNAS maiorum sui generis scilicet.

734 ARMA THOLIS Virgilius ⟨Aen. IX 408⟩: 'suspendiue tholo'. tholus est in media templi camera locus, in quo uouentium primitiae aut exuuiae figebantur.

737 ACTAEAS Athenienses, quia Athenarum iuxta litus sita sunt secreta nemorum loca. ut Virgilius ⟨Aen. V 613⟩: 'in sola secretae Troades acta'. ET AB ARBORE CASTA oliua siue lauro. pro inuentore id, quod inuentum est. nam casta non est olea, sed Minerua. aliter: castam arborem dixit, quae post quinquennium Athenis Mineruae offerebatur. [tam pestilentiae ciuitatem quam uerbenam nominant, in qua omnium frugum pomorumque primitias obligabant, ut Cratinus ait.] hanc igitur castam arborem dicit, in qua purpureis nexibus omnia supra dicta pendebant, quae tamen interiectis duobus pedibus candida fila discriminant.

740 ARCANVM NVNQVAM INSPECTVRA PVDOREM arcanum pudorem dicit aut eius simulacrum uerum, id est Palladium, quod illicitum erat cernere — quo quidam quondam uiso priuatus est uisu — aut uirginitatem eius. ergo, si sic est, inspectura pro rimatura uel inquisitura accipitur.

741 TV BELLIS TV PACE FERES bellorum potens, quod proprium est Mineruae.

---

1 Artemites **LMPa** artemtes **Pb** Artemita *Kohlm.* | megale Aggallia **M** | Aggalia **L** agallia **P** | megalei **Pa** | *metam. VIII 587 sqq.* | queque **Pa** | celebrate **MPa** || 2 carminibus celebratas **LPb** || 4 scilicet *om.* **Pb** || 6 tholos **M** | tholum **L** tholū **MP** tholus *Kohlm.* | medio **MPb** || 7 in qua **Pa** | fingebantur **Pb** || 8 Eteas **Pa** atheas **Pb** | littus **LPb** || 9 ut *om.* **M** || 10 insula **MPa** | secreta **M** | Troadas **L** || 11 p inuentorem **MP** || tam . . . ait *om.* **P** | ob liberatam pestilentia ciuitatem **Lc** *fortasse recte. an latet* VITTAS*?* || 16 Crates *π. Ἀττ. διαλ.? Vsener in marg. editionis Lind.* | igitur] ergo **Pb** || 17 dicit *om.* **Pa** dicit id est **L** || 18 pedibus *om.* **Pa** || 20 *schol. om.* **P** | ARCANVM *om.* **M** || 25 ferens **Pb** || 26 est *om.* **Pb** | Mineruae] ei **M**

742 NON INDIGNANTE DIANA semper tibi de primitiis sacrificabo, nec mihi, sicut solet, Diana indignabitur. occulte historiam tangit, ubi Diana contempta in sacrificio immisit aprum, qui Calydoniam regionem uastaret.

COMMENTARIVS IN LIBRVM III.

Conquestio Eteoclis de tarditate quinquaginta mis- Lind. p. 8 sorum. Maeonis aduentus et caedis indicium. indignatio regis. mors Maeonis et eius a rege interdicta sepultura. profectio lugentium matrum ad locum caedis et cadauerum funeratio. de Thebanis malis conquestio et regis iniustitia. Iouis imperium Marti, ut Thebana bella suscipiat. Veneris querela apud Martem de Thebanis. Martis responsio pro Thebanis. regressio Tydei uulnerati et eius hortatio ad bellum. Polynicis allocutio pro iniuria Tydei affectionisque obliquae. curatio Tydei. descriptio solis occidentis et orientis noctis. descriptio Martis bellum mouentis. captatio auguriorum ab Amphiarao et Melampode in monte Aphesante et omnium signorum descriptio. allocutio Capanei iniuriosa contra Amphiaraum et religionem. Argiae apud patrem allocutio et belli postulatio. patris responsio permulcentis.

1 PERFIDVS aut quia regnum negauit aut quia contra Lind. p. 8 ius gentium legato parauit insidias. docet enim poeta malorum conscientiam esse peruigilem, quippe Eteocles,

---

4 inmisit **MP** ‖ Explicit argum̄tū pars IIIª incip̄ **Pa** ‖ INCIP̄ LIBER III **M** ‖ 7 nuntium **L** ‖ 10 et *om.* **Pb** ‖ 11 bella] mala **Pb** ‖ 12 de Thebanis apud Martem **L** ‖ 14 oratio **Pa** | adlocutio **M** ‖ 15 affectionis **LMPb** affectionesque? | solis … descriptio *om.* **Pb** ‖ 17 auguriorum … Melampode *om.* **Pb** | Melampode *Kohlm.* Menalippo **LMPa** ‖ 18 Apesante *Kohlm.* Aphesante **L** aphesan **M** aphesant **Pa** aphesam **Pb** | adlocutio **M** ‖ 19 iniuria *superscr.* os **M** | et deorum religionem *Kohlm. e Colbert.* ‖ 22 regn. neg.] regnauit **Pb** ‖ 23 gentum **Pa** | parauit legato **Pb** | enim *om.* **Pb**

quamuis adhuc stellis labor supersit, ut ascenso axe perueniatur ad lucem, tamen otia somni non accepit. Ouidius in libro secundo ⟨met. II 775 sqq.⟩, ubi describit Inuidiam:

Ind. p. 83 'Pallor in ore sedet, macies in corpore toto,
numquam recta acies, liuent rubigine dentes,
pectora felle uirent, lingua est suffusa ueneno.
risus abest, nisi quem uisi mouere dolores,
nec fruitur somno uigilantibus excita curis,
sed uidet ingratos intabescitque uidendo
successus hominum, carpitque et carpitur una'.

2 ANCIPITI uel propter noctem ancipitem, cum ipse anceps esset, uel ancipiti media. notanda figura anacoluthon. secundum Sallustium: 'qua nocte ipse fiebat anceps'.

4 SCELERISQVE PARATI prima enim sceleris nostri poena est cogitatio. ut Iuuenalis ⟨XIII 2 sq.⟩: 'prima est haec ultio, quod se iudice nemo nocens absoluitur'. constat ergo malorum conscientiam semper esse peruigilem.

6 EI intèriectio timentis.

8 ANIMVMQVE REPENDIT non cogitabat contra numerum tantorum unius subsistere posse uirtutem.

9 NVM REGIO DIVERSA VIAE proponit sibi, quod fieri potuit aliter, quam ipse mandauerat. ideo autem laudandus Tydeus, quia, quod fecit, nec metuens potuerit suspicari.

10 AN SCELERIS DATA F. P. V. id est uiolatae legationis sanctimonia, uel quod religiosum officium legati pe-

---

1 aut **Pa** | ascendo **M** accenso **Pb** || 2 lucem *om.* **Pb** | somnii **M** sompnum **Pa** *om.* **L** | accipit **Pb** || 3 in *om.* **LPb** | libro *om.* **L** | secundo **Pb** II **LM** b. **Pa** | inuidam **LPa** || 4 sed **Pa** in *om.* **Pb** || 5 Nusquam **LPb** *Ouidius* numquam **MPa** | robigine **Pa** r. **M** || 6 ferent **Pb** || 7 nisi *om.* **M** | que uisie **Pa** | fecere **Pb** || 8 uigilacibus *Ouidius* || 9 intabescit **M** || 10 carpiturque **Pa** || 11 ancipiti tibi **Pa** | ancipitem *om.* **L** || 12 notatur **M** || 13 salutem **Pb** | *uide* Maurenbrecher histor. reliq. II p. 162 | fidebat **Pa** || 15 scelerique **Pb** | nostri sceleris **L** || 16 hec est **MP** || 19 HEI **LPb** || 21 substinere **Pb** || 22 non **Pb** || 24 qꝫ qꝫ **Pa** || 26 F. P. V. *om.* **LP** | auolate **Pa** || 27 religiosi **Pb**

teretur insidiis. tertium, quod suspicatur, tale est: dicit quippe a finitimis ciuitatibus Tydeo aduersus insidiantes esse subuentum.

13 ET CHROMIS ET DORYLAS Dorylas saxo periit inter illos quatuor, quos uno ictu dicit esse prostratos. Chromis inter sacra uulnere prostratus occubuit.

17 HEV SEGNES uere segnes, sicut conflixerunt et ab uno uincuntur.

22 IAM PVDET INCEPTI nam pudet ad praeteritum spectat, piget ad futurum. et licet una paene sit significatio, tamen dicimus 'piget me illud facere', 'pudet fecisse'. unde et interdum — apud Sallustium praecipue — simul ponuntur.

23 ARBITER ALNO species pro genere. quilibet arbiter est magister id est gubernator.

25 OLENII ASTRI progressus haedorum serenus, quod sidus pluuiale est in ortu et in occasu serenum aerem facit. ut Virgilius ⟨Aen. IX 668 sq.⟩: 'quantus ab occasu ueniens pluuialibus haedis uerberat imber humum'. sensus: frustra nauigare compulit Olenii astri purior gradus.

26 HIBERNI SVBITVS IOVIS Arcadii, quod ibi fuerit capra, quae Iouem nutriuit, Amalthea.

27 CLAVSTRA TONANT cardines dixit, quia uoluuntur. ut ⟨Aen. I 90⟩ 'intonuere poli'. et quasi conuersum polum facit pondere congre|gatarum niuium. INCLINAT ORION Iuppiter et Neptunus, cum ad Oenorionem regem in hospitium uenissent et ab eo liberaliter recepti fuis- Lind. p.

---

1 sufficiatur **Pb** | dixit **Pa** ‖ 2 tideus **Pb** ‖ 4 Dorylas *om.* **P** ‖ 5 quatuor *om.* **LM** | uno] suo **Pa** | tronis **Pb** ‖ 6 inter sacra *mendosum est* ‖ 7 si cōflixerunt **LPb** | flixerunt **Pa** *corr. ex* fluxerunt **M** ‖ 9 *schol. om.* **LP** ‖ 14 speciē **L** spes **Pb** | progenie *superscr.* er **M** ‖ 15 est *om.* **MPa** id est **L** | id est **MPb** uel **LPa** ‖ 16 olenei **MPa** ‖ 17 occasu] hoc **Pb** hoc cāu **Pa** | aere **Pa** | facit aerem **Pb** ‖ 19 sensum **Pb** | olenei **MP** ‖ 21 SVBITVS *om.* **L** | Olenii dicit archadii **M** | arcadiiqꝫ ubi **Pb** | fuerat **L** ‖ 22 nutriit **LPa** ‖ 23 sonant **Pb** | quia] qꝫ **Pa** ‖ 25 congregatorum **Pa** ‖ 26 Oenopionem **L** *Mythogr.* enorionem **MPa** orionem **Pb** ‖ 27 excepti **L**

sent, optionem dederunt, ut, siquid uellet, ab eis exposceret. ille liberos sine coniuge postulauit. cui Neptunus et Iuppiter imperauerunt, ut tauri corium, quem eis immolauerat, terrae infoderet. illi in eo urinam fecere, unde natus est Orion. qui cum Dianae stuprum inferret, illa Terrae ope scorpionem uindicem sumpsit. quem occisum Iuppiter in caelum transtulit. simili modo et Diana uindicem suum inter sidera collocauit. — mensis ergo Ianuarii tempus poeta describit, quo Orion in occasu est constitutus.

30 NESCIVS qui nesciret, non qui nesciretur.

32 MAERENTIBVS INCREPAT aut sollicitis, quibus nox maerore geminari uidetur, aut maerentibus dictis.

35 HYPERIONA PONTO cum primum oceano sol exit. ex Hyperione autem Graeci fabularum scriptores stulte natos esse finxerunt uenerabiles deos, Solem et Lunam, pariter et Auroram, sperantes ueluti stolidi homines, quia fallaciis superorum numinum natiuitatis posset fides offerri ab his, qui non nouerunt nec mundum nec diem sine Sole Lunaque esse potuisse a primordiis rerum nec tanta lumina utero fuisse gestata. Hyperiona ergo non, ut Graeci

---

1 expectent (= expeteret) **Pb** ‖ 3 imperarunt **LPa** | quem *superscr.* đ **M** | inmolauerat *corr. ex* inmolauerunt **M** ‖ 5 quam *corr. in* qui **M** | stupri uim ferret **Pb** stuprum inferre uellet **L** stuprum ferret **Pa** ‖ 7 et *om.* **M** | diane **Pa** ‖ 8 in cęlum conlocauit **Pb** | ianuari **Pb** ‖ 9 occasum **Pb** occassus **Pa** ‖ 10 nesciret non qui *om.* **Pa** | qui² *corr. ex* que **M** ‖ 11 INCREPAT *om.* **Pb** | sollicitus **Pa** ‖ 12 maerore nox **LP** | geminare **Pb** *corr. in* geminari **M** ‖ 13 primo **P** | cano **MP** ‖ 14 hi(m)periona **P** | scriptores fabularum **M** ‖ 16 ueluti **MP** uidelicet **L** | solidi **Pb** | *in restituendo loco corruptissimo imprimis* **M** *secutus sum* | quia **M** quia eorum **Pc** suis **LP** ‖ 17 superborum **Pc** sup *superscr.* erorum **M** *om.* **LP** | numinum *om.* **LP** *om. superscr.* **M** | natiuitates **L** siderum **P** | fides *om. superscr.* **M** *ante* natiuitatis *praebet* **Pc** fidem *post* auferre **P** *om.* **L** | posset auferre se *superscr.* t offerri **M** potuisset offerri **Pc** posse auferri **L** posse se auferre **Pa** se posse auferre **Pb** | ab *om.* **P** ‖ 18 qui *om.* **Pa** | non **Pc** *om.* **LMP** | neque . . neque **Pb** ‖ 19 luna soleque **Pb** ‖ 20 fuissent **Pa** | gestabat **Pb** | ut *om.* **Pa**

fingunt, Titanis filium accipiendum, sed simplicitate Latina explicandum est ambiguum Graecitatis: Hyperiona dicunt 'super omnia saecula'.

36 IMA FLAGELLATIS dicunt physici, quod suis fixa ponderibus in aere librata pendeat tellus. et omne graue cum pendet, si motum habeat, flagellatur. ergo terra cum in medio fuerat aere librata, motum passa est, suis flagellata ponderibus.

39 SEPTENAEQVE IVGO CONCVRRERE PORTAE Thebarum portas ostendit, quia dicitur Thebana ciuitas septem habere portas. unde a Graecis ἑπτάπυλος dicta est.

40 ET PROPE SVNT CAVSAE quibus prodigia ista contigere.

42 HAEMONIDES hic est, quem Tydeus, ut uictoriae suae esset testis, non est dignatus occidere. DVBIVSQVE NO|TARI tempus diei significauit et noctis, quo difficile Lind. p.
hominis uultus ad perfectum potuisset agnosci. sensus: quamuis per obscurum nuntius agnosci non posset, quid tamen nuntiaturus esset, manifestis agnouerant signis.

44 LACRIMAS NAM PROTINVS OMNES F. id est: quis esset, adhuc ignorabatur, et tamen, quid nuntiaret, habitus et gestus eius prodiderat.

47 ABEGIT numerum per diuersa dispersit.

48 ET HIBERNAE quia signa tempestatis in lunae sunt cornibus constituta.

---

1 fingunt est **Pb** | Titanis filium *om.* **P** | latina simplicitate **LP** || 4 flagellatus **Pa** | ducunt **Pb** | quod *om.* **Pb** || 6 cum[2]] quoniam **Lc** || 7 liberata **Pa** || 10 portas Thebarum **LP** | qꝫ **Pa** || 11 a *om.* **LPa** | septapilos **Pa** heptapolis **Pb** epta polos *corr. in* eptaphilos **M** | *post* dicta est *secuntur in* **M** *haec*: Thebȩ ergo egypti ciuitas a qua thebei ekatonpilos i. c. portarum. *eadem fere leguntur in Mon.* || 12 cūtingere **Pa** || 15 testis esset **LP** || 16 signauit **L** designauit **P** | quod **L** || 17 potuisset ad perfectum **Pb** | sensum **Pb** || 18 quamuis . . . agnosci *om.* **Pb** | non posset agnosci **M** | quod **P** || 19 agnouerunt **Pb** || 20 *schol. uncis seclusit Kohlm.* | F. *om.* **LP** || 21 ignorabat **Pb** | qui **Pa** quod **M** | nuntiasset **M** || 23 abigit **Pb** | diuersam̄ **M** | dispergit **Pa** || 24 Ethymone **Pa** | qꝫ **Pa** qui **Pb** qua *add.* si **M** || 25 cornibus sunt **L** | *post constituta in* **L** *secuntur*: DOMINO. id est hero.

52 TAVROS comparatione ergo tauros dixit, aut quia solent tauros lupi uincere.

55 TOLLVNT CLAMOREM tantum clamorem tulerunt, quantus fit in ciuitate ab hostibus capta aut naufragio iam carinam mergente.

63 VAGA LVMINA absolute stellas dicit, ut sit generaliter, aut quinque planetas Saturni, Iouis, Martis, Veneris et Mercurii. ceterum Sol et Luna non sunt stellae nec ex planetarum numero, sed totius mundi duces ac domini.

64 ET TE MALA PROTINVS ALES quoniam manu sua erat periturus, ait 'mala ales' id est malum augurium. quotienscumque enim ales feminino genere dicitur, malum ind. p. 86 por|tendit augurium, ut Horatius ⟨ep. X 1⟩: 'mala soluta nauis exit alite', masculino autem bonum demonstrat, ut Virgilius ⟨Aen. XII 247⟩: 'namque uolans rubra fuluus Iouis ales in aethra'.

67 IGNARA MOVERI ATROPOS quae ab his, quae semel mortalibus statuit, moueri non possit. ut Virgilius ⟨Aen. VIII 334⟩: 'Fortuna omnipotens et ineluctabile Fatum'.

69 PRODIGA VITAE PECTORA quemadmodum fortunarum prodigus dicitur, qui patrimonium decoquit, ita et uitae prodigus, qui non terretur exitio, sed uitam prodigere uult id est effundere. pectora autem dixit nihil horrescentia.

71 ASPICIAS utar, inquit, libertate, qua non utitur, nisi qui mori paratus est. ut Virgilius ⟨Aen. X 881⟩: 'desine, nam uenio moriturus'. et hoc clamore pronuntiandum. hic enim uerbis satisfacit dolori suo peritura libertas.

---

1 conparationem **M**(**P**) | ergo] *om.* **L** ero *corr. in* uero **M** | *latetne* comparationis ergo*?* ‖ 4 quantum **Pb** | fuit **Pa** ‖ 5 carina **LPb** carinā **Pa** *corr. ex* carina **M** ‖ 7 aut *om.* **Pb** | Iouis] unus//// **M** ‖ 8 et sol et **Pa** ‖ 10 id est quoniam **Pa** quem **M** ‖ 11 ait] aut **Pb** ‖ 12 enim *om.* **Pb** | dr̃ genr̃ **M** ‖ 15 rubra *om.* **LMP** | filius **M** fluuis **Pb** | aethera **L** ‖ 19 Fatum *om.* **Pa** ‖ 20 fortuna **Pa** ‖ 21 qui . . . prodigus *om.* **Pb** | uite prodigus dicitur **Pa** ‖ 22 prodigeri **Pa** ‖ 23 effundere **LMP** finire **Pc** | dicit **L** | nil ***LP*** ‖ 24 quia **M** ‖ 25 est *om.* **Pb** | ut *om.* **LPb** ‖ 26 iam **MPb** | *pronunciando* **Pa**

72 MOVISTI aut ius legationis aut iura pietatis aut legationis leges.

73 GLISCIS hic 'cupis' significat. id est cupiditatis tuae crescit incendium.

75 TE DIRO HORRORE VOLANTES Q. A. integer se oculis tuis ingeret numerus occisorum. et dicendo 'quinquaginta animae' se quoque optima uirtute iunxit occisis. VOLANTES quasi circa ora tua uolabunt et ingerent se oculis tuis. sapientes dicunt nocentium esse poenas, si quasdam figuras cum uiderint, timeant. ut Virgilius ⟨Aen. IV 386⟩: 'omnibus umbra locis adero', et ut ostenderet hoc sceleratorum esse supplicium, adiecit: 'dabis, improbe, poenas'.

79 ET NON CVNCTATOR INIQVI qui iniusta omnia poterat sine dubitatione complere.

81 PROTVRBARE ne conuiciaretur regi aut se certe iuste percuteret.

82 ET NVNC TRVCIS ORA TYRANNI quasi utrumque aspiciens, quid esset fugiendum, quid dulcius uideretur, ferrum aut tyrannus.

84 IMPERDITA TYDEO PECTORA id est quae Tydeus noluisset occidere. Virgilius ⟨Aen. X 430⟩: 'et uos, o Grais imperdita corpora, Teucri'.

85 EREPTA FATA in proelio paulo ante dilata.

87 TE SVPERIS FRATRIQVE eclipsis figura. deest enim 'relinquo puniendum'. quasi festinus in uulnere orationem

---

1 aut ius legationis *om.* **L** | pietatis iura **L** || 3 hic *om.* **Pb** | significat *om.* **Pb** || 4 indicium **M** || 5 Q. A. *om.* **LP** || 6 ingeret ... oculis tuis *om.* **Pb** || 7 animose se **L** || 9 nocentum **LP** || 10 unde **LPa** || 11 hec **Pa** || 12 inprobe **Pa** || 14 INIQVI ... dubitatione *om.* **Pb** | quia **L** || 15 est complere **Pb** || 16 PERTVRBARE **L** perturbatne **Pb** | conuitia faceret in regem **L** | regem **Pa** *corr. ex* regi **M** | certe *om.* iniuste **L** || 18 ORA *om.* **Pb** || 19 esse **Pa** || 20 an **Pb** || 21 Inperdita **MPa** | qui **Pb** || 22 Virgilius *om.* **P** ut **M** || 23 grai **Pb** | inperdita **M** | pectora **Pb** | Teucrum **L** || 25 Ellipsis **L** eclipsi **Pb** | deest] est **Pb**

implere non potuit. ut Virgilius ⟨Aen. IV 76⟩: 'incipit effari mediaque in uoce resistit'.

88 DOLORI PVGNAT contra dolorem repugnat, ne putaretur sentire, cum moritur.

.nd. p. 87 92 TVRBATAQVE MVSSANT bene 'mussant', quia nulla loquendi libertas est sub tyranno. ut Virgilius ⟨Aen XI 344 sq.⟩: 'cuncti se scire fatentur, quid fortuna ferat populi, sed dicere mussant'.

94 ET TORVVM id est adhuc toruum, adhuc minantem Sallustius de Catilina ⟨61, 4⟩: 'ferociam, quam uiuus habuerat, in uultu retinens'.

95 LAETATI non diu gauisi, quod rediit, quia statim se peremit.

97 PACEMQVE SEPVLCRI quia dixit inquietam illis fore animam, qui ferro pereunt aut insepulti remanent.

98 NEQVIQVAM bene 'nequiquam', quia secundum Epicurum nihil mortui sentire uidentur. unde Virgilius ⟨Aen. II 646⟩: 'facilis iactura sepulcri'. quorundam enim opinio est animas cum corporibus interire, ut Lucretii. iuxta hos homini sepultura nihil prodest.

100 PASSVRE SITVM obliuionis mala minime patieris. unde Virgilius ⟨Aen. IX 446 sq.⟩: 'si quid mea carmina possunt, nulla dies unquam memori uos eximet aeuo'.

102 SANCIRE VIAM uiam dedisti, per quam contemnendo regiam potestatem ad libertatis possimus insignia peruenire.

---

1 inplere **M** complere **Pb** ‖ 2 affari **Pb** ‖ 3 repugnat *om.* **Pb** pugnat **M** ‖ 5 que **Pa** qua **M** ‖ 7 quod **MP** ‖ 9 ET *om.* **L** | id est *om.* **Pb** ‖ 10 de Catilina *om.* **L** | uiuus *om.* in uultu habebat adhuc retinens **Pb** ‖ 12 qua **M** | quia *corr. ex* qua **M** et **Pb** | se statim **LP** ‖ 14 SEPVLCHRI **LM** | qui **P** | dicit **Pb** ‖ 15 quia **M** | perierūt **Pb** ‖ 16 NEQVICQVAM . . . nequicquam **L** | que **Pa** ‖ 17 unde] ut **L** ‖ 18 sepulchri **LM** | quorumdam **LP** ‖ 19 ut *om.* **Pb** | lucretius **M** Lucret. **LP** ‖ 19 iuxta hos homini *Barth.* | iusta **LPb** iusti **M** iux̄ **Pa** | hos *om.* **LMP** quae **Lc** ‖ 20 hominis **LMP** ‖ 21 passura fatum **Pb** | malum **Pb** ‖ 23 exibet **Pa** *corr. ex* eximet **M** ‖ 24 uiam *om.* **Pb** | dedisti **M** dicit **LP** | contendo **Pb** ‖ 25 insignia possimus **L**

105 LAVRO SVA propter Daphnen dicit, cuius arborem aeternum uiuere uoluit pro perpetuitate amoris sui.

106 ET NEMORVM DODONA PARENS in Chaonia regione, quae pars est Epiri, Dodonaei Iouis templum esse dicitur notum numinis reuerentia, ubi duae columbae fuisse dicuntur sedentes super duas quercus et responsa dantes, exprimentes in mutis animalibus, quod homo adorare uellet. et postea una earum transuolauit Delphos, quae ciuitas in regione Boeotiae est iuxta Parnasum montem eiusdem regionis, ibique Delphici Apollinis oraculo opinionem parauit. altera Ammonis Iouis templum in Africa tenuit. Dodonaeum igitur fuit oraculum Iouis in Epiro, ubi de quercu columba hominibus responsa dabat.

107 SVSPENDERE sollicitos facere. ut Virgilius ⟨Aen. III 372⟩: 'suspensum numine ducit'. sensus: otia habebunt oracula te mortuo, hoc est propter tuum interitum conticescent.

109 ELYSIAS hunc solum de Thebanis dicit Elysios promeruisse campos, ceterum pro meritis scelerum nullam ad Elysios campos animam Thebanam peruenire.

113 ET NEMVS ET TRISTIS VOLVCRVM REVERENTIA SERVAT

---

1 *schol. hoc loco om. post schol. u. 107 praebent* **MP** | LAVROQVE (*om.* SVA) **L** | daphnin **M** daphnem **Pb** dāpnū **Pa** | dicit *om.* **MP** ‖ 2 uirere **L** | *post* amoris sui *in* **M** *leguntur haec:* in eius namq; laurum tutela ascribunt. unde eum amasse daphnin penei fluminis filiam. et unde laures nasci posset nisi ex fluuialibus aquis. maxime quia eiusdē penei fluminis ripę habundare dr̃. at uero amica apollinis ob hanc rem uocata est quia illi qui de somniorum intertēptatione scriperunt dicunt quod si laurum dormientibus ad caput posueris uera somnia ēē uisuros. *similia praebet* **Pc** *cf. Kohlm.* Neue Schol. p. 6. Myth. II 23 ‖ 3 ET . . . regione *om.* **Pb** ‖ 4 est pars **Pb** | esse templum **Pb** ‖ 5 nominis **Pa** ‖ 7 mutis *corr. in* multis **Pa** | quid **L** ‖ 8 earum] ex **Pa** | transuolat **Pb** ‖ 9 est in regione tratis **Pb** | est *om.* **L** ‖ 11 Hammonis **LPb** amonis **MPa** ‖ 13 omnibus **Pa** ‖ 14 ut *om.* **Pb** ‖ 18 ELYSIOS **LPb** ‖ 20 thebanam animam **M** | prouenire **P** ‖ 21 tristi **MP** | SERVAT . . . reuerentia *om.* **Pb**

aut quae mortuo exhibetur reuerentia, aut quod ore prohibebantur attingere.

d. p. 88 116 QVISQVE SVAS AVIDE ad suas quisque lacrimas, id est quas de suis habituri sunt. et est uerbum sine praepositione. ut Sallustius: 'radicem montis accessit'.

118 SOLANDI STVDIO quorum licet nemo fuisset occisus, tamen solandi gratia sequebantur.

121 INFAMES SCOPVLOS aut Sphingos caedibus notos, aut quia illic a Tydeo quinquaginta confossi sunt. ut Horatius ⟨carm. I 3, 20⟩: 'infames scopulos Acroceraunia'.

124 ACCENSA id est suorum cadaueribus uisis.

126 LVCTVS ATROX hoc totum poetice incorporauit.

128 PROCIDVAE paene cadentes id est ruentes in faciem.

129 LVMINA SIGNANT id est claudunt oculos mortuorum.

131 NEQVIQVAM quia mortuis nullus doloris sensus est.

d. p. 89 134 MAGNA PARENS IVVENVM ibat enim ad sepulturam duorum. IDE nomen est mulieris, cuius duos filios geminos a Tydeo diximus interemptos. ergo Graeca declinatio: nominatiuus 'haec Ide', ⟨genetiuus⟩ 'huius Ides'.

135 SVBLATA COMAM squalentem comam sublatam habens.

137 TERROR INEST LACRIMIS id est prae dolore luctus coeperat esse terrori. sexus oblita quippe uirorum fortium mater durauerat.

138 VOLVTANS *πάθος* doloris a facto.

---

1 quae] quia **L** | quia **L** || 3 SVAS *om.* **Pa** | AVIDE *om.* **MPa** id est **Pb** || 5 *fragm. inc. 159 Gerlach., 6 Kritz.* | excessit **L** | 7 gr͂a *add.* m **M** | sequantur **Pb** || 8 aut Sphingos . . . scopulos *om.* **Pb** || 9 quia] qꝫ **Pa** | illi **M** || 10 infame[s] **M** | acroceraunie **M** || 12 incorporauit] INVENTAQVE MONSTRANT CORPORA **Le** | 13 paene] quasi **Pb** | irruentes **L** | in ferem **Pb** || 15 NEQVICQVAM **LP** | quia] q̃ **Pa** | nullis **M** | sensus est doloris **Pb** || 17 est *om.* **Pa** || 18 declinatio] de libro **Pb** || 19 nominatiuo **LP** | hic **Pb** *om.* **L** | genetiuus *om.* **LMP** || 20 squalentem *corr. ex* squalitatem **M** | sublata **Pa** || 23 terror. Sensus **L** | quidem **L** | duorum uirorum fortium **Pb** || 25 dolores **MPa** dolorem **Pb** | fato **Pb** *corr. ex* facto **M**

139 OMNIQVE IN CORPORE PLANGIT omnia putans filiorum esse cadauera per errorem lamentabatur per singula corpora.

140 THESSALIS HAVT ALITER BELLO GAVISA R. sic etiam in Lucano ⟨VI 624 sqq.⟩ maga uidetur esse descripta, recens cadauer quaerens occisi hominis. constat enim animas eorum, qui olim defuncti fuerunt, reuocari non posse.

141 CVI GENTILE NEFAS id est cui proprium hoc et facile est, quia omnimodis suae gentis est crimen hominem reuocare. ut Virgilius ⟨ecl. VIII 98⟩: 'saepe animas imis excire sepulcris', ut in corpora iterum hominum redire compelleret.

142 MVLTIFIDA multifarie fissa.

144 EXPLORAT MANES innoxia uirorum. BVSTO mortuo uel cadaueri.

145 QVERVNTVR id est dolent sibi requiem tolli.

150 LACRIMISQVE OCVLI obducuntur enim oculorum uisus humore lacrimarum. qui ubi profusus fuerit, reddit aspectum.

152 TVOR pro intueor. EXTREMO IN FINE LIGAVIT memor poeta superioris descriptionis. ait enim ⟨II 637 sq.⟩: 'exit et in fratrem cognataque pectora ferro traicit'.

155 TANGERE aequare, contingere.

156 TITVLIS titulus est memoria bonorum factorum,

---

2 cadauera contra per **Pb** || 4 HAVD **L Pa** aut **Pb** | bella **P** | R. *om.* **L P** || 5 magna **P** || 7 eorum] quorum **Pb** | ex longo olim tempore **Pa** olim longo tempore **Pb** | disiuncti **Pb** | euocari **L Pa** euocare **Pb** || 9 hoc est **Pb** | hoc ... est *om.* **Pb** | et *om.* **M Pa** || 10 qȝ **Pa** | omnis malus **P** omnis malis **M** | gn̄is **Pa** || 11 renouare **Pa** | imis animas **Pb** || 12 corpora *corr. ex* corpore **M** || 13 compellat **Pb** || 14 id est multifariam **Pb** || 15 uulnera innoxia **Lc** || 16 uel] ut **Pb** || 17 id est *om.* **Pb** | requiem sibi **Pb** || 18 oculi *corr. in* oculis **M** | deducitur **Pb** || 19 perfusus **Pb** | redit **Pa** reddi **Pb** || 20 aspectu **Pa** || 21 intuor **L P** || 23 Fixit **L** | et *om.* **Pb** | telo conserit *Statius* || 25 TITVLIS ... mortuorum *om.* **M** | est *om.* **Pa** | beneficiorum **Pb**

qui solet superponi tumulis mortuorum. ANTEIRE PARENTES Nioben specialiter tangit.

157 DEXTRAQVE in sorte prospera.

id. p. 90 158 QVIS STERILES THA|LAMI quibus thalami infecundi. ET NON VLVLATA LVCINA id est non inuocata parturientibus prae dolore. ut Terentius ⟨Adelph. 487⟩: 'Iuno Lucina, fer opem, serua me, obsecro'. quanto melius, inquit, cum illis agitur, quae propter sterilitatem suam non subiacent orbitati.

160 CAVSA LABOR mire dixit, ut liberos cum labore genuisse uideatur, quos nunc cernit exstinctos. laboraui ergo, ut infelix fierem. IN LVCE PATENTI publice, honesto interitu. quia nocte occubuerunt nec luce pugnantes, ubi uirtus potuisset uideri. [alii: querela, quod inglorii nocte perierunt.]

161 AETERNAQVE quae essent apud omnes gentes memorabilia.

163 NVMERANDAQVE quia inter paucos nec in magno proelio concidistis [aut quia nocte perempti fuistis].

164 ET SINE LAVDE quia non inter cuneos hostium nobilis est datus interitus.

167 INDISCRETIQVE SVPREMIS una uobis traditur sepultura, quos nec in morte fata discriminant.

169 DIGESTA id est dispositis cadaueribus urnisque iam cognitis.

171 PVERIQVE RVDES aut aetate breues aut malorum ignari.

172 PACTVM sponsum. ut Virgilius ⟨Aen. X 722⟩: 'et pactae coniugis ostro'.

---

2 niobem **Pb** ‖ 3 in] id est **L** ‖ 4 infoecundi **LMPa** inficiendi **Pb** ‖ 5 id est] dea **Pa** dea id est **Pb** | uocata **Pb** ‖ 8 qui **Pb** ‖ 11 nunc *om.* **MPa** | uidet **Pb** ‖ 12 ergo] enim **M** | IN *om.* **Pb** ‖ 13 qꝫ **Pa** ‖ 14 alia **LPb** | ingloria **Pa** | nocte inglorii **Pb** ‖ 16 -QVE *om.* **LP** | gentes *om.* **Pa** ‖ 18 qui **L** *om.* **Pa** ‖ 19 proelio *om.* **Pb** conciditis **Pa** concideris **Pb** | qui **Pa** | fuistis *om.* **P** ‖ 20 qꝫ **Pa** ‖ 21 nobis **Pb** | est *om.* **Pa** ‖ 22 SVPREMIS *om.* **MP** ‖ 25 conditis **L** ‖ 26 aut[1] *om.* **M** | ad etatem **M** ‖ 29 ostro *om.* **LPb** o. **MPa**

176 GRANDIOR AEVO quo in loco Aletes aeuo grandior lugentibus ante rogos suos gemitus solabatur.

179 SAEPE QVIDEM INFELIX haec oratio consolationem tenet, quae constat exemplis. ut Virgilius ⟨Aen. I 199⟩: 'o passi grauiora'. dicit autem nunquam tantam scaenam infelicitatis accidisse Thebanis. et ne contra praeceptum faciat, si infelicitatem carere dicat exemplo, ideo dicit ⟨u. 191⟩ unum diem posse istis cladibus comparari, quo Niobe quattuordecim filios uno momento ira numinum perdidit. omnes enim reliquae historiae de Thebanorum calamitate, praecipue ex superioribus, bene iam notae sunt.

182 VNDE NOVI FETVS proprie fetus, quia fetus Lind. p terrae partus est. ut Virgilius ⟨georg. I 82⟩: 'sic quoque mutatis requiescent fetibus arua'.

185 CONSEDIT corruit, consumpta est. NEQVE FVNEREA putabat se occiso filio Learcho Athamas gloriam consecuturum, quem prae furore feram putauit. gloriabatur ergo insana mente uenationis euentu.

186 DE MONTE de quo Leucothea se cum Palaemone praecipitauit in fluctus.

188 HIC GEMITVS THEBIS talis qualis nunc est quinquaginta hominum clade peremptis.

189 FVROREM VICIT resipuit ad hoc solum, ut agnosceret orbitatem.

190 EXPAVIT quia adhuc causam nesciebat.

191 VNA DIES prope est, ut haec infelicitas consolatione

---

1 eletes **Pb** ‖ 2 gemitus *om. add.* **M** ‖ 3 haec oratio] hoc ideo **Pb** | consolationis **Pa** ‖ 4 continet **L** | quod **Pb** ‖ 5 tam **Pb** tanta **Pa** | obscenam **Pb** scemam **L** *superscr.* famā **M** scenam **Pa** ‖ 6 infelicitatem **Pb** ‖ 7 cauere **MP** | dicat] dixit **P** ‖ 10 omnis **Pa** ‖ 11 ex *om.* **Pb** ‖ 12 sed unde **Pb** | q̄ **Pa** ‖ 13 quoque] cum **Pb** ‖ 14 requiescent **MPa** requiescunt **LPb** ‖ 15 corruit *corr. ex* corrupit **M** | FVNERA **LPb** funere **MPa** ‖ 17 consequiturum **Pb** ‖ 18 sana mentis **Pb** | euentum **M** ‖ 19 de . . . Palaemone *om.* **Pb** | se leucothea **M** ‖ 20 praecipitauit in fluctus cum Palaemone **L** ‖ 23 respuit **Pb** *superscr.* i **Pa** *corr. ex* resipit **M** ‖ 25 nesciebat causam **M**

careat, si nihil unquam tale contigit. ideo subdidit exemplum. quia, ut Ouidius ⟨met. VI 165 sqq.⟩ ait, Niobe Latonam coli uetabat in se cupiens transferre honorem numinis, quod illam in utroque sexu liberorum se iactabat fetibus anteire. T a n t a l i s autem Niobe, quia Tantali fuit filia. filii Niobes hi: Archemorus, Antegorus, Tantalus, Phaedimus, Sipylos, Xenarchus, Epinicos. item filiae: Astycratia, Pelopia, Chloris, Cleodoxe, Ogime, Phthia, Neaera.

193 INNVMERIS quia innumera orbitas cinxerat matrem, ut nunc uirorum fortium caede circumuallabat orbitas ciuitatem.

194 CORPORA TOT quia pro numero filiorum rogos quoque mater exstruxerat. RAPERET TERRA illa re raperet. nam hodie quoque Niobe sic pingitur: gremium conferta tot natis, dum unum quemque amplecti manibus affectat.

196 LONGO EXAMINE id est turba.

197 INVIDIAM PLANXERE DEIS ut Lucanus ⟨II 35 sq.⟩: 'et nullis defuit aris inuidiam factura parens'.

198 BINA PER INGENTES Thebae a ueteribus heptapylae sunt nominatae, quia septem portis ambiebantur. ut ostenderet Nioben quattuordecim habuisse filios, ait:

---

1 contingit **Pa** ‖ 2 qua **Pa** | Niobe *om.* **M** ‖ 3 transferri **Pb** ‖ 4 hominis **Pa** | quod *om.* **Pb** ‖ 5 foetibus iactabat anteire se **L** | autem *om.* **Pb** *add.* **M** | quia *om.* **Pb** quod **Pa** ‖ 6 fuit *om.* **Pb** | niobe **MPa** | hii **Pb** i **Pa** | antogorus **M** ‖ 7 phadimos **MPb** phadimus **Pa** | Siphylos **L** sipilos **MPa** siphilos **Pb** | Exenarcus **Pa** xenarcus **M** xemarcus **Pb** | Epinites **L** epinitos **P** epitinos **M** ‖ 8 Asticratia **LMPa** astricatia **Pb** | Pelopeia **L** | cheloris **MP** | cleodore **Pb** | ogime *corr. ex* ogie **M** | Phega **L** phtia **MPa** phitia **Pb** ‖ 9 Neera **LP** ne////era **M** ‖ 10 qȝ **Pa** quia **LPb** $\widetilde{qm}$ **M** | cesserat **Pb** | $\overset{n}{////}$unc **M** ‖ 11 orbam **Lc** ‖ 12 ciuitatem orbitas **M** ‖ 13 q̄ **Pa** ‖ 14 queque **P** | mr̃e struxerat **Pb** | illa terra **Lc** ‖ 15 hodie quoque **L** hodieque **Pa** hodie **Pb** hodique *corr. in* oblique *man. 2* **M** | sic *om.* **Pb** ‖ 16 complecti **M** ‖ 18 exagmine **Pb** ‖ 19 TRAXERE **L** | diis **M** ‖ 21 ab auctoribus **L** ‖ 22 q̄ **Pa** ‖ 23 niobe **MPa**

bina funera per singulas portas efferebant. ut et hinc daretur intellegi Thebanam ciuitatem septem portarum exitu decoratam.

203 MOLOSSI Actaeonem dicit, qui mutatus in ceruum Lind. p. putatur, quod Dianam nudam aspexerat, et a suis dicitur canibus laniatus.

205 IN SVBITOS REGINA LACVS Dircen significat, quam Amphion et Zetus, Antiopae et Iouis filii, tauro uinxerunt, de cuius sanguine fons natus est eius nomine decoratus.

SIC DVRA SORORVM ideo, inquit, illa non fleo, quia patientius fertur, quod fato accidit. nunc ergo quinquaginta isti regis uitio ceciderunt. sic Cicero in Philippicis ⟨I 4, 10⟩: 'multa autem impendere uidentur praeter naturam etiam praeterque fatum'. ideoque poeta describit illud fatorum fuisse, hoc non. de qua re magna quaestio est. sed si philosophiae inuestigemus arcana — si haec tamen talia credamus euenisse — reperire possumus hoc magis fato factum, quam per Eteoclis insidias contigit. quod enim deorum iracundiis extra fatum? licet enim diis, qui ipsa fata senserunt, facere quod uelint. qui humanum genus hoc uinculo ligauerunt, ut iuuit suas uoluntates atque licentias. attamen si utrumque perpendas, et hoc de fato euenisse cognoscis. nam ut quinquaginta morerentur, per regis perfidiam contigit. et illa,

1 bine **Pb** | et *om.* **P** | 2 intelligi **LP** | 4 atheonem dixit **Pb** | ceruum *corr. ex* ceruam **M** ‖ 5 axpesserit **Pb** ‖ 8 letus **Pa** | Iouis et Antiopae **L** | iunxer̃ **M** ‖ 9 est natus **L** ‖ 10 illa inquit **Pa** | illam **Pb** | quia *om.* **Pa** ‖ 12 uitio *om.* **Pa** ‖ 13 inpendere **M** ‖ 14 etiam *om.* **LP** | praeterque **MP** et praeter **L** | *cf. schol.* II 191 | ideo et **LP** ‖ 16 si *om.* **Pb** | philosophice **L** ‖ 17 tamen haec **Pb** | talia tamen euenisse credamus **L** | euenisse credimus **Pb** | hec **Pb** ‖ 18 factum *spat. uac. rel. om.* **Pb** facto **Pa** | quod **LMPa** quam **Pb** | per *om. add.* **M** | contingit **Pa** ‖ 19 qud̄ **Pb** quid*?* ‖ 20 qui **M** quibus **Pb** qꝫ **Pb** quia **L** | sanxerunt **Pb** | quia **L** | obligarunt **Lm** ‖ 21 ut iuuit **L** ut iuret in *Barth.* nunc **MPb** non **Pa** *Gudian.* ‖ 23 hoc] hoc et illud **L** hoc illud **P** | de *om.* **L** | cognosces **L** ‖ 24 morirentur **Pb** | per *om.* **Pb** | perfidia **Pb** | contingit **Pa** euenit **Pb**

quae superius facta narrauit de Dirce, de Niobe, de Pentheo, de Agaue, de Actaeone, etiam decreti fuisse poteramus agnoscere. omne enim, quodcumque, fato moritur. ut Virgilius 〈Aen. X 467〉: 'stat sua cuique dies'.

208 EXVIMVS perdidimus, tamquam quae tegerent aut ornarent.

209 EXTREMA DOLEMVS sensus: cum nondum bella commissa sint, iam timemus extrema bellorum, quae uicti pati consuerunt.

p. 93 216 VNDE EA LIBERTAS quaeritis, inquit, quo uoto Aletes crimina in regem libere congerat. uidet enim sibi et uitae finem propinquum et omne incolumitatis spatium esse translatum. et propter hoc, ne moriatur inglorius, quasi liber et constans, ut hoc de illo populus post loquatur, optat occidi. unde Lucanus 〈III 134 sq.〉: 'unam spem mortis honestae concipis'.

221 BISTONAS ET GETICAS gentes Thraciae crudelissimae, ob quam causam Mars de Thracia esse dicitur. ut Virgilius 〈Aen. III 35〉: 'Gradiuumque patrem, Geticis qui praesidet aruis'.

223 FVLMINE CRISTATVM quod exibat de crista galeae infinitum luminis habens. eratque galea in morem fulminis cristis ornata.

224 TRISTIA quae quamquam essent aurea, tamen tristitia non carerent, ut esset terror in pretio.

225 TONAT AXE POLVS incertum, utrum poli axem an currus dixerit. sed rectius currus axem accipimus.

---

1 superius **L** regibus **MP** | fata **Pb** | de dicere **P** || 2 decretū **M** | poterimus **L** || 4 Virgilius *om.* **Pb** || 5 perdimus **Pa** || 8 extrema bellorum iam timemus **Pb** || 9 pacti **Pb** | consueuerunt **LPb** esueuerunt **Pa** || 10 EA] et **P** | uultu **L** || 12 et *om.* **L** | propinqum **Pb** | incolomitatis **M** || 13 hec **M** | me *del.* **M** || 14 quasi] qui **Pb** | de illo hoc postea populus **L** | populo **Pa** | poste **Pb** || 15 unam **LPb** || 16 concipitis **L** || 18 esse de Thracia **LPb** || 19 grandeuumqʒ **Pb** || 21 exiebat **MPa** || 22 lumen **L** | in modum **L** || 24 aura **Pb** || 25 crebant **Pb** || 26 an . . axem *om.* **Pb** || 27 currus[2]] currum **L**

226 AEMVLVS luce radianti par magnitudine.

230 SIC ENSE MADENS AC NVBILVS IRA madentem sanguine gladium tenens aut ferens et furore tristis.

231 EXTVRBENT RESIDES FRENOS id est uincula legis et foedera, quibus tenentur in pace. ut Virgilius ⟨Aen. XII 568⟩: 'ni frenum accipere'. ET CVNCTA PEROSI quasi communis uerbi sit participium: ut 'perosus te' et 'perosus tibi'. Virgilius ⟨Aen. VI 435⟩: 'lucemque perosi', alibi ⟨Aen. IX 141 sq.⟩: 'non genus omne perosum femineum'.

233 ET FOEDERA TVRBA ante bellum enim Thebanum inter Argos et Thebas odia penitus non fuerunt.

234 QVAE DEDIMVS concessimus tibi longa otia subito bello turbare.

239 ADDE FIDEM ut nuntianti Tydeo credat.

241 NIGRAE infernae, quia bellorum.

242 COLVS pensa. notandum: plurali numero declinatur. AB ORIGINE MVNDI secundum illos, qui dicunt nascente mundo praefinita esse hominum fata.

243 IN PROELIA NATI quasi mundi haec constituta sint lege, ut hi populi bellis intereant.

246 ARCEM HANC AETERNAM inter ortum et occasum **Lind. p.**
omne quod medium est, meridies nominatur et est sedes deorum. unde illud est Graecum ἁ μεσότης ἀρετά id

---

1 luci **L** | pari **Pb** | per magnitudinē **Pa** || 2 SIC . . . madentem *om.* **Pb** | SIC *om.* **M** en **Pa** | ENSE] ipse **Pa** | AC] & **M** || 3 ferens aut tenens **L** || 5 tenentur *corr. ex* tenuntur **M** || 6 ni] tu **Pb** | accipe **Pb** || 7 te *om.* **Pb** || 8 tibi ut **Pb** | lucem (*om.* que) **Pa** || 9 perosos *Vergilius* || 11 ante] atn **Pb** | enim . . . odia *om.* **Pb** || 12 fuerant **Pb** || 13 QVAE] cui **P** | tibi] uel **Pb** | ocia longa **LP** || 14 bellū **Pa** || 15 nuntianti *om.* **L** | Tydeo *om.* **P** | credant **Pa** *om.* **Pb** credatur*?* || 17 nōtantū **Pa** notandū est **Pb** | declinatum **L** declinatas **Pa** declinata **Pb** || 19 mundum **Pb** || 20 nata **Pb** | mundi huius **Pb** || 21 populi hi **L** | hi *om.* **Pa** | bellis populi **Pb** || 23 uocatur **L** *om.* **Pb** || 24 unde et **P** | illis **Pa** | est illud **L** | Graecum *om.* **M** | ἁ . . ἀρετά] *sp. uac. rel. om.* **Pb** ANNOTATE CAPETA **L** Anne tote capeta **Pa** anne tote //// capeta **M** (*erasae sunt literae* pa) *corr. Reifferscheid* (*Philol. XXIV p. 157*)

est 'aurea mediocritas'. inde facile apud Maronem Mercurius ad Atlantem uenit, quamuis ⟨Aen. I 225 sq.⟩ 'hi uertice caeli constitit'. intellegamus prope septentrionem

247 ETIAM MIHI NVMINA FONTES ordo: testor Elysio fontes, qui etiam mihi sunt numina. ut Virgilius ⟨Aen. VI 324⟩: 'di cuius iurare timent et fallere numen'.

248 IPSE MANV THEBAS ut consoletur omnes, minatur Argiuis. constat enim timorem periculi accipere solatium si hoc non solus quicumque patiatur.

250 VERTAM aut in mare traham aut diluuio conteram.

d. p. 95 253 MORTALIA CREDAS sic praecepto Iouis cuncta sunt territa numina, ut crederentur esse mortalia.

262 IAMQVE ITER EXTREMVM parte qua deficit caelum. ut Homerus ⟨Il. I 591⟩: *ῥῖψε ποδὸς τεταγὼν ἀπὸ βηλοῦ θεσπεσίοιο* significans interuallum, quo terra separatur a caelo. ⟨CAELIQVE ABRVPTA⟩ sic et 'abrupta montium' dicimus. id est Olympi ardua. quod caelum dixere ideo, quia apex eius omnibus inuisibilis est. infra eum enim nubes sunt. ut Lucanus ⟨II 271⟩: 'nubes excedit Olympus'.

263 NVLLA FORMIDINE nec mirum, quod Martis arma non timuit, quae irati Iouis temnere consueuit iras.

264 IAM IAMQVE RIGENTES erectas siue horribiles. ut Virgilius: 'riget horrida tergo palla'.

266 ACCLINATA IVGO incumbens. Venus super iugum

---

1 *Horat. carm. II 10, 5* ‖ 2 *Aen. IV 238 sqq.* | sic *Vergil.* | 3 intelligimus **LPa** intelligamus **Pb** ‖ 4 & (*om.* IAM) **Pb** | testor *om.* **Pb** ‖ 5 etiam *om.* **Pb** | sunt mihi **LPa** | Vnde **L** ‖ 6 dii **LP** ‖ 7 omnibus **L** ‖ 8 timore **P** | pericula **Pb** ‖ 9 hec non solum **Pb** | paciantur **Pb** ‖ 12 esse *om.* **LPa** ‖ 14 PIERIO λOCTI TλCCVNλIO BEλOIC TECNCIOI **L** pieno λOC TETλCYINλIOBEA . . . . **M** pieno axte tacto namo. Bunc te cincimj **Pa** *linea uacat* **Pb** *corr. Woelfflin. (Philol. XXIV p. 157)* ‖ 15 significas **Pa** ‖ 16 CAELIQVE ABRVPTA *suppleui ex coniectura* ‖ 17 id est] & **L** | QVOD CAELVM DIXERE **L** *locus corruptus uidetur esse* ‖ 18 infra *om.* **Pb** | eum *om.* **L** meum **Pb** | enim *om.* **Pb** ‖ 20 quia **M** *om.* **P** | maritum matrem amata **P** ‖ 21 natum **Pb** | iratum iouem timere **Pa** | iras *om.* **LP** ‖ 22 Vt iam **M** ‖ 23 *est Statii uersus: Theb. I 109 sq.* ‖ 24 Adclinata **MPb**

uultum madentem lacrimis oblicum tenens, ut hoc habitu Martem in amorem suum magis magisque succenderet.

269 SOCERO quia Cadmus Harmonien, Martis et Veneris filiam, duxit uxorem. iure ergo Martem socerum nominauit.

273 CRIMINIS HAEC MERCES adulterii scilicet, quia spreto Vulcano cum Marte concubuit.

274 LEMNIACAE DE TE MERVERE CATENAE quibus in Lemno deprensa cum Marte uincta fuit. quamquam Veneris et Vulcani notissima fabula sit, breuiter tamen exinde pauca perstringam. postquam filiabus Solis Venus amores immisit et singulae exitiali morbo detentae interiere, Vulcanus Mineruae consilio monile astu perfecit. nam consciam facti Mineruam indicant oculi Gorgonae, quos dicit poeta ⟨Theb. II 278⟩ in illo monili gemmis insertos. fecit ergo monile pulcherrimum infausti ominis, quod dedit Harmoniae, cum Cadmo nuberet. cuius malo omine in dracones cum marito conuersa est. deinde hoc monile Semele gestauit, quae fulminibus Iouis absumpta est. inde habuit Ino, quae, a marito Athamante occiso per furorem uno ex filiis Learcho, cum alio id est Palaemone se praecipitauit in mare, ut mariti insequentis uitaret insaniam. post habuit Agaue et ipsa filium furore percussit. hae omnes filiae Cadmi et Harmonies fuerunt. habuit et Iocasta, quae per errorem filio nupsit. habuit et Argia, sed Eriphylae dedit, ut mariti proderet latebras.

---

1 obliquum **LPb** || 2 in . . . suum *om.* **Pb** | succederet **P** || 3 qua **Pa** | cadmo **Pa** | hermoniē **Pa** heomionem **Pb** ermionā **M** || 4 filia **Pa** || 6 adulteria **Pb** || 7 sumpto **Pb** || 9 deprehensa **LPb** | et ueneris et **Pb** || 10 est **Pb** sit **LMPa** || 11 amores uenus **Pb** || 12 inmisit **Pa** | singulae *om.* **M** | exiciale **MPa** || 13 perfecit **L** percepit **MPb** precepit **Pa** || 14 conscia factum Minerua **LMP** *correct. ex Myth.* (II 78) | Gorgonis **L** gorgones *corr. in* gorgone **Pb** || 17 aermonię **M** | ominis **P** *corr. in* omine **M** || 18 dracone **Pb** draconē *corr. ex* dracones **M** || 19 assumpta **L** adsumpta *corr. in* absumpta **M** || 21 ex filiis uno **L** || 23 post hanc habuit **L** || 24 (h)ermione **MP** | fuerunt *om.* **Pb** | et *om.* **Pb** || 25 argiua **Pa** || 26 eriphile *corr. in* eriphili **M**

276 SERVIT TAMEN IRA MARITI iam nec coniugii memor est, quae uocat crimen. amat dolor acerbare coniugium. ut apud Virgilium ⟨Aen. IV 323 sq.⟩ hospitem appellauit Aeneam Dido furore percussa: 'cui me moribundam deseris, hospes? hoc solum nomen quoniam de coniuge restat'.

280 ARMA TIBI ut ⟨Aen. VIII 433⟩ 'Marti currumque rotasque uolucris'. TV aposiopesis. ut Virgilius ⟨Aen. I 135⟩: 'quos ego'. AENA aerea id est fortia.

283 INFAVSTISQVE DABAS HYMENAEIS Hymenaeus puer genere Atheniensis fuit. is cum annos puerilis aetatis excederet neque adhuc uirum posset implere, ea pulchritudine praeditus fuisse dicitur, ut feminam mentiretur. istum cum una ex ciuibus suis uirgo nobilis adamasset, ipse mediocribus ortus parentibus, quia nuptias desperabat, quod poterat tamen, puellam extrema amoris linea diligens satis animo solo satisfaciebat aspectu. cumque nobiles feminae cum uirginibus sacra Cereris Eleusinae celebrarent, subito aduentu piratarum raptae sunt. inter quas etiam Hymenaeus, qui illam amatam fuerat subsecutus, qui puella creditur. cum igitur per longinqua ind. p. 96 maria praedam piratae uexissent, ad quan|dam regionem tandem deuoluti peruenerunt ibique somno oppressi ab insequentibus sunt perempti. Hymenaeus relictis ibi uirginibus reuersus Athenas pactus est a ciuibus dilectae

---

1 CRIMINIS HAEC MERCES **L** *recte ut uidetur* | maritis **Pa** || 2 aceruare **P** *corr. ex* aceruice **M** || 3 Virgilius (*om.* apud) **Pb** || 4 me *om.* **Pb** || 7 ut *om.* **Pb** || 9 AHENA **L** aenea **P** *corr.* ex aena **M** || 10 INFAVSTISQVE DABAS *om.* **MP** | HYMENAEIS *om.* **Pb** || 11 atheniensis fuit genere **Pb** || 12 pulcritudine **P** || 14 is . . unam . . uirginem nobilem **L** || 15 *ante* ipse *correct. add.* sed **M** | ortum **Pb** || 17 animo *corr. in* animū **Pb** | satisfaciebat **MPa** faciebat **L** pascebat **Pb** || 18 eleusina **Pb** || 19 celebrabant **M** || 20 illam *corr. ex* illo **M** illo **L** | amatam *corr. in* amauit **M** | obsecutus **Pb** || 21 qui *Kohlm. coll. Myth. III* cui **MP** quod **L** | crederetur **L** || 22 piratae . . . tandem *om.* **Pa** || 23 tandem regionem **Pb** | perueniunt **LPa** | obpressi **M** || 24 interempti **L** || 25 a ciuibus pactus est **Pb** | dilectae *om.* **Pb**

nuptias, si eis suas filias restituisset. quas ubi pro uoto restituit, exoptatam accepit uxorem. quod coniugium quia felix fuerat, placuit Atheniensibus nomen Hymenaei nuptiis miscere.

285 DE SANGVINE IACTAS propter quinque illos, qui de draconis dentibus nati sunt et occisis reliquis soli superfuisse dicuntur. qui condenti Thebas Cadmo socii fuerunt, id est Echion, Pelorus, Hyperion, Tydeus et Chthonius.

286 IOVIS SERIE GENVS Cadmi scilicet, cuius origo hoc ordine a Ioue descendit: Iouis filius Elus, Eli filius Belus, Beli et Libyae Agenor, Danaus et Aegisthus, Agenoris Cadmus, Cadmi Polydorus, Polydori Labdacus, Labdaci Laius, Lai Oedipus, Oedipi Ismene, Antigone, Eteocles, Polynices.

290 ILLYRICAS ubi Cadmus fugiens infortunia Thebarum, existimans se loco etiam mutare fortunam, cum Harmonie coniuge uersi sunt in dracones in Illyrico. ut Lucanus ⟨III 189⟩: 'Encheliae uersi testantes funera Cadmi'.

295 ET SACRA VOLVPTAS matheseos hic monstrauit. Lind. p.
si enim mixtus aliis sideribus Mars fuerit, uehementior truculentiorque fit, econtra si Iouis, bonus, si Veneris, supplex fiet.

---

1 filias suas **L** || 3 nuptiis Hymenaei **LMP** || 5 DE *om.* **MP** || 6 de *om.* **M** || 7 fuisse *add.* sup **M** | thebam **Pa** || 8 pelogus **M** peloius **Pb** | hymppion **Pa** | t(h)ibeus **MP** Idaeus *Myth.* || 9 donios **MPa** denios **Pb** || 11 Iouis **LM** ius aliter ios et (*om.* **Pb**) iouis **P** | Eleus **L** belus **Pb** | Elei **L** | filius *om.* **LP** || 12 uelus **MP** | ueli **MP** | et[1]] qui **Pb** | Aegisthus] *cf. schol. I 324* || 13 Cadmus *om.* **M** | Cadmi Polydorus *om.* **P** | Labdacius Labdacii **L** || 14 Laii **LPb** | ysmene **M** & Sineneae **L** sine nec **Pa** simeneę **Pb** || 16 infortuna **MPa** | thebanorum **Pa** || 17 cum loco **L** | etiam loco **Pb** || 18 (h)ermione **MPb** hermonie **Pa** || 21 *post* matheseos 'scium' *add. Barth.* | haec? || 22 si *corr. in* sic **M** | Mars *om.* **Pb** | uehementior . . . Iouis *om.* **Pb** || 23 et contra **Pa** contra **L** | Ioui **L** | Veneri **L** || 24 supplex **LP** simplex *superscr.* sup **M**

296 VNAQVE PAX ANIMO pacem a Venere petiit, quia soli concessum est Martem domare. ut Lucretius ⟨I 31 sqq.⟩:

'nam tu sola potes tranquilla pace iuuare
mortales, quoniam belli fera moenia Mauors
armipotens regit, in gremium qui saepe tuum se
reicit aeterno deuinctus uulnere amoris'.

302 EXCIDERVNT propter metrum. • ut ⟨ecl. IV 61⟩ 'longa decem tulerunt fastidia menses'. PRIVS IN PATRVI prius perdam condicionem huius potestatis, quam aliquando mei sanguinis obliuiscar.

[303 EXARMATVS id est prius perdam immortalitatem, quam mei generis obliuiscar.]

304 SVPREMI summi. ut Terentius ⟨Adelph. 196 F.⟩: 'pro supreme Iuppiter'. iureiurando confirmauerat se omnium meminisse, et superest, ut queratur contra Thebanos aliquid moliri. per uenialem statum excusat. dicit enim se facere, sed coactum.

305 NEQVE ENIM VVLCANIA nunquam enim ad haec potest mitti Vulcanus. et opportune obiecit imbecillitatem mariti, ut amorem Veneris in se transferret.

311 CONCIPE CARA METVS id est nolo timeas excidium Thebanorum, qui non uincentur ita, ut penitus pereant.

316 APERTO id est caelo.

318 IRA IOVIS id est fulmen. SI QVANDO quoniam hi montes tam finguntur altissimi, ut inter nubes potius delitescant.

---

1 una **Pb** | cui soli? ‖ 2 ut *om.* **L** ‖ 4 quoniam **L** quia **MPb** que **Pa** | uenia mauros **Pb** ‖ 5 omnipotens **P** | quia **Pa** *corr. ex* qui **M** | se *om.* **M** ‖ 6 reiicit **LPb** | amoris **L** mauors **M** mauoris **Pa** *om.* **Pb** | *uide Lucretium* ‖ 7 EXCIDERANT **L** ‖ 8 tulerant **L** tulere **Pb** ‖ 9 quiđe/// *superscr.* perdam **M** | ciuitatis **L** ‖ 11 *schol. om. in marg. add. man. 2:* id ē … inmortalitatem **M** | id est *om.* **L** ‖ 13 ut Terentius *om.* **M** ‖ 14 se omnium confirmauerat **M** ‖ 15 querĕti **L** ‖ 16 se excuset **L** ‖ 18 ENIM . . . nunquam *om.* **Pb** | uulcanalia **Pa** ‖ 19 et *om.* **Pb** ‖ obicit **Pa** probat **Pb** | imbecillitatem obiecit **L** *eod. ord.* **Pa** ‖ 20 transferat **Pb** ‖ 21 excidia **P** ‖ 22 uincetur **Pa** | ita *om.* **Pb** ‖ 23 id est *om.* **LPb** | 24 id est *om.* **Pb** ‖ 25 ita ut **L** | potius] penitus **Lm**

320 ARMAVITQVE IN NVBE MANVM nubem dixit fulmen. Virgilius ⟨Aen. VII 143⟩: 'ipse manu quatiens ostendit aethere nubem'.

321 TRISVLCA pro quadrisulca, quia fulmen ex quattuor nsistit: aqua, igni, nube, uento.

322 DITIBVS locupletibus id est fertilibus.

323 SIGNA DARE ut signum det aut perituras esse ges aut nauigantibus imminere naufragia.

324 IAMQVE EMENSVS ITER transitus ad Tydeum. Lind. p. 98

325 LEGIT praeterit. et est sermo nauticus. ut Virlius ⟨Aen. III 292⟩: 'litoraque Epiri legimus'.

326 STANT horridi sunt, aut certe pleni sunt puluere.

328 RETRO maciem indicat, quasi retro facies eius cta sit.

333 SVPERBIT omne quippe gaudium, quod est nimium, stri nos facit immemores. ideo dixit superbire uirtutem, ut animum uirtutemque transcendat.

334 VACVA quod in ea solus iacet. quasi ad gloriam ae uirtutis exspectet superato hoste pectus habere consum. quem laus uictoriae et uicti gemitus consolantur.

337 ASOPON fluuius est Boeotiae. dicit autem omne atium, quod inter Asopon et Argos interiacet, in bellum dei inflammationibus excitatum.

343 CREDERE SVADET Tydei relatione.

345 ET FORTE VERENDVS oeconomia opportuna. | quippe Lind. p. 99

---

1 Armauit **M** ‖ 3 ad ethera **P** ‖ 4 q **M** ‖ 5 consistat **Pb** *corr.* consistit **M** | igne **M** ‖ 6 id est] uel **Pb** ‖ 8 nauigantis **Pa** | ufragium **Pb** ‖ 9 REMENSVS **LP** ‖ 10 praeterit *om.* **Pa** | et . . . imus *om.* **M** | ut *om.* **LPb** ‖ 12 horrent **L** ‖ 13 quasi] certe | faciem **Pb** | eius facies **M** ‖ 15 TVMET VIRTVS **L** | quod **L** qui *corr. in* quia **M** quia **Pb** | nimium nostri est **Pb** est nostri mum **Pa** ‖ 16 inmemores **Pa** | immemores facit **L**(**Pa**) | dicit uictorem sicut si animo uirtuteque **Lc** ‖ 17 sicut] quia **Pb** | nscendit **Pb** ‖ 18 iaceat **LP** ‖ 19 exspectat **M** spectet **L** | fussum **Pa** ‖ 20 qꝫ **Pb** | consolatur **LPa** ‖ 21 asapon **MPa** pom **Pb** | omne *om.* **L** ‖ 22 iacet **Pb** ‖ 23 inflamationi **Pb** ‖ ET *om.* **MP** | VERENDOS **LP** | quippe *om.* **Pb**

hoc actum est occasione concilii, ne reuertenti Tydeo publicus deesset auditor.

350 AEQVVM FAS quia scelerati hac spe peccant, dum sperant deos criminum uindices non fore. ut Virgilius ⟨Aen. VIII 7⟩: 'contemptorque deum Mezentius'. nam sunt philosophi, qui, cum uideant naturae mala necessitate res contrarias ac pessimas in mundo parari, dicunt curam humanarum rerum penitus deos non habere. unde Virgilius ⟨Aen. IV 379 sq.⟩ Epicurum secutus ait: 'scilicet is superis labor est, ea cura quietos sollicitat'. aut si omnino ad deum humanarum rerum pertinet cura, crudelis est. ut idem ⟨ecl. VIII 35⟩: 'nec curare deum credis mortalia quemquam'.

351 AVT CVRA IOVIS quasi uiolatae hospitalitatis gratia deum hospitio praesulem uiolatum esse dixit. ut Virgilius ⟨Aen. I 731⟩: 'Iuppiter, hospitibus nam te dare iura locuntur'.

352 SAVROMATAS AVIDOS Sauromatae ultra Pontum sunt uicini sedibus Amazonum, ad quos non peruenit potestas Romanorum. unde Iuuenalis ⟨II 1 sq.⟩: 'ultra Sauromatas fugere hinc libet'. Sauromatas ergo Sarmatas dicit, genus hominum ad omne paratissimum scelus.

353 BEBRYCII NEMORIS Pollux cum Argonautis ad

---

1 hoc] quod **Pb** | consilii **L** | ne *om.* **M** | reuertente **Pb** reūteneo **Pa** narranti **L** || 2 deest **Pa** || 4 non *pos. post* dum **MP** | unde **L** ut de **M** || 5 meleneius **Pa** || 6 male **P** mala *corr. in* malā **M** | necessitatem **P** *corr. ex* necessitate **M** || 8 humana **Pa** humanū *superscr.* ar **M** | deos *om.* **MP** || 9 epicureū **Pa** | scilicet *om.* **Pb** || 10 hic **L** his **Pb** | sollicitat **LPb** s. **Pa** sunt **M** | aut si omnino *om.* **Pb** || 11 ac **Lc** | ad eum **MP** | non pertineat **Lc** || 12 ne **Pa** || 13 credis deum **Pa** | credas **L** || 14 AVT *om.* **MP** IVRA **L** | hospitalitatis uiolate **Pb** || 15 hospitii **M** hospiciū **Pb** | inuiolatum **L** *om.* **Pb** | dixisset **L** || 17 loquuntur **LM** l. **Pb** || 18 Sauromatos **M** saromatas **Pa** || 19 uicinis **M** | sedibus *om.* **L** | Amazonibus **L** amazonarum **M** amazona **Pa** | ad . . . Romanorum *om.* **LP** || 20 ut **L** | sauromatos **M** saromatas **Pa** || 21 libet et glacialem oceanum **L** | sauromatos **M** | sarmatas *superscr.* o **M** (*uocem deleu. man. 2*) || 22 ad omne scelus genus hominum paratissimum **Pb** || 23 BEBRYCI **L**

Bebryciam appulsus est, cum eum Amycus Bebryciorum rex ad caestuum prouocasset certamen. Amycus autem hanc consuetudinem semper habuit, ut insidiaretur in Bebrycio nemore, ubi, si quis forte aduena deuolutus fuisset, ab eo caestibus prouocatus occumberet. hunc Pollux eodem certamine superatum dicitur occidisse. hic autem Amycus Neptuni et Melopes filius fuit, quem Pollucem diximus prostrauisse. cuius mortem uindicaturi ciues cum Polluci instarent, Argonautae asserturi commilitonem suum in aciem processerunt uictoriamque Bebryciorum contulerunt. Bebrycia autem Bithynia est. ut Virgilius ad Daretis augendum uirtutis meritum dixit ⟨Aen. V 372 sq.⟩: 'qui se Bebrycia ueniens Amyci de gente ferebat'.

356 ARTAM COMPAGIBVS VRBEM muris ualloque munitam. quia 'urbem' dicere iactantis erat, ideo adiecit 'artam' id est angustam.

358 NOCTE DOLOQVE VIRI quantae occasiones periculorum fuerint, Tydeus exponit: nox, dolus, ipse inscius locus et tam aperte uicinus.

360 VACVAM uiris fortibus exhaustam.

369 PARABAS ut huiusmodi mihi parares insidias, aut certe qualis Tydeus reuersus est, talis et ego ad Argos redirem.

371 GRANDE NEGAVI utique ego debui proficisci, ut frater plenum parricidii titulum possideret.

373 CAVSA TVMVLTVS ut Virgilius ⟨Aen. IX 216⟩: Lind. p. 1
'ne matri miserae tanti sim causa tumultus'.

374 RES DEXTRA LEVAVIT nec me, inquit, tantum ex-

---

1 bebricam **Pa** | pulsus **Pb** | rex Bebryciorum **L** ‖ 3 in *om.* **MP** ‖ 4 nemori **LMP** | aduolutus **Pb** ‖ 6 aut **Pa** ‖ 7 Melies **L** ‖ 8 dicimus **Pb** | uendicaturi **Pb** ‖ 9 adsertori **M** assertori **P** ‖ 10 precesserunt **MPa** | uictorumque **MP** | tulerunt **L** ‖ 11 dicta est **L** | ut *om.* **Pb** ‖ 12 daritis **Pa** ‖ 14 ARCTAM .. arctam **LPb** | murisque **Pa** ‖ 17 periculum fuit **Pb** ‖ 19 locus **LMPa** loci **Pb** | uicimus **Pa** *corr. in* uicinus **M** | *scribendum puto:* et tamen aperte uicimus ‖ 22 ad argos . . . 371 . . ego *om.* **Pb** ‖ 27 neu *Verg.* | matris **MPa** | doloris *Vergil.*

tollit coniugii repentina felicitas, ut nesciam, quam sit durum quietos homines ad bella compellere. hoc autem mire anticipat, ne postea ipse culpetur. alioquin nullus magis bella desiderat. agitur quippe de eius imperio.

375 QVAM TRISTE REVELLI scio, inquit, quemadmodum durum sit a liberis distrahi ituris ad bellum.

376 VLLIVS DOMVS nolo domorum habere maledicta, si quae forte fuerint uiduatae necessitate bellorum.

377 TRVCES OBLIQVO LVMINE MATRES desiderio filiorum mihi infestae sunt. ut Horatius ⟨carm. I 1, 24 sq.⟩: 'bellaque matribus detestanda'. id est quarum filii me sequantur ad bella.

378 IBO LIBENS cum dicit 'ibo', facit, ut solus ire non debeat.

379 AVDITVS a me scilicet. ut obtemperans primum non isse sic. hoc dicit, ut intellegamus Polynicem ad Thebas ante ire uoluisse. sed prohibitum se ab Adrasto queritur, ut prius legatio mitteretur. artificiosa ergo conquestio est, quae sic agitur, ut in ultionem sui etiam nolentes ire compellat.

383 OMNIBVS VLTRO defectu orationis totius aperuit uoluntatem. nam dum astute repudiabat auxilia, id egit, ut mereretur. ultro bene, quia ille ingeniose noluerat putans se ultro uelle. aut ultro 'ultra' accipimus. ut Virgilius ⟨Aen. II 145⟩: 'et miserescimus ultro'.

386 SED ALTVS CONSILIIS profundus pater consilio siue prouidus. ut Virgilius ⟨Aen. VI 9 sq.⟩: 'arces, quibus altus Apollo praesidet'.

---

2 hec **Pb** ‖ 3 nullus] ipse **Pb** ‖ 6 iturus **Pb** | bella **LPa** ‖ 7 VLLIVS DOMVS *om.* **MP** ‖ 8 forte *om.* **LPa** | uiduate fuerint **Pb** ‖ 9 TRVCES . . LVMINE *om.* **MP** | filiorum desiderio **L** filiorum **Pb** ‖ 10 sunt *om.* **LP** ‖ 11 detestata *Hor.* ‖ 12 sequentur **Pb** ‖ 13 Iboque **MP** ‖ 16 non isse sic *om.* **L** | sic] significetur? ‖ 17 se *om.* **Pb** ‖ 18 queritur autem **M** | prius leg.] priuilegio **Pa** ‖ 19 agitur **M** ait **LP** ‖ 20 nolentem **Pb** | conpellat **M** compellant **Pb** ‖ 22 id] ita **Pb** ‖ 23 ut *om.* **Pa** | moreretur **M** ‖ 24 accipimus *superscr.* a **M** ‖ 26 pater . . . prouidus *om.* **Pa** | consiliis **LP** ‖ 27 siue *om.* **L** ‖ 28 persidet **L** *om.* **Pb**

388 ISTA QVIDEM SVPERIS more Romano orationem de bello habiturus primum sibi deos facit esse propitios.

398 EPIDAVRIVS ciuitas in Graecia, unde Aesculapius fuisse dicitur, medicinae artis inuentor. et bene perito medico illius ciuitatis tribuit gloriam, a qua inuentor artis ipsius dicitur sumpsisse principium.

399 NVNC VELOX FERRO non ad asperitatem rettulit, sed ad bene faciendum uelocitate operis, dum aliquid resecatur.

401 PRINCIPIA IRARVM id est orationis suae libertatem, uel quae huic ab Eteocle responsa fuerint.

403 VBI MAXIMVS ILLI SVDOR quos fortiores reppererit, apud quos tota uirtute pugnauerit.

404 SERVATVM MAEONA quemadmodum unum seruasset Maeonidem, qui indicia Thebanis acceptae cladis exponeret.

406 TYRIVSQVE INCENDITVR EXVL inflammatur Polynices referente Tydeo, quid fecerit, nimia aemulatione uirtutis.

407 DEVEXO MARGINE inclinato in eam partem mundi, Lind. p. 1
qua de caelo in oceanum mergitur. tota enim haec poetica descriptio translata est de Homero. ille enim hanc scaenam in Neptuni descriptione depinxit.

410 RAPIDIS PASSIBVS uelociter transeuntibus. ACCVRRVNT HORAE quasi Solis Horae sint comites. praeterea descriptionis istius consideranda pictura est, quemadmodum diuersa diuersis fungantur officiis.

413 MERITOS bene meritos, post laborem scilicet fatigatos. IVGALES equi Solis dicuntur Xanthus et Aethon,

---

1 ISTA . . . bello *om.* **Pb** ‖ 2 habiturum **Pb** | esse *om.* **LPa** ‖ 3 Epidaurus **MP** ‖ 4 inuentor . . . . artis *om.* **Pb** ‖ 6 dicitur *om.* **Pb** ‖ 10 suae] siue **M** ‖ 11 fuerunt **LPb** ‖ 12 reperit **L** rerum pererit **Pb** ‖ 14 SERVATVM MAEONA *om.* **MP** ‖ 15 Maeoniden **LPb** ‖ 16 Tyrius **Pa** ‖ 17 quot **Pa** | nimia *om.* **Pb** ‖ 20 quae **LPb** | mergit *corr. in* mergit' **M** | haec *om.* **LP** ‖ 21 descriptio poetica **Pb** ‖ 22 scemam **LM** ‖ 25 est pictura **L** | 26 funguntur **Pb** finguntur **MPa** ‖ 27 bene meritos *om.* **Pb** | scilicet *om.* **Pb** ‖ 28 Solis *om.* **Pb** | aethon *corr. in* aethus **M**

quorum nomina edidit Martialis libro octauo ⟨21, 7 sq.⟩ dicendo: ‘quid cupidum Titana tenes? iam Xanthus et Aethon frena uolunt’. Ouidius uero omnium quattuor equorum Solis nomina euidentius suis demonstrauit carminibus dicens ⟨met. II 153 sqq.⟩:

> ‘interea uolucres Pyrois et Eous et Aethon,
> Solis equi, quartusque Phlegon hinnitibus auras
> flammiferis implent pedibusque repagula poscunt’.

415 NOX SVBIIT alterne quippe crescit umbra noctis, ut quidam uolunt, aut subiit in caelum. ut Virgilius ⟨Aen. II 250⟩: ‘uertitur interea caelum et ruit oceano nox’. sic ergo cum oritur dies, nox ruit, cum occidit, nox surgit, alterno ut surgant, alterno ut cadant.

419 IMAGINE occupant eum labores egregii. in somnis enim uidebat ea, quae gesserat.

id. p. 102 422 THERAPNAS ciuitatis nomen est, | in Lycia Apollini sacra nec a sororis eius religione dissentiens, ut ipse alibi ⟨Achill. I 344⟩: ‘Hecate lassata Therapnis’.

425 PAVOR ARMIGER ut quicquid sonuisset, populis esset horrendum.

429 VRGET ENIM STIMVLIS quasi Fama sit Martis auriga, quae omnia rumore compleret.

430 FACTA INFECTA LOQVI Virgilius ⟨Aen. IV 188⟩: ‘tam ficti prauique tenax, quam nuntia ueri’. — omnes ergo terrores circa Martis currum fuisse poeta describit.

---

1 edidit **MP** ponit **L** ‖ 3 ethus **MP** | uoluit **Pa** | quatuor **LPa** ‖ 4 uersibus suis demonstrauit **L** | suis *om.* **Pb** | carminibus *om.* **P** ‖ 6 Pyrous **L** pyrosis **Pb** pyros **Pa** | et *om.* **LPb** ‖ 7 quantus flegoto **Pb** | inmitibus **MPa** ‖ 8 impletur **Pa** | laxant **Pb** ‖ 9 SVBIT **L** | alterna **P** altera **M** ‖ 10 ut . . . interea caelum *om.* **Pa** | subit **L** ‖ 11 interea] in **L** ‖ 12 sic . . . ruit *om.* **Pb** | si **M** | si ergo] signo **Pa** ‖ 13 alternam **Pb** ‖ 15 uiderat **Pb** ‖ 16 THERAMNAS **LPb** | Lycia] *cf. schol. VII 793* ‖ 17 religionis **Pa** ‖ 18 ecate **M** echate **Pb** exate **Pa** *om.* **L** ‖ 19 quid **M** ‖ 21 stimulus **M** ‖ 23 Factaqȝ **Pb** | infacta **Pa** *om.* **Pb** | ut Virg. **Pa** ‖ 24 ficti *corr. ex* uicti **M** facti **Pa** | paruique *corr. in* puerique **M**. paruique **Pa** | qua **Pa**

ut Virgilius ⟨Aen. XII 336⟩: 'Iraeque Insidiaeque, dei comitatus, aguntur'.

434 INICIT AEGAEO Aegei fabula, patris Thesei, et apud Virgilium bene comperta est: ex cuius nomine, quod se propter Theseum in mare praecipitauerit, id pelagus Aegaeum sit appellatum.

439 MAGNIQVE FIDEM TESTARIS ALVMNI hic enim praestitit, ut uentos illa contemneret et munere auxilii et fidei officio esset stabilis. cuius fabulae notio apud Virgilium manifesta est.

440 SEPTIMA ex quo Tydeus reuersus fuerat. Lind. p. 1

441 PERSEIVS HEROS mos poetae huius est frequenter easdem personas nondum cognitis praenominibus inuocare, ut nunc Adrastum significat. Perseus enim Argis regnauit, ut ipse alibi ⟨Theb. I 225 sq.⟩: 'Perseos alter in Argos scinditur'.

443 MVLTA SVPER BELLO GENERISQVE TVMENTIBVS bene 'generis'. nam et Tydeus in uindictam sui bellum desiderat et Polynices, ut recuperaret imperium. ergo bellum desiderant unus uictor, alter incensus. ideo 'tumentibus' id est anhelantibus bellum.

451 SACRA MOVERE DEVM temptare audire, auguria belli per uates cognoscere. Lucanus ⟨V 68⟩: 'finemque expromere rerum'. proprie enim moueri sacra dicuntur, ubi coeperint inchoari. ut Lucanus ⟨I 608⟩: 'sacris tunc admouet aris'.

453 SED MENTE VIRENS hic Proetidas insanientes accitus a Proeto senex purgauit. Proetus igitur, Abantis

---

1 diei **Pa** die **Pb** ‖ 3 INIICIT **LPb** Initat *corr. in* Incitat **M** in **Pa** ‖ 4 conperta **M** ‖ 5 se quđ **Pb** | praecipitauerat **L** p̄cipitauit **Pb** ‖ 9 conteneret **Pb** ‖ 11 erat **L** ‖ 12 perseus **Pb** ‖ 14 significat] generis **Pa** | enim *om.* **Pb** | argos **M** alter in argos **Pb** ‖ 15 perseus **P** ‖ 17 generis **P** ‖ 18 in *om.* **Pb** ‖ 19 recuperarent **Pb** ‖ 20 dederant **P** ‖ 22 tentare **L** ‖ 23 belli et per **L** | finesque **L** ‖ 24 mouere **LMP** ‖ 25 ut *om.* **L** ‖ 27 p̄tidas *superscr. man. 2* p̄dictas **M** perditas **Pb** p̄tidias **Pa** ‖ 28 a Praeto **L** a protheo **P** *om.* **M** | sene? | protheus **MP**

filius, rex Argiuorum, inimicam felicitatis suae habuit coniugis fecunditatem. tres etenim sustulit filias et ad tempus nuptiarum usque perduxit. sed incontinens uirginum lingua infelicitatis edidit causas. hae enim feruntur sollemniter templum Iunonis intrasse et se praetulisse deae. his rebus offensa Iuno in iuuencas uertit puellas et cupiditatem iniecit siluas petendi .... credentes se formam induxisse uaccarum. quod eo usque passae sunt, donec Proetus regni partem, si quis eas in pristinum statum mentis restituisset, proposuit habiturum et ex his coniugem. a Melampo ergo Proetides sunt insania liberatae, acceptamque Melampus unam ex uirginibus duxit uxorem et consors regni Proeti fuit et gener. idem Melampus herbariae artis peritissimus fuit. ut Virgilius ⟨georg. III 550⟩: 'Amythaoniusque Melampus'.

454 ASSOCIAT PASSVS id est dedit uaticinandi scientiam. et est sensus: dubium erat, utrum Amphiarao an Melampo pronus Apollo magis esset, uel cuius ora potius satiasset unda Cirrhaea. hoc autem, quia uterque nobilis, uterque diuinandi peritus.

458 MINITANTIA VENA diuinantia exta negauerant bonum exitum futurum esse bellorum.

460 AVDACI usque adeo audax emerserat altitudo, ut caelum posset pulsare cacumine. et bene 'audaci', quod propius caelo ausus esset insurgere.

461 APHESANTA mons est Tarsi Ciliciae, unde se

---

2 fecunditates **Pb** | enim **LPa** || 3 ubiqȝ **Pb** || 4 hec **P** | solemniter **L** || 5 deae. Antigone laomedontiades. his **M** *Mon. cf. Myth. II 69* || 6 *in* **P** *post* Iuno *interseruntur haec:* inmisit eis furore ut se uaccas putarent || 7 *lacunam expleas ex Mythographi uerbis:* 'adeo ut plerumque mugirent et collo iuga timerent credentes ...' || 9 mentis statum eas **Pb** || 11 sunt pretides ab insania **Pb** | acceptaque **Pa** || 12 melampus *corr. ex* melampost **M** | una **P** || 13 idem **MPa** hic **L** inde **Pb** || 16 adsociat **Pa** || 18 cuius esse hora **Pa** || 19 hec autem **Pa** *om.* **MPb** | ꝗ **Pa** qui **Pb** | uterque *om.* **LP** | nobilis *om.* **Pb** || 20 diuinandique **L** || 21 militantia **P** | negauerunt **Pb** || 25 proprius **Pb** *corr. ex* propius **M** || 26 Apesanta *Kohlm.* | tharsi *Mon.* T(h)arso **LMP** | Siciliae **L** | se *om.* **Pb**

Perseus emiserat ad uolandum, cum ad exstinguendam Gorgonam Libyen peteret. *ἀπὸ τοῦ ἀφεῖναι* Aphesanta nomen accepit.

463 TEMERASSE VOLATV uiolasse, ut sibi uindicaret, quod homini natura non dedit.

465 AC PAENE SECVTA EST Perseum Danae mater. et mire temperauit sensum et sollicitudinem carae matris expressit.

466 CANENTIS OLIVAE candidae.

468 EVADVNT PARITER pariter ascendunt.

469 LAXAVIT SOLE PRVINAS sol incipiens aera frigidum gelu dissoluit. Ouidius ⟨met. IV 82⟩: 'solque pruinosas radiis siccauerat herbas'.

471 PERNICIBVS uelocibus. Lind. p.

472 ADDERE CONSILIVM 'addere' bene dixit. non est enim ipsius, quod mouetur.

474 CIRRHA DEVM Cirrha prope Parnasum est, quo in loco Apollo futura praedicit.

476 CHAONIAS SONVISSE TIBI Epiroticas quercus dicit, in quibus sedentes columbae sciscitatoribus futura dicebant. ut Virgilius ⟨georg. II 16⟩: 'atque habitae Grais oracula quercus'. ARIDVS AMMON INVIDEAT ut Iuuenalis ⟨VI 553 sqq.⟩: 'quicquid dixerit astrologus, credunt a fonte relatum Ammonis'. — Liber, cum ex India ueniens in deserta et in extrema parte Libyae teneretur ac siti laboraret exercitus, rogasse dicitur Iouem, ut se patrem probaret. unde ex

---

1 miserat **L** | extinguendum **Pa** ‖ 2 Gorgonem **LP** | Libyam **L** lybiē **Pb** | apoto **M** a ponto **Pb** | *ἀφιέναι Kohlm.* aphine **MPa** a fine **Pb** ‖ 3 accepit nomen **Pb** ‖ 4 uendicaret **Pb** ‖ 5 nomini **Pa** homini **M** *superscr. man. 2* humana | dederat **LP** ‖ 6 dane **Pa** t dapne *superscr.* **M** ‖ 7 solitudinem **Pb** ‖ 9 canentis al. candentis **Pa** ‖ 10 Et uadunt **LmM** ‖ 12 gelum **Pa** ‖ 15 bene dixit addere **Pb** ‖ 17 DEVM *om.* **L** ‖ 18 praedicat **P** ‖ 19 caonicos **Pb** ‖ 20 ut *om.* **LP** ‖ 21 habito **Pb** | graiis **Pb** *om.* **Pa** ‖ 22 HAMMON **L** amon **MPa** | ut *om.* **MPb** uel **Pa** ‖ 23 credent *Iuu.* ostendunt **Pb** ‖ 24 rex **Pa** | dextra atque **Pb** ‖ 25 laborarent **Pb** ‖ 26 dicitur rogasse **L** | unde] unus **P**

arena subito aries apparuit, quo duce Liber aquam inuenit. petit Iouem, ut arietem in astra transferret. in eo autem loco, in quo aqua fluxit, templum constituit, quod Iouis Ammonis dicitur. simulacrum autem eius adiectis cornibus arietinis confictum est. de quo templo postea data esse dicuntur oracula.

478 NILIACVMQVE PECVS Apin dicit, taurum lunatum Isidis, qui Aegyptiis motu corporis sui et quibusdam signis futura praedicit, qui e Memphide nascitur.

479 BRANCHVS Branchi meminit Terentianus de metris ⟨uu. 1886 sqq.⟩:

id. p. 105 'hymnum Branchiadae Phoebo cantasse Iouique
pastorem Branchum, cum captus amore pudico
fatidicas sortes docuit depromere Paean'.

Branchus Thessalus fuit, dilectus Apollini, ut Hyacinthus, quem acriter interfectum dolens sepulcro et templo sacrauit. illinc Branchiades Apollo dicitur. hoc Zoamachon opinione Metrodori Periegetici condidit ab Aethiopia usque in Libyam tria opinata templa. triannus solis in Aethiopia hoc est ter fulgentis. quantum per ceteram terram ardet inclinare ultimo Librae, quod Sagittario clauditur, signo esse Ammonis templum Iouis intra Aethiopes

---

1 harena **LPb** ‖ 2 petitque **L** ‖ 3 constituit templum **Pb** ‖ 4 dicitur ammonis **Pa** ‖ 5 confectum **LPb** ‖ 6 dicuntur data esse **L** ‖ 7 api̅ **Pa** | dicitur **Pb** ‖ 8 hysidis **M** ysides **Pa** insidiis **Pb** | qȝ **Pa** | notu **Pb** ‖ 9 ememphide **P** *superscr.* in **M** Memphis **L** ‖ 10 *scholion prorsus corruptum sanare non potui* | Brancus branci **Pb** ‖ 12 hymnum] Inony̅ **Pa** | Battiaden *edidit Keil.* ‖ 13 pastori branchus **Pb** ‖ 15 delectus **Pb** | apolloni **Pa** | iacyntus **Pb** iacinthus **MPa** ‖ 16 interfectum *corr. ex* infectorum **M** | templo et sepulchro **L** | et *om.* **Pa** | consecrauit **L** ‖ 17 illic **LPb** ille **Pa** | brachiis ades **Pb** | hic **LP** | Zoamacon **L** lomachon **Pa** zomachon **Pb** ‖ 18 Perigetici **L** perhigetici **M** philigetici **Pa** pigetici **Pb** | credidit **Pa** ‖ 19 opotata **Pb** | Triannus *corr. in* Triamus **M** Traianus **L** tanus *superscr.* i **Pa** *Graecum uocabulum uelut* τριλαμποῦς *latere puto* | solis *om.* **Pa** ‖ 20 quantum ab ethiopia per certam (*om.* terram) **Pa** ‖ 21 libre **MPa** Libyae **LPb** ‖ 22 amonis **MPa** | inter **Pb** | Aethiopas **LPa** etiopias **Pb**

Indos. sunt enim et qui Pseudo-Aethiopae uocantur. et Libras ultimas esse prope Alexandriam. Branchiadae qui Iouem Branchum colunt. potest et haec deriuatio religionum currere: quod Isthmia, quae in honorem Neptuni aguntur, finguntur Melicertia. nam constat Melicertam ab Aethiope rege susceptum, cum Boeotia nauigio Isthmos delatus esset. nam et Archemoria in honorem Iouis celebrare uolunt. credunt enim, quod magnum Iouis fuerit incrementum.

480 PANA LYCAONIAE Pan apud Pisas rusticos numine suo replere solet, datque oracula qui impletur deo. ergo neque ille aequari potest tibi, o Iuppiter, qui in nocturna umbra audit Pana, id est: quasi per ipsum numen loquitur hominibus.

481 DITIOR ILLE ANIMI diuersa loca commemorat et quis deus quo in loco futura praedixerit. laus uero augurii est, quae per reliquarum artium diminutionem extollitur.

482 MIRVM VNDE in errorem inducitur ista admiratio cum inuocatione. nam quasi Virgilium, sed non recto ordine, sequitur. ait enim ⟨georg. I 415⟩: 'haud equidem credo, quia sit diuinitus illis'.

483 HIC HONOR ALITIBVS rationem redditurus est, unde concessum sit auibus futura praedicere. quod Virgilius

---

1 induos **Pa** Indi **L** | et *om.* **Pb** | et[2]] ut **P** || 2 Libyas **L** | Branchiades **L** branchiadas **M** branchadas **Pa** brachiandes **Pb** || 3 brachium **Pb** | potenter **Pa** | diriuatio **M** | currere religionum **Pb** || 4 histhmia **M** histhimia **P** | quae *om.* **Pb** || 5 melicerna *superscr.* ti **M** melicritia **Pb** || 6 ethiopie rege **Pb** || 7 *ante* cum *iterant* nam **P** *del.* **M** | Beotiam **LPa** | boetia cum nauigatio **Pb** || 7 et *om.* **Pb** | celebrari *scribendum uidetur* || 8 fuerit Iouis **LP** || 10 lycaonia **Pb** | Pan] nam **Pb** || 12 aequare **M** | potuit **L** | tibi *om.* **L** | in *om.* **Pb** || 13 aud̄ **M** audis **Pb** aud' **Pa** | pana *man. 2 corr. in* peana **M** | loquatur **LP** || 15 illi **Pb** | commemoratus **Pb** || 16 deus & quo **L** || 17 quae *om.* **Pb** | reliquam **Pa** || 19 dicitur in errorem (*om.* inducitur) **Pb** | ammiratio **M** || 21 sequatur **Pb** | aut **Pb** || 22 que **Pa** quod **Pb** || 24 sit] est **MPb** *om.* **Pa** | alitibus **M** | quod ... praedicere *om.* **Pb**

quasi philosophus explicat Epicureus, hic quasi Platonicus. prima opinio est ab Hesiodo: futura praedicere, quia supernus conditor orbis, cum chaos figuraret in semina, hanc illis potestatem concessit. in noua autem semina, ut generatim omnia procrearent, quae corpora, ut Epicurei uolunt, textu inani fiunt atomorum et mutantur ad originem uersis corporibus. hoc philosophice. aiunt enim *μετεμψύχωσιν* fieri animarum in corpora. ut lectum est in Horatio ⟨epod. XV 21⟩: 'nec te Pythagorae fallunt arcana renati'. primo enim anima ipsius in Euphorbum migrasse dicitur Troiano proelio, dum de clipeo ageretur Danai de poste refixo, secundo in Pythagoram, tertio in pauonem, quarto in Homerum, quinto in Ennium poetam. ergo animas in qualiuis corpore eandem sapientiam tenere. haec autem secunda opinio est.

486 SEV PVRIOR AXIS tertia opinio dicit aues ideo futura praedicere, quia in aere sunt et purissime uiuunt, exinde, quia raro terris insidunt, quae sunt nefastae. ergo aues uera dicere illa res facit: axis purior.

492 SOLVERE ECHIONIAS LERNAEA CVSPIDE PORTAS soluere: in excidium deducere. Echionias id est Thebanas. Lernaea cuspide: Argolico ferro.

493 LAEVVSQVE TONES id est bono omine confirmes auspicia, quia optimum augurantibus signum est, si de

---

1 epicurus **M** ‖ 2 quasi ab esiodo **M** | que **Pa** ‖ 3 figurat **Pb** ‖ 4 hanc . . . semina *om.* **Pb** ‖ 5 epicuri **M** ‖ 6 uolunt *om.* **LPb** | testantur **LPb** | inania **L** *om.* **Pb** ‖ 7 *propono*: et 'mutatae ab origine uersis corporibus' | physice **LPb** ‖ 8 *μετεμψύχωσιν* **Lc** & ∗ apsin **L** et absin **M** et absunt **Pa** et absim **Pb** ‖ 10 primum **L** | ipsius] eius **L** | euforiū **Pa** euforbū *corr. in* euforbiū **M** ‖ 11 bello **Pb** ‖ 12 depositione fixum **Pa** | refixum **LMPb** | pithagore **MPa** ‖ 13 pauonis **MPa** | homeri **MPa** | ennii **M** enni **Pa** | poete **MPa** ‖ 14 qualiuis **M** quauis **Pb** qua **Pa** quo sunt **L** | eandem *om.* **Pb** ‖ 16 ideo aues **Pb** ‖ 18 quia **Pb** ‖ 20 echionas **Pa** ‖ 21 exilium **M** | id est *om.* **LP** ‖ 22 argolicas **Pa** ‖ 23 *schol. in* **LP** *legitur ante schol. 492* | leuibusque tenes **Pa** | id est *om.* **Pb** ideȝ **Pa** ‖ 24 q̄ **Pa** | est si] id est si **L** est iđe **M**

sinistra caeli parte tonuerit. ut Virgilius ⟨Aen. IX 630 sq.⟩: ‘caeli de regione serena intonuit laeuum’. et totum poeta quasi augurandi peritus exposuit. dextra enim parte in contrario, laeua in bono. Virgilius ⟨ecl. IX 15⟩: ‘ante sinistra caua monuisset ab ilice cornix’.

495 HINC NECTE MORAS hoc est: ne ad Thebanos ire cogamur incassum. DEXTRISQVE ALITIBVS quia de caelo uenientibus a dextra parte auibus auguria mala sunt.

498 CALIGINE MVNDI quicquid hominibus non patet, solus uidebat. intentionem incredibilem describit. nam obtutu uno fixi oculi num dubitatione caligant?

502 NONNE SVB EXCELSO ordo: nonne uides, Amphiarae, Lind. p. sub excelso limite caeli spirantes cursus? aut uentorum dixit aut stellarum.

503 CVRSVS id est uolatus. Virgilius ⟨ecl. VI 80⟩: ‘quo cursu deserta petiuerit’. serenos autem prosperos dixit.

504 LIQVIDO id est ornato uolatu pendeat.

505 PLANXERIT quodam stridore ululatum dederit. uides ergo, ut nulla auis placatum sonitum dederit. planxerit ergo: cum stridore sonuerit. ut ⟨georg. I 334⟩ ‘nunc litora plangunt’.

506 NON COMES OBSCVRVS TRIPODVM coruum dicit, qui in tutela Apollinis est. cur autem coruus Apollini sit dicatus, haec fabula est: Apollo, cum Coronidem grauidam fecisset, coruum ei custodem apposuit, ne quis ad

---

1 parte caeli **Pb** | parte *om.* **Pa** | ut . . . laeuum *om.* **Pb** | Virgilius *om.* **L** ‖ 2 caeli genitor de parte *Verg.* | et per totum **LPa** ‖ 3 dextera **MPa** ‖ 4 leuo **Pa** leuā **M** ‖ 5 mouisset **M** ‖ 6 hic *Statius om.* **L** ‖ 7 cogamur ire **L** | q̄ **Pa** ‖ 8 ad dexteram partem **M** aperte dextra **Pb** | auibus *om.* **Pb** ‖ 9 credibilem **M** ‖ 11 nunc **Pb** | dubitationem **P** | caligant *corr. in* caligant√ **M** ‖ 13 aut *et* dixit *del.* **M** ‖ 15 Virgilius *om.* **M** ‖ 16 casu **Pb** | petiuit **Pb** | serenos autem *om.* **Pb** ‖ 17 dixit *om.* **Pb** ‖ 18 id est *om.* **LPb** ‖ 19 quoddam **M** | strepitu **Pb** ‖ 20 uides . . . dederit *om.* **MPb** | nullus **Pa** ‖ 22 lictore *superscr.* t **M** lictera **Pa** pectora **L** | plangeñt **Pa** ‖ 23 coruus **Pa** | dixit **Pb** | quia **M** quod **Pb** ‖ 24 tutelam **P** | est Apollinis **L**

eam occulte temerator accederet. cum hac Lycus occulte concubuit, quem fulmine Iuppiter exstinxit. ipsam Coronidem Apollo sagittis occidit, cuius mortuae exsecto utero Aesculapium produxit in lucem. unde Virgilius ⟨Aen. VII 773⟩: 'fulmine poenigenam Stygias detrusit ad undas' id est per poenam matris natum. coruum autem ex albo nigrum fecit, unde lac album Homerus dicit aut in calice aut in alio uitreo uase missum in sole umbram non facere. unde lac digestum dicit. ait enim: γάλα λευκόν.

507 AVIS VNCA MINERVAE huius alitis talis est fabula: Nycteus, Aethiopum rex, felix, si nunquam pater fuisset, filiam habuit Nyctaeam nomine. quae cum scelerato amore patrem diligeret, amorem suum nutrici confessa est infandumque petiuit auxilium. ea, cum mentita esset domino suo Nycteo a quadam illum extranea diligi uirgine, impetrauit, ut filiae suae imprudens uteretur amplexibus. sero illi cognitum facinus statuit uindicare. quapropter agnitam inter ipsos amplexus filiam cum uoluisset exstinguere, illa Mineruae implorauit auxilium. cuius protectione periculo est erepta uersaque in auem, quae ex conscientia commissi facinoris diei fugit aspectum et Mineruae tutelae dicata est. alii dicunt filiam Proeti fuisse patrisque uim timentem aufugisse, quam Minerua mutauit in noctuam.

508 NON VENIT AVGVRIO MELIOR QVI VVLTVR id est uultur, qui solet bona omina augurantibus facere. cuius

---

1 occultū **Pa** | lix' **Pa** ‖ 2 Iuppiter fulmine **LPb** ‖ 3 interfecit **M** | exsectę *superscr.* o **M** ‖ 5 stigias *corr. ex* stigiis **M** | destruxit **Pa** detruxit **Pb** ‖ 6 ex nigro album **MPa** ‖ 9 Δ 434 E 902 | galea **Pa** *corr. in* galeam **M** galeaą **Pb** ‖ 11 niteus **Pb** | & tyopon *superscr.* h **M** ‖ 12 habuit filiam **MPb** | Nyctaeam **L** noyctin **M** ninctan **Pa** nicti **Pb** Nyctimenem *Myth.* ‖ 14 infandum **M** ‖ 16 inprudens **MPa** ‖ 17 ille *Kohlm.* | uindicare *corr. in* indicare **M** ‖ 19 inplorauit **M** ‖ 20 periculum euasit **Pb** | conuersaqȝ **Pb** que uersa **Pa** ‖ 21 ex *om.* **Pa** | conscia **L** ‖ 22 Proeti *om.* **Pb** ‖ 23 patrisque . . . aufugisse *om.* **Pb** | patris **MPa** ‖ 25 AVGVRIIS **L** *Statius* | QVAM **L** ꝑ **Pa** ‖ 26 omnia **Pb** om̄a *corr. in* omina **M** | ferre **LPb**

auis auspicio fundata dicitur Roma. quod Lucanus praeteriens tetigit ⟨VII 437⟩ dicens: ‘uulturis ut primum laeuo fundata uolatu’.

511 ET FERALIA BVBO cum filiam suam Ceres raptam a Dite comperisset, conquesta a Ioue impetrauit, ut ei filia redderetur, ita tamen, si nihil apud inferos gustauisset. et cum in eo fuisset, ut matrem filia sequeretur, Ascalaphus, qui apud inferos erat, dixit Proserpinam e pomario Ditis e malo punico gustasse tria grana. indignata Ceres conuertit Ascalaphum in bubonem. de Proserpina uero ficta sic fabula est. ceterum tenore philosophiae diuina anima esse signatur, quae indicans naturae nefariae cogitationes et polluens necessitate haesit tenta infernali hoc mundo praelibans dira ui. qua eius fruge id est cruentis epulis. buboni autem tale studium non tam fabula quam natura praescripsit, quam sit ferale bubonis augurium, testis est poeta Virgilius ⟨Aen. IV 462⟩: ‘solaque culminibus ferali carmine bubo’.

516 VARII PATER OMINA PHOEBI saepe, inquit, tuli Lind. p.
uaria Phoebi omina, ex quo me inter reges semideos pinus duxit Thessala. dicit autem: ex illo tempore, quo cum Argonautis uectus sum. semideos reges ait, quia

---

1 roma dicitur **Pb** | non praeteriens **L** ‖ 4 ET *om.* **L** ‖ 6 gustasset **Pb** ‖ 7 ut *om.* **Pb** ‖ 8 qui *om.* **Pb** ‖ 9 epomanio **Pb** epomaro **Pa** epamario *corr. in* epomario **M** | dicti se e **Pb** | e] ///e **M** (de?) | gustauisse **L** ‖ 11 sic ficta **L** sic facta **Pb** | fabulat **Pa** (*om.* est) | tenere **M** teneř **Pb** ‖ 12 anima signatur esse diuina **Pb** | indicans **L** insidens **M** incidens **Pa** indicens **Pb** ‖ 13 fariȩ **M** | ɔgitationes **Pa** | pollutus **Pa** | haesit] exit **Pb** | tem͏ͧta **M** certa **Pb** retenta **Lc** ‖ 14 dira *corr. in* dura **M** diram **Lc** dirȩ *Mon.* | uim **Lc** aui *Mon.* | quia **Pb** *Mon.* qꝫ **Pa** | frugem **MP** | id est *om.* **Pb** ‖ 15 cruentes **Pa** | *ad locum corruptissimum uide Barthii animaduers.* ‖ 16 praescripsit . . . est *om.* **Pb** | p̄dixit **M** | quam] qui *corr. in* quia **M** ‖ 17 solaque *om.* **L** ‖ 18 cul. **Pb** *om.* **LMPa** | carminib' ferali **M** carmine ferali **Pa** | bubo *om.* **M** ‖ 19 PATER *om.* **Pb** | SAEPE TVLI. Tuli, inquit, varia omina Phoebi **L** ‖ 20 me] omine **L** ‖ 21 dixit **Pa** | ducit autem *del.* **M** | quo *corr. in* qua **M** ‖ 22 sum] sc. Iason Colchos petit **L** | ait aut **Pa**

filii regum omnes fuerunt, qui in illa naui impositi sunt. Thessala autem pinus Argo, quae in Pelio monte Thessaliae fabricata est. Peliae igitur, Neptuni filio, a sortibus praeceptum erat: cum Neptuno sacrificaret et aliquis nudo pede superuenisset, tunc ei mortem appropinquare. is ergo, cum annua sacra faceret Neptuno, Iason, Aesonis filius, cum uenisset ad flumen, in limo unum ei calciamentum adhaesit. ille ut celerius ueniret, neglexit. cum superuenisset sacrificio, Pelias aspexit et memor sortium iussit eum arietis pellem inauratam a Colchis petere a rege Aeeta. qui conuocata Graecorum nobilium inuentute Colchos profectus est.

521 AVDITVS IASONE MOPSVS Mopsus, Apollinis et Mantus filius. amicitia Iasoni fida coniunctus diuinandi peritus. ait ergo nunc Melampus: non plus me auditus est Mopsus imminentibus cladibus, cum ego futura praedicerem. in tantum enim magnus fuit Mopsus in augurandi peritia, ut post mortem ei templa dicata sint, a quorum adytis saepe homines responsa accipiunt.

523 QVAMQVAM MAIORA PARANTVR id est maiora uideo, quam timemus. Lucanus ⟨I 635⟩: 'sed uenient maiora metu'.

526 STRYMONIA Strymon fluuius est Thraciae. est autem in septentrione. ut ⟨Aen. X 265⟩ 'Strymoniae dant signa grues'.

527 CLEMENTIA NILI quia ibi nunquam frigus est. ut Lucanus ⟨X 165⟩: 'nunquam fugiente rosa'.

528 HAC RERE IN IMAGINE THEBAS in hac imagine

---

2 autem . . . Thessaliae *om.* **Pb** ‖ 3 fabricatus **M** ‖ 6 daret **M** | Neptuno faceret **L** ‖ 8 uenit **Pa** | superueniret **L Pa** ‖ 9 a sacrifitio **M** | rexpexit **Pb** | sortis **Pb** ‖ 10 auream **Pb** ‖ 11 Oeta **LMP** ‖ 13 Mopsus *om.* **Pb** ‖ 14 Mantus *Myth.* imantis **MP** Himantis **L** | ciunctus ē **M** ‖ 15 me *om.* **M** ‖ 16 cladibus . . . augurandi *om.* **Pa** | classibus **Pb** | ego *corr. ex* ergo **M** ‖ 17 enim *om.* **Pb** ‖ 19 accipiebant **Pb** ‖ 20 ET MAIORA **L** ‖ 21 quē **M** ‖ 26 que **Pa** ‖ 28 has **P** *corr. in* hac **M** | re *superscr.* re **M** *om.* **Pb** | IN *om.* **MP**

esse finge Thebas. reddit causas, cur pro Thebis accipi debeant cygni: quia, ut Thebani muris, illi se gyro uallabant.

532 ARMIGERAS significat aquilas, quae in tutela sunt Iouis.

533 CONCIPE REGES finge, inquit, tibi Argiuorum reges, quia septem reges contra Thebas conspirauerunt.

534 NIVEI GREGIS cygnorum scilicet. Lind. p.

537 ET PLVMIS STILLARE DIEM quia excussae in congressu plumae mixtae sanguine ex aere cadunt. ut Virgilius <Aen. XI 724>: 'tunc cruor et uulsae labuntur ab aethere pennae'.

539 SVBITA FACE SOLIS INARSIT omnes aquilae, quas pro septem ducibus interpretatur, eo genere periturae sunt, ut ipsos duces exitium manet, ut docebimus, Capaneus fulmine. ideo dixit 'face inarsit', quod ausus sit dei contemptu arma tollere, et cum in altum sustollitur contra fas, fulminatus decidit. ut Virgilius <Aen. VI 16>: 'insuetum per iter gelidas enauit ad Arctos'.

540 ILLVM VESTIGIA ADORTVM Parthenopaeum significat, qui puerili aetate maiora uiribus suis temptando confossus est.

542 HIC HOSTI IMPLICITVS Polynicen significat, qui fratri morienti implicitus fuit. HVNC FVGA RETRO Adrastum dicit, quia solus euasit. ut Virgilius <Aen. VI 480>: 'et Adrasti pallentis imago' id est timore fugientis.

---

1 fingit **Pb** fingunt **Pa** finx̄ **M** | thebas esse **M** esse thebas **Pb** | Thebas *om.* **Pa** | redde **Pa** | accep̄ **Pa** ‖ 2 qui autem **Pb** | thebanis **Pa** | giro *add. man. 2* q; **M** ‖ 4 quia *corr. ex* qua **M** | sunt in tutella **Pb** ‖ 5 Iouis erant **L** ‖ 6 finge . . . septem reges *om.* **Pb** | finge iam **L** finge has **Pa** ‖ 7 septem enim (*om.* quia) **L** ‖ 9 in *om.* **Pb** ‖ 11 tum *Verg.* | cruore uulsę **M** cruor euulsę **LP** ‖ 12 pinnę **MPa** plumae *Verg.* ‖ 13 facie **Pa** ‖ 14 per **Pb** | interpretantur **L** ‖ 15 CAPANEVS FVLMINE **L** ‖ 16 ideo **MP** inde **L** | inarsit face **L** ‖ 17 substolitur **Pb** sustolleret **L** ‖ 19 enaui (*om.* ad) **Pa** ‖ 21 maioribus **Pa** | tentando **L** tentare **Pb** ‖ 22 confessus **Pa** confusus **M** confisus **Pb** ‖ 23 hoste **P** *corr. in* hosti **M** ‖ 24 inplicitus *utroque loco* **M** ‖ 25 qui **L** q3 **Pa** | soli/// **Pa**

544 HIC NIMBO GLOMERATVS OBIT Hippomedontem significat fluminis periturum esse uertigine. HIC PRAEPETE VIVA Tydeum dicit, quia interfectoris sui Menalippi oblato sibi capite cerebrum eius, dum moreretur, absorbuit.

d. p. 109 546 QVID FVRTIM INLACRIMAS Amphiaraus Melampo dicit: 'quid fles, quia uides me moriturum? augurium cadentis cygni mihi finem uitae portendere ego cognosco'. notandum, quia uocatiuum Melampu dixit.

549 TERROR HABET VATES qui non tantum uidisse se crederent, sed fuisse perpessos. PIGET piget eos exauditos fuisse, quos utique pigere debuisset, si eos auguria fefellissent. sed quia mala compererant, piget irrupisse uolantum concilia.

551 AVDITIQVE declamatio e contrario. ut Lucanus ⟨II 4 sq.⟩: 'cur hanc tibi, rector Olympi, sollicitis uisum mortalibus addere curam?' VNDE ISTE PER ORBEM διαπόρησις poetica. quaerit enim, unde prius hominibus studium augurandi uel uaticinandi uenerit.

555 ERVIMVS QVAE PRIMA DIES id est: de secretis elicimus, quae dies mundi aut natalis aut finis sit.

556 QVID BONVS ILLE secundum mathematicos, apud quos dicitur Colopeus.

558 ASTRORVMQVE VICES matheseos, ubi sit luna uel quo signo, uel quae astra significent. NVMERATAQVE

---

1 hic *corr. ex* hinc **M** ‖ 3 qui **L P** | Melanippi *legendumst* ‖ 4 dum moriretur eius **Pb** ‖ 5 QVID . . . dixit *secuntur post* 549 . . . concilia **Pa** | quid *corr. ex* qui **M** | lacrimas **Pb** ‖ 6 quod **L** que **Pa** quia **MPb** ‖ 7 ꝑtendere **M** ‖ 8 quia **MPb** quod **L** q; **Pa** ‖ 9 quia non tamen **Pb** ‖ 10 perpessos c. **Pa** | PIGET *om.* **Pb** | exaudit' **M** ‖ 11 pigetis **Pa** pinege (*om.* debuisset) **Pb** ‖ 12 se fefellissent **M** | q̆ **Pa** | rupisse **L** inrupisse **Pa** ‖ 13 uolatum **Pa** | concilia *corr. ex* consilio **M** concilio **Pa** consilio **Pb** ‖ 14 ut *om.* **L** ‖ 16 ORBEM] omnibus **Pb** ‖ 17 diaphoresis **P** diaforesis **M** | mortalibus **Pb** ‖ 18 uel uaticinandi *om.* **Pb** ‖ 19 elisimus **M** ‖ 21 apud quos . . . 558 . . . matheseos *om.* **Pb** ‖ 22 Caelopeus **L** celopeus **Pa** colopeus **M** Colopus **Lm** *latetne* Caelus pater *uel tale quid?* ‖ 24 numerata **M**

SEMINA LVNAE si semina, propter spumam magicae artis, si semita, propter obliquum circulum, quo cursus exercetur. numerata autem, quia per numerum dierum flammarum suarum augmenta detrimentaque recipit.

559 THESSALICVMQVE NEFAS artem magicam dicit, quia cadauera cogit futura praedicere. AT NON PRIOR AVREVS ILLE non ut antiqui aureo saeculo fuerunt. sicut Virgilius ⟨Aen. VIII 315⟩: 'gensque uirum truncis et robore nata'. ad hoc Saturnum expulsum et aureis saeculis praefuisse. ut est ⟨Aen. VIII 324 sq.⟩ 'aurea quae perhibent illo sub rege fuere saecula'.

560 SCOPVLISQVE SATAE huius fabulae quod argumentum sit, accipe. Iuppiter, cum uideret humanum genus relicta innocentia uitiis se dedisse, emendaturus publicam mortalitatis pestem etiam periculo naturae diluuio et effusione imbrium terras operuit atque ita uniuersum genus hominum deleuit. in communi ruina habuit reuerentiam pietas. Deucalion namque et Pyrrha, fratres idemque coniuges, cum illibata sanctitate meruissent numinum misericordiam, nauicula uecti Delphos impositi sunt ibique Themidis, quae oraculo praeerat, audierunt responsum: ita posse reparari humanum genus, si ossa matris post terga iactarent. obscurata ueritas errore

---

1 SEMINA] scientia **Pb** *utroque loco* | magne **Pa** ‖ 2 obliqū **Pb** oblicu **Pa** obliquum **LM** | qua **MP** | exerc&ˢ **M** exercet **LP** ‖ 3 que **Pa** ‖ 4 flamma sua **Pa** | augumentū **Pb** | recepit **Pa** ‖ 6 quia **MPb** quae **LPa** | AT NON *om.* **L** ‖ 7 fuerint **M** | sicut] sic **L** ut **Pb** ‖ 8 Virgilius . . . nata *om.* **L** | et *om.* **Pa** ‖ 9 nati **MPa** | ad haec **LP** ‖ 10 aureaque ut **LPb** ‖ 11 prohibent **Pa** | illos **Pa** ‖ 12 Scopuloque **Pb** ‖ 13 accipere **Pb** | genus humanum **Pb** ‖ 14 uitiis *om.* **Pb** | dedisse *corr. in* dedidisse **M** | publica . . peste **MP** ‖ 15 etiam *om.* **Pb** | pericula **Pb** | naturae] nñe **Pb** | diluuii **Pb** diluui **Pa** *om.* **L** | et *om.* **LP** *add. man. 2* **M** ‖ 16 terras imbrium **Pb** ‖ 17 hominum genus **Pb** | deleuit, communi ruina. **L** | in communem ruinam **Pb** in commune ruine; (*corr. in* ruina) **M** | abiit **Pb** | reuerentia **P** ‖ 18 decalicē **Pa** ‖ 19 sanitate **MPa** ‖ 20 misericordia **Pa** ‖ 21 sunt *om.* **MP** | ibiq; *superscr.* o **M** | t(h)emis **P** *corr. ex* themisq; **M** ‖ 23 matris *post* terga *iterauit* **M** | obscura **Pa**

fuit, usque dum prudentia melior oraculo fieret. intellexerunt enim matrem terram significari quippe rerum omnium genitricem, ossa uero eius lapides. unde Virgilius ⟨georg. I 62⟩: 'Deucalion uacuum lapides iactauit in orbem'. itaque saxa post terga iacta mirumque dictu homines nati, atque ita solitudinem orbis repleuit ingenium et pietas. — diluuium uero hoc quod dicitur, falsissimum est. nam usque nunc durat et mundus omnis tectus est undis. fama cataclysmi inanis est nec fieri potuit, sed mystice per fabulam figuratum est, quia, ut diximus, genus mortalium iniuria atque ignauia inuasit. dicit autem antiquis ista requirendi curam penitus non fuisse. VEL ROBORE GENTES ut Virgilius ⟨Aen. VIII 315⟩: 'gensque uirum truncis et duro robore nata'.

562 QVID CRASTINA VOLVERET AETAS Horatius ⟨carm. I 9, 13⟩: 'quid sit futurum cras, fuge quaerere'.

565 ET NVLLA MODESTIA VOTI quia illicita semper optamus.

nd. p. 110 566 DAMNATAQVE VERTICE SERTA absoluta. Virgilius ⟨ecl. V 80⟩: 'damnabis tu quoque uotis' id est persolues.

569 SVB PECTORE THEBAE quae futura sunt aliis, sunt praesentia sacerdoti.

573 TE PVDOR ET CVRAE erat enim et augur et medicus. ut Virgilius ⟨georg. III 550⟩: 'Amythaoniusque Melampus'.

---

2 enim *om.* **M** | terra **P** | significare **L** significat **Pb** sig̃ **Pa** | omnium genitricem rerum **Pb** || 3 lapides eius **LPa** | unde] ut **Pb** || 4 decalion **Pa** *corr.* **M** || 5 saxa *corr. ex* saxaqȝ **M** *om.* **Pb** | tergaq; ossa ioctata mirum dcū **Pb** | iacta sunt **L** || 6 ita *om.* **L** || 7 namque **LP** || 8 usque *om.* **Pa** | est *om.* **M** || 9 sed] si **Pa** || 10 aut **Pa** | dixit **P** dixi **L** || 11 iniuria *scripsi* uitia **L** inuitia **Pb** mitia **Pa** inincia *corr. in* inscicia **M** | atque **LPa** eque **MPb** | inusit *corr. in* iuusit **M** | dicunt **Pb** | antiquis *om.* **Pb** | istam **LPa** || 12 recurendi **Pb** requienda **Pa** | cura **P** | VEL *om.* **L** | uim rubore genas **P** || 13 ut *om.* **L** || 15 QVOD **LPa** | VOLVERAT **L** uoluerit **Pb** | Horatius *om.* **Pb** || 17 inlicita **M** || 19 VERTICE *om.* **MP** || 20 uoti **L** | absolues **Pb** || 22 praesentia sunt **L** || 24 amithoniusque **P**

576 ANNOSAQVE VASTANT id est: quae sunt iussa, implere festinant cupiditate pugnandi.

582 TVNC FESSA PVTRI RVBIGINE Lucanus ⟨I 243⟩: 'et scabros nigrae morsu rubiginis enses'.

587 PECTORIBVS TEMPTARE Virgilius ⟨Aen. XII 88 sq.⟩: 'simul aptat habendo ensemque clipeumque et rubrae cornua cristae'. CORTYNIA Cretensia. ut Lucanus ⟨VI 214 sq.⟩: 'Cortynis arundo tenditur in Scaeuam'.

589 RVBVERE LIGONES naturam ignis expressit, quae facit ferrum rubescere.

590 SANCTIS E STIRPIBVS hoc est: non pudebat illos de sacris lucis praefixisse lanceis hastilia. ut Virgilius ⟨Aen. XII 770⟩: 'sed stirpem Teucri nullo discrimine sacrum'.

597 CONTRAHIT tanta saxa de uertice ab EnceIado Lind. p. 1
uolui dicit, ut mare fieri possit angustum, quod Italiam a Sicilia separat. ut Lucanus ⟨III 63⟩: 'ne rupti repetant confinia montes'. [nam olim, ut dicit Sallustius, Italiam Siciliae constat iunctam fuisse. sed medium spatium aut propter humilitatem obrutum est aut propter angustiam scissum. ut autem curuum sit, facit natura mollioris Italiae, in quam altitudo et asperitas Siciliae aestum relidit.]

602 ET AEQVI IMPATIENS qui idcirco diu tutus fuerit, quod ei supremus dies seruabatur in Thebas.

---

1 iussa sunt **LP** ‖ 2 inplere **M** ‖ 3 RVBIGINE **LP** *corr. ex* robigine **M** | Hinc Lucanus **L** hinc **Pa** ‖ 5 APTARE **L** dētare **Pb** | ut Virg. **LPa** ‖ 6 simul] scribit **Pb** | et clipeum **Pb** ‖ 7 cortinea **Pa** cornua **Pb** ‖ 8 Cortynia **L** cornis **M** | harundo **Pa** | tend. i. Sc.] īstenqȝ **Pb** | scetiam **Pa** saeuā &c. **L** ‖ 11 sanctas **P** | E] a **P** | hoc est **Pb** hic **L** hoc **Pa** huius **M** ‖ 12 prefecisse **Pb** ‖ 13 Teucri *om.* **L** ‖ 15 enchelade **M** enchela(n)de **P** ‖ 16 posset fieri **Pb** ‖ 17 ut . . . ait *om.* **Pb** | rupta **M** ruptis **Pa** ‖ 18 nam . . . relidit *om.* **M** | ut *om.* **L** | *uide Maurenbrecher II p. 168* ‖ 19 siciliā **Pb** | constat *om.* **L** | fuisse coniunctam **Pb** | fuisse *om.* **Pa** ‖ 20 per **P** | obruptum **Pa** abruptum **L** | per **P** ‖ 21 ut **P** aut **L** | autem *Seruius* dum **LP** ‖ 24 D. T. ET **L** | equum **Pb** | INPATIENS **LM** | diu *om.* **Pb** ‖ 25 ei] & **M** | seruabitur **Pb** ‖

603 LARGVSQVE ANIMAE ut Horatius ⟨carm. I 12, 37 sq.⟩: 'animaeque prodigum Paulum'. MODO SVASERIT IRA qui, si iratus esset, posset uitam summa felicitate contemnere. ut Virgilius ⟨Aen. IX 205⟩: 'est hic, est animus lucis contemptor'.

604 HABITATOR OPACAE utique Centaurus. ut Virgilius ⟨Aen. VII 674 sq.⟩: 'ceu duo nubigenae cum uertice montis ab alto descendunt Centauri'. PHOLOES mons Thessaliae, in quo habitauerunt Gigantes. talis ergo erat, quales Gigantes aliquando fuerunt. magnitudinem eius ex Gigantibus comparauit et Cyclopibus, de locis quibus fuerunt, notans. ut Virgilius ⟨Aen. III 677 sq.⟩: 'cernimus . . . . Aetnaeos'.

607 IGNAVIA CLAMAT ut Virgilius ⟨Aen. XI 733⟩: 'quae tanta animis ignauia uenit?'

609 VNIVS secutus auctoritatem Virgilii dactylum posuit unius. ut ⟨Aen. I 41⟩ 'unius ob noxam'.

613 INSANO PENITVS SECLVSVS IN ANTRO ut est ⟨Aen. VI 99⟩: 'horrendas canit ambages antroque remugit'.

615 MIHI NVMEN ET ENSIS totum Virgiliane de Capaneo ponit. ait enim ille ⟨Aen. X 773⟩: 'dextra mihi deus et telum, quod missile libro'.

617 QVAE TANTA POTESTAS quae illi praestatur, ut futura cognoscat.

620 OECLIDES Amphiaraum, Oeclei filium, dicit.

id. p. 112 621 NON EQVIDEM EFFRENO non me timor aut terror

---

1 ANIMO **L** ‖ 2 animaeque magnae *Horatius* ‖ 3 Quod si **LPa** quasi **M** | esset **Pb** esse **LMPa** | summā **Pa** | facilitate **L** | contemneret **L** ‖ 6 ut *om.* **L** ‖ 7 ceu **L** ecce **Pa** ee **M** ut **Pb** | nubigine **Pa** ‖ 8 PHOLOE **L** | 9 in quo . . Gigantes *om.* **LP** ‖ 10 atn gigantes **Pb** ‖ 11 conparauit **Pa** ‖ 12 *post* notans *Kohlm. inseruit* AETNAEOS FRATRES ‖ 13 & eneas **Pa** Aetneas **L** | 14 ut *om.* **LM** ‖ 15 quae *om.* **Pb** ‖ 16 auctoritate **Pa** | uirgilius **Pb** ‖ 17 unius[1] *om.* **LPb** ‖ 18 secutus **P** | est *om.* **Pb** ‖ 20 uirgiliane **M** uirgilius **Pb** uirgilia **Pa** hoc ex Virgiliana sede **L** Virgiliano de capite **Lm** ‖ 21 ille *om.* **Pb** ‖ 25 amphiarum **Pa** *corr. in* amphioraum **M**

furiosi iuuenis de secreto agit ad publicum, sed amor ciuium et cura rei publicae. ordo talis: non elicior tenebris dictorum metu et iuuenis profani effreno clamore commotus.

623 ALIO MIHI DEBITA FATO iam coepit pericula sua promere ab exitu suo inchoans, quoniam hiatu terrae se cognouerat periturum.

624 DARI MORTALIBVS ARMIS id est me occumbere. ac per hoc non timebo Capanei iram, quia ei me non licet occidere.

626 QVOD VLTRA EST quia futurum est, quia ultra praesens tempus est.

632 OMINA CVRAE non timori sunt uobis deorum responsa, quia inprospera sunt?

633 QVID ME PERSEI Aphesantem significat montem, in quo auguria captauerant. de hoc enim Perseus primum uolauit, quando ad caput Gorgonae auferendum profectus est. dicit ergo nunc Amphiaraus: si hoc facturi eratis, quod suadet furor, cur me augurandi causa sollicite misistis ad montem?

637 CONSVLTI id est quae oracula petendo consului.

641 VIDI HOMINVM manifestus iam metus est. DIVVMQVE quare? aut propter Venerem aut Iunonem, quarum altera Thebanis, altera timebat Argiuis. an omnium, quia

---

1 ait **P** | ac puplico **MPb** ac publice **Pa** ‖ 2 talis est **Pb** ‖ 3 effreno **Lm** effero **LPb** offero **Pa** *corr. in* effero **M** ‖ 5 debito facto **Pb** ‖ 6 incohās **Pb** | hiatu . . . se] ia t^e se **Pa** ‖ 9 ac . . . occidere *om.* **Pb** | pro hoc **LPa** | que **Pa** | non me **L** ‖ 11 quid **Pb** | quia[2] *corr. in* qua **M** quod **LPa** ‖ 13 timoris **Pa** | uobis sunt **Pb** sunt ut **Pa** | eorum **M** ‖ 14 improspera **L** ‖ 16 captauerat **L** | de hoc] ad hui' **M** ‖ 17 Gorgonis **L** ‖ 18 est *om.* **Pa** ‖ 19 furor suadet **LP** | auguriandi **Pa** ‖ 21 id est *om.* **L** | oraculo **M** | petenda **L** petende **Pa** ‖ 23 hominem **Pb** | iam] id est **Pa** | motus **M** | est *om.* **Pb** | diuum **M** ‖ 24 quare *om.* **LPb** q̃ȝ **Pa** | aut[1]] autem **Pa** | quorum **Pa** ‖ 25 altera[1] *om.* **Pb** | timebat *corr. ex* timebit **M** | an] aut **L**

Capaneus animos erat elaturus in caelum? ut Lucanus (Iliacon): 'atque Helenae timuisse deos'.

642 PENSO id est cito hominum fata rumpentem. ut Lucanus ⟨III 19⟩: 'lassant rumpentes stamina Parcae'.

643 DEVS id est Phoebus, qui incensis uobis ardore bellandi opponit augurium.

645 NOVALIA CADMI Thebanos campos significat, quibus olim seminante Cadmo dentes draconis seges nata est armatorum. proprie ergo dixit noualia agrorum loca, quae annis singulis situ seruantur ad semina iacienda. Virgilius ⟨ecl. I 70⟩: 'impius haec tam culta noualia miles habebit?'

647 IBIMVS id est in bellum. mire et hoc uult futurorum necessitate compleri, ne quid furori suo Capaneus assignet.

L p. 113 648 ET VNI ISTA TIBI ista, quae praedicis, tibi soli contingant. ut Virgilius ⟨Aen. XI 399 sq.⟩: 'capiti cane talia, demens, Dardanio'.

650 ET TVA NON VNQVAM proueniat, inquit, tibi, ut aures tuas nunquam tubarum irrumpat clangor.

656 LEGATVS AD HOSTES repete regnum Polynicis.

657 HAEC PACEM [SERTA quasi manu significet] serta, quae Amphiaraus gerebat in capite.

658 ABSTRVSAQVE SEMINA RERVM ut sacrilegus dicit,

---

1 animūs **M** animas **Pb** ‖ 2 Iliacõ **L** illiacon *Mon.* hillia con **M** Hylaicus **Pa** *om.* **Pb** *cf. Hosii edit. p. 329* | atque . . . 642 . . . Lucanus *om.* **Pb** | elene **M** ‖ 3 cito] et **Pa** | rumpentem . . . lassant *om.* **Pa** ‖ 4 lassat **Pb** ‖ 5 id est *om.* **Pb** | phebi **Pa** | incensus **MP** | ardorē **MP** ‖ 6 belli **L** | ponit **LmPb** ‖ 8 nata *om.* **Pb** ‖ 9 prope **Pa** | dixit ergo **Pb** | agrorum *Kohlm. coll. schol. XII 234* arborum **LMP** ‖ 10 situ quȩ **Pb** tu **Pa** ‖ 13 id est] scilicet **Pb** | et *om.* **L** ‖ 14 necessitatem **LPa** | furiosi Capaneum **Pa** ‖ 16 praedicis *om.* **M** ‖ 19 sc. proueniat; tubarum sonitus nunquam irrumpat clangor **L** tuba sonitus irrumpat clangor **Pa** | inquam **Pb** ‖ 20 irumpunt clamor **Pb** ‖ 21 LEG. A. H. *iterat* **L** ‖ 22 SERTA . . . significet *om.* **LM** | manum **Pa** ‖ 24 Abstrasaque *corr. in* obstrusaque **M**

quia, quaecumque eueniunt, mundi uertigine, non numinum dispositionibus fiant.

659 ELICIVNT reuera, quicquid loqueris, fatum est, aut tuo arbitrio fata disponis. MISERET SVPERVM totum hoc secundum Epicurum dicit poeta. ait enim Lucretius ⟨II 646—648. 651⟩: 'omnis enim diuum per se natura necesse est immortali aeuo summa cum pace fruatur, semota a nostris rebus seiunctaque longe: nec bene promeritis capitur nec tangitur ira'. ut Virgilius ⟨Aen. IV 379 sq.⟩: 'scilicet is superis labor est, ea cura quietos sollicitat'. miseri, inquit, dii sunt, si tuis precibus mouentur ad praedicenda mortalibus futura.

661 PRI|MVS IN ORBE DEOS FECIT TIMOR negat deos **Lind. p.** ulla re alia celebrari nisi timore mortalium. ut Lucanus ⟨I 486⟩: 'quae finxere, timent' et Petronius Arbiter istum secutus ⟨fragm. XXVII 1 B.⟩: 'primus in orbe deos fecit timor'. [sic et Mintanor musicus: 'deum, doloris quem prima compunctio humani finxit generis'.]

663 GALEIS poculum enim militis galea est. ut Lucanus ⟨IX 509 sq.⟩: 'sic concitus ira excussit galeam, suffecitque omnibus unda'.

665 VENTISQVE quia solent augures uentorum flatibus futura cognoscere.

666 PROFERRE DIEM dilationem bello dare. ut Terentius ⟨Andr. 328 sq. F.⟩: 'saltem aliquot dies profer, dum proficiscor aliquo'.

---

1 quia] q̇ȝ **Pa** ‖ 2 depositionibus **Pa** | fiat **MPa** fiunt **L** ‖ 4 deponis **Pa** | misereret **Pb** ‖ 6 omnes **Pb** | enim *om.* **M** | per se diuom *Lucr.* | pro se **LP** ‖ 7 Immortale **L** | aeuo] uotum **Pa** quidem uotum **L** | cum pace summa **Pb** cum p̋ce summa **M** prece summa **LPa** | fruuntur **Pb** ‖ 8 rebus nostris **Pb** | disiunctaque **L** iunctaq; **MPb** iunctosqȝ **Pa** ‖ 9 ut] & **L** ‖ 10 his **LP** | laborem **Pb** laboreȝ **Pa** ‖ 11 misera **Pa** | diis **Pa** hii dii **Pb** | tuis] cuius **Pa** *om.* **Pb** ‖ 12 futura mortalibus **LP** ‖ 13 primū ... deus facit **Pa** ‖ 14 alia re **L** ‖ 15 qui **M** | fixere *superscr.* n **M** ‖ 16 deus **Pa** ‖ 17 sic ... generis *om.* **M** | minitator **Pb** *cf. Fulgent. ed. Staveren p. 625* | quę prima **P** prima quem *Duebnerus* ‖ 20 sic *om.* **L** si **Pa** ‖ 21 undam **Pb** ‖ 22 que **Pa** ‖ 25 saltem

669 INSANIRE MANV furere manibus, bellare, non ut tu uaticinationibus furis. FRAGOR populi clamor hortantis, ut Capanei sententiam sequerentur. sic Lucanus ⟨I 387 sq.⟩: 'elatasque alte, quaecumque ad bella uocaret, promisere manus'.

672 FLAMINA nam Fauonii flatu solutae niues addunt fluminibus incrementa. ut Lucanus ⟨V 465 sq.⟩: 'at Genusum nunc sole niues, nunc imbre solutae praecipitant'.

CONCRETO FRIGORE definitio niuis: quid est nix? — concretum frigus.

115 678 NON AMPLIVS AEQVO CORDE FERENS id est ulterius aequo corde mariti gemitus ferre non potuit Argia, castitatis affectione deuincta.

681 ET FLETV SIGNATA GENAS nam quaedam uia apparet lacrimarum in plangentis facie, et in maestorum uultibus orbitam suam tristitia dereliquit.

682 PARVVMQVE SVB VBERE CARO. Virgilius ⟨Aen. II 320 sq.⟩: 'paruumque nepotem ipse trahit'.

683 THESSANDRVM hic est 'Thessandrus Sthenelusque duces' Polynicis et Capanei filii. IAM NOCTE SVPREMA id est in fine constituta, cum explicatur 'ante nouos ortus' id est ante aduentum diei.

685 AD OCEANVM quia Arctos Oceano non mergitur positione cursus sphaerae circularis. ⟨Hom. Odyss. V 275:⟩ *οἴη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὠκεανοῖο.* sed

---

aliquo (aliquot **M**) ad proferendum proficiscar dies **LMPa** saltem aliquo profert dies **Pb**

3 sequeretur **L** ‖ 6 Flumina **M** *om.* **Pb** | fauoni **Pa** ‖ 7 at genus sum **MPa** at gesiosum **Pb** aut **L** ‖ 9 diffinitio **LPb** ‖ 11 nūc **Pb** | aequo amplius **M** ‖ 12 gemitus *om.* **Pa** ‖ 13 deuincta *om.* **Pa** ‖ 14 fle(c)tus **P** flecti **M** ‖ 15 lacrima **Pa** | in² *om.* **MP** ‖ 16 orbatam **Pb** | sua **Pa** | derelinquit **L** ‖ 19 est] enim **L** | *est uersus Aen. II 261* | Polynicis *om.* **Pb** ‖ 20 SVPREMA *om.* **MP** ‖ 21 in *om.* **M** ‖ 23 immergitur **L** ‖ 24 circularis *om.* **M** ‖ 25 *in libris leguntur haec:* o. i. e. a. d. o. a. m. o. p. a. c. e. &. * ιλοι. ποον οκεανος **L** o. i. e. d. o. a. m. o. p. o. e. e. & ιδιο poo nox ea noc **M** o. ι. e. a. d. o. a. m. o. p. o. c. e. et. iaoi. Po onoxe. anoe **Pa** o. i. e. a. d. lo. a. m. o. p. o.

fabulas, quae in septentrionem sunt fictae a Graecis contra ueri propositum, disseramus. Callisto, Lycaonis Arcadiae regis filiam, in comitatu Dianae Iuppiter cum uidisset, in amorem eius incidit nactusque a reliquis segregatam nymphis, in Dianam mutatus seductamque compressit et grauidam fecit. cuius cum crimen crescens uterus proderet, indignata Diana comitatu suo eam reppulit. quae exactis decem mensibus enixa est paruulum, qui Arcas cognominatus est. indignata Iuno, quod paelex sua ex Ioue etiam mater esset, Callisto uertit in ursam. cuius filius Arcas cum esset in adultam perductus aetatem, imprudens in matrem incidit ursamque credens misso telo eam perimere uoluit. non sustinuit Iuppiter ignorantem parricidium perpetrare statimque eos inter sidera rettulit. ille Arcturus et alio nomine Arctophylax uocatur, illa *ἄρκτος μείζων*, Latine septentrio maior appellatur. quod signum loco non mouetur neque mergitur. Tethys enim, uxor Oceani, nutrix Iunonis fuit, quae propter affectum nutritae eam prohibet in Oceanum cadere. unde Virgilius ⟨georg. I 246⟩: 'Arctos Oceani metuentes aequore tingui'.

688 LIMINA NOCTE PETAM intellegis, pater, causam esse mariti uxoris lacrimas, et si lingua mei animi non sit interpres.

---

c. e. (*deinde sequitur lacuna*) **Pb** *hunc Homeri uersum latere uidit Vollmer.*

1 fabule **MP** | in *om.* **Pb** | inscriptionem **Pa** ‖ 2 edisseramus **L** | Calyston **L** ‖ 3 regis arcadiae filia **Pb** ‖ 4 manentemque a reliquis speratam **Pb** ‖ 5 in diana **Pa** ‖ 6 utrū **Pa** ‖ 8 pauolum **Pa** ‖ 9 arctos **MP** | cognominata **M** cognomina **Pa** | pellex **LPb** pelix **MPa** | eius pellex (*om.* sua) **Pb** ‖ 10 etiam] et **Pa** *om.* **Pb** | Caliston **Pb** calypson **Pa** *corr. in* calyston **M** Calysto **L** | ursa **Pa** ursu **Pb** | cuius cum filius archas **Pb** ‖ 11 inprudens **M** ‖ 12 credens esse ursam **Pb** ‖ 13 sustinens **L** ‖ 14 statimque *corr. ex* statim **M** et statim **Pb** statim **LPa** ‖ 15 arectus **Pa** | aretrofilax **Pa** axctophilax **Pb** | nominantur **Pb** ‖ 16 mizon **MP** *μείζον* **L** | septentrion **Pa** ‖ 17 Thetis **LMPa** tethis **Pb** ‖ 18 quam **Pb** ‖ 19 nutrice **Pb** *corr. in* nutricis **M** | prohiberet **MPa** prohibuit **Pb** | unde] ut **Pa** ‖ 20 tingi **LPb** ‖ 21 intellige **Pb** ‖ 22 mariti causa esse? | marito **Pb** merito **Pa**

689 GENIALIA coniugalia. sed bene uxor super coniugis iurauerit partes. uiri enim genitalia conueniunt mulieribus.

693 TIGRIDIS HORROR totum Virgiliane amantis expressit affectum. Dido enim, ut Aeneae exprobraret duritiam cordis, ait ⟨Aen. IV 366 sq.⟩: 'sed duris genuit te cautibus horrens Caucasus Hyrcanaeque admorunt ubera tigres'.

697 ASPICE PROLEM Thessandrum dicit, qui patiebatur pudoris ignominiam, si dicatur exulis filius. Virgilius ⟨Aen. X 851 sq.⟩: 'idem ego, nate, tuum uiolaui crimine nomen pulsus ob inuidiam regno'.

700 QVEM DIXIT APOLLO id est quem oracula tibi generum per portenta dixerant.

701 NON EGOMET id est non cum furtiuo amore et culpabili Polynicen dilexi, sed ut exuli nuberem, tuis praeceptis parui, et ut maritum amarem, tuis monitis parui.

705 QVANTVS AMOR Lucanus ⟨VIII 75 sq.⟩: 'non legum iura nec arma, unica materia est coniunx miser'. nam maritum affectio commendat. si sit miser, auget misericordia caritatem.

707 ROGO peto, ut concedas, quod proficiscente marito dolebo, quod pugnante timebo.

---

1 GENITALIA **L** | semper **Pb** ‖ 2 iurauit **L** coniurauerit **M** | uiris **MPb** | gentilia *corr. in* genitalia **M** ‖ 3 *post* mulieribus *in* **LmMP** *sequitur* iuno (uino). *fortasse tale schol. latet:* uiris enim conuenit Hymen, mulieribus Iuno ‖ 4 uirginale **Pa** uirgilianum **Pb** Virgilianae **L** ‖ 5 ut *om.* **Pa** | exprobaret **LPb** *corr.* **M** ‖ 7 caucasus horrens cautibus **MPa** | h. qȝ. a. u. t. **Pb** *om.* **LMPa** ‖ 9 patietur **L** ‖ 10 ignomiam **M** ‖ 11 id est ego tite **Pb** | maculaui *Verg.* | numen **Pa** ‖ 12 regno] solio *Verg.* ‖ 13 quę **Pb** *corr. in* quę̄ **M** ‖ 15 id est *om.* **Pb** | cum furtiuo **L** confurtiuo **Pb** *corr. in* furtiuo **M** furtiuo **Pa** ‖ 16 culpa **Pb** | ut *om.* **Pa** | exulem **LM** | nuberem *om.* **LM** | tuis praeceptis parui *om.* **L** ‖ 17 maritum . . . parui *om.* **Pb** | amorem **LM** ‖ 19 QVANTVS . . . nam *om* **Pb** ‖ 21 commendat affectio **Pa** | misericordie **Pa** mi͠ę **M** minime **Pb** ‖ 23 quod] ut **Pb** qui *superscr.* đ **M** ‖ 24 quod . . . timebo *om.* **P**

714 SED MIHI MVLTA DEI ordo: sed mihi multa dei Lind. p. 11
gnique pondus subiciunt animo.

717 NATA MODVS eleganter religiosus pater sollicitae liae belli pollicetur effectum.

719 DVRA MORAE nec damnum putes utiles moras. sa enim tardidate bello proficitur. ut Lucanus: 'saepe ora melior'.

COMMENTARIVS IN LIBRVM IV.

Continet hic liber Bellonam iacientem hastam ad ini- Lind. p. 11
ium belli et persuadentem pugnam, sacrificium Iouis et ipso omina aduersa, ad bellum euntium planctum suorum. ehinc catalogus de his, qui uenerunt in auxilium. Adrasti t singulorum nomina ducum. prima descriptio Adrasti, ecunda Polynicis generi eius, tertia Tydei eiusdem generi, uarta Hippomedontis, quinta Capanei, sexta Amphiarai escriptio euntis ad bellum prodente coniuge et accipiente rnatus ab Argia, septima Parthenopaei euntis ad bellum scia matre. matris aduentus et allocutio eius dissuaentis eum a pugna. dehinc a Thebis praeparatio Eteoclis ntra fratrem. aduersa monstra. furoris correptio Iostae decurrentis in monte et allocutio eius uaticinantis tura. extractio umbrae Lai et eius umbrae uaticinatio

---

1 ordo *om.* **Pa** | dī **M** ‖ 2 regn. pond. *om.* **L** | subiiciunt **L** | imū **MP** ‖ 3 eliganter **MPa** ‖ 4 affectum **LP** ‖ 5 ne **P** ‖ 6 bellum **Pb** | proficitur *Bamb. Mon.* **Pa** proficiscitur **MPb** perficitur **L** | sepe **Pa** | *cf. Hosii edit. p. 331* ‖ Explicit liber tercius. Incipit bē quãtus **Pa** ‖ INCIPIT QVARTVS **M** ‖ 9 Concipit **Pb** | ad *om.* **Pa** ‖ iuuis **M** | et *om.* **Pb** ‖ 11 omnia **Pb** om̄ **M** | aduersum **M** lūtit **Pa** | euntē **M** euentiū **Pb** ‖ 12 deinde **Pb** | de iis **Pb** de *add.* h **M** | que **Pa** | in *om.* **M** ‖ 13 et] ex **P** ‖ 14 cuius **Pb** | rtia *om.* **M** ‖ 16 descriptio *om.* **Pb** ‖ 18 adeuntis **Pb** | et *om.* | eius] et **Pb** ‖ 21 decurrentes **Pa** | monte *corr. in* montē | cuius **Pb** ‖ 22 detractio **M** | laii **Pb** | cuius **Pb**

futuri mali. iter Graeci exercitus euntis Thebas. Liberi patris descriptio cum omni choro et eius allocutio pro Thebis, cum exercitum Graeciae uideret Thebas petere. preces eius apud Nymphas, ut cuncta siccarent et euntibus Graecis siti exhaustis potum fontis negarent. Nympharum uiscera in terram redacta. remotio Argiuorum. sitis descriptio. Adrasti allocutio ad Hypsipylen, nutricem Archemori, filii Lycurgi. Hypsipyles responsio et demonstratio fontis Langiae. descriptio exercitus ad aquam festinantis.

p. 118 1 TERTIVS PHOEBVS id est tertius annus ex emisso pacto fratrum. primus enim fuit, quo imperauit Eteocles, secundus, quo conuentus est a Tydeo, ut redderet regnum — qui annus itu ac reditu Tydei consumptus est — tertius, a quo incipitur bellum. HORRENTEM ANNVM hieme asperum uel horridum frigore. ZEPHYRIS LAXAVERAT eleganter, quia hieme liquentia solidantur. ut Virgilius ⟨georg. IV 35 sq.⟩: 'nam frigore mella cogit hiems eademque calor liquefacta remittit'. item ⟨georg. III 364⟩: 'caeduntque securibus humida uina'. quae omnia resoluit uerna temperies. 'annum' ergo pro parte anni, per quem hiemem poeta significat. ut Virgilius ⟨georg. I 44⟩: 'et Zephyro putris se gleba resoluit'.

2 LIMITE VERNO tempore utique uerno, quo imminutis noctibus dies sumit augmentum.

l. p. 119 3 CVM FRACTA IMPVL|SAQVE FATIS quia contra consilium Adrasti indictum est bellum, uoluntate fatorum fracta id est disrupta et ab ancipiti cogitatione abscissa

---

1 item **LP** ‖ 3 cum eius exercitu **Pa** | petere thebas **Pb** ‖ 4 ut *om.* **Pb** ‖ 5 potum *corr. ex* portum **M** | nympha **Pa** ‖ 6 uisera **Pb** *om.* **M** | reducta **Pb** ‖ 7 ipsiphilen **MPa** isiphilen **Pb** ‖ 8 ligurgi **MPa** ligu **Pb** | ipsiphilen **Pa** ipsiphiles *corr. in* ipsiphilis **M** ‖ 10 id est *om.* **Pb** | misso **Pa** ‖ 12 quo] in quo **LPb** ‖ 13 qui . . . est *om.* **P** | quo anno **L** qui agnotus **M** | itus **L** *om.* **M** | reditus **LM** ‖ 15 hiemē *Mon.* ‖ 16 eligantur **Pa** ‖ 19 securis **Pb** ‖ 20 una **Pb** | annus igitur **Pb** | quam **LMPb** ‖ 23 quo *om.* **Pb** ‖ 24 augumentum **P** ‖ 25 CVM *om.* **MP** | inpulsaque **M** | satis **Pa** *om.* **Pb** | que **Pa** *om.* **Pb** ‖ 27 id est *om.* **Pb** | dirupta **L** rupta **M**

et destinata ad indictionem belli. ideo subiunxit 'impulsaque fatis'. iam enim disrupta facile ad bellandum fatis impelli potuerunt.

4 MISERI utrisque — scilicet fratribus — infeliciter exstitit causa bellandi, quos natos infelicior habuit imperandi condicio.

5 PRIMA BELLONA aut quae prima bellum coeperit ante Martem, aut prima domina proeliorum. RVTILAM splendentem. DE VERTICE LARISAEO de arce ciuitatis Argiuae.

6 TRABALEM HASTAM ingentem. congrue inde hastam dicit emissam, unde bellum ueniebat ad Thebas.

8 DIRCES nomen Thebani fontis a reginae uocabulo nuncupatum. et modo poetico dixit. neque enim poterat hasta de uertice Larisaeo usque ad Thebas ire.

9 CORVSCIS VIRIS splendidis Argiuorum ducibus id est ferri nitore fulgentibus.

11 PLAVDIT EQVOS plausibus excitat.

13 DICTA DIES ADERAT ἀποσιώπησις. subaudimus uero coetibus aut sacrificiis aut quibuslibet rebus: supra dicta.

15 SIMVLAT SPERARE cum metu futuri mali sacerdos ipse palleret, populis tamen propitios deos esse fingebat, ne animus uirorum fortium minueretur. quia, ne armati aduersum omen accipiant, prospera pro terribilibus nuntiat.

19 TRISTE nomen pro aduerbio, ut si dicatur 'tristiter'.

20 SVSPIRANDA DOMVS 'domum' pro familia, 'suspi-

---

1 subiungit **L** suddit **Pb** | inpulsaque **M** pulsaque **Pb** || 2 dirupta **L** || 4 MISERIS **L** | infelix **LPb** infelicibus **Pa** || 5 existit **Pb** || 7 quae] quod **LP** || 8 aut quod prima **L** || 9 LARYSSAEO **L** larisseo **MP** || 10 hastam ingentem dixit **L** || 11 dixit **P** || 12 a reginae] origine **Pa** argiuo **Pb** || 13 more **L** | poetice **MPb** | disit enim neque **Pb** || 14 hastā **M** | Larysseo **LMP** || 18 ADERAT *om.* **Pb** | apposiosis **Pa** aposiopos **Pb** | uero *om.* **Pb** || 19 dictis **LPb** || 21 populus **Pb** || 22 que **Pa** || 23 aduersus **Pa** | omnem **Pb** omnium **Pa** | accipierunt **Pa** | terribili nuntiante **Pa** || 24 TRISTE pro tristiter (*om.* ut . . . tristiter) **L** || 26 DOMOS **L** | domum pro *om.* **Pb**

randa' pro desiderabili posuit. id est omnes armati domus suae dulcedine tangebantur.

21 DEDVCERE CONOS inclinare apices galearum.

26 HAERET AMICA MANVS in ancipiti pietas constituta, quid potius faceret, ignorabat.

27 HINC OSCVLA TVRBANT per oscula fletus fiebat, qui turbabat oculos.

31 DE RVPE SALVTANT uale illis dicunt et, ut bene nauigent, optant. Sallustius: 'cum ab eo domum rediens salutaretur'. est ergo 'salutare' etiam abeuntibus uale dicere.

id. p. 120 32 NVNC MIHI FAMA PRIOR ideo ista numina inuocantur, quia nullum bellum Thebano antiquius fuit. ut Lucanus ⟨IV 654⟩: 'hinc aeui ueteris custos, famosa uetustas'. hic ergo inuocatio est Famae ac Vetustatis: o Fama, cui cura est meminisse uirorum fortium uitas, ne obliuione sopiantur.

34 TVQVE O NEMORIS nemoris Pindi uel Parnasi, unde uox funditur Pieridum.

37 SVBLATA MOLIRE LYRA heroicum iam ardorem innectens remissa lyra commemora.

38 MENS HAVSTO DE FONTE VENIT quia illic tu donas eloquia.

39 PONDERE CVRARVM magnitudine sollicitudinum. circa finem uitae iam positus.

---

3 cenos **Pa** canos **Pb** | galea **Pa** || 6 fiebant **Pb** || 7 turbat **MPb** || 9 optant *om.* **M** | Sall.: cum . . . salutaretur *om.* **LP** *seru.* **M** *Mon. Gud.* | la **M** *Mon.* sat *Gud.* | *cf. Maurenbrecher II p. 199* || 10 etiam *om.* **Pb** || 12 Ista ideo **LPa** | nomina **Pa** || 13 que **Pa** | antiquo **Pa** | ut *om.* **Pb** || 14 aeui ueteris] & in ueteres **L** et inuentis **Pa** | custos *om.* **LMP** | formosa **Pb** | ueritas **Pa** | hęc **Pb** || 15 ac] et **Pb** | uetustati **Pa** || 16 cura *om.* **L** | uita **Pa** uitā **L** || 18 nemoribus **Pa** ne morbus **Pb** | pincti **Pa** pinni **M** | aut **L** | Parnassi **L** || 20 Sȝ sublata **Pa** | eroicum **MPa** || 21 lira remissa **Pb** | commemorata **MPb** commemorat **L** || 22 que **Pa** | tunc **Pb** || 24 sollicitudinum turba **L** | *ante* circa *inserendum puto* PROPIORQVE ABEVNTIBVS ANNIS | circa] cura **Pa**

40 VIX SPONTE uel quod senectutis tardaretur incommodo uel quia ad bellum ire cogebatur inuitus.

41 CONTENTVS FERRO gladio tantummodo incedebat praecinctus aut propter senectutem, ne armis grauaretur, aut propter potestatem, quae munimini eius poterat sola sufficere.

43 LVCTATVR ARION hic Arion natus est Neptuni munere et Terrae, equus nimiae uelocitatis, quem nunc Adrastus curru iunctum ducebat ad bellum. alii dicunt filium ipsius Neptunum Pelopi donasse, a Pelope ad Adrastum uenisse. cum igitur adhuc ignotus esset equorum cursus mortalibus et horum animalium natura egeret terra, Neptunus remediaturus humanos successus ingenio ac potentia, in Thessalia terram tridente percussit, subitoque mirum dictu solo prosiluerunt duo equi: Scyphos et Arion. inde optimae naturae equi Thessalici per orbem feruntur.

44 HVIC propter hunc. ut ⟨Aen. XII 488⟩ 'huic Messapus, uti laeua duo forte gerebat'. PROSYMNA ciuitas Argiuorum.

45 PHYLLOS Arcadiae est regio, quam Graeci Phigalian uocant, quam pecorosam ferunt, quae egregio abundet pecore. unde fuit Nestor. hinc Persius ⟨III 9⟩: 'findor, ut Arcadiae pecuaria rudere credas'.

---

1 uel] id est **L** ‖ 2 quia *corr. ex* qui **M** quod **LP** | ad] enī de **Pb** ‖ 3 incendebat **P** ‖ 4 ut **Pb** | ne . . . potestatem *om.* **Pb** | ne] aut **Pa** ‖ 5 quam **Pb** | munimina **Pa** ‖ 7 ario **Pb** | hic Arion *om.* **Pa** ‖ 8 Terrae] inte **Pa** | equs **Pb** equis **Pa** ‖ 9 currui **LPb** ‖ 10 Neptuni **LP** | a Pelopo **L** ‖ 11 uenisse *om.* **MP** ‖ 12 cursus . . . remediaturus *om. in marg. inf. add.* **M** | cursusqꝫ **Pa** cursus usque **MPb** | ageret **M** ‖ 13 remediatur **Pa** | humano succensus **Pa** | ingenio **MPb** uirtutibus **L** *om. spat. uac. rel.* **Pa** ‖ 15 prosilierunt **L** | -erunt duo equi *om. sp. u. r.* **Pa** | scilicet Scyphos **L** Siphon **Pb** Scitius *Myth. II* Scintius *Myth. III* ‖ 17 HVIC . . . hunc *om. sp. u. r.* **Pa** | ut *om.* **LMPa** | messapius **Pa** me sappius **M** ‖ 18 ut **Pa** | porsimna **Pb** ‖ 20 PHLIVS *Mueller in Statii edit.* PHYLLVS **L** philus **M** philos **Pb** *om. sp. u. r.* **Pa** | Phyllalian **L** philaliā **P** phigalliā **M** ‖ 21 peccorosa fertur **Pa** | que *corr. ex* qui **M** quod **LP** | habundet **MPa** ‖ 22 pectore **P** ‖ 23 finditur **Pa** | dicas **P** *Persius*

46 CHARADRON ciuitas Peloponnensis, quae Charadro fluuio iracunde teritur.

47 NERIS montis nomen Argiui, ut ait Callimachus. CLEONE ciuitas Arcadiae in confinio Argiuae regionis.

48 ET LACEDAEMONIVM THYRE LECTVRA C. historia talis est: Thyre ciuitas est. huius populi duo quondam inter se bello dissentientes, Lacedaemones et Argiui. sed Lacedaemoniis dux Theriades. cum eius exercitus iam prope uictor esset, tamen graui uulnere iaceret, excepto — antequam totam animam exhalaret — sanguine, trophaea iussit attolli. quibus digito sanguine oblito ter haec scripsit: κατὰ Ἀργείων. hoc dixit 'Lacedaemonium Thyre lectura cruorem'. siue quia apud Lacedaemonios uerberum et plagarum habebatur certamen. [propter hoc dixit 'Lacedaemonium lectura cruorem'.]

49 MEMORES qui haberent memoriam generis, qui Adrasto longa affinitate iunguntur.

L. p. 121 50 QVI DREPANI SCOPVLOS Corinthi Drepanon dicit, non Siciliae. OLIVIFERAE SICYONIS Corinthi municipium oliuis fertile. unde Virgilius ⟨georg. II 519⟩: 'teritur Sicyonia baca trapetis'. hanc autem primum Adrastus

---

2 fluuio Charadro **L** | trahitur **LPa** ‖ 3 NERIS] Reis **Pa** | calimacus ait **Pb** | *Schneider fragm. 566* | et *ante* Argiuae *ins.* **Pa** *del.* **M** ‖ 4 Argiuae] archadię **Pb** ‖ 5 LECTVRA] i. **M** e. **Pa** c. **Pb** | c. *om.* **L** ‖ 6 est² *om.* **LP** *del.* **M** | duo] di **Pa** ‖ 7 bello inter se **L** ūre se bella **Pa** | bellum **Pb** | disserrent **Pa** | sed] & **LPa** ‖ 8 Lacedaemoniorum **L** lacedemonius **Pa** | Othriades **L** tiriades **Pb** ‖ 9 ipse tamen *an* tametsi? ‖ 10 tropheum **Pa** ‖ 11 quibus] quid **Pa** ꝗ **Pb** | oblitrato' **Pa** | ter *om.* **L**(**Pa**) ‖ 12 hoc **M** *om.* **Pa** | κατὰ* aptron e prata λοιμον **L** *Κατα* ἀ patrone piata . ΛΡΘΙΟΝ **M** *Κατα* . ἀ patrone · piata ΛΕΙΟΙΟΝ *Mon.* h. a. t. a. a. p. trone piazaa pōȷon **Pa** Cata aptro ne piata argion *Bamb. spat. uac. rel.* **Pb** κατὰ Ἀργείων *corr. Kohlmann. in* Mus. Rhen. *uol.* XXXI p. 302—304 | hec **Pa** | hoc est quod dixit **L** ‖ 13 lecturā **M** | siue] fuit **Pb** ‖ 14 etamen habebat **Pb** | propter . . cruorem *om.* **M** ‖ 15 dixit *om.* **Pb** ‖ 18 Corinthion uel **L** corinthio uel **Pa** | Drepanem **L** drepanen **M** repanen **Pa** drepanum **Pb** ‖ 20 territur **P** ‖ 21 baca *corr. ex* pacca **M** bachi **Pb** | primus **Pb**

ciuitatem regnando possedit, ut ipse in secundo libro ⟨uu. 179 sq.⟩ testatur dicens: 'quis te solio Sicyonis auitae excitum infrenos componere legibus Argos'.

51 LANGIA TACENTI id est quos Langia palus lambit.

52 ELISSOS flumen Atticae regionis. hunc Graeci ita uocant. tractum nomen a flexibus. qui fertur ex Cocyto fluuio inferorum undarum augmenta percipere. uel in isto dicuntur Furiae fessas siti animare serpentes.

56 SEV TECTA MYCENIS propter fratrum discordias et parricidiales epulas et fugam Solis. unde Virgilius ⟨Aen. I 568⟩: 'nec tam auersus equos Tyria Sol iungit ab urbe'.

59 EPHYRE ipsa est, quae Corinthos, quae Dyrrhachium, in qua mater Palaemonis colitur. huic templum ciuitas prima Ephyre dedit, quia de Scyradibus petris se Ino, uxor Athamantis, praecipitauit in mare. et cum corpus filii Melicertae Corinthum fuisset appulsum, de habitu contemplati regis fuisse filium, humauerunt. cui humato institutum fertur lustrale certamen, quod Isthmicum uocant. ut quidam uolunt, ita solata est Ephyre matris querelas. est autem Corinthi ciuitas. unde Virgilius ⟨georg. II 464⟩: 'Ephyreaque aera' hoc est Corinthia.

60 CENCHREAEQVE Cenchreus portus est Corinthi.

---

3 excisum **Pb** *corr. in* excitum **M** exosum **Pa** | infrene **Pa** | *post* argos *in* **Pa** *legitur* alias stogilla hab'r ‖ 4 LANGIA **L** langilla **Pa** stagilla **Pb** *del. superscr.* Langia **M** Slangia *Mon.* | Langia **L** stagilla **P** tagilla *del. superscr.* Langia **M** slangia *Mon.* ‖ 5 Et flumen elisos **Pa** | fluuius **L** fl'est **Pb** (*om.* **Pa**) | Graeci] igitur **L** ‖ 6 quibus **Pa** | e cocyto **Pb** et scito **Pa** ‖ 7 augumenta precipue **Pb** ‖ 8 fessos **Pb** | fess. s. a. s.] solitae morari **L** ‖ 10 par(r)icidales **P** ‖ 11 aduersus **LPa** | 13 Corinthion **L** *corr. in* corinthon **Pa** corinthon **MPb** | dirihasiū **Pa** dirraratium (scy superscr.) **M** ‖ 15 prima] propĩa **Pb** | ephira **MP** | que **Pa** ‖ 17 melicertis **Pa** *corr. in* melicerti **M** ‖ 19 fertur *corr. in* feruntur **M** | lustrare **M** lustrate **Pa** | qui **Pa** | stimicum **MP** ‖ 20 est solata **L** | matrisq; **Pb** ‖ 22 aera] erea **M** manus **P** | hoc est] i. **L** *om.* **P** | Corinthia. CENCHREAEQVE *om.* **P** ‖ 23 Cenchraeus **L** cencreus **M** cenechrereus **Pa** cenchereus **Pb** | corinthi portus est **M**

61 GORGONEO PERCVSSVS EQVO equo Pegaso, cuius ungula percussus locus fontem effudit, qui Hippocrene dicitur. hoc enim fonte qui labra proluerit, poeta fiet. ideo uatum conscium dicit. Pegasus autem, Neptuni et Medusae Gorgonae filius, uolare solitus, cum uenisset in montem Heliconem, qui est in Boeotia, ungula locum quem percusserat, fontem inde excussit. hoc dicit seruare uatibus carmina. unde Persius ⟨prol. 1⟩: 'nec fonte labra prolui Caballino'.

62 ISTHMOS terra siue mons, qui Aegaeum mare diuidit ab Ionio. ideo autem dixit 'maria inclinata repellit', quia Achaiam, in qua pater regnauit Pelops, duo maria circumdant, adeo ut insulam faciant, nisi utrumque pelagus obiectus Isthmos interiaceret. Lucanus ⟨I 101⟩: 'gracilis mare separat Isthmos'.

l. p. 122 64 PARS GESA tela Gallica. ut Virgilius ⟨Aen. VIII 661 sq.⟩: 'duo quisque Alpina coruscat gesa manu'. FLAMMIS ut Virgilius ⟨Aen. VII 506⟩: 'hic torre armatus obusto'.

66 NEQVE SANGVIS ordo: alii gesa, alii robora flammis indurata pro telis habent. nam quia non ipsis unus sanguis aut origo fuit, ideo dissimilia arma gestabant.

73 PLAGARVM IN PECTORE NODOS signa praeteritarum uirtutum. id est cui praestant priora uulnera dignitatem.

74 DIRCAEVS GENER Polynices est de fonte Boeotiae sic uocatus, qui ex Dircaeo funere, cuius corpus iuxta

---

1 pegaseo **Pb** ‖ 2 effod'e **Pa** | qui] per **Pb** | Hippocrenes **L** ippocrenes **Pb** ypocrenes **MPa** ‖ 4 dixit **LPa** dicitur **Pb** | aut **Pa** | et] aut **Pa** ‖ 5 Gorgonis **L** gorgones **Pb** ‖ 6 loco **L** ‖ 7 fontem *om.* **Pb** | inde] uñ **Pa** | hec dixit **Pa** ‖ 9 calino **Pb** ‖ 10 terra siue mons **M** Achaiae mons **L** annos **Pa** mons **Pb** | qȝ **Pa** ‖ 11 aut **Pb** ‖ 12 quia **Pa** qui **M** quod **LPb** ‖ 14 interiacet **Pa** *om.* **Pb** | Luc. . . . Isthmos *om.* **Pb** ‖ 16 PARS *om.* **MP** | unde **Pb** ‖ 17 gessa **P** ‖ 18 Virgilius *om.* **MP** ‖ 19 adusto **Pb** opto **Pa** ‖ 20 Illeque **Pa** | sanguinis **Pb** | alii gesa *om.* **L** ‖ 21 edurata **Pb** qȝ **Pa** *om.* **Pb** | non] ante **P** ñ *om. superscr.* **M** | unde sanguinis **Pb** ‖ 23 preteritorum **Pa** ‖ 25 Polynices *om.* **P** | est *om.* **MPb** ‖ 26 nominatus **L**

eum — quod taurus traxit — inuentum est, inde nomen accepit. Polynicen ergo Dircaeum appellat, propter quem ab omnibus populis prodiebatur ad bellum.

78 AVCTA FIDES in quibus est fides aucta calamitatibus, quia misericordia commoti sunt, siue quibus praecipuum erat potentes mutare.

81 AEGION ARENENQVE ciuitates Arcadiae. quas regendas Polynici genero quasi dotalis familiae Adrastus dederat, ne exul regnare desuesceret aut certe ne sentiret exilium. THESEIA TROEZEN Thessaliae ciuitas, quam Theseiam dixit, quod Theseus Troezenae ciuitatis iter obsessum a latronibus liberum praestitisset, uel quia Theseus Aethrae filius in hac urbe natus est.

84 DEBITVS HOSPES fatalis: responso Apollinis debitus.

85 TVLIT aut detulit aut gessit.

87 SPHINX ideo dicta est, quod quaestionibus con|stringeret homines, ut se expedire non possent. nam Graece σφίγγειν constringere dicitur. uel uinculum, quod quasi illa propositi sui uinculis colligaret omnium mentes, uel propter Oedipoden patrem, cuius labor Sphinx est. Lind. p.

92 PECTORE THEBAS a cupiditate Thebarum solo coniugis reuocatur affectu.

94 ET INTEGER ARTVS integros artus habens post uulnerum curationem. dicit ergo Tydeum audito tubarum strepitu nondum curatis uulneribus tamquam integro cor-

1 quod *Mon.* qui **LPa** *corr. in* quo **M** quem **Pb** | taurum **L** | inde *om. superscr.* **M** ‖ 2 pollinicem **P** | ideoq; quē ab omnib; ppt **M** (b, c, a superscr.) ‖ 3 populis] pp[a] **Pb** | progrediebatur **M** ‖ 4 hęc est fides **M** hoc est fides **Pb** ‖ 5 siue *om.* **Pb** ‖ 6 immutare **L** ‖ 7 ARENENQVE *om. superscr.* **M** ‖ 10 thesea **Pa** thesa **Pb** | thoemem **Pb** ‖ 11 thessentiam **Pb** | dicit **L** | thoemenę **Pb** ‖ 12 quod] quia *in ras. man. 2* **M** ‖ 13 eatrę **MPa** eacię **LmPb** ‖ 14 fatis uel **L** fata uel **Pa** ‖ 15 aut gessit aut detulit **LPa** ‖ 16 est *om.* **L** | pstitionibus **Pb** | ita stringeret **Pb** constringit **L** constringere **Pa** ‖ 17 se *om.* **LPb** ‖ 18 σφίγγειν **L** spin **M** spinx **Pa** spi . . . **Pb** | quod *om.* **L** q **Pa** ‖ 19 propositis **LP** | suis **LPb** sibi **Pa** sui/// **M** | colligere **Pa** ‖ 22 remouetur **Pa** ‖ 23 ET *om.* **MP** | integros *om.* **Pb** | artus *om.* **P** | uulnerum *om.* **Pa** ‖ 25 sonitu **L**

pore ad bellum prodisse, cuius arma uti uerno tempore anguis lubricus splendore radiabant.

97 SQVALENTIBVS ANNIS quia deposita pelle dicuntur serpentes in iuuentutem redire. herba quaedam dicitur marathros, quam cum comederint, senium deponunt aetatis.

100 SICCAVERIT ORA id est in se exhauserit uenenum serpentis.

102 SENSIT SCOPVLOSA PYLENE detrimenta cultorum. est Pylene ciuitas Aetoliae.

103 MELEAGRIA PLEVRON ciuitas Boeotiae, ut Homerus ait, in qua Meleagri sorores, dum fratrem flerent, in aues uersae sunt, quae hodie meleagrides uocantur. causa enim haec illis fletus fuit, cum Althaea, mater Meleagri, titionem fatalem combureret, dum uindictam Plexippi et Agenoris quaerit, quos Meleager occiderat. quo facto ipsa post tantum nefas merito laqueo uitam finiuit exosa lucis. secuta est luctum alia calamitas. namque Meleagri germanae in tantum fratrem fleuerunt, ut deorum misericordia in aues uerterentur.

105 OLENOS Arcadiae ciuitas, in qua Iouem Amalthea capra dicitur nutrisse, quae in cultum Iouis Idam prouocat, montem Cretae, in quo Iuppiter colitur. contendit autem, ut Iouem suum alumnum uindicet.

106 TVRPATVS palaestrae arte superatus, ut Ouidius ait. qui autem uerius, hunc dicunt fluuium ante inuium ab Hercule in fossam deductum uires amisisse. ut Lu-

---

1 prodiisse **LMPb** | ita ut **LPa** ‖ 2 lubrico **Pa** ‖ 3 armis **Pb** ‖ 5 marathros **L** marabtros **M** mathros **Pa** mathios **Pb** muratros *Mon.* | deponunt senium **Pb** | aetates **M** *om.* **Pb** ‖ 8 detrimentum **Pb** ‖ 9 est *om.* **LMPb** ‖ 10 ut . . ait *om.* **LPb** ut h'om **Pa** | homerus *corr. ex* homines **M** ‖ 11 Meleagri *om.* **L** | sorores . . . mater Meleagri *om.* **P** ‖ 13 titonem **M** cionie **Pa** ‖ 14 combusit **L** comburere **Pa** | Pleuxippi **L** pleusip(p)ie **MP** | et *om.* **MP** ‖ 16 laqueo gulam fregit **L** ‖ 17 nam **LP** ‖ 18 deorum *corr. ex* eorum **M** dei **Pa** ‖ 21 cultu *Vollmer* | iouis idē non **Pa** idam iouis **Pb** Iouis Idam non **L** ‖ 23 uindicet *corr. in* uendicet **M** uindicēt **Pa** ‖ 24 Turbatus **M** | pelastri **Pa** palestri **M** | *met. lib. IX initio* ‖ 25 autem *om.* **LPa** | inunũ **P** ‖ 26 fossa **Pa**

ιnus ait ⟨IV 142 sq.⟩: 'et scisso gurgite riuus dat poenas .aioris aquae'. Achelous autem fluuius Deianiram, Oenei ·gis Aetoliae filiam, in coniugium petiit, cum eo tempore raedictam etiam Hercules postularet. accepta lege ab eneo, ut qui uirtute superasset, ipse eam acciperet, conressi in certamine, cum uinceretur Achelous, mutatus est ιitio in iuuenem, mox in draconem, tertio in fluuium, ui per Aetoliam fluens labitur in Arcadiam[, ad ultimum ›nuertit se in taurum. Hercules autem dicens se etiam | Lind. p. 1
auros domuisse, cornu illius fregit, quod descendens ad ıferos Cerberum rapturus secum tulit. illud Nymphae mnibus bonis repleuerunt datumque est Copiae, quae est ιinistra Fortunae. unde in Boethio legitur ⟨de cons. I 5⟩: Copia pleno cornu'. hoc ideo fingitur, quoniam Fortuna itissima est omnium et diuites multos facit. cum pleno ›rnu, quoniam sicut cornu carnem exuberat et superrescit, ita et diuitiae foris stipant hominem. in cornu tiam uirtus est animalium, et Fortunae uires in diuitiis unt, quibus multos ad se pertrahit].

109 AEGRESCVNT dicitur Achelous duobus alueis fluxisse, ui Hercules unum clausit. ideoque dicitur cornu truncatus. hoc etiam sciens poeta aliud agens occulte tetigit icens: 'anhelantes aegrescunt puluere ripae'. maerentem rgo tristem dixit.

---

1 rius **Pa** riuis **Pb** ‖ 2 autem *om.* **LPa** ‖ 3 petit **LPa** poni **b** | cum *om.* **L** ut **Pa** ‖ 4 predicta **Pa** | et hercules **Pb** | postuıbat **L** postulare **Pa** ‖ 7 tertio in taurum nouissime in fiuuium [‖ 8 qui *corr. ex* quod **M** | ad ultimum .... pertrahit *omissis* [*praebet haec*: sed uictum acheloum hercules truncauit cornu, uod nymphis (*corr. ex* nymphā) consecrasse dicitur. fortuna ē ›rnu c̄ (*add.*) cupiū//// fecisse *cf. Myth. II 165* | iā ad **Pa** ‖ conuersus est **Pb** | dicens autem se (*om.* etiam) **Pb** ‖ 10 domiasse **Pb** | cornū **Pa** | q **Pa** | descendente **L** ‖ 12 omnibus nymphe **b** ‖ 13 *Schottky pro* in Boethio *putat scribendum esse* in Horao (*carm. saec.* 59) ‖ 14 pleno copia cornum **Pb** | dites **P** ‖ 6 exsuperat *conicio* extulerat **P** ‖ 17 et *om.* **LPb** | duritiae **Pa** ‖ 3 uires *om.* **Pb** ‖ 19 sunt *om.* **Pb** | contrahit **Pb** ‖ 22 hec **Pa** | tiam] ita **Pb**

Ind. p. 125 111 PATRIVS STAT etenim ex Marte Oeneus dicitur natus, ex Oeneo Tydeus. sic enim in primo ⟨464 sq.⟩: 'et Marti non degenerare paterno aspicies'. alii quod quasi referunt ad uirtutem. ut Virgilius ⟨Aen. IX 685⟩: 'et Mauortius Haemon', non Martis filius, sed qui uirtute polleret.

116 MAIOR AT INDE transitus ad Hippomedontem. magna arte et uarietate sermonis primo copia, deinde dux describitur.

117 LYRCIE fluuius est Aetoliae.

119 INACHE fluuius est maximus in Graecia, cuius Io filia a Ioue compressa in uaccam mutata est. unde Virgilius ⟨Aen. VII 789 sq.⟩: 'at leuem clipeum sublatis cornibus Io auro insignibat iam setis obsita, iam bos'. PERSEA HVMO Argiua est, ubi Perseus regnauit. Persea ergo principale pro deriuatiuo Perseia. unde et longam posuit 'se'.

120 CVM TAVRVM AVT PLIADAS quorum ortu pluuiae immensae funduntur. et optime tempus excepit. nam aestate torrente degenerat. ideo tempus adiecit, quo undarum sumit augmentum, cum signa sunt pluuialia, quae illum mouent.

121 GENERO TVMVIT IOVE id est gloriatur, quod cum eius filia Io concubuerit Iuppiter. cum ergo elatus est.

122 DRYOPVMQVE Dryops et Icadius duo de finibus dum contenderent, Hercule iudice terminos ceperunt.

---

1 etenim *om.* **LP** | oeneus indicitur ex marte (*om.* natus) **Pb** || 2 enim] et **Pb** || 3 et *om.* **LPa** | respicies **Pb** accipies *Statius* | quod alii ? | quod *om.* **L** || 4 ferunt **Pb** || 5 Haemon *om.* **Pa** heros **Pb** | uirtutū · pollere **Pa** || 7 MAIOR *om.* **Pb** || 8 et *om.* **P** *superscr.* **M** | uarietates **Pa** | copiae **L** || 9 describitur dux **LP** || 10 LYNCE **L** lircee **Pa** | est *om.* **L** || 12 conpressa **MPa** | unde] ut **L** || 13 cornibus *om.* **Pa** || 14 auro . . . bos *om.* **LMPa** || 15 HVMO] uino **P** | est *om.* **LMPb** | Persea *om.* **Pb** || 16 ego **L** | Perseia] prospera **Pb** || 19 inmense **MPa** || 20 in torrentem **L** torrentem **Pa** | unda **Pa** || 21 augumentum **P** | sint *Mon.* **Pb** || 23 id est *om.* **Pb** | gloriatur *superscr.* ba **M** || 24 cum *om.* **L** *an latet* tumuit *?* || 25 Dryopus **LPa** | cadius **Pa** | cum de finibus (*om.* dum) **L** dum de finibus (*om.* duo) *Bamb.* || 26 coeperunt **L**

123 EPIDAVRIA ciuitas Argiuorum, ubi Aesculapius colitur, equorum fertilitate gratissima. unde Virgilius ⟨georg. III 44⟩: 'domitrixque Epidaurus equorum'.

124 AETNAEAE CERERI Siculae Proserpinae. ostendit supra dictum collem aptum uinetis esse, frugibus infecundum.

125 PYLOS NELEIA Pylos a Neleo, patre Nestoris, nuncupata Neleia.

126 AETATE SECVNDA quia nondum militauerat Nestor. multumque ipsa nouitate declamauit. nam prima aetas triginta annorum est, secunda sexaginta. nam Nestorem constat tertia aetate ad bellum uenisse Troianum. ideo adhuc iuuenem aetate secunda dixit, quia postmòdum militauit.

130 LATVS OMNE SVB ARMIS quod latus eius armis tegitur.

132 FLAMMEVS laus operis. NOX non nox uiuit, sed quae gesta sunt nocte.

136 ILLVM PALLADIA Hippomedontem dicit, qui ab Athenis id est a Capitolio Mineruae ad bella descendit.

137 ARMA PAVENS id est equus nouus ad bellum uelocitate insignis.

138 ATTOLLIT PVLVERE CAMPVM quasi ipse campus assurgat.

139 VTROQVE PECTORE eleganter utroque scilicet Lind. hominis et equi, quod bimembres sunt, id est humano et equino.

141 PAVET OSSA VIAS mons Thessaliae, in quo et Centauri

---

3 Domitrix **LPa** ‖ 7 Pylos *om.* **M** | patris **Pa** ‖ 9 qua non **Pb** | Nestor . . . annorum est *om. in marg. inf. add.* **M** ‖ 10 militum ipsa **Pa** | declarauit **L** declinauit **Pb** | nam nestoris prima **Pa** ‖ 11 costat nestorem **Pb** ‖ 13 dixit *om.* **Pb** ‖ 15 eius **M** est **LP** ‖ 16 flammineus **Pa** | VIVIT IN AVRO NOX DANAI **L** *om.* **Pa** ‖ 17 sed ea quae **L** ‖ 19 descendit ad bella **Pb** ‖ 20 parens **Pb** | bella **Pb** | uelocitatis **LMPa** ‖ 22 campus] caput **Pb** cāpitis **Pa** ‖ 24 scilicet *om.* **MPb** ‖ 25 eo quod **Pa** | bimembris **P** | sint **L** sit **P** | id est *om.* **Pb** ‖ 26 equino et humano **Pb** ‖ 27 in quo . . . 143 . . Thessaliae *om.* **Pb** | et] erant **L**

143 PENEIA STAGNA Peneus Thessaliae fluuius. quasi tam diu timeant, donec ad amnem ille perueniat.

146 MORTALE SONANS quod pro meritis militum fortitudines non poterunt laudare mortales.

147 TIRYNTHA DEVS Iuppiter mutatus in Amphitryonem concubuisse cum Alcmena Electryonis filia dicitur in urbe Tirynthia. unde natus est Hercules, unde et Tirynthius dicitur. de qua Plautus tragicocomoediam dixit.

149 DEGENERAT non degenerat a fama Herculis: ipsi quidem fortes sunt, sed aeuo mutata est fortuna ciuitatis.

150 ROBVR OPES quia non potest fortuna addere uirtutes. sola enim uirtus neque donatur neque accipitur. ut Sallustius ⟨Iug. I 3⟩: 'probitatem, industriam aliasque artis bonas neque dare neque accipere quisquam potest'.

151 MONSTRAT CYCLOPVM DVCTAS SVDORIBVS ARCES ductas aedificatas. ut Virgilius ⟨Aen. I 423⟩: 'pars ducere muros'. Cyclopes istius ciuitatis moenia condiderunt, sicut asserunt Graeci.

153 INNVMERVM BELLO expositio, quid sit ter centum pectora, uulgus innumerum: quia tam fortes erant, ut multorum facta fortia sua uirtute pensarent.

---

1 PENEI **L** | fluuius Thessaliae **L** ‖ 2 timens **Pb** ‖ 3 mortalis **Pa** | quid **Pb** quicquid *Mon.* | fortitudinis **MPb** ‖ 4 non *om.* **M** *Mon.* | poterint **LMPa** *Mon.* ‖ 5 *locus corruptus est. quae conieci, mihi non satisfaciunt.* | Tyrinthia **Pa** ‖ 7 Iuppiter] hercules **Pb** Hercules. Iuppiter **L** ‖ 6 *post* Amphitryonem *secuntur in* **Pa**: malchiuateste claue filium, *in* **Pb**: malchiua testi daue filium, *in* **M** 'malchi uates tidaue filium' *linea subscripta deleta sunt* | concubuisse cum *om.* **Pb** | alchmene *Mon.* alcmen *corr. in* cū alcmena **M** | alchmene . . . electri (*cf. Plauti u. 99*) filiam **Pb** ‖ 7 Tirynthe **L** ‖ 8 traitio (*corr. in* traico) comediā **M** trialcodiam **Pa** ‖ 9 degenerant **L** ‖ 10 quid **Pa** | sed *om.* **P** ‖ 12 neque dono neque precio accipitur **LPa** neque dono datur neque accipitur **Pb** ‖ 13 industrias **LMPa** | atque alias **M** ‖ 14 bonas artes **Pb** | neque[2]] nec **Pb** | eripere *Sall.* | quis **LPa** quispiam **M** *Mon.* cuiquam *Sall.* ‖ 15 ciclopidum **Pa** | ARCES *om.* **LP** a. **M** ‖ 16 ductas] id est **L** *om.* **Pb** | ut Virg. *om.* **Pb** ‖ 17 ciuitatis istius **LP** ‖ 19 EXPOSITO **LPb** | quod sint **LM** | trecentum **Pa** ‖ 20 pectora scilicet uulgus **LPa**

155 EXVVIAE bene totum a similitudine Herculis. quemadmodum ille claua, sic isti stipite.

156 TELA PHARETRIS ita erat pharetra referta sagittis, ut exhauriri non posset.

157 PAEANA proprie paean Apollini canitur. CANVNT ut Virgilius ⟨Aen. VII 698⟩: 'ibant aequati numero regemque canebant'.

158 OMNIA aut canunt omnia uastata monstris id est purgata, aut certe omnia audit Hercules in frondosa Oeta positus, quae uastata est monstris. in qua etiam concrematus Hercules eo loci, cui Tymphrestion nomen est.

160 SACRA CLEONAEI Herculem eo loco Molorchus accepit hospitio censu pauper, diues affectu. ordo: Nemea dat comites, dant et Molorchi uineta. Cleonaei ciuitatis nomen est Nemeae siluae uicinae. ut Lucanus ⟨IV 612 sq.⟩: 'ille Cleonaei proiecit terga leonis, Antaeus Libyci'. ergo cum Hercules ad occidendum leonem isset ab Eurystheo missus, a Molorcho susceptus hospitio est, cuius filium interfecerat leo, didicitque ab eo, quemadmodum aduersus ferum coiret. quo superato ludos instituit, quos a loco Nemea appellauit. igitur Nemea dat comites, dant et Molorchi uineta. quia ea omnia in clipeorum pictura, et

---

1 ad similitudinem **LPb** ‖ 2 iste **LPa** ‖ 4 possit **MPa** ‖ 5 pean proprie (*om.* PAEANA) **P** | cantatur **Pb** | CANVNT . . . canebant *hoc loco om. secuntur post schol. 158* **MP** ‖ 8 aũt **Pa** | canunt . . . audit *om.* **Pa** | id est . . . est monstris *om.* **Pb** ‖ 9 *post* Hercules *man. 2 add.* † c̄crematis **M** ‖ 10 positisq; **M** | etiam] esset **L** et **Pb** ‖ 11 loco **LPa** | cui *om.* **Pa** ut **Pb** | Tymphrestion *scripsi* Prestion **LPa** amprestion **Pb** tiprestion *Mon. corr. ex* tripestion **M** ‖ 13 sensu **Pa** | diuersa affatum **Pb** | nomeę **Pb** ‖ 14 dat] dant **L** | Cleonea **L** cleoneia **MPa** *latetne* cleonaei autem ? ‖ 15 est *om.* **P** | uicina **MP** | ut *om.* **LP** | Luc. *om.* **MPb** ‖ 17 dum **MPb** ‖ 18 est hospitio **L** est hospicium **Pb** | filiam *Myth.* ‖ 19 leo filium interfecerat **L** filium leo interfecerat (interficeret **Pa**) **P** ‖ 20 ferrum **MPb** feram **LPa** | qua **L** quia **Pa** | superata **LPa** ‖ 21 Nemeos **L** uenea **Pa** | dat] dant **L** | uineta *om.* **MP** ‖ 22 quia . . . fuerit *om.* **Pb** | quia om̄s in clippeorum pictura casũ molorchi *om. add.* **M** | (ea *om.*) omnis **Pa** | et . . . fuerit *om.* **M**

quomodo filius eius a leone occisus fuerit et Herculis hospitium, auro figuras notante descripserunt.

164 QVA CVBITI SEDEANT calcati, pressi sunt. ordo: qua cubiti terra sedeant uestigia. cubitum posuit pro loco cubilis. CVBITI cuius generis sit in Captiuis Plauti ⟨uu. 795 sq.⟩ lectum est ex persona Ergasili parasiti: 'ne quis hac platea negotii conferat quicquam sibi, nam meus est balista cubitus, pugnus catapulta est'. SEDEANT autem mire. significat enim factam lacunam terrae Herculis mole. hanc descriptionem poetae pictam ipsius Tirynthae portabat exercitus.

id. p. 127 165 AT PEDES pedes quidem erat Capaneus, sed omnibus eminebat. solent enim equites altiores esse peditibus. bellum ergo pro bellatoribus posuit.

167 INIECTV MOLIS ostendit multis taurorum coriis, laminis etiam ferreis Capanei clipeum obductum fuisse.

169 HYDRA RECENS ita ueritatem expressit pictura, ut paene recenti obitu Hydra cum suis serpentibus interiret.

171 IGNESCIT IN AVRO admouetur ignis uulneri. itaque factum, ut non pullularet.

172 CAERVLA LERNA ferri materia facta est caerula.

175 NON MATRIS OPVS non matris manu factum, sed artificum manu fabricatum: quasi imbellibus illa conueniant, quae a femina fabricantur. ut Virgilius ⟨Aen. X 818⟩:

---

1 eius Molorchi **L** | fuisset **L** fuerit molorchi **Pa** ‖ 2 figurata **L** | notāter **L** notant̃ **M** notantur **Pb** notatas *Mon.* | descripserunt *superscr.* expresser̃ **M** ‖ 3 calcati *Mon.* calcatę **MP** VESTIGIA TERRA **L** | expressi *Mon.* pressę **MP** *om.* **L** | sunt *om.* **L** *Mon.* ‖ 4 quia **Pb** | terra cubiti **L** | CVBITI . . . pugnus *in* **MP** *post* mole *secuntur* ‖ 5 genus cuius generis **MPb** ‖ 6 Ergasili] ergospli **MPa** ergo pli **Pb** ‖ 7 in hac *Plautus* | negoti *Plaut.* | quidquam **L** | sui *Plaut.* ‖ 8 pugnus, cubitus *Plaut.* | catapultast mihi *Plaut.* *om.* **MP** ‖ 9 autem *om.* **L** | factiam **M** festra **Pa** 10 molem **MPb** | pincta **Pa** ‖ 11 Tirynthe? ‖ 12 pedē **Pa** *om.* **Pb** 13 pedestribus **LMPa** ‖ 14 ergo *om.* **Pb** ‖ 15 iniecta moles **Pb** 16 fereis **M** ferantis **Pb** ‖ 18 obitu] habitu **MP** ‖ 19 idque **L** 22 manu matris **P** ‖ 23 artificium **Pa** | inbellibus **MPa** | conueniant *corr. ex* conueniunt **M**

'et tunicam, molli mater quam neuerat auro'. haec ergo thorax aut ex aère aut ex ferro facta fuerat, quippe Capanei solius apta uirtutibus.

177 STAT FRONDIBVS ORBA CVPRESSVS horret hasta frondibus amputatis et ὑπερβολικῶς non hastam nominat, sed cupressum.

178 AMPHIGENIA ciuitas est, cuius Homerus quoque meminit.

179 PLANAQVE MESSENE non ipsa plana, sed in plana camporum patentia constituta. MESSENE ciuitas prope Pylum, quam Pamisus amnis interfluit. MONTANAQVE sic Homerus epitheto pari significauit ⟨Il. B 729⟩: καὶ Ἰθώμ|ην κλωμακόεσσαν. quod significat montuosa ab excessione uelocis cerui. Lind. p

180 AEPY oppidum Messenae dissimile. nam ut illa in campo posita est, ita hoc in montibus collocatum.

181 GETICO VATI Thamyram dicit, quem Musae ingenti liuore commotae caecasse dicuntur.

182 DORION oppidum, de quo hic poeta fuit.

183 AONIDAS Musae a montis nomine nuncupatae. DAMNATVS caecatus mente, non lumine.

184 ORE SIMVL optime poeta Homeri ambiguum uerbum

---

1 hęc **MPa** h' **Pb** hic **L** *Mon.* ‖ 2 thorax et tunica **L** torax ẹṭ ṭuṇịçạ **Pb** | facta **LMP** fact' *Mon.* ‖ 4 FROND. ORB. CVPR. *om.* **LMPa** | horret *om.* **MPa** | hasta *post* amputatis *praeb.* **LMPa** ‖ 5 frondibus scilicet **L** | amputatis *corr. ex* ambutis **M** | et *om.* **L** | hasta **L** | nominatur **LPa** ‖ 7 Homerus quoque huius **LPa** | quoque *om.* **M** | *est locus Iliadis* B 593 ‖ 9 MESSENA **L** | plana[2] *om.* **LPb** pala **Pa** ‖ 10 potentia **Pa** planitie **LPb** ‖ 11 Pylum **L** pilo **M** pilio **Pa** pilon **Pb** | Pamisus *corr. Kohlm.* amissus **MPa** admissus **LPb** | montana **MP** ‖ 12 pari **MPb** patri **Pa** pali **L** | significat **LP** | *καιτον εικλονοκουπεαν* **L** ⊦ei. iton. n. n. ⊦ea ω. n. ω. heon. ce. an **Pa** *om.* **Pb** ΚΛΙΤΟΝeΝΚΛΟΝΟΚΟΝCΕΛΝ **M** *corr. Woelfflin. in Philol. XXIV p. 157* ‖ 13 quod . . . 180 . . . montibus *om.* **P** ‖ 14 cerui] currui *Gud.* ‖ 15 *schol. om. in marg. sup. add.* **M** ‖ 16 collatū **Pa** ‖ 17 tamiram **Pb** T(h)amirum **LM** Z⁊raȝmirum **Pa** ‖ 18 motae **L** commite **Pa** *om.* **Pb** | *post* dicuntur *in* **Pa** *legitur*: paniam statii ‖ 20 AONIAS **L** | Musas . . nuncupatas **LPb** ‖ 21 ñ *om. superscr.* **M** ‖ 22 similiter **Pb**

positum intellexit de hoc ipso, quod accentus commutatione significauit, non caecatum, sed eum, cuius sit damnatum ingenium, ut nec cordarum gloriam nec sonum uocis inferret.

186 CELAENAS Celaenae Lydorum ciuitas, in cuius antro Marsyas uictus ab Apolline est et supplicio affectus a tortoribus. cuius de sanguine fluuius eius nomine natus est. ut Lucanus asserit ⟨III 207 sq.⟩: 'et rectis descendens Marsya ripis errantem Maeandron adit'. est sensus: temeritas Thamyris Marsyae debuit coerceri suppliciis. ut Lucanus ⟨III 206⟩: 'damnatae Phoebo uictore Celaenae'.

188 AVGVRIS Alcmaeon monile, occisa matre, Apollini consecrauit, quod in fontem missum hodieque cerni dicitur. quod si quis manu attrectauerit et ostenderit caelo, offendi solem et tempestates oriri. unde Virgilius ⟨Aen. VI 445 sq.⟩: 'maestamque Eriphylen crudelis nati monstrantem uulnera cernit'.

194 DONA VIRO de Homero transtulit. ita uelit pacisci, ut malit monile habere quam coniugem.

.. p. 129 197 HAC NVTARE VIDET uidet Argia belli totius mutari sententiam, si Amphiaraus desit auxiliis.

198 SACROS exsecrandos.

202 SAT DVBIVM sensus: sufficit ad solatium feminae tali tempore ornatibus carere. ordo talis est: sat mihi timorem dubium coetu solante fallere hoc est dissimulare.

207 FORS DEVS praecellens. PRAESTABO superabo. MARITAS maritae dicuntur uxores maritis deditae.

1 hoc *om.* **P** ‖ 2 significatione conmutauit **Pb** | signauit **Pa** | caecatum lumine **L** | eum] enim *Mon.* enū **Pa** | eius sit **Pb** ‖ 3 uocis sonum **L** ‖ 4 Lydiae **L** | ciuitas est lydorum **Pb** ‖ 5 ab Apolline uinctus est **Pb** ‖ 6 de cuius **Pb** ‖ 9 temeritate **Pa** | Thamiri **L** tam miris **M** maris **Pa** | supplicis **Pa** ‖ 11 AVGVRIIS **L** | hoc monile **LP** ‖ 12 consacrauit **Pb** | missus **MPa** | hodie quoque crimini **Pb** ‖ 13 quod] qui **M** | attractauerit **MPa** | et *inserui* | ostendit **L** | caelo *om.* **L** | offendisse **M** ‖ 15 Eriphylem **L** | monstrante **Pb** *om.* **M** ‖ 18 quam *corr. ex* qui **M** | coniūgis **Pa** ‖ 19 Hanc **Pa** ac **Pb** | MVTARE **LP** | uidet *om.* **Pa** | a regia uidet **Pb** | mutare **M** nutari **Pa** ‖ 20 si] nam **P** ‖ 22 STAT **LP** ‖ 23 stat **LPa** ‖ 24 solantem **M** ‖ 25 superabo *om.* **Pa** *post* MARITAS *praeb.* **L** *ante* PRAESTABO **PbM** (*sed deleuit* **M**) ‖ 26 ducuntur **Pb**

ut Horatius ⟨epod. VIII 13 sq.⟩: 'nec sit marita, quae rotundioribus onusta bacis ambulet'. et notandum, cum Sallustius ⟨Cat. I 1⟩ dixerit: 'praestare ceteris animalibus' [Virgilius tamen ⟨Aen. XI 438⟩: 'uel magnum praestet Achillem'].

212 SEMINA MOVIT ideo ingentia semina, quia et maritum prodidit, ut periret, et in se excitauit filium, ut fieret parricida. ipseque est correptus insania.

214 DISPARE COETV bene dispare. nec enim tanta nobilitas equi ex eadem stirpe equam potuit inuenire. coetu a coeundo dixit in uenerem.

215 CYLLARVS hunc equum Pollucis dixit Virgilius licentia poetae ⟨georg. III 90⟩: 'Cyllarus et quorum Grai meminere poetae'. hic Castoris est, sed inter amabiles fratres totum decet esse commune.

220 INDE MORAE IACVLIS id est impeditae et occupatae fuerant manus eius ex iaculis.

222 VICTVM PYTHONA CORVSCAT quia uatis Apollinis tui gloriam et serpentis Pythonem dicit insignem, uiro forti religio fecerat sacerdotis.

223 AMYCLAE Laconicae ciuitas sacra Apollini, in Lind. p qua Hyacinthus in agone celebratur in honorem pueri regis. qui cum exerceretur disco, percussus zephyri uerti-

---

1 ut] unde **Pa** ‖ 2 baccis **L** ‖ 4 Virgilius . . . Achillem *om.* **MP** ‖ 6 ideo et **Pb** ‖ 7 perdidit **Pa** ‖ 8 ipsaque **Pa** ipse/// (q; *superscr.*) qui **M** ‖ 9 dispara . . dispari **Pa** ‖ 10 ex *om.* **LP** | eodem **Pa** /////em *superscr.* ex eadem **M** | equam . . . uenerem *om.* **M** | inuenerunt **Pa** ‖ 12 CYLLARVS *om.* **LMP** | equum **Pb** ‖ 13 c illaruslicentia poete **MP** (poetica **Pb**) | licentia poetica **L** | graii **Pb** ‖ 14 poetae *om.* **Pb** | castri **Pa** castorius **Pb** ‖ 16 mores **M** | inpeditę **M** | et *om.* **L** ‖ 17 iaculis] iacinthi **Pa** ‖ 18 qua **Pa** | uates **Pb** ‖ 19 cui **Pb** *Mon.* | gloria **Pa** | et *om.* **Pa** | triphonem **Pa** | insigne **L** ‖ 20 fuerat dicere sacerdoti **Pb** | *fortasse sic scribendum est:* quia uates Apollinis, cui gloria et serpentis. Pythonem dicit insigne, quod uiro forti religio fecerat sacerdotis ‖ 21 Laconiae **LPb** | ciuitatis **Pa** ‖ 22 in honore **Pb** ‖ 23 exerceret **Pb** | decore percussus **P** | repercussus **M** *man. 2 corr. in* percussus est

gine, quod se Apollini praetulisset, occisus est. cuius sanguis in florem nominis sui uersus est ob memoriae perpetuam dignitatem. ut Virgilius ⟨ecl. III 106 sq.⟩: 'inscripti nomina regum nascuntur flores'.

224 MALEA Maleae, quae propter periculum a nauigantibus circumeuntur. ut Virgilius ⟨Aen. V 193⟩: 'Maleaeque sequacibus undis'. historia autem de hoc monte fertur huiusmodi: Maleus Tuscorum rex, qui tubam primus inuenit. is cum piraticam exerceret et mare tempestatibus esset infestum, hunc montem insedit, qui et Apollinem Maleoticum de suo uocabulo et montem ipsum Maleam nominauit. alii dicunt hunc montem Achaiae esse. bene Statius haec dicit auxilia uatem habuisse, quia hi populi deum uenerantur praecipue Apollinem.

225 CARYAE Caryae templum est in Laconica Dianae sacrum, quod etiam Caryatium nominatum est ex hac causa: cum luderent uirgines, meditatus ruinam omnis chorus in arborem nucis fugit et in ramo eius pependit. quam nucem Graeci *καρύαν* uocant. ergo de arbore et templum et dea nomen accepit.

226 VOLVCRVMQVE PARENS et hunc uersum de Homero transtulit. uolucrum ergo parens columbarum, unde

---

1 qui se *corr. in* qui cum se **M** ‖ 2 euersū est **Pa** conuersus est *post* dignitatem *praeb.* **L** | de . . perpetua dignitate **Pa** ‖ 3 ut *om.* **LP** ‖ 4 nascantur *Vergil.* ‖ 5 *schol. 225 ante schol. 224 praeb.* **LPa** | Malee **MP** | malea **MPb** ‖ 6 circueuntur **Pb** ‖ 7 sequentibus unde **Pa** ‖ 8 maletus **P** | Tusculorum **L** tesculum *corr. in* tusculum **M** | rex *om.* **Pb** ‖ 9 primus tubam **L** | primus inuenit tubam **Pb** | piraticū **Pa** | et] ut **P** *corr. in* cū **M** ‖ 13 bene *om.* **Pb** | hoc dixit **Pb** ‖ 14 praecipue Deum uenerantur **L** deum praecipue uenerantur **P** ‖ 16 Caryae *post* Apollinem *praebet* **L** | caria **Pb** cariei **Pa** | est *om.* **L** et **Pa** | laconia **LPb** liconia *Mon.* ‖ 17 etiam *om.* **Pb** | Caryatium *Myth.* Carratium **LM** caractum **P** | nominatum *om.* **P** ‖ 18 laudarent **Pa** ‖ 20 *καρύαν* *scripsi* caram **L** carram **MPa** car̄am **Pb** ‖ 21 templū *Mon.* templo **LMP** | et de dea **L** et de ea **Pa** ‖ 22 *Iliad. B 582:* *Φᾶρίν τε Σπάρτην τε πολυτρήρωνά τε Μέσσην*

se probat Cythereram esse, quia amat aues Veneri consecratas. quae autem causa sit ficta, propter quam Venus columba delectata sit, talis est: quod Venus et Cupido, cum quodam tempore uoluptatis gratia in quosdam nitentes descendissent campos, lasciua contentione certare coeperunt, qui plus sibi gemmantes colligeret flores. quorum Cupido adiutus mobilitate pennarum, postquam naturam corporis uolatu superauit, uictus est numero. Peristera enim nympha subito accurrit et adiuuando Venerem superiorem effecit cum poena sua. Cupido siquidem indignatus mutauit puellam in auem, quae a Graecis περιστερά appellatur. sed poenam honor minuit. Venus namque consolatura puellae et innocentis transfigurationem, columbam in tutela sua esse mandauit.

227 EVROTAE Eurotae cur dixerit, ipse enarrauit. iuxta hunc fluuium Lacones uapulando contendunt. gloriosior tamen ille est, qui ultra praescriptum numerum plagarum animae non pepercit, quod, cum deuouerit spiritum, publice funeratus capite coronatur. tanta enim crudelitas in hac gente est, ut mater lacrimas suas consoletur funere coronato. deum dixit hoc hortari Mercurium, quia

---

1 citerum **Pb** ettherā **Pa** ‖ 2 qua **Pb** | *post* sit *superscr.* fuit **M** | facta **Pa** fictum **Pb** *om.* **L** | propter *om.* **LP** *add.* **M** | quam] quod **LP** ‖ 3 columba *corr. in* columbis **M** | delectatur **Pb** | sit *om.* **P** *add.* **M** | quod] *superscr.* cū **M** *om.* **L** ‖ 4 cum] quod **Pa** pro **Pb** qđ **M** | gratia] causa **Pb** | nitentes *om.* **L** ‖ 5 contemptione **Pa** ‖ 6 geminantes **Pb** | colligeȓ *add.* ent **M** colligerent **L** colligere **Pb** colligerant **Pa** | corum **Pb** ‖ 7 nobilitate **P** *corr. in* mobilitate **M** | posteaquam **L** | naturam] neque **Pb** ‖ 8 uictus *del. superscr.* auct' *man. 2* **M** ‖ 10 efficit **Pb** effectu *corr. in* effecit **M** | cum *om.* **M** | sua *om.* **Pb** | indignitate **Pb** indignata *corr. in* indignatus **M** ‖ 13 consolatur **Pa** consolatum **Pb** | puellae *om.* **MP** | et *om.* **L** | transfugationem **Pb** ‖ 14 esse *om.* **Pb** ‖ 15 cum **Pb** | dix̄ *corr. in* dixerit **M** | narrauit **LP** ‖ 17 illi **M** | ultra] iuxta **L** ‖ 18 pepercit *corr. man. 2 in* pepercerit **M** | quod] qui **L** ‖ 19 publice] pace **Pb** | funeratur & **L** funeratur **Pa** fuerant **Pb** | coronatus **Pb** ‖ 20 lacrimas suas *om.* **Pa** ‖ 21 coronati **L** | hoc *om.* **Pb** | qui **L** qua **M** que **Pa**

palaestrarum numen est. unde Mercurius ad uirtutem et belli officia studiosus palaestrae est.

231 GAVDENT quia cum dimicant, contra uerbera patientiam dicuntur hortari, cum autem ad bellum eunt, arma dant liberis et hanc hortationem subiciunt: 'aut cum his aut supra haec', quod significat uel uictores debere reuerti uel mortuos. unde Lucanus ⟨I 460 sq.⟩: 'inde ruendi in ferrum mens prona uiris'.

233 FVNERE MATER sensus: omnis quidem turba ephebi lamentatur interitum, mater sola neglegit luctus, quia filius coronatur exstinctus.

236 AVT CONO LEDAEVS APEX aut ut Castoris pilleus aut Ledaeus olorinus, quia in olorem mutatus Iuppiter cum Leda concubuit. nam hi quoque Lacones fuerunt.

237 MERENT militant. Virgilius ⟨Aen. V 801⟩ 'merui quoque' dixit, unde missos militia emeritos dicimus. merui et militaui. ut Lucanus ⟨VI 144⟩: 'castrorum in plebe merebat'.

238 DEPRESSAE quia uallibus undique Pisae cinguntur et Crotonio monte premuntur.

239 ALPHEE SICANIS constat enim hunc fluuium amore Arethusae nymphae occultas egisse uias subter mare et in Sicilia fluctibus amatae misceri.

240 ADVENA merito scilicet aduena, quia ab Elide in Siciliam labitur per mare nec tamen aquae marinae miscetur.

---

1 est] eius **P** | ad belli **Pb** ‖ 3 dimittant **Pb** | patientia **Pb** ‖ 5 hac hortatione **LP** hac oratione *corr. in* hanc orationē *superscr.* hortatione **M** | subiiciunt **L** ‖ 7 ruenti **LP** *corr. in* ruendi **M** ‖ 10 lamentatum **Pb** | negligit **LPb** ‖ 12 CONO LEDAEVS] cario. c. **Pa** corioc. **Pb** | APEX *om.* **Pb** a. **Pa** | & aut **Pb** | ut *om.* **LPb** | pileus **LPb** ‖ 13 olerinus **M** oleriuis **Pa** lernius **Pb** | quod **P** ‖ 16 merui et militaui *om.* **Pb** ‖ 17 ut] et **Pb** ‖ 18 merebant **L** merebant id est militabant **Pb** ‖ 19 Depressa **MP** | conguntur **Pb** ‖ 20 cortonio **Pa** *significaturne* Cronion *mons?* | premunitur **Pb** ‖ 21 Alpheeqꝫ **M** ‖ 23 Siciliam **LPa** *corr. in* sicilia **M** ‖ 24 Aduenam **MP** | aduenam **LMPb** | qui **M** | que belide **Pa** ‖ 25 in Siciliam labitur *om.* **Pa**

241 CVRRIBVS circensibus propter Olympicum certamen, quod lustris singulis Ioui exhibetur Olympico. PVTRIA ARVA id est nimis culta. ut Virgilius ⟨georg. II 204⟩: 'et cui putre solum — namque hoc imitamur arando'.

242 ET BELLIS aut in bellis domant.

244 AXIBVS OENOMAI ex quo Oenomaus hanc legem procis filiae posuit, ut uictus interficeretur, uxorem uictor acciperet. quia Myrtili aurigae sui fraude deceptus est, ipse supplicia, quae praeponebat, expendit. ET FRACTIS AXIBVS ingenio ut diximus Myrtili, qui corruptus rotas cera coniunxerat. dixit autem de his, qui ex Pisa sunt, ingenitum esse, ut equis gaudeant ex illo studio, quod rex Oenomaus ea arte praecelleret.

246 TV QVOQVE Parthenopaeus, Atalantae filius. Lind. p. PARRHASIAS Arcadias. ut Virgilius ⟨Aen. VIII 344⟩: 'Parrhasio dictum Panos de more Lycaei'.

247 A RVDIS ANNORVM ut adhuc in annis minoribus constitutus non timeas incerta bellorum. ut Virgilius ⟨Aen. IX 311⟩: 'ante annos animumque gerens curamque uirilem'.

250 PACABAT CORNV id est uenationibus pacata ferarum reddebat interitu. ut Virgilius ⟨Aen. VI 802 sq.⟩: 'aut Erymanthi pacarit nemora et Lernam tremefecerit arcu'.

251 PVLCHRIOR HAVT VLLI id est Parthenopaeo pulchrior nullus fuit.

---

1 circensibus *om.* **P** *post* singulis *pos.* **L** ‖ 2 lustras singularis **Pa** | exercetur **Pb** | Olympio **LPb** ‖ 3 id est *om.* **Pb** | minus **L** ‖ 4 miramur **Pb** ‖ 5 clamant **Pa** ‖ 7 interimeretur **L** | uictor uxorem **Pb** ‖ 8 qui **L** que **Pa** | est *om.* **L** ‖ 9 proponebat **L** | quia fractis **L** si fractis **Pa** sed fractis **Pb** ‖ 10 ut diximus ingenio **Pb** | corruptas **M** | rotam **LPb** rota **Pa** ‖ 11 cere **Pa** | *ante* dixit *inseruit* uictus est **L** | ex ip̃a **Pa** ‖ 12 et **Pb** | gaudebant **P** | 13 ea *om.* **MP** | praecellit **LPa** precellebat **Pb** ‖ 14 tuque **Pb** | atlante **Pb** ‖ 15 Virg. *om.* **Pb** ‖ 16 monte **Pa** m. **Pb** ‖ 17 ha **Pb** A *add.* h **M** At **Pa** *om.* **L** ‖ 19 animi geretis **Pa** ‖ 21 placata **Pa** ‖ 22 interitum **P** ‖ 23 erimanto **Pb** ‖ 24 Pulcrior **MPa** | HAVD **LPb** aut **Pa** | illi **MP** | id est *om.* **Pb** | pulcrior **MPa**

253 NEC DESVNT ANIMI id est: in Parthenopaeo animorum uigebat insigne, si modo ad id etiam aetatis robur accederet.

254 QVAS NON ILLE nymphas aut Dryadas aut Oreadas aut Potamidas aut Napaeas dicit. Dryades sunt, quae quercubus delectantur, Oreades montibus, Potamides fluminibus, Napaeae uirgultis et floribus.

256 IPSAM MAENALIA Dianam scilicet, quae Atalantae ob amissam uirginitatem ignouit.

257 SIGNANTEM GRAMINA eleganter infantis gressum non calcantem, sed signantem ostendit. ut Horatius ⟨epist. II 3, 158 sq.⟩: 'reddere qui uoces iam scit puer et pede certo signat humum'. dicit ergo Dianam, cum tam pulchrum uidisset Parthenopaeum, Atalantae dedisse ueniam, cui propter concubitus fuerat irata Meleagri.

262 FLAVENTEM SORDERE COMAM Horatius ⟨carm. I 1, 3 sq.⟩: 'sunt, quos curriculo puluerem Olympicum collegisse iuuat'.

263 TAEDET NEMORVM sensus: erubescebat Parthenopaeus, quod nondum humano sanguine suas sagittas infecerat et quod non hac crudelitate laudis fuerat titulum consecutus.

ind. p. 132 266 VNDANTEMQVE SINVM quia undantem chlamydem quassando facit. NODIS HIBERIS panno, balteo.

267 IMBELLI PARMA cum qua nunquam pugnasset.

---

1 DESVNT] uirtus **Pb** | animarum **L** ‖ 2 agebat **Pa** | aetatis robur etiam **L** ‖ 4 ILLE] is **L** | nymphe **Pb** | aut Dryades *post* Potamidas *posuit* **L** | oreades **MPa** ‖ 5 aut patamidas **Pa** *om.* **Pb** ‖ 6 quae *om.* **Pa** ‖ 8 ipsa . . diana **Pb** | at(a)lanti **MPb** athalantā **Pa** ‖ 9 omissam **M** ‖ 10 SIGNANTEM GRAMINE *om.* **MP** ‖ 11 calentem **Pa** calantē *corr. in* calcantē **M** ‖ 12 qui laudes **Pa** | iam uocis (*corr. in* uocē) **M** | iam *om.* **Pa** ‖ 13 ego **L** | pulcrum **Pa** ‖ 14 atalanti **MPa** atlanti **Pb** ‖ 15 cum nobis propter **Pb** ‖ 16 sudore **Pb** | haec Horat. **L** ‖ 18 colligisse **MPa** ‖ 19 erubescat *corr. in* erubescit **M** ‖ 20 madefecerat **Pb** ‖ 21 fuerit **MPa** fuit **Pb** ‖ 23 -QVE *om.* **MP** | qui **P** ‖ 24 fecit **Pa** faciebat **Pb** | HIBERIS Hispanicis id est panno **L** | balthei **L** baltro **Pb** ‖ 25 numquam **M**

ATRIS PROELIA hoc est scuto picta gerens proelia. Calylonium quippe aprum comitata uiros Atalante sagittis ixit, ut priore libro docuimus.

268 ASPERA PLVMIS loricae squamas explicuit, quam lii cataphractam uocant. unde Virgilius ⟨Aen. XI 770 sq.⟩: quem pellis aenis in plumam squamis auro conserta tegebat'.

269 CORYTOS corytos dicitur theca arcus, ut pharetra agittarum. aut certe corytos pro pharetris posuit. ut Virgilius ⟨Aen. X 169⟩: 'corytique leues humeris et leifer arcus'.

273 MIRANTEM GRAVIORIS ERI armorum permutatio rauiorem equo fecerat dominum. addita enim lorica nerosior Parthenopaeus exstiterat.

275 ARCADES HVIC Cicero pro Fundanio opinionis uius meminit, cum de nobilitate tractaret. aiunt autem Arcades esse uetustos. denique de antiquitate cum Phryibus certauerunt. hi singulos paruulos cum singulis nuricibus clauserunt, quibus ademerant linguas, ut experientur, utrum uox nata esset an disceretur, et si esset nnata, quaenam illa esset, Phrygum aut Arcadum. prolucti autem pueri 'here' locuti esse dicuntur, qua signiicatione Phrygum lingua panis intellegitur. sic ergo ognitum est Arcadas non esse primigenas. item de odem, cur se Arcades nobiles dicant, Thucydides libro

1 calidonum **Pa** ‖ 2 comitata *om.* **Pb** | Atalanta **L** ‖ 3 priori **MP** ‖ 4 squamas . . . plumam *om.* **Pa** = 5 catafractam **MPb** ‖ 6 quem . . . plumam *om.* **Pb** | bellis amis in plumē **M** ‖ 7 corytos *om.* **LPa** ‖ 8 certe aut **Pb** ‖ 11 HERI **L** eui **MP** | mutatio *superscr.* p **M** ‖ 12 enim *om.* **Pa** ‖ 14 HIC **L** huic *del.* **M** ‖ 15 eius **L** huc eius **Pa** | de bilitate **Pa** | aiunt] aue eorum **Pa** ‖ 16 uenustos **Pb** | cum Phrygibus de antiquitate **L** ‖ 18 quibus nutricibus **L** quibus nutricibus de antiquitate Frigum et Archadum **Pa** ‖ 19 esset innata **L** | doceretur **Pb** ḋcertaretur **Pa** ‖ 20 quae **Pb** *om.* **Pa** | esset *om.* **Pa** | an **LPb** *om.* **Pa** ‖ 21 uere **Pa** *corr. ex* here **M** ũe **Pb** *in lingua hebraica* חֹרִי *panem album significare docuit me Zacharias Auerbach uir linguarum semiticarum peritissimus* ‖ 22 intelligitur **LP** ‖ 23 Arcades **L** | Arcadas . . cur se *om.* **Pb** ‖ 24 cur **L** cū **MPa** | arcadas **MPa** | thuquirides **MP** | ait libro primo **Pb**

primo ait hunc morem Graeciae fuisse, ut coacti in alienam irent terram. quas fertiles esse cognouerant, easdem uastabant ueteribus incolis pulsis. sed Arcades soli ob sterilitatem agrorum commoti non sunt et ideo soli nobiles existimantur. Ouidius de his libro secundo ⟨fast. II 289 sq.⟩: 'ante Iouem genitum terras habuisse feruntur Arcades, et luna gens prior illa fuit'.

276 NEMORVM VOS STIRPE RIGENTI non quia de arboribus uere nati sunt, sed quia deerat usus casarum et in morem pecorum uagabantur. filios autem suos aut arborum caueis aut cautium specubus contegebant, quos transeuntes arborum filios aestimabant. quam opinionem Virgilius asserit dicens ⟨Aen. VIII 315⟩: 'gensque uirum truncis et duro robore nata'.

id. p. 133 282 HI LVCIS STV|PVISSE VICES quasi qui primi nati sunt, quia diei nox obscura succederet.

283 TITANA SECVTI oculis persecuti sunt solis occasum.

284 DESPERASSE DIEM dicit homines arboribus natos perpetuam noctem timuisse solis occasu. RARESCVNT desolantur necessitate bellorum. ut Virgilius ⟨georg. I 507⟩: 'squalent abductis arua colonis'.

285 MAENALA PARTHENIVM mons et nemus Arcadiae.

286 VENTOSA uentosam dixit aut tempestatibus grauem aut, ut quidam uolunt, in edito positam.

287 NON IPSA DEO omnes hae ciuitates Arcadiae in

---

1 prius **Pa** | *est locus capitis secundi:* ἕκαστοι τὴν ἑαυτῶν ἀπολείποντες . . . πλὴν Ἀρκαδίας | coactis **MPa** | alienas . . terras **LPb** || 2 irent **Pb** ire **LMPa** || 4 moti **Pb** || 7 et luna] sed una **M** || 8 turpe **Pa** | quod **L** que **Pa** || 9 sint **Pb** | deerat **MPb** adhuc non erat **LPa** || 10 aut] ait **L** || 11 cautium] cauatiuȝ **Pa** concauis **L** || 12 exstimabant (*sic*) **LPa** existimabant **Pb** estimabant **M** || 13 asserit Virgilius **Pb** || 14 nati **MPa** || 15 qui] quod **L** | primi *corr. man. 2 in* prius **M** || 16 quia *corr. in* quā **M** quam **L** quod **Pa** || quia . . . suc- *om.* **Pb** | cederet obscura **Pb** || 17 oculi **L** | secuti **LP** | occasu **M** || 18 natos ex arboribus **L** || 21 squalent . . . colonis *om.* **M** | Squallent **L** || 22 Menala et **MP** | nemus] silua **Pb** || 23 VENTOSA *om.* **M** | uentosam dixit *om.* **Pb** | grauis . . . posita **Pb** || 25 hec **Pb** hic **M**

Maenalo monte. unde Virgilius ⟨Aen. VIII 459⟩: 'Tegaeum subligat ensem' et ⟨Aen. VIII 139⟩: 'Cyllenae gelido conceptum uertice fudit' et si fas est quemquam cepisse deorum.

289 CLITOR et hic fluuius est Arcadiae.

290 PAENE SOCER propter Daphnen Ladonis filiam, quam Apollo dilexit. 'paene' autem, quia uirginitatis damnum passa non est et in laurum ante concubitum fuisse conuersa dicitur. LAMPIA NIVOSIS Lampia ciuitas est Arcadiae niuosis montibus constituta. ergo Lampiam a candore pruinarum dictam nominis ipsius proprietas monstrat. λάμπον enim Graece splendidum dicitur.

291 STYGA MITTERE palus, a qua Styx sumit exordium. constat inter prudentes Peneum Stygi undas submittere aut subministrare.

292 AEMVLVS AZAN ideo 'aemulus', quia in illo monte ut Iuppiter ita etiam Mater deorum colitur ritu Idaeo. AZAN apud Arcades Curetes hoc nomen habent de monte Azanio. unde uulgo in sacris deae magnae . . . dicitur Azan.

294 NONACRIA RVRA Nonacria una pars orationis est ut Trinacria. est autem nomen loci uel agri Arcadiae, in quo Iuppiter in speciem Dianae conuersus cum Callisto Lycaonis filia concubuisse narratur. Ouidius ⟨met. II 409⟩ sic: 'in uirgine Nonacrina'.

295 CYNOSVRA locus Arcadiae. unde et minor ursa

---

1 monte sitae sunt **L** monte posite **Pb** | Tegeaeum *Vergil.* || 2 et] CYLLENE ut **L** || 3 quemquam . . . deorum *om. superscr.* **M** | coepisse **MPa** || 4 CLITON **LM** || 6 autem] ait **L** | qua **Pa** | uirginitas **L** || 7 passa non *om.* **MP** | et *om.* **Pa** | laurom conuersam *corr. in* conuersa ē laurum **M** || 8 dicitur *om.* **MP** | LAMP. NIV. *om.* **Pb** | Lampia *om.* **L** | est ciuitas **Pb** ciuitas **L** || 9 Lampia candore **Pa** || 10 dicta **Pa** || 11 lampon **MPb** Iiāponi **Pa** λαμπρὸν **L** || 12 Styx *om.* **P** || 13 stigias **Pa** | undas Stygi **L** || 14 aut] et **L** || 15 ideo *om.* **L** || 16 rite **Lc** | Idaeo *scripsi* inde **L** Ideo **MP** || 18 Azane **L** Azania **P** | Deae **L** deum **MP** | *post* magnae **M** *praebet:* dim, **Pa**: d'i, **Pb**: dei, *latetne* Dindymos? || 19 axon **Pb** || 20 RVRA *om.* **L** | una pars orationis est Nonacria **L** || 22 uersus **L** est uersus **Pa** | Calystone **LP** || 24 uirginē **MPa** | nonagria nam **M** nonacrinā **Pa** || 25 minor] non mi *post* ursa *praeb.* **Pb**

Cynosura dicitur. Lucanus ⟨VIII 180⟩: 'propiorque mari Cynosura feretur'.

296 AEPYTIOS a ciuitate uel monte ducis nomine nuncupatos. hi quoque Arcadiae populi.

297 HERCVLEO VVLGATOS ROBORE MONTES uirtute Herculis cognitos.

298 ERYMANTHON ET STYMPHALON quorum in altero aprum cepit, quem uiuum Eurystheo detulit, in altero aues, quae Stymphalides uocantur, occidit. Erymanthon quidam uolunt locum esse, qui iuxta Parthenios agros est, ubi Hercules de Auge susceptum filium exposuit Telephum, qui a cerua nutritus est. sed haec loca hic non conuenit
l. p. 134 suspicari. nam | montes eos dicit, in quibus Hercules de apro et de auibus triumphauit. Erymanthus autem mons et silua est eodem signata uocabulo in Arcadiae finibus constituta. Stymphalon autem aerisonum dicit, quia non sagittis, sed aeris sonitu Hercules Stymphalidas occidit.

301 PASTORALI PROELIA TRVNCO id est pedo, quod armorum genus Homerus ῥόπαλον uocat. ut Virgilius ⟨Aen. X 318⟩: 'sternentes agmina claua'. item ⟨Aen. VII 524⟩: 'stipitibus duris agitur sudibusue praeustis'.

306 MILITE VICINAE plenus enim fabulae ita se continet textus. Atreus et Thyestes, Pelopis filii, Tantali nepotes, alternis uicibus regnum regebant. uerum Thyestes, cum incestasset Europam, fratris uxorem, ab eo pulsus est e regno. sed inter eos, qui scelere certabant, uidebatur

---

1 dicitur . . . Cynosura *om.* **P** ‖ 2 fertur **Pb** ‖ 3 nuncupatos nomine **Pb** ‖ 4 populi sunt **L** ‖ 5 uulgato **P** | uirtutes **Pa** ‖ 7 herimanton **P** ‖ 8 coepit **MPb** | dedit euristeo **Pb** | appellantur **L** ‖ 10 parthenosiós **M** ‖ 11 de Auge . . . Hercules *om.* **Pa** ‖ 12 quia cerua **L** qui cerua **Pb** ‖ 14 ouibus **M** ‖ 15 est et sylua **L** | significata **Pb** ‖ 16 aeris sonum dicit **LPa** dicit aeris somnum **Pb** ‖ 17 Hercules *om.* **Pb** ‖ 18 PASTORALI *om.* **MP** | id est *om.* **Pb** | qđ *corr. ex* qui **M** ‖ 19 ῥόπαλον **L** *spat. uac. praeb.* **Pb** (*om.* **MPa**) | conuocat **Pb** coinuocat **M** *in marg. add. man. 2:* c̄tū *propono* κοντόν uocat ‖ 25 Aeropam *Vollmer* | est *om.* **Pb** *add.* **M** ‖ 26 e **LPb** in **Pa** *del. superscr.* a **M** | regnū **Pa** | quia **M** | certabant *corr. man. 2 in* certare **M** | uidebatur *corr. in* uideretur **M**

pro uindicta ficta gratia reconciliationis. Atreus fratri filios suos apposuit epulandos. cui post epulas filiorum capita signum conuiuii feralis ostendit. in cuius rei consultatione, cum Thyestes consulta de oraculis posceret, responsum est per eum illi certam uenire posse uindictam, qui ex ipso et filia Pelopeia natus fuisset. unde illicitos filiae amplexus inuasit. ex qua natus est puer, quem illa in siluas propter conscientiam abiecit. hic caprae uberibus nutritus ex eadem re Aegisthus nomen accepit. qui Atreum in uindictam patris, cum adoleuisset, occidit. idem autem Agamemnonem, cum Clytaemestram uxorem eius adulterasset, occidit. ut ipse Virgilius ⟨Aen. XI 266⟩: 'ipse Mycenaeus magnorum ductor Achiuum'. qui postea ab Oreste, filio Agamemnonis, cum ea, quam adulterasset, occisus est. sed ab origine, irarum quae fuerit causa, describam. Mercurius aegre ferens a Pelope Myrtilum filium suum in pelagus praecipitatum spoliatumque uitae lege repperit uindictam, qua consolaretur orbitatem. nam Pelopis filiis Atreo et Thyestae tantum discordiae iniecit, ut germanitatis iura disrumperent. Thyestes enim cum sciret regnum penes eum fataliter mansurum, qui arietem aurei uelleris haberet, quem tum Atreus regnum ingressus plurimum custodiebat, corrumpens Europam fratris sui uxorem, eum ad se transferri posse iudicauit. quod ille postquam didicit, eum cum duobus filiis suis expulit. et postea

1 facta **Pa** | atreo **MP** ‖ 2 cui] cū **MPb** eū **Pa** ‖ 3 delectatione **LPa** delectationē **M** consultatione **Pb** *an latet* deluctatione? ‖ 5 illi *om.* **Pb** | posse uenire **LPb** ‖ 6 pelopia **MPa** | unde] unus **Pa** | illicito **Pa** ille cito **MPb** ‖ 7 ex qua . . . nutritus *om.* **Pa** | ex quo **Pb** ‖ 9 qui *om.* **MP** ‖ 10 idem . . . occidit *om.* **M** ‖ 11 Agamemnona **L** | Clytemnestram **LPb** ‖ 12 occidit . . . adulterasset *om.* **Pa** | ipse[1] *om.* **Pb** ‖ 13 miceneis . . . achiuis **Pb** ‖ 15 fuerat **Pa** ‖ 17 pelagos **Pa** | precipitauit **Pb** ‖ 18 reperit **LPa** | quę **Pb** *corr. in* qua **M** | orationem **Pb** ‖ 19 filius **P** | et *om.* **M** | Thyesti **LPb** | deiecit **Pb** ‖ 20 dirumperent **L** ‖ 21 penes eum regnum **Pb** | quia **Pb** ‖ 22 uelleris aurei **L** | regiam **LPa** *corr. in* regnum **M** regnia **Pb** ‖ 23 *legas hic quoque et infra* Aeropam | sui *om.* **Pb** ‖ 24 se *om.* **Pa** | transferre **Pa** transferi **L** | indicauit *corr. in* iudicauit **M** | posteaquam **L** ‖ 25 filiis duobus **L**

simulata gratia ad eum misit eiusque filios interemptos epulandos apposuit. quo facinore cum eum punisset, Sol dicitur ab eorum se regionibus auertisse. unde Virgilius e contrario ⟨Aen. I 568⟩: 'nec tam auersus equos Tyria Sol iungit ab urbe'. ergo ne Mycenae auxilio sint, par fuit paene fortuna, quia et illos fratrum odia uexabant. Thyestes enim Atreo fratri filios epulandos apposuit ob adulteratam Europam uxorem suam. ideo funestas dapes propter epulas et recursum solis propter offensam affabilis dei, qui inter nulla nubila pietate tanta egit occasum, et oblatum aurei uelleris arietem, quo fato regnandi tenebatur.

nd. p. 135 309 IAMQVE ATALANTAEAS Atalante, Iasi filia, fugiens concubitus in uenando Dianae comes facta, sed a Meleagro hoc adinsinuante compressa puerum edidit. cuius conceptum quia diu sub uirginitate celauerat, Parthenopaeum uocauit. is admodum puer Polynici auxiliatum Thebas petiit.

316 PRAEDATORIS EQVI equum pro equite posuit.

323 DVM PREMIS uenatores enim, cum uestigant, errant; cum persecuntur, premunt. Virgilius ⟨georg. III 413⟩: 'ingenti clamore premes ad retia ceruum'.

329 VIX DRYADVM THALAMIS ueneriae uoluptati. adeo filium dehortatur, ut nec uirum credat.

---

2 posuit **Pb** | quo facinore . . . apposuit *om.* **M** *in marg. add. man. 2* ‖ 3 euertisse **MP** | unde] ut **Pa** | et contrario **Pa** ‖ 4 nec tam cū **M** ‖ 5 sint *om.* **M** | sint auxilio **Pb** ‖ 6 fuit *om.* **P** | furtune **M** | q̃ **Pa** | uersabant **Pb** ‖ 7 Thiestas **Pa** | enim *om.* **M** | opposuit **Pa** ‖ 8 uxorem suam Europam **L** | europeʒ **Pa** | funeratas **LPa** *corr. ex* funestras **M** fumantes **Pb** ‖ 9 & propter offensam **L** | effabilis *corr. in* affabilis **M** ‖ 10 quia **L** | occasu **Pa** ‖ 11 arietatem quoqʒ facto **Pb** | fatum? ‖ 13 atlanteas **Pb** | Atalanta **L** atlante **Pb** | iasi *add.* i **M** ‖ 14 comes dianę **Pb** | est facta **L** ‖ 15 hęc **Pb** | adinsinuante **LP** adsinuante *corr. in* insinuante **M** | compressaʒ **Pa** | edidit puerum cui **Pb** | ꝓceptum **M** ‖ 17 auxiliaturus **LPb** ‖ 19 equitate **Pb** ‖ 20 dum **Pb** | inuestigant **L** ‖ 21 prosequuntur **L** persequntur **Pb** ‖ 22 ingentem *Verg.* | premens **LPb** premis **M** ‖ 23 Venereae **L** uenerere **Pb** | adhuc **Pb** ad hec **Pa**

330 OMINA VERA futuri scilicet mali. id est: uera ınt prodigia, quae uidebam. quasi irata uel tristis futura ıorte.

332 INFERIOR aut humilis aut non laeta.

333 HOC SEGNIOR ARCVS celeres sagittas non mittens.

336 VVLTVSQVE RECEDVNT ne leuitate uultus femina sse credaris. dum tuo ore mei uultus recedunt, id est um uiri sumis formam. nam modo similis es matri.

340 O SAXIS NIMIRVM ET ROBORE NATI ut origini coneniret animus. quia dura corda habetis et non uos flectit ıisericordia. maledicit illis dicendo asperos durosque, uia materno non commouentur affectu.

345 CADMI MAVORTIA PLEBES utique Thebani. transius ad Thebas. Lind. p.

359 SVRDVM ATQVE IGNOBILE surdum opus procincti. ιαστολή. illa ui operis, quod canente Amphione instructum st. modo autem surdum est, quia manu, non carmine condebatur. ad Thebarum muros cantilena Amphion dicitur saxa traxisse. ut Virgilius ⟨ecl. II 23 sq.⟩: 'canto, quae solitus, siquando armenta uocabat, Amphion Dircaeus in Actaeo Aracyntho'.

360 TAMEN ET BOEOTIS VRBIBVS VLTRIX hoc dicit: Eteocli quoque dedisse Boeotiae urbes auxilia. nullus regis causa uenit ad bellum, sed aut uicinitate compulsae sunt aut misericordia ciuitatis.

365 DEFORMIS HIANTIA LANA ὑπέρβατον. ora deformis: deformia ora habens. sed hiantia cruentataque lana. Lind. p.

---

1 ueri **MP** ‖ 2 quasi . . . morte *spectare uidentur ad schol. quod sequitur* ‖ 5 mittit **Pb** ‖ 6 Vultuqȝ **Pa** ‖ 8 modo] adhuc **L** | es *om.* **Pb** ẽẽ **Pa** ‖ 9 adrigine cũuenire **Pa** ‖ 10 habetis *corr. ex* habens **M** ‖ 11 nam maledicit **LPa** ‖ 12 non commouentur] qz **Pa** | cõmouetur **Pb** ‖ 13 THEBES **L** *om.* **Pa** | utique *om.* **L** ‖ 15 id est surdum **Pb** | *quae secuntur, corrupta uidentur* ‖ 18 cũdebeãt **Pa** | a **P** | Amphion *om.* **Pb** ‖ 21 in . . Aracyntho *om.* **LMPa** i. a. a. **Pb** ‖ 22 VLTRIX *om.* **MP** | hic **Pb** ‖ 23 nullus enim regis **L** ‖ 24 ad bellum *om.* **Pb** | aut] auid **Pa** auiditate **Pb** | uicinitatis **Pb** | sunt *om.* **Pb** ‖ 25 misericordie **Pa** | ciuitates **M** ‖ 26 deformis *om.* **Pa** ‖ 27 & **L** | cruenta **L** cruentata **P** *Mon.* cruentataq; **M**

366 TVRBIDA non terribilia, sed conturbata.

368 NON INSCIVS AVSI occisi pecoris, ut conscius audacis facti.

370 ERRARE ASOPIDE RIPA ut Lucanus ⟨I 473 sqq.⟩: 'est qui, tauriferis ubi se Meuania campis explicat, audaces ruere in certamina turmas afferat'.

372 ILLE RAPI TEVMESON mons est haut longe a Thebis.

373 NVNTIAT EXCVBIIS id est nuntiat Argiuos hostili more excubias agere. VIGILES ARSISSE PLATAEAS pro multo lumine excubantium uigiles Plataeas dicit arsisse. est autem ciuitas Boeotiae in confinio hostium. ideo semper inuigilat. et quia in aditu est posita, dicit primo fuisse uastatam.

375 FETVSQVE NOVOS Lucanus ⟨I 563⟩ 'matremque suus conterruit infans'. Tyrios lares: quos in Thebas Cadmus inuexit. Dirce autem fons est Thebanorum. utrumque monstrauit ut Virgilius ⟨georg. I 480, 485⟩: 'aeraque sudant. nec puteis manare cruor cessauit'. solent enim ad omen publicum portenta gigni, et est fetus aut bicapitis aut biformis. ut Lucanus ⟨I 562 sq.⟩: 'numeroque modoque membrorum'.

379 REGINA CHORI ut choros ducebat sacerdos una Baccharum. ostendit autem antistitem Liberi, quae Cithaeronem incolebat.

380 TRIFIDAMQVE HVC TRISTIS ET ILLVC pathos tribus modis fit. attendamus igitur, ut haec complexus sit facto:

1 *schol. om.* **Pb** ‖ 2 Num sius **Pa** ‖ 4 iasonide **P** ‖ 5 est] Et **L** | tauriferus **Pa** ‖ 7 THEVMESON. Theumesos **L** | haud **LP** ‖ 8 hostibus **Pa** ‖ 9 uirides **Pb** ‖ 10 excubantum uigilis **Pa** ‖ 14 *schol.* 375 *hoc ordine praebet* **L**: DYRCEN. Dyrce autem ... cessauit. FOETVSQVE NOVOS quos ... inuexit. Lucan. Matremque ... infans. Solent ... membrorum ‖ 15 Tyrios lares *inserui* ‖ 16 uinx̃ *corr. in* uix̃ **Pa** ‖ 17 utrum **Pb** | monstrum*?* ‖ 18 putris **Pb** puteiis *corr. ex* putens **M** | manere **Pa** ‖ 19 enim] autem **L** omne **Pb** om̃e **Pa** | publica **M** ‖ 20 bicapit' **M** incapitus **Pa** numero **M** ‖ 22 regna **Pb** ragna **Pa** ‖ 23 bacharum **MPa** quasi **Pb** ‖ 26 modi sit **Pa** | hic **Pb** | facto, habitu, dicto*?*

sparsis subito correpta canistris siluestris regina chori . . . trifidamque huc et illuc lumine sanguineo pinum deiectat et ardens erectam attonitis implet clamoribus urbem. de fonte Virgiliano hunc colorem deriuauit. is enim Amatam in siluis eadem fecisse describit. pathos ipsius tribus modis ostenditur. facto ⟨Aen. VII 397sq.⟩: ‘ipsa inter medias flagrantem feruida pinum sustinet’, habitu ⟨u. 399⟩: ‘sanguineam uoluens aciem’, dictu ⟨u. 400⟩ ‘io matres, audite’.

383 GENTIS AVITAE propter Semelen, Cadmi filiam, Lind. p.
matrem Liberi.

387 GANGEN fluuius Indiae, per quem gentem poeta significat. hunc primus Liber tenuit, secundus Alexander, tertius Apollonius. Ouidius de ipso ⟨am. II 13, 10⟩: ‘per septem portus in maris exit aquas’.

393 PENDIMVS inuidiose. quasi pro sacrificio bellum lacrimasque tibi pendimus.

394 AMAZONIIS VLVLATVM CAVCASON ARMIS Caucasus mons Scythiae. ideo ululatum, quod Amazones cum finitimis bellare dicuntur, quorum ululatus barritus id est barbarus ritus.

397 IVRAVI iuraui tibi in furorem sacrorum, non bellicum, hoc est non ut bella canerem, sed ut sacrorum causas intellegerem. et bene de more militiae ‘iuraui’ dicit, quia militiae sacramentum dicitur. et sacerdotio se dixit iurasse, non bello.

404 ET SALTVM DVX ALTER HABET Creontem significat, qui post interitum fratrum solus possedit imperium.

---

1 corupta **Pb** ‖ 2 trifidam **Pa** ‖ huic **Pa** huc tristis **L** ‖ 3 disiectat **MP** | erecta **Pa** ‖ 4 colorem] locum **L** ‖ 5 eademque **M** ‖ 6 ostend̄ **M** ‖ 7 medios **Pb** ‖ 9 torquens *Vergil.* | dictū **Pa** | io *om.* **L** ‖ 12 poeta gentem **Pb** ‖ 13 tenuit *om.* **LMPa** ‖ 14 Apollo **Pb** apollinius **M** ‖ 16 Tendimus **M** ‖ 17 pendimus tibi **Pb** ‖ 19 mons est **L** modo **Pb** | pugnare dicuntur cum finitimis **Pb** ‖ 20 barritus **LPa** barratus **Pb** barbarit’ *corr. in* barbareus **M** | id est] est **MPb** uel **Pa** ‖ 22 iuraui *om.* **LPb** | sacrorum . . . sed *om.* **P** ‖ 23 sacrorum ut **P** ‖ 24 intelligerem **LP** | dixit **LPa** ‖ 25 se *om.* **L** ‖ 27 SALTVS **L** | habebat **Pb** ‖ 28 que **Pa** | habebit imperium **Pb**

GELATIS VVLTIBVS pallore. nam iam deposuerat numinis furorem.

406 VARIIS TERRORIBVS IMPAR qui [non] terretur. [ac per hoc inconterritus.] par est enim timori, qui non terretur.

407 TENEBRASQVE SAGACES quia caecus, sed diuinus Tiresias. [tenebras dicit ignorantiam futurorum], sagaces, quia totum inuestigarent.

409 CONSVLIT ILLE DEOS immolationem hostiarum totam hanc de Lucano ⟨VI 425 sqq.⟩ mutuatus est: 'non tripodas Phoebi, non Pythia consulit antra, nec quaesisse libet, primis quid frugibus altrix aere Iouis Dodona sonet'.

411 TRIPODE IMPLICITO obscuro Apollinis responso.

id. p. 139 NVMERISQVE SEQVENTIBVS ASTRA | ut arithmetici, quos mathematicos dicimus, quorum in numeris est tota doctrina. est etiam ars quaedam ex fumo arae uerum prouidere, quia ex diuisione ipsius fumi, quae sint futura, cognoscunt. quos Graeci καπνομάντεις appellant.

414 ELICITOS PATVISSE REFERT non aliis rebus melius quam manibus elicitos. id est: tantum interius inferos aperire refert, quam sunt mortis durae spatia demensa.

415 CONFINIA inter iuncturas Ismeni fluuii pelagique.

416 PARAT ANTE DVCEM ad futurum scilicet sacrificium Eteoclen. et mersum parat: uerbum figurauit a nomine.

417 VISCERIBVS LACERIS extis incisis.

---

1 pallorē **M** || 3 ac . . inconterritus *om.* **Pa** || 4 interritus **Pb** || 6 *schol.* 407 *post schol.* 409 *praeb.* **MP** | quia . . . quia *om.* **Pb** || 7 teresias **MPa** | tenebras . . . futurorum *om.* **Pa** || 8 quae **L** | inuestigauerant **L** inuestigarent̄ **M** || 10 imitatus **Pb** *corr. ex* mutatus **M** mutatus **Pa** || 11 Deli *Luc.* | antra *om.* **MP** || 12 primis *om.* **Pb** | quod **Pa** qđ **M** *om.* **Pb** | frigibus **P** phrigibus **M** | Ore **L** || 14 frequentibus **Pb** || 16 ars *om.* **M** | arae] aere *corr. in* aeris **M** || 17 ex prouisione **Pb** | sunt **L** | futura *om.* **M** || 18 Graeci *om.* **MP** | capnomantes **MPa** capiomantes **Pb** || 19 nam **LPb** || 21 qua **Pa** que **Pb** | sint **L** | dura **LPb** | demersa **LMPa** || 22 Hismenii **LPb** Hismeni **MPa** | fluuii *om.* **L** || 23 ad futurum] actura **Pa** acturum **Pb** || 24 ad Etheoclem **L** et etheoclem **Pb** | et mersum **M** m̄sū **Pb** et uersum **Pa** uersus **L** || 25 LACERIS *om.* **Pa**

419 CAPAX AEVI antiqua.

420 AETERNVM INTONSAE nunquam depositae.

422 AB VRSA a septentrionali plaga.

423 SILENTIA SERVAT HORROR possidet quaedam ueneratio, quia in magno silentio horror nascitur.

424 PALLET pallor est imago lucis, sed mala id est non similis.

425 NEC CARET VMBRA DEO quasi alios quoque deos habeat consecratos.

427 EFFICTAM sculptam, quasi in omnibus arboribus imago eius esset insculpta.

428 HVIVS INASPECTAE omnis lucus Dianae est consecratus, ut quercus Ioui. STRIDERE SAGITTAE ut sonus tantum sit, uisus uero nullus.

430 INQVE NOVAE MELIOR REDIT ORA DIANAE melior, quoniam inferos deserit. Lucanus ⟨VI 736 sq.⟩: 'ad quos alio procedere uultu ficta soles, Hecate'.

434 IMMANE PATET TELLVS extra ipsum lucum campus late diffunditur.

435 QVI VOMERE PRIMO durus, | quisquis primo hunc Lind. arauit, id est Cadmus satis draconis dentibus.

438 INFELIX TERRA TVMVLTVS tumultus dicit illarum animarum, quae se occiderunt. id est: aratoris proscissione indignantes pugnant inter se.

439 SOLAQVE IN NOCTE in qua solitudo est.

442 INSANI IVVENCI metu perterriti.

443 HIC SENIOR VATES causam dicit, cur ibi Tiresias

---

1 antiquitas **L** anquitas **Pa** antiquitatis **Pb** ‖ 2 eternam **Pb** ‖ 3 a septentrione (*om.* plaga) **Pb** ‖ 9 consecretos **Pa** consacratos **Pb** ‖ 10 Et fictam **MP** ‖ 11 est sculpta **Pb** ‖ 12 in aspectu **Pa** | diane lucus **Pb** ‖ 13 iouis **M** ‖ 15 REDIT ORA DIANAE *om.* **LP** r. o. d. **M** | melior *om.* **LPa** ‖ 16 quando **LP** q̃m **M** ‖ 17 ecate **M** eccata **Pa** aetate **Pb** ‖ 18 inmane **Pb** | PATENS **L** | locum **M** lupum **Pb** | caput **Pa** ‖ 20 durus *praebet ante* QVI **Pb** | hunc primo **L** ‖ 21 araui **Pa** ‖ 22 TERRA *om. add.* **M** ‖ 23 proscissu est **Pb** ‖ 25 IN *om.* **L** ‖ 27 HIC *om.* **LP** *om. add.* **M**

sacrificet, quia nunc terrigenarum sanguine sanguineus locus est. sanguine enim inferi delectantur.

444 SOLA PINGVIA TABO satiata cruore. describitur locus, in quo hoc contendit, opportunus inferis sacris.

445 ARMENTAQVE SISTI ATRA MONET ut Virgilius ⟨Aen. VI 243 sq.⟩: 'quattuor hic primum nigrantis terga iuuencos constituit'.

ad. p. 141 448 STVPVERE SILENTIA VALLES Baccharum uocibus clamosae ualles destitutae immolatarum pecudum mugitibus stupuere. dicit poetica phantasia omnem gregem in luco immolatum usque adeo, ut fons, de quo potabant armenta, et mons, per quem errabant, ingemiscerent, cum se armentis destitutos uiderent. sic Ouidius ⟨met. IV 752 sqq.⟩ de simili sacrificio: 'dis tribus ille focos totidem de caespite ponit: laeuum Mercurio, dextrum tibi, bellica uirgo, ara Iouis media est. mactatur uacca Mineruae, alipedi uitulus, taurus tibi, summe deorum'.

450 IPSE MANV TRACTANS cum oculorum officio manibus fungeretur.

451 TELLVRE CAVATA pro nouem scrobibus factis, in quibus ductus aquae, quae sacris esset necessaria, collocauit id est nobiles latices fudit.

453 ACTAEOS IMBRES Actaea dicitur regio Attica, de qua et mella ueniunt, quae et liquida sunt et nimis dulcia. unde Virgilius et montem Atticum Aracynthum dicit Actaeum, quia omnis regio maritima est. Actaeum

---

1 sacrificat **LP** ‖ 2 est locus **LP** | enim *om.* **Pb** ‖ 4 haec **L** hic **P** | inportunus **L** ‖ 5 Armenta **Pa** | scissis **Pb** isti **Pa** | ad aram **MPa** | mouet **M** ‖ 6 nigrantes **Pb** ‖ 8 STVPERE **LPa** ‖ 9 ualles sunt **Pb** | destitutae *om.* **Pb** | immolaturum **Pa** immolatum **Pb** ‖ 10 stupuerunt **Pb** | poetica] pene *superscr.* o **M** | in illo luco **L** in loco **P** ‖ 12 ingemescerent **Pa** ingemisceret **Pb** ‖ 14 Diis **L** dii **Pb** | focus **MP** ‖ 15 poni **MPb** pon **Pb** ‖ 16 *post* est *add. man. 2* in q̊ **M** ‖ 17 uitulos **Pb** ‖ 19 fingeretur **Pa** uteretur **Pb** ‖ 21 esset **MP** est **L** | collocaui **Pa** ‖ 23 Actos **Pa** Actros **Pb** | acta **P** | actica **Pb** ‖ 24 mellia **Pa** melle *corr. in* mella **M** | quae ueniunt **LMP** | et[1] *om.* **Pb** ‖ 25 unde] ut **Pa** | *ecl. II 24* ‖ 26 Actaeum dixit **LP** | quia *om.* **Pa** | est *om.* **LP**

imbrem mulsum dicit, aut Actaeos imbres aquam fontis illius, unde Actaeon aspersus in ceruum mutatus est. sed utrum mulsum purum an fontem an cruorem pecudum, quo possit tellus arida satiari, incertum est. nonnulli rorem marinum in Actaeo Aracyntho dicunt. SVADVMQVE CRVOREM qui persuadeat manibus ad superos redire.

454 AGGERITVR infunditur. deest 'tantum'.

456 TRIS HECATAE quia triformis est aut quia eadem deum mater creditur et Proserpina uel Terra aut Vesta. SATIS ACHERONTE natis de Acheronte. etenim matre Nocte patre Acheronte natae dicuntur.

457 VIRGINIBVS Furiis.

459 PROFVNDAE ERIGITVR CERERI tria sunt in sacrificiis deorum loca, per quae piationem facimus: scrobiculo facto inferis, terrestribus supra terram sacrificamus, caelestibus exstructis focis. unde etiam nominata sunt altaria, atque sacrificantes manus porrigimus in altum.

460 CVPRESSVS PLORATA luctibus apta. Cyparissus speciosus puer, dum uenaretur, in amorem sui Apollinem compulit. a quo accepit ceruum pulcherrimum munere et mansuetum. quem cum diligeret, lassus somnum sub arbore capere coepit. subito excitatus strepitu ceruum longe uidit. credens siluestrem missa sagitta eum interemit agnitoque usque eo ingemuit, ut ab omni cibo et potu abstineret. quo tabescente Apollo miseratus eius uertit eum in arborem sui nominis. de qua Virgilius ⟨Aen. IV 506 sq.⟩:

---

2 aspersū **Pb** ‖ 3 an[1] *om.* **L** ‖ 4 arrida sacrari **Pb** ‖ 7 deēē **M** | tamen **L** ‖ 8 tristiformis **Pa** | que **Pa** ‖ 9 creditur Deum mater **LP** | et *om.* **L** | aut] uel **L** ‖ 10 natis de Acheronte *om.* **Pb** | natae Acheronte **LMPa** ‖ 13 erigūt **P** ‖ 14 deorum *om.* **L** | scrobicolo **M** ‖ 15 sacrificia **Pb** ‖ 16 et **Pb** | nomina **Pa** ‖ 17 ad quae **LPb** atque *corr. ex* ad **M** ‖ 18 Cyparissus .... inferorum *post schol.* 463 ... cultros *praeb.* **P** | Tiparissus **M** Cupressus **L** Cyprianus **Pa** ‖ 19 ueneretur **P** | in *om.* **Pa** ad **Pb** ‖ 21 lassum **M** lapsus **Pa** | lassum somnus? ‖ 22 subitoque **L** | strepitu *om.* **Pb** ‖ 23 missam **Pb** | eum *om.* **Pb** | intremuit **Pa** ‖ 24 agnito **P** | eo usque **Pb** | gemitu (*om.* ut) **Pb** | cibo potuque **L** cibo et poto **M** ‖ 25 misertus **LP** ‖ 26 quo **L**

'fronde coronat funerea'. haec causa est, quare cupressus adhibetur locupletum funeribus. Lucanus ⟨III 442⟩: 'et non plebeios luctus testata cupressus', quia incestatas familias Romani hac notabant. quidam uolunt ad hoc nomen electam arborem, quia infructuosa apta defunctis est, uel quod in tutelam eam dixerint inferorum.

462 SIGNATI CAPITA designata capita habentes. prius enim setae tolluntur aut lana et aris imponuntur, et ita quasi designatur immolationis uictima. ET FRVGVM LIBAMINE PVRO illibato, impolluto. significat autem salsas fruges.

463 IN VVLNVS CECIDERE GREGES sacerdotum consuetudo talis est, ut aut ipsi percutiant uictimas — et agones appellantur — aut sic tenentis cultrum alter impingat. ideo dixit 'in uulnus cecidere greges'. qui uictimatores dicuntur. ut Virgilius ⟨Aen. VI 248⟩: 'supponunt alii cultros'. MANTO filia Tiresiae uirgo.

464 PRAELIBAT SANGVINEM primo est sanguinem libare, deinde immolare, tertio reddere, quarto litare.

465 TER CIRCVM ACTA PYRAS cum ter omnes pyras circumisset.

466 REDDIT VISCERA aut aris imponit aut nuntiat patri suo.

468 ATQVE IPSE SONANTIA FLAMMIS VIRGVLTA hostias. et sic futura dicit. ars autem haruspicina hoc habet, ut

---

1 Funesta fronde coronat **L** | funerā **Pa** | est *om.* **Pb** | cipressus locupletum funeribus adhibetur **Pb** || 3 plebeos **L** | testare **Pa** | cipressus **Pb** | que **Pa** | incestata **Pb** incestatis **M** || 4 romanū **Pa** || 5 elatam **Pb** | apta *om.* **Pa** | defunct' *superscr.* is **M** defunctus **Pa** || 6 quia **Pb** | ea **Pa** | eam dixerint] sit **Pb** || 7 capita *om.* **Pb** || 8 sese tollunt **Pb** | lana **L** *Mon.* arana **MP** | inponitur **L** imponitur **MP** inponuntur *Mon.* || 9 inmolatione **Pa** immolationi*?* || 10 inpolluto **M** || 12 uultus **Pa** || 13 in ipsiș **Pb** | periciant **Pa** || 14 agonei **Lc** | tenentes **L** | inpignat **M** || 15 dicitur **L** | ceciderūt **Pa** | quia **L** || 16 subponunt **M** || 17 teresię **M** | uirgo *om.* **Pb** || 18 SANG. . . . est *om.* **Pb** | sanguine **P** sanguinē **LM** || 19 inmolare **M** || 21 circuisset **Pb** || 24 IPSA **LP** | FLAMMIS *om.* **Pa** || 25 aut **M** | aruspicine **MPa** aruspicum **Pb** | haec **LPa**

et turis motus et crepitus et fumi motus et flexus colligat, quoniam haec primum signa aut testantur extorum promissis, si bona sint, aut, si contraria, refragantur. ut testatur liber de turis signis, qui ipsius Tiresiae scribitur.

469 SENSIT quia carebat oculis sacerdos.

470 PLVRIMVS ARDOR ANHELAT bene hoc adiecit. nam quomodo caecus posset intellegere aras ardere nisi ignis afflatu?

472 ET VOX IMPVLIT IGNEM id est illius precibus flamma nutrita est.

478 VVLGVSQVE CAVA SVB NOCTE REPOSTVM caua Lind. p.
patenti aut alta, sed melius caua nocte est: uacua ab opere. repostum ideo, quia itidem ad superos ad corpus reuertatur.

479 ET PLENA REDEAT STYGA PORTITOR ALNO et portitor plena alno redeat ad hanc Styga, quomodo dicimus 'uiam redeat'.

480 FERTE SIMVL GRESSVS nocentes, inquit, de Tartaro, pii de Elysio ueniant. MANIBVS Graecorum manes dicit.

482 VIRGAQVE POTENTI NVBILVS ARCAS AGAT nubilus infernus. imperat autem Mercurio et Libero, ut animas piorum euocent. quare autem Persee dicat, ratio est. quidam enim uolunt non Iouis filium esse Mercurium, sed

---

1 et[1] *om.* **Pb** | flexus aruspex ipse **L** | colligit **Pa** ‖ 2 hoc **Pb** | ex eorum *del. superscr.* extorum **M** | promissus **L** ‖ 3 sunt *Vollmer* | si *om.* **Pb** | refringantur **P** refrangantur **M** | aut **M** ‖ 4 qȝ **Pa** | describitur **P** | quo ipsius Tiresiae signa describuntur *Schottky* ‖ 6 hoc bene **L** ‖ 7 quomodo **LPb** q̃uo **Pa** q̊m̃ **M** | posset cecus **Pb** | intelligere **LP** ‖ 8 afflatu *corr. ex* afflato **M** ‖ 9 id est] uel **P** ‖ 11 SVB *om.* **LPb** | NOCTE REPOST. *om.* **Pb** | REP. . . . nocte *om.* **Pa** ‖ 12 patientia ut **M** | uel **Pb** | caua sub nocte **Pb** | est] scilicet **Pb** ‖ 13 repositum **P** | quod **LP** | istidem **Pa** ‖ 15 ET . . . redeat[1] *om.* **Pb** | STYGA *om.* **LPa** | PORTITOR . . . redeat[1] *om.* **Pa** ‖ 16 stigā **MPa** stygiā **Pb** ‖ 17 uiam *om.* **M** ‖ 18 dicit **Pb** ‖ 19 MANIBVS . . . dicit *in* **MP** *secuntur post schol.* 482 . . . Persei | MANIBVS **L** manes **MPb** ymane **Pa** | manes Graecorū **L** ‖ 21 ut *om.* **Pb** ‖ 22 quare] quia **Pb** | Persee dicat *scripsi* per se clara **Lc** persecate **LPa** peseucate **Pb** ꝑse cate (*corr. in* hate) **M** ꝑse ecate *Mon.* | est ratio **L**

Pyrrhae — in qua opinione etiam Hesiodus uersatur in his libris, quos de Theogonia scripsit — quidam Persei. Coruilius quattuor Mercurios esse scribit: unum Iouis et Maiae filium, alterum Caeli et Diei, tertium Liberi et Proserpinae, quartum Iouis et Cyllenes, a quo Argus occisus est. quem ipsum ob hanc causam Graeci profugum dicunt, Aegyptiis autem literas demonstrasse. ergo Mercurium Liberi et Proserpinae filium dicunt animas euocare. de quo Virgilius ⟨Aen. VI 749⟩: 'Lethaeum ad fluuium deus euocat agmine magno'. — ordo: per crimina functis, o Tisiphone, pande diem. sensus hic est: Hecate et Mercurius pias animas ducant, nocentes uero Tisiphone.

484 QVI PLVRES EREBO ut Virgilius ⟨Aen. VI 611⟩: 'quae maxima turba est'. sed modo aucti per sanguinem Thebarum.

485 TAXO quia de hac arbore uenenosa faces Furiae dicuntur habere.

486 TISIPHONE DVX tu, inquit, Tisiphone, illos reduc, qui scelerati sunt plurimique de stirpe Thebana.

487 DETORQVEAT VMBRAS auertat ad superos quidem uenire cupientes.

id. p. 143 489 ILLI FORMIDINE NVLLA subaudimus 'stabant'.

492 NVNC VELLERA PRESSAT amplectitur, constringit petens auxilium timoris.

494 CONFRAGA aspera et deserta.

496 ET SVDANTIA NISV ex manuum sudore. nam per timorem sudor oritur uenatori.

---

1 Pyrrhae **LM** pyre **Pa** pire **Pb** Proserpinae **Lc** | et **L** || 2 perse **Pa** | coruilius *corr. ex* ceruilius **M** cõuilius **Pb** Cornutus *Vollmer* || 3 quatuor **LPa** | dicit **Pb** || 6 profugam **Pa** | egipt' *corr. in* egiptiis **M** aegyptius **Pb** || 7 mecurium **Pb** mater uiriũ **Pa** || 9 uocat agmine certo **Pb** || 10 ordo *om.* **L** | o *om.* **L** || 11 hoc **Pb** || 12 uero *om.* **LPa** | tisiphone uõ nocentes **Pb** || 13 herebo **MP** || 14 qui **M** || 16 qui **Pa** || 18 illuc **Pa** || 20 quidem] quod **Pb** qui **Pa** || 21 euenere **Pa** || 22 stabant Mantho et Tirhesias **LP** (**Pa** *om.* Mantho) || 23 NVNC] ET **L** | uellera *corr. ex* uelleret **M** *in marg. adscr.* uallat | pressat *corr. in* prensat **M** || 26 NIXV **L** uisu **Pa** nisij **Pb** | pro timore **Pa**

499 ET CAECA METITVR quae caecat mentem et conturbat. caeca cura: tacito animo non illum uidet, sed magnum esse clamore metitur.

502 LAEVAQVE CONVVLSAE DEDIMVS CARCHESIA TERRAE quae sinistra manu funduntur, laeua manus infuderat. inferis sinistra manu immolamus pocula.

503 CASSVSNE SACERDOS et hunc locum de Lucano mutuatus est. ut ⟨VI 730 sqq.⟩

'Tisiphone uocisque meae secura Megaera,
non agitis saeuis Erebi per inane flagellis
infelicem animam?'

506 COLCHIS AGET ciuitas Scythiae, de qua omnes ueneficae. unde Medea.

507 NOSTRI CVRA MINOR hoc est: illis obtemperatis, nostra praecepta contemnitis.

509 SVB VNVM FVNESTARE DEOS pro 'in unum' et 'in commune'. immolationem hominis. propter necromantiam. his enim inferi delectantur.

514 ET QVIDQVID DICI NOSCIVE TIMETIS haec de Lucano mutuatur, cum minantem manibus Thessalam induceret.

515 NI TE THYMBRAEE VERERER bene: licet magicam faceret, honorem seruauit Apollini. cuius et reuerentia nolle se dicit germanae eius dei inuocationis metu contumeliam facere. ipsa autem Hecate et Diana dicitur.

---

1 quae] qui *del. superscr.* & **M** ‖ 2 uidi **Pb** ‖ 3 clamorem **P** ‖ 5 qui **L** q̇ *superscr.* e **M** | funduntur *add.* in **M** | funduntur .. manus *om.* **Pb** | manu **L** manū **Pa** | infūderat **P** ‖ 6 inmolamus **M** ‖ 8 iminatus **Pb** mutatus **Pa** | ut *om.* **LPa** ‖ 9 megerā **M** ‖ 10 saeuas **LMPa** sceuos **Pb** ‖ 13 benefice **Pa** | media **Pa** ‖ 14 NOSTRI .. MINOR *om.* **MP** ‖ 15 et nostra **LPb** | contentas **Pa** ‖ 16 & ē **M** | in communem **L** in omnem **Pb** ‖ 17 *ante* immolationem *lemma excidisse credo* | inmalationem **Pa** ‖ 19 QVICQVID **LP** | nosciqȝ **P** | TIMETIS . . . cum *om.* **Pa** | hoc **Pb** | *VI 730 sqq.* ‖ 20 imitatur **Pb** | minante **Pa** minantibus **Pb** | thes(s)aliam **MPb** ‖ 21 licet *corr. man. 2 in* liceret **M** | magiam **L** *corr. ex* magicā **M** ‖ 22 Apollinis **Pb** | cuius] ouidius **Pb** | et *om.* **L** ‖ 23 ducit **Pa** | eius *om.* **Pa** | diei **Pa** ‖ 24 et *om.* **L**

tetigit et philosophice partem sacrorum iuxta picturam, quam inferiore adnotatione commemorat.

516 ET TRIPLICIS MVNDI SVMMVM iuxta picturam illam ueterem, in qua tormenta descripta sunt et ascensio ad deum. dicit autem deum δημιουργόν, cuius scire nomen non licet. infiniti autem philosophorum, magorum, Persae etiam confirmant reuera esse praeter hos deos cognitos, qui coluntur in templis, alium principem et maxime
id. p. 144 dominum, ceterorum numinum ordina|torem, de cuius genere sint soli Sol atque Luna. ceteri uero, qui circumferri sphaera nominantur, eius clarescunt spiritu maximis in hoc auctoribus Pythagora et Platone et ipso Tagete. sed dire sentiunt, qui eum interesse nefandis artibus actibusque magicis arbitrantur. in uersu ergo poeta sic dixit 'illum', quasi sciret nomen. sic repetiuit, ut proderet. sed hoc magis ad terrorem dixit 'illum', ut putaretur scire. si ergo sciri nefas est, disci a uate non potuit. licet magi sphragidas habeant, quas putant Dei nomina continere, sed Dei uocabulum a nullo sciri hominum potest. sed quid ueritas habeat, percipe. huiusne dei nomen sciri

---

1 philosophie **P** ‖ 2 in inferiore **L** *om.* **Pb** | inferiore *corr. in* inferiorē **M** | ad notationē **L** adnotationem **M** ‖ 3 triplices **P** | SVMMVM *om.* **LPa** ‖ 4 haec tormenta **LP** | scripta **Pb** | et *om.* **Pb** ‖ 5 autem *om.* **L** | demoirgon **M** emoirgon id est summum **Pa** demogorgona summum **L** demogorgon id est summum **Pb** δημιοῦργον **Lc** | nomen scire **L** ‖ 6 non licet nomen **P** | autem *om.* **Pb** | magi Persarum *Schottky* | Persae etiam *om.* **Pb** ‖ 7 confirmant aut **MP** | reuera alios esse **Pb** ‖ 9 deum **LPb** | ceterum **Pb** | ordinationem **Pb** ‖ 10 atque] et **Pb** | circumferuntur **L** | 11 astra **LPb** aspera **MPa** asphera *Mon.* | nominaretur **Pb** nominantur quae **L** ‖ 12 hoc *superscr.* his **M** *om.* **Pb** | tageta **M** | *post* Tagete **L** *inseruit* conuenientibus, *Mon.* nitentes ‖ 13 dire *corr. ex* ire **M** ‖ 15 nomen sciret **LP** | sic repetunt **L** *om.* **Pb** | prodiret **L** | sed hoc . . . scire *secuntur post* potuit *in* **Pb**, *post* nefas est *in* **Pa** | sed] id est eis **Pa** *om.* **Pb** ‖ 16 dixit *om.* **Pb** | 17 sciri **MPb** scire **LPa** | disci *om.* **Pa** ‖ 18 magi sphragidas *Grotius* magis frigidas **LM** magis frigas **Pa** magis phriges **Pb** | putare **Pa** | nomine **L** ‖ 19 sed hoc Dei **L** | scire **Pa** *corr. in* sciri **M** | hominum sciri **Pb** | potest hominum **M** ‖ 20 sed quid . . . sciri potest *om.* **Pb** | scire **Pa**

potest, qui nutu tantum regit et continet cuncta, cuius arbitrio deseruiunt, cuius nec aestimari potest mundus nec finibus claudi? sed cum magi uellent uirtutis eius, ut putabant, sese comprehendere singulas appellationes, quasi per naturarum potestates abusiue modo designarunt et quasi plurimorum numinum nobilitate Deum appellare conati sunt, quasi ab effectu cuiusque rei ductis uocabulis. sicut Orpheus fecit et Moyses, Dei summi antistes, et Esaias et his similes. Etrusci confirmant nympham, quae nondum nupta fuerit, praedicasse maximi Dei nomen exaudiri ab homine per naturae fragilitatem pollutionemque fas non esse. quod ut documentis assereret, in conspectu ceterorum ad aurem taciti Dei nomen nominasse, quem ilico ut dementia correptum et nimio turbine coactum exanimasse. sunt qui se — licet secreto — scire dicunt, sed falsum sciunt, quoniam res ineffabilis comprehendi non potest.

518 VOS AVIDE 'inferne canes eliciam aut insequar' deest.

524 ET STYX quae meatu suo manes discernit a superis. **Lind. p.** ut ⟨Aen. VI 439⟩ 'et nouies Styx interfusa coercet'. et ideo hic i n t e r f l u a nominauit.

527 IVNONIS THALAMOS Pythagoras dicit duo esse hemisphaeria, quibus proprios deos assignat. et facit superioris regem Iouem et reginam Iunonem, inferioris Ditem Iouem

2 mundus *om.* **P** ‖ 3 magis **Pb** | uirtutes *corr. ex* uirtutis **M** ‖ 4 sese **M** | quasi] quas **LPa** ‖ 5 designauerunt **Pa** ‖ 6 numerum **Pb** | nobilitatem? ‖ 7 ductus **Pa** ‖ 8 moises *corr. ex* moisis **M** missis **Pa** | summus dei **Pb** | esesias *corr. in* esaias **M** isaias **Pb** esais **Pa** ‖ 9 dum non **LMPa** ‖ 10 fuerit *corr. in* fuerat **M** | maxime **MP** ‖ 11 ab homine *Mon.* hominem **LMPa** homines **Pb** | naturam **Pb** naturas **Pa** *corr. in* nature **M** | fragilitates **Pa** ‖ 12 asseret **Pa** asserent **Pb** ‖ 13 tacito **P** *corr. ut uidetur ex* taciti **M** tauri **L** ‖ 14 illico **LPa** ‖ 15 sunt qui se] si que si **Pa** si qui **Pb** ‖ 16 sed] si **Pa** s, **M** *om.* **L** | ineffabilis res **Pb** ‖ 18 canes inferne **Pb** | uel **L** ‖ 20 ET *om.* **L** | six **Pa** fax **Pb** | decernit **P** ‖ 21 et *om.* **Pb** ‖ 22 in eo **Pa** | hic *om.* **LP** | interfluā **L** ‖ 23 esse *om.* **Pa** ‖ 24 assignant **Pa** ‖ 25 et reginam *om.* **Pa** | inferioris . . . Stygiam Iunonem *om.* **Pa** | inferioris inferiorem **Pb**

esse infernum, Proserpinam uero Iunonem infernam. et duas Veneres: unam supernam et alteram Libitinam. et alios deos binos constituit: Hecaten, sicuti Ditem Iouem, ita et hanc Stygiam Iunonem. ut Virgilius ⟨Aen. VI 138⟩: 'Iunoni infernae dictus sacer'.

530 ARBITER HOS DVRA VERSAT CORTYNIVS VRNA licet de disceptatore animarum et censore uitae alia sit secreta et arcana ueritas, tamen, quod ex opinione translatum sit in fabulis, scribam. Cortynius arbiter Minos Cretensis, cui ad gloriam et titulum sola natalium sufficeret claritas, meruit placiditate mentis, ut illum plus moribus quam generis auctoritate homines mirarentur. fuit enim rex Cretae ita uita clemens, ut — quod est mirum — gauderent eum dominum, quibus imperabat, habuisse. defunctus deinde, quantum mansuetudo mereatur, nec fato quidem hoc honore priuatus est. nam dicitur apud manes de supremo exitu iudicare mortalium. ueteres enim Graeci, ut impios crudelesque poenas apud inferos luere, sic bonum quemque adeptum bonae uitae praemia post mortem esse dixerunt. quod est bonitatis exemplum, quia Minos se non ut regem aut tyrannum, sed tamquam unum de plebe gessit; quae laus summa est. ut Seneca in Thyeste ⟨uu. 342—352⟩:

'nescitis, cupidi arcium,
regnum quo iaceat loco.
regem non faciunt opes,
non uestis Tyriae color,
non frontis nota regia,

1 uero *om.* **L** | infernam . . . Iunonem *om.* **Pb** || 3 sicut **L Pa** | ditē *om. superscr.* **M** || 6 urnā **Pa** || 7 de *om.* **Pb** | disceptatrione **Pa** desceptatione (*om.* de) **Pb** || 8 quia **Pb** qui **Pa** | sit] est **L** || 11 plus eū **L** || 12 claritate generis **L** | omnes **L Pa** || 14 habuis **Pa** *om.* **L** | defuncto **L** defunctum **Pb** || 15 mercatur **Pa** mereatur, patuit *Myth.* | facto **Pa** | hoc *om. superscr.* **M** || 17 mortales **L** | crudesque *add.* le **M** crudeles **L** || 19 adeptum *man. 2 add.* ru **M** || 20 se *om.* **L** set **Pa** || 21 se gessit **L** || 22 thiestis **M P** || 23 nescichorotis **M** ne sic horotis **Pa** | cupidū **Pb** | arctium *corr. in* arotium **M** aretium **Pa** atrium **Pb** || 24 uocat loco **Pa** || *26 uestes* **M Pa** || 27 regiae *Seneca*

non auro nitidae trabes.
rex est, qui posuit metus
et diri mala pectoris,
quem non ambitio impotens
et nunquam stabilis fauor
uulgi praecipitis mouet'.

ARBITER HOS quasi quaesitor. ex sorte iudex legit, quos habeat in consilio. ut Virgilius ⟨Aen. VI 432⟩: 'quaesitor Minos urnam mouet'. hic Iouis et Europae filius, cui fuere fratres Rhadamanthus et Sarpedon.

532 POENARVM LVCRA FATERI poenas, quas apud superos lucrati sunt. ut ⟨Aen. VI 568⟩ 'quae quis apud superos furto laetatus inani'.

535 ANGVSTAM CENTENI AEGAEONIS VMBRAM Virgilius ⟨Aen. X 565⟩: 'Aegaeon qualis, centum cui bracchia dicunt'. angustam tenuatam. nec enim in figura aurae tanta est magnitudo, quanta in corporis ueritate. uel quem spatia tanta uix capiant, uel quamuis centum manus fuerint, umbra tamen eius memoratur angusta. quia maior est in umbra inani quam in corpore magnitudo.

537 REMEABILE SAXVM Virgilius ⟨Aen. VI 616⟩: 'saxum ingens uoluunt alii'. Sisyphi exemplo illi signantur, qui contempta uera philosophia ad uoluendum mundi onus crebro uertuntur.

538 FALLENTESQVE LACVS Tantali, cuius ab ore epulae subtrahuntur. bene lacus pro potu posuit. sic Horatius ⟨sat. I 1, 68 sq.⟩: 'Tantalus a labris sitiens fugientia captat flumina'. TITYON quia Latonae uoluit uim inferre, eius pectus lacerat uultur.

---

1 tabes **Pb** fores *Seneca* ‖ 2 Regem regem qui **Pa** ‖ 6 uulgis **Pb** ‖ 7 et sorte **Pb** | legis **Pb** ‖ 8 concilio **Pb** | Virgilius *om.* **LMPa** ‖ 9 cuius **L** hem **Pa** ‖ 10 ///r/// hadamant' **M** radamantus **P** ‖ 12 sunt lucratuit **Pb** ‖ 13 furto . . inani *om.* **Pb** ‖ 15 qua t **M** ‖ 16 aurae] animae **L** umbrae *Mon.* ‖ 17 magnitudo . . . tanta *om.* **Pb** ‖ 18 capiunt **L** ‖ 19 fuerunt **Pb** | eius *om.* **M** | augusta **L** | que **Pa** ‖ 20 inaĩa qua **Pa** ‖ 22 significantur **Pb** ‖ 23 c̄ cepta **M** ‖ 24 *utuntur* **Pa** ‖ 28 que **Pa**

539 IXIONA GYRIS . . . . quod rotae uolubilitate rapiatur. Ixion, Phlegyae filius, cum misericordia Iouis in caelum sublatus fuisset, Iunonem de stupro interpellare ausus est. quae de audacia eius conquesta Ioui suadente ipso pro se nubem misit, cum qua Ixion concubuit. et geniti sunt Centauri. reuersus autem ad mortales Ixion gloriatus est cum Iunone concubuisse. ob quam causam eum Iuppiter fulmine percussit et ad rotam uoluendam ligauit.

548 NOSTRAMQVE MONE PER SINGVLA NOCTEM quia a Iunone caecatus fuerat Tiresias, qui maiorem libidinem locutus mulierum est, ideo quia ante femina fuisset. et merito, quia utriusque sexus fuerat expertus naturam. de qua re et ante dictum est.

ind. p. 146 549 CARMENQVE SERIT sensus: et serit carmen, quod collectas umbras et non necessarias spargeret, necessarias uero ac passim uagantes in unum cogeret.

550 QVALIS SI CRIMINA DEMAS COLCHIS talis erat Manto criminibus ademptis, qualis Medea aut Circe: magica arte perfecta. ut collatio conueniret, Medeae artem tulit herbarum, quia Manto uno carmine potentiam exercet. Circen

---

1 post GYRIS *praebet* **L**: cathimenõ, **M**: ekatimenon, **Pa**: dici ixiona ekatimeon, **Pb**: de isione hecatimenon, *Bamb.*: ЄKαΘYꟿHNON. *latetne* de Ixione *ἐνθύμημα tale quid?* ‖ 3 stubri (*om.* de) **Pb** ‖ 4 ē questa **M** ‖ 5 p̱ se **M** | nubem prę se **Pb** | concubuit et **MPb** cum coiret **L** concumberet et **Pa** ‖ 7 Ixion *om.* **Pb** | quod . . concubuisset **Pb** | cocubuissʒ **Pa** ‖ 8 rotū uolendū **Pa** ‖ 10 MOVE **L** monet **Pa** | singulā **Pa** secula **Pb** | qua **Pa** ‖ 11 tirresias quia **Pb** | caecatus fuerat a Iunone **L** caecatus a iunone fuerat **Pa** | maiorem multo **L** ‖ 12 mulierum locutus **L** | esset **L** *om.* **Pb** | qui **Pa** ꝗ **Pb** qđ *corr. ex* qui **M** ‖ 13 qua de re **L** ‖ 14 ante *ad II 95* ‖ 15 et serit *om.* **Pb** | carmen *om.* **Pa** | quo **L** *om.* **Pb** ‖ 16 et **L** ad **MP** | non *om.* **M** | necessaria **LMP** | sparg.] sęmper gerit **Pb** ‖ 17 ad passum **MPa** ad passim **Pb** | cogere **MPb** ‖ 18 SI *om.* **Pa** | DEMAT **L** ‖ 19 carminibus **L** | adeptis *corr. in* adēptis **M** ea demptis **Pa** | qualis depretis criminibus **Pb** ‖ 20 perfectam **Pa** | et ut **Pb** | collocatio **Pa** ‖ 21 que **Pa** | exercet potentiam **Pb**

autem non carminibus constat, sed herbis ualuisse, quia decipiebat poculis transeuntes. ut Virgilius ⟨Aen. VII 19sq.⟩: 'dea saeua potentibus herbis induerat Circe in uultus ac terga ferarum'. equidem cum sit naturae ratio fingendo corpora facere homines, qui fuerant beluae, resoluta ferae figura humanos uultus effingunt. Circe ergo fuit mortalis, quam stulti | Solis filiam fuisse dixerunt, si fas Lind. I est, ut Solis filia credatur esse mortalis. sed ordinem fabulae perstringamus. haec igitur Circe in insula Maeonia delatos ad se in feras mutabat. ad hanc forte delatus Vlixes Eurylochum cum uiginti et duobus sociis misit, quos ab humana specie commutauit. sed Eurylochus inde fugit et Vlixi nuntiauit. is solus ad eam proficiscitur. cui in itinere Mercurius remedium dedit monstrauitque, quomodo Circen deciperet. qui postquam ad eam uenit, ab ea poculo accepto Mercurii remedium inmiscuit et eduxit ensem eique minatus est, ut socios sibi restitueret. tunc Circe sensit sine uoluntate deorum non esse factum fideque data socios ei restituit. ipse cum ea concubuit, ex qua Telegonum procreauit. inde proficiscens ad Auernum delatus ad inferos descendit. reliquos labores eius Tiresias uates edocuit.

553 PRIMVS SANGVINEO eleganter coepit a conditore Thebarum posteriorum historias narraturus. Cadmum et

---

1 sed herbis constat **L** | sed *om.* **Pa** ‖ 2 decipiat **MP** ‖ 3 dea saeua *om.* **LMPa** | Cyrcē **L** dircen **M** dircē **Pa** | in *om.* **LMPa** ‖ 4 Et qd **Pa** ‖ 6 ferae] pene **Pb** | fingunt **M** | *post* fingunt *in Mon. et* **M** *secuntur haec*: cum uero de gramine sit hoc est (aut *Mon.*) de frugibus terrae. quales etiam praeter animam licentia est ‖ 7 quam stulti . . . mortalis *om. in marg. add.* **M** | esse credunt **Pb** ‖ 8 Solis] dei **LP** ‖ 9 igitur] quam **Pb** | in *om.* **Pa** *om. add.* **M** | meonia insula **Pb** ‖ 11 Vlysses **L** ‖ 12 quas ab una **Pa** ‖ 13 Vlyssi **L** | renuntiauit **Pb** ‖ 14 remedium Mercurius **L** ‖ 15 qm̄ **Pa** | non decipitur **Pa** | posteaquam **L** | ad deam **Pb** ‖ 16 miscuit **LMPa** ‖ 17 & ei **Pb** | est *om.* **Pb** | restituisset **MPa** ‖ 19 sibi **Pb** ‖ 20 Tellogonum **L** | ad cumā **Pa** ‖ 21 delatas **Pa** ‖ 22 *edicunt* **Pa** ‖ *24 et om.* **Pb**

Harmoniam diximus in dracones esse conuersos, quorum ueniunt animae, ut bibant fossam sanguinis plenam.

555 AMBORVM Cadmi et Harmoniae.

556 TERRIGENAE quos sparsis draconis dentibus terra edidit.

557 MENSVRA DIES quibus nascendi moriendique dies fuit.

559 SPIRANTVM RABIE id est furore uiuentium adhuc arma tractabant suumque magis fundere sanguinem festinabant quam eum, qui erat fusus in fossa.

560 SED ALTERNVM CVPERENT HAVRIRE CRVOREM quos draconis dentibus satis tellus ediderat, odia uetera retinentes potandi ordinem immatura festinatione turbarunt.

561 FLETIQVE NEPOTES Pentheus, Actaeon et Melicertes.

562 ORBAM AVTONOEN quia Actaeonem filium perdidit.

ANHELAM INO uel furentem, quod ei nupsit pelex, uel quod mariti Athamantis tela fugiens cum Melicerta sese fluctibus tradidit, quod Athamas Learchum occiderat.

564 ET OPPOSITIS SEMELEN A VENTRE LACERTIS quia cum proximas uidisset fulminis flammas, pia mater non immemor pignoris manus uentri, ne perimeretur, opposuit, quasi fulmen non sibi, sed filio formidaret. mire autem dictum est 'a uentre', quod inter periculum fulminis filio timeret.

565 GENETRIX CADMEIA Agauen dicit non Cadmi filiam, sed quae a Cadmo originem duceret, quae filium furens

---

1 Harmonien **L** armoniā *corr. in* herminā **M** | *ad III 274* conuersus **M** || 2 fossa **Pa** | plena **Pb** || 3 AMBORVM] serpens **P** Harmonies **L** armonię *corr. in* harmionę **M** hermione **Pb** || 4 TERRIGINAE **L** | draconibꝯ **Pa** | terra] cont~ **Pa** || 6 mensura *corr. in* mansura **M** | et moriendi **Pb** || 7 id est *om.* **Pb** || 9 fossas **M** || 11 draconum **LMPa** | terra **Pb** | edidit **L** ediderit **Pa** || 12 potando **P** | inmatura **MPa** | turbauerunt **Pa** || 13 Melicerta **L** melicrita **Pb** || 14 autonem **M** autonen **Pa** | que **Pa** || 15 INO uel *om.* **Pb** | inupsit **Pa** innupsit **M** | pellex **LPb** || 16 quod] cum **Pa** | melicerte **M** || 17 fluctibus sese **L** | qui **M** | ceciderat **Pa** || 18 APPOSITIS **L** || 19 mater *om.* **P** || 20 inmemor **MPb** | opposuit ne perimeretur **Pb** || 21 mire . . . timeret *om.* **P** || 22 in uentre **L** | filio *om. in marg. add.* **M** || 24 GENITRIX **LMP** || 25 a *om.* **Pa** | origine **Pa**

occidit. ergo 'genetrix Cadmeia' ambigue. non enim mater Cadmeia, sed filia. ordo: Cadmeia genetrix insequitur, quae scitur esse Cadmeia.

569 ECHION pater Penthei, Actaeonis uero Aristaeus fuit, filius Apollinis et Cyrenae.

570 TRISTEM NOSCO LYCVM hic est Lycus, qui Megaeram filiam suam Herculi dedit uxorem et ob hoc a Iunone in furorem uersus est et filios Herculis ex Megaera susceptos Oxea et Leontiadem occidit. tristem ergo propter mortem nepotum. hic est ergo Lycus maritus Antiopae, Nyctei regis filiae, et tristis ob stuprum coniugis, quam per uim stuprauerat Epaphus. ille eam proiecit. Epaphus autem fuit ex Ione et Ioue natus. quam fabulam latius aperiemus. Antiopa, Nyctei regis filia, ab Epapho per dolum stuprata est. quae ob id a uiro Lyco eiecta est ui. qua pulsa Dircen duxit uxorem. cui suspicio incidit uirum suum clam cum Antiopa concubuisse. itaque impetrauit a famulis, ut eam uinctam in tenebris clauderent. cui cum partus instaret, Iouis uoluntate effugit uincula et in monte Cithaerone partum exposuit. natos Zethum et Amphionem proiecit. hos pastor pro suis educauit. quos postea mater agnouit. qui iniurias eius exsecuti Lycum interfecerunt, Dircen tauro indomito religatam uita priuauerunt.

571 AEOLIDEM Athamanta dicit, Aeoli filium, cum

---

1 genitrix **LMP** | ambigue ... mater Cadmeia *om.* **M** | ambigua **Pb** || 2 genitrix **LMPa** | genetrix cadmeia **Pb** | sequitur **P** || 5 et Cyrenae *om.* **Pb** || 6 *ad hoc scholion conferas schol. X 891* | LYCVM] licon **M** | Megaram *Kohlm.* || 7 dedisset **Pa** | ob hoc] aboe **Pa** || 8 uersus in furorem **Pb** || 9 Toxea *Grotius* | leonadem **Pb** | mortem] matrem **M** || 10 hoc **Pb** | nicti **Pa** nectei **M** nitei **Pb** || 11 et *om.* **Pb** | tristem **P** | et tristis *om. superscr.* **M** || 13 ũõ **Pb** | Ixione **M** etione *Mon. om.* **LPb** | et *om.* **LPb** || 15 est *om.* **Pa** | est stuprata **Pb** | est eiecta **LP** || 16 ui *om.* **P** | dircem **Pb** || 17 concubuisse cum anthiopa **Pb** || 18 clauderet **Pa** | clauderent in tenebris **Pb** || 19 cum *om.* **Pa** || 20 parto **Pa** || 22 qui *om.* **MPb** | cuius **Pb** | executi *corr. in* persecuti **M** || 23 occiderunt **M** | dircem **Pb** || 25 Athamantem **L** | cum] omni **Pb**

humero onusto, quia sic pingitur: insequens Ino uxorem, collo portans filii Learchi cadauer.

572 AVT VERSAE CRIMINE FORMAE propter crimina, quia in Dianam nudam inciderat.

573 FRONS ASPERA CORNV Actaeonem significat, quem dicit apud inferos eadem forma mansisse, qua apud superos fuerat: habentem cornua.

576 TANTALIS Niobe filia Tantali et Penelopes, quae partus sui fecunditate praelata cum filiis septem a Diana et Apolline probatur exstincta.

577 NIL DEIECTA MALIS IVVAT EFFVGISSE DEORVM NVMINA filiis delectatur exstinctis amplius sibi posse in deorum iniuriam licere, cum desint, in quibus peccatorum licentia uindicetur. nam ideo subdidit: 'et insanae plus iam permittere linguae'.

id. p. 148 584 EXTERNAE SATIS EST MIHI LVCIS duplex hic expositio est. nam externae aut humanis aspectibus, quoniam diuinam lucem uult magis intellegi, aut certe quod ipse diuinatione alieno fruebatur aspectu. INERTES NEBVLAE inertes epitheton est nebulae. nam uultum caecitate obrutum ad uidenda, quae sunt diuina, perpetua nox exuit caecitatis.

588 MAERENT ARGOLICI coniecturam facit de ducum uultibus luctuum futurorum.

589 TORVVS ABAS Acrisii pater, quem idcirco toruum

---

1 onusto] oenusio **Pa** | Ino *om.* **Pb** in **M** ‖ 3 *schol. om.* **Pa** | haud **Pb** ‖ 5 qui dicitur **L** ‖ 6 dixit **Pa** | que **Pb** quia **M** ‖ 7 habens **Pb** ‖ 8 Tantalis filia **Pa** Tantali filia **LPb** | et *om.* **Pb** | poenalapes **Pb** penelapes **Pa** Peniopes **L** *conf. schol. IV 589 et myth. II 71* ‖ 9 elata **L** | septem filiis et **Pb** ‖ 10 extincti **Pa** ‖ 11 NIL *om.* **Pb** ‖ 12 sibi non posse **L** | in *om.* **L** ‖ 13 nocere **L** ‖ 14 subit **Pb** ‖ 15 iam plus **L** ‖ 16 Eterne **Pa** | est nichil **Pa** | est hec expositio **Pb** | expositio hic **L** | positio **M** ‖ 17 humanas **Pa** | affectibus **Pb** ‖ 18 diuum **LPa** | intelligi **LPa** | certe *om.* **Pb** ‖ 19 qui **M** | diuinatione *Mon.* diuinationem **LMP** | alienā **Pa** alie non **Pb** | fruebat **Pb** ‖ 20 inertes *om.* **Pb** | est *om.* **L** | iam? ‖ 21 obruptum **Pb** ‖ 23 coniecturus **Pa** ‖ 25 patrem **Pb** | iccirco **L**

dicit, quia fuerit toruus in ciues. PROETVSQVE NOCENS ideo nocens, quia Bellerophontem innocentem uoluit occidere. Bellerophontes, Glauci filius, cum ignarus ad Proetum in hospitium uenisset et uxor Proeti Sthenoboea siue Antia illum amaret nec ab eo impetrare potuisset, ut secum concumberet, apud suum uirum mentita est ab eo se compellatam fuisse. Proetus ad Iobatem, socerum suum, misit et de eadem re Bellerophonti dedit tabellas perferendas socero. quibus lectis interficere uoluit talem uirum. sed cum ille prudentia sua et castitatis auxilio se ab instanti periculo liberasset, tamen, ut pudicitiam periculi probaret immanitas, ad interficiendum Chimaeram missus est, quam ille Pegaso iuuante prostrauit. denuo eum misit, ut Calydonas uinceret. etiam illos cum uicisset, nouissime Iobates sciuit, quae sibi fuisset causa tanti mali faciendi. crimina, quae in eum confinxerat, aboleuit uirtutemque eius laudans alteram filiam Alcimenen ei dedit uxorem. at Sthenoboea ea re cognita ipsa se interfecit. ergo hic Proetus nocens, qui innoxium iuuenem periculis tantis obiecit. haec fabula apud Homerum est in libro sexto. ipse Proetus, cuius filias sub contumelia laesi numinis Iuno furore compleuit, quo se factas buculas putarent. de quibus Virgilius ⟨ecl. VI 48⟩: 'Proetides

---

1 qui *corr. ex* quam **M** quod **LP** | toruus *om.* **Pa** ‖ 2 uoluit innocentem **L** ‖ 3 bellerofontis **Pa** pellerofontis **M** Bellerophon **L** | glāci **Pa** clauci **M** ‖ 4 Proeti *om.* **Pb** ‖ 5 impetrare . . . ab eo *om.* **Pb** ‖ 7 conpellatam **M** | Iobatem *scripsi cum mythogr.* Adiuuarcem **L** iuuatem **M** iuuantem **P** ‖ 8 ꝑferendas **M** | tebella ꝑferendas **Pa** ‖ 9 perlectis uoluit interficere **Pb** ‖ 10 illum prudentia uirū et **Pb** | sui **M** ‖ 11 se . . . liberasset *om.* **P** | instante **L** | tamen . . . immanitas *om.* **LP** ‖ 12 inmanitas **M** | interficiendam **L** interficienda **Pb** ‖ 13 illa **MPa** ‖ 14 calidonias **M** ‖ 15 & cum nouissime sciuit Adiuuarces **L** | adiuuacres **Pa** ariobates **Pb** adiuuantes **M** | quod ipsi fuisset **L** ‖ 16 facundi **Pb** faciendi *corr. in* paciendi **M** | confixerant **L** confixerat **M** ‖ 17 Alchimenem **L** alchimen **P** alchimeni[a] **M** alchimenen *Mon.* ‖ 18 ac **Pa** | ea *om.* **LP** | ipsa *om.* **Pb** ‖ 19 hic *scripsi* is **L** his **MPa** hiis **Pb** | quia **L** ‖ 21 (in *om.*) lib. VI. est **L** | *Il. VI 155—197* | est ipse **Pa** ‖ 22 nominis **MP**

implerunt falsis mugitibus agros'. PHORONEVS hic est, qui primus Iunoni sacrificasse dicitur, ut Dardanus Ioui. ed. p. 149 Pho|roneus autem Inachi filius, qui primus mortalibus regnauit, cuius filiam Nioben, quia alia Tantali est, Iuppiter primo mortalem dicitur compressisse.

590 TRVNCATVSQVE PELOPS Virgilius ⟨georg. III 7⟩: 'humeroque Pelops insignis eburno'. SAEVO PVLVERE SORDENS OENOMAVS sordens, quia per circum tractus est. saeuo, quia ibi occisi fuerant innocentes.

593 GREGE CONDENSO isti sunt quinquaginta, quos Tydeus interfecit.

595 FALSO CLAMORE ut Virgilius ⟨Aen. VI 493⟩: 'inceptus clamor frustratur hiantes'.

596 INTENDVNT SINE PACE MANVS REX FALLOR · AN HI SVNT o rex Eteocles. eos ostendit Eteocli, quos ipse etiam posset agnoscere. 'sine pace' autem dixit aut bellicosas aut ipsi discordes, cuius causa fuerant interempti.

598 PRAESIGNEM MAEONA LAVRV Maeonem illum uatem dicit ideo praesignem lauru, quoniam fuit sacerdos Apollinis et diuinatione pollebat. quem Tydeus a quinquaginta uirorum caede seruatum remisit Thebas incolumem. qui se in conspectu regis donatam uitam respuens conscientia uirtutis occidit.

599 NE SAEVITE DVCES quasi apud indignantes eos loquitur, qui fuerant interempti a Tydeo, et casum humanae sortis excusat fatorum legibus euenisse. omina prospera

---

2 Iunoni ... primus *om.* **P** ‖ 4 tantali alia **Pb** ‖ 5 p' *superscr.* primo **M** | comperisse *corr. in* compressisse **M** ‖ 6 PELOPOS **L** ‖ 7 Pelopos **L** ‖ 8 OENOMAVS *om.* **MP** | sordens *om.* **Pa** | pro **Pa** | per currū *Mon.* per eum circum **LPb** ‖ 10 istis (*om.* sunt) **Pa** ‖ 11 teseus **Pb** | occidit **LP** ‖ 12 ut *om.* **LM** ‖ 15 et eos **Pb** | quo **Pa** | etiam ipso **Pa** et ipse **Pb** ‖ 16 cognoscere **L** | pace *om.* **P** | bellicosos **Pb** ‖ 17 ipsi *om. superscr.* **M** | fuerint **P** ‖ 18 MAEONA *om.* **Pb** | LAVRO **LPb** laurū **M** | Maeonem ... lauru *om.* **Pb** ‖ 19 lauro **L** ‖ 21 thebis incolomē **M** ‖ 22 que **Pb** | regis] gis **P** | donate **Pa** *spat. uac. rel.* **Pb** ‖ 25 fuerunt **LPa** | causa *corr. in* casū **M** ‖ 26 ex causa **M** | omina ... Thebana *om.* **P** *hoc loco iterum schol. 588 praeb.* **P**

uiderat de parte Thebana et Argolicos duces uultu pronuntiasse de fato belli. sed uidit illos Thebanos, quos Tydeus peremit. quos hic minantes ciuibus suis placat dicens fatorum fuisse legem, ut tot caderent, non uirtutis alienae. dein superstitibus Thebanis, qui Tydeum uidentur esse passuri. hoc autem mihi uidetur dixisse Statius historiae ductus exemplo, ut animas seu manes irasci diceret et a Tiresia placatas. Alexander igitur cum in Asiam traduceret exercitum, conspexit proximam litori manum armatorum armis Achiuis candentibus. propterea tubam canere iussit et milites nauibus egredi armatos. sed cum abesset a conspectu Macedonum ea species umbrarum ante cunctis perspecta, ut attigit Thraciam terram, certus a uicinis factus, quod eiusmodi uisiones ibi frequentissime fierent, suspicatus animas esse Achiuorum, qui consociati foedere Thessalis fuerant heroico bello, inferias apud tumulos eorum dedit precatus aduersus barbaram gentem auxiliarios sibi fieri opinatus eosdem et in excessione classis apud litus sibi uisos. itaque in ea pugna, cum apud Granicum conflixere exercitus, multas eiusmodi species in proelio conspectant putantes Macedonum exercitum. nec minus alias animas apparuisse barbarico habitu, ex ad-

---

2 uidet **Pb** || 3 placeat **P** || 4 uirtutes *corr. ex* uirtutis **M** || 5 aliene *corr. in* alieni **M** | dein . . . passuri *om.* **P** | uiderent esse passurum **L** || 6 uideatur **Pa** | Statium fretus historiae **L** statium historie ductus **Pb** flectus hostiarie ductus **Pa** || 8 placatos **LP** *corr. ex* placatas **M** | in asia **MP** || 9 littori **L** || 10 manum] copiam **Pb** | cadentibus **Pa** cadere **Pb** || 11 tubam *om.* **Pa** || 12 abesse **Pa** abiret **L** ēēt **M** || 13 aña (= antea) **Pb** | prospecta **Pb** perfecta *corr. in* perspecta **M** | ut *del.* **M** postquam **L** | a (*om.* ttigit) tracia **Pa** | certior **L** || 14 huiusmodi **Pb** | sibi **Lm** || 15 suspicati **MP** || 16 fuerunt **Pb** | heroico *scripsi* Hernico **L** heruico **MP** || 17 eorum] Achiuorum **L** aetorum **Pa** | auxiliario **P** || 18 ibi **M** | fieri . . . sibi *om.* **Pb** | opinatus quod **MPa** || 19 usos **Pa** uersos **Pb** | Isque **L** idque **Pa** itemque *Vollmer* || 20 configeret **L** confligere **P** | eiusdem **MP** ibidem **L** *an scribendum est* eiusdem modi? || 21 in praelia **LPb** imprelia **Pa** prelia **M** | conspectant *conieci* conspectans **LMP** | putans **L** *Bamb.*

uerso existimantes hostium numerum. eo proelio multis ex utraque parte caesis locus, in quo ceciderunt, faba prima florentique nata fidem ueteribus praebuit, quia abstinendum usu fabae suadent. NIHIL HIC MORTALIBVS AVSVM quotiens ratione carent facti immanitate uirtutes, humanis non sunt assignandae consiliis. Virgilius ⟨Aen. XII 427sq.⟩ simili admiratione ait: 'non haec humanis opibus, non arte magistra proueniunt'.

601 EXISTIS CASVS euasistis. — ut furentum ducum placaret inferias. euasisse enim dicit casus et fortunae ludibria. nam Virgilius exisse pro 'euasisse' posuit ⟨Aen. V 438⟩: 'atque oculis uigilantibus exit'. BELLA HORRIDA NOBIS nobis uero supersunt belli discrimina. Virgilius ⟨Aen. XI 96⟩: 'nos alias hinc ad lacrimas'.

Lind. p. 150 607 NON ILLE AVT SANGVINIS HAVSTVS CETERA CEV PLEBES ALIVMVE ACCEDIT AD IMBREM oblicus ob parricidium posteris. horret nepotem Laius ex scelere procreatum nec sacrificii oblatione mitescit. nam cum importune instantes abigit illos quinquaginta, qui Tydei manu fuerant interempti, quos uittis redimitos dicit utpote reges, eosque sanguine sacrificii placat ostenso, illum tamen non sanguinis sacer, non alius liquor, qui sacrificiis consueuit offerri,

---

1 existimans *Bamb.* | *post* numerum *Bamb. praebet* iterum bellare cepit. *fortasse hinc principium corrigendi sumi debet, ut scribamus* '. . . in proelio conspectans iuuantes . . . iterum bellare coepit' *seclusis* nec minus . . . numerum ‖ 2 primo L prema **Pb** ‖ 3 floresque **L** florendique **Pa** floruit quae *Vollmer* | nati **L** | florentique campo nata est. q *Bamb.* | ueteribus fidem **Pb** | q̄ *add.* d **M** | ab abstinendo **Pb** ‖ 4 HIC] in **MPa** ‖ 5 fati **P** | inmanitate **MPb** | non . . . humanis *om.* **Pa** ‖ 10 placeat **Pa** | inserias **LM** | enim] eius **P** ‖ 12 BELLA . . . NOBIS *om.* **MP** ‖ 15 c. c. p. a. a. a. i. **MPa** *om.* **L** ‖ 16 plebs **Pb** | obliqus **Pb** obliquus **L** *corr. ex* oblicus **M** ‖ 17 posternis **Pa** posteris **M** | Laius *om.* **Pb** | ex *om.* **L** | excellere **Pa** *corr. in* scelere **M** ‖ 18 nec creatum sacrificii **Pa** | ablatione **Pb** | intescunt **Pa** | non eum **Pa** | inportune **Pa** *corr. in* inportunitate **M** ‖ 19 manu Tydei **L** ‖ 20 intercepti **Pb** | dicat **Pa** ‖ 21 sacrificii sanguine **L** | placeat **Pa** | ostensio **M** | non tantum non **Pb** | sanguis **LPa**

mitigat, id est uini aut mellis aut lactis. sed immortale odium posteris seruans nulla sacrificii oblatione placatur.

612 VIDIT AMICA DIES prospera id est quae ab exsecrabilibus facinoribus esset aliena. nam post eius obitum uxor filii sui Oedipodis est sortita coniugium, qui funestam rem saepissime fecunditate partus incesti significauit., secutum est nihilo minus, ut re cognita filius coniunx uoluntaria se caecitatis poena damnaret, deinde Polynicis exsilium et post omnia imminens bellum.

613 PLACATA MINORIBVS VMBRA calamitatibus posterorum. nam et parricida filius perpetua erat morte caecitatis damnatus et in regno nepotes erant regnandi cupiditate discordes.

616 PAEDORE squalore confectus.

617 EIECTVSQVE DIE exclusus a diei claritate.

618 CREDE MIHI quia simili caecatus crucior uita.

619 LITANTI pro litato.

621 PANDE VEL INFENSVS VEL RES MISERATE TVORVM quoniam: si iratus es, narra, quod doleam, si placatus es, posteris ede, quod caueam. ut in inferorum squalore perpetuo posito regi suaderet, quae poscebat, edicere, spem ulterioris ripae, ad quam praeter gloriosam mortem, quam belli necessitas ingerebat, uiolenter occisi prohibebantur accedere, promittit carminibus posse concedere. et deis inferis se commendat, quamuis esset contra iura prohibitum.

1 inmortale **M** non immortalis **Pa** || 2 posternis **Pa** posteris **M** | oblatione sacrificii **L** || 3 id est *om.* **P** | ab *om. add.* **M** | secrabilibus **Pb** || 4 est **L** ēē **Pa** || 5 oedippodes **MP** || 6 incerti **LP** | significauit *corr. in* signauit **M** || 7 coniux **P** || 8 deinde uoluntariū Polynicis **L** || 9 omni **Pa** | inminens **MPa** || 10 *post* calamitatibus *inseruit* uerbi **Pa** || 11 errat **L** | caecitatis morte **Pb** caecitate (*om.* morte) **L** || 12 in regnū **MPa** *om.* **Pb** || 13 discordes cupiditate regnandi **L** || 15 exclusa diei **Pb** || 16 Qui **L** que **Pa** | simul **Pa** | crucior *om.* **Pb** || 19 doleam *corr. ex* deleam **M** || 20 posceres **Pa** poteris **Pb** | edere **Pa** | cauerna **Pb** causā **Pa** | in *om.* **LP** | inferiorum **Pa** || 21 posito *om.* **Pb** | q (i *superscr.*) **M** | et dicere **Pa** || 24 c̄dere **M** | de his **Pa** de eis **M** || 25 se *om.* **Pa** | commodat **P** commendaturum (eum)? | esse **Pa**

624 MVLCETVR HONORIS MVNERIBVS TINGITQVE GENAS placatus muneribus sacerdotis sumpsit sacra libamina et tunc demum reddit consultanti responsum. alii tingitque genas magis intellegi uolunt fletu quam sanguine.

ind. p. 151 626 VERSANTI MANES consideranti.

627 POTISSIMVS melior ad augurandum.

630 POSCITIS ILLVM ILLVM schema: epizeuxis id est repetitio nominis. dicit ergo Oedipum, filium suum, haec sacra debuisse facere, qui nece patris et matris concubitu Thebanum commouerat bellum.

633 FVRIARVMQVE ATRA FATIGAT CONCILIA imprecando filiis lassat. Horatius ⟨carm. I 2, 26 sqq.⟩: ‘prece qua fatigent uirgines sacrae minus audientem carmina Vestam?’

638 LERNAEOS Graecos a Lerna, palude Arcadiae.

639 HOS TERRAE MONSTRA propter Amphiaraum, qui hiatu terrae demersus est. seu propter Tydeum, qui prodigialiter Melanippi, percussoris sui, cerebrum uorando defunctus est. DEVMQVE TELA MANENT propter Capaneum, qui eo clarior fuit, quod Iouis fulmine meruerit interire.

641 SONTES LEGE MORAE id est ex lege morae uenientes, ne sontes sepelirentur Achiui. — sontes autem morae optime: nocentes, quia differunt sepulturam. sic et in primo ⟨36 sq.⟩: ‘tumulisque carentia regum funera’.

644 EI MIHI CRVDELIS aut quia effectum est, quod optauit, aut quia superuicturus est filiis.

646 GELIDAM NEMEEN silua, in qua leo ille fuit, quem Hercules uicit.

---

1 carminibus **Pb** ‖ 2 placatus . . . genas *om.* **Pb** ‖ 3 reddidit **LPa** | tinguitque **MP** ‖ 4 intelligi **LP** ‖ 7 ILLVM *om.* **LMP** | epizeusis **LMPb** epizitusis **Pa** ypozeuxis **Lm** | id est] uel **Pa** ‖ 8 repetionis (*om.* nominis) **Pa** ‖ 10 mouerat **LP** ‖ 11 FVRIARVMQVE *om.* **MP** | CONCILIA *om.* **MP** | in precando **MP** ‖ 12 filius **Pa** filii **Pb** | laxat **Pb** | Preceque **L** ‖ 13 sanctae *Hor.* | carmine **L** crimina **Pa** ‖ 15 qui *om.* **Pa** ‖ 16 ter emersus **Pa** | prodigialitate **Pb** ‖ 17 Menalippi **LMP** *corr. Kohlm.* | sui *om.* **LPb** | uorandū defunctū **Pa** ‖ 18 MANENT *om.* **MP** | p̄ **Pa** ‖ 19 meruit **Pa** ‖ 22 quod **Pa** | sic] sed **LPa** ‖ 24 HEI **LPb** | affestum **Pa** ‖ 25 super- *om.* **P** | uictus est filius **Pb**

648 SIDONIAS Thebanas, quia Thebarum conditor Cadmus. Sidonius uero Tyrius.

652 MARCIDVS lassus, ebrius, aut quod molles faciat per pacem.

653 BRVMAE eleganter brumas pro annis posuit, non aestates, quia apud Thracas et Getas perpetuae semper habentur hiemes. ut Virgilius ⟨georg. III 356⟩: 'semper hiems, semper spirantes frigora cauri'. dicit ergo duobus annis Thracas Getasque | exutos furore bellandi docuisse (Lind. 1) culturas.

655 VMBRA id est uitibus obsitam facere. Icaria umbra dixit, quia Icarus comes Liberi accipitur, qui a Libero uini usum, ut mortalibus traderet, sumpsit. quod cum pastoribus exhibuisset potandum, ebrii facti putauerunt se ueneno fuisse temptatos. Icarum peremerunt. cuius Erigone filia cum ductu canis inuentum fleret cadauer, in uindictam patris deorum implorauit auxilium. recepti ambo dicuntur in sidera: Erigone in uirginem, Icarus in Bootae stellam. dicitur enim cum plaustro suo receptus in caelum. unde Iuuenalis ⟨V 22 sq.⟩: 'aut illo tempore, quo se frigida circumagunt pigri serraca Bootae'.

656 ET IAM PAMPINEOS MATERNA AD MOENIA CVRRVS PROMOVET Ouidius ⟨met. III 666 sq.⟩:

'ipse racemiferis frontem circumdatus uuis,
pampineis agitat uelatam frondibus hastam'.

---

1 qui herbarum **Pa** ‖ 2 uero] nō **Pa** ‖ 3 lapsus **Pa** | quia **L** qui **Pa** ‖ 5 non] ne **Pa** ‖ 6 apud *om.* **M** | Thraces **L** | semper *om.* **Pb** ‖ 7 habent **M** | ut *om.* **Pb** ‖ 8 spirantis **Pb** | frigore **L** | chauri **MPa** uenti **L** brume **Pb** ‖ 9 Thraces **L** ‖ 11 facere obsitam **L** ‖ 12 a libero patre **Pb** ‖ 13 uinum suum (*om.* ut) **Pa** | tradere **Pa** ‖ 14 dedisset **Pb** ‖ 15 esse **L** | tentas **Pb** | & Icarum **L** | perimerunt **MPa** | cuius] alisb **Pa** ‖ 16 erigione **Pb** ‖ 18 locuntur **Pa** locantur **L** | inter **L** | Erigịone **M** erigonem **Pb** ‖ 19 stellam Bootae **LP** ‖ 20 ut **LPb** | haud **MPa** ‖ 21 sarraca **L** saraca **Pb** | bootē **M** boeten **Pa** ‖ 22 cursus **Pb** ‖ 23 PROMOVET *om.* **Pb** ‖ 24 circūdat' **M** | ubi **Pa** umbris **L** ‖ 25 agitant **LP** agitaṇt **M**

MATERNA MOENIA id est ad Thebas, quia exinde fuit Cadmi filia Semele, mater Liberi.

658 LYNCES Triptolemus beneficio Cereris cum fruges per omnes spargeret gentes, ad Lycum, Scythiae regem, uenit ibique paene deceptus est. uolens enim Lycus id, quod hospes attulerat, fuisse suum monstrare Triptolemum insidiis finire conatus est. at ille periculo cognito stricto gladio Lycum persequi coepit. ille in feram sui nominis
l. p. 153 uersus mo|rum suorum colore distinctus est. ut Virgilius ⟨georg. III 264⟩: 'quid lynces Bacchi uariae?'

659 ARMENTALIA non armentaria. ut Virgilius ⟨Aen. XI 571⟩: 'armentalis equae mammis et lacte ferino'.

660 MIMALLONES VRSAS lingua Macedonum Bacchae. hinc Persius ⟨I 99⟩: 'torua Mimalloneis implerunt cornua bombis'.

661 NEC COMITATVS INERS SVNT ILLIC IRA FVRORQVE ET METVS ET VIRTVS ET NVNQVAM SOBRIVS ARDOR quae omnia nascuntur ex uino. ut Virgilius ⟨georg. II 455⟩: 'Bacchus et ad culpam causas dedit'.

663 SVCCIDVIQVE GRADVS ebrietate titubantes.

668 AERAQVE TYMPANAQVE Virgilius ⟨Aen. IX 619⟩: 'tympana uos buxusque uocant'.

672 ARGOS masculini generis in plurali tantum numero esse Virgilius docet ⟨Aen. II 95⟩: 'si patrios unquam remeassem uictor ad Argos', in singulari uero saeuum Argos notandum neutri generis ciuitatem Argos dictam.

---

1 id est *om.* **Pb** | ad *om.* **P** | inde **Pb** ‖ 3 treptolemus **MPa** | cum *post* LYNCES *posuit* **L** ‖ 4 Siciliae **L** squacie *superscr.* spuicie **M** quisne **Pa** squitie **Pb** ‖ 5 et ibi **L** ibi **Pa** ‖ 6 et tulerat *corr. in* ac tulerat **M** ‖ 7 conatibus (*om.* est) **Pb** | illo **L** ‖ 8 prosequi concepit **Pa** ‖ 10 linges **Pa** ‖ 11 equi non **L** | armenta **LPa** armentaria (i *superscr.*) **M** armentitia **Pb** | ut *om.* **MPa** ‖ 12 equi **LPa** ‖ 13 VERSAS **L** ursos **Pb** | macedonium **Pa** ‖ 14 mimaloniis **Pb** ‖ 15 bobus **Pa** ‖ 16 NEC . . . ILLIC *om.* **L** ‖ 18 ut *om.* **LPa** ‖ 19 cupam **L** ceopam **Pa** culpas **Pb** ‖ 22 uox **MP** | buxosque **Pa** usque **Pb** ‖ 23 masclm gnns **M** | in plurali numero masculini tantum generis **L** | numero tantum (esse *om.*) **Pb** ‖ 24 umquam **MPa** ‖ 25 Saeuos **L** ‖ 26 neutri . . . Horatius *om.* **P**

nam et Horatius neutro genere posuit ⟨carm. I 7, 9⟩: 'aptum equis Argos'.

673 CINERI DATA MATER INIQVO illud dicit tempus, quo fraude Iunonis Semele mater optauit Iouem eo cultu uidere, quo cum Iunone concumberet. quod cum ferre non potuisset, diuino igni apud Thebas consumpta est. merito ergo eam ciuitatem matris sepulcrum Liber appellat.

674 SENSI ad exaggerationem materni supplicii dicit etiam se in utero constitutum sensisse uim fulminum.

677 NECTAM FRAVDE MORAS nectam: iniciam. dis enim solum conceditur, ut contra fata moram faciant. ut Virgilius ⟨Aen. VII 315⟩: 'at trahere atque moras tantis licet addere rebus'. in opinione ergo multorum est multa fieri extra legem fatorum. nam si in hoc, quod fixum est et ineluctabile, dilatio uel mora habetur, fides decreti uiolatur et quasi uincitur fatum. unde Cicero ⟨Philipp. I 10⟩: 'multa fiunt praeter naturam praeterque fatum'.

ILLVM ILLVM TENDITE CAMPVM deest 'in'.

678 HYRCANAE id est Scythicae tigrides. ut Virgilius ⟨Aen. IV 367⟩: 'Hyrcanaeque admorunt ubera tigres'.

679 DICTO PRIVS Virgilius ⟨Aen. I 142⟩: 'dicto citius tumida aequora placat'.

681 TOLLIT ANHELA DIES anhela id est aestuosa, quando sol in Cancro est. et necesse est, quando sol in medio caelo est, omnia illustret.

---

1 et *om.* **L** | in neutro **L** ‖ 2 aptum dicet *Horatius* | equos *corr. in* equis **M** ‖ 5 (cum *om.*) ferri **P** ‖ 6 igni *corr. in* igne **M** ‖ 7 sepulchrum **LM** ‖ 9 enim se **Pb** | in utero matris **L** *om.* **Pa** | fulminis **Pb** (*om.* uim) fulmina **L** ‖ 10 MORAS *om.* **Pb** | iniiciam **Pb** | diis **LPb** ‖ 12 at] haec **L** hac **Pa** | ac **Pb** ‖ 14 quod iam fixum **Pb** ‖ 15 uel] & **L** | habentur **L** | derecti **Pa** de certi **Pb** ‖ 16 unde] ut **Pb** ‖ 17 *cf. not. II 191* ‖ 18 ILLVM *om.* **LMPa** ‖ 19 id . . . tigrides *om.* **Pb** | id est *om.* **L** | Scythiae **L** quitice **MPa** ‖ 21 Virgilius *om.* **L** ‖ 22 aequorum **L** ‖ 23 tolat **Pb** | DIES . . . sol *om.* **Pa** | anhela *om.* **Pb** | id est *om.* **M** ‖ 24 est in cancro **Pb** | est *om.* **Pb** | in *om.* **LMPa** ‖ 25 est in medio cęlo ut **Pb** | illustris **Pa** illustrari *Bamb.*

683 MEDIVSQVE SILENTVM cum silerent Nymphae, quibus conuocatis medius ipse constiterat.

Ind. p. 154 684 AGRESTES FLVVIORVM oratio | Liberi apud Nymphas, ut cuncta siti exhausta siccarent. numina autem fluuiorum sunt Nymphae. a fontibus enim originem ducunt. ut Virgilius ⟨Aen. VIII 71⟩: 'Nymphae, Laurentes Nymphae, genus amnibus unde est'.

685 ET NOSTRI PARS MAGNA GREGIS nostri comitatus maxima portio.

687 RIVOS id est tanta uis sit siccitatis, ut riuorum aluei puluere impleantur.

688 NEMEES paludis nomen, unde erant Argiui. ex qua et campum significat, quo aduentat Argiuus exercitus.

689 EX ALTO FVGIAT LIQVOR penitus imperat, ut humor ex alto in profundum discedat.

690 ADHVC SVMMO quia medio caeli spatio uiolentior terris ardor solis infunditur, per quem unda siccatur. ut Virgilius ⟨georg. IV 426 sqq.⟩: 'et medium sol igneus orbem hauserat; arebant herbae, et caua flumina siccis faucibus ad limum radii tepefacta coquebant'. et sensus hic est: nisi uestra uoluntas cesset, summo limite indulgent astra uim coeptis.

691 MEAEQVE ERIGONES SPVMAT CANIS id est: quam ego uindicaui, id est Erigone. singulis enim mensibus aliorum siderum ortus ingreditur. canicularem ergo dicit stellam. quae ideo inter sidera recepta est, quia seruauit

---

1 Mediūq; **M** | silentiū **MPa** | siderent **Pa** ‖ 2 c̄uocatis *corr. ex* uocatis **M** ‖ 3 ad **LPb** ‖ 4 siccaret **P** | autem] enim **Pb** | sunt fluuiorum **L** ‖ 5 dicunt **Pa** | unde **L** ‖ 6 Nymphae[1] *om.* **L** ‖ 8 ET NOSTRI *om.* **MP** ‖ 10 uis tanta **LPb** ‖ 12 Nemen **P** | ex q̈ **M** *propono* ex quo ‖ 13 etiam **Pb** | exercitus Argiuus **L** | argı' **M** ‖ 14 FVGAT **LM** ‖ 15 descendat **Pb** ‖ 16 quia *om. superscr.* **M** ‖ 17 solis ardor **L** | ardor *om. in marg. add.* **M** | ut *om.* **Pa** ‖ 19 *uerba, quae secuntur post* orbem, *sing. literis indicantur, quarum partem om.* **L** ‖ 21 Cesset uestra uoluntas nisi **L** | nisi] si **P** ‖ 23 MEAE **L** | id est] uel **Pa** ‖ 24 iudicaui **Pb** | erigones **Pa** | similis enim **Pb** ‖ 26 in sidera **Pa** | q̆ **Pa**

cadauer Icari interempti, aut quia ipsa Erigonae nuntiauit interitum domini. et bene ait 'meae' et propter Icarum patrem. hodieque enim sacra Libero dantur in Erigones honorem. Virgilius ⟨georg. II 389⟩: 'oscilla ex alta suspendunt mollia pinu'.

695 LICENTVM CORNIPEDVM licenter facientium Panum, nam solent Nymphas ad usum libidinis rapere. etiam Faunos sumpto uino in uenerem constat esse petulantes. constat etiam Liberum eundem et Apollinem esse et Solem. ideo iuuenes omnes imberbes, quia ignis non senescit.

698 VIRIDISQVE COMIS ad imitationem radiorum, qui luce sua funduntur. ergo aut ipse Liber a se cepit ardorem aut uelociter, quod petierat, impetrauit, ut uirides uuae situ caloris horrescerent.

699 PROTINVS INACHIOS Graecus exercitus iam describitur. **Lind** | Inachius autem campus Argiuus. ut ⟨Aen. VII 286⟩ 'Inachiis sese referebat ab Argis'.

702 AEGRA SOLO MACIES aegra arida, quasi macilenta. ut Virgilius ⟨Aen. III 142⟩: 'et uictum seges aegra negabat'.

704 SIC VBI SE MAGNIS Ouidius libro primo ⟨met. I 422—428⟩:

'sic ubi deseruit madidos septemfluus agros
Nilus et antiquo sua flumina reddidit alueo,
aetherioque recens exarsit sidere limus,
plurima cultores uersis animalia glebis

---

1 Learci **L** | q̄ **Pa** | ipse **MPa** | Erigone **LMP** ‖ 2 ait *om. add.* **M** | meaeque **L** | et *om.* **LPb** *del.* **M** ‖ 3 Liberi **L** liber **Pa** | in honorem Erigones **L** | erigonis **MPb** ‖ 4 honore **MP** | alto **LMP** ‖ 6 LICENTER **L** ‖ 7 nam Fauni solent **L** ‖ 9 eundem *om.* **L** ‖ 10 adeo **P** | omnis **P** | inberbes **MPa** ‖ 11 VIRIDISQVE *om.* **Pa** et omnes **MPb** | comat **MP** | immutationem **Pb** ‖ 12 origo **Pa** quia ergo **L** | coepit **L** cocepit **Pa** ‖ 13 qui **Pa** quod ipse **M** | inpetraui **Pa** ‖ 14 uiue **Pa** | coloris **Pa** ‖ 15 descēditur **Pa** ‖ 16 argiuos *corr. in* argiuus **M** | ut Iuno Inachiis **L** ‖ 18 arida *om.* **L** ‖ 19 egrā **Pa** ‖ 20 negabat *om.* **L**(**Pa**) negrabat **Pb** tulit **M** ‖ 21 libro *om.* **Pb** ‖ 24 reddit **L** ‖ 25 Aethereoque **L** &erio **P**

inueniunt et in his quaedam modo coepta per ipsum nascendi spatium, quaedam imperfecta suisque trunca uident numeris'.

705 BRVMAE illo tempore, quo bruma apud Aegyptum esse creditur. Eoae autem liquentia: Aegypti liquore nascentia. ergo hoc facit Nilus, quod apud alias gentes bruma id est imbres. ut Lucanus ⟨X 300⟩: 'atque hiemes afferre suas'.

707 HIVLCA AEGYPTVS calore fissa. ut Virgilius ⟨georg. II 353⟩: 'aut ubi hiulca siti findit Canis aestifer arua'.

709 MAGNVMQVE INDVCAT MESSIBVS ANNVM Lucanus ⟨III 70⟩: 'effusis magnum Libye tulit imbribus annum'.

712 AVDAX ERASINVS qui ripis suis se contineri non patitur. et idcirco dixit audacem id est grauiter sonantem.

713 ASTERION Erasino contrarius fluuio. nam cum sit ille populator aruorum, hic fructibus est aequus. et haec flumina in Nemea silua sunt omnia.

715 IVSSV NVMINIS ipsius Liberi. bona uero oeconomia. nam si ea Langia defecisset, perissent Argiui, et non esset bellum, quod fataliter debebatur.

717 LANGIA fons est, qui postea uocatus est Archemorus. et huic consecratus est fons et Nympha, cuius famam postea Argiui accepto beneficio extulerunt, quia non perdiderat aquam. iuxta hunc fontem agon celebratur

---

1 quemadmodum **MP** | sub ipsum *Ouidius* || 2 inperfecta **M** | suisque . . . numeris *om.* **MP** || 3 humeris **L** || 5 eo aūt **Pa** Et AEOAE **L** | liquenti **MPa** linquenti **Pb** | liquorē **M** || 6 hoc *om.* **Pa** | apud *om.* **MP** | alibi **Pb** | gentes . . . atque *om.* **Pb** || 7 id est] uel **Pa** || 8 adferre **Pa** | tuas *Lucanus* || 9 AEGYPTOS **L** | fixa **Pb** | ut *om.* **MP** || 10 aut] hoc *Vergilius* | fundit **Pb** fūde **Pa** | ara **Pa** ira **Pb** || 11 Magnum **Pa** | m̃sib' **M** || 12 Libyae **L** || 13 continere **P** || 14 iccirco **L** | id est *om.* **Pb** || 15 fluuius **L** || 16 illae **L** | ille sit **Pb** | arborum **LMP** aruorum *Gudian.* | est fructibus **L** | fluctibus *Statius* || 18 uero *om.* **Pb** || 19 ea *Gudian.* ei **LMPa** *om.* **Pb** | periissent **L** || 20 dicebatur **Pb** debatur *superscr.* ba **M** || 21 inuocatus **Pb** | est *om.* **Pa** || 22 eius **Pa** || 23 abstulerunt **P** || *24 non om. Pb* | celebratur *superscr.* ba **M**

in honorem Archemori consecratus et in Nymphae beneficium. Archemorus est Lycurgi filius Graeci, quem Hypsipyle acceperat nutriendum. quae dum sitientibus Graecis Langian fontem demonstrat, regium puerum ictu serpentis amisit. idem puer Opheltes, qui post Archemorus est dictus. nomen enim lacrimabile significat Archemorus ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς μοίρας, eo quod primus occisus est. nomen gloriam uel famam.

721 HYPSIPYLEN Lemnias fuit. quodam tempore dum Lemniadum uiri in Thracia pugnantes triennio tenerentur, indignatae desiderio decem feminae aduersus omnes coniurauerunt, ut omnes perimerent. inter quas sola Hypsipyle Thoanti patri pepercit. ex quo in se armauit ceterarum furorem. quae dum fugeret, capta ad Lycurgum regem ducta est Graeciae. in cuius seruitio cum filium eius Ophelten nutriret, puer dracone periit. qua orbitate rex iratus cum in Hypsipyle ius dominii exercere uellet eamque filio inferias mittere, a Graecis prohibitus est, quibus fontem sitientibus demonstrauit. Graecis uero postea responsum est non prius eos ad Thebas peruenire, nisi clacassent manes Archemori. pro qua re illi ludos funebres pondiderunt, de quibus ipse poeta plenius loquitur.

723 ERGO NEC ARDENTES CLIPEOS VECTARE NEC ARTOS Lind. p. :

---

1 honore **Pb** | etiam in **Pb** | beneficij **Pa** ‖ 2 Graeci *secludendum esse puto* ‖ 3 quē **Pa** | dū grȩci sitirent **Pb** | sentientibus *corr. in* sitientibus **M** ‖ 4 fontem demonstrat Langiam **L** ‖ 5 idem . . . . Archemorus² *om.* **Pb** | idē **Pa** Is est **L** ‖ 6 signat **M** ‖ 7 ἀπὸ . . . . μοίρας *Kohlm. in Philol. XXXIII p. 137* ἀπὸ ΘCAPXNCINCЄIρλC **L** ΛγρωθCΛPXHCINC Ͻ-C IPΛC **M** *λ. Π. ω. o.* ca. p. x. n. cı. N. L. Ͻ-C. Pac. **Pa** *om. spat. rel.* **Pb** | qui **M** ‖ 8 fama uel gloria **L** famam uel gloriam **P** ‖ 9 Hysipyle **L** hisiphile **Pb** ‖ 11 indignato **M** indignanteṛ **Pb** | X femine **M** fæminae necem **L** ‖ 13 armauit caeterarum in se **L** ‖ 15 Graeciae ducta est **L** | in heuius **Pa** | filio **Pa** ‖ 16 eius *om.* **L** | offeltē **M** ‖ 17 in *om.* **P** | Hypsipylen **L** (h)i(p)siphile **MP** | dūi **M** ‖ 18 inferiu' **Pa** | est *om.* **P** *om. superscr. man. 2* **M** ‖ 19 sitientibus fontem **L** | mōstrauit **Pb** ‖ 20 est *om.* **Pb** | uenire **M** | ni **M** nisi prius **Pb** ‖ 21 placuissent **Pa** | re *om.* **Pb** | illi *om.* **Pa** ‖ 22 constituerunt *L* ‖ 23 PORTARE **L** | ARCTOS . . . arcti **LPb**

THORACVM NEXVS quia arti et angusti efficiebantur per anhelitum hominum. nam anhelitu solet corpus intumescere.

731 CATENATAS frenatas.

735 AMYMONES ab Amymone, Danai filia, nuncupatus fons. CAECIS latentibus, quia ignorabantur.

736 SEDENT quia, quod incenditur, sedet et deprimitur.

737 FLAVAM LIBYEN Iuppiter Epaphum, quem procreauerat, in Aegypto oppida communire ibique regnare iussit. oppidum Memphim et alia plura constituit et ex Cassiopa uxore suscepit filiam Libyen, quae postea in Africa regnum possedit. cuius ex nomine terra Libyes est appellata.

738 SYENEN ciuitas, quae ab Aegypto Aethiopiam diuidit. quia ibi nunquam pluit, ideo nulla nube umbratam dicit.

740 SVBITAM PVLCHRO IN MAERORE TVENTVR cum septem duces Thebas oppugnatum uenissent et aquam quaererent, Adrastus deuenit ad Hypsipylen, Thoantis filiam, cuius alumnus Archemorus periit. et ludos funebres instituerunt. quibus ludis Hypsipyle cum duobus filiis ex Iasone intererat. qui et ipsi matrem quaerentes currendo uicerunt. quorum nomina praeco cum pronuntiasset, Iasonis et Hypsipyles filios esse mater eos cognouit. qui ab rege impetrarunt, ut matrem recuperatam Lemnum reuocarent.

---

2 inclitu solet **Pa** || 7 quia quod] quaque **LPa** | sedet *om.* **L** di **Pa** || 8 Frauā libiē **M** | quem . . . oppidum *om.* **Pa** | quem *scripsi* qui **LM** *om.* **Pb** | procreauerat **Pb** ////creauerat **M** hoc petiuerat **L** || 9 in Aegyptum **LMPb** | *an scribendumst* in Aegyptum ire et *tale quid?* || 10 Memphin **L** memphum **Pa** | italia **M** (= item alia?) | et *om.* **Pb** || 11 Cassiopeia ***Myth.*** cassiopan **MPa** casiopan **Pb** | uxorem **Pb** | librē **Pa** lybię **Pb** || 12 africam **Pb** | ex *om* **L** | est] ·i· **Pa** || 14 Sienen *corr. in* Sienem **M** | Aethiopiam ab Aegypto **LP** || 17 TVENTVR *om.* **L** || 20 infuerunt **Pa** || 21 ludib' **M** | cum *om.* **LP** *om. add.* **M** | duos filios **LP** | ex iasonis **Pa** | intererat *om.* **P** excepit **L** || 22 quia **Pb** || 23 ipiphile **Pa** || 24 agnouit **LP** | a **LPb** | impetrauerunt **Pb**

742 PROLES INFAVSTA LYCVRGI Lycurgi duo fuerunt Thrax et Nemeus, de quo loquitur poeta. ille in mari praecipitatus dicitur, quia primum aquis uina permiscuit et rem in haustu sinceram pluribus uenenis infecit. infausta ideo, quia peritura.

748 SEV TE LATONIA CASTO siue te, inquit, Diana de Lind. p.: grege suo alicui uxorem dedit, siue te deus aliquis suo amore dignatus est. nam posse hoc fieri Iouis docemur exemplis, qui multas Graeciae feminas amauit.

749 TRANSMISIT THALAMIS hoc est in matrimonium collocauit. hoc ideo, quia uidet illam infantem ferre.

750 NON HVMILIS FECVNDAT AMOR id est a numine compressa peperisti. non humilis, quia non patitur iniuriam numen, si tecum id est cum Argiua concumbat.

751 ARBITER ARGOLIDVM THALAMIS NOVVS quasi qui consueuerit cum Argolicis matribus saepe concumbere. an quia Inachi Argiui filiam amauit et Danaen item Acrisi Argiui filiam? ergo uerisimile est et hanc Iouis paruisse complexibus, quia frequenter Iuppiter est Argiuarum concubitu delectatus.

754 CARPIT consumit. ut ⟨georg. III 215 sq.⟩ 'carpit enim uires paulatim uritque uidendo femina'.

756 SEV TIBI FOEDA PALVS caenosa sordibus. unde Lucanus ⟨IV 312 sq.⟩: 'moriensque recepit, quas nollet uicturus, aquas'.

762 NVMERVMQVE REPENDAM id est omnis te plebs uenerabitur, ut pro numero exercitus de Thebanis gregibus

---

1 Lycurgi *om.* **Pa** | duo filii? || 2 Thracius **L** | Nemeaeus? | de *om.* **Pb** || 3 qui **Pa** | primum . . . sin- *om.* **Pb** | pẽmiscuit **M** || 4 in augustu **Pa** || 5 quia] et **M** dicit quia **L** || 6 si uere inquit **Pb** || 7 uxorem dedit alicui **L** | te deus] tydeus **M** || 10 in *om.* **MPa** || 11 quod **Pa** || 13 op(p)ressa **P** | non humilis . . . numen *om.* **Pb** | non humilis *om. in marg. add.* **M** | que **Pa** || 14 id (*om.* est) **Pa** | concubet **Pa** comcuberet **Pb** c̄cumbet **M** || 15 ARGOLICVM **LMP** | qui *om.* **Pb** || 16 consueuit **L** consueuerat **Pa** consueuerunt **Pb** || 17 acrisii **P** || 19 que **Pa** | Iupiter frequenter **L** || 22 uritque . . . femina *om.* **MP** || 23 ceu **M** | ut **Pb** || 24 Lucanus] hic **Pa** | morientibus **Pa** || 26 rependit **M**

tot tibi uictimas immolemus. perseuerat in opinione, qua coepit, ut tot hostias de grege Thebano numeret, quantus fuerit plebis numerus nominatus.

ind. p. 158 764 MEDIA INTER ANHELITVS inter media uerba rapit. an melius sic: media uerba interrumpit?

765 CVRSV ANIMAE spiritu uitae.

766 SOLVTI patuli ad auras capiendas. egent enim humore uitali. ideo aerem expetunt.

768 ETSI CAELESTIS ORIGO EST nam pater eius Thoas Liberi patris fuisse filius dicitur. ergo ista neptis Liberi fuit.

770 ORBAM haec cum Iasone aliquando in Lemno concubuit. ex quo enixa est geminos, quorum alter Thoas, alter Euneus dictus est. quos fugiens reliquit in Lemno. et quia, uiuant, ignara est, orbam se pignoris esse confessa est.

771 AN QVIS SINVS id est: si meis filiis adhuc est nutrix.

773 DEMOROR VNDIS uoluit dicere de suis liberis et pudore reuocata est. noluit enim pandere, quod uidebatur sine pudore fecisse. aut ideo in media oratione conticuit, cum illi magis desiderio audiendi succenderentur.

776 ICARII ASTRI Canem Sirium dicit. qui cum Erigonae patris eius corpus ostendit, in siderum numerum Liberi est beneficio collocatus.

778 ALVMNVM Archemorum, Lycurgi filium, quem draco interemit. cui proprium nomen Opheltes est.

---

1 quam **L** || 2 tot ... quantus *om.* **Pb** || 3 fuerat **L** || 4 MEDIAM **L** || 5 sit **Pb** | interrapit **MP** || 6 cursum **Pb** | spiritum **Pb** || 7 Spiritus uitae flatusque soluti. PATVLI **L** || 10 filius fuisse **LP** || 11 nec **M** | in Lemno aliquando **L** || 12 nixa **Pa** | est enixa **L** | alter Thoas *om.* **Pb** || 13 ennius **P** euneus *corr. ex* eneus **M** || 14 que **Pa** | uiuerent **L** | ignara est *om.* **L** | orbam pignoris se **L** || 16 Antiquis **P** | si] scilicet **Pb** | essem **LPb** || 18 unde **Pb** uñ **Pa** | sed **L** || 19 uocata **Pa** | est *om.* **L** | eum **L** || 20 fuisse **L** audisse **Pa** | ideo *om.* **L** || 21 illis **Pb** | succederent **P** succiderent **M** | *estne scribendum* hauriendi quam audiendi *an* (magis *omisso*) hauriendi succiderent? || 23 Erigone **LMP** | numero **Pb** || 24 beneficio collocatus est **L** || 26 est Opheltes **L** | est *om.* **Pa**

779 PONIQVE NEGANTIS ordo est: lacrimas poni negantis murmure consolatur et floribus. poni autem significat abici et conquiescere. legitur et 'ponit negantem' id est inuitum et reluctantem. expressit enim morem infantiae, quia nolunt a nutricibus separari.

783 CVRETAS TREPIDOS aut ad naturam rettulit Curetum, quod sint celeres ac feroces, aut trepidos metu Saturni intellegamus uel quasi iam deum formidantes Iouem. PLAVDVNT ORGIA ad certationem plaudunt hoc est feriunt. orgia id est tympana.

784 SED MAGNIS RESONAT VAGITIBVS IDE postquam Ops Iouem ex Saturno peperit, Nymphis commendasse dicitur in Ida monte, ne a Saturno interiret propter exclusionem regni, quod Proteus edixerat. itaque cum Opem rogasset, ubi esset, quod pepererat, illa lapidem ei inuolutum ueste monstrauit. quem Saturnus uorauit. Amalthea nutrix, ne uagitus pueri audiretur, Corybantes posuit, qui Curetes Latine lares familiares appellantur.

787 NITENS pronus reptans.

788 RENIDENS labia contrahens.

789 VERBA ILLVCTANTIA LABRIS quia infanti quasi quoddam est inter uerba et labra certamen. nam dum conatur uerba proferre, impeditur a labris immaturis.

795 ORTYGIAE LATVS Iuppiter cum Asterien, Titani filiam, amaret et illa eum contem|neret, in auem Ortygiam Lind. p. 1 conuersa est, quam nos coturnicem dicimus, eamque in

---

1 PONITQVE NEGANTEM **L** | negant **L** || 2 significatur **Pb** || 3 abiici **Pb** abuti (*ante* significat) **L** | et conquiescere legitur *om.* **L** || 4 recusantem **L** || 5 qui **Pa** || 6 curentes **Pb** || 7 aut quod sint **M** | feroces ac celeres sīt **Pb** || 8 intelligamus **LPa** | uel *om.* **M** || 9 ad . . . orgia *om.* **P** || 11 SED *om.* **L** | IDE *om.* **P** | opis **MPa** uel opis **Pb** || 12 e **Pa** | Nymphis *om.* **LMP** || 13 monte *om.* **M** | a *om.* **Pa** || 14 dixerat **Pb** || 17 Quia **L** || 18 latine curetes **Pb** || 20 labra **L** || 21 inluctantia **MPa** | infantibus (*om.* quasi) **Pb** || 22 et labra . . . uerba *om.* **P** || 23 impedita labris **Pb** | inmaturis **M** || 24 LATVS *om.* **L** | asteriem **Pb** || 25 contenderet **Pb** \ *in nauem P* // *26 uersa* **Pb** | est quam . . . Ortygia om. **Pa**

mare deiecit. unde insula Ortygia est dicta. postea ibi Latone enixa est Apollinem et Dianam. quibus natis insula Delos nominata est. INCLINABAT suo scilicet pondere.

803 ARGVS AQVAE hic uexillum portabat et, ut erat in armis positus, exclamauit 'aquae, aquae sunt hic'. cui tota multitudo respondit exercitus: 'aquae'. ut Virgilius ⟨Aen. III 523 sq.⟩: 'Italiam primus conclamat Achates, Italiam laeto socii clamore salutant'.

804 SIC AMBRACII PONTI ciuitas Epiri, de qua mare nomen accepit. Lucanus ⟨V 651 sq.⟩: 'oraeque malignos Ambraciae portus'.

807 LEVCADA PANDIT APOLLO hoc est: facit uideri montem ipsum id est Leucada, promunturium Epirotici maris.

810 AEQVA SITIS ut omnibus aequa sitis fuerat, ita omnibus aequam fecerat dignitatem. IN CVRRIBVS pro 'in currus impliciti', ut biberent.

816 DIRIPITVR populatur, bibentibus siccantur tori riparum.

Lind. p. 160 824 SILVARVM NEMEE LONGE REGINA V. memor sui poeta laudat Nemeam siluam, quae inter Thebas et Argos est, quod in ea Iuppiter colitur, cuius sacerdos erat Lycurgus rex, pater Archemori.

832 CANA REPOSTAS flumina enim, quae ex niuibus uel imbribus sumunt uires, possunt siccari. uel hoc

---

1 dicta est **Pb** ‖ 2 Latona **LPb** | est *om.* **Pb** ‖ 3 delẹo insula **M** | est nominata **LP** ‖ 6 aquae *om.* **LPa** | sunt . . . aquae *om.* **Pa** | hec **Pb** ‖ 7 respondet **L** respond̄ **M** | exercitus resp dit **Pb** ‖ 8 Italiam Italiam **L** | cūclamat **Pa** clamans **Pb** ‖ 10 *om.* **MP** | mare *om.* **M** re **Pa** ‖ 11 (h)oraque **MP** ‖ 12 ambra **M** ‖ 13 APOLLO *om.* **MP** ‖ 14 id est *om.* **L** | id est . . . bibe *om.* **Lm** ‖ 16 fuerit **Pb** ‖ 17 IN *om.* **Pa** ‖ 18 in currus *scripsi* curribus **L** cū currus **M** eo currus **Pa** currus **Pb** ‖ 21 NEME REGINA *om.* **L** | v. *om.* **L** ut **P** ‖ 22 Poeta memor sui **L** | a *corr. ex* argiuos **M** ‖ 23 quā *superscr.* qđ **M** | colitur . . . *om.* **Pa** | colitur *om.* **M** ‖ 25 cane **P** | reportas **MP** REPORTAT

intellegendum: non interim effunduntur, niues cum uerticibus montium solis calore licuntur.

836 APOLLINEVS LADON siue qui lauros habeat circa ripas suas, quae in tutela sunt ipsius, siue propter Daphnen, cuius hic fluuius pater est. XANTHVS VTERQVE quia Lyciae et Troiae est.

837 SPERCHIVS Thessaliae fluuius Centauris uicinus. LYCORMAS qui et Euenos, quem Centaureum dixit, quod in eo Herculis sagittis Nessus Centaurus sit interemptus. ut Lucanus ⟨VI 365 sq.⟩: 'et Meleagream maculatus sanguine Nessi Euenos Calydona secat'. Centaureum ideo, quia hunc Nessus Centaurus custodiebat. Herculis uero fabula cunctis notissima est.

840 AB IOVE PRIMVS HONOS post Iouem tu secundus inuocabere. sic Horatius ⟨carm. I 12, 51 sq.⟩: 'tu secundo Caesare regnes'.

COMMENTARIVS IN LIBRVM V.

Descriptio alacris exercitus. allocutio Adrasti ad Lind. p. 1
Hypsipylen petentis, ut sibi narret, quo esset genere procreàta uel quemadmodum nunc seruiat. illius responsio, quemadmodum coniurauerint Lemniades mulieres ira Veneris

---

1 intelligendum **LP** | niues cum] niuentium **L** || 2 cum Solis **L** | liquantur **L** lin̄quntur **M** liquuntur **Pa** liquntur **Pb** || 3 quod **LP** | apollini lauros h͠t **Pb** | habeant **LMPa** || 4 sunt *om.* **M** | ipsius] Apollinis **Pb** | siue *inserui* | dan̄em **Pb** || 5 est *om.* **Pa** || 7 fluuius *om.* **P** | centauri **M** || 8 Lacrimas **P** | qui et *om.* **L** | Thebanus fluuius **L** thebenos **M** hebenos **Pa** ebenos **Pb** || 9 Centaurus Nessus **L** | sit centaurus **Pb** || 10 ut . . . custodiebat *om.* **Pb** || 11 evenos **Pa** etuenos **M** *om.* **L** | Calydona secat *om.* **L** || 13 omnibus est notissima **L** || 14 A IOVE **L** *Statius* a brioue **Pa** ambioue **Pb** | honor **M** || Explicit lib' IIII. Incipit liber quintus **Pa** || INCIPIT QVINTVS L. **M** || 19 hisphilē **Pb** || 20 nunc . . . *quemadmodum om.* **P** | serui& **M**

hortante Polyxo, ut omnem uirilem necarent sexum, et quomodo ipsa Thoanti pepercerit patri eumque praeuio Libero patre, cuius filius fuerat, imposuerit naui et ipsa acceperit regnum. aduentus Argonautarum et eorum labor tam contra tempestatem quam contra Lemniadas, quae eos bellis lacessebant. pacis petitio ab Iasone. quomodo suscepti sint hospitio Argonautae et in consortium etiam cubilis admissi. quomodo ipsa ab Iasone decepta, ut eius matrimonio consentiret. Argonautarum discessio. fama, quod uiueret Thoas. fuga Hypsipyles et captiuitas et uenditio Lycurgo facta. pueri Archemori descriptio et draconis terrigenae. execution occidentis Archemorum. ipsius draconis a Capaneo interitus. planctus Hypsipyles supra Archemori cadauer. Lycurgi aduentus uolentis occidere Hypsipylen. defensio Argiuorum. iniuriosa militis indignatio circa Lycurgum pro Hypsipyle. interuentus Amphiarai pacem facientis. aduentus filiorum Hypsipyles de Iasone susceptorum. Amphiarai allocutio suadentis, ut consecretur Archemorus.

ind. p. 162 1 PVLSA SITIS FLVVIO POPVLATAQVE GVRGITIS ALVVM hunc librum poeta extra ordinem carminis fecit, excessit enim oeconomiam suam. in quo libro ludi funebres sanciuntur Archemoro, qui primus in hoc bello, ut Protesilaus in Iliaco, expertus est mortem. POPVLATA hic agentis est, non patientis.

---

1 Polixone **L** polixo *corr. ex* polipxo **M** polipo *Mon.* polix ip̄o **Pa** ‖ 2 prelio **P** ‖ 3 erat **LPb** | inposuerat **Pa** imposuit **Pb** | 4 accepit **Pa** acceperat **Pb** | aduentum **LPb** | earum **Pb** | laboratū **M** laborata **Pa** ‖ 5 tam *om.* **Pb** | lēniades **Pb** ‖ 6 potio **Pa** | iasione **Pa** | qm̄ **M** ‖ 7 sunt **P** | et *om.* **Pb** ‖ 8 quoniam **Pb** | ab] a **LPa** est **Pb** ‖ 9 matrimonio consentiret *om.* **Pb** | famaq; uiuere **Pb** | 10 hipsiphilę **M** | captiuū **P** ‖ 11 et *om.* **Pb** ‖ 12 terigenarum **Pb** & Erigones **L** ‖ 13 ipsiphilę **M**(**Pa**) ‖ 17 Amphiarai . . aduentus *om.* **L** | hipsiphile **M**(**Pa**) ‖ 19 consacretur **Pb** ‖ 20 PVLSA . . . FLVVIO *om.* **MP** | altum **P** | *post* ALVVM *in* **MP** *sequitur* hic . . . patientis ‖ 21 fecit . . . suam *om.* **Pa** ‖ 22 enim *om.* **M** | in quo . . . mortem *in* **LP** *leguntur post schol.* 2 . . . ad bellum ‖ 24 in Iliaco **L** ilico **M** illico **Pa** iliaco **Pb** | est *om.* **Pa** | POPVLATA *om.* **MP** ‖ 25 hoc **Pb** huius *del. superscr.* hoc **M** | agentis hic **L** | patientis est **P**

2 LINQVEBANT postquam ductu Hypsipyles Argiuus exercitus sitis ardore succensus uires liquore et haustu recuperauit, rursus ordinatur ad bellum. AMNEMQVE MINOREM quem per potum minorem fecit exercitus.

3 ARMA quia uacuantur, cum exuuntur, et ubi corpus muniunt, implentur.

4 REDIERE ut Lucanus ⟨IV 380 sq.⟩: 'sic gurgite puro uita redit'.

6 HAVSISSENT BELLI uota belli, quae ante susceperant aqua inuenienda.

7 LEGEMQVE SEVERI quem confundi militaris prohibet disciplina.

8 MONENTVR id est: unusquisque locum suum et dignitatem post potum recipit.

10 CRESCIT quia, dum erigitur puluis, crescit terra in altitudinem.

11 PHARIIS Aegyptiis. Pharos enim ciuitas est Aegypti. Lind. p.

12 RAVCA PARAETONIO laetitiae congrua comparatio. sic Argiui post sitim laeti erant et alacres ut redeuntes grues ex Aegypto in Thraciam, quando fugiunt notum, qui in Aegypto calorem aeris tempore auget aestatis.

13 CVM FERA PONIT HIEMS desinit. ut Virgilius ⟨Aen. VII 27⟩: 'cum uenti posuere'.

14 VMBRA FRETIS ARVISQVE VOLANT ut sint umbrae fretis et aruis, quasi ipsae grues umbra fretis sint, uolens multitudinem designare. omne enim spatium pennarum

---

1 liquebant **Pb** *om.* **L Pa** | postquam . . . exercitus *om.* **Pa** | hi(p)siphile **M Pb** || 2 succensus est **P** | uire **P** *corr. in* uires **M** || 5 ARMA *scripsi* ANIMIQVE **LMP** | uagantur **Pa** uacuant **Pb** || 6 muniuit **P** || 7 REDIERE *inserui. an huc quadrat* ANIMIQVE *illud?* | ut *om.* **M** | sic] sed *Lucan.* || 9 belli *om.* **L** | quod **Pb** || 10 pro aqua **L Pb** || 11 quam **L** || 13 MONETVR **L** || 14 post potum *om.* **Pa** *ante* locum *posuit* **L** | et dignitatem *om.* **Pa** | recipit *om.* **M Pa** || 15 *schol. 10 om.* **Pa** || 17 pharus enim ęgyptus est ciuitas **Pb** || 18 PARETRONIO **L** pethenio **Pa** parathenio **Pb** || 19 & alacres erant **L** || 20 fugiunt · notum, quod Aegyptus **L** || 21 aeri **P** *add.* s **M** || 24 ARVISQVE *om.* **MP** | uolat ut sic **Pb** || 25 qua **Pa** | umbre **Pb** umbrā **Pa** | freti **P** || 26 enim *om.* **L**

densitate, qua praeteruolant, inumbratur. AVIVS AETHER hominibus scilicet.

16 ET NVDO sine honore siluarum. Haemus est autem mons Thraciae. et bene n u d o. uestiuntur enim arboribus. ut Sallustius ⟨Iug. 48, 3⟩: 'uestitus oleastro ac myrtetis aliisque generibus arborum'.

18 DVX TALAIONIDES Adrastus, Talai et Eurynomes filius.

20 CVI GLORIA TANTA quasi ad gloriam Hypsipyles pertinet, quod saluti sit restitutus exercitus.

21 DEBERE COHORTES sensus: quia nostram uitam tibi debemus. ut pro salute, quam tot cohortibus dederat, eosdem habeat debitores.

23 QVANDO pro 'quoniam'. ut Virgilius ⟨Aen. I 261⟩: 'quando haec te cura remordet'.

24 QVAE DOMVS cuius regionis esset aut unde originem duceret.

25 ET ILLE PATER emphasis est. ut ⟨Aen. I 606⟩: 'qui tanti talem genuere parentes?'

26 TRANSIERIT FORTVNA LICET id est quamuis a te felicitas emigrarit. f o r t u n a m autem dixit felicitatem.

. p. 164 29 LEMNIAS ORSA Lemniades cum diis omnibus decimas frugum annis soluerent singulis, solam Venerem praetermittendam esse duxerunt. quae irata his odorem misit hircinum. quas mariti exsecrantes deserta Lemno odio coniugum Thracas petiuerunt eorumque sibi filias asciuere

---

1 qua praeteruolant *post* omne *posuit* **L** | q̈ *corr. in* qđ **M** | praeteruolat **P** | inumbrantes **L** || 3 ET *om.* **L** | ET . . . Thraciae *om.* **Pa** | HAEMVS. mons Thraciae *post* arborum *praebet* **L** || 5 Vestit~ **M** || 7 Adrastus *om.* **MP** | talagete urimes **Pa** talagentes urimones **Pb** talai &e urinones **M** || 10 quod **P** quia **L** qui **M** || 11 et debere **Pb** | quasi **Pb** || 12 dedimus **L** dederimus **Pb** || 13 habeam **Pa** || 14 pro *om.* **Pb** | ut *om.* **LPa** || 18 est *om.* **Pa** || 19 tanta **Pa** te **L** || 20 a te fortuna **L** fortuna a te **Pb** || 21 fortuna **Pa** || 23 singulis annis decimas soluerent frugum **Pb** | singulis annis soluerent **L** || 24 esse praetermittendam **L** | duxeř *corr. ex* dixeř **M** | eis **Pa** | odorem *om.* **Pa** | inmisit **LPa** || 26 filias sibi **Pb** | assciueř **M** adsciuerunt **Pb**

coniugio. quod ubi Lemniadibus compertum est, stimulante Venere in omne genus uirile coniurant remeantesque ex Thracia uiros omnes interimunt. inter quas Hypsipyle patri Thoanti sola subuenit, ut non solum parceret, uerum etiam fugientem prosequeretur ad litus. tunc Thoanti Liber occurrit eumque ad insulam Chion prospera nauigatione perduxit. Lemnon Argonautae uenerunt. quos Lemniades suscipientes hospitio cum his concubuerunt. Hypsipyle ex Iasone duos filios procreauit Euneum et Thoantem. cum plurimis diebus detenti essent, ab Hercule obiurgati discesserunt. Lemniades autem postquam intellexerunt Hypsipylen patrem suum seruasse, interficere eam conatae sunt. illa dum fugit, a praedonibus capta Nemeam deportata est et Lycurgo, regionis eius regi, in seruitutem distracta.

30 INTEGRARE implere uel renouare. ut Virgilius ⟨georg. IV 514sq.⟩: 'miserabile carmen integrat'.

31 INSERTA inducta. ut Virgilius ⟨Aen. II 671sq.⟩: 'clipeoque sinistram insertabam aptans'. ita, inquit, fuimus furore mutatae, ut nostro scelere sexus omnis uirilis occumberet.

33 FVROR ADDITVS bene a d d i t u s, cum libido iam esset in furia uel quasi naturaliter haberent furorem.

34 ILLA EGO NAM PVDEAT NE sensus: ne uos pudeat, quod me benignam fortuna fecerit, non uoluntas. hospitem

---

1 coopertum **Pa** coptum **Pb** || 2 in] etiam **Pb** | remeantes **Pb** || 3 peremerunt **L** perimerunt **Pb** | *post* quas *in* **Pa** *legitur*: l. c. u., *in* **Pb**: l. u. e. || 4 sed etiam **Pb** || 5 persequeretur **L** | littus **LP** | nunc **Pb** || 6 ad] in **L** || 7 produxit **Pb** | lennum **Pb** lemñ *superscr.* *ov* **M** | peruenerunt **LPb** || 8 susceperunt . . . et cum iis **Pb** || 9 Oeneum **LMPb** eoneum **Pa** || 10 pluribus **LPa** || 11 obiuranti **Pa** || 12 suum *om.* **Pb** || 13 ea **Pb** illam **L** | fugeret **Pb** || 14 et *om.* **Pb** | regionis eius *om.* **Pb** | in seruitute regi **Pa** || 18 ut *om.* **M** || 20 scelere **MPb** foedere **LPa** || 22 etiam **M** || 23 quasi *om.* **M** | naturalem **LPb** || 24 ILLA *om.* **Pb** | ergo **Pa** | NAM] SVM **L** non **P** | NE *om.* **MP** | sensus est **L** | nec **LP** | nos **Pa** || 25 qui *add.* a **M** | fortunā **M** *om.* **Pa** | faceret **Pa**

autem se dixit. id est: ego illa sum, quae non fortuna suadente bene feci, sed sponte occului patrem. ordo: illa, quae raptum sola parentem occului. ne se tamquam parricidam audientes horrerent.

41 PARQVE OPERI TANTO beneficio. quae tantum merito seruaret exercitum. Lucanus ⟨IX 1029 sq.⟩: 'tu nomina tanto inuenies operi'.

44 NEC FACILIS NEMEE explicare tantam multitudinem. id est: angusta uia est, per quam omnes transire non possumus. ergo, dum mora est in transitu, narrandi spatium habes.

ind. p. 165 53 THRACVM FATALIA NOBIS id est uicinitas Thraciae in nos suum transtulit nefas. nam quemadmodum illic Procne filium necauit, ita et nos in Lemno maritos peremimus. — uel quia exemplum de caede maritorum petitum est a crudelitate Tydei, qui fuit ex Thracia.

56 SPVMIFER ASSILIT AEGON mare Aegaeum, quod insulas plurimas habet, dictum ab Aegeo, Thesei patre. et eleganter insulam insulis comparauit. assilit insulas id est circumfluit.

59 NVLLA DEAE SEDES quia adulterium Veneris in honorem Vulcani damnauerant, inde nulla Veneris sedes in Lemno est. unde iratum numen immisit odorem feminis hircinum. ob quam causam horruisse uiri dicuntur uxores. igitur pergentes ad Thraciam eorum filias sortiti sunt.
ind. p. 166 quo dolore commotae Lemniades reuersos uiros | uniuersos peremerunt. sed hanc ueritatem poeta declinauit. alii

---

1 ergo **Pa** ‖ 2 benefici **Pa** *corr. in* bene feci **M** | quę illa **Pb** ‖ 3 tanquam **LPa** ‖ 5 PARQVE *om.* **MP** | tanto **Pb** ‖ 7 tanta **Pb** ‖ 8 NEMEAE **L** ‖ 9 id est *om.* **Pb** | augustia (*om.* uia) **Pa** ‖ 12 tracies mos suum transeundit **Pb** ‖ 13 illic *om.* **L** ‖ 14 progne **P** | et *om.* **Pb** | necauimus **Pb** ‖ 17 SPVMIFER *om.* **MP** ‖ 18 Thesei . . . com- *om.* **P** | patre Thesei **L** ‖ 19 parauit **P** | assilit. insilit **M** | insulis **Pb** *corr. ut uidetur ex* insulas **M** | id est *om.* **Pb** ‖ 20 affluit **M** ‖ 21 qui **Pa** | in ore **Pa** ‖ 22 dānauerat **MPb** ‖ 23 est *om.* **MPb** | iratum] ipsum **Pb** | nomen **Pa** | immisit *post* hircinum *posuit* **LPb** inmisit **MPb** *om.* **Pa** | olorem **Pa** calorem **M** ‖ 26 uniuerse **Pb** *superscr.* os **M**

dicunt templum Veneris fuisse in Lemno Graecorum opinione celebratum. diuersa est odii causa. nam hoc alii asserunt, quod adulterium eius in hac insula uidetur esse detectum. ut ipsa Venus ⟨Theb. III 274⟩: 'hoc mihi Lemniacae de te meruere catenae'. ideo etiam illas ineptas Solis filias acriter persecuta est. QVONDAM interdum. ut ⟨Aen. II 367⟩: 'quondam etiam uictis redit in praecordia uirtus'.

60 LENTO AGMINE id est incessu et impetu. id est tarde ueniunt Poenae. ut Horatius ⟨carm. III 2, 31 sq.⟩: 'raro antecedentem scelestum deseruit pede poena claudo.'

62 PRIOR SOLVISSE IVGALEM CESTON id est sui dissimilis, omnibus deliciarum signis amotis, quoniam ira molles abicit habitus. ceston est uinculum ornamenti, quo circumdatur Venus, omnibus illecebris nuptiarumque cupiditatibus elaborato, quo matrimonia dicitur alligare. declinatur autem haec cestos ut Delos, Lemnos. specialiter tamen ceston zonam Veneris debemus accipere, quae non rutilo auro gemmisque sit, sed pelle, ut probentur corporeae uoluptates. ceston autem uocatur, quia copulae ex matrimonio uis est, quia adeo, quae adulterio perpetrantur, incesta dicuntur, quasi, quod non uinctum fuerit, sit incestum.

63 ABLEGASSE VOLVCRES IDALIAS epitheton de numinis sede, quod sint Veneri consecratae columbae.

---

1 deorum oppinione **Pa** ‖ 2 diuerso **Pa** | alii dixerunt **M** ‖ 3 quia **MPb** qui **Pa** ‖ 4 de te lemniace **MP** (leniande **Pb**) ‖ 5 illas] *om.* **M** illas quas **P** | ineptas opinione **Pa** inepta opinione **Pb** | filias Solis **L** solis filias finxit **P** ‖ 6 acriter] aerū **Pa** | prosecuta **L** ‖ 7 uinctis **Pb** ‖ 8 id est[1] *om.* **LPa** ‖ 11 PRIOR *om.* **MP** | id est] uel **Pa** ‖ 12 omnium **Pb** ‖ 13 proiicit **LPb** prohic **Pa** ‖ 15 elaboratum **L** elaboratio **Pa** | matrimonio **P** | dicatur **P** *corr. in* dicitur **M** | *in* **MP** *post* alligare *inseritur* ceston subligetur, *quod Vollmer. corrigi iubet in* CESTON subligar ‖ 16 declinetur **Pb** | Lemnos Delos **L** ‖ 17 tantum **Pb** | ceston *om.* **LPb** | zonam] omnia **P** ‖ 18 sed *om.* **Pa** | impelle **Pb** ‖ 19 autem *om.* **MPb** | uocantur **Pb** catur **Pa** dicitur **L** | quod **L** qua **Pa** ‖ 20 et **LMPb** | sit **L** | qui **P** | pro adulterio **Pb** ‖ 21 fuerit uinctum **Pb** ‖ 23 ABL. VOL. *om.* **M** | id est, Columbas. Epitheton **L** ‖ 24 columbae *hoc loco om.* **L** id est columbę **P**

65 IGNIS habet enim Venus ignes nunc cupiditatis, nunc odii secundum fidem sacrorum uel precationum Veneris Verticordiae praecipue, quae rogatur, ut amores iniciat, rursum, ut auferat. si enim potestas est dandi, nihilo minus ius est tollendi. et amore sublato aut naturaliter odium residet aut immittitur. ut Virgilius ⟨Aen. IV 479⟩: 'quae mihi reddat eum uel eo me soluat amantem'.

66 TARTAREAS sunt qui dicerent Venerem se cum Furiis uidisse. et bene philosophice prope se obscure hic poeta tetigit furias amori esse coniunctas secundum Virgilium ⟨georg. III 244⟩: 'in furias ignemque ruunt'. talia enim per amorem committuntur, qualia per furorem solent. quid est enim uoluptas Veneris nisi mera insania? ideo Venus ignis dicitur, ideo Vulcani et Martis coniunx id est ignis et furoris. idcirco et Furiae ignis facibus distinguuntur armatae.

69 NEC FIDI POPVLVM MISERATA MARITI ideo fidi, quia et post adulterium dilexit uxorem. dixerat enim supra ⟨V 50⟩: 'ubi ignifera fessus respirat ab Aetna'. dicuntur spiramina ignis in hac insula esse, quae constat efflari semper.

82 ANNIQVE TEGVNT defendunt id est separabant a tali consilio. siue tegunt: a curis defendunt. ut Virgilius ⟨Aen. X 50⟩: 'hunc tegere et dirae ualeam subducere pugnae'.

---

1 Venus *om.* **M** | nunc *om.* **MP** | cupiditates non **Pb** ‖ 2 odiis **M** ‖ 3 uerecundię precipue **Pb** | iniiciat **LPb** ‖ 4 est *om.* **M** | est potestas **Pb** ‖ 5 est ius colendi **Pb** | more *corr. in* amore **M** ‖ 6 remanet **Pb** | inmittitur **MPa** | ut *om.* **M** ‖ 7 qui **MPb** ‖ 9 uidisse] coniunxisse **L** | philosophi **LPa** | prope se] quod **L** ‖ 10 coniunctas esse dixerunt **L** | qui iunctas **Pb** nō iunctus **Pa** ‖ 12 pro amore **L** | committunt **L** ɔmitantur **Pa** | pro furore **Pa** ‖ 13 quidem (*om.* est) **MPa** | enim *om.* **Pb** ‖ 14 coniuxta **Pb** | id est] I. **L** *om.* **MP** ‖ 15 et[2] *om.* **L** ‖ 16 distinguntur **LMP** ‖ 17 POPVLVM FIDI **L** | MARITI *om.* **Pb** | et quia **M** ‖ 18 et *om.* **LPa** | ut supra **Pa** ‖ 19 ubi] tibi **M** *om.* **Pa** | suspirat **Pb** ‖ 20 afflari **LPa** ‖ 22 *ANIMIQVE* **LPa** | separant **L** | itali (*om.* a) **M** ‖ 23 teguntur **Pb** | ut *om.* **M** ‖ 24 duę ualeant **Pb**

86 CEV STARET EQVOS quia meridie cursus solis uidetur stare. Lind. p. 1 QVATER AXE SERENO INTONVIT de numero tonitruum ratio est. nam omnis impar numerus prospera significat et uiuis ascribitur. id uero, quod par est, exit infectum. quia ergo nihil agit, defunctorum est. ut Virgilius ⟨ecl. VIII 75⟩: 'numero deus impare gaudet'. et ubique mortuis geminum hoc est parem ascribit numerum uel dualem: quattuor iuuencos inferis Orphei immolat, quattuor dis tauros inferis mactat. ideo etiam hic quattuor, quia aduersum tonat. et nitide obseruauit, ut senae horae eo tempore diuiderentur a sole, ut par numerus, qui est uiuis contrarius, poneretur. dicitur autem hic impar numerus a Pythagora repertus et masculinae uirtutis et deorum superum propter trinam regulam diuinae rationis. ergo huiusmodi signa contigerant ut ⟨Aen. II 242 sq.⟩: 'quater ipso in limine portae substitit atque utero sonitum quater arma dedere'. nam occulte Virgilius de numero actus equi infernam infaustamque rem id est mortem pronuntiari praedicebat.

88 EXERVERE APICES flammarum scilicet. ut ⟨Aen. II 682 sq.⟩: 'de uertice uisus Iuli fundere lumen apex'. AEGON promunturium Lemni est, id est mare Aegaeum.

91 INSVETA hoc est: praeter solitum tollitur in furorem.

92 TEVMESIA THYIAS Teumesia Boeotia. Teumesus

---

1 CEV *om.* **L** | meridies **Pa** | uidebatur **Pb** ‖ 2 INTONVIT *om.* **MP** ‖ 4 est *om.* **L** (parem **Pb** partē **Pa**) | extra **P** ‖ 5 *post* infectum **Pa** *praebet*: al' mortuis uero geminus id est par, **Pb**: alter uero genis id est par | quod **LP** | ut] Et **P** ‖ 7 adscribit **L** ‖ 8 iuuencas **Pb** ‖ 9 dies **Pa** *om.* **LPb** | tauros . . . etiam *om.* **Pb** | etiam *om.* **L** et in **Pa** | quattuo hic **Pa** | quater **L** *om.* **Pb** ‖ 10 quia *om.* **L** que **Pa** | auersum **Pb** ‖ 11 diuiderent **Pb** | quia **L** ‖ 14 superum *om.* **Pb** ‖ 15 hui'///cẹmodi **M** | contingerant **P** contigerat **M** ‖ 16 ipse **MP** | subsistit **Pb** | atque] aut **MPb** ‖ 17 dedeř **M** | (nam *om.*) ꝑ occulto **M** ‖ 18 coactus **Pa** | inferna **Pa** *om.* **Pb** | infaustam **Pa** infausta **Pb** ‖ 19 ꝑ̄nuntiari **Pb** ‖ 20 exercuere **Pa** ‖ 22 est[1] *om.* **L** ‖ 23 ꝓpt̃ **M** | in furore **Pa** ‖ 24 THYAS Thyas **LPa** *thias* **M** *tias* **Pb**

enim campus est iuxta Thebas prope Cithaeronem. thyias Baccha ἀπὸ ϑυίειν βακχᾶν id est bacchari. INSANO DEO insanum Liberum dicit, qui cultores suos faciat insanos.

95 TREMENTI SANGVINE instabili furore.

98 INFELIX COMITATVS quia eos primum occisura est, ut fidem faciat sceleris ceteris suadere.

100 SVMMASQVE AD PALLADOS ARCES opportune in templo uirginis deae in maritorum interitum feminae uniuersae coniurant. haec enim dea uidetur damnasse matrimonium uirginitate contenta.

ind. p. 168 104 REM SVMMAM quam merito habemus in uiros instinctu enim superorum, non humano errore paramus ista committere. et est ordo: rem summam sancire paro.

105 O VIDVAE uiduas maritas uidetur incongrue posuisse, sed ad explicandum dolorem muliebrem dixit. hoc est: quae, cum habeatis uiros, illis longe a nobis positis uiduarum uiuitis more. bene ergo nomen uiduitatis apposuit, quo uocabulo iam de coniugibus desperarent et ut quasi alienos sine affectu uideantur occidere. SEXVM non dixit 'sexum perdite' id est naturam immutate, quod fieri nulla poterat ratione, sed: pulsa feminea imbecillitate uiriles ad facinus arripite animos.

107 AETERNVM sic ait, quasi semper desint mariti. ut Virgilius ⟨Aen. IV 32⟩: 'solane perpetua maerens car-

---

1 est *om.* **MP** | Citheron **L** citheron est **P** | Thyas est **L** ‖ 2 Baccha *om.* **Pb** baclā **Pa** | ἀποeycııKλCнγnı **L** ΛPOEYCIIN-KλCϽ-CλNI **M** no: e. y. cu. n. k. ac. Ͻ-C. a. ꝺȝ. **Pa** *om.* **Pb** ἀnoεyoı INKἀCϽ-CλNI *Bamb.* ἀnoeyCIIN KἀCϽ-CἀNI *Gud.* ἀnoεyoı INKCϽ-CἀNJ *Mon.* *ἀπὸ ϑύειν Woelfflinus in Philol. XXIV p. 157* | deum insano libero **Pb** ‖ 3 quia **Pb** | facit **Pb** ‖ 6 ut fidem *om.* **M** | sceleris *om.* **L** ‖ 7 Palladis **MPb** ‖ 8 interitu **P** ‖ 9 coniurant uniuersae **L** | conuersę **Pa** ‖ 10 c̄tēpta **M** ‖ 11 qua **P** q̋ **M** | meritum **P** ‖ 12 enim] eorum **Pa** ‖ 13 et *om.* **LPa** | Ordo est **L** ‖ 14 maritatas **LPa** ‖ 15 muliebrem dolorem **M** ‖ 16 est *om.* **Pa** | quae *om.* **L** | illos **Pa** ‖ 17 uiduitatis nomen **L** ‖ 18 opposuit **MP** | desperar& **M** ‖ 19 effectu **MP** ‖ 20 prodite **P** p̄pdite **M** pellite **L** | mutate **L** inmutate **Pb** ‖ 21 inbecillitate **M** ‖ 24 ut *om.* **M**

pere iuuenta?' IVVENTAE FLORE ideo posuit iuuentae, ne spes sit ulterius neue malum sit temporale.

108 SITVM uetustatem, quae turpis est in iuuene. ut Virgilius ⟨Aen. VII 452⟩: 'en ego uicta situ'.

110 RENOVANDA VENVS Venerem hic pro maritis posuit. id est: ut inueniamus alios uiros.

112 CVI CONVBIALIA VINCLA interrogatiue, id est: cui uestrum thalami honos secretus fuit?

113 CVI CONIVGE PECTVS INTEPVIT cuius pectus intepuit blandientis mariti complexu?

114 LVCINA LABORES ab inutilibus maritis argumentatur et docet, quid habeant utilitatis, si uoluerint consilia mutare.

116 VOTA TVMENT metaphora ab inclusis, qui pulsant, ut aperiatur. et hic partus inclusus est. non uota tument, sed crescentibus mensibus uterus tumet. propter quem, partu ut detumescat, uota suscipiuntur.

117 GRAIVS Danaum dicit, qui quinquaginta filiabus suasit, ut sponsos suos eadem nocte, qua fuerant coniugatae, perimerent. quarum omnes sponsi filii Aegypti, fratris Danai, fuerunt. et totum hoc ab exemplis posuit.

120 QVOD SI PROPIORIBVS ACTIS a recentis exemplo, ut ad tempus referatur. recentiore enim exemplo id est .... siue quia prope erat Thraciae, in qua Procne, Pandionis filia, Terei uxor, in ultionem suam, quod maritus

---

2 spex (*om.* sit) **Pa** spexit **Pb** ‖ 3 ut *om.* **M** ‖ 4 en] nec **MP** non **L** | ergo **Pa** ‖ 6 uiros *om.* **Pa** ‖ 7 CONNVBIALIA **LPb** | interrogatiue *om.* **Pb** | hoc est **LP** ‖ 8 honos thalami **L** | secretos **Pa** secretis **Pb** | fuit *post* uestrum *pos.* **LP** ‖ 9 Que coniuge **MP** | PECT. INT. *om.* **MP** | cui **Pa** ‖ 10 blandimentis **MP** | marito cōplexū **M** ‖ 12 et] ut **M** | quod **MPa** | habent **Pa** | uelint **Pb** ‖ 13 mutare consilia **LP** ‖ 15 est *om.* **M** ‖ 16 tumet uterus **L** ‖ 17 artu **M** partum **LPb** | ut *om.* **M** | detumescant **LP** *corr. ex* detumescat **M** | suscipiantur **MP** ‖ 18 GRAIS VIRGINIBVS **L** | $\overset{e}{q}$ **M** ‖ 19 fuerint **M** | coniunctae **L** ‖ 20 Aegisti **LMP** *cf. schol. I 324* ‖ 22 properantibus **Pb** | recenti **L** ‖ 23 recentiori **Pb** | *aliquid excidisse apparet* ‖ 24 que **Pa** | trache **M** tratia **Pb** | progne **MP** ‖ 25 uxor therei **Pb** | quidem **Pb** q **M**

cum Philomela concubuisset, Ityn filium, quem de Tereo susceperat, interemit; siue propter Harpalycen. quam cum pater amasset et compressisset, illa filium ex incesto natum patri apposuit comedendum; quam opinionem secutus Virgilius ait ⟨Aen. IV 602⟩: 'patriisque epulandum ponere mensis'. — praeterquam quod aptum uideatur exemplum, maior necessitas persuasionis est, cum etiam uicinum docetur. nam Thracia, quae Lemno uicina est, duobus maxime exemplis id est Procnes et Harpalyces Lemniades matres ad perficiendum nefas hortatur. de duabus ergo historiis similibus quaeuis ad rem aptari potest et aptata hortatur ad facinus. nam sicut bona suasio bonis debet suscitari et asseri exemplis, sic et mala malis. nullae enim rei argumenta desunt. et est in utroque pugna: bona bonis, ut Virgilius ⟨Aen. VI 121⟩: 'si fratrem Pollux alterna morte redemit', mala malis, ut Lucanus ⟨I 94 sq.⟩: 'nec longe fatorum exempla petantur: fraterno primi maduerunt sanguine muri'.

121 RHODOPEIA CONIVNX hoc historia non habet, quod Procne pariter cum Tereo filium comedisset. sed ut Lemniadum animos hoc scelere magis accenderet, Procnen quoque pariter epulatam pro loco persuasionis suae necessario mentita est.

123 SECVRAVE COGO nec uos ideo ego hortor ad scelus,

---

1 Philomena **LPb** | utin **M** itim **Pb** ‖ 2 arpalicem **Pb** | quē **M** qua **Pa** ‖ 3 cum *om.* **Pa** | incestu **Pb** ‖ 5 Virgil. secutus **L** | patrisque **L** ‖ 6 apponere **LMPa** ‖ 7 erat **Pb** erit **L** ‖ 8 dicetur **L** ‖ 9 maximis **LMPb** maximus **Pa** | prognes **Pb** progne **MPa** | et *om.* **P** t **M** | arpalice **MP** ‖ 10 proficiendum **Pa** | nefas] opus **Pb** ‖ 11 duobus **Pb** | similibusque uis **LPa** | quā uis **M** quę uix **Pb** ‖ 12 sic **Pb** ‖ 13 suscitari *corr. in* excitari **M** | adseri **Pa** *corr. in* asseri **M** ‖ 14 nullae (*pro* nulli) *sumpsi ex* **M** nulla **LP** | desunt] potest **Pb** ‖ 15 dei utraque **Pb** | pugno *Vollmer.* | bona *om.* **M** | ut *om.* **Pb** ‖ 16 sic **LMPa** | redimit **Pa** ‖ 17 ne **MPa** ‖ 20 theseo **MPa** ‖ 21 magis *om.* **Pa** | prognem **M** progne **Pb** ‖ 22 queque **Pa** q̃q̃ (with ç ç above) **M** q̃ **Pb** | prosuasionis **Pb** | necessario **L** necessarie **MP** ‖ 23 *ante* mentita *libri praebent* fuisse, *quod post* epulatam *inseras* ‖ 24 SECVRA NE **L** | ergo **MPa** *om.* **Pb**

quod minime orbitate plena mihi sit domus filiis. et est figura antiphora: ne ideo uideatur hoc ipsa persuadere, quia non habet ipsa, quos perimat. sudorem autem dixit filiorum multiplicem par|tum, in quo dolore nimium labo- Lind. p. 1
ratur. siue sudorem occidendorum quattuor posuit filiorum, siue sudorem dixit liberos: quos parturiendo et educando sudaui.

126 LACRIMISQVE ut ostenderet grandi necessitate ad tale compelli facinus, quo crudelior fiat, sentire se dicit affectum.

128 PATREMQVE SVPER SPIRANTIBVS ADDAM ut Virgilius ⟨Aen. IV 605 sq.⟩: 'natumque patremque cum genere exstinxem'.

132 FORTVNAM occasionem temporis. ut Virgilius Lind. p. 1
⟨Aen. IX 240⟩: 'si fortuna permittitis uti'. nata persuasionis occasio est reuertentium uirorum. dicit enim deorum nutu factum esse, ut eo tempore coniuges aduenirent, quo de eorum caede tractatum est. probabili argumento agendi uirtute necessarium fecit dicendo: 'deus, hos deus ultor in iras . . .' SVPERISNE VOLENTIBVS VLTRO DESVMVS ut Virgilius ⟨Aen. IV 45⟩: 'dis equidem auspicibus reor et Iunone secunda'.

134 NEC IMAGO QVIETIS confirmat audaciam suam deos adiuuare somnii expositione. et est ratio philosophica: cur, quae futura sint, miseris mortalibus praesagiis somniorum demonstrantur? sed de multis paululum dicam. natura rerum, ex qua homines mixti sunt, effectus suos

---

1 mihi *om.* **Pb** ‖ 2 antipophora **LMP** ‖ 3 que **Pa** | quod ipsa **L** | quod **P** q *superscr.* os **M** ‖ 5 dolorem **M** ‖ 7 sudauit **L** *corr. ex* sudaui **M** ‖ 10 affectumqȝ **Pb** ‖ 11 SVPER] si q **M** ‖ 12 extinguam **L** ‖ 14 ut *om.* **Pb** ‖ 15 nota **M** | persuasio est (*om.* occasio) **LM** ‖ 16 occasiōē **Pa** *fortasse sic scribendumst*: nata persuasio est occasione ‖ 17 cū c̄iuges uenirent **M** ‖ 18 de deorum **Pb** deorum **Pa** | caede *om.* **Pa** | tractum **Pa** | probabile argumentum *Gud.* ex probabili argumento *Vollmer.* ‖ 19 facit **LPa** ‖ 20 VOCANTIBVS **L** *Statius* ‖ 21 VLTRO DESVMVS *om.* **L** | diis **LPb** ‖ 24 somni **LPa** ‖ 26 demonstrentur **L** ‖ 27 mixti sunt] de somnio **Pa** | affectus **LPa** | suos *om.* **Pa**

silere non patitur. et cur per ipsam essentiam corporis sentire permittit? est animae diuina prouidentia, quae, quamuis caeco carcere ac tenebris clausa tenetur, quid e contrario natura factura sit, somniorum uaticinatione denuntiet.

135 VANA MEAE id est: nec somnium meum uanum est, sed uerum. ergo debet perfici, quoniam somnium ueritatis imago est. ut Virgilius 〈Aen. V 636 sq.〉: 'nam mihi per somnum Cassandrae uatis imago ardentes dare uisa faces' et alibi 〈Aen. III 173〉: 'nec sopor illud erat'.

136 QVID PERDITIS AEVVM iuuentutem uestram quid perditis maritis orbatae?

137 AVERSIS animo inimicis. consideranda est persuasio, in qua primum est beneficium, quod mala tollit, deinde quod optima pollicetur. auersos autem dicit: qui a uobis auersi sunt et qui uos neglegunt. ut Virgilius 〈georg. III 499〉: 'fontesque auertitur'.

139 DIXIT hoc loco poeta dicta factaque complexus est.

140 DVM TEMPVS AGI REM id est: dum opportunitas agendae rei est. ut Virgilius 〈Aen. V 638〉: 'iam tempus agi rem'.

142 BISTONIDES illecebrosa sic fuit. dixerat enim supra mulieres omnes hoc dolere, quia omnes Lemni iuuenes

---

1 sententiam **Pb** *Mon.* sentiam **Pa** ‖ 2 permittat **LPa** | est] cum **Pb** ‖ 3 ac] & **L** | qđ ē **M** qdē **Pa** | contraria **Pb** ‖ 4 futura **Pb** fictū **Pa** | sint **Pb** | denuntiat **LPb** ‖ 5 MEAE *om.* **Pb** nec id est **Pb** ‖ 6 profici **Pa** ‖ 8 Cassandrae . . . faces *om.* **M** | Cassandrae per somnum *Vergil.* | ardentes *om.* **Pa** ac. **Pb** | d. u. r. s. talibus **Pb** ‖ 9 alibus **Pa** ‖ 10 Qđ **M** | qd *superscr.* o **M** ‖ 11 maritis orba- *om.* **Pb** ‖ 12 aduersis **P** ADVERSIS THALAMIS **L** | animo *om.* **L** | considerandi **Pa** | est *om.* **Pb** ‖ 14 predicetur **Pb** | aduersos **P** aduersis **L** ‖ 15 auersi *superscr.* a uobis **M** uobis aduersi **Pb** uero ausi **Pa** non reuersi **L** | nos **LMP** | negligunt **LP** ‖ 16 fortesqꝫ **Pa** frontesqꝫ **Pb** | aduertitur **LPb** ‖ 17 Dicit **M** | dictaque **Pb** ‖ 18 AGIT **L** | oportunitatibus **Pb** ‖ 19 est agendae rei **L** | iam tempus *om.* **Pb** ‖ 20 agit **L** | 'res *Vergil.* ‖ 21 illecebrosa sic fuit *corr. Vollmer.* Thraciae **L** In le^v^cosa roo sic fuit **M** In leucos arco sic fuit **Pa** in leucos acresis fuit **Pb** In leucosa roa sic fuit *Gud.* | superius **L** ‖ 22 dolore **P** | qui **Pa** | Lemnii **L** lemnū **Pa**

odio odoris uxorum sunt in Thraciam profecti siue in eodem loco coniugiis copulati. et **Bistonides** femininum genus posuit. si de uiris diceret, 'Bistonii' dixisset, ideo additum propter societatem coniugii. nam maritos earum uenire notissimum est.

145 LVNATVM peltatum. quod scuta Amazonarum, quae peltas appellant, in modum lunae formata sint. ut Virgilius ⟨Aen. I 490 sq.⟩: 'ducit Amazonidum lunatis agmina peltis Penthesilea furens' et ⟨Aen. XI 663⟩ 'feminea exsultant lunatis agmina peltis'.

146 INDVLGET PATER **pater** aut secundum consuetudinem poetarum dixit, qui solent deos patres uocare, ut Virgilius ⟨Aen. V 14⟩: 'quidue, pater Neptune, paras?', aut **pater** id est Mars, quia Penthesileae siue omnium Amazonum proprie Gradiuus dicitur pater.

149 SOLARE DOMOS uastare id est solas facere. compositiuum 'desolare'. ut est ⟨Aen. XI 545⟩ 'solorum nemorum'. IVVENVMQVE SENVMQVE id est indiscrete omnes occidere.

150 PLENISQVE AFFRANGERE PARVOS VBERIBVS id est uiolenter necare et ipsis uberibus appositos enecare. et hoc incongrue poeta posuit. cum tanto tempore dicat earum maritos abfuisse, unde Lemniadibus lactantes filios? purgatur obiectio, si dicatur etiam trimos infantes lactare posse. ait enim superius ⟨u. 112⟩: 'tertia canet hiems; cui conubialia uincla ...?'

151 OMNES EXIRE PER ANNOS id est nullam in necando

---

1 sunt in **M** in **L** exin **Pa** exim **Pb** | siue **M** s. siue **Pa** sunt siue **Pb** sunt **L** ‖ 2 copulatos **M** copulato **Pa** | et *om.* **L** | bistoneas **Pb** bistones **Pa** ‖ 3 Bisthones **L** bisthonis **Pa** ‖ 4 marito seruū **MP** ‖ 6 qui **M** | Amazonum **LPb** ‖ 7 quas **LMPa** | formata *sp. u. r. om.* **Pb** ‖ 8 ducit ... furens et *om.* **MP** ‖ 9 et ... peltis *om.* **L** | et ... exsultant *om.* **Pb** ‖ 11 pater aut *om.* **Pb** ‖ 14 quia] que **Pa** | pentesilie **Pa** penthaphileę **Pb** | (siue *om.*) omniumque **Pb** ‖ 15 Grad.] Mars **L** ‖ 16 domus **Pa** | compositum **Pb** ‖ 18 IVVEN. ... occidere *om.* **Pb** ‖ 20 adfrangere **Pa** affrangere *corr. in* affringere **M** ‖ 21 necare *om.* **L** ‖ 23 lactantibus **LPb** | filii **L** ‖ 24 trinos etiam **Pb** ‖ 26 cū **P** ‖ 27 id est] uel **Pa**

aetatem excipere. ut Lucanus ⟨II 108sq.⟩: 'crimine quo parui caedem potuere mereri? sed satis est iam posse mori'.

152 IVGA CELSA templa Mineruae sunt.

153 PROPTER OPACAT HVMVM uicini agri spatia inumbrat. NIGER umbrosus.

154 ET GEMINA PEREVNT CALIGINE SOLES gemina duplici hoc est montis et nemoris.

155 SANXERE FIDEM fidem in scelus firmauere. ENYO Bellona, soror Martis. ideo Martiam dixit, quae aui pro actu ipso nomen accepit, quasi Bello nata.

156 ATQVE INFERNA CERES Proserpina.

158 MIXTA VENVS quicquid agitur, quicquid nefarie cogitatur, Venus urget infensa. et cum hoc poeticum uideatur, est tamen uera ratio. cuncta enim mala, quae geruntur, per Venerem fiunt, cui omnes propemodum mortales student.

159 NEC DE MORE CRVOR non sacrificium secundum immolantium ritum factum est: pecudum aut suum cruore, sed humano sanguine a matribus iuratur in scelus et futura crudelitas parricidii crudelitate sancitur. Sallustius, cum Catilinam parricidium patriae cum coniuratis sancire monstraret, ait plenum humani sanguinis poculum circumtulisse et hinc omnes contra salutem patriae degustasse.

NEC DE MORE CRVOR in sacris enim Liberi consuetudo talis est, ut occiso capro omnes sacratum sanguinem eius

---

2 caedem parui **L** | mereri] mori **Pa** ‖ 3 mori *om.* **L** ‖ 4 hoc est quae iuga celsa *ante* templa *inser.* **P** ‖ 5 uicina *om. in marg. add.* **M** ‖ 8 duplicia **P** | montis *om.* **Pa** ‖ 10 quia **Pb** ‖ 11 a ui*?* | nomen pro actu ipso **L** ‖ 13 quicquid agitur *om.* **Pb** ‖ 14 urguet **Pa** | hoc *om.* **Pb** ‖ 15 tamen uera est **L** tamen uera **Pa** ē est uera **Pb** ‖ 19 ritum **Lc** meritum **LMP** | suadum **MP**(!) ‖ 21 futuri **L** | parricidii crudelitas **L** | crudelitate *om.* **L** ‖ 22 *Catil. XXII 1* | catelina cum coniuratis paricidiis patrie **Pb** | cum *om.* **L** ‖ 23 monstraret sancire **L** ‖ 24 hic **L** | degustasse contra salutem patriae **Pb** ‖ 26 est *om.* **Pa** *om. superscr.* **M** erat **Pb** | sacrati **LP** *superscr.* ṽ **M** | sacrati omnes sanguineei cohiberēt **Pb**

bibant. est enim animal uitibus eius infensum. unde Virgilius ⟨georg. II 380 sq.⟩: 'non aliam ob culpam Baccho caper omnibus aris caeditur'. hoc sane animal contrarium est Libero, ut etiam aliis diuersis diis. et pecus, quod hic uult deus mactari sibi, alius non uult. ut Venus ⟨Aen. I 335⟩: 'haud equidem tali me dignor honore'.

160 ET MIRANTIA id est admiratione digna et quae, nisi a talibus matribus, uiolare ferro nullus auderet.

162 IN SANGVINE VIVO recenti uel adhuc tepido aut certe, quo uita firmatur. ergo cum adhuc non esset puer emortuus, ostendere uolens poeta furoris insaniam, uix passae emori filios in sanguine semiuiui coniurant.

163 CIRCVMVOLAT VMBRA et hoc poetice. ut Euri- Lind.]
pides . . . . Virgilius ⟨Aen. IV 386⟩: 'omnibus umbra locis adero dabis, improbe, poenas'.

165 QVALIS CVM CERVA comparatio non secundum artem poeticam. CIRCVMVENTA nefariam matrem in uindictam sui recens mactati filii umbra.

168 SVSPENSA sollicita. ut est ⟨Aen. II 728 sq.⟩ 'sonus excitat omnis suspensum'. aut uelocitate corporis pendens. ut Virgilius ⟨Aen. VII 810 sq.⟩: 'uel mare per medium fluctu suspensa tumenti ferret iter'.

169 CONCVRRERE MORSVS ut Virgilius ⟨Aen. XII 755⟩: 'increpuit malis morsuque elusus inani est'.

---

1 biberent **Pa** | eius uitibus **L** | unde] ut **Pb** || 2 ob causam **L** *om.* **Pb** || 3 creditur **Pb** || 4 deis **L** | quod pecus **Pb** || 5 hic deus uult **Pb** | sibi mactari **L** || 6 aut **Pb** haut **M** nam **Pa** || 7 id est *om.* **Pb** uel **Pa** || 8 uisi **M** uisse **Pa** | a *om.* **Pa** | uideret **LPa** | 10 feratur **Pb** (*an recte?*) | ē *superscr.* ẽẽt **M** || 12 passi **Pa** passa **Pb** | mori **M** || 13 VMBRA *om.* **MP** | *Euripidis locum restituere non potui, in libris leguntur haec*: Syrseen opersu **L** siy seeno. psu **M** sir seen (*corr. ex* senen) opsū **Pa** *sp. u. r. om.* **Pb** surse enopersu *Gud.* || 15 inprobe **M** || 17 circunuentia **Pb** | post CIRCVMV. *aliquid excidisse puto uelut* circumuolat | nefaria **Pa** || 18 sui *om.* **Pa** || 19 est *om.* **P** || 20 sonus . . . ut *om.* **Pa** | suspensos **Pb** | corporis *om.* **M** || 21 pendens *om.* **MPb** | uel *om.* **LPa** || 22 fluctus **Pb** || 23 ut] unde **P** *om.* **M** || 24 increpulis **MPa** intrepidu **Pb** | malis *om.* **MP** | elisus **Pa** | inanem **Pb** | est *om.* **LP**

175 NIGER OMNIBVS ARIS hic enim color conuenit morituris. unde Virgilius, quoniam peritura Dido erat, quae sacrificium faciebat, ait ⟨Aen IV 454⟩: 'latices nigrescere sacros'.

176 SPIRAT DEVS INTEGER EXTIS est quoddam in extis signum, quod deus appellatur. quod si integrum apparuerit, propitium numen ostendit, sin uero dimidium, iratum significat numen aut certe non praesens.

177 TARDIVS HVMENTI Lucanus ⟨VII 1⟩: 'segnior Oceano, quam lex aeterna uocaret ...'

178 ET VERSVM AETHERA iuxta rationem: qua antipodes feruntur. Virgilius ⟨georg. I 250sq.⟩: 'nosque ubi primus equis Oriens afflauit anhelis, illic sera rubens accendit lumina Vesper'. ordo ergo talis est: et uersum aethera miti cura sustinuit. uersum aethera, quia nox a quibusdam axis conuersione fit. ut Virgilius ⟨Aen. II 250⟩: 'uertitur interea caelum et ruit Oceano nox'. miti cura id est: benigna mente diem tardauit et cursus I. p. 172 aeris, | quo solem Iuppiter retineret, longiores effecit imminentia cupiens nefariae noctis facta tardasse.

183 LATET OBRVTA CAELO LEMNOS id est: cum astris relucentibus aliae insulae cernerentur, immanitate sceleris futuri obruta sola Lemnos latebat.

186 IAM DOMIBVS FVSI id est in somnum demissi. ut Virgilius ⟨Aen. V 837⟩: 'sub remis fusi per dura sedilia nautae'.

188 AVRVM IMMANE id est aureas pateras. ut Virgilius ⟨Aen. I 728sq.⟩: 'grauem gemmis auroque poposcit impleuitque mero pateram'. dicit ergo hos grauibus poculis ebrios factos, ut merito crederentur a feminis inter-

---

2 unde *om.* **L** ut **Pb** | quia **L** | peritura *om.* **LPa** | erat dido **Pb** || 5 SPIRAT *om.* **MPb** | EXTIS *om.* **MP** || 6 propellatur **P** | nisi **Pb** | integrum *om.* **Pb** | apparuit **L** || 11 ET *om.* **L** || 12 noxque **L** nos quoque **Pb** || 14 ergo ordo **L** origo **Pb** | et ... sustinuit *om.* **Pb** || 15 que **Pa** || 18 id est *om.* **LPb** || 19 Iupiter solem **L** | retinet **Pb** | fecit **L** || 20 tardasset **Pa** || 22 lucentibus **Pb** | futuri *sceleris* **LP** || 25 sub ... 188 ... Virgilius *om.* **Pa**

empti. PER STRYMONA per Thraciam. Strymon enim fluuius Thraciae est. Rhodope et Haemus montes eiusdem prouinciae. dum ergo in Rhodope . . . . . . commemorant', quem laborem pertulerint apud fluuium Strymonem uel apud montem Haemum.

192 MITES CYTHEREA SVPREMA et hic obscure illud poeta tangit, quod foetoris causam hircini, quem dudum Venus Lemniadibus miserat, nunc dulci odore lenisset.

194 PERITVRO non longo tempore duraturo.

196 DECRESCVNT MVRMVRA paulatim uigiliae hominum deficiunt, ut ab omnibus eatur in somnum.

200 SECERNITQVE VIROS quos, ut letifero sopore perfunderet, separauit.

204 HYRCANAE Hyrcania Indiae regio, in qua tigrides generantur. EXIGIT ORTV id est euocat incipiente die. exigit proprie est Graeca annotatione signatum: quasi ex eo agit.

207 TEMERARIA GORGE improba uel audax: quae prima Lind. p.
cedit ad scelus.

210 RIMATVR quaerit, scrutatur.

215 TANGERET tunc enim credidit se peremisse, si tam diu transfigeret dormientem, donec adactum ferrum ipsa sentiret.

217 INDIGNO non indigno collo, sed indignae uxoris. nam amplexus eam fuerat auxilium petens.

---

2 ē fl' thratie **Pb** | est *om.* **L** ‖ 3 *locus corruptus est* | in rodope *Gud.* in rhopen **M** in rhodopen *Mon.* i rodopen deo **Pa** in rhodopen deo **Pb** *om.* **L** | commemorarent **Pb** ‖ 4 pertulerunt **LPa** ‖ 6 mit(t)is **MP** | SVPREMA *om.* **MP** ‖ 7 quod **P** $\overset{ia}{\text{q}}$ **M** et **L** | causa **MP** ‖ 8 dolorē **M** | linisse **Pb** ‖ 9 durato **M** ‖ 10 uigiliae hominibus **L** ‖ 11 omnibus *corr. in* hominibus **Pb** | in insaniam **L** insanum **Pa** ‖ 12 Secernit **M** | confunderet **LPb** ‖ 14 indiane **Pb** | in *om.* **LP** ‖ 15 ueniente **Pb** ‖ 16 proprie] prime **Pb** | est *om.* **LPa** ‖ 17 eo *om.* **M** (ἐξάγει *Vollm.*) ‖ 18 prima] propria **Pb** ‖ 19 cedit *scripsi* c(a)epit **LMPa** texit **Pb** | id scelus **L** ‖ 21 tangere **LM** ‖ 22 tandiu **MPb** | transiret **Pa** transciret **Pb** ‖ 23 ipse **P** ‖ 24 *Indigna P* | *indigna* colla **Pb**

219 PROPRIA DE STIRPE cognationis meae scelera referam.

220 QVOD TE FLAVE CYDON quod te, Crenaee, uidi lapsare. hos sibi dicit et lactis alimentis et affinitate fuisse coniunctos. Gyan uidi lapsare, quem fortem desponsata metuebam, quia uirtus pueri formidanda puellis est.

222 OBLICVMQVE A PATRE GENVS quia collactaneus meus fuerat et patris mei nothus. oblicum ergo dicit ex concubina progenitum. ut Lucanus ⟨VIII 286 sq.⟩: 'obliquo maculat qui sanguine regnum et Numidas contingit auos'.

228 FINXERAT composuerat.

234 INCIDIT ordo: incidit collapsa id est a matre compulsa.

nd. p. 174 236 IN MVRMVRE adhuc murmurantis.

237 EGENTEM SANGVINIS quia senem occiderat et gladium cruore non tinxerat.

239 MEVS ILLE THOAS hic Thoas, Hypsipyles pater, rex Lemnius fuit.

242 ETSI LATA RECESSIT dicit occasionem ab urbe disiunctae domus opportunitatem liberandi patris dedisse.

243 QVINAM STREPITVS ordo: ille quidem dudum agit uersans secum, quinam strepitus, quae murmura noctis. ceterum illae duae sententiae per parenthesin interpositae sunt: una, quae generaliter dicit non esse quietos regnantibus somnos, altera, in qua domus remota a ciuitate fuisse monstratur.

---

1 PROPRIA *om.* **MP** ‖ 3 QVID **L** quo **Pb** | FLAVA **L** | quo te crine uidi lassare **Pb** ‖ 4 quem . . . puellis est *ante* hos *leguntur in* **Pb** | et[2] *om.* **M** ‖ 5 gion **Pb** Cydon **L** cyon **Pa** | lassare **Pb** | forte **Pb** fortiter **M** ‖ 7 OBLIQVVMQVE **L** obliqumque **Pb** | PARTE **L** | $\overset{i}{q}$ **M** | conlactaneus **Pa** collactanei **Pb** | meus *om.* **P** ‖ 8 fuimus **Pb** | obliquum **L** obliqum **Pb** ‖ 9 ut Lucanus *om.* **Pb** ‖ 10 qui maculat **Pb** | contigit **MP** ‖ 13 conlapsa **M** ‖ 16 et *om.* **Pa** (!) ‖ 19 fuit Lemnius **L** ‖ 21 distinctę *superscr.* disiuncte **M** ‖ 22 ordo . . . strepitus *om.* **Pb** | dudum *om.* **M** ‖ 23 secum agit versans **L** ‖ 24 sententiae *om.* **Pa** ‖ 25 qua **LPa** ‖ 26 (a *om.*) euitate **Pa** | *mostratur fuisse* remota a ciuitate **Pb**

247 ET MECVM FORTASSE CADES bene de periculo suo auit, quia de sexu muliebri non coniurauerant occi-o Lemniades. perimenda enim haec fuerat ut pro-x coniurationis.

250 CRVDELIS VESPERA eo quod nox ueniens eos o prostrauerat. inter uesper et uespera hoc inter-Vesper est stella, uespera tempus, quo nox in-tur, quod hoc loco poeta describit.

252 HIC IMPRESSA TORIS ORA hic pro 'ibi'. impressa cita ora ad lectum.

261 GELIDA NON SAEVIVS OSSA Centauri, Ixionis et filii, quam pro se Iuno mutauit. qui cum in nuptiis aoi ebrietate caluissent et uellent puellae nubentis ipere thalamum, a Lapithis, quorum rex Pirithous interemp|ti sunt. Lind. p. 175

263 NVBIGENAE Herculis fabulam tangit. qui cum in tio ad Dexamenum regem uenisset, Deianiram filiam corrupit et fidem dedit se eam uxorem esse ducturum. eius discessum Eurytion Ixionis filius Centaurus uxorem airam petiit. quam pater uim timens Eurytioni pro-, qui constituto die cum fratribus ad nuptias uenit. rte die, quo nuptiae celebrantur, superueniens Alcides auros interfecit, Deianiramque insperate suo matri-o copulauit. [item aliter: Centauri, cum in matri-um Pirithous Hippodamiam duceret, uino pleni Lapi-m uxores conati sunt rapere. qui omnes a Lapithis i sunt. unde Virgilius ⟨georg. II 455 sqq.⟩:

---

2 curauerant **M** comunicauera **Pa** ‖ 3 hec *om. superscr.* **M** ‖ peram **LPb** ‖ 7 Vesper est stella *om.* **P** | ingreditur nox 9 inpressa **Pa** ‖ 12 p̱ se **Pb** ‖ 13 calcauissent **Pa** ‖ 14 fuit hous **L** ‖ 16 in *om.* **L** ‖ 17 Dexaminum **L** exeanimū **M** mum **Pa** exantinum **Pb** *cf. not. ad myth. II 162* ‖ 18 cor-it **P** | uxorem esse *om.* **Pb** ‖ 19 eius *om.* **LP** | decessum e///uritiūs **M** | Iouis **L** | uxorem *om.* **Pa** ‖ 20 petit **P** *corr.* tiit **M** petiuit **L** | cuius pater **L** ‖ 21 cum fratribus . . . m. **P** ‖ 22 celebrarentur **Pb** celebrantur *superscr.* ba **M** | uenit **Pb** ‖ 23 suo matrimonio insperato **Pb** ‖ 27 unde] ut **Pa**

'Bacchus et ad culpam causas dedit; ille furentes
Centauros leto domuit, Rhoetumque Pholumque
et magno Hylaeum Lapithis cratere minantem'.]

VIX mox.

id. p. 176 265 THYONEVS sic Thyoneus, quomodo Semeleius. Liberi enim patris mater Thyone dicta est, quae et Semele appellatur. et in hoc colore Virgilium poeta secutus est. nam ille in perturbatione Troiani excidii dicit Aeneae Venerem subuenisse, iste Thoanti Liberum patrem.

267 ET MVLTA SVBITVS CVM LVCE quotienscumque se numina mortalibus ingerunt, multo se luminis splendore perfundunt.

270 NVBILVS tristis. pro calamitate propriae ciuitatis.

275 QVAE PLVRIMA FVDI ex eo, quod dicitur, factum intellegitur.

277 INFANDVM NATAE id est Veneri. nihil ergo sine Iouis nutu numinibus conceditur facere. ut Virgilius ⟨Aen. VII 305 sq.⟩: 'concessit in iram ipse deum antiquam genitor Calydona Dianae'. uides ergo sine iussu Iouis ne numinibus quidem licere suas iniurias uindicare. ut Horatius ⟨carm. IV 6, 21 sqq.⟩: 'ni tuis uictus Venerisque gratae uocibus diuum pater annuisset rebus Aeneae potiore ductos alite muros'.

282 MAVORTIA DIVAE pudicae Veneri. exclamatio cum admiratione Liberi patris, sed iucunda et uere poetica. cum sciamus Venerem semper lasciuam et delicatam,

---

1 Bacchus . . . Pholumque *om.* **MP** ‖ 3 Lapithis *om.* **Pb** | minantēs **Pb** ‖ 5 Thoneus **M** Prothioneus **P** | prothioneus **P** | quoniam **Pb** | Semeleus **L** o semeleī **Pa** ob semelem **Pb** ‖ 6 liber liberi (enim *om.*) **Pb** | etiam semelle **Pb** ‖ 7 uirgilius **Pb** ‖ 8 in *om.* **Pa** | *Aen. II 588 sqq.* ‖ 9 Venerem Aeneae **L** ‖ 11 numina se **L** semina **M** | luminis se **L** ‖ 12 *post* perfundunt *in* **P** *haec leguntur*: et rem temporis transtulit ad personam quod saepe (semp **Pb**) maro fecit (facit **Pb**). *quae spectare uidentur ad* SVBITVS ‖ 14 fundi **M** fuit **Pa** ‖ 15 intelligitur **LP** ‖ 18 iras *Verg.* ‖ 19 uidens **LMPa** ‖ 21 uictus *om.* **LMP** ‖ 23 muros o. **M** ‖ 24 pudiue **Pa** p. diuę **MPb** ‖ 25 iocunda **Pb** ‖ 26 cum] ut **Pb** | semper *om.* **Pb**

mirandum, unde in delicato pectore tam repentina crudelitas.

285 ARCENTIBVS VMBRIS id est quamquam arcentibus. et est anacoluthon, ut sit: quamquam arcentibus umbris tamen iter clarauit limite longae flammae. longae autem dixit stellae tractu. clarauit ergo pro 'clarum fecit'.

287 CVRVO ROBORE CLAVSVM fluuiali nauigio, quod sinu roboris incauatur. et ideo clausum: quasi in angusto roboris collocatum.

289 AMPLEXO participium est. hoc est: huic Aegaeoni Cycladas amplexo — pro 'amplectenti' — patrem commendo.

296 PVDIBVNDA nomen est, non participium. nam tempore caret, patiendi significatione priuatur. et indicat non pudentem, sed pudenti similem, quae erubescit admissum facinus temporis alieni et lucem, etiamsi nollet nocturnae caedis crudelitate foedari.

297 IVBAR ostendit poeta generis neutri esse. et Ouidius ⟨met. I 767 sq.⟩ hoc genere declinauit: 'per iubar hoc .... iuro'. DECLINIA quae declinarent et fugerent. opposita enim nube ante uultus suos Lemniadum crimine declinauerat sol.

298 IVGA pro equis. REFERT referit. fugit enim sol crudelitatem. aut refert 'deflectit' melius intellegamus.

300 HABITVS RVBOR quamquam inter similes rubor non habetur, tamen noui criminis conscientia se inuicem formidabant.

305 INSVLA DIVES AGRIS uerba plangentis et ideo pro- **Lind. p. 1**
nuntiatione sensus est adiuuandus.

---

3 arcentibus umbris: & est **L** || 5 claruit **LPb** l'ruit **Pa** || 6 tractaū **Pa** ductu **L** || 9 collatum **M** || 10 est[1] *om.* **L** | hoc] et **Pa** || 11 ciclades **P** | commendo *om.* **Pb** || 12 nam . . . pudentem *om.* **Pb** || 13 caret & **L** || 14 qui **L** quod **Pb** qꝫ **Pa** q̄ **M** || 15 etsi **Pb** || 16 nocturna **L** || 17 esse neutri **L** neutri **M** || 20 ante *om.* **L** autem **Pa** | crimina **MPa** (!) || 22 pro equis posuit **L** | referit **MPb** refert **Pa** *om.* **L** | fugit enim *om.* **Pb** || 23 intelligamus **LP** || 25 non *om.* **MP** | habitus **Pb** ha **Pa** | conscientia noui criminis **L** || 27 AGRIS *om.* **MP** | pronuntiatio **Pa** ꝓnuntiatio **Pb**

306 NOTA SITV temporis nobilis. ET GETICO TRIVMPHO Thracico bello, ex quo redeuntes uictores Lemniadibus multas in triumpho contulerunt opes.

307 NON MARIS INCVRSV id est: non naufragio, non bello, non pestilentia perierunt.

309 NON ARVA VIRI officia uirorum cessasse dicit, quibus fuerat Lemnos orbata.

314 SCEPTRVM SVPER ARMAQVE sceptrum ad regni ornamenta, arma rettulit ad uirtutem.

325 SINE CONIVGE LEMNON id est sine uiris. aut sine culmine dignitatis.

326 VIGILES epitheton commune: uigil sensus, aut quia maritorum desiderio nocte fortius cogitatur.

327 INVISA POLYXO quae persuaserat scelus.

332 MASSYLO SVB HOSTE sub leone Mauro.

Lind. p. 178 335 ECCE AVTEM aduentum Argonautarum describit ad Lemnon, qui missi erant a Pelia rege ad Colchos ad Phrixei arietis pellem auream deferendam.

336 PELIAS PINVS Argo nauem dicit, quae in Pelio monte Thessaliae fabricata est. Cicero ⟨de Fato 35⟩: 'utinam in nemore Pelio caesae securibus ad terram cecidissent abiegnae trabes'. siue Pelion, unum de numero Argonautarum, significat Phthium (cuius ciuitas est Phthia

---

1 corporis **L** ‖ 2 TRIVMPHO *om.* **M** | thaco **Pa** taico **Pb** tracho *add.* i **M** | Lemniadum **LP** *corr. in* leniadibꝰ **M** ‖ 3 in triumphum **Pb** | contulerant **LP** c̄tuler̄ **M** ‖ 4 id est *om.* **Pb** | non[1] *om.* **M** ‖ 6 arma **LmMP** | officii **M** ‖ 8 Sceptrumque **MPb** | SVPER *om.* **MP** ARMA **L** ‖ 9 ornamentū **Pb** | arma *om.* **M** | retulerit **M** | ad uirtutem rettulit **Pb** ‖ 10 LEMNOS **L** ‖ 11 uirginitatis **P** ‖ 14 suaserat **L** ‖ 15 SVB HOSTE *om.* **MP** | Mauro leone **L** ‖ 17 Lemnum **L** | Pelia **L** oeta **MP** (= Aeeta. *fabula plane peruersa esse uidetur*) ad[2] *inserui* ‖ 18 defendendam **P** *del. superscr.* deferendam **M** ‖ 19 PINVS PELIAS **L** | nauim **L** ‖ 21 'Ex hoc genere illud est Ennii: Vtinam ne in nemore Pelio securibus caesa cecidisset abiegna ad terram trabes!' *Cicero* | pelion (= Pelio ne?) **MPa** *om.* **P** ‖ 22 siue] si uero **Pa** | Peleum*!* | unum . . . meminit *om. in marg. super. add.* **M** | de] e **L** *om.* **P** | numero *om.* **Pb** ‖ 23 phitium **Pb** filium **LMPa** | cuius *om.* **P** | thia **M** phitia **P**

cuius Virgilius ⟨Aen. I 284⟩ meminit: ‘Phthiam clarasque Mycenas’) aut certe Pelion, Neptuni filium, qui Iolci summam obtinebat. hic enim responsum acceperat, ut ab eo spoliaretur arce, qui altero ei nudo pede occurrisset. quapropter hoc uelocius sustinuit, quo euitare captauit. Iason quidem natus ex Aesone, fratre regis, occursurus sacris, quae Neptuno is faciebat, dum per Anaurum flumen transit, detentum limo alterum pedis calciamentum reliquit atque ita fato agente peruenit ad Peliam. qui in illo timens, quidquid ab oraculo fuerat dictum, sub specie gloriae eum misit ad Colchos ad auferendam auream arietis pellem. ergo P e l i a s p i n u s Argo nauem dicit, quae in Pelio monte Thessaliae fabricata est. HOSPITA quasi prima. INTACTI PONTI quia ante Argo nauem inuiolatus fuit.

337 AGVNT MINYAE Minyae Thessali, a Minya rege Thessalorum, a cuius nomine omnes Argonautae Minyae nominati sunt. CANET spumat. id est dextra laeuaque reuulsi fluctus cano litore feruebant.

340 TONSIS remis.

341 MITIOR ET SENIBVS CYGNIS Ouidius ⟨met. XIV 429 sq.⟩:

‘uerba sono tenui maerens fundebat, ut olim
carmina iam moriens canit exsequialia cygnus’.

---

1 meminerat uirgilius **Pb** | Phthiam *om.* **M** ‖ 2 Peliam*!* | qui *om.* **P** | hiulci **M** illius loci **LP** ‖ 3 summa **P** | optinebat **MPa** | huic **L** | acceperat] fuit **L** ‖ 4 *in* arce *ἀρχήν latere puto* | qui] ut **M** | alterno nudo pede ei **Pb** ‖ 5 quo magis*?* | tentauit **L** captaū **M** captaui **Pa** ‖ 6 equidem **Pb** siquidem **L** quod **Pa** | essone **Pb** eo **Pa** | occusurū **Pa** occursum **Pb** ‖ 7 sacris *om.* **Pb** | faciebat is neptuno **Pb** | anaurum *corr. ex* anarum **M** annarum **Pb** Euhenum **L** ‖ 8 religit **Pa** negligit **L** ‖ 9 perueniunt **Pb** deuenit **L** | pelion quia qui **Pb** ‖ 10 ab *om.* **MP** ‖ 11 eum *om.* **L Pa** | aurea . . . pello **Pa** ‖ 13 HOSPITA . . . . fuit *in* **P** *post* abiegnae trabes *leguntur* ‖ 14 quia ante] que non **Pa** ‖ 16 AGVNT *om.* **MP** | Mimiae. minsę. thessalimine a rege **M** *similia* **P** | Minyae *om.* **L** ‖ 17 thebanorum **Pb** thessaliborum **M** ‖ 18 appellati **L** | dextera **Pa** *corr. in* dextra **M** | laeua dextraque **L** ‖ 19 littore **L** ‖ 21 segnibus **M** | *agnis* **Pb**

343 ACCEDVNT consentiunt, ut tranquilla subdant. sic Terentius in Adelphis ⟨u. 350⟩: 'accedo, ut melius dicas'. aut a c c e d u n t, ut audiant. quasi sensum recipientia. sed melius 'consentiunt'.

344 ORPHEVS quemadmodum in naue caneret, dicit. cuius dulcedinem morientis cygni comparat cantilenae. dicuntur enim cygni mortis tempore dulcius solito canere.

345 NESCIRE LABORES id est cantus dulcedine laborem sentire non sinit.

346 ORAQVE PRIMI Symplegadas, ut asserit Euripides.

347 CYANEIS MARIS Cyane Nympha in Sicilia est. Venus indignata, quod Proserpina suum numen contemneret coniugia spernens, Plutoni, qui territus uiribus Typhoei euomentis Aetnam, cui subiectus erat, cum ab inferis emersisset, intulit amorem, ut Proserpinam circa cacumen Aetnae flores legentem eriperet. qua compressa cum properaret curru fugere, Cyane Nympha, quam dilexerat Anapus amnis, intercedente tardatus est. at ille incensus ira morae, intercedentem, ut rumperet, sceptro percussit. praecepsque in inferna demersa est et in liquorem conuersa. cuius lacus contiguus est Arethusae. NOS THRACIA VISV nos putamus Thraces in ultionem uenire nauigio, qui uicti a uiris fuerant Lemniadum.

d. p. 179 355 SOLVTO molli aut muliebri.

357 ADVERSO utrum situ aduersum posuit id est positione loci an a d u e r s o inimico, quippe Mars Lemnum merito oderat, quia in ea insula a Vulcano cum Venere fuerat deprehensus?

361 CORTYNIA tantum, inquit, a portu aberat nauis,

---

1 *schol. 343 et 344 inuerso ordine leguntur in* **LMP** || 2 cedo *Terentius* || 3 accedant **M** || 5 Orpheum **M** | in naui **LP** | canerent **L** || 6 dulcedine **P** || 8 *schol. 345 om.* **Pa** || 9 non sentire sinit **Pb** || 10 PRIMVM **L** Primi *ex correctura* **M** | riplegadas **M** | *Medea 1 sq.* || 11 Cyonei **MP** | est *om.* **L** || 12 numen *om.* **Pb** || 13 Plutoni *inserui ex myth.* (II 93) || 16 quam compressam **Pb** || 17 curruque **L** cursu **Pa** | fugeret **LPa** fingere **Pb** || 20 in[1] *om.* **Pb** || 22 non **Pa** | putamus *superscr.* ui **M** || 26 merito Lemnum **LPb** || 27 que **P** | in illa **L** || 28 deprensus **Pb** || 29 ab portu **M**

quantum Cretensium sagittarum iactus exprimitur. Cortynia enim dixit Cretensia.

363 PELASGAE Graecae nauis id est Argo.

364 HORROR obscuritas.

365 SOLE DIES pro 'ab omni die raptus est sol'. noue dictum.

367 REDIT HVMIDA TELLVS arenae funditus auulsae impetu iactantur aquarum.

372 TRITONA puppim. solet enim omnis nauis pictura quacumque signari. ut Virgilius ⟨Aen. X 209⟩: 'hunc uehit immanis Triton'.

373 INSANA ARBOR uel magna uel instabilis. nimis poetice dixit 'insana arbor'. accipimus enim mobilem, ut hi, qui insani sunt, loco stare non possunt.

377 DVM LABOR ILLE VIRIS dum Argonautae tempestate Lind. p. iactantur.

378 FLVITANTIA ordo: inualidis lacertis fluitantia tela spargimus. et bene inualidis utpote femineis. fluitantia incerta.

379 QVID NON AVSA MANVS quod non post scelus ausae sumus? nam cum occidissemus uiros, etiam semideos bello attrectare tentauimus.

382 AEQVORA FVNDO EGERERE hoc est sentinam proici facere. Ouidius ⟨met. XI 488⟩: 'egerit hic fluctus aequorque refundit in aequor'.

384 CARENT CONAMINE VIRES Lucanus ⟨III 692 sq.⟩: 'incertasque manus ictu languente per undas exercent'. omne enim corpus, quod motu rei alterius commouetur,

---

5 *post* DIES hiperbaton *inser.* **P** | raptus est *om.* **M** (*recte ut uidetur*) | *post* sol *denuo praebent* pro ab omni die **P** ‖ 7 Regit **P** | harenae **LPa** ‖ 9 TRITONIA **L** | PVPPIS **L** nauī **M** ‖ 11 inmanis **MPb** ‖ 13 accipiam **Pb** ‖ 14 sunt *om.* **LM** (insanis = insani sunt **Pa**) ‖ 20 non potest scelus **P** *corr. in* non post scelus **M** scelus non **L** | ausus **Pa** ‖ 21 odissemus *superscr.* occidissemus **M** | etiam] et **Pb** ‖ 22 tempestauimus **Pb** ‖ 23 AEQVORA *om.* **MP** | EGERERE *om.* **MP** | proicere **Pa** proici *corr. in* proiici **Pb** *om.* **LM** ‖ 24 hic *om.* **L** hi **Pa** i **Pb** ‖ 25 aequore fluctus **L** ‖ 28 enim *om.* **M** | alterius rei **L**

ad iaciendum stabilem non habet firmitatem. sicut Sallustius: 'imbecilla est fortitudo, dum pendet'.

385 FERREA NIMBIS iaculorum pluuiam describit. ut Virgilius ⟨Aen. XII 284⟩: 'ac ferreus ingruit imber'.

387 CRINITVM MISSILE lanceis per stuppam insertum ignem demonstrat. nam quando flammam aliquis quatit, ut iaciat, quosdam crines facit. ut Virgilius ⟨Aen. V 528⟩: 'crinemque uolantia sidera ducunt'.

389 ET AB IVNCTIS REGEMVNT TABVLATA ab iunctis ergo hyphen noli accipere. operta autem pinus pellibus, ut mos est. abiunctis quidam hyphen legunt: diuisis. sic in Olympio: 'abiungere luna iunices'. cui contrarium est iungere.

ad. p. 181 390 HYPERBOREA NIVE Scythica. Hyperborei enim montes trans aquilonem sunt. et est uocabulum Graecum. ὑπὲρ enim Graece, Latine 'ultra' dicitur. βορέας aquilo nuncupatur.

392 AMARO noxio. unicuique enim res, quae nocet, amara est. ut Virgilius ⟨georg. II 247⟩: 'tristia temptantum sensu torquebit amaror'.

397 ARMA ALIENA non maritorum suorum arma dixit, sed arma aliena id est sexus alterius. nam cum per timorem uisorum Argonautarum reuocamur ad sexum, reperit uires suas natura, cum alienas non potuisset implere.

398 AEACIDAS Telamonem et Peleum, filios Aeaci.

399 ANCAEVM Lycurgi filium a Salamina.

401 ALTERNVS eleganter alternus: ne in uno latere

---

1 iaciendum **MPb** iecendum **Pa** ‖ 2 *Maurenbrecher II p. 204* | inbecilla **MP** ‖ 5 CRINITVM MISSILE *iterau.* **P** ‖ 6 ignem insertum **L** ‖ 8 dicunt **MP** ‖ 9 REGEMVNT TABVLATA **L** ab illa regemunt **MPb** ab illa re regemunt **Pa** | adiunctis **MP** ‖ 11 adiunctis **MPa** ‖ 12 *ad* 'Olympio' *cf.* II 58 | cuius **Pb** ‖ 13 coniungere **L** ‖ 14 enim *om.* **Pb** ‖ 16 dicitur *om.* **Pb** | βόρεας **L** ‖ 18 rei res **P** ‖ 19 temptatum **Pa** temp . . . **Pb** te tantū **M** ‖ 20 sensuʒ **Pa** | torquebat **L** | amaro **LMPb** amoror **Pa** ‖ 23 uisorum *om.* **P** | argonautorum **Pa** | ad secum **P** ‖ 25 ęacides id est peloum et thelamonem **Pb** | Aeaci filios **LP** ‖ 26 Angeum **P** | & Salaminae **L** ‖ 27 ne] est **Pb** ut *superscr.* ne **M**

forte consistens mole corporis aut uirtutis uerteret nauem. alternus ergo nunc hic nunc illic, in utraque parte consistens.

403 AT LEVIS utrum hoc epitheton ad discretionem Herculis dicitur, quia ille grauis, an ad animi mobilitatem, quia nullam Iason firmo amore possedit uxorem? deserta enim Hypsipyle Medeam duxit, relicta Medea Glaucen sortitus est uxorem. hoc ideo dixit, quia cum Argonautae Lemnum fuissent ingressi, hanc Iason suo matrimonio sociauit, quam utero grauem reliquit. ex quo conceptu geminos edidit Hypsipyle.

405 OENIDEN Meleagrum significat.

412 AVDIRE NEGANTEM non obtemperantem dextrae. Lucanus <III 593sq.>: 'qua nullam melius pelago turbante carinae audiuere manum'. audire et nauis dicitur et currus. ut Virgilius <georg. I 514>: 'neque audit currus habenas'. hic ergo Tiphys gubernator nauis Argo.

413 MVTAT IMPERIA mutare imperia est modo huc modo illuc nauem conuertere.

417 MOPSI GESTAMINA quia Mopsus tamquam uates Argonautarum olea fuerat coronatus. huic Mopso se Amphiaraus ab Iasone praelatum fuisse iactauit. ait enim <III 520sq.>: 'nec me uentura locuto saepius in dubiis auditus Iasone Mopsus'.

419 INVOLVERE PROCELLAE uox enim, quae aut in speluncam emittitur aut in antrum uel certe per litora ipsa, inuoluitur, quia aut caua loca sunt aut curua, quae uero in libero aere iactatur, late fusa respondet.

---

2 huc **L** | in neutra **LP** || 4 LEVIS leuis **L** lenis lenis **Pa** || 5 an ad imbecillitatem quia **Pb** || 6 deserta . . . uxorem *om.* **M** || 7 deserta medea **Pb** | glaucē **Pa** glaucem **Pb** || 9 fuiss. ingr.] uenissent **M** | iason *corr. ex* iaso **M** || 10 copulauit **Pb** || 12 oenidē **MPa** oearidem **Pb** || 14 quā nulla **Pa** | turbare **L** || 15 carinam **L** carina **Pa** carmina **Pb** | audire **P** | & currus dicitur **L** || 16 ut *om.* **Pb** unde **L** || 17 habenas *om.* **Pb** || 21 huic mopsus **Pa** | se *om.* **Pb** et **Pa** || 22 amphiaraum **Pb** | a **Pb** || 24 a iasone **Pb** || 26 spelunca **LPb** speluncī **M** | antro **LPb** || 28 iactantur **MPb** | fusa] sua **Pa** | non respondet *Vollmer*.

p. 182 422 DE MORE contrarie poeta dixit 'de more', cum nemo nauigium ante temptasset. de more ergo hic ait de propria ipsorum consuetudine.

427 RVBENTVM quia iuxta mare rubrum sunt, siue quia uicinia solis ignita est. Aethiopas ergo hoc loco describit. Gigantes ab ipsis suscepti dicuntur hospitio. aut certe propter iustitiam a numinibus diliguntur. hoc etiam Homerus in primo libro signauit eo, quod Iuppiter cum his propter iustitiam et aequitatem morum deserto caelo frequenter epuletur. dicuntur enim iustissimi homines esse Aethiopes et ideo relicto orbe frequenter eos reuisunt caelicolae.

430 CAELIFER ATLAS Iuuenalis de raritate numinum ita dixit ⟨XIII 46 sqq.⟩: 'nec turba deorum talis, ut est hodie, contentaque sidera paucis numinibus miserum urgebant Atlanta minori pondere'. quod hic de absentia numinum respirare dixit Atlantem.

431 AB ADSERTO MARATHONE Marathon ciuitas est, in qua Theseus nutritus est. quam cum Persae inuasissent, ab Atheniensibus Theseo duce caede magnorum uirorum liberati sunt. unde factum est, ut ita Athenienses iurent: *μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι.* HIC ET AB ADSERTO Minos, Iouis et Europae filius, cum patri sacrificaturus ad aras accederet, orauit potentiam numinis, ut dignam aris suis hostiam ipse praeberet. itaque subito taurus apparuit

---

1 cum nemo . . . de more *om.* **LPa** || 4 recūbentū **M** rubentiū **Pb** | qui **MPa** || 5 uicina soli signata est **MP** uicina signata est soli **L** uicinia solis ignita est *Gud.* | hic loco **Pa** || 6 Gigantes **M** quia cum gigantes **L** quia **P** | haud **Pb** || 7 a numinibus . . . . iustitiam *om.* **Pb** | hoc] hic *corr. in* hinc **M** || 8 imprimo **Pa** | libro *om.* **LP** | *Od. I 22 sqq.* | significauit **L** || 10 epulentur **Pb** || 14 ita *om.* **LPa** | talis *om.* **M** || 16 Atalanta **LMP** | et hic de **Pb** || 17 Athalantem **LMPa** || 18 ASSERTO **L** | est *om.* **LP** || 19 est *om.* **Pa** | qua **Pa** || 21 est *om.* **M** | uiuerent **M** || 22 Marti et Marathoni **LPb** ma et maratoni **Pa** mat' & maratoni **M** | *ueram lectionem, quam iam Bodius restituit (cf. Philol.* XXXIII *p. 138), cod. Bamb. seruasse uidetur* | ASSERTO **L** | hi abserto **Pb**

nimio candore perfusus. quem admiratus Minos religionis oblitus armenti sui maluit esse ductorem. cuius ardore Pasiphae fertur arsisse. igitur contemptus a filio | Iuppiter indignatus furorem tauro subiecit et Cretensium non solum agros, sed etiam moenia uniuersa uastauit. hunc Hercules missus Eurysthei imperio superauit uictumque Argos usque perduxit. ibi consecratus est Iunoni ab Eurystheo. sed Iuno exosa munus, quod ad Herculis gloriam pertinebat, taurum in Atticam regionem expulit. ibique a monte eius Marathonius appellatus est. quem postea Theseus, Aegei filius, interemit. quo facto aeternae gloriae sibi titulum comparauit. Lind.

432 ET ISMARIOS FRATRES Zetum et Calain dicit, Ismarii Aquilonis filios, id est Thraces a monte Ismaro, cuius etiam Virgilius meminit <ecl. VI 30>: 'nec tantum Rhodope miratur et Ismarus Orphea'. et ideo pretiosiores dicuntur a nimietate frigoris uirides lapides, qui smaragdi nuncupantur.

434 NON INDIGNANTE PRIOREM bene non indignante, quia Admeti pecus pauerat et obsequiis eius emeritis ei tamen fauebat, apud quem passus uidebatur iniuriam. quia iuxta Amphrysum fluuium pecus pauit — unde Virgilius <georg. III 1 sq.>: 'et te memorande canemus pastor ab Amphryso' — quod fabricatores fulminis sagitta percusserat, quia Asclepius, Apollinis filius, fuerat fulminatus. rogatu enim Dianae Hippolytum ad auras superas re-

---

1 quem cum admiraretur **Pb** ‖ 3 pasiphe **MP** | dicitur **L** | arsisse fertur **Pb** | a filio] *superscr.* i. minoe **M** ‖ 5 unius **Pa** huc *corr. in* hunc **M** ‖ 6 corusce imperij **Pa** ‖ 7 est *om.* **LMPa** ‖ 8 ad *om.* **Pb** *add.* **M** ‖ 9 ibi **LPa** ‖ 10 theseus postea **Pa** ‖ 11 aeternos sibi gloriae titulos **LP** ‖ 12 titulū *corr. ex* titulo **M** ‖ 13 ET *om.* **L** | HISMARIOS **LPb** samarios **Pa** | Calaim **L** calim **Pb** ‖ 14 Hismarii & **L** samaria **Pa** ‖ 15 meminit *om.* **Pb** ‖ 16 ideo **MP** inde **L** ‖ 19 Indignantē **M** | indignantē **Pa** indigñ **M** ‖ 20 que **Pa** | obsequi **Pa** | emeritus **LM** meritis **Pb** | ei] et **Pa** ‖ 21 faciebat **P** | que **Pa** ‖ 22 pauit pecus **L** | pecus *om.* **Pa** ‖ 24 quia **L** | percussit **M** ‖ 25 quoniam **L** que **Pa** | Aesculapius **LPb** ‖ 26 ad superos (auras *om.*) reuocauerat **Pb**

uocarat. ut Virgilius ⟨Aen. VII 769⟩: 'Paeoniis reuocatum herbis et amore Dianae'.

436 GENERVMQVE PROFVNDI generum Nereos Peleum significat, quia Thetidem, Nerei filiam, duxit uxorem, Achillis matrem.

438 OEBALIDAE id est Castor et Pollux, qui Spartani fuisse dicuntur, quia Oebalia urbs Spartae est. CHLAMYS ARDET splendet. Virgilius ⟨Aen. IV 262⟩: 'Tyrioque ardebat murice laena'.

443 VIX CVRSV TENER AEQVAT HYLAS Virgilium imitatus hoc loco poeta est dicendo ⟨Aen. II 724⟩: 'sequiturque patrem non passibus aequis'. Hercules cum accessisset comes Argonautis, Hylam, Thiodamantis filium, secum duxit armigerum, admirandae pulchritudinis iuuenem. qui remum fregit in mari, cum pro suis remigat uiribus, cuius reparandi gratia Mysiam petens siluam fertur ingressus. Hylas uero cum aquatum perrexisset, conspectus a Nymphis raptus est. quem dum Hercules quaerit, relictus ab Argonautis in Mysia est. unde Virgilius ⟨ecl. VI 43 sq.⟩: 'nautae quo fonte relictum clamassent, ut litus Hyla, Hyla omne sonaret'.

445 ET TACITIS CORDA ASPERA FLAMMIS occultis. ut Virgilius ⟨Aen. IV 67⟩: 'et tacitum uiuit sub pectore uulnus'. iterum, inquit, Lemniades coniugalia iura desiderant, et Argonautis idcirco iunguntur, ut, cum abire coeperint Argonautae, denuo suas derelictis Lemniadibus uideatur iniurias uindicare.

---

1 ut] unde **L** ‖ 3 -QVE *om.* **Pb** | PROFVNDI *om.* **LPa** | generum *om.* **LP** ‖ 4 qui **L** que **Pa** ‖ 5 patrem **P** ‖ 6 oebalidem (*om.* id est) **Pb** | spartana nati **P** ‖ 7 que **Pa** | urbs supratana **Pb** | CHLAMYS *om.* **L** ‖ 8 splendet *om.* **M** | Tyrioque] *om.* **Pb** muriceque **MPa** ‖ 10 ylas **M** ulas **P** | Virgilius **Pb** | in mutatur **Pa** mittatur **Pb** ‖ 11 est *om.* **Pb** | *scribere malim* dicentem ‖ 13 hilan **Pb** ylā **M** iliā **Pa** ‖ 14 pulcritudinis **Pa** | qui ut remum **M** ‖ 15 cuius *om.* **Pb** | recupandi **Pb** ‖ 16 petere **Pb** ‖ 19 qȝ **Pa** ‖ 20 ut *om.* **MPb** | littus **L** | Hyla Hyla *om.* **Pa** | Hyla *om.* **M** | clamaret **Pb** ‖ 21 tacitis occultis **Pb** ‖ 22 uoluit **Pb** ‖ 23 it[s] **Pa** Ita **L** | desciuerant **L** desjuerant **Pa** ‖ 24 et *om.* **Pb** | idcirco Argonautis **L** ‖ 25 relictis *L* / *derelictis* denuo suis **Pb** ‖ 26 uideantur **L**

446 REGIA IVNO Iuno, inquit, iniecit nobis mentem benignam, quia Argonautis fauebat propter Iasonem — qui eam fluuium transiecerat, cum se illa inanem simularet — ut eorum cupientissime thalamis iungeremur. et ideo hic Iunonem uiros nitidos | effecisse subiunxit ut nuptiis. nam Lind. p.: adulterio, si hoc Venus efficeret, placuissent.

453 FATVM EXCVSABILE CVLPAE fatum nostrae culpae, quod uiros occideremus. minuit ergo amoris inuidiam, cum dicit culpae. ut Virgilius ⟨Aen. IV 19⟩: 'huic uni forsan potui succumbere culpae'.

456 BLANDVS IASON subaudimus 'erat'. Iason blandus dare uincla uirginibus nouis, id est: qui solitus sit mutare coniugia. cui sese postea addixit Medea, tertio Glaucen uel uxorem habuit uel dimisit.

458 PHASIN fluuius, quem ideo cruentum dicit, quod per eum Medea patrem fugiens insequentem interempti fratris dicitur membra iactasse. siue fluuius Scythiae Phasis est barbarorum caedibus cruentus assidue. COLCHI ciuitas gentis eiusdem, Medeae patria. ALIOS AMORES quia post Hypsipylen Medeam duxit uxorem.

462 NON SPERATIS ALVMNIS unde enim sperarent filios habere posse, quae uiros omnes occiderant?

464 ENITOR pario. unde et 'enixae' dicuntur, quae generant.

---

1 infecit **P** fecit **L** | mentem *om.* **Pb** ‖ 2 que **Pa** | quia **L** ‖ 3 transfecerat **P** | in anum illa **L** illa manum **P** | similaret **L** ‖ 4 iungeretur **LMPb** ‖ 5 fecisse **Pb** | ut nuptiis placerent? | nā **M** non **LP** ‖ 6 sic **Pb** | placuissent *corr. ex* placuisset *transpos. ante* nā **M** ‖ 7 Factum **Pb** | exuperabile **P** *del. superscr.* excusabile **M** | fatum . . . culpae³ *om.* **Pb** ‖ 9 ut . . . culpae³ *om.* **Pa** ‖ 11 IASON *om.* **Pb** | subauđ **M** | erat *om.* **Pa** ‖ 12 uincula **P** | solitum **Pb** | sit *om.* **Pa** ‖ 13 coniuga **Pa** coniugium **Pb** | cui *om.* **Pb** tum **MPa** | tū sese *del.* **M** | addixit *om.* **MP** | medeā **MPa** | Medea . . . per eum *om.* **Pb** | *cogitaui de scribendo* qui postea Medeam, tertio . . . ‖ 16 fugiens patrem **L** | interempta **Pa** ‖ 17 dicitur fratris **L** ‖ 18 pedibus **MP** ‖ 19 eiusdem gentis **L** | patriam **Pb** ‖ 20 medea **M** ‖ 21 speraret **Pa** ‖ 22 occiderant *corr. ex* occiderent **M** ‖ 23 et *om.* **L** ‖ 24 generat **Pb**

466 QVATER QVINQVENNIA uiginti annos ostendit, ex quo ediderat ex Iasone filios.

470 ODIT dure animauit nauem dicendo 'moram odit', ut Virgilius colli oculos dedit dicendo ⟨Aen. I 420⟩: 'aduersasque aspectat desuper arces'. mirabilis allocutio est, quotiens dura a poetis animantur.

475 VELLERA PHRIXI Phrixus et Helle Athamantis, Aeolo geniti, et Nepheles filii fuerunt. quos cum nouerca persequeretur infesta, arietem aurei uelleris conscenderunt. mare ingressi patriam Colchos petebant. sed enim Helle utpote puella sexu infirmior in mare delapsa nomen Helles ponto tribuit. Phrixus deuenit ad Colchos ibique immolato ariete pellem eius auream Marti dicauit, quam draco peruigil custodiebat. ad quam repetendam Iason a Pelia rege missus semideos Graeciae congregauit, qui ex nauis nomine Argonautae sunt dicti, quae a uelocitate Argo nominata est, quod dicente Homero datur agnosci. ait enim ⟨Iliad. I 50⟩: *καὶ κύνας ἀργούς* id est canes ueloces. quae cum praedictis prima omnium ingressa est mare. sed Iason ubi Colchos aduenit, adamatus a Medea, Aeetae regis filia, anguem necauit carminibus soporatum et ablatam pellem reuexit ad patriam.

ind. p. 185 476 VT STATA LVX PELAGO statuto die, quo abscederent Argonautae.

477 TIPHYS gubernator nauis Argo. RVBVERE CVBILIA PHOEBI physici serenitatem futuram dicunt, si sole occidente nubes rubescant.

---

1 ex *om.* **Pb** ‖ 3 nauim **Pb** ‖ 4 ut *om.* **L** ‖ 5 illa locutio **L**e est *om.* **Pb** ‖ 6 qua **Pb** ‖ 7 elles **MPa** | athamanti **M** ‖ 8 Aeolo *om.* **Pa** | Nephiles **L** nephelie **Pa** nephele **Pb** nefelle **M** ‖ 9 prosequeretur **L** pseq̄tur *superscr.* i **M** | uelleris aurei **L** ‖ 10 (h)elles **MPa** ‖ 14 iason ē **M** ‖ 16 dicti sunt **Pb** | quae *om.* **Pb** ‖ 17 quod *om.* **Pb** | Homero primo Iliados datur **L** ‖ 18 cetynas *corr.* in cecynas **M** cetinas **Pa** cecinas **Pb** | argos **Pb** | canes *om.* **MP** uelox **Pb** ‖ 19 predicta **Pb** *om.* **Pa** ‖ 20 sed *om.* **Pb** | meda &at *corr. in* medea o&e **M** ‖ 21 carminibus soporatum necauit **LP** 22 ad] in **L** ‖ 23 pelagi **Pa** | statuta **LPa** | statuto . . . TIPHYS *om.* **Pb** | qua **LPa** q̋ **M** | ascenderant **L** ‖ 26 PHOEBI *om.* **MP**

479 VIX RESERATA DIES bene ostendit tota nocte Iasonem uigilasse, siquidem ortum Luciferi primus aspexit.

484 CONTEXERE aequare, quia longe prospicientibus mare uidetur caelo coniunctum. sic enim lumina nostra falluntur, ut putemus maris fluctus usque ad caeli marginem peruenire.

486 FAMA SVBIT sensus: rumor allatus est Lemnum patrem meum Thoantem in Chio regnare nec mihi cum ceteris Lemniadibus scelus fuisse commune.

492 NON DEVS HAEC uerba Lemniadum incusantium Hypsipylen, quod sola in patrem scelerata non fuerit. et acute dictum. iam, inquit, illa fecimus nec deorum nutu nec necessitate fatali. his enim defensionibus facinus excusatur. ergo cum una est innocens, purgationem reliquae perdiderunt.

496 EVHAN Liber pater, qui Thoanti patri suo fuerat, Lind. p.
cum eiceretur, auxiliatus.

498 ET VESTRAS FAMVLAM eleganter iterat. ante enim quam inciperet ab origine Lemniadum facta narrare, dixit ⟨V 39⟩: 'seruitium Hypsipyle uestri fero capta Lycurgi'.

500 SOLATVR DAMNA dixit et hunc sensum poeta superius ⟨u. 48⟩: 'dulce loqui miseris'.

501 IMMEMOR ABSENTIS infantuli Opheltis, Lycurgi scilicet filii, quem nutriendum a patre susceperat.
SIC DI SVASISTIS interpositio. id est: hoc dis placuit.

ALVMNI non filii, sed qui alebatur.

503 COMANTI HVMO herbosae.

504 HAERET δεικτικῶς expressit aetatem. nam in

---

1 tota die **M** ‖ 2 prius **L** primum *corr. in* primus **Pb** ‖ 4 uidetur mare **L** ‖ 11 in patre **Pa** ‖ 12 facimus **Pa** ‖ 13 enim *om.* **P** ‖ 14 reliqui purgationem **L** | reliqui **Pa** reliq̃ **Pb** ‖ 16 EVAN **LPa** Euchion **Pb** ‖ 17 eiiceretur **LPb** ‖ 18 *scholion ad* ET . . . FAMVLAM *excidisse uidetur,* iterat *sumptum est ex u. 499* | iterauit **Pa** ‖ 20 uestri *om.* **Pb** ‖ 24 Inmemor **MPb** ‖ 26 Si **Pa** | hic **Pb** | diis **LMPb** ‖ 28 *herboso* **Pb** ‖ 29 dicticos **LMP**

actus ludicros, cum somno requiescit infantia, quidquid tenuerit, non relinquit.

ind. p. 187 506 TERRIGENA EXORITVR exoritur de nemore. et est ordo: interea sacer serpens terrigena exoritur nemoris Achaei horror.

516 AGGERE RIPAE id est utramque ripam longitudinis suae magnitudine tangebat.

518 OGYGII Thebani hoc est Liberi patris, ab uno de terrigenis, cuius uoluntate aruerunt cuncta: amnes, flumina, Nymphae, torrentes.

524 INCERTVSQVE SVI id est de uita desperans uel quid agat ignarus aut quo tendat.

529 AETHERA PLAVSTRIS anguis illius meminit, qui creditur locatus in caelo per Aratum celebratus. hunc descripsit diuidentem plaustra Oceani usque in australem partem pertinere. hoc est 'alienum in orbem'. poetice autem dicit stellarum figuram, quibus plaustrum efficitur, in utroque sidus accipiens. de quo Virgilius ⟨georg. I 244⟩: 'maximus hic flexu sinuoso elabitur anguis'.

533 VEXIT HARVNDINEAM ex monte Parnaso. Pythonem dicit serpentem. qui cum Latonam a Ioue grauidam persequeretur Iunonis immissu et illa fugiens ad mare usque peruenisset, opportune Delos insula, quae instabilis fluctibus uehebatur, admota litoribus suscepit Latonam et ingenti periculo liberauit. ibi Apollinem Dianamque edidit. post Apollo in uindictam matris Pythonem sagittis occidit et Delon insulam stabilitate donauit.

---

1 requies cū infantia **M** ‖ 3 exoritur *om.* **LPb** *del.* **M** ‖ 4 exuritur **Pb** | *post* horror *in* **LPb** *sequitur* appositiue ‖ 6 suae] siue **M** (longitudinis *corr. in* longitudine) ‖ 8 (de *om.*) terrigine **M** | amnis **L** ‖ 9 & torrentes Nymphae **L** et nẏmphe torrentes **P** | torrentur **Lc** ‖ 10 id est *post* desperans *praeb.* **L** | debita **MP** | uel *om.* **L** ‖ 11 aut] uel **L** ‖ 13 locus **Pa** | paratum **MPa** | celebratū **P** ‖ 14 describit **LP** | oceani **M** occine **Pa** cecine **Pb** *occiuae **L** ab occidente *Kohlm.* | in australi pertinere **MP** in australem partem **L** ‖ 16 figuras **L** ‖ 17 accip.] efficiens **Pb** ‖ 19 arundineam **M**(**Pa**) | parnasso **MPa** ‖ 20 a *om.* **LMP** ‖ 21 iussu **L** inmissu **MPa** ‖ 23 amota **M** mota **Pa** ‖ 24 edidit & Dianam **L** ‖ 25 Pythona *L* *pithonā* **Pa** | occidit sagittis **L**

549 AMISERE NOTAS ut etiam miserae ambiguitas Lind. p. nasceretur, quia pratorum signa defecerant. omnia enim perierant serpentis afflatu et distinctum floribus campum ariditas indiscreta confuderat. VIRIDI uenenoso. Horatius ⟨carm. I 17, 8⟩: 'nec uirides metuunt colubras'.

550 IVGERA COMPLET magnitudine corporis sui terrae iugera infinita compleuerat.

556 ARCAS EQVES Parthenopaeus.

559 VACVAS late diffusas.

561 MOLARES saxa ingentia, ex quibus molae fiunt.

564 DAT SONITVM TELLVS quia non resultat uox nisi aliqua sibi soliditate opposita.

566 ET TRABE FRAXINEA CAPANEVS SVBIT OBVIVS parenthesis est.

567 SEV TV PAVIDI FERVS INCOLA LVCI inter pauidum et pauentem hoc interest: pauidus est, qui pauorem incutit, pauens, qui ti|met. ergo p a u i d i l u c i: summitate Lind. p. arborum siue religionis metu incutientis pauorem.

568 VTINAMQVE DEIS optat deorum esse serpentem. est enim contemptor numinum et quaerit inuenire facultatem calcandae religionis.

569 GIGANTA quia Gigantes serpentinis pedibus fuisse dicuntur, quos draconipedes uocant. Ouidius in quinto Fastorum ⟨u. 37⟩: 'mille manus illis dedit et pro cruribus angues'.

579 COGNATAE in eadem palude Lerna et nata dicitur et perempta. ergo c o g n a t a e. siue quod aliquando Lerna

---

2 pratorum *om.* **Pb** | omni **Pa** || 3 destinctum **L** || 4 ariditas campū **M** | indecreta **Pa** | ueneno **P** uenenusā *superscr.* o **M** || 5 nec] Hic **L** | metuit **Pa** | colubris **M** || 7 conpleuerat **Pa** complent **Pb** || 9 diffusa **Pb** || 10 ex *om.* **MPa** || 11 nox **L** || 12 sibi *om.* **LPb** || 13 SVBIT OBVIVS *om.* **LMPa** || 15 FERVS INCOLA LVCI *om.* **MP** || 16 pauore **Pa** || 17 luci *om.* **Pb** || 18 metus inconcutientis **Pa** || 19 utinam **Pa** | diis **Pb** deo **Pa** | deo **P** || 20 et eo quaerit **Pa** || 22 quia *om.* **LP** | esse **L** || 23 draconiopedas **MPa** draconipedis **Pb** || 24 mille] ille **LMPb** illi **Pa** || 26 in edem **MPa** | *lesina* ***MPa***

similem habuerit pestem siue quia iste anguis uideatur ab hydra morum originem ducere.

582 HARVNDINE FAVNI canna et ferula coronantur Fauni. haec ornamenta sua hos comminuisse mortuo serpente commemorat more lugentum.

583 SVMMA POPOSCERAT AETHRA id est per splendorem aetheris. Virgilius ⟨Aen. III 585 sq.⟩: 'nec lucidus aethra siderea polus'. ergo commotus Iuppiter Capanei uoce sacrilega iam poposcerat fulmina, nisi ira modestior sacrilegium distulisset.

585 NI MINOR IRA DEO ideo hic Capaneus fulminatus non est, quia fulminandus in bello est: quando Iouem ipsum est prouocaturus iniuriis, tunc merito peribit. maiore enim poena pro immanitate culpae plectetur. ideo minor ira deo, quia iustius, cum plus peccauerit, punietur.

587 VERTICE CRISTAS iam quasi fulmine consecratus est.

588 PERERRATIS participium passiuum posuit, cum ratio non admittat.

589 LONGE ipsa altitudo longitudinis magnum indicat spatium, quo liber pluribus foret aspectus.

594 NON LACRIMAS id est oculi sine lacrimis patuere.

598 TOTVMQVE IN VVLNERE CORPVS id est totum corpus uulneri uix prope suffecit.

600 PIGER πρὸς ἀντιδιαστολήν. piger, quantum ad alites pertinet.

---

1 habuit **LPb** ‖ 2 morum *om.* **L** ‖ 4 commeminisse dicit et **Pb** comunis **Pa** c̄gemuisse **M** ‖ 5 lugentium **Pa** ‖ 6 id est *om.* **L** | pro **L** *om.* **P** | splendore **L** ‖ 7 ethe **Pa** ethre summe **Pb** | aethera **M** ‖ 8 a capanei **M** ‖ 9 nisi ira *om.* **Pa** | molestior **L** | sacrilegum **Pb** ‖ 11 hic *om.* **Pa** ‖ 12 est in bello **L** ‖ 13 interibit **LP** | maiora **M** ‖ 14 inmanitate **M** | plectetur culpae **L** ‖ 15 ira deum **MP** | iustus **L** ‖ 16 *schol.* 587 *post schol.* 588 *praeb.* **M** ‖ 17 posuit passiuum **Pb** ‖ 19 ipsa *om.* **P** ‖ 20 quod **Pa** | plus **MPa** | aspectibus **Pb** ‖ 21 NON *om.* **Pb** | id est *om.* **M** | oculis **MPa** ‖ 22 id est *om.* **M** | corpus *om.* **M** ‖ 23 prope *om.* **M** | sufficiet **L** sufficit **Pa** ‖ 24 CVM PIGER **L** | PIGER πρὸς ἀντιδιαστολήν *om.* **P** | *ad om.* **Pa**

620 PRAESAGIA SOMNI superius ⟨uu. 545 sq.⟩ dixit: 'iam certa malorum mentis ab augurio'. Lind. p.

627 AMBITIOSA tanta illius fuit cupiditas, quae tantam exstingueret religionem.

628 EXSOLVI TIBI hoc est, quod superius ⟨u. 620⟩ ait: 'nosco deos'.

631 NE TRISTES DOMINOS Lycurgum Eurydicenque significat, parentes Archemori. dominos uero secundum ius gentium dixit, quod uicti uel capti seruilibus deputantur officiis.

635 VVLTVM SORDIDA sordidum uultum habens.

637 MAERENTIBVS quod causa huius mali Argiui fuerunt, quibus dum Hypsipyle aquas ostendit, oblita puerum exposuit morti.

638 SACRIFICI Lycurgi, sacerdotis Iouis. Lind. p.

641 VBI AVERSO DEDERAT PROSECTA TONANTI auerso aduersanti. dederat enim numen signa contraria. prosecta autem dicuntur exta, cum redduntur inspecta. uerbo sacrificantum usus est. particulae enim minutae membrorum omnium prosecta dicuntur in sacris, quae inferuntur aris. Lucanus ⟨VI 708 sq.⟩: 'si pectora plena saepe dedi, laui calido prosecta cerebro'.

643 SERVAT AB ARMIS hic, inquit, ideo a Thebano sese abstinuit bello nec Polynici ferebat auxilium, quia consulenti responsum fuerat Thebanum bellum ipsius sanguine

---

2 ab *om.* **Pa** || 3 nullius tanta fuit **L** ullus fuit tanta **Pa** nullius fuit tanta **Pb** || 5 *schol.* 628 *om.* **P** || 7 et Eurydicen **L** || 8 uero] non **Pb** || 9 dixit *ante* secundum *posuit* **L** | quia **L** | deputentur **Pb** || 11 *schol.* 635 *om.* **M** | habens uultum **L** || 12 morientibus **Pb** | quia **LP** | ferunt **Pa** || 13 quia dum **Pb** | puero exponit **Pa** || 15 Lycurgi *om.* **P** | sacerdotis] sacrandis **Pa** | Iouis] huius enim licurgus erat antistes **P** || 16 VBI . . . TONANTI *om.* **M** | ADVERSO **LPb** diuerso **Pa** | PROSECTA . . . dederat *om.* **Pb** | aduerso id est **LPa** || 18 autem dicuntur *om.* **M** | uerba **Pa** urbis **Pb** || 19 sacrificantium **LP** || 20 omnes **Pb** || 21 Lucanus . . . cerebro *om.* **M** | pleno **LP** | dedi laui] declinaui **P** || 23 se abstinet **P** | bello se abstinet **L** || 24 ne . . . ferat **L** || 25 *bellum . . . imbuendum om.* **Pb**

imbuendum. quod tamen contigit morte filii, quem serpens peremit.

647 PRIMA LYCVRGE hoc uersu tenor oraculi continetur.

649 INVIDET ARMIS quod non iret ad bellum.

650 THOANTIS Hypsipyle. patronymicon a Thoante patre. accentus in fine est.

d. p. 192 659 GENERIS MENDACIA SACRI propter Liberum, patrem Thoantis, cuius filia fuisse dicitur Hypsipyle.

663 INFRENDENS infrendere est dentes dentibus quatere. ut Virgilius ⟨Aen. III 664⟩: 'dentibus infrendens'. infantes enim sine dentibus infrendes dicuntur.

665 RECTOQVE ERYMANTHIVS ENSE quidam 'rectorque Erymanthius' legunt, sed male. Erymanthium ergo Parthenopaeum dicit ab Erymantho, monte Arcadiae. recto ense protenso gladio.

666 PRAESTRINGVNT obcaecant. Lucanus ⟨I 154⟩: 'obliqua praestringens lumina flamma'. id est: aut armorum lumine obcaecant aut toruis oculis intuentur.

668 COMMERCIA VITAE alii 'uittae' legunt. ergo si uitae, quia omnes Argiui erant siue quia commercia uitae communia sunt irruentes casus excipere; si uittae, quia sacerdos erat Apollinis.

670 VNVS AVVM SANGVIS a Perseo enim, Danaes filio, omnes Graeci originem ducunt. INDVLGETE permittite seu operam date. ut Virgilius ⟨Aen. VI 135⟩: 'iuuat indulgere labori'.

671 SEDATO PECTORE patienti. magna enim uirtus est, quae irasci non nouit.

---

1 inbuendū **MPa** | contingit per mortem **L** | quem … peremit *om.* **M** ‖ 5 patronymicum **LP** ‖ 6 est *om.* **P** ‖ 8 dicitur fuisse **L** ‖ 10 infantes . . . infrendes *om.* **P** ‖ 11 dicitur **Pa** ‖ 12 -que Erymanthius *om.* **Pb** ‖ 14 recto telo **MP** ‖ 16 PERSTRINGVNT **L** | occecant **Pb** ‖ 17 perstringens **LPa** ‖ 18 occecant **Pb** | orbis **P** *del. superscr.* toruis **M** limis **L** ‖ 19 uicte **Pb** uite **M** | ergo *om.* **Pa** ‖ 21 commune **Pa** | uicte **Pb** uite **MPa** ‖ 23 Danai **L** *corr. ex* danace **M** dana **Pa** damne **Pb** Danaae? ‖ 24 dicunt **Pb** *corr. in* ducunt **M** ‖ 25 ut *om.* **Pb** ‖ 27 patienti enim magna **Pb**

673 INGRATIS non sentientibus beneficia aut praestito minime gratiam relaturis.

676 STIRPIS AVVS Hypsipylae dicit Liberum patrem propter Thoantem auum fuisse.

681 THEBES singulariter dixit. Lind. p.

682 ET HOSTILES subaudi: non rebar huc uos hostiliter aduenisse, in excidium scilicet meum.

684 ARMA DOMI id est domestica caede. subaudis: mea morte et socium regni communis.

685 TEMPLA IOVIS quae coluntur frustra aut nihil praestant. QVID ENIM HAVT LICITVM subaudi 'feceram, si uilis ancillae morte luctus meos ultus fuissem'. IMPIVS IGNIS incendite templa, quia parum est, si famulorum ius domini perdiderunt.

689 SERA QVIDEM Tibullus ⟨I 9, 3 sq.⟩: 'a miser, et si quis primo periuria celat, sera tamen tacitis Poena uenit pedibus'.

691 PRAEVERTERAT ALAS nuntiatum Argiuis fuerat Hypsipylen ad supplicium trahi.

692 GEMINOS TVMVLTVS quia unus in ciuitate erat, alter, ubi Lycurgus est.

698 VERSVSQVE DOLOR timore belli in metum uersus dolor mortis Archemori.

700 ANTE ORA VIRVM secum Hypsipylen ferebat impetum furentis exercitus Adrastus cupiens refrenare, qui eam putabant interemptam esse.

704 SIC VBI DIVERSIS MARIA Virgiliana comparatio Lind. p.

---

1 reddentibus **L** | praestitori? || 3 Hypsipyle **LMP** || 4 propter *om.* **M** || 5 singulare **Pb** || 6 ET *om.* **Pb** | subaudis **M** || 7 meum scilicet **P** || 8 subaudi **Pb** subā **M** || 11 QVID . . . fuissem *post* perdiderunt *praeb.* **L** | HAVD **L** aut **P** *corr. in* haut **M** | sub̄ **M** subaud' **Pa** | feram **Pa** || 12 mortis **Pb** | uultus **P** vltos **M** | essem **L** || 15 tulius **Pa** tibulus **Pb** t^i^llus **M** || 16 poena tamen tacitis seruauerit **Pb** || 18 prouerterat **Pa** peruerterat **Pb** | fuerat Argiuis **L** || 20 erat in ciuitate **L** | *post* erat **MPb** *iterant*: ipsiphilen ad supplicium trahi, **Pa**: trai || 22 bello **Pa** | metu **P** (*om.* in) | in me c̄uersus **M** | uersus est **Pb** || 25 que **Pa** || 26 fuisse **LP** || 27 SIC *om.* **Pb** | DIV. MAR. *om.* **MP** | *post* Virgiliana **P** *inser.* nam

est, sed contrarie. nam ille ad Neptuni comparationem uirum bonum posuit, hic ad Adrasti Neptunum.

706 VENIT AEQVORIS ALTI ordo: sic uenit rex aequoris, ubi maria diuersis procellis euertere uenti.

707 GEMINVS TRITON duobus corporibus factus. ut ⟨IV 139 sq.⟩ 'utroque refringens pectore montano duplex Hylaeus ab antro'.

709 ET IAM PLANA THETIS Virgilius ⟨Aen. I 154⟩: 'sic cunctus pelagi cecidit fragor'.

712 EVHAN inuenit poeta, quod primum dubitabat. Euhan Liber, a quo Hypsipyle originem ducit.

713 QVI GEMINOS IVVENES tunc enim Hypsipylen matrem quaerentes illuc deuenerant. a quibus cognita est. hi tunc hospitio a Lycurgo suscepti.

714 MIRANDAQVE FATA quae cogant Hypsipylen de seruitio ad regnum redire.

718 PRO FORS eleganter more comoediae contigit agnitio filiorum.

724 NON AVDET CREDERE incredula enim diu sunt uota laetitiae. tarde enim fidem adhibemus, cum, quae optamus, eueniunt.

726 INTEXTVS IASON Iason, pater iuuenum, ex quo hos apud Lemnum ediderat Hypsipyle.

728 ATQVE ALIO quae paulo ante luctu flebat, nunc gaudio. alio ergo fletu scilicet gaudio. Terentius ⟨Adelph. 409⟩: 'lacrimo gaudio'. immoderata enim laetitia et maxime parentum habet lacrimas suas.

729 SIGNA POLO datum signum est caelo uelut barritus. Liber dedit sonitum tympanorum.

---

1 contraria **LP** | Aen. I 124 sqq.? ‖ 2 ad *om.* **MP** ‖ 4 sicut ubi **L** | praelis **L** | conuertere **Pa** ‖ 6 refrigent **L** refrigerent **Pa** ‖ 8 Virg. *om.* **M** ‖ 10 euan **Pb** | quod . . . Euhan *om.* **Pb** ‖ 11 ipsiphilen **MPa** | duxit **M** ‖ 12 IVVENES *om.* **MP** ‖ 13 matris **Pb** ‖ 14 a Lycurgo hospitio **L** ‖ 15 cogunt **Pb** ‖ 16 uenire **M** ‖ 17 PROH **L** *corr. ex* pro **M** | SORS **LMPa** ‖ 19 enim *om.* **L** ‖ 20 laetitiae uota **L** ‖ 22 Iason *om.* **L** ‖ 24 luctus **P** ‖ 25 alio . . . lacrimo gaudio *om.* **P** ‖ 28 dictum **Pb** | est signum **L** | parritus ***M*** *haritus* ***Pa***

738 ET PVER Lycurgi filius. id est: qui primo Opheltes Lind. p. 1
dicebatur. sed quoniam initia Thebani belli eius initiata sunt morte, iure fatali postea Archemorus nominatus est Graeca pronuntiatione sermonis. ἀρχή enim Graece principium dicitur, μόρος mors eodem sermone nuncupatur.

744 PHOEBE MORAS sciebat enim aduersa denuntiata, ne pugnarent. ideo 'necte moras'.

748 DVM LERNAEA PALVS Virgilius ⟨Aen. I 607⟩: 'in freta dum fluuii current, dum montibus umbrae'.

751 PYLIAE NEC FATA SENECTAE . . . . iam annos Nestoris dicit. Phrygios autem annos Priami dixit, quem bis excidium Troiae uidisse certissimum est. ut Virgilius ⟨Aen. II 642 sq.⟩: 'satis una superque uidimus excidia et captae superauimus urbi'. sed amborum annos dicit debere contemni. neuter enim post mortem est consecratus. alii uero Tithonem dicunt, Laomedontis fratrem, quem Aurora dicitur adamasse. et postea cum ille longae uitae fata defleret, in cicadam mutatus est.

753 CAVAM obscuram. omne enim, quod cauum, obscurum est. aut cauam inanem. ut Virgilius ⟨Aen. II 360⟩: 'nox atra caua circumuolat umbra'.

---

1 ET] TVNC **L** | id est *om.* **Pb** | prius **Pb** || 4 Graeci **L** | pernuntiatione **Pb** | grecę enim archon **Pb** || 5 sermone eodem **LPa** | eodem . . . nuncupatur *om.* **Pb** || 6 enim *om.* **LPa** || 9 currerent **P** | dum . . . umbrae *om.* **MP** || 10 *post* SENECTAE *praebent* **LMP**: Pylias (*corr. ex* Pylas **M** pilia **Pa** piliax **Pb**) senex. *legendum puto aut* Pyliae senectae *aut* Pylius senex Nestor || 11 stigios **Pb** | dixit *om.* **Pb** || 12 bis] urbis **L** uerbis **Pa** | Troiae excidium **L** | uidisse constat **Pb** | ut *om.* **LPb** || 13 uidemus **M** || 15 deberet **Pa** | neutri **Pb** || 16 *lege* Tithonum | esse dicunt **L** | laumedontis **Pb** || 17 longę uitę cū (*om.* ille) **M** || 19 enim *om.* **Pa** | obscurorum et inane est (*om.* aut cauam) **Pb** || 20 est *om.* **L** | aut cauam *om.* **P** || 21 umbram **LMPa** || Explicit liber quintus. Incipit liber sextus **Pa**

COMMENTARIVS IN LIBRVM VI.

ind. p. 196 Sextus liber continet agonis causa per totam Graeciam famam futuri certaminis cucurrisse. secuntur exsequiae Archemori. descriptio planctus Eurydices matris et patris Lycurgi. descriptio una Archemori, altera expiationis. descriptio circensium cum omnium ducum nominibus et equorum et ipsius certaminis uarietate uel euentu, in quo docetur Apollinis fauore Amphiarao concessam esse uictoriam. currentium puerorum descriptio, in quo certamine uincit Parthenopaeus. discobole, in quo certamine uincit Hippomedon. deinde pugiles, in quo certamine Capaneus uincit Alcidamam. deinde luctatio, in quo certamine uincit Tydeus Agyllea. prohibitio monomachiae Agrei et Polynicis. Adrasti regis sagittae iactus cum prodigio teli ad dominum reuertentis.

ind. p. 197 2 SANCIRE NOVO SOLLEMNIA BVSTO agon Archemori apii corona celebratur idcirco, quia puer hic, cuius memoriae certamen Nemeaeum dicatum est, admodum paruus obierat. nam humilis herba immaturi luctus ostendit indicium. quidam super hanc herbam puerum reptantem a nutrice derelictum esse et serpente interemptum uolunt. ex hoc creditum est hoc coronae genus indicium immaturae mortis electum . . . . . . nam in hoc agone etiam poetae certantes apio coronantur. unde Virgilius ⟨ecl. VI 68⟩: 'floribus atque apio crinis ornatus amaro'.

---

2 HIC sextus **L** ‖ 3 sequuntur **LPa** ‖ 4 Eurydices *om.* **Pb** 7 euentum **Pb** | in *om.* **P** ‖ 9 in quo . . . discobole *om.* **Pb** 10 Parthenopaeus . . . uincit *om.* **Pa** | Discobolo **L** | uicit **Pb** 11 ippomedo **Pa** | in quo . . . luctatio *om.* **P** ‖ 12 Alcidama **L** uicit **Pb** ‖ 13 Agilleam **LMP** | agrai **Pb** Amphiarai **LPa** ‖ 14 Adrasti *om.* **Pb** | iactus sagitte **Pb** ‖ 15 reuertentiū **M** ‖ 17 puer *om.* **M** 18 Nemeum **LMP** ‖ 19 herbę **Pb** | inmaturi **M** | ostendat **Pa** 21 esse *om.* **MPb** ē **Pa** | a serpente **L** | intēptū **M** occisum **Pb** 22 hoc[2] *om.* **L** | in indicium **Pb** | inmaturę **MPa** ‖ 23 electum esse **L** | *aliquid excidisse puto* | in *om.* **M** ‖ 24 coronantur apio **L** ‖ 25 apio *om.* **M** | crines **L** cernes **Pb** ciuibus **Pa**

6 HVNC PIVS ALCIDES primus Hercules hunc honorem manibus | Pelopis exhibuit, qui erat Herculi per Alcmenam Lind. p. 1
genere coniunctus hoc ordine: Pelopis et Hippodamiae Lysidice filia, Lysidices Alcmena, Iouis et Alcmenae Hercules. prima ergo certaminum genera haec fuerunt, quae per ordinem hoc loco poeta descripsit: Olympia in honorem Pelopis, cuius uictores oleastro coronantur; Pythia in honorem Apollinis, cuius uictores lauro coronantur; Isthmia in honorem Palaemonis, cuius uictores pinu coronantur; Nemea in honorem Archemori, cuius uictores apio coronantur. pium autem dixit, quia hoc Hercules Pelopi in honorem consanguinitatis exhibuit. CERTAVIT HONOREM in honorem ipsius consecrauit.

7 FERA OLIVA pro oleastro posuit, quia uictores ipsius certaminis hac fronde coronantur. possumus et feram pro feraci intellegere.

8 VIPEREO CELEBRAVIT LIBERA NEXV Pythone enim interfecto Achaei agonem Apollini instituerunt, quem Pythicum nominauerunt.

10 MOX CIRCVM TRISTES sic uocantur Isthmia. celebrantur apud Corinthum in honorem Palaemonis et Leucotheae, marinorum deorum. Isthmos terra in longum porrecta, quae Ionium ab Aegaeo diuidit. Ouidius ⟨Fast. VI 495 sq.⟩: 'et spatio concreta breui, freta bina repellit unaque pulsatur terra duabus aquis'.

16 CONEXVM CAELO genus, id est qui originem ducunt propter illam opinionem, qua dicuntur dii terrenis feminis mixti liberos procreasse. disputatio est, quae dicit bono-

---

1 PRIMVS **L** | hunc honorem hercules primus **Pb** ‖ 2 quia **M** | alcmenan **M** ‖ 4 lisidic' **M** lisidis **P** ‖ 6 describit **L** ‖ 7 coronabantur **Pb** ‖ 8 uictorie **Pa** uictoris **Pb** | coronabantur lauro **Pb** | cū lauro **M** ‖ 9 coronantur *om.* **Pb** ‖ 11 pium] apium **L** | hoc *om.* **LP** ‖ 12 id exhibuit **L** ‖ 13 in honorem *om.* **Pa** ‖ 14 posuit *om.* **MPa** ‖ 15 hic **Pa** ‖ 16 ferari **Pa** ferali **Lm** | intelligere **LP** ‖ 17 CELEBRAVIT *om.* **MP** ‖ 18 interfecta **Pa** ‖ 19 Pythiacum **LMPb** ‖ 20 celebratur **MP** ‖ 22 hi terram (*om.* longum) **Pa** ‖ 23 Ionium alta **Pa** iouis **Pb** ‖ 24 est *Ouidius* | contracta *Ouidius* ‖ 26 CONNEXVM **L** | id est *om.* **Pa** ‖ 27 p̄t **M** | qua scripsi quia **LMP**

rum hominum animas ac uirorum fortium a diis sumpsisse principium.

17 AONIS Boeotiam dixit, quia ab his uastabitur. TYRIAE SVSPIRANT NOMINA MATRES Thebanas significat a Cadmo Tyrio conditore. suspirant autem nomina, quia uirtute Graecorum orbabuntur maritis amissis aut liberis.

18 NVDAS VIRES sine ferro. IN PROELIA in luctamen, in cursus, in caestus.

19 BIREMES naues duplicem ordinem remorum habentes.

27 ET CORNV FVGIEBAT SOMNVS INANI inani cornu idcirco dixit, quia illud noctis tempore totum diffuderat, quod idem poeta superius ⟨II 144⟩ manifestius asseruit dicens: 'cornu perfuderat omni'. nam sic a pictoribus simulatur, ut liquidum somnum e cornu super dormientes uideatur effundere. sic Ennius: 'cum sese exsiccat somno Romana iuuentus'.

nd. p. 199 30 EXVTVS HONORO NEXV lugubriter indutus.

37 ARCET ET IPSE PATER pensanda est in matre doloris acerbitas, cum et pater prohibeat luctum. DIGNIS VVLTIBVS dignis dixit pro aptis temporibus ac per hoc lacrimantibus.

39 CEV NOVA TVM CLADES lacrimas orbitatis ingredientium Argiuorum renouare solatia. naturale enim est, ut intermissa lamenta repetantur, cum aliquis notus aduenerit. Virgilius ⟨Aen. XI 36 sqq.⟩: 'ut uero Aeneas tectis sese extulit altis, ingentem gemitum tunsis ad sidera tollunt pectoribus'.

---

1 hominum *om.* **Pb** | fortium uirorum **Pb** | supressisse **Pb** | 3 ab *om.* **Pb** | uastabatur **L** ‖ 4 thebana **M** ‖ 5 que **Pa** ‖ 6 orbabantur *corr. ex* & babuntur **M** | omissis **LMPa** ‖ 8 INCVRSVS incestus **LMP** incestus incurrus *Mon. corr. Vollmer.* ‖ 9 habentes *ante* ordinem *praeb.* **L** | uelorum **Pa** *del. superscr.* nemorum **M** ‖ 10 ET *om.* **MP** | INANI *om.* **Pb** ‖ 11 ideo **MPb** | defunderat **Pb** effiderat **Pa** ‖ 12 asserit **M** ‖ 13 oẽˢ **Pa** om̃///s **M** ‖ 14 similatur **LPb** | somnium **L** | ex **L** a **Pb** | *uide Vahlen. p. 68* ‖ 15 exiccat **LPb** ‖ 22 TVNC **L** | orbitates **Pa** ‖ 23 nouare **Pa** | est enim **L** | 24 quis **Pb** | aduenerit notus **L** | aduenerat **Pa** ‖ 25 foribus sese intulit *Verg.*

42 RESVLTANT ACCENSAE CLAMORE FORES aedes resiliunt.

43 SENSERE PELASGI id est: agnouere Argiui lamentationis augmento sibi imputari causam mortis Archemori.

44 ET LACRIMIS EXCVSANT flendo ostendunt interitum Archemori non sua culpa, sed fatorum ordine prouenisse.

45 DATVM QVOTIENS id est: quotiens ei flentum stupore permissum est.

48 PENSVM pro statutis fatorum posuit.

54 TRISTIBVS INTEREA RAMIS non ramis tristibus, sed Lind. p. 2
ipsis tristibus, qui pyram frondibus intexebant.

55 FERETRVM Graece φέϱτϱον, unde per dihaeresin feretrum fecit. nam Latine capulus dicitur ab eo, quod corpus capiat. unde Plautus: 'capularis senex' id est dignus feretro.

57 AREA locus rogi ipsius area dicitur.

58 ET PICTVRATVS MATVRIS FLORIBVS AGGER compositus recenti ture et cinnamo. ut ostenderet eum poeta orientales gentes uicisse.

59 ARABVM STRVE odoribus Arabicis.

60 INCANA non longa aetate corrupta.

61 AB ANTIQVO ueteris belli praedam istis ostendit odoribus. Liber enim deuicta India hoc unguenti genus aduexit gentibusque dedit. et bene dixit durantia. constat enim cinnama fugere, uel ad illud magis dixisse

---

1 ACC.] icte **Pb** *corr. ex* iecte **M** uoce **Pa** | FORES *om.* **MP** || 3 agnouer̃ **M** agnouer̃t **Pa** agnouerunt **Pb** | argi **P** || 4 argumento **L** augumento **P** | inputari **MPa** || 5 ostend̄ *corr. in* ostendunt **M** || 7 id est quotiens *om.* **Pa** || 10 non *om.* **P** | ramis *om.* **Pb** || 12 φέϱετϱον Graece **L** | feretron **M** ferton **Pa** fereñ **Pb** | διαίϱεσιν **L** dieresim **Pb** hiberesin **Pa** ieresin **M** || 13 facit **L** || 14 unde *om.* **Pb** | plut' **M** | capulari **Pb** | senex *om.* **P** đr **M** | tam capularis? tamne tibi diu uideor uitam uiuere? *Plaut. in Mil. glor. u.* 628 || 15 feretro dignus **Pb** || 16 ipsius rogi **L** || 17 ET *om.* **MP** | MORITVRIS **L** || 18 eum *om.* **L** enī **Pa** || 19 gentes *om.* **M** partes **L** || 22 ostendat **MP** || 23 ungenti **M** || 24 aduexit *om.* **M** | gentibus **P** gentes **M** | dedit *om.* **Pb** dic̄ **M** \ duratura **Pa** || 25 *constat . . . uidetur om.* **P**

uidetur, quod cinnamum odorem suum longo tempore non amittit. unde Lucanus ⟨X 166 sq.⟩: 'quod nondum euanuit aura cinnamon'.

62 SVMMA CREPANT AVRO c r e p a n t crepitant id est sonant. auri enim textilis sonus talis est. aut illud, quod in flexuosas laminas caesum est. Virgilius ⟨Aen. VI 209⟩: 'sic leni crepitabat brattea uento'.

63 MOLLE SVPERCILIVM supercilium pro fastigio posuit.
p. 201 TERETES GEMMAE multi separant gemmas a mar|garitis, ut Cicero ⟨Verr. IV 1⟩: 'nullam gemmam aut margaritam', et gemmas uolunt dici diuersi coloris, margaritas uero albas, uel gemmas integras, margaritas pertusas. dicimus autem et h o c m a r g a r i t u m et h a e c m a r g a r i t e s, quod Graecum est.

64 INRADIANT MEDIO LINVS INTERTEXTVS ACANTHO hanc historiam in primo libro Adrasto narrante cognouimus: Linum, filium Apollinis et Psamathes, Crotopi filiae, expositum a matre a canibus fuisse discerptum. haec ergo fabula, cum arte esset intertexta, odiosa erat matri, quia miserationem paruuli commouebat. pari enim modo etiam Archemori mors uidebatur illata.

68 GLORIA MIXTA MALIS quoniam maiorum ornamenta funeri adhibebantur.

72 ET MISERANDA VOLVPTAS fletus scilicet, quod planctus quasi uoluptatem afferat orbatis parentibus.

75 FESTINVS VOTIS id est uotis antecedens aetatem

---

1 uidentur *corr. in* uideatur **M** | quod] nam **P** | cinnamonium **Pa** | longo tempore odorem (*om.* suum) **Pb** ‖ 2 admittit **M** | unde *om.* **LPb** ut **Pa** | qui **Pa** ‖ 3 cinamum **Pb** ‖ 4 crepant] id est **Pb** | crepitant *om.* **L** | id est] & **Pb** ‖ 7 bractea **LP** ‖ 8 Mole **M** | fastidio **LP** *corr. in* fastigio **M** ‖ 9 TERETES ... est *om.* **M** | GEMMAE *om.* **Pb** ‖ 10 nego . . . ullam *Cicero* ‖ 13 & hęc margarita & hoc margaritum & hęc margaris **Pb** ‖ 14 *post* est *praeb.* **P**: quomodo nais ‖ 15 IRRADIAT **L** irradiant **Pb** *om.* **M** | intextus **Pb** | *cf. schol.* I 570 ‖ 17 salmacis **Pb** ‖ 18 ergo] autem **Pb** ‖ 19 esset *om.* **Pa** | q, *superscr.* que **M** ‖ 21 mors *om.* **Pb** ‖ 22 MALIS *om.* **P** ‖ 24 fletum **LP** | q *superscr.* ia **M** ‖ 25 orbitatis **L** ‖ 26 VOTI **L** *Statius* | id'o **Pa**

filii. figuratum nomen uel a participio festinans uel a uerbo festino. Virgilius ⟨Aen. IX 488sq.⟩: 'tibi quam noctes festina diesque urgebam'.

79 (84) GNARI MONITIS conscii praeceptorum.

80 (85) AVGVRIS pater pyram filio faciebat, sacerdos serpenti, quia fuisse filius Martis credebatur.

88 (95) NYMPHAS Nymphae diu uiuunt et tamen moriuntur. istam autem pyram dicit illis antiquiorem fuisse et post mortem illorum incolumem ob honorem numinis perdurasse. ueterno autem dixit ad ostentationem aetatis antiquae.

92 (99) ILLAESA CVPRESSVS quae nunquam exuitur honore foliorum. CHAONIVMQVE NEMVS Ouidius hanc enumerationem arborum epithetis suis decimo libro ⟨met. X 90sqq.⟩ monstrauit:

'umbra loco uenit. non Chaonis abfuit arbor, Lind. p
non nemus Heliadum, non frondibus aesculus altis,
nec tiliae molles nec fagus et innuba laurus
nec coryli fragiles et fraxinus utilis hastis
enodisque abies curuataque glandibus ilex
et platanus genialis acerque coloribus impar
amnicolaeque simul salices et aquatica lotos
perpetuoque uirens buxus tenuesque myricae
et bicolor myrtus et bacis caerula tinus.
uos quoque, flexipedes hederae, uenistis et una
pampineae uites et amicae uitibus ulmi
ornique et piceae pomoque onerata rubenti

1 uel *om.* **Pb** | a[1] *et* a[2] *om.* **Pa** ‖ 3 noctesque diesque festino **Pb** | urgebam *om.* **LMPa** ‖ 4 monitu **Pb** ‖ 6 quia] et **Pa** | Martis filius **LP** | putabatur **Pb** ‖ 9 columem **Pa** | ob numinis honorem **Pb** ‖ 11 antiqui **Pa** ‖ 12 exuuntur **Pb** ‖ 13 filorum **Pa** filiorum *corr.* **M** ‖ 14 arborum *om.* **Pb** | decimo *om.* **Pa** ‖ 17 nec **L** | asculis **Pa** | hastis **M** hastus **Pa** ustis **Pb** ‖ 18 tilia **M** ‖ 19 nec **Pb** et **LMPa** ‖ 20 abies *om.* **Pb** ‖ 21 cultoribus **Pa** *corr.* **M** | inpar **MPa** ‖ 22 amnicolaeque . . . myricae *om.* **MPb** ‖ 24 Bacchis **L** | pinus **LMP** *uide Ouidium* ‖ 26 amictae *Ouidius* ‖ 27 piceeque **P** (om. et) **M** \ *generata* **M** *genera* **Pa** grana **Pb** | rubent **Pb** rebant **Pa**

arbutus et lentae, uictoris praemia, palmae
et succincta comas hirsutaque uertice pinus,
grata deum matri, siquidem Cybeleius Attis
exuit hac hominem truncoque induruit illo'.

[CHAONIVMQVE NEMVS quernas arbores dicit, quae maxime abundant in eo nemore Ioui sacrato, ubi etiam ipse per columbas dabat responsa. Virgilius ⟨georg. II 16⟩: 'atque habitae Grais oracula quercus'. dixit autem C h a o n i u m n e m u s a toto partem ostendens.]

101 (108) ISMARA Ismarus mons Thraciae, unde Boreas nascitur. ut Virgilius ⟨ecl. VI 30⟩: 'miratur et Ismarus Orphea'. hic genere neutro posuit, ut Maenala, Gargara.

104 (111) ARBITER VMBRAE id est dominus nemorum.

105 (112) SEMIDEVMQVE PECVS Panes. tetigit hanc opinionem, ut diceret Nymphas et Faunos esse mortales. ut Virgilius Turnum, a Venilia Nympha natum, ab Aenea monstrat occisum, cum ipsius auctor sanguinis immortalis esset. sunt qui dicunt illam auram numinis, quae fontibus arboribusque deuincta est, casu aut aqua siccata aut excisa arbore ilico emori. sed absurdum est, ut numen emoriatur. neque enim res in aliquo potest casu occidere, cum omnium uisibilium et quae incorporata sunt multis uisa mori opinantur. ceterum succisa arbore aut siccato

---

1 lenta **MP** | uictores **MPa** ‖ 2 uertice *om.* **Pb** ‖ 3 scilicet quid̄ **Pb** | quile uiues **Pa** p̣leuiues **Pb** que////////// (i leius) **M** | ////// (adiis) **M** adicta **Pb** Athis **L** ‖ 4 hoc **Pb** ‖ 5 CHAONIVMQVE . . . ostendens *om.* **M** | NEMVS *om.* **P** | quernus **Pb** *om.* **L** ‖ 6 Iouis **Pa** | ubi] ut **Pa** | ipsae . . . dabant **LPa** ‖ 7 atque *om.* **Pa** et **Pb** ‖ 9 par tentės **Pa** ‖ 10 Ismarus *om.* **L** | Thraciae *om.* **Pb** ‖ 11 ut *om.* **Pb** ‖ 12 hic autem **Pb** ‖ 13 domus **LMP** ‖ 14 panes dicit **Pb** ‖ 15 immortales **Pb** ‖ 16 ut *om.* **L** | Virgilius dixit **LP** | *Aen. X 76* ‖ 17 demonstrat **Pa** | inmortalis **MPa** ‖ 18 est **Pb** ‖ sunt] Nō sed **P** s, **M** si *Mon.* ‖ 19 deuicta *corr. in* deuincta **M** | aqua **LPb** aeque **M** que **Pa** | excise **P** *corr. in* excisa *add.* cari(?) **M** ‖ 20 arboris **M** arboreis **P** | aeque illico **L** illiquo **Pa** | ///mori **M** amori **Pa** | sed] sedes **Pb** *Mon. Gud.* ///// **M** ‖ 21 eius emoriatur **Pa** moriatur **L** ///moriatur **M** | potest in aliquo **L** ‖ 22 & ęque **M** | incorporea **L** | *ad totum locum* corruptum cf. Schottky p. 27

fonte ille spiritus, qui societate illius tenebatur naturae astrictus, fugit inuitus, interdum aufertur ratione diuina. ceterum nec ipsis corporibus contingit interitus. soluta enim figura ad naturam suam recidunt. unde et Virgilius ⟨georg. IV 225 sq.⟩: 'scilicet huc reddi deinde ac resoluta referri omnia, nec morti esse locum'. Lucanus in nono libro ⟨uu. 8 sq.⟩: 'innocuos uita patientes aetheris imi fecit et aeternos animam collegit in orbes'. quia dixit Pythagoras animas bonorum uirorum in stellas posse conuerti. semideos autem | Panes dixit, quia partem habent **Lind. p.** deorum, partem hominum.

110 (117) IMMODICI MINOR ILLE FRAGOR ille fragor immodici tumultus non erat minor eo tumultu, quo gesturi erant bella. id est: maiore clamore diripiunt urbem, quam ante pugnauerant.

111 (118) IAMQVE PARI CVMVLO similibus pyris: una pro filio Lycurgus, altera Amphiaraus pro serpente.

114 (121) TIBIA religio iubet, ut maioribus mortuis tuba, minoribus tibia caneretur. Persius ⟨III 103⟩: 'hinc tuba, candelae'. Homerus ⟨Iliadis lat. uu. 1048 sqq.⟩ in funere Hectoris dicit: 'nunc pyra construitur, quo bis sex corpora Graium quadrupedesque adduntur equi currusque tubaeque cumque cauis galeis clipeique Argiuaque tela'.

115 (122) LEGE PHRYGVM MAESTA est enim in musicis modus, qui dicitur Phrygius, quem dicit poeta ad euoca-

1 spiritus *om.* **Pa** | tenebatur illius **L** | mạturę **M** uero **Pb** || 2 fuit **P** || 3 arboribus **L** | c̄tingit superscr. c̄tigit **M** || 4 et *om.* **L** || 5 huc *om.* **Pa** et **Pb** | soluta **Pb** || 7 libro *om.* **MPb** | patientis **P** || 8 dicit **LP** || 10 que **Pa** | habent partem **M** | deorum habent **Pb** || 12 MINOR . . . immodici *om.* **Pb** | MINOR *om.* **M** | ille fragor *om.* **Pa** || 16 tumulo **LPa** || 17 Lycurgi **LPb** ligurgus *corr. ex* ligurgis **M** | pro Amphiarai serpente **LPb** || 18 TIBIA IVBET **L** | iubet enim religio **LP** | mortuis *om.* **M** || 21 Tunc **LP** | q̊ nobis **M** || 22 cur̃uque **Pb** curroque **Pa** || 23 Et clypei, galeaeque cauae **L** cūq, cauis caleis clipeis **M** q̄cūqȝ ciuis galeis clipeus **Pa** quecumque cauis geleis clipeus **Pb** \ clipeique *conieci* || 24 phrigion **Pa** | MAESTA om. **L** || 25 qui dicitur *om.* **M** | *dixit* **Pa** | poeta dicit **L** | uocationem **Pa**

tionem animae conuenire. quem Pelopem Phrygium Argis asserit tradidisse. ita et Homerus. ne autem esset quaestio, unde hoc Argi nouerint, subdidit facultatem, ut Pelops Phrygius docuerit.

117 (124) QVO GEMINIS NIOBE CONSVMPTA PHARETRIS id est Apollinis et Dianae. Niobe secundum Homerum duodecim filios habuit, Sophocles autem dicit eam quattuordecim habuisse. amborum opiniones secutus poeta diuersis locis utrumque taxauit. in hoc loco 〈III 198〉 ait: 'bina per ingentes stipabant funera portas'. est autem ordo: quo carmine Niobe squalida bis senas Sipylon deduxerat urnas. quia occisis liberis apud Thebas ad patriam Sipylon funera cuncta deduxerat. Sipylon uero mons est, in quo Niobe in saxum dicitur immutata.

121 (128) GENTIS QVISQVE SVAE ὑπέρβατον. sed ordo eius talis est: longo post tempore surgit colla super iuuenum torus, quos iuuenes ipse dux legerat.

123 (130) FERO CLAMORE hoc est minatur, ne triste uitarent officium.

id. p. 205 133 (140) FINGEBAM VOTIS ANNORVM elementa pro initiis posuit. omnia enim rerum humanarum initia elementa sunt dicta.

142 (149) QVIDNI EGO deest: occidi filium, quem neglegenti commisi. nam dolori interrupta uox conuenit.

---

1 Pelopem . . . quaestio *om. in marg. sup. add.* **M** | Argis *om.* **L** || 2 lyra dedisse **L** ira dedisse **MPa** | ita *om.* **Pb** || 5 NIOBE CONSVMPTA] *om.* **P** geminis **M** || 6 id est] scilicet **Pb** | *Iliad. XXIV 603 sq.* || 8 opinionem **L** | poetam **M** || 9 ait *superscr.* ubi **M** *om.* **L** ait aut **Pa** || 11 philion **Pb** | deduxer̃ *superscr.* it **M** dilexerat **Pa** || 12 qui **Pa** || 13 funera *om.* **Pb** | deducere **M** deducere fecit **Pa** deduceret **Pb** | uero *om.* **L** || 14 Niobe] monte **Pb** | inmutata **M** mutata **L** || 15 Gentisqȝ **MPb** | QVISQVIS **LPa** *om.* **MPb** || 16 eius ordo **L** || 17 torus *om.* **LPa** || 18 est *om.* **Pb** | minatus **Pa** | iuste **Pb** || 19 officia **M** || 20 ANNORVM *om.* **P** || 21 omnium **L** | humanarum rerum **LP** | initia *om.* **P** (*post* EGO **Pa** *praeb.: Zincia,* **Pb**: mitia) || 23 deesse **Pb** || 24 negligenti **L** *neglegentē* **Pa** | uox conuenit interrupta **L**

SERVATVM FRAVDE PARENTEM illi ego paruulum crederem, quae a se patrem seruatum fuisse iactabat?

144 (151) ABIVRASSE SACRVM id est facinus exsecrandum, aut quia sacramentum fuit inter Lemniadas. abiurasse a suo animo abdicasse.

145 (152) HAEC ILLA EST demonstratiue. id est: quae fuerit ausa dominum proicere, linquere.

147 (154) NON REGEM pro concessione. ALIENOS deest 'sed'.

148 (155) INFAMIS periculosae. ut Horatius ⟨carm. I 3, 20⟩: 'infames scopulos Acroceraunia'. TRAMITE trames est uia transuersa. ergo in periculosae siluae uia filium dimisit expositum. proprie tamen trames est uia priuata, non publica, id est quae paucis cognita unumquemque ad agrum proprium ducit. Sallustius ⟨Iug. XLVIII 2⟩: 'per tramites occultos exercitum Metelli anteuenit'.

159 (166) ILLA TIBI GENETRIX Hypsipylen dicit laetitiae blandimenta sensisse de luctu.

164 (171) PRIMORDIA BELLI oro uos per primordia belli. per mortem filii Argiuos adiurat, cuius obitu Thebanum ueluti sacro aliquo initiatum est bellum.

173 (188) SEV DVRAS EVEXIT PASTOR AD ARAS non Lind.
aras duras, sed pastor.

174 (189) NVNC FLVMINA QVESTV ordo: non secus spoliata parens nunc uallem, nunc flumina questu, nunc armenta mouet.

---

1 fraude peremptum **Pb** | credere **M** ‖ 2 fuisse seruatum **LPa** ‖ 3 execrandum **LM** ‖ 4 haud **Pb** | q **Pa** | Lemniades **LPb** ‖ 7 proiicere **LM** prohicere **Pb** ‖ 8 NON . . . sed *om.* **M** | pro *om.* **LPb** ‖ 9 deesset (*om.* sed) **Pb** dicet **Pa** ‖ 10 INFAMES **LPb** | periculosos **L** | ut ait **Pb** ‖ 13 *post* uia **L** *inseruit*: quod est tramite, *post* filium **Pa**: quod trames, **Pb**: qui trames dicitur | reliquit expositum **Pb** | tamen *om.* **Pb** ‖ 15 dicit **P** ‖ 18 GENITRIX **LP** *om.* **M** ‖ 20 BELLI *om.* **M** | oro . . . belli *om.* **Pb** | nos **M** ‖ 21 filios *corr. in* filii **M** | argiuus **P** | obitum **Pb** ‖ 22 uelut **LPa** | aloquio **Pa** | uitiatum **Pb** ‖ 23 *schol. om.* **M** ‖ 25 QVAESTV **L** om. **M** ‖ 26 questu flumina **Pb**

178 (193) CVLTVSQVE TONANTIS infulas dicit, quibus ornatus incesserat, quia Iouis erat sacerdos.

180 (195) CAESARIEM nouo sermone caesariem posuit pro barba. supra uultum filii sui et comam misit et barbam.

182 (197) ALIO TIBI PERFIDE PACTO datur enim sacerdotibus dolor immensus. ut Virgilius ⟨Aen. II 745⟩: 'quem non incusaui amens hominumque deumque'.

184 (199) LIBARE DEDISSES libatio duabus rebus expeditur: lacte et sanguine. unde Virgilius ⟨Aen. V 78⟩: 'duo lacte nouo, duo sanguine sacro', quod alterum eorum alimonium sit uitae retinendae, alterum uirium continendarum, quia uita hominum his rebus iuuatur, eaque propterea sepulturae commendari solent, ut societate parta curationis lucis amissae posteritas defectionis honoretur. unde et flores sparguntur in honorem mortuorum infantium. unde Virgilius ⟨Aen. VI 884⟩: 'purpureos spargam flores animamque nepotis'. ergo numerat Ioui Lycurgus debuisse crinem suum cum primitiis filii pubescentis barbae templis libare.

186 (201) FERAT HAEC QVAE DIGNIOR VMBRA EST id est: quoniam preces meae uel uota nihil ualuerunt, quod seruabatur aris, mittatur exsequiis.

188 (203) EXCLAMAT crepitu sonat. omnis enim clamor sonus est. INSANOS impatienter dolentes uel dolore furiatos.

I. p. 207 190 (205) INTERCLVSERE NEFASTO ne ardens filii funus parentes aspicerent.

---

1 *schol. 178 post schol. 180 praeb.* **P** | insidias **Pa** | quibus *om.* **Pa** ‖ 2 Iouis *om.* **LPa** ‖ 3 Caesariem sui nouo sermone usus **Pb** ‖ 4 pro . . . supra *om.* **Pb** ‖ 6 PERFIDE PACTO *om.* **M** | datus **Pb** dat **Pa** ‖ 7 inmensus **P** *corr. ex* inmensas **M** ‖ 8 deorumque **L** d'oqȝ **Pa** ‖ 11 eorum] aliorum **MP** ‖ 12 uitę continendę **Pb** ‖ 13 eamque . . . commendare **LPb** ‖ 15 amisisset **Pb** ‖ 16 infantum **LPa** ‖ 17 unde *om.* **Pb** | purpureosqȝ **Pb** ‖ 18 anim. nep. *om.* **L** ‖ 21 QVAE . . . VMBRA *om.* **M** | EST *om.* **P** ‖ 23 mutatur **Pa** ‖ 24 *schol. 188 et 190 om.* **M** ‖ 25 inpatienter **Pa**

195 (210) PALLENTIQVE CROCO epitheton hic genus croci non expressit. neutro enim genere nuncupatur. Sallustius: 'in qua crocum gignitur'. Virgilius ⟨georg. IV 182⟩ 'crocumque rubentem' masculino genere dixit poetice.

196 (211) ET ATRI SANGVINIS duas res mittit: unam, quae nutrit animam, id est lac, alteram, qua constat, id est sanguis. nec mirandum, quod sanguinem ad inferos placandos intulerit. nam sanguis proprie uidetur animae esse possessio, unde 'exsangues' mortuos dicimus.

197 (212) CYMBIA pocula nauibus similia, ut et ipsa nominis figura indicat diminutiue a cumba dicta.

198 (213) TVM SEPTEM NVMERO TVRMAS ordo: tum septem numero turmas uersis ducunt insignibus.

199 (214) SVRGIT EQVES id est: equis sedentes reuersis peditibus.

200 (215) SINISTRO ORBE quia nihil dextrum mortuis conuenit. ut funeribus absoluantur, dextro orbe redeunt [milites, ut resoluantur. hoc ideo finxit, ne exsequiis implicentur, ut dextro orbe redeant].

201 (216) INCLINANT PVLVERE FLAMMAS flammarum apicem uis pulueris equorum pedibus mota flectebat.

204 (219) MOLLEM FAMVLARVM BRACCHIA PLANCTVM nunc percussionem manuum significat. planctus etenim dicitur omnis collisio. Varronis opinio est ideo mulieres

---

1 Pallentaq; **M** | croco colore **P** | hoc **LPb** ‖ 3 *Maurenbrecher II p. 92* ‖ 4 masculo **Pa** ‖ 5 poetice ET *om.* **Pb** ‖ 7 altera **Pa** alterū **M** ‖ 8 quia **L** ‖ 9 intulerant **Pb** ‖ 11 Libia **Pa** | poculi *superscr.* a **M** | et ut **M** | ut *om.* **P** ‖ 12 a cymba **L** accūba **MPa** ac uerba **Pb** ‖ 13 TVNC **L** Tu **M** | tunc **L** tu **M** cū **Pa** ‖ 14 ducentibus signis **MP** ‖ 15 Fugit equis (*om.* id est) **M** | equi **Pb** ‖ 16 pedibus **Pa** ‖ 17 ORBE *om.* **M** ‖ 18 ordine **LPa** | redeant **Pa** ‖ 19 milites . . . redeant *om.* **LPa** | hec **Pb** huius **M** ‖ 20 redeunt *superscr.* a **M** ‖ 21 PVLV. FLAMM. *om.* **M** ‖ 22 apice uix **Pb** | flebat **Pa** *corr. in* flabat **M** flāmabat **Pb** ‖ 23 FOEMINARVM **L** | BR. PL. *om.* **MP** ‖ 24 nō **P** | per planctum **Pb** ‖ 25 cons(c)ilio **P** | collisio Varronis opinione . Ideo **L**

solitas in luctu ora lacerare, ut sanguine ostenso inferis satisfiat.

207 (222) QVAMQVAM OMINA SENTIT id est quamuis nouerit calamitatem imminere immutabilem, tamen dextro orbe redeunt milites, ut exsoluant se, ne exsequiis implicentur.

209 (224) RAPTVMQVE SVIS LIBAMEN AB ARMIS unusquisque Amphiarai iussu quodcumque ex armis raptum in ignem iaciebat, ut inde expiatio fieret occisi serpentis.

212 (234) PVTRES molles.

213 (235) MVLTOQVE SOPORANT id est aqua exstinguunt.

217 (239) LVCIFER et mane oritur et uespere, sed equo mutato. quam rem sciunt sidera, quod unum astrum sit, nec falluntur sicut mortales, qui putant duos esse. poetae autem quadrigas dant soli, bigas lunae, equos singulos sideribus. eundem ergo Vesperum uult haberi. ut Horatius Vesperum pro Lucifero posuit ⟨carm. II 9, 10 sqq.⟩: 'nec tibi Vespero surgente decedunt amores nec rapidum fugiente Solem'.

225 (247) EXSPECTES laus operis.

L. p. 208 231 (253) EPHYRAEO Corinthio, ubi in honorem Palaemonis et Leucotheae ludi funebres celebrabantur. ut ait ipse ⟨IV 59⟩: 'it comes Inoas Ephyre solata querelas'.

233 (255) COLLIBVS INCVRVIS locum spectaculi describit.

239 (261) ILLIC CONFERTI id est in cohortem densati.

---

1 lacerare ua'ro ut **Pa** ‖ 3 omĩa **Pa** | SENSIT **L** *om.* **M** ‖ 4 nouerat **MP** | inmutabilē **MPa** | tantum **Pb** ‖ 5 *cf. schol. 200* ‖ 7 *schol. 209—213 om. in marg. sup. add.* **M** | SVIS . . . quodcumque *om.* **Pa** | VELAMEN **L** ‖ 8 rapitur **Pb** ‖ 9 insigne **MPa** insignem **Pb** | iacebant **M** iaciebāt **Pb** ‖ 10 Tres **P** ‖ 11 extingunt **MP** ‖ 12 LVCIFER Lucifer **L** ‖ 13 q *superscr.* ia **M** ‖ 14 sic̄ **MP** sicuti **L** | deos **Pa** ‖ 15 sodali **Pb** ‖ 16 esperidum **P** hesperidum **M** ‖ 18 decidunt *superscr.* e **M** ‖ 20 *schol. 225 om.* **M** | EXPECTES **LP** ‖ 22 et *om.* **Pa** | Leucothoes **LM** | celebrantur **Pb** | ut aut **Pa** aut ut **M** *superscr.* ut aũ ‖ 23 querulas etc. **L** ‖ 24 *schol. 233 et 239 om. in marg. sup. add.* **M** | spectacij **Pa** ‖ 26 Illi **P** | CONSERTI **L** | id est *om.* **Pb**

246 (268) SERIES ANTIQVA PARENTVM maiorum imagines proferri significat uelut ad miraculum spectantium, quia moris fuit, ut in funere praeferrentur. ut Horatius ⟨epod. VIII 11 sq.⟩: 'funus atque imagines ducant triumphales tuum'.

253 (275) INDVLGENS INACHVS VRNAE ut Virgilius ⟨Aen. Lind. p.
VII 792⟩: 'caelataque amnem fundens pater Inachus urna'.

257 (279) IVPPITER ATQVE HOSPES IAM TVNC AVRORA COLEBAT hoc est: hi, qui in oriente sunt. colitur autem in Aegypto, ubi etiam Isis uocatur. simul notandum, quod communis generis declinauit h o s p e s, cum legerimus ⟨Aen. III 539⟩: 'bellum, o terra hospita, portas'.

258 (280) NON QVI FALLENTIBVS VNDIS hoc est regali habitu et in meliore fortuna. id est: qualis fuerat, antequam deos offenderet.

259 (281) STERILEM RAPIT id est: qui fugientibus pomis uacuum prendit aera. ergo hic s i l u a m pro arboribus posuit. ut Virgilius ⟨georg. II 87⟩: 'pomaque et Alcinoi siluae'.

261 (283) NEPTVNIA TENDIT LORA PELOPS Virgilius ⟨georg. III 7⟩: 'humeroque Pelops insignis eburno'. a Neptuno enim aptatos curuli certamini equos acceperat, quorum cursu omnes anteiret. ipsis quoque Oenomaum superauit, qui a Myrtilo subposito axe cereo superatus est ab his. unde Horatius ⟨carm. I 1, 14⟩: 'Myrtoum pauidus nauta secet mare'. dicitur enim praedictus auriga a Pelope praecipitatus in mare.

---

2 uel **MP** | admirabilium **Pb** ‖ 3 praeferantur **L** preferentur **MPb** | ut] unde **L** ‖ 4 funus . . . INACHVS *om.* **Pb** | ducunt **MPa** ‖ 5 tuum *om.* **MPa** ‖ 6 ut *om.* **LPb** ‖ 8 IVPITER **L** | IAM . . . COLEBAT *om.* **M** | tum **P** ‖ 9 hii **MPb** *om.* **Pa** | aū & in **M** ‖ 11 ꝗ *superscr.* ia **M** | cōmunū geñ decliñ (*superscr.* ationis) **M** ‖ 14 im meliori **Pb** ‖ 16 steriles **Pa** ‖ 17 rapit **L** | hic ergo **Pb** ‖ 18 posuit pro arboribus **L** | unde **L** Vir **Pa** | et *om.* **Pb** ‖ 20 LORA PELOPS *om.* **M** ‖ 21 a *om.* **M** ‖ 22 aptatus **LPa** *superscr.* os **M** màctatus **Pb** | certamine **L** ‖ 23 ipsum **LPb** ‖ 24 cui **MP** | supposito **L** suposito **Pb** ‖ 26 feĉ *superscr.* secit **M** | productus **P** predictis *superscr.* u **M** ‖ 27 praecipitatus a Pelope **L**

264 (286) SPECIESQVE HORRENDA COROEBI hic est Coroebus, qui monstrum Apollinis interemit et pro omnibus se deuouit. ideo horridus id est uenerabilis, aut horrenda specie: terribili, quasi contemptor uitae mortisque.

265 (287) ET DANAE CVLPATA SINVS Danae Acrisii filia. haec cum a patre ob custodiendam uirginitatem arctius seruaretur, dicitur eius specie captus Iuppiter sese in imbrem aureum demutasse et ita in modum pluuiae Danaes sinum penetrasse. ex qua coniunctione Iuppiter Perseum edidit. unde Horatius ⟨carm. III 16, 5 sqq.⟩: 'si non Acrisium, uirginis abditae custodem pauidum, Iuppiter et Venus risissent'. Terentius ⟨Eun. 588 sqq.⟩: 'deum sese in hominem conuertisse ac per alienas tegulas uenisse clanculum per pluuium fucum factum mulieri. at quem deum! qui templa caeli summa sonitu concutit'.

266 (288) TRISTIS AMYMONE Belus Danai pater, Danaus Amymones. Amymone a Neptuno compressa Nauplion generauit, Nauplius Palameden. unde Virgilius ⟨Aen. II 82⟩: 'Belidae nomen Palamedis'.

267 (289) TERGEMINA CRINEM quia cum Hercules nasceretur, continuae tres noctes dicuntur fuisse. tergemina autem nocte non sex, sed tribus uetuste posuit, ut Virgilius ⟨Aen. VIII 202⟩: 'tergemini nece Geryonis'.

269 (291) BELIDAE FRATRES ex Belo nati Danaus et Aegyptus fratres. his cum par numerus filiorum filiarum-

---

1 CHOROEBI **L Pa** *om.* **M** | chorebi *superscr.* us **M** ‖ 3 orridus **M** horrenda **L** | uenerabili **M** ‖ 4 etiam terribili **Pb** et terribit **M** ‖ 5 ET DAN. *om.* **Pb** | CVLP. SIN. *om.* **M** ‖ 7 arcius **M Pa** ‖ 8 mutasse **Pb** ‖ 9 damne **Pb** | sinum Danaes **L** | sinu **M** sinus **Pb** ‖ 10 sed non **L** ‖ 12 misisset **L P** *superscr.* r **M** ‖ 13 se **L** | in alienas *Terentius* ‖ 14 calculum **Pa** | impluuium **L P** infiluiū *superscr.* impluuiū **M** | fucū *del.* **M** | factum fucum **Pb** | ad **Pa** ‖ 15 templi . . sonu **Pb** ‖ 16 AM.] i **M** | Belus . . . Amymone *om.* **Pb** ‖ 17 amimomis **M** | conp̄hessa **Pa** | Nauplium **L** nauphilon **Pa** naupilion **Pb** ‖ 18 naup(h)ilius **P** | Palamedem **L** ‖ 20 CRINEM *om.* **M** ‖ 21 fuisse dicuntur **Pb** | tergeminam . . noctem **Pb** ‖ 22 uestute **M** ‖ 25 Aegystus **L** egistus **M P** *cf. ad I 324 II 222*

que esset, Danaus deprehendit oraculo se ab uno Aegypti fratris filio occidendum. itaque simulauit se fratris filiis natas in matrimonii consortium | traditurum armauitque Lind. p. 2 occulte filias, coniugali nocte ut sponsos occiderent. uniuersae uoluntatem patris secutae sponsos suos occiderunt. Hypermestra sola Lynceo pepercit. a quo postea Danaus, ut oraculi fides impleretur, occiditur. inimica ergo in foedera dixit, quia dextrarum coniunctio ad discordiam profecit.

274 (296) PRIMVS SVDOR EQVIS Virgilius ⟨Aen. V 66⟩: 'prima citae Teucris ponam certamina classis'.

279 (301) ARION equus Adrasti, qui ex Neptuno et Cerere natus dicitur, humano uestigio dextri pedis.

288 (310) EVRIQVE NOTIQVE SECVNTVR equi uelocitate etiam nubila uincebantur, quasi et ipsa certarent. item Euri secuntur diuine dictum: dedit illis uotum uictoriae, sed ademit effectum.

289 (311) EVRYSTHEA id est: ad quae Eurystheus eum Lind. p. 2 mittebat. Eurystheus enim rex fuit Graeciae, Persei genus, qui Iunonis instinctu imperabat Herculi, ut uaria monstra superaret, quibus posset perire. unde Virgilius durum eum uocat dicens ⟨georg. III 4⟩: 'quis aut Eurysthea durum'. ideo durus, quia potuit ad complendum nouercale odium sufficere.

---

1 dependit **Pb** | Aegysti **L** egisti **MP** || 2 fratris *om.* **Pb** | filii danai egisti natas **M** || 3 matrimoniū **MPb** | consortium *om.* **Pb** || 4 occulta **Pa** oculto **Pb** | sponsus **Pa** *superscr.* o **M** sponsos suos **L** || 6 sola Hypermnestra **L** | Lino **L** licto **Pa** | a quo] ac **Pa** || 7 fides oraculi **Pb** | ego *superscr.* r **M** *om.* **Pa** | in *om.* **M** || 8 dixit *om.* **Pb** | que **P** q̄ **M** || 9 pfecit **Pa** *superscr.* uenit **M** || 10 *schol. 274 om.* **M** | EQVIS . . . ARION *om.* **Pa** || 11 classis . . . Teucris **L** || 12 equs **Pb** || 13 pedes **Pa** || 14 EVRI **L** | SEQVVNTVR **L** *om.* **M** | celeritate **Pb** || 15 etiam *om.* **M** | uincebat//// *superscr.* n **M** | qui **Pa** *om.* **Pb** | ipse **LP** | certaret **L** | unde et nuri **Pb** || 16 sequuntur **L** | uictoriae uotum **L** || 18 *schol. 289 post schol. 300 praeb.* **LP** *om.* **M** | quem **L** || 19 fuit *om.* **L** | Persa **L** perse **P** || 21 eum appellat durum dicens **Pb** *om.* **L** || 23 durum uocat ideo **L** | qui **P** | ad nouercale odium complendum (*om.* sufficere) **Pb**

290 (312) ALTO PER GRAMINA SVLCO id est orbita illius currus, quem ducebat. ideo, quod sessoris pondere praegrauabatur, altius infigebantur terrae uestigia.

300 (322) ASTRA INSIDIOSA periculosa, ideo quod sunt signa terribilia uisu. monebat ergo Phaethontem Sol, ut non ageret currus per australem aut septentrionalem plagam. Lucanus de Phaethonte in libro, qui inscribitur Iliacon, ita:

> 'haud aliter raptum transuerso limite caeli
> flammati Phaethonta poli uidere deique,
> cum uice mutata totis in montibus ardens
> terra dedit caelo lucem naturaque uersa'.

304 (326) OEBALIOS Laconicos.

305 (327) FVRTO adulterio furtim commisso.

306 (328) CYLLARE equi Castorum Cyllarus et Xanthus. aliter enim Virgilius ⟨georg. III 89 sq.⟩: 'Pollucis habenis Cyllarus'. sed non indifferenter iunguntur uocabulo, qui sunt uitae permutatione coniuncti. et templum Castorum dicimus, cum sit duorum. et legimus: 'Castor uterque bonus'. constat autem hunc inter Argonautas Castorem fuisse et eum omisso equorum studio remigem factum, quo tempore occasio data est, ut Cyllarus uocaretur. sed potest proprie Castoris dici. fuit enim hoc studium huic, ut Homerus asserit ⟨Il. III 237⟩: *Κάστορά θ' ἱππόδαμον καὶ πὺξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα.* Horatius ⟨sat. II 1, 26 sq.⟩ enim: 'Castor gaudet equis, ouo prognatus eodem pugnis'.

---

1 Alta **P** | SVLCO *om.* **M** || 2 cursus **P** | quia **LP** || 4 quia **LP** || 5 uisu terribilia **LP** | mouebat **P** *superscr.* n **M** || 6 aut **M** sed **L** et **Pb** *om.* **Pa** | septemtrionalem **MPb** || 7 de Phaethonte *om.* **M** | scribitur **MP** || 8 illia con **Pb** | *vide Hosii edit. p. 330* || 9 aut **M** | alter **Pb** || 10 flammāti **Pa** | phetonti **M** | pili . . . denique **Pa** || 12 lucem *om.* **L** || 13 laconios **Pb** || 15 equis **Pa** | Castoris **LPb** || 17 q̇ . . . coniuncta **M** || 18 Castoris **LPb** || 19 *ubi?* || 20 Castorem *ante* inter *posuit* **L** || 21 emisso *superscr.* o **Pa** || 22 cilaris diceretur **Pb** || 23 potest **MP** debet **L** | prope **Pa** || *24 uersum om.* **P** || 26 equi sono **LP**

310 (332) FELIX ADMETVS aut propter amicitiam Herculis aut propter receptam dictus uxorem.

313 (335) IN VIRES ADDVCTA VENVS cupido libidinis migrauit in uires.

316 (338) DE GREGE CASTALIO de Pegasi grege, qui fontem Hippocrenen Apollini et Musis dicatum ungula sua scalpsit. Neptunus enim pater quorundam equorum fertur: Pegasi ex Medusa, Arionis ex Cerere. ergo equae Admeti Persico colore fuerunt.

318 (340) ECCE ET IASONIDAE IVVENES de Iasone et Lind. p. 2
Hypsipyle duo nati sunt filii: Thoas et Euneos, quorum Thoas maternum auum nomine refert, Euneos uocatur alter ominis causa a patre nauigaturo. quorum nomina opportuno tempore poeta commemorat, hic uero, quia certaturi noti esse debuerant. adeo fraterna contentio fuit, ut nec uictus doleat nec uictor insultet.

324 (346) IT CHROMIS Chromin dicit, Herculis filium, quem constat equos habuisse Thraces, quos Hercules exstincto rege abduxerat, humanis carnibus uesci consuetos. cum multi uero exitio hoc hospites interissent, hunc Hercules, ne ab eodem circumuentus periret, equorum suorum pabulum fecit. quos filio suo habendos concessit.

325 (347) ALTER AB OENOMAO Hippodamum dicit Oenomai currus regentem. eorum enim equorum non

---

1 aut *om.* **L** | prope **P** || 2 aut *om.* **LP** | prope **Pa** | deceptum **Pa** deceptus **Pb** | ductus *corr. in* dictus **M** || 4 aures **Pa** || 6 Hippocrenem **L(MPb)** ipocrene **Pa** | ungulas suas **Pa** ungulis suis **Pb** || 7 scalpsit **MPc** produxit **LPb** ꝑduxit **Pa** | pater enim **M** || 8 persei **MP** | ex] et **MPb** | exercere **MPb** exere **Pa** | quae **LP** neq̄ **M** || 9 Admeti regis **L** | perseo **L** persi **M** perse **Pa** persici **Pb** | culoro **M** || 10 IVVENES *om.* **MP** | ex Iasone **L** || 11 Euneus **L** || 12 euneis **Pa** Euneus **L** | uocatus **L** || 13 negaturo **Pa** nauigatio **Pb** | nomina] in **Pa** || 14 tempore . . . contentio *om.* **Pa** | hic *scripsi* hi **LM** hii **Pb** | qui acceptaturi nothi **Pb** || 15 non esse **L** | adeo *om.* **Pb** | ut *om.* **Pa** || 17 HIC **L** || 18 Thracas **L** thracis *superscr.* e **M** thraciis **Pa** traces **Pb** || 20 uero **M** hoc **LPb** nõ **Pa** | hoc *om.* **LP** | interiissent hospites **L** || 22 fecit pabulum **L** \ suo *om.* **Pb**

dissimilis fama est exitio tot procorum. ideo ambigit poet quibus equis ab eo maior crudelitas ascribatur. ex utr que enim stabulo processit horrenda crudelitas.

326 (348) FRENA genus pro specie: equos en significat.

Lind. p. 213 334 (356) MANVS INSERTVS insertas manus habens.

336 (358) PHLEGRAM regio est, in qua debellati Gig tes ignitis fulminibus perierunt. φλέγειν enim Gra i g n i r e proprie dicitur.

337 (359) ANGVIS Pythonis. FRATRVMQVE HONO id est ea facta, quae reliqui dii gloria sua signant.

338 (360) QVIS SIDERA DVCAT SPIRITVS secta Pla nica dicit omnia spiritu diuino gubernari. unde Virgil ⟨Aen. VI 724 sqq.⟩: 'principio caelum ac terras camp que liquentis lucentemque globum lunae Titaniaque as spiritus intus alit'. etenim illa anima, quae uincul mundi nectit, mens et spiritus uocata est, quae dat m talium animis cunctis species motumque et uitam. Virgilius ⟨Aen. VI 727⟩: 'mens agitat molem', quae P tone attestante firmat. sed huius tractatus secretae phi sophiae magna laus Persis debetur, quod apud eam gent horum secretorum primum habita ratio est. [uel Per scilicet ille magnus praeceptor huius philosophiae.]

340 (362) VIVAT MARE ostendit poeta uiuum et ui posse dici ea, quae neque anima neque spiritu mouent

---

1 dissimili **M** | est fama **L** | ambiit **M** ‖ 2 equis *om.* **Pb** asscribit⌐/ **M** scribatur **Pa** accusabatur **Pb** ‖ 4 spicie *corr.* spicit **Pa** spem **Pb** ‖ 6 insertas **MPb** | ides *ins.* **Pb** | man habens insertas **L** ‖ 7 est *om.* **Pb** | debellati fuerunt gigant quoniam ibi ignitis periere fulminibus **Pb** ‖ 8 flexe **MPa** fleger **Pb** ‖ 9 ignire *om. spat. uac. rel.* **Pb** ‖ 10 fratrum **Pa** fratres **Pb** 11 qui *superscr.* e **M** | signat **P** ‖ 12 Quid **P** | platonia **M** 13 unde] ut **Pa** ‖ 15 lucentemque . . . astra *om.* **Pb** ‖ 18 animal **Pa** | cunctas **L** cuncta **Pa** | spẽs **P** ‖ 20 affirmatur **L** firmatur **P** *corr. in* firmat **M** | secretae *om.* **Pb** ‖ 21 materna laus **Pb** apud *om.* **L** ‖ 22 ratio habita **L** | pse **Pb** spes **Pa** ‖ 24 MARE *om.* **Pa** | po&e **M** | uiuā **MP** ‖ 25 neque[1]] nec **M**

QVAE VIA SOLES PRAECIPITET NOCTEM QVAE PORRIGAT thesis philosophica: terra elementorum omnium ima sit an suspensa, ut Lucretius, ergo utrum uoluatur caelum, quod accidit, si media est terra, quod si in imo desinit, caelum esse dicit immobile. sed tamen disputantium discordat opinio. uerum nobis dicet, si qui rite cognouit originum causas. unde Virgilius ⟨georg. II 490⟩: 'felix, qui potuit rerum cognoscere causas'.

342 (364) MVNDO SVCCINCTA LATENTI latentem mundum antipodas dicit. succincta autem pro pendenti, quia, si media est, nulla stabilitate firmatur. sed de his rebus, prout ingenio meo committere potui, ex libris ineffabilis doctrinae Persei praeceptoris seorsum libellum composui Caelius Firmianus Lactantius Placidus.

344 (366) DVMQVE CHELYN LAVRO citharoedorum disciplinam expressit, quibus mos est finito carmine coronam detractam capiti citharae subligare.

345 (367) LIMBO zona seu fascia. limbus enim proprie fascia picta dicitur, quae imis assuitur uestibus. ut Virgilius ⟨Aen. IV 137⟩: 'Sidoniam picto chlamydem circumdata limbo'. [aliter: limbus est fascia, quae ambit extremitatem uestium secundum anticum ritum, ut ⟨Aen. V 250 sq.⟩ 'uictori chlamydem auratam, quam plurima circum purpura'.]

347 (369) CERTAMINIS INSTAR speciem enim belli quadriiugum certamen adduxerat cupido uincendi.

353 (375) DICERE PELIACIS montem Pelion in Thessalia Lind. p. 2

2 ima] pene **Pb** ‖ 3 uoluitur **P** ‖ 4 desinat **Pb** ‖ 5 caelum *om.* **L** | dicit *om.* **L** | tamen **Pb** cum **LMPa** | disputanti **P** ‖ 6 nobis] ñ **M** non **P** | dic̄ **MP** | siq *superscr.* is **M** ‖ 7 unde . . . causas *om.* **Pb** | ut **Pa** ‖ 10 antipodis *superscr.* a **M** ‖ 11 si . . . de his *om.* **Pb** ‖ 12 connectere **L** ‖ 13 libelum seorsum **Pb** ‖ 14 celius **MPb** coelius **Pa** *om.* **L** | firmanus **Pb** *om.* **L** ‖ 15 CHELIM **LPb** ‖ 16 mos est *scripsi* moris est **L** mox **MP** ‖ 17 subligaret **MP** ‖ 20 ut *om.* **Pb** ‖ 21 aliter . . . purpura *om.* **M** ‖ 22 antiquum **L** antiqum **Pb** ‖ 23 uictoris **L** | quam (*om.* plurima) **Pa** habentem **L** ‖ 24 purpuram **L** ‖ 27 Ducere **Pb** *om.* **L**

esse notissimum est, prope quem deus Apollo Admeti regis pauit armenta. constat autem huius iniuriae hanc fuisse causam: fulminato Aesculapio, quod reuocare ad uitam ausus fuisset Hippolytum, pater Apollo, ubi se uidit orbatum, sagittis Cyclopas occidit, qui Iouis fulmina fabricare consueuerant. ob hoc mortalem indutus formam pecus Admeto iuxta fluuium pauit Amphrysum.

356 (378) AT HIC TRIPODVM COMES Amphiaraus scilicet. et notandum uarietatem nominum solis pronominibus separatam ille et huius. meritis tamen ille Admetus.

359 (381) ADMETO SERVMQVE MORI beneficio enim uxoris Alcestae Admetus distulerat mortem. cuius talis est fabula: Alceste Admeti uxor fuit. haec cum agnouisset uiro suo finem propinquare uitae, sese obtulit morti. quam cum exstinctam Admetus impatienter doleret, Herculis laboribus ei reducta ab inferis dicitur. eleganter ergo poeta serum mori Admeto posuit, uidelicet pro quo alter concessit in fata. unde Iuuenalis ⟨VI 652 sq.⟩: 'spectant subeuntem fata mariti Alcestim'.

361 (383) ET NOSTRAE PRIDEM CECINERE VOLVCRES sensus: etiam auium nostrarum augurio moriturum te esse praeuidisti.

362 (384) ET OS FLETV noluit dare pathos mortale numini, philosophice potius quam poetice. Ouidius idem de Apolline Coronide occisa ⟨met. II 617 sqq.⟩:

'collapsamque fouet seraque ope uincere fata
ind. p. 215 nititur et medicas exercet inaniter artes.

---

2 hanc *om.* **Pb** hanc potissimum **L** || 3 fulminato ab Ioue **L** | qui **LPa** || 4 esset **LPb** | uidet **LPa** iubet **Pb** | turbatum **MPb** urbatu **Pa** || 6 ab hoc **P** | inductus **Pb** || 7 Admeti **L** || 10 illic **L** | tantum **Pb** || 11 ADMETO] DATVR ORDO SENECTAE **L** | enim *om.* **Pa** || 12 Alceste **L** alchistę **MP** || 13 Alcestes **L** alchiste **MP** | uxor Admeti **L** | cum . . . quam *om.* **Pa** || 14 ottulit **Pb** || 17 ergo hic **LPa** ergo **M** hic **Pb** | posuit admeto **Pb** || 19 Alcesten **L** alchistin **MPa** al. **Pb** || 20 CECIN. VOL. *om.* **MP** || 21 nostrorum **Pb** | moriturus **Pa** || 23 noluit *corr. in* nolunt **M** nolūt **Pa** | mortali **LP** || 24 phisice potius **Pb** || 25 et coronide **Pb** || 26 c̄lapsāqȝ **M**

quae postquam frustra temptata rogumque parari
uidit et arsuros supremis ignibus artus,
tum uero gemitus — neque enim caelestia tingui
ora licet lacrimis — alto de corde petitos
edidit'.

369 (391) DECORA AEQVA IVGALES propter metrum 'co' syllaba breuis accipitur.

370 (392) DIVVM VTRVMQVE GENVS quia equi et auriga diuino oriuntur ex semine.

376 (398) VRITVR calidum fit siue calore atteritur.

378 (400) VESTIGIA MILLE quia illud uidebatur geri, quod adhuc non coeperat. familiare enim generosorum equorum est inquietudine pedum anticipare cursum, quorum multa stans mutat uestigia. Virgilius ⟨georg. III 84⟩: 'stare loco nescit'.

382 (404) TYRRHENVM MVRMVR tubam significat, quam Maleus, Tyrrhenorum imperator, primus inuenit, a qua opinione nec Virgilius discrepat, cum dicit ⟨Aen. VIII 526⟩: 'Tyrrhenusque tubae mugire per aethera clangor'.

386 (408) TARDIVS ASTRA CADVNT parabola per hyperbolen, quae tunc adhibetur, cum nec illa quidem, quae comparantur, ad exprimendam similitudinem posse sufficere scriptor affirmat.

391 (413) VIX INTER SESE ordo: uix sese internoscunt clamore aut nomine. aut enim confundit clamore sonum spectantium multitudo, aut frequenter increpitat, cuius fauor aduenit. utrumque autem turbationem facit.

---

1 quae . . . gemitus] &c. deinde **Pb** | temptantur obūqʒ **MPa** || 2 uidet **M** sensit **L** || 3 tunc **L** | tingi **LPb** || 4 lachrymas **P** |, petita **M** petitas **Pb** petras **Pa** || 6 AEQVA IVGALES] alias decorique, ut **L** || 7 quo **Pa** que **Pb** q̧o *superscr.* co **M** ea **L** | accipiatur **L** || 10 siue *om.* **Pa** | adterit√ **M** || 13 equorum *om.* **Pb** | quorum **M** quia **LP** || 17 Meleus **L** malteus **Pa** | *cf. IV 224* | aq̊ **M** || 20 hyperbolem **Pb** || 21 adhibebatur **Pb** || 24 inter sese noscuntur **Pb** || 25 aut[1]] & **L** | sonu **Pa** || 27 fautor **Pa** | autem] enim **Pb**

392 (414) EVOLVERE GLOBVM id est primam metam transierunt.

396 (418) REPECTIT dispergit, dissoluit.

397 (419) ALBENTES NIMBOS spumas aut sudores.

401 (423) OLENIIS Olenium Arcadiae oppidum, unde Oleniam capram fuisse uolunt, Iouis nutricem. haec cum filiis suis inter sidera recepta est, cuius sidus imbriferum
nd. p. 216 dicitur. unde Virgilius ⟨Aen. IX 668 sq.⟩: | 'quantus ab occasu ueniens pluuialibus haedis uerberat imber humum'. est enim signum hiemale Aquarium sequens. dicit igitur uerberum crebritate assiduos imbres posse superari.

nd. p. 217 408 (430) CIRCVMSPICIT OMNI id est: pro omni campo circumspiciendo facit huc atque illuc circumcurrendo.

414 (436) CHROMIS ASPER Herculis filius. Hippodamus Oenomai filius.

415 (437) SED MOLE TENENTVR ut Virgilius ⟨Aen. V 153 sq.⟩: 'melior remis, sed pondere pinus tarda tenet'.

417 (439) INCENDITVR AVRA id est equorum afflatu.

424 (446) LAXO CVM TANDEM AB ORBE id est ab exteriore gyro.

425 (447) AEQVOREVS SONIPES Arionem dicit aequoreum. ait enim supra ⟨uu. 280 sq.⟩: 'Neptunus equo, si certa priorum fama, pater'.

429 (451) LABDACIDES patronymicum significat Polynicem, cuius auus Laius Labdaci filius fuit.

432 (454) DEVIA CAMPI antiptosis est: dum in directa tendunt, in deuia obliquant.

436 (458) MORTEMQVE MINANTVR Virgilius ⟨Aen. V 230⟩: 'uitamque uolunt pro laude pacisci'.

---

1 Auoluere **Pa** ‖ 3 REPETIT **LMPb** ‖ 4 Albentis **P** *superscr.* e **M** | spuma aut sudore **Pb** ‖ 5 OLENIIS *om.* **Pa** | Olenus Achaiae *Dubnerus* ‖ 6 uolunt fuisse **L** ‖ 10 enim **M** ergo **LP** ‖ 11 uerborum **Pa** umbrarum **Pb** | crebritatem **LP** | superare **L** ‖ 12 id est] † **Pa** ‖ 16 SED *om.* **LP** ‖ 17 sed] sub **L** ‖ 19 Lasso **Pb** ‖ 21 Arionem . . . LABDACIDES *om.* **P** ‖ 24 patronomicum **MPa** ‖ 25 Labdacii **LM** | fuit filius **L** ‖ 26 in re(c)ta **P** ‖ 28 Mortem **M**

437 (459) MVLTAQVE TRANSVERSIS multa currentes faciunt per transuersa camporum.

439 (461) PHOLOEN ADMETVS ET IRIN equarum nomina sunt. supra enim ⟨u. 311⟩ sic dixit: 'uix steriles compescit equas'.

441 (463) CYGNVM de colore candenti nomen accepit. quia igneus fuit.

443 (465) IGNEVS AETHION iucunde Graeco nomini expositionem adiecit, quia Aethion dicitur de colore, unde et Hyperion, quamuis alii patronymicum accipiant. utrique tamen recte.

460 (482) RIGENTIA TENDVNT quia prensum axem re- Lind. p.
uocauit et continuit illorum cursum. rigentia autem dixit conatu tensa.

461 (483) TENET AESTVS licet uentus inflaret, tamen aestu cogente ire non poterant.

464 (486) SED THRACES EQVI dixerat enim supra Chromin, Herculis filium, equis usum Diomedis Thracis, — non illius, qui in Troiae excidio militauit, — qui humanis carnibus uescebantur.

468 (490) VICTVSQVE ET COLLAVDATVS ABISSET quia praeposuit humanitatem gloriae, ne cruentam uictoriam sortiretur, et uictus est cum fauore.

483 (505) PER TERGA VOLVTVS habenarum nexum,

---

1 Multa **M** ‖ 3 et qua **Pa** ‖ 4 sunt *om.* **L** | dicit **Pb** ‖ 6 accepit *corr. ex* accipit **M** ‖ 7 quia . . . fuit *quadrant ad ea, quae secuntur* ‖ 8 AECHION **L** achion **M** chion **Pa** ethinon **Pb** | iocunde **Pb** *man. 2* **M** | nomine **MP** ‖ 9 Aechion **L** achion **M** chion **Pa** echion **Pb** | calore **L** ‖ 10 herion *corr. in* cheperion **M** iophion **Pa** hicperion **Pb** | alii *om.* **P** | Potermenii **L** potmenii **M** *Gud.* pat^{s}memei **Pa** pt̃ memi **Pb** patronymice *Dubnerus* | utrumque **LP** *man. 2* **M** ‖ 12 rigentia . . . tensa *initio scholii praeb.* **P** | RIG. TEND. *om.* **P** | ꝗ **Pb** *om.* **Pa** | prensum] as ut in **Pa** . . . . suum **Pb** ‖ 16 urgente **L** | poterat **M** ‖ 17 EQVI . . . filium *om.* **Pb** ‖ 18 usum *om.* **M** *post* Thracis *praeb.* **L** ‖ 19 illū **MPa** ‖ 20 uescebant~ **M** ‖ 21 VICTORQVE **L** | cōlaudatus **MPa** cum laudatus **Pb** | abiisset **Pb** | que **Pa** ‖ 22 unitatem **Pa** ‖ 23 sociaretur **Pa** ‖ 24 nexu **Pb** *om.* **Pa**

qui diu uolutus per terga fuerat, liberauit, ne curru loris implicitus traheretur.

484 (506) MODERAMINE LIBER id est a rectore, qui excussus curru uoluebatur in puluere.

485 (507) PVTRI TELLVRE definitio pulueris.

486 (508) TAENARII CVRRVS Amphiarai scilicet. THESSALVS AXIS Admeti aurigas modo demonstrauit a locis
Lind. p. 219 siue | ab equis. sic Virgilius duces nauium non suis nominibus, sed intellegendos fecit dicendo ⟨Aen. V 156 sq.⟩: 'et nunc Pristis habet, nunc uictam praeterit ingens Centaurus' Sergestum significare uolens et Mnestheum. HEROS LEMNIVS unum de geminis Hypsipyles dicit, quorum alter, Thoas, iam ruerat, dum Admetum praeterire festinat.

Lind. p. 220 491 (513) QVIS MORTIS THEBANE LOCVS apostropha cum ecphonesi id est cum exclamatione, quasi crudelitate fortunae ad parricidium seruaretur.

505 (527) SAEVA MINATVR Amphiarao scilicet, qui hiatu terrae recipiendus erat.

506 (528) ARIONE CYGNVS equus Amphiarai.

507 (529) HINC VICE IVSTA id est: quomodo iustus ordo dictabat.

512 (534) SEV MARTE SOLEBAT multa enim bella Hercules per exercitum gessit, ut contra Eurystheum, contra Oechaliam, contra Troiam — unde Virgilius ⟨Aen. VIII 291⟩: 'Troiamque Oechaliamque' — nec non etiam in

---

1 quo inuolutus **L** quod inuolutus **P** | curruum **Pb** *fortasse recte* ‖ 3 a *om.* **L** ‖ 6 scilicet *om.* **Pb** ‖ 8 suis *om.* **Pa** ‖ 9 *ante* intellegendos nauium *excidisse puto* | intelligendos **L**(**Pa**) ‖ 10 Pistris **LMPb** pystix **Pa** | abet **Pa** abit **Pb** | nec **L** ni **Pa** | uictum **L** ‖ 12 de *om.* **Pa** | ipsiphile **MPa** hisiphile **Pb** | equorum **P** ‖ 13 ruant **Pb** reuerat **M** | festinant **P** ‖ 14 apostropha ... ecphonesi] uerba poetae **L** ‖ 15 hęc foneus in **M** et foneū fin **Pa** et pheni cum finiendus **Pb** | id est *om.* **Pb** | credulitate **M** ‖ 16 futura **L** funera **MP** *corr. Vollmer.* | *an scribendumst* futurum ad parricidium*?* ‖ 19 ARIONE ... dictabat *om.* **Pa** ‖ 20 id est *om.* **L** | iussus **L** ‖ 23 gessit] ergo sit **P** ‖ 24 Echaliam **L** euchaliā **MP** | unde *om.* **Pb** ‖ 25 Troiam **M** | Echaliamque **L** euchaliamque **MP** | etiam et **MPa** et **Pb** | in africam **Pb**

Africa teste Sallustio ⟨Iug. XVIII 3⟩ qui ait: 'postquam Hercules in Africa, sicut putant, interiit, exercitus eius uariis gentibus permixtus est'.

514 (536) TERRIBILE declamatio e contrario propter emphasin, quia aurum naturaliter delectare solet. ut ipse alibi: 'armaque in auro tristia'.

515 (537) SAXA FACES pugna Centaurorum et Lapitharum in cratere picta erat, qui in conuiuio efferati furore nec poculis pepercerunt. unde Virgilius ⟨georg. II 457⟩: 'et magno Hylaeum Lapithis cratere minantem'.

517 (539) ET TORTA MOLITVR hoc declamationis genus etiam alibi poeta seruauit id est laudando Adrasti pateram, qua dicit impressum fuisse Perseum Gorgonae caput tenentem, et, ut morientis Gorgonae expressius describeret uultum, ait ⟨Theb. I 546 sq.⟩: 'illa graues oculos languentiaque ora paene mouet uiuoque etiam pallescit in auro'.

519 (541) REPETITA iterum picta. unde Lucanus ⟨X 123 sq.⟩: 'cuius pars maxima suco cocta diu uirus non uno duxit aeno'.

520 (542) PHRIXEI AEQVORIS Hellesponti, ubi Helle, Phrixi soror, in mare cecidit. dicit ergo Leandrum in chlamyde pictum fuisse natantem.

521 (543) TRANSLVCET bene translucet, quia a perfectis ita pinguntur natantes, ut inter undas eorum membra perluceant. Leandri autem fabula est Ouidio referente notissima.

525 (547) SESTIAS IN SPECVLIS id est Hero, cuius poeta

---

1 teste . . . putant *om.* **Pb** || 2 in Hispania *Sallustius, uide locum* || 4 e] a **LPa** *om.* **Pb** | per emphasim **Pb** || 5 aurum *om.* **P** | solet *om.* **Pb** | ipsi **M** || 6 tristitia **Pa** || 10 cratera **M** || 12 et **L** | laudando scilicet **L** || 13 expressum **L** inpressum **Pa** || 14 ut . . . describeret] ait ex **Pa** | morientis . . . describeret] ex **Pb** || 16 petentem pene **L** pene pene **Pa** | (etiam *om.*) impallescit **Pb** || 17 iterum . . . PHRIXEI *om.* **Pa** || 18 quorum *Lucanus* | succo **LPb** || 20 Hellespontiaci **L** | (h)elles **LMP** || 22 lactentem **Pb** || 23 bene translucet *om.* **Pb** | qui **Pa** | (a *om.*) perfectius **P** || 24 amantes **Pb** || 25 autem *om.* **Pb** || 27 cui **Pb**

ex loci uocabulo nomen adiecit. Sestos enim in Propon-tidis litore locus est, de quo Lucanus ⟨VI 55⟩: 'coniungere Seston Abydo'. MORITVR exstinguitur. CONSCIVS IGNIS lumen amoris, quod Hero solabatur lucendo[, uel quod tenebat ipsa in turri].

527 (549) AT GENERVM secutus Virgilium perditorum praemia poeta seruauit. ad consolandum enim generum Polynicen ei Adrastus famulam dedit, sicut ille Sergesto seruam. ut ⟨Aen. V 284⟩ 'olli serua datur'.

Lind. p. 221 528 (550) SOLLICITAT transacto curuli certamine eos a poeta describit, quibus cursu certandum est.

529 (551) ET TENVISSIMA VIRTVS definitio, quid sit cursus. id est pars non satis admiranda uirtutis. et cum plenissime rem, quam coeperat, definiret, adiecit pacis opus. sunt etiam sacra, quae cursu celebrantur. et ut agones declararet poeta non satis esse uirtuti, adiecit nec inutile bellis id est necessarium fugae, si uincere non cedatur.

532 (554) VMBRATVS TEMPORA RAMIS id est umbrata habens tempora ciuica corona. sicut Virgilius ⟨Aen. VI 772⟩: 'atque umbrata tegens ciuili tempora quercu'.

534 (556) SICYONIVS ALCON Virgilius ⟨georg. II 519⟩: 'teritur Sicyonia baca trapetis'.

535 (557) IN ISTHMIACA id est in agone, qui Isthmia uocatur, in honorem Leucotheae et Palaemonis apud Corinthum consecratus.

---

1 Seston **L** sesto **Pa** sexto **Pb** | enim *om.* **L** | Propontide **LMP** ‖ 2 littore **LPb** | adiungere *Lucanus* ‖ 4 *post* lucendo *iter.* MORITVR **Pa** ‖ 5 uel . . . turri *om.* **MP** ‖ 6 GENER **L** ‖ 7 poeta premia **Pb** ‖ 8 ei *om.* **MPa** | sic **Pa** sic sic **Pb** | segresta **M** ‖ 9 illi *corr. ex* ille **M** ‖ 13 pars . . . uirtutis *om.* **Pa** | non] modo **Pb** | est uirtus **Pb** | et *om.* **Pb** ‖ 16 declar& **Pb** ‖ 17 id *om.* **Pa** | aduenit uel necessarium **Pb** | fugae necessarium **L** | cum **L** si ei **Pb** ‖ 18 datur **LPb** cidatur **Pa** cedatur *add. man. 2* c̄ **M** ‖ 19 RAMIS *om.* **Pb** ‖ 21 gerens **L** tegens **MPb** regens **Pa** gerunt *Vergilius* ‖ 24 id est *om.* **Pb** | istmiaca **Pa** in isthmia **M** in histimia **Pb** ‖ 25 Leucothoae **L**

541 (563) QVIS MAENALIAE Atalantes confudit historiam. hanc enim Atalanten, Hippomenis uxorem, diximus filiam Schoenei fuisse, illam autem, quae cum procis cursu contendit, Oenomai filiam, uxorem Pelopis. sed parem historiam posuit Virgilius. ille enim ait ⟨georg. IV 15⟩: 'et manibus Procne pectus signata cruentis', cum hoc constet Philomelam fecisse. sed mutauit historiam.

548 (570) DIFFIBVLAT noue dixit.

550 (572) LAETITIA id est pulchritudo seu uenustas.

551 (573) DETERIORA GENIS uestitus pulcher uidebatur, sed pulchrior factus est nudus. latuit uultus comparatione membrorum. nudato enim corpore membrorum pulchritudo uenustatem uultus obnubit.

553 (575) PALLADIOS id est oleum.

561 (583) SEGNIOR deterior. Lind. p.

562 (584) IVXTA aut talis aut iuxta.

563 (585) INDVXERE PALAESTRAE rem naturalem expressit. cito enim genae barbae lanugine uestiuntur ex calore palaestrae et exercitatio ipsa urget corpora.

564 (586) DESERPITQVE GENIS incipit a coma discedere.

---

1 Qui **Pa** *om.* **L** | Atalantae **L** atalantis **M** al'chabantis **Pa** atlantis **Pb** | confundit **L** | *cf. schol. VII 267* ‖ 2 Atalantem **LMPa** atlantem **Pb** ‖ 3 Siconei **L** sichonei **MPa** sitonei **Pb** | qui **L** ‖ 4 uxorem pelopis hippomenis **M** *om.* **P** ‖ 5 posuit secutus **MP** ‖ 6 Progne **LMP** ‖ 7 philomenam **MPb** | *post* historiam **Pb** *praeb. haec:* nomen adiecit. fabula talis est. leander et hero abideus et sestius fuerunt inuicem se amantes sed leander et hero natu uenerunt consueuerant per fretum hellesponticum quod seston et abidon ciuitates interfluit de quo et h' dicit. cum ergo iuuenis oppssi tempestate ad puellam delatum cadauer fuisset illa se precipitauit turri. *cf. schol. 525 et myth. II 218.* **Pa** *praebet initium schol. 525:* Sextias . . . adiecit, *deinde partem huius scholii posteriorem:* cum ergo . . . e turre ‖ 8 dissibilat **Pb** | dixit: proiecit a se **L** | *post schol. 548 schol. 553 praeb.* **LMP** ‖ 9 siue **Pb** ‖ 10 genus **MP** | pulchre **M** pulcer **Pa** pulchrer **Pb** ‖ 11 pulcrior **Pa** | nudus *om.* **Pb** ‖ 12 membrorum comparatione **L** | pulcritudo **Pa** ‖ 13 obnubilat **L** ‖ 14 Pallidios **M**(**P**) ‖ 16 aut[1] . . . iuxta] non longe **L** ‖ 18 et ex **LMP** ‖ 19 exercitatione ipsa aggrauantur **L** ipsa exercitatio augurii & **Pb** | auget*?* ‖ 20 comis **MP** GENIS **L** | coma **MP** genis **L**

siue deserpit: 'de' abundat. haec enim praepositio aut addit aut minuit aut mutat. FATETVR id est non apparet. quasi sub intonsa coma lateat genarum lanugo

565 (587) CITATOS ueloces.

567 (589) DOCTO non fortuito, sed per artem meditato.

570 (592) BREVEMQVE FVGAM breui fuga fiduciam uelocitatis explorant. NECOPINO FINE quia incerta meta est, immo nulla, cum crebro saltu excurritur. incertus enim modus currendi est, cum unusquisque saltus habita uoluntate praeludit. id est currebant cito redeuntes, quod solent cursui se praeparantes facere. ut ipse de equis superius ⟨378 sq.⟩ ait: 'pereunt uestigia mille ante fugam'.

574 (596) CYDONVM Cretensium.

578 (600) SIVE PVTANT ad maturitatem ceruorum rettulit.

579 (601) CONGREGAT sic Virgilius ⟨georg. III 369⟩: 'confertoque agmine cerui'.

ad. p. 223 581 (603) MAENALIVS Parthenopaeus Arcas, quia Maenalus mons Arcadiae est. ut ipse inferius ⟨585 sq.⟩: 'a uertice crinis Arcados' id est Parthenopaei.

[588 (610) NEQVIQVAM quia moriturus.

589 (611) LIBER NEXV id est crinis, quia solutus est. crinis: subaudi Parthenopaei.]

596 (618) ARMA FREMVNT id est minantur.

600 (622) OCVLOSQVE MADENTES id est lacrimis plenos.

---

1 siue de **Pa** suam **Pb** | habundat **M** habunt **Pa** | hoc .. proposito **Pb** || 2 non *om.* **Pb** || 3 sub uiciosa coma **Pb** || 7 explorat **LP** | qua **L** || 8 nulla est **Pb** | excurrunt **Pc** || 9 est currendi **L** | habitus **Pb** a linea *Dubnerus* || 10 uoluntate *om.* **Pa** | praeludunt **LP** | cito redeuntes currebant **L** || 11 efficere **MP** | ut] ait **M** || 12 pereant **M** | nulla **M** || 13 Cidonum uero **P** || 14 PVTANT *om.* **L** | puritatem **L** || 15 retulit **MPa** || 16 sicut **Pb** || 17 conferto **MP** || 18 Menelaus **Pb** | Parth. . . . Maen. *om.* **Pb** || 19 est Arcadiae **L** || 20 a . . . Arcados] crinis et arce (archa **Pb**) id est dici ipsius **P** (*om.* id est dici) **M** || 21 *schol.* *588 et 589 om.* **MP** | NEQVICQVAM **L** || 25 *schol.* *600—632* *om.* **Pa** | id est *om.* **M**

ut Virgilius ⟨Aen. V 343⟩: 'tutatur fauor Euryalum lacrimaeque decorae'.

603 (625) MERITAMQVE COMAM id est male sibi meritam, quae causam mortis excepit. retentione enim sui crinis Parthenopaei tardata uictoria est.

610 (632) TEGEAEVS Arcadius. Lind. p.

611 (633) POTENS NEMORVM Dianam potentem nemorum dicit.

612 (634) INIVRIA VOTO quia crinem tibi seruabam consecratum intonsum.

617 (639) EXILIS PLANTIS INTERVENIT AER id est paene uolat et inter plantas ipsius et terram aer medius calcabatur.

618 (640) NON FRACTO hoc est non depresso. PENDENT id est non signant uestigiis terram.

620 (642) SVSPIRIA PALMA id est anhelum laborem uictrici consolatus est palma.

622 (644) IMPROBVS IDAS propter fraudem retenti crinis.

626 (648) PTERELAS discum attulit, ad quem certarent. non tamen unus ex certantibus fuit.

628 (650) EXPENDVNT existimant.

629 (651) TVRBA RVVNT festinant.

632 (653) CAVEA STIMVLANTE id est hortantibus sociis, qui prope ipsum spectabant.

634 (656) ORBEM discum.

636 (658) HVNC RAPITE raptim mittite. CVI NON IACVLABILE interrogatiue cum despectu.

637 (659) NVLLO CONAMINE facile et sine labore.

639 (661) VIX VNVS ordo: uix promisere manus. et

---

1 lacrimarūq, **M** ‖ 5 crinis sui **LPb** | est uictoria **L** ‖ 6 Archadic' **M** archadeus **Pb** ‖ 10 consecratā intonsā **M** ‖ 11 Exilis in **M** ‖ 12 et *om.* **Pb** | palamtam **Pb** ‖ 14 (*om.* non) indrepesso **Pb** ‖ 15 significat **Pb** ‖ 18 retenti criminis **M** centi cippum **Pb** ‖ 20 adtulit **LM** ‖ 22 Et pendunt **M** | aestimant *Kohlm.* ‖ 23 Turparunt **Pb** ‖ 24 id est *om.* **L** ‖ 27 NVNC **L** ‖ 30 ordo est **Pb** | permisere **L** prouisere **Pb**

notandum, quare 'unum' dixerit, cum alterius etiam nomen adiecisset. sed hoc secutus Virgilium fecit. ille enim ait ⟨Aen. IX 544 sq.⟩: 'uix unus Helenor et Lycus elapsi'.

640 (662) MAGNI TENVERE PARENTES ne parentum suorum uiderentur minuisse uirtutem.

id. p. 225 644 (666) LVCE MALA PANGAEA FERIT terribilis splendoris ictu ferit. Pangaea mons est Thraciae. unde Lucanus ⟨I 679 sq.⟩: 'uideo Pangaea niuosis cana iugis'.

645 (667) MVGIT clipeus scilicet.

647 (669) IN SE OCVLOS populi uidelicet.

649 (671) ASPERAT ne, dum iaceret, laberetur. VERSAT considerat. circumuersabat enim Phlegyas discum, ut colligeret, quam partem lateris eius haberet in digitos, quam bracchio retentans alae subderet.

653 (675) SACRA id est agonem Iouis Olympici, qui circa Alpheum fluuium Pisarum celebratur. cuius ripas solitus erat Phlegyas disco transire. secundum Alpheum autem Olympicum exerceri certamen etiam Virgilio teste cognouimus. ait enim ⟨georg. III 19 sq.⟩: 'cuncta mihi Alpheum linquens lucosque Molorchi cursibus et crudo decernet Graecia caestu'.

657 (679) SED CAELO DEXTRAM Phlegyas discum iaculatus est modo ostentationis gratia, non causa certaminis, et in altum uoluit potius quam in latitudinem iaculari.

658 (680) COLLECTO SANGVINE collecta uirtute.

660 (682) SIMILISQVE CADENTI ad uisum rettulit.

---

1 quasi **Pb** q̃ꝫ **Pa** | unus **Pb** | dixit **LPb** | alteri **Pb** || 2 adiecit **L** || 3 Helenus **Pb** || 4 nec **Pa** || 5 ipsorum **Pb** || 6 FERIT *om.* **Pb** | terribili splendore percutit **Lm** || 10 scilicet **Pb** || 11 ASPERAT asperum facit ne **L** || 12 enim *om.* **Pa** || 13 laboris **Pb** | digitis **L** || 14 brachia **P** | retentas **M** recentant **Pa** | sideret **Pb** || 16 pisa **Pa** | celebrabitur *superscr.* a **M** || 17 transcire **Pb** transicere? | autem Alpheum **L** || 18 autem *om.* **MPb** | olimpiacum **M** | exercet **Pa** | etiam *om.* **L** euā **Pa** euan **Pb** || 20 cursibus . . . caestu *om.* **L** c. e. c. d. g. c. **M** ee. ed. g. c. **Pa** et eius **Pb** || 22 CAELVM METITVR DEXTRA **L** | dextra **P** | iaculatus est discum tantummodo **L** || 24 in *om.* **LPa** | latum **L** | altitudinem **LPb** || 25 uarietate **Pa**

661 (683) CRESCIT IN ADVERSVM id est in altitudinem, quae ascendenti aduersa est disco, quia necesse est, ut omnes ascendentes res altitudinis nimietate lentescant. EXHAVSTVS AB ALTO id est consumpto impetu, quo missus fuerat.

662 (684) IMMERGITVR ARVIS de grauitate casus altitudinis | mensura monstratur. Lind. p. :

664 (686) SOLIS OPACA SOROR sic sibi insana hominum et stulta persuasio uindicat, quod carminibus caelo luna eripiatur. quam opinionem Virgilius secutus ait ⟨ecl. VIII 69⟩: 'carmina uel caelo possunt deducere lunam' et alibi ⟨georg. III 391 sq.⟩ significat eam inductam esse uelleribus dicendo: 'munere sic niueo lanae, si credere dignum est, Pan deus Arcadiae captam te, Luna, fefellit', si credi fas est de tanti numinis maiestate ad amorem Endymionis descendisse, quod lex sphaerae et cursus astrorum motusque non patitur. PROCVL AVXILIANTIA ad opinionem hominum rettulit, quod arbitrentur auxiliari lunae deficienti, si aera percutiant.

667 (689) MOLLE TVENTI despicienti, contemnenti. id est: quasi cum facile esset Phlegyam iactu superare.

668 (690) MAIORQVE MANVS SPERATVR IN AEQVO id est maiore uirtute opus esse in longitudinem quam in altitudinem iaculaturo.

669 (691) ATQVE ILLI EXTEMPLO ordo: atque illi subito uenit Fortuna, cui dulce est fiduciam immodicae uirtutis auferre.

---

2 ascendenti . . . nimietate *om.* **Pa** | aduerso (*om.* est) **M** || 3 res ascendentes **LPb** || 4 sumpto **Pb** || 6 Inmergitur **M** || 8 sibi] igitur **Pb** | insania **P** || 9 lunam caelo **L** || 10 eripiant **L** eripiat **Pa** | executus Virg. **L** || 11 carminib. *corr. in* carmina **M** | possit **Pb** || 12 significauit **Pb** || 15 maiestatem **Pb** || 16 dindimionis **Pa** dindimoris *superscr.* t dindimionis **M** | Endymionis . . . opinionem *om.* **Pb** || 17 motusque astrorum **L** || 18 q *superscr.* i **M** | arbitrantur **Pa** opinantur **Pb** arbitrentur *superscr.* a **M** || 19 deficienti lunae auxiliari **L** || 20 contemnere **P** || 21 Phlegea **LMPa** flegra **Pb** | uictu **M** || 23 quam in altitudinem *om.* **Pa** || 25 ordo atque illi] id est **LPa** || 26 fortuna uenit **L** | inmodicę **M**

670 (692) FORTVNA VENIT nunc aduersa intellegendum.

672 (694) ET IAM LATVS OMNE REDIBAT iaculantem descripsit. mos enim est disco certantibus, ut nisi flexo toto corpore nequeant iaculari.

675 (697) RARISQVE EA VISA VOLVPTAS pauci ceperunt de elusi casibus uoluptatem, quod discum Phlegyas muliebriter laudatus amiserat. sed quoniam in rebus quoque seriis risus emittitur, ideo paucos exstitisse dicit, quibus Phlegyae casus laetitiam suscitaret.

676 (698) TIMIDA ARTE ὑπαλλαγή pro 'ipse timidus'.

678 (700) CASTIGAT PVLVERE LAPSVS corrigit, hoc est aspersione pulueris, ne ei laberetur, effecit.

681 (703) ET FIXA SIGNATVR quousque discus Menesthei uirtute fuerat missus. moris enim fuerat, ut locus cadentis disci fixa signaretur sagitta.

nd. p. 227 684 (706) ET | FORTVNA MENESTHEI id est timor alterius uel imitatio fortunati.

685 (707) DEXTRAE GESTAMEN hoc est: quod consueuerat etiam aliis certaminibus iaculari.

688 (710) PER INANIA SALTV ut iactum uigor corporis adiuuaret.

689 (711) SERVATQVE TENOREM manus, a qua fuerat missus.

690 (712) MENESTHEA VICTVM solet enim hoc certamine de uictoria dubitari.

692 (714) HVMEROS extremos colles, qui spatium theatri cingebant. ET OPACA THEATRI theatrum dicit

---

1 intelligendum **LPa** ‖ 2 ET IAM *om.* **MP** ‖ 3 describit **LP** | moris est enim **LPb** mons enim **Pa** | n̄tantibus *corr. in* c̄tantibus (= certantibus) *corr. in* iac̄tantibus (= iactantibus) **M** ‖ 4 corpore toto corpore **M** ‖ 5 EA *om.* **Pb** | pauci] paticirisu **M** paticiri sit **Pa** ‖ 6 q (i superscr.) **M** | dictum **MP** | Phlegeas **L** flegeos **M** phliges **Pa** phlegros **Pb** ‖ 7 seu **L** ‖ 10 ARTE *om.* **LPa** ‖ 11 corrigitur **L** ‖ 12 ei] & **M** | elaberetur **L** | efficit **LP** ‖ 13 ET *om.* **L** | mnestei **MP** ‖ 17 mutatio **Pb** ‖ 18 dextrę *add.* e **M** | consuerat **Pa** ‖ 19 aliis *om.* **Pa** | tēptaminibus **Pa** ‖ 22 a *om.* **L** ‖ 23 *post* missus *praeb.* **L**: TENOREM. iaculū ‖ 26 umeros **M** ‖ 27 ET *om.* **MP**

utrimque deductum uallium prona et supina ascensu clementi arduo lenitatem . . . . . opaca autem culmina, quia siluae summis montibus imminebant.

694 (716) POLYPHEMVS Homerum secutus est, qui dicit Cyclopem iecisse saxum in Vlixis nauem, quia impediente caecitate eam tenere non poterat.

696 (718) EXEGIT transmisit.

697 (722) VICTORI TIGRIN simili modo etiam in primo libro ⟨483 sq.⟩ de pelle dixit: 'tergo uidet huius inanem impexis utrimque iubis horrere leonem'. et notandum, quia metri necessitate tigrin accusatiuum Graecum posuit pro 'tigrem'.

699 (724) MANSVEVERAT VNGVES praecisa summitate unguium extremitas, quae nocere poterat, fuerat auro uestiente mollita.

702 (727) AVXILIVMQVE PELASGI regis Graecorum. quia gladius hic ualidus et aureus fuit.

705 (730) ET FERRO PROXIMA VIRTVS quia et caestu homines occiduntur.

708 (733) NON MOLLIOR IPSE aeque durissimus, cuius cutis hominis erat durata in boum pelles.

712 (737) NEC MEA CRVDELIS subaudimus 'esset'. minatur enim se illum occisurum, qui contra steterit, et ideo, ut ueniret hostis, optabat.

714 (739) NVDA DE PLEBE LACONVM siue a more Lind. p. 2
ceromatis ad certamina praeparata uel forti.

---

1 deductum utrimque **L** (**P**) | utrisque **Pa** utrinque **Pb** | ascensus **MP** ascensu **L** | clementi *superscr.* ł demti **M** *om.* **L** || 2 āt **Pa** || 3 que **Pa** | inminebant **Pa** || 4 est *om.* **MP** | *Od.* IX 481 || 5 saxum *om.* **LMP** *seruauit* **Pc** | Vlyssis **L** | *scribendum uidetur* AVDITAE quia imp. caec. eam cernere n. p. | inpediente **M** || 6 potuit **Pb** || 8 tirin **MPa** tigrim **Pb** | etiam] est **Pb** || 10 inpexis **M** || 11 quod **LPb** | metri causa **Pb** || 17 huic **LP** | et arcus **M** *om.* **Pb** || 18 et *om.* **Pa** | aestu **P** || 20 IPSE *om.* **MP** || 21 imbouum pelle **Pb** || 22 esse **Pa** || 23 enim] nõ (= uero?) **Pa** | et *om.* **L** || 24 ut *om.* **LMPb** | uenire **LPb** uenerit **MPa** | hostes **L** hospitas *superscr.* hostis **M** || 26 fortia **L**

716 (741) SED SOCII FRETVM id est Lacones. POLLVCE MAGISTRO deus enim Pollux hoc exercitio, dum inter mortales esset, delectabatur. et hunc Alcidamas induit.

719 (744) MATERIAE SVADEBAT AMOR ut doceret, quod delectabatur.

721 (746) NVDVMQVE AD PECTORA PRESSIT id est complexus est fouendo. poeta morem ceromatis executus est describendo. nudum hic alii fortem intellegunt.

722 (747) RIDETQVE VOCANTEM prouocantem.

724 (749) LANGVIDA COLLA TVMESCVNT quae languida habebat. quoniam dedignabatur certamen.

726 (751) ORA RECESSV 'habent' subaudimus 'manibus implicatis'.

731 (756) PAVLO ANTE PVER Alcidamas adulescens, qui aetatem corporis mole uincebat. id est: cuius uirtus aetatem uirilem praecesserat.

732 (757) TENER IMPETVS ANNOS id est: magna in eo ex impetu aetatis tenerae uirtutis futurae indoles cernebatur.

733 (758) QVEM VINCI aliquem ipsorum. populus enim iunioribus solet fauere. ordo ergo talis est: neque quisquam malit aliquem uinci aut tingui saeuo sanguine.

734 (759) ERECTO VOTO suspenso fauore propter incertum uictoriae exitum.

ad. p. 229 735 (760) ET VTERQVE PRIOREM id est: utrique sperabant, quod ab alterius manu certamen inciperet. unde

---

1 Set **Pa** *om.* **L** ‖ 2 POLLVCE . . . induit *in* **LMP** *post schol. 719 secuntur* ‖ 3 Alcidama **LMP** ‖ 5 MATERIEM **L** Materia **M** | suadebat *corr. ex* debet **M** | doceret *om.* **Pa** | q̧ *corr. in* quo **M** ‖ 7 AD . . . PRESSIT *om.* **MP** | id est *om.* **Pb** ‖ 8 (est *om.*) effouendo **Pa** ‖ 9 intelligi uolunt **LP** ‖ 10 *schol. 722 om.* **Pb** ‖ 11 LANGVIDA . . . habebat *om.* **Pb** | TVMESCVNT *om.* **MPa** | qui **L** ‖ 12 quando **P** ‖ 15 adolescens **LMP** ‖ 16 ętatis **Pb** ‖ 18 TENER . . . tenerae *om.* **Pb** | magna meū *corr. in* magnanimū **M** | in eū **Pa** ‖ 22 est talis **Pb** ‖ 23 uinci *om.* **P** | tingi **LPb** | saeuo] seu **Pa** sub **Pb** ‖ 26 ET *om.* **MP** | utrūque **Pa** | uterque sperabat **Pb** ‖ 27 manus **MPa**

Lucanus ⟨VII 462, 464⟩: ‘inde manum spectant: tempus quo noscere possint, ... facturi, quae monstra forent’.

739 (764) HEBETANTQVE TERENDO uanis ictibus caestuum acumen obtundunt. [EXPLORANT considerant fortitudinem caestuum.]

740 (765) DOCTIOR HIC Alcidamas. DIFFERT ANIMVM spiritum seruat.

741 (766) VIRES DISPENSAT id est paulatim erogat. AT ILLE NOCENDI Capaneus in aduersarii nece profusior.

743 (768) SINE LEGE sine artis lege. artis ipsius lex est, ut una manus reuersa alteram feriat. consumpsit ergo ambarum manuum ictum et perdidit.

744 (769) PROVIDVS ASTV sagacitate.

745 (770) HOS REICIT ICTVS refundit, eludit, euitat.

746 (771) INTERDVM NVTV CAPITISQVE CITATI ueloci capitis motu.

748 (773) INSTAT GRESSV ut caueret ictus certaminis, anteibat pede, facie recedebat. quod ipse ait supra ⟨u. 726⟩: ‘tuto procul ora recessu’.

749 (774) INIVSTIS non aequis, quia Capaneus erat fortior. ergo frequenter quamuis eum pateretur, tamen aliquando commotus attemptat.

750 (775) EXPERIENTIA ars experimento collecta.

753 (778) FRACTA diuisa.

759 (784) NESCIT quia ictum furore non senserat.

761 (786) ET SVMMO MACVLAS IN VELLERE VIDIT quia Lind. p. 2
laneos pentadactylos habent sub caestibus, qui eminent

---

2 possunt **Pb** possent *Luc.* | facturimq; *corr. in* fatorum quae **M** | monstri **P** | fuera(n)t **P** ferant **LM** || 3 cestiū **MPa** cestuq; **Pb** || 4 EXPLORANT . . . caestuum *om.* **MP** || 6 HIC DIFFERT ANIMVM **L** | animā *superscr.* ū **M** || 8 id est *om.* **L** || 9 profusior nece **Pb** || 11 artis[2] *om.* **Pb** || 14 ACTV **L** || 15 HOS *om.* **MP** | effundit **MP** | e(t)ludis **P** || 16 INT. *om.* **MP** | CAP. CIT. *om.* **MP** | uelocis **LMP** || 22 eum] enim **LPa** ei **Pb** | tamen *om.* **Pa** || 23 adte(m)ptat **MPa** || 26 non *om.* **M** || 27 ET *om.* **L** | MAC. . . . VIDIT *om.* **MP** || 28 pentodactylos **LP** pentodactit **M**

supra bracchia. alii autem uolunt poetam de barba dixisse.

764 (789) PRAECIPITATQVE RETRO uerso gradu cogit aufugere.

766 (791) RAPIVNT CONAMINA VENTI excipiunt sine frustrantur. id est in uacuum minarum eius impetus perierunt.

768 (793) MORTES quasi singuli ictus Capanei singulas mortes afferrent.

770 (795) ADVERSVS FVGIT ita Alcidamas aduersus cedebat furori, ut nunquam fugiens uideretur. graue enim uiro forti crimen est terga dedisse certamini.

Lind. p. 231 775 (800) DE PVPPE a gubernatore. nam pertica est quaedam in naui, quam hortator remigum tenet. quam si incusserit, remiges non desinunt; si deposuerit, quiescunt a labore. hanc Plautus casteriam nominauit in Asinaria ⟨u. 513⟩: 'quin pol si reposui remum, sola ego in casteria'.

776 (801) IAM VOX CITAT ALTERA REMOS quia primo signo cessatum fuerat a labore, uox sequens denuo remiges excitauit.

777 (802) ECCE ITERVM postquam paululum quieuerunt, rursus ineunt pugnam. IMMODICE uiolenter, quasi qui excesserit modum. uenientem Capaneum eludit Alcidamas. EXIT euitat, declinat.

778 (803) EFFVNDITVR ILLE Capaneus.

779 (804) ALIO PVER IMPROBVS ICTV Alcidamas. improbus magnus. alio ictu, quia iam illum supra percusserat.

---

1 brachia **LMP** | de parbara **M** ‖ 5 CON. V. *om.* **MP** ‖ 8 Mortesque **Pa** ‖ 9 afferent **M** ‖ 10 AVERSVS **LPa** | alcidama **M** alcidana **Pa** | auersus **LPa** ‖ 14 quedam ẽ **Pb** ‖ 15 desint *superscr.* u **M** ‖ 16 casteriam Plautus **L** | casterinam **MPa** | asirinã **M** ‖ 17 quando pol **P** ‖ 19 IAM *om.* **MP** | CIET **L** ‖ 22 paulum **LPb** ‖ 23 incunt *corr. in* iniciunt **M** | Inmodice **MPa** inmodicam **Pb** ‖ 24 excusserit **M** | elidit **L** ‖ 25 deuitat **Pb** ‖ 27 IMPR. ICTV *om.* **MP** ‖ 28 supra illum **L**

780 (805) IMPALLVIT IPSE SECVNDO etiam ipse est felici euentu perterritus, ne post secundum uulnus iratum Capaneum ferre non posset.

784 (809) ITE ORO SOCII separatim et suspense legenda sunt. quae locutio conuenit attonitis et iratis. attonitis, ut hoc loco, et Virgilius ⟨Aen. II 733⟩: 'fuge, nate, propinquant'.

793 (818) RAMVM palmam. THORACA qui erat palmae praemium.

794 (819) LICEAT exclamatio irascentis indignatione permixta.

798 (823) ET VICISSE NEGANTEM ne ab intentione occidendi Alcidamam tardaretur, negat se uicisse Capaneus.

802 (827) ANGVNT stimulant.

804 (829) LABORES artis peritiam.

805 (830) VNCTA PALES palaestrae studium. bene addidit uncta ad discretionem pastoralium certaminum et luctationum naturalium. Virgilius ⟨georg. II 531⟩ de pale rusticorum: 'corporaque agresti nudant praedura palaestra', alibi ⟨Aen. III 281 sq.⟩ de artis palaestra: 'exercent patrias oleo labente palaestras nudati socii'.

808 (833) FELICESQVE DEO quia semper uictor exstitit. deo monstrante: Mercurio intellegimus. ipse enim deus huius artis inuentor est. ut Horatius ⟨carm. I 10, 3 sq.⟩: 'et decorae more palaestrae'. felices palaestras peritas

---

1 Inpalluit **M** || 4 *schol. 784 om.* **M** | ORO SOCII *om.* **P** || 5 adtonitis **Pa** || 6 et *om.* **Pb** | Euge **L** | nate fuge **P** || 8 quę **Pb** || 10 ad indignationem **Pb** || 12 ET VICISSE *om.* **MP** || 13 Alcidamanta **L** | tanta daretur **P** | negat . . . LABORES *om.* **Pb** || 15 LABORIS **LM** || 16 PALES *om.* **Pa** || 17 addidit *om.* **MPb** || 18 luctationem **LPa** luctationes **M** luctantium **Pb** | naturalem **L** naturales **M** naturalis **Pa** naturalium **Pb** | de palaestra **LPb** || 20 de aeris palestras **Pb** de areis **Pa** *om.* **L** || 21 exercent . . . labente *om.* **P** | palaestras *om.* **Pb** | sociis **P** || 22 uictor semper **L** || 23 Mercurium **L** | intelligimus **LMPb** intelligamus **Pa** || 24 deus *om.* **LP** | fuit **L** | ut *om.* **LPb** || 25 perita **Pa** *corr. in* perite **M** *om.* **L**

dixit, ut Virgilius <Aen. IX 772 sq.>: 'quo non felicior alter unguere tela manu' id est peritior.

d. p. 232 811 (836) PATRIVMQVE | SVEM Calydonii apri pellem. LEVAT spoliat.

812 (837) MEMBRA CLEONAEAE Cleonae ciuitas Corintho uicina.

813 (838) NEC MOLE MINOR magnitudine corporis non inferior.

814 (839) EXIT proceritate corporis humanam formam uidebatur excedere.

815 (840) SED NON ILLE RIGOR Herculis scilicet.

816 (841) EFFVSAQVE MEMBRA plana, non torosa. SANGVINE LAXO cutem enim fluentem mollior sanguis effecit.

817 (842) INDE HAEC AVDAX FIDVCIA quia proceritati Agyllei nullum animi neque membrorum inerat robur.

820 (845) DIFFICILES duri, asperi.

824 (849) TVM MADIDOS infusos oleo, non sudore.

826 (851) VARA inflexa paululum crura seu foris extensa. ut Horatius <sat. I 3, 47>: 'hunc uarum distortis cruribus'. quos uulgo uascos uocant. DEDVCIT IN AEQVVM deflectit, ut sibi aequet. ASTV per artis fiduciam.

828 (853) SVMMISSVS TERGO inclinans dorsum suum, ut se Tydeus inflecteret.

830 (855) VRGENTES prementes.

832 (857) REDITVRA SVB AVRAS si uentorum flatus admitterent.

---

1 ut *om.* **Pa** ‖ 2 stringere **L** ‖ 3 calidoni **MP** ‖ 5 MEMBRA *om.* **MP** | Cleoneus **MP** | eleona **Pb** ‖ 7 non *om.* **M** ‖ 9 EXIT] ex **LPa** | fortunam **L** ‖ 13 sanguis mollior **Pb** ‖ 14 efficit **LPb** ‖ 15 audax hec **M** | proceritate **M** ‖ 16 animi neque] aīeqꝫ **Pa** animę **Pb** | membrorumqꝫ et erat **Pb** ‖ 18 TVM *om.* **MP** | infuso sole **MP** ‖ 19 paululum flexa **L** ‖ 22 AEQVAM **L** equ/// **M** | deflectit ut s. c. q. i. **Pb** | uastus **M** | per artis **M** sperantis **LPa** asperantis **Pb** ‖ 24 terga **Pb** ‖ 25 nō flecteret **Pa** ‖ 26 urguentes **Pa** ‖ 28 amitteret **P**

835 (860) FRONTEMQVE HVMEROSQVE LATVSQVE polysyndeta sunt.

847 (872) CASTIGATA composita seu potius maculis Lind. p. 2 asperata. NON INTEGER ILLE Agylleus. et subaudiendum 'uiribus non integer'.

848 (873) EFFETVS uiribus fatigatus.

849 (874) HARENAS quas in eum Tydeus ingesserat.

852 (877) NON VALVERE POTIRI id est: neuter ualuit incepta perficere.

855 (880) CONDIDIT celauit, quia sub ingenti Agyllei corpore exiguitas Tydei celata est.

857 (882) SVSPENSVS AGER definitio est speluncae. siue ad naturam terrae rettulit, quae dicitur in medio aere suspensa, siue quod intrinsecus uacuant terrae uenas, qui metallum aliquod quaerunt.

860 (885) INDIGNANTEM ANIMAM dicunt philosophi indignari animas, quia inuitae de hac luce discedant. unde Virgilius ⟨Aen. XI 831⟩: 'uitaque cum gemitu fugit indignata sub umbras'. PROPRIIS NON REDDIDIT ASTRIS ingens expositio est, quomodo uel quare animae ad astra redeant, postquam exutae fuerint nefando corpusculo. et non solum bene meritorum, sed etiam sontium illuc feruntur, ut aut pro uitae pretio optima mercede lucis aeternae donentur aut pro male commissis ab ipsis astris stellisque puniantur atque consumantur, non quidem ut pereant, sed ut affligantur. et ideo ab his puniuntur secundum Pythagoram, qui ait animas bonorum uirorum in stellas posse reuerti. Virgilius ⟨georg. IV 225 sqq.⟩:

---

1 FRONTEMQVE HVMEROSQVE *om.* **Pa** | LATVSQVE *om.* **LPa** | polisintecta *corr. ex* polisiniecta **M** poly sy nt hetas (*om.* sunt) **Pa** polisintentō (*om.* sunt) **Pb** || 3 potius *om.* **Pb** | musculis **Pb** misculis **Pa** || 5 non] ut **Pa** | integris **L** || 6 effectus **P** || 7 Tydeus in eum **L**(**Pb**) || 8 nec **Pb** | eualuere *Statius* | POTIRI *om.* **MP** | neutri **Pb** || 11 est caelata **L** || 12 est *om.* **L** || 13 in *om.* *superscr.* **M** || 14 quę **M** || 15 aliquod *om.* **Pb** || 16 indignare *superscr.* i **M** || 17 quod **LP** | ut **L** || 19 umbram **Pa** || 20 quomodo *om.* **Pa** || 21 fuerunt **Pa** | et] ut **L** || 22 ferantur **L** || 23 aeternae lucis **LP** || 26 ut *om.* **L** | ipis **Pa** || 27 uirorum *om.* **Pb**

'scilicet huc reddi deinde ac resoluta referri
omnia, nec morti esse locum, sed uiua uolare
sideris in numerum atque alto succedere caelo'.

Lucanus in nono ⟨8 sq.⟩:

'innocuos uita patientes aetheris imi
fecit et aeternos animam collegit in orbes'.

ind. p. 234 861 (886) ANIMISQVE ET PECTORE SVPRA EST licet infra sit corpore.

862 (887) CVM VINCLIS ONERIQVE illius scilicet, qui eum bracchiis alligarat. ELAPSVS INIQVO subductus graui ponderi. iniquum enim graue dicimus. Virgilius ⟨georg. I 164⟩: 'et iniquo pondere rastri'.

864 (889) ET FIRMO ordo: mox latus firmo nexu implicat genua premens ad ilia.

867 (892) IMPROBVS magnus, quia, cum esset parua statura, magni ponderis alte sustulerat uirum. siue quod se maiorem nexibus implicasset.

869 (894) TERRIGENAM SVDASSE LIBYN Antaeum dicit, quem Hercules apud Simithu, Africae ciuitatem, palaestrico certamine superauit, quem cum nequiret elidere, medium corripiens bracchiorum suorum nexu confregit, quia Terrae beneficio fortior cadendo surgebat.

881 (906) QVOD SI NON SANGVINIS HVIVS si non exhaustus fuisset uiribus in Thebano campo, in quo quinquaginta insidiantes uno relicto superstite occidit.

883 (908) THEBARVM ἐπεξήγησις. quod hae plagae Thebana foedera.

---

1 scilicet *om.* **Pb** | hac **MP** ‖ 5 imi] summi **Pb** ‖ 6 et *om.* **P** *add.* **M** ‖ 7 *schol. 861 om.* **Pb** | ANIMISQVE *om.* **MP** ‖ 9 CVM ... eum *om.* **Pb** | ONERIQVE *om.* **MP** ‖ 10 et brachiis **Pb** | alligauerat **LPa** ‖ 11 enim] nō **Pa** ‖ 12 et] sub **Pb** ‖ 13 ET *om.* **Pb** | inplicat **M** ‖ 15 Inprobus **Pa** ‖ 16 magna **M** ‖ 17 inplicasset **M** ‖ 18 LIBYN *om.* **MP** ‖ 19 Sumentum **L** sūmittū **MPa** summitum **Pb** ‖ 20 cum *om.* **Pa** ‖ 21 nexū **M** ‖ 23 Quid *Statius* ‖ 26 Exegesis **L** efexegisis **M** effixigestus e͠gs sis **Pa** effegesi **Pb** | quod si **L** qd's **MPa** qui deus **Pb**

884 (909) HAEC SIMVL subaudiendum 'cum diceret'. PRAEMIA LAVDVM DAT SOCIIS uirtutis insignia.

885 (910) NEGLECTVS THORAX uetus.

887 (912) INSTRVCTI ARMIS modo sagittariorum uult Lind. p. 2 monstrare certamina id est iactum uelocium sagittarum. sed iaculatores non exhiberi permisit. commemorationem istius spectaculi dixit, sed ipsam non exhibuit uoluptatem. EPIDAVRIVS Epidaurus ciuitas est Peloponnensis equis nobilis. ut ipse in catalogo ⟨IV 123⟩: 'qui rura domant Epidauria'.

891 (916) SANGVINIS ADVERSI hostilis uel Thebani.

892 (917) CVI DESOLAVIMVS VRBES propter quem reliquimus patriam.

894 (919) ABIGANT HOC NVMINA ut, antequam proelium committatur, moriaris.

896 (921) NE LAVDIS EGENS ne inhonoratus abiret.

906 (931) LEVES PHARETRAS non inanes, sed in quibus sagittae essent haud pinnatae.

909 (934) FLVERE uenire aut procedere. NEGET OMINA CAVSIS incusat poeta eos, qui dicunt futura non portendi mortalibus.

910 (935) INSERVARE attendere auspicia. alii 'inseruire' legunt et est uerbum augurum de caelo seruatum. dicit ergo: piget nos insistere, id est non quaerimus | futura, Lind. p. 2 et ideo perit uenturi fides promissa.

911 (936) SIC OMINA CASVM omina sunt rerum futurarum signa siue bonarum siue malarum. casus autem

---

2 DAT SOCIIS *om.* **MP** || 5 iactum] latus **Pb** || 6 conmemorationem **Pa** || 7 huius **M** || 8 EPIDAVRIVS *om.* **M** | est *om.* **LMPa** || 9 ut ipse *om.* **Pa** | domitant **LPa** dominant **Pb** || 11 SANGVINIS *om.* **MP** | uel *om.* **Pa** || 14 Ambigant **MPa** | hec **Pb** || 16 NEC **LP** | nec **Pb** | inhonorus **Pa** | abiret *superscr.* o **M** || 18 aut **MP** | pinnatę *corr. in* pennatę **M** || 19 aut] uel **L** || 20 incusant poetae **MP** | qui . . . mortalibus *om.* **Pb** || 22 alii *om.* **L(Pa)** | inseruire **Pc** inseruare **MP** *om.* **L** || 23 legunt *om.* **LP** | seruato*?* || 24 id est non *om.* **MP** || 25 et ideo *om.* **M** | uentura *superscr.* i **M** | permissa **Pb** || 26 OMNIA **LPb** | omnia **Pb** | sunt *om.* **Pa** | futura **Pa**

sunt subiti prouentus. cum enim non quaerimus, quae futura sunt, nec procuramus aduersa, cum neglectu nostro improuisa proueniunt. mala, quae accidunt, casui deputamus.

913 (938) FATALIS harundinem fatalem dixit, quae futura monstraret.

915 (940) TENOREM cursum, impetum.

916 (941) ET NOTAE IVXTA RVIT ORA PHARETRAE ante ora eius cecidit, qui pharetram tenebat. ut Ouidius ⟨met. VII 684⟩ de telo: 'reuolat nullo referente cruentum'.

917 (942) ERRORE SERVNT disserunt, disputant.

921 (946) RECVRSVS soli Adrasto sagitta suum reditum pollicetur.

COMMENTARIVS IN LIBRVM VII.

Lind. p. 237 Hic liber habet indignationem Iouis contra Martem, quod bella Thebana lentius gererentur, missionem Mercurii ab Ioue ad eum incitandum, descriptionem domus Martis in Thracia cum omnibus ministris eius, allocutionem Martis ad Mercurium, allocutionem Adrasti regis ad tumulum Archemori, immissionem timoris et nimiam augurii formidinem pariterque cupiditatem ad bellum ocius properandi, conquestionem Liberi apud Iouem pro Thebanis Iouisque responsionem uindictam promittentis. sequitur descriptio catalogi exercitus Thebanorum, interrogatio Antigones, re-

1 euentus **L** ‖ 2 nec] non **L** | curamus **Pa** | negligenter uisui nostro **Pa** ‖ 3 inprouisa **MPa** | casū **Pa** casibus **Pb** | depacamus **Pb** ‖ 5 arundinē **MPa** ‖ 8 ET . . . RVIT] Ante **MP** ‖ 9 uti **Pa** ‖ 10 celo **P** ‖ 11 Errores **MPb** | SERVNT *om.* **Pa** | dixerunt **Pa** ‖ 12 Recursos **M** | Explicit liber sextus. Incipit liber septimus **Pa** ‖ 15 est indignatione **Pb** ‖ 17 a ioue **Pb** ‖ 18 eius ministris **LP** ‖ 19 ad mercurium *om. superscr.* **M** | adlocutionem **M** ‖ 20 inmissionem **M** ‖ 21 praeparandum **L** properandum **Pb** praeparandi **Pa** ‖ 23 uindictam *om.* **Pb**

›nsio Phorbantis, allocutio Eteoclis animantis exercitum, tantis belli prodigia, aduentus Argiuorum ad Thebas llocatioque castrorum, egressus cum filiabus Iocastae ad giuorum castra, admissio et conquestio de bello, Tydei atio, occisio tigrium mansuetarum, deinde ingruentis lli timoris descriptio, et hinc atque illinc uel singularia l confusa certamina diuerso casu uariaque uictoria cum scriptione et allocutionibus exsultantium ducum. Amiarai praecipue pugna describitur, circa quem Apollinis ıor et postea confessio cum dolore monstratur. re›nsum Amphiarai commendantis filium et petentis per n de uxore uindictam, hiatus terrae et Amphiarai cum nis et curru ad inferna descensio.

1 ATQVE EA CVNCTANTES describitur Iouis iracundia. Lind. p. 23
›cutio apud Mercurium, ut Iouis minas nuntiet Marti accuset eum, quod patiatur Graecos apud tumulum hemori uoluptatibus occupari, et ut eos furoris stimulis rs armet ad bellum. cunctantes morantes siue nentes.

4 CERVICIBVS dicit iracundia Iouis caelo pondus augeri hoc Atlantem queri.

8 QVA PARRHASIS Arcas a gente dicta. unde fuit | llisto Lycaonis filia, quae in ursam hoc est in septen- Lind. p. 23
ınem dicitur uersa. Lucanus ⟨II 237⟩: 'Parrhasis obli›s Helice cum uerteret axes'. Callisto ergo ipsa est, ıe Arctophylax dicitur ursa, quae nunquam oceano guitur.

---

3 collocatio **Pb** ‖ 4 eius questio **Pb** ea questio **Pa** ‖ 6 et **Pb** | atque *om. superscr.* **M** | uel *om.* **LP** | singula iam **Pb** ‖ el *om.* **Pb** ‖ 8 allocutione **M** ‖ 9 quam **LPb** q₃ **Pa** ‖ 10 et **Pb** | responsio **L** ‖ 11 et] Quis **Pa** | per eundem **LPb** ‖ uxoris (*om.* de) **Pb** | hiatus terrae *om.* **Pb** ‖ 13 inferos **L** ‖ EA *om.* **Pb** | cunctantis **MP** ‖ 15 adlocutio **M** | ad **L** | Iouis **MPb** | minas *om.* **Pa** ‖ 16 tumulum *om.* **M** ‖ 18 armaret ‖ 20 dicit *om.* **Pa** | iracundiā **M** ‖ 22 *schol. 8* **P** *praeb. hoc ine*: OCEANO id est Callisto quae . . . uersa. QVA PARRHASIS EM Arcas . . . filia. Lucanus . . . ‖ 23 in² *om.* **L** ‖ 26 in oceano | 27 tingitur **LPb**

9 ET NOSTRO PASCITVR IMBRI id est caelesti liquore, non marino ut cetera sidera. nam et sol et astra cetera aquis pascuntur oceani. nam ut ostenderet Lucanus ignes solis aquis nutriri, ait ⟨VII 5⟩: 'non pabula flammis'.

15 ISTHMIVS VMBO Isthmus est terra inter duo maria in longum porrecta. haec enim duo maria orientem occidentemque discriminant: . Ionium ab oriente, Aegaeum ab occidente diuiditur. omne ergo quod Isthmius umbo distinet — id est Achaiam, in cuius parte Pelops regnauit — duo maria circumdant, adeo ut insulam facerent, nisi utrumque pelagus interiecta terra diuideret. ideo autem umbonem montis dixit, quia eius pars erectior imminet mari.

16 MALEAE Malea promunturium est Graeciae, quod intrat mare et per quinquaginta milia introrsus extenditur. ubi unda ita saeua est, ut nauigantes persequi uideatur. unde Virgilius ⟨Aen. V 193⟩: 'Maleaeque sequacibus undis'. hoc autem promunturium a Maleo, Graeciae rege, nomen accepit: et quidquid intra se Peloponnesus includit ac tenet.

17 ILLI VIX MVROS id est fines patriae. figura. qui sunt illi? id est iuuentus Argiua. Graeci, inquit, sic litant, quasi iam uictores reuertantur ad patriam.

19 OFFENSIQVE SEDENT irati, quod eorum gratia perisset Archemorus. siue offensi occupati nouo sermone dixit. . SEPVLCRI Archemori, cui ludos funebres celebrant.

---

1 ET] Q̧ **Pa** E **M** ‖ 2 et[1] *om.* **Pa** | cetera *om.* **Pb** ‖ 3 pasci **Pa** | solis ignem aquis nutriri Lucan. **Pa** ‖ 4 ante pabula flammas **Pb** ‖ 5 Histhmus *superscr.* Istmos **M** | Isthmos **LP** | est *om.* **M** ‖ 6 longinqum **Pb** ‖ 7 ab *om.* **LMPb** | orientem **M** | ab *om.* **LMPb** ‖ 8 diuidit√ **M** ‖ 9 destinet **M** detinente **Pb** | i. qđ achaiā **M** ‖ 10 faciant **Pb** ‖ 11 diuidet√ **Pa** ‖ 14 Malea **Pa** | est *om.* **LP** ‖ 15 intra **Pb** | et *om.* **Pb** | miliaria **L** ‖ 16 et ... uidetur *corr. in* ut ... uideatur **M** | uideatur persequi **L** ‖ 18 malio rege gręcie **Pb** ‖ 19 accipit **M** | *aliquid excidisse uidetur* | (et *om.*) quod **L** quicquid **MP** | intra se *om. superscr.* **M** ‖ 20 inclaudit **Pb** ‖ 21 qđ **M** | qui sunt figura illi **Pb** ‖ 23 ibant **Pa** ‖ 24 sedet ira **M** | periisset **L** ‖ 25 nouo] mutus **Pa** ‖ 26 celebrantur **Pb**

20 SONAT ORBE RECVSSO furore tuo haec, Gradiue, fecisti certamina, ut aut disco certarent aut caestibus?

21 OEBALII Pollucis. ut supra ⟨VI 797⟩ 'Oebalio donem lugere magistro?'

22 INSANA VOLVPTAS deest 'fuerit'.

26 NVNC LENIS quasi ideo nunc Mars lenis sit, nec nostra iracundia flectitur.

29 NIL EQVIDEM CRVDELE MINOR nil illi minor, quod crudele sit, id est Marti, sed bonum et mite numen efficiam. minatur Iuppiter se mitem Martem efficere, quod scit cruento numini esse contrarium, ut mores illi, qui infreni esse consueuerant, otii languore torpescant et sit numen eius mite. graue enim malum est facientem bonum a suo instituto traducere.

32 IVS ERIT humani sanguinis aut ius aut auspicium non erit: ius potestas, auspicium frequentia.

33 OGY|GIO Thebano. una enim porta ex septem **Lind. p. 2** Ogygia nuncupatur. SAT ERIT ad excindendas Thebas.

35 LABENTEM intrantem portas septentrionis.

36 PRAETENTA circumfusa, adiacentia.

37 AGMINA NIMBORVM infinitus numerus nubium. HIATVS principium flatus, quia uenti pinguntur hiantes.

39 PROTEGIT praetegit, tuetur. GALERI pillei.

40 HIC STERILES ἐπεξήγησις: qui deus sterilis siluae. DELVBRA MAVORTIA NOTAT aspicit auium more, quae uolando aspiciunt uel notant, quibus insideant locis.

41 MILLE FVRORIBVS mille ministeriis Martis.

42 CINGITVR muratur. IMMANSVETA inrequieta | ac **Lind. p. 2** sine quiete.

---

2 de cestibus **Pa** ‖ 3 polinicis **Pb** *om.* **Pa** ‖ 6 Hec nunc lenis **Pa** ‖ 8 minor illi **L** ‖ 9 et *om.* **MP** ‖ 10 Martem mitē **L** ‖ 12 infrenes **Pb** | torpescunt **P** ‖ 13 facit enim **LMP** *corr. Vollm.* ‖ 14 bonum *om.* **Pb** ‖ 17 e **M** ‖ 18 exercendas **Pb** excidendas *superscr.* n **M** ‖ 23 pretigit **Pa** *om.* **L** p̄tegit *del.* **M** | pilei **LPb** ‖ 24 ephexegesis est **L** | deus] dr̃ **M** | steriles **MPb** | syluae *del. superscr.* siue **M** ‖ 26 aspiciunt in notam **Pa** | in quibus **L** | insidant ? ‖ 28 multatur **L** mirat⁀/ **M** muratus **Pb** | IRREQVIETA . immansueta **L** *eodem ordine* **MP** | inmansueta **MPa** | ac *om.* **L** ‖ 29 quiete . . . domus[1] *om.* **Pa**

43 LATERVM parietum id est: ab ea parte, qua murata est.

44 TECTA domus. ad descriptionem cruentae domus adiecit omnia ferro fuisse constructa, ut, ubicumque aspiceres, mortalem domum ex ipsius aedificii fabricatione cognosceres. cuius terroris speciem ut Virgilius explicaret, ait ⟨Aen. VI 552⟩: 'porta aduersa ingens solidoque adamante columnae'.

45 LAEDITVR ADVERSVM PHOEBI IVBAR offuscatur. Phoebi iubar id est solis splendor. laeditur id est splendore ferri repercutitur.

47 IMPETVS AMENS singulis ministeriis Martis epitheta nomina aptando coniunxit et finxit officiorum diuersitates, ut omnia Martis ministeriis conuenirent.

50 GEMINVMQVE TENENS DISCORDIA FERRVM mirum. geminum dixit ferrum tenere Discordiam, quae semper solet duorum inimicitia uel mortibus gratulari, siue propter fratres, quia in hoc bello maxime fratrum discordia proeliatur.

51 INNVMERIS mire numerum infinitum finxit, quippe pro peccatorum genere iam minatur supplicia diuersorum.

TRISTISSIMA VIRTVS non religionis aut pietatis causa commota. sed ideo in hoc bello tristem dixit esse Virtutem, quia parricidiis militauit.

53 MORS ARMATA SEDET quia semper eripit uitam.

56 INSIGNIBANT ornabant siue insignia faciebant.

59 PAENE ETIAM GEMITVS egregie, ut in cruenta domo omnia ingemiscentia cernerentur.

60 VBIQVE IPSVM subaudis 'Martem putares ubique simulatum', nusquam tamen hilariore uultu conspicitur.

---

1 q mirata *superscr.* u **M** ‖ 4 adspiceres **L** ‖ 5 Martialem ? ‖ 9 & uersū **MPa** | PHOEBI IVBAR *om.* **MP** ‖ 12 Inpetus **Pa** ‖ 13 adaptando **Pb** apta **Pc** | diuersitatem **LPa** ‖ 15 murum **Pb** nimirum *Barth.* ‖ 16 teneri **M** | tenere . . . mortibus *om.* **Pb** ‖ 18 maxima **Pb** ‖ 19 infinitum numerum **L** ‖ 20 minamur **MPb** ‖ 21 commota causa **P** ‖ 23 quia *om.* **Pb** ‖ 25 siue *om.* **P** | insigne faciebant templum **P** ‖ 26 Pone **P** ‖ 28 subauđ **M** subaudi **Pb** ‖ 29 simulat **L** simulatū **M** simula **Pa** similia **Pb** simul adest *Barth.* | nunquam **Pb** | (h)ilariori **MP** | uultu *om.* **Pb**

62 NONDVM RADIIS quaestionem, quae poterat commo-ri, quare adultero Marti Vulcanus habitaculum funda-sset, argutissime diuinus hoc loco poeta dissoluit. dicit im ante domum Marti aedificasse Vulcanum, quam in-riam pateretur. radiis, quia sol radiis suis magnifici gitii detector fuisse narratur. sed si ideo res male mmissa displicuit, superest, ut inueniatur carissimum umen.

63 FOEDA CATENATO haec, inquit, limina prius Vulca-ıs exstruxit, quam Martis et Veneris de Solis indicio lulterium cognouisset. quo comperto utrumque subti-ssimis deuinxit catenis atque in conuentum numinum lulteros adduxit.

65 TREMIT ECCE SOLVM adueniente Marte terra con- Lind. p. 2
ıssa est.

66 QVOD PECVS VTILE BELLIS equi Martis.

70 SVBIT CVRRV ingreditur seu aduenit. ASPERGINE spergo gutta est terrae cruente permixta.

71 MVTAT AGROS sanguine inficit, maculat, uariat siue stinguit. FLENTESQVE CATERVAE scilicet captiuorum.

72 NIX ALTA LOCVM adueniente deo omnia, quae in edio sunt, locum dare necesse est.

76 NEC TALIA MANDET si aduentum Martis talem iuxta uem casus afferret, multa de ira sua et mandatorum cerbitate minuisset.

---

1 potest **L** pote **Pa** | moueri quia **Pb** ‖ 2 adulterio **L** *corr.* adultero **M** adulter **Pa** | fundasset **L** ‖ 3 diuinis *superscr.* u | (poeta *om.*) dissoluitur dicitur **Pb** ‖ 4 Vulcanum aedificasse ‖ 5 radiis[1] *inserui* | q̧ **Pa** | suis *om.* **Pb** ‖ 6 narrabatur **Pb** | sed ıdores **Pa** ‖ 7 conmissa **Pa** | restat ut **Pb** ‖ 8 munū **Pa** | *dubito, um locus corruptus sit* ‖ 10 instruxit **Pb** | qui **L** q̧ **M** | et Vene-s *om.* **Pa** | de] dū **M** dei **P** ‖ 12 deuinxit *om·* **Pb** ‖ 13 adduxit dulteros **L** ‖ 14 Tremuit **Pa** | OMNE SOLVM **L** | c̄fussa *superscr.* **M** ‖ 16 PECVS *om.* **Pb** ‖ 17 Sub̄ *add.* aud̄ **M** | CVRRVM **L** | seu] ut **Pb** ‖ 18 cruore **L** cruenta *Klotz.* | promixta **Pb** ‖ 19 MVT. GR. *om.* **Pb** | infecit **Pb** ‖ 20 id est captiuorum **Pb** captiuorum cilicet **L** ‖ 21 ALTA *om.* **Pb** ‖ 23 MANDAT **L Pa** ‖ 24 ioui **M Pa** iouis b | afferet **M**

77 QVOD IOVIS IMPERIVM allocutio Martis interrogantis Mercurium, qualia ad se Iouis mandata portaret.

78 OCCVPAT ARMIPOTENS interrogando Mars praeuenit.

80 MAENALA Maenalus et Lycaeus montes Arcadiae amoenissimi.

81 MORATVS nulla mora discit patris praecepta.

82 SICVT ANHELABANT de bello Scythico remeantes. IVNCTO SVDORE iterato: prioris et sequentis laboris.

86 RVIT cadit uel desinit flare.

87 PAX IPSA TVMET ipsa tranquillitas inquieta.

88 EXANIMIS sine uento. id est: reliquiae tempestatis, licet sine flatu uentorum, tamen adhuc exagitant mare.

90 INERMES ut supra ⟨VI 227 sq.⟩ ludicras: 'pugnas uisendi uulgus inermes fama uocat'.

92 CINEREM PLACABAT ADRASTVS diis enim inferis et manibus. ut hoc inter triennium haec tibi sacra celebrentur frequentius.

93 TRIETERIDE MVLTA trieterica sacra sunt, quae intermissa triennio redeunte celebrantur.

94 NEC SAVCIVS ARCADAS ARAS Pelops scilicet, qui a
d. p. 243 patre Tantalo numinibus est epulandus | appositus.

95 ELEAQVE PVLSET Elea id est Graeciae, ubi ludi funebres et Olympicus institutus est agon, in quo certamine oleastro uictores coronari consueuerunt. EBVRNA MANV ut ⟨georg. III 7⟩ 'humeroque Pelops insignis eburno'.

96 NEC CASTALIIS Pythici agonis. Apollinem dicit, in

---

6 Moratur **MPb** | dixit **P** ‖ 7 SICVT *om.* **P** ‖ 8 iteratio **L** | priori **M** ‖ 11 reliq̄ **M** ‖ 12 licet sint sine **L** | tamen] domum **Pb** ‖ 14 uincendo **P** | uulgos **M** ‖ 15 PACABAT **LPa** | ADRASTVS *om.* **MP** | enim *om.* **Pa** ‖ 16 hoc, ut **L** hoc uti **Pa** hec uti **Pb** | *ante* ut DA *uel tale quid excidisse puto* | tibi] ter **L** | celebrantur **Pa** ‖ 18 TRIETERIDE MVLTA *om.* **Pb** | trieterica *corr. ex* trieteride **M** | intermisso (*om.* redeunte) **L** ‖ 19 redeunt *add.* e **M** ‖ 20 ARCADES **L** Archados **M** | ARAS *om.* **MP** ‖ 21 epulandus est **L** ‖ 22 e(l)lee **P** adēē **M** | gc̄e **M** | ludi *om.* **Pa** ‖ 23 agon institutus est **Pb** ‖ 27 phitici **M** Pythii **LP** | dicit *om.* **P**

cuius honorem exstincto serpente agon Pythicus celebratur, cuius uictores lauro coronantur.

97 VMBRA LECHAEO licet alibi 'undam' legamus, tamen melius 'umbram' accipimus propter Melicertem, qui se de Lechaeo monte praecipitauit in mare, in cuius honorem agon celebratur Isthmiacus, cuius uictores pinu coronantur.

98 INFITIAMVR AVERNO id est: cum deum colimus, infitiamur te mortuum id est mentimur uel negamus. Auerno inferis, lugenti infernali.

99 IVNGIMVS ludos tuos caelestium agonibus conferimus.

102 PER VRBES NVMINA promittit Adrastus se numen Archemori omnibus Graeciae ciuitatibus indicaturum, non solum liberis, uerum etiam bello uictis.

106 ACROCORINTHVS mons est circa Corinthum immensae altitudinis, cuius umbra utrumque mare tegi poeta describit.

112 BONVS OMNIA CREDI ad omnia credenda idoneus auctor est timor. quo faciente interdum etiam impossibilia credimus. nihil est enim, quod credere homines non suadeat timor.

113 LYMPHARE furiare.

116 VIDISSE PVTANT ad augendam credulitatem nouarum rerum ita dicta confirmant, ut, quae timore mentiuntur, se uidisse confirment. TVNC ACRE NOVABAT si deorum aliquis mentiatur, facile potest falsa suadere mortalibus.

---

1 extracto **Pb** | celebratur Pythius **L** | pythius **P** phitius **M** || 3 LYCAEO **L** lic̄heo **M** lieeo **Pa** letheo **Pb** || 4 p̃p **M** | Melicerten **LPa** melicertam **Pb** || 5 Lycaeo **L** liceo **MP** || 6 pino **Pa** || 7 autūrno . . . autumno **Pb** || 9 lugentū **Pa** | inferiali **MPb** || 10 conferamus **Pa** | *post* conferimus **P** *praeb.*: ut te superis comparemus || 11 nimiā **Pa** *om.* **L** || 12 indicaturus **Pa** indicat√ *in marg. add. corr.* turū **M** || 13 et **Pb** || 14 inmensę **M** || 15 poeta tegi **M** || 18 est auctor **L** | etiam *om.* **M** || 19 credamus **M** | hominem **L** || 21 *schol. 113 om.* **P** || 22 PAVENT **L** | augendū **Pa** | crudelitatē **M** || 23 confirmauit **M** | quem **P** | timorem **MPb** || 24 uidet **Pa** | confirmant **P** *corr. in* confirment **M**

123 NI FALLIMVR AVRE SED VNDE aure hic pro auditu posuit et oratio est populi se inuicem interrogantis. ni fallimur aure hoc est: nisi decipimur auditu. et uidentur interposita uerba Pauoris esse quasi respondentis, ut d. p. 244 docet ipsa commatica pronuntiatio. de|nique conclusit: 'haec Pavor attonitis'.

126 ET BVSTA COLAMVS ironia, quasi propter remissionem animi et occupationem ludorum sint ab hoste contempti.

127 VARIOSQVE PER AGMINA VVLTVS ut manifestius, quae uelit, Timor affirmet, diuersarum gentium indutus uultibus se exercitibus miscet.

129 NVNC PYLIVS Horatius primo ⟨carm. I 15, 22⟩: 'Nestora Pylium'.

130 ADIVRAT iure iurando confirmat.

131 NIL FALSVM Argiuis nil falsum omnia credentibus uidebatur.

132 FASTIGIA VALLIS in qua sacra fuerant celebrata in honorem Archemori.

135 INSANI fortes. NVLLO MORE RAPIT raptim facit inuadere praeter consuetudinem.

139 PRAECIPITANT festinant, accelerant, ut tarditatis moras celeritate compensent.

140 INCIPIENTE FREMVNT uociferatione praeparantium nauigium perstrepunt litora.

141 VELA FLVVNT sola descendunt.

id. p. 245 145 GLOMERARE COHORTES praeter ordinem festinanter impingere.

---

1 auris **P** | et **Pa** *om.* **Pb** | VNDE *om.* **Pb** | aurem **Pb** | hic *om.* **Pb** .i. **Pa** | posuit pro auditu **L** | pro *om.* **M** || 2 ut **P** | est oratio **LP** | populi *om.* **LP** | interrogans **Pa** || 3 aure *om.* **L** | id est **L** | decipiamur audito **Pa** | et *om.* **Pb** || 4 esse] et **LPa** || 5 cōmatia **M** | concludit **Pb** || 7 Vt **Pb** | per **LPa** || 8 contenti **Pa** || 9 VVLTVS *om.* **MP** || 12 NVNC *om.* **MP** | *post* PYLIVS *praeb.* **L**: ex illa ciuitate | primo *om.* **L** || 13 Pylium Nestora *Horat.* | Pylius **LMP** || 15 omnia credentibus nil falsum **L** || 18 in honore **M** || 19 Rapuit **M** || 20 pp **Pa** || 21 festinantur **Pa** festinanter **MPb** || 23 uociferationē **Pa** || 25 VELA FL.] Inflauūt **Pa** || 26 COHORTES *om.* **MP** || 27 inpinguere **M**

147 REMINISCITVR IGNES in mentem ueniunt patris fulmina, quibus se utero matris excussit.

148 PVRPVREVM pulchrum.

150 THYRSVS hasta. CORNIBVS VVAE dicit maestitia Liberum ornatum capitis posuisse. ubique enim uuis decoratus ostenditur. Ouidius fastorum libro sexto ⟨uu. 483 sqq.⟩:

'Bacche racemiferos hedera distincte capillos,
si domus illa tua est, dirige uatis opus.
arserat obsequio Semele Iouis. accipit Ino
te, puer, et summa sedula nutrit ope.
intumuit Iuno, rapta quod pelice natum
educet. at sanguis ille sororis erat.
hinc agitur Furiis Athamas et imagine falsa,
tuque cadis patria, parue Learche, manu'.

152 ET TVNC FORTE interpositio est. SECRETVS HABEBAT aut cura laxatus aut secretus tunc erat Iouis.

155 EXCINDISNE TVAS cum exprobratione affectum mae- Lind. p.
roris et cum dolore mouet inuidiam.

157 DECEPTIQVE LARIS dolo Iunonis dicit morte matris suae Semeles uiduatos penates.

158 OLIM INVITVM συγχώρησις: ut hoc enim Semele pateretur, extorsit. petiit, ut ad se fulminibus armatus intraret. dicit enim nunc Liber: si ante inuitus, dum amatae nihil negas, in Thebas fulmen iecisti, nunc, inquit, quis compulit, ut bellum eis iuberes inferri?

162 DANAEIA id est: quando ad Danaen uenisti.

163 PARRHASIVMQVE NEMVS silua, ubi Callisto a Ioue

---

3 pulcrum **Pa** || 6 lib. Fastorum **L** || 7 bache **MP** | redimite *Ouid.* | capillis **M** || 10 et . . . quod *om.* **Pb** || 11 pellice **LPa** tum propellice **Pb** || 12 edocet **Pb** || 13 agitur *Ouidius* igitur **LMP** | in imagine falsus **LMP** || 14 cadens **LMP** || 15 est *om.* **MP** | Securus **MP** || 17 Excindene **P** | cum] tam *utroque loco* **Pb** | exprobatione **LMP** || 19 mortem **MPb** || 21 inuitus **MP** | Synaeresis **L** sincresis **Pb** || 22 EXTORSIT **L** || 23 nunc *om.* **Pa** | ante] aut **Pa** dicunt **Pb** || 24 nil **LPa** | eiecisti **L** | inquit] qd **Pa** inpulit **Pb** || 25 inferri iuberes **Pb** || 26 damnem **Pb** || 27 a ioue calisto **Pb**

compressa est, quae postea Helice nomen accepit. LEDAEAS cum ad Ledam uenisti.

164 E CVNCTIS EGO dicit se Liber a multis saepe mortalibus fuisse neglectum ut Lycurgo atque Pentheo. nam Ouidius quodam loco ⟨met. III 531 sqq.⟩ uerba Penthei iniuriantis Liberum ita descripsit:

> ‘quis furor, anguigenae, proles Mauortia, uestras
> attonuit mentes?’ Pentheus ait. ‘aerane tantum
> aere repulsa ualent et adunco tibia cornu
> et magicae fraudes, ut, quos non bellicus ensis,
> non tuba terruerit, non strictis agmina telis,
> femineae uoces et mota insania uino
> obscenique greges et inania tympana uincant?
> uosne, senes miseri, qui longa per aequora uecti
> hac Tyron, hac profugos posuistis sede penates,
> nunc sinitis sine Marte capi?’

166 PONDVS ERAM quoniam fulminata matre femini Iouis insitus est. unde Liber bimater appellatus est, quod duas ueluti matres habuerit, et dithyrambicus dictus est, quod uelut per duas portas exierit. sed hoc fabulosum intellegitur. sub hac autem figura mysticum philosophiae secretum est. nam et illud falsissimum est, quod Tiresias subiit metamorphosin.

171 BVXA tibia uel scabellum, quod in sacris tibicines pede sonare consuerunt. TIMENT THYRSOS quomodo Thebani bella non timeant, qui bacchantium matrum

---

1 LEDAEAMQVE id est **L** Lideras **Pa** || 3 se dicit **LP** | mortalibus saepe **L** || 5 quodam uerba loco **Pb** || 7 anguine et eius **Pb** | proles . . . penates *om.* **Pb** || 8 era **M** || 11 tristis **M** || 16 ca///i *superscr.* capi **M** || 17 foemori **LPb** femora **Pa** || 18 est insitus **L** infixus est **Pb** | insutus *Klotz.* | Liber *om.* **P** luc̄ lib̄ **M** || 19 uelut **Pb** | habuit **L** | et *om.* **L** | disrambus **M** d'ramb' **Pa** deiambus **Pb** || 21 intelligitur **LP** || 23 subiit metamorphosin *propos. Schottky* subit*** **L** subis **M** sub' **Pa** *spat. uac.* **Pb** || 24 scabellum **L** *corr. ex* scabillum **M** scabillum **Pa** stabilum **Pb** || 25 consueuerunt **L** || 26 matrum] morē ut **Pa**

thyrsos horrescunt. et ut bellandi inter illos monstraret speciem, ait: timent nuptarum proelia matrum.

174 PELTIS lunatis scutis, quibus utuntur Amazones.

175 SIC HOSTIS DEFVIT interpositio narrationis.

177 DITARE MYCENAS id est: inimicos Argos Thebanorum spoliis ditare. sensus: melius iratus alios hostes eligeres, ne nos inimicorum faceres praedam.

180 SILVASQVE LYCVRGI Lycurgus Thracum rex fuit, qui Liberum deum esse negabat.

181 ANNE TRIVMPHATOS Liber enim dicitur de Indis egisse triumphum. unde Virgilius ⟨Aen. VI 804 sq.⟩: 'nec, qui pampineis uictor iuga flectit habenis, Liber agens celso Nysae de uertice tigres'.

182 LATONIA FRATER Apollinem dicit, qui Delon insulam in honorem materni partus stabilem fecit.

184 COMMENDARE FRETIS id est duabus insulis alligare. freta enim proprie maria dicuntur, quae aestu rapido uicinas terras interfluunt. de qua insula ait Virgilius ⟨Aen. III 76⟩: 'Mycono e celsa Gyaroque reuinxit'.

185 HOSTILES Athenas dicit, | quas cum inundasset **Lind. p. 2** Neptunus, Minerua eas diluuio liberauit. pro qua urbe contendisse dicitur cum Neptuno inuentis muneribus. [Neptunus scilicet equum, Minerua oliuam] quam fabulam Virgilius tetigit dicens ⟨georg. I 12 sq.⟩: 'tuque o, cui prima frementem fudit equum magno tellus percussa tridente'. item ⟨georg. I 18 sq.⟩: 'oleaeque Minerua inuentrix'.

186 EPAPHVM Iouis et Ios filium, qui regnauit in Aegypto, cuius mater uersa est in iuuencam. unde Vir-

---

5 id est *om.* **LPb** ‖ 6 iratos **Pb** ‖ 7 eliceret **L** eligeret **Pa** | vos **LPa** | faceret **L** facere **Pa** ‖ 8 -QVE *om.* **M** | fuit *om.* **MP** ‖ 10 Ante **MPb** | triumphātes **Pb** | deinde **LPa** indis **Pb** ‖ 15 stabillem dicit **Pb** ‖ 16 allegare **Pb** ‖ 17 dicuntur maria **Pb** ‖ 18 interfluant **M** ‖ 19 Mycone (*om.* e) **LPb** ‖ 20 inundassent **P** ‖ 21 eos **M** | urbe *om.* **Pb** ‖ 22 dicitur contendisse **Pb** | Neptunus . . . oliuam *om.* **M** ‖ 23 tetigit Virgil. **L** tetigit **Pa** ‖ 24 tuque o *om.* **LMPa** ‖ 25 magno . . . tridente *om.* **MPa** et eius (= etc.) **Pb** ‖ 27 Io **LPa** ///ios **M** ‖ 28 cui mater **M** | conuersa **Pb** | unde *om.* **Pb**

gilius <Aen. VII 789>: 'at leuem clipeum sublatis cornibus Io'.

187 CYLLENE Arcadia, in qua Mercurius dicitur natus. MINOIAVE CVRAT Minos et Rhadamanthus Iouis et Europae filii, Cretensium reges. sed ut conciliet Iouem in amorem Thebarum, commemorat, quas mortalium amare dignatus fuerit feminarum, id est: Alcmenam, Antiopam Nycteidem, postremo Europam, cuius frater Cadmus condidit Thebas.

189 HIC TIBI QVANDO MINOR quando quoniam. ordo est: hic tibi noctes Herculeae et ardor Nyctei filiae Antiopae, quae a Lyco expulsa per Dircen a Ioue in taurum uerso compressa est, unde Zethus et Amphion feruntur progeniti.

190 NYCTEIDOS ARDOR amor Antiopae, Nyctei filiae.

191 HIC TYRIVM GENVS propter Europam et Cadmum, quod Cadmus Tyrii Agenoris filius fuit, qui Thebas condidit, frater Europae. cuius rei necessitudine Thebanis uult conciliare Iouem. FELICIOR IGNE amore. felicior ergo Europa Semele, quippe quae fulmen pro amore perpessa est. ideo: nostro igne felicior.

id. p. 248 193 INVIDIAM RISIT PATER inuidiosam orationem ridendo Iuppiter mitiorem effecit. ut Virgilius <Aen. I 254>: 'olli subridens hominum sator atque deorum'. POPLITE FLEXVM genibus inclinatum.

197 SIC EXPOSTVS EGO sic sum subditus fatis, ut imminentia mutare non possim. dicit ergo: non Iunonis gratia Thebanis indicimus bellum, o puer, ut putas. ne-

---

4 MINOAVE **LP** minuaue **M** || 6 thebanrum **Pa** | quos **L** || 7 sit **L** | id est *om.* **L** | antiopiam **Pb** || 8 nictymelẹā **M** nictinidā **Pa** nictimelem **Pb** || 10 MINOR *om.* **L** | quando *om.* **LM** || 11 est *om.* **MPa** | Anthiopae filiae Nictei **L** || 13 corrupta **L** | et *om.* **Pa** | progeniti feruntur **L** || 17 qui **P** | tyri **M(P)** || 18 Thebanis *om.* **Pb** || 19 conciliare uult **LP** || 20 quippe *om.* **Pb** || 23 mitiorem *om.* **Pb** | efficit **Pa** fọecit **Pb** | ut *om.* **Pa** || 25 flexo **M** flexu **Pa** | id est genibus **L** || 26 expositus **M** | fatis sum subditus **L** || 27 inminentia **M** | murmurare **P** | possit **P** || 28 Thebis **LPb** atheius **Pa**

que enim mutabilis potest esse Iuppiter, qui immoto fatorum ordine ea, quae semel decreta sunt, complere non differt. isti uero populi id est Argiui siue Thebani ad hoc fataliter nati sunt, ut bellis intereant.

201 REPONAM reuocem, reprimam siue cohibeam.

205 EXPVGNARE DEDI Mars Lapithas immissis furorum stimulis perdidit, Calydona Diana missu saeuissimi apri uastauit.

208 TARDVM ABOLERE MIHI id est: sero illis irrogo digna supplicia. CRIMINA DORICA Graeca. propter iniurias Tantali, qui ei exstincto filio Pelope humanos artus apposuit epulandos.

211 SANGVINE PENTHEVS commemorando, quod Pentheus innocens crudeliter sit punitus, et Liberum in Thebas uindicem seuerum esse. ... comparauit enim Oedipi Pentheique facinora, qui nec parricidium fecit nec cum matre concubuit. cum Pentheus ista non fecerit, tamen lacero funere tua lustra compleuit. ergo tu, qui tam saeuissime paruae culpae reos punire consueuisti, non debes tam flebiliter pro nefandissimis supplicare.

212 FRATRES PROGENVISSE REVS quia Oedipus maritus et filius, patris filii fratres sunt. nullus igitur ibi pietatis ordo seruatus est, ubi fuit Iocasta et uxor et mater.

219 NON HOC STATVI ordo: non hoc tempore statui Thebas euertere. et hoc dicendo spes aliqua ueniae postulanti promittitur. dicit enim Iuppiter se ut cetera numina

---

1 esse potest **L** esse **Pb** | immotu **M** ‖ 2 simul **Pa** | sunt decreta **L** ‖ 5 siue *om.* **LPa** ‖ 6 inmissis **M** ‖ 7 Calydoniam **L** calidonam **MP** | iussu **Pa** ‖ 9 MIHI *om.* **MP** | inrogo **Pa** irrogo *corr. in* irrogat **M** ‖ 10 inuriā **P** ‖ 11 qui ei **MPb** quia **L** quidē **Pa** | ei humanos **L** ‖ 12 epulando **Pb** ‖ 14 punitus est **L** | et Liberum *om.* **MP** ‖ 15 † seuerum **MP** | esse *om.* **MP** *propono* esse comprobat | comparando **MP** ‖ 16 patricidium **Pb** ‖ 18 conpleuit **M** ‖ 20 feliciter **Pb** ‖ 22 patres **M** matris, et patris **L** | fili **M** | fratris **Pb** frs̃ **M** | igitur *om.* **M** | tibi pietate **Pb** ‖ 23 seruatus .... mater *om.* **Pb** ‖ 24 NON ... ordo *om.* **Pb** ‖ 25 et ... se *om.* **Pa** | postulatae ueniae **L** ‖ 26 dicit ergo **Pb** | certa **Pa**

imminentia mala posse differre, in totum uero immutare non posse.

221 VLTORESQVE ALII Theseum dicit, qui secundo bello Thebas euertit. NVNC REGIA IVNO QVERETVR nunc Iuno tristabitur, quoniam in primo bello omnes excepto Adrasto Argiuorum duces peribunt.

ind. p. 249 222 MENTEMQVE HABITVMQVE RECEPIT dixerat poeta superius ⟨u. 151⟩: 'lapsoque inhonorus amictu' et ⟨u. 148⟩: 'purpureum tristi turbatus pectore uultum'. ergo audita oratione Iouis uno Liber tempore ornatum laetitiamque recepit.

223 SOLE MALO torrido seu igneo. TRISTI NOTO nubilo austro. est autem floribus inimicus. unde Virgilius ⟨ecl. II 58 sq.⟩: 'floribus austrum perditus'.

225 REDIT OMNIS HONOS sic, inquit, laetitia Liberi immutatus est uultus ex grandi tristitia, quemadmodum flores flante austro et solis nimio calore pallescunt perduntque gratiam aspectus sui ac rursus, si placidi fauonii spirauerit flatus et uirentes herbas frigidior uentus erexerit, et odorem recipiunt et colorem.

228 EXPLORATA certa. LONGO AGMINE ordinibus compositis.

229 IRE pro 'uenire'. ut Virgilius ⟨Aen. II 375⟩: 'uos . . nunc . . a nauibus itis'.

230 TREMERE AC MISERESCERE tremebant cuncti et terrebantur aduentu Argiuorum, qui Thebanis consanguinitate coniuncti fuerant. qui uero erant extranei, miserabantur, cum in memoriam reducerent perituras Thebas.

---

1 mutare **L** imitare **Pb** ‖ 4 REGIA *om.* **L** ‖ 5 exempto **Pb** ‖ 6 perierunt **L** ‖ 7 HAB. REC. *om.* **MP** ‖ 9 turpatus **Pa** turbat⁊ **M** ‖ 10 ratione **MP** | Liber uno **L** ‖ 12 SOLE *om.* **MP** | igneo] micum **Pb** ‖ 13 ut **L** *om.* **Pb** ‖ 14 austro perditis **L** ‖ 16 mutatus **LP** inmutatus **M** | e **LP** ‖ 18 placida **M** ‖ 19 spirauerint **Pb** | erexit **Pb** ‖ 20 calorē **M** ‖ 22 c̄postis **M** ‖ 23 pro *om.* **Pb** p̱ **Pa** | ut *om.* **Pb** ‖ 24 uos nunc *om.* **MP** | itis *om.* **Pa** ‖ 25 Timere **Pa** | ET **L** ‖ 26 Argiuorum aduentu **L** | aduentū **P** ‖ 27 qui uero] qn̄o **M** | miserebantur **P**

231 NOMINE ET ARMIS subaudiendum 'ceteros anteibat'.

232 ILLE METVM CONDENS Eteocles timorem dissimulans.

237 TESSERA bellorum signum est, ut hospitalem tesseram dicimus. ueteres enim, quoniam non poterant omnes hospites suos nosse, tesseram illis dabant, quam illi ad hospitia reuersi ostendebant praeposito hospiti, unde intellegebantur hospites. hic tamen proprie tesseram signum bellicum posuit.

238 CAMPO QVI PROXIMVS VRBI campum subeunt, qui patet ante urbem. qui est ad sistenda bella damnatus id est destinatus.

243 NONDVM CONCESSA VIDERI pudicarum uirginum Lind.
morem descripsit, quia nunquam uirgines facile uidebantur a populo.

244 ANTIGONE Oedipi filia, Polynicis soror. DEFENDITVR occultatur.

246 ARMIGERO qui Lai ante armiger fuit, eo nunc Antigone utebatur custode.

247 SPESNE hanc oeconomiam transtulit iuxta Homerum, qui per inquisitionem narrationem catalogi inducit. hic per Antigonem, ut illic per inquisitionem Priami et relationem Helenae.

248 HAEC VEXILLA hoc est: Thebanorum militum manus poterit tam immensum Argiuorum exercitum superare? et parua multitudo contra hostium copias haec ualebit? — de auxiliaribus quaerit cateruis, nam suos ciues agnoscit. PATER non patrem genuinum Oedipum dicit, sed ut blandiretur nutritoribus, Phorbantem patrem uocauit.

250 MENOECEVS hic se pro patria ex responso de

---

1 anteibant **P** || 2 metum **L** || 3 ut] et **M** || 4 qñ **Pa** | ueteres . . . dabant *om.* **M** || 5 noscere **L** | illi *om.* **Pb** | ad hospitium **Pb** || 6 ꝓposito **M** proposito **Pb** | intelligebant **L** | hospites intelligebantur **Pb** || 7 proprie *om.* **Pb** | tessera **Pb** || 8 belli **LPb** bellicō **Pa** || 9 qui . . . urbem *om.* **M** || 10 porcet **Pa** pe **Pb** | substinenda **Pb** || 13 uidentur **LP** || 17 laii **MPb** | fuit armiger **L** || 20 qui *om.* **LP** | narrationem *om.* **L** || 21 hic qui per **M** || 22 delationē **Pb** || 23 manibus **Pb** || 24 inmensum **M** || 29 ex responso *om.* **P** extenso **M**

muro praecipitem dedit, filius Creontis, qui Eteoclis post fratrum interitum accepit imperium.

251 AENA SPHINGE casside, cuius altitudinem in summitate adiecta auxerat sphinge. siue signa Thebanorum sphingas esse monstrauit. ut enim apud Romanos aquilae habebantur signis appositae, sic Thebanorum signa sphingos uultus ornabat.

252 HOMOLOIDAS Homoloidae portae Thebanae sunt appellatae, quae erant septem. unde Thebana ciuitas heptapylos dicta est.

254 TANAGRAE ciuitas Euboeae, quae nunc Penanoria nuncupatur.

255 DRYAS hic est, quem Diana sagittis propter interfectum Parthenopaeum occidit. TRIDENTEM ut declararet se nepotem Orionis esse, in scuto tridentem pinxerat.

256 ORIONIS ALTI huius talis est fabula: Pelargus quidam deorum cultor Iouem, Neptunum Mercuriumque honorifice suscepit hospitio. a quibus huic est facultas oblata, ut, quia in deos religiosus exstiterat, ab his, quod uellet, optaret. is cum adhuc aetatis nullum filium accepisset, postulauit, ut beneficio numinum proles sibi contingeret. minxerunt ergo numina in bouis corium, quem Pelargus diis immolauerat, et hoc defodi iusserunt exactisque nouem mensibus tolli. ex quo natus est Orion, qui ex urina nomen accepit. οὖρον enim Graece urina dicitur. hic de stupro compellauit Dianam. illa irata Terrae implorauit auxilium. at ille ictu scorpionis interiit, quem Terra in ultionem Dianae exsilire compulerat. alii uero

1 etheocles **Pa** *corr. in* etheoclis **M** | post fratris Etheoclis **L** ‖ 2 frm̄ **M** fratris **P** ‖ 4 spinga **MP** | signa *om.* **M** ‖ 6 signa apposita **Pb** ‖ 8 sunt Thebanae **L** ‖ 10 appellata est **Pb** ‖ 11 TANAGRE **LMP** ‖ 14 deolaret **Pb** ‖ 15 Orionis nepotem **L** | esse *om.* **Pb** ‖ 16 Pelasgus **L** ‖ 18 honorifice *om.* **L** ‖ 19 extiterit **M** | q̂ **M** quot **Pa** quid **Pb** ‖ 20 optaret *ante* ab *praeb.* **Pb** | his **M** | filium nullum **L** | suscepisset **LP** ‖ 21 numina] urinam **Pa** ‖ 23 Pelasgus **L** | defodere **L** defodiri **M** (!) defoderi **Pa** ‖ 25 Uros **M** Vrg- **Pa** *ουρος* **Pb** (!) ‖ 26 conpellauit **M** | inuocauit **LPa** ‖ 27 at ille *om.* **MPbPc** | scorpii **L** ‖ 28 compulerat exilire **Pb**

dicunt Orionem ipsius Dianae sagittis fuisse frustratum. ut Horatius ⟨carm. III 4, 72⟩: 'uirginea domitus sagitta'.

261 NISA DIONAEISQVE AVIBVS CIRCVMSONA Nisam hanc quidam uolunt regionem esse, in qua Nisus regnauit, cuius crinem purpureum Scylla filia dicitur amputasse. THISBE ciuitas eiusdem, in qua Venus colitur. circumsona: quod Iouis per columbas aliquando dabantur oracula.

263 PINVQVE IVBAS quia quasi equinae saetae sunt pini folia.

264 TERRIBILIS SILVIS uenationibus.

265 ERYTHRAE ciuitas numeri tantum pluralis.

266 SCOLON ETEONON ciuitates sunt Graeciae, quae Thebanis auxilia miserunt. IVGIS INIQVIS arduis siue excelsis.

267 ATALANTEAM duas Atalan|tas fuisse certissimum Lind. p. est: unam Arcadem, cuius Parthenopaeus est filius; aliam de Scyro, nobilem cursu[, quam Hippomenes currendo superauit proiciendo tria poma aurea Veneris consilio].

268 NOTI CAMPI in quibus solebat Atalante cum procis cursu contendere. COLVNT non uenerantur, sed habitant.

269 SARISAS Macedonum lanceas. hoc enim nomine tela sua ipsius gentis homines uocant. unde Lucanus ⟨VIII 298⟩: 'primi Pellaeas arcu fregere sarisas'.

270 DIFFICILES EXCLVDERE causa scilicet breuitatis.

272 ONCHESTI Onchestus Neptuni filius fuit, qui ex

---

1 prostratum *Klotz.* ‖ 3 circumsona(n)t **M**(**P**) | Nisam *om.* **LPa** ‖ 4 esse regionem **LP** ‖ 6 hisbę **MP** | circumsona *inserui* i **M** ‖ 7 quo **L** | aliquando per columbas **L** | dabuntur **M** | responsa **L** ‖ 8 PINVSQVE IVBASQVE **L** ‖ 12 Colon **MPa** | coleñ theone **Pb** ‖ 13 auxilium **LPa** ‖ 14 excesis **Pb** excessibꝯ *corr. in* excelsibꝯ **M** ‖ 15 ATALANTEMQVE **L** | Atalantes **L** *corr. in* atalantas **M** | esse **L** | certissime ē **M** ‖ 16 Arcadam **LMPa** | alteram **Pc** ‖ 17 quam . . . consilio *om.* **MP** | Hyppomanes **L** ‖ 19 Atalanta **L** atlanta **Pb** athalantem **M** ‖ 21 SARISSAS **LPa** | lanceas] tela **Pb** ‖ 23 fugere **Pb** | sarissas **LPb** ‖ 24 sc. causa **L** | *post* breuitatis **P** *praebent* ad excludendum ‖ 25 ONCHESTI . . . ciuitatem *om. in marg. sup. add.* **M** | fuit filius **L**

suo nomine hanc condidit ciuitatem. MYCALESOS promunturium est ciuitatis eiusdem.

273 PALLADIVSQVE MELAS Boeotiae fluuius Mineruae consecratus. Palladius ergo Atticus. alii uolunt hunc Athenarum fluuium esse, quem Palladium ad discretionem posuit. est enim alter Melas in Sicyoniorum finibus. siue Melam montem dixit oliuetis consitum.

274 GARGAPHIE fons est Dianae Hecatae consecratus.

275 ET NIMIA cuius satis nimietas herbarum inhabitet, quae nascentes opprimit messes.

279 VIRGO LYRA GALEAM in cono galeae lyram habebat propter musicam, qua Thebani dicuntur muri fuisse constructi. TAVRO propter Iouem et Europam uel propter Cadmum, qui bouem secutus est, ut Thebanam conderet ciuitatem, uel, quod manifestius, propter Dircen nouercam, quam ab his tauro constat esse religatam.

280 MACTE ANIMO ut si diceret: perfectae indolis iuuenis. mactare enim dictum est sacrificium perfecisse. unde Virgilius ⟨Aen. IX 641⟩: 'macte noua uirtute, puer' id est perfecte.

281 OPPONERE PECTORA bene 'opponere' dixit ad defensionem murorum.

282 HELICONIA TVRBA per Heliconia intellegi uult poetas etiam ad auxilia conuenisse et commemorat fluuios Musis dicatos: Heliconium, Permessum, Olmium.

287 RENIDENTEM splendentem niue deposita. CYGNI

---

1 condidit hanc **M** ‖ 2 est *om.* **LPa** | eiusdem ciuitatis **L** ‖ 4 palladiū **M** ‖ 6 enim *om.* **M** autem **Pc** | sic himarum **M** sichinarium **Pa** schimarium **Pb** ‖ 7 Melas **L** *μέλανα ?* | dicit **L** | oliuis **Pb** ‖ 8 est *om.* **LMPa** | ab Hecate **L** eccate **M** obetata **Pa** obechata **Pb** ‖ 9 cui **Pb** ‖ 10 opprimet **M** ‖ 11 habebant **LMPa** ‖ 12 muri dicuntur **Pb** ‖ 13 et *om.* **Pa** ‖ 15 ciuitatem *om.* **M** | Dyrcem **LPa** ‖ 16 quę **M** | constat tauro **L** | esse *om.* **L** | religata **M** ‖ 21 opponere] pronos **MP** ‖ 23 eliconia **P** Helicona **L** eliconas **M** | intelligi **LPa** | uult intelligi **Pb** | uoluit **L** ‖ 25 Hormium **L** olinum **Pb** ‖ 26 RENITENTEM **LPb** | niuem **L** | depositā **LMPa**

quia apud Olmium fluuium multi sunt cygni et hi, qui ab hoc fluuio ueniebant, cygnorum more cantabant.

296 SED AEVI CONFVDERE MODOS aetatis suae, dum Lind. p paene aequales sunt, spatia confuderunt. NYMPHE ad ornamentum carminis sui Graecum nomen accepit. *νύμφη* enim Graece dicitur sponsa.

298 MARITIS IGNIBVS uiriles amores, concubitus uoluptatem dicit.

300 NEC LONGVM id est 'tempus transiit'. ET PVLCHER ALATREVS natus est filius, qui patri puero crescendi celeritate paene aequaeuus est.

302 TRAXITQVE NOTAS similitudinem patris in suo uultu signauit.

304 PLVS PATER hoc est: gaudet aetate antecedenti desiderio. HVNC OLIM IVVAT ET VENTVRA SENECTVS uno tempore senescentium patris et filii.

307 EXILEM sterilem agrum habentem. CORONIAM nomen a Coro Centauro tractum, de quo et ciuitas dicta. quem reliqui Centauri uelut palum caedentes terrae affixerunt. BACCHO GLISANTA duae ciuitates duorum numinum pari gaudent munere: Coronia Baccho fertilis est, Glisas Cerere infecunda tristatur. nec euenit, ut prouentu suo utraque ciuitas frumenti et uini bono gauderet.

310 HYPSEA QVADRIIVGOS fratrem Aeaci dicit. cui Lind. I Iuppiter ex formicis socios fecit armatos exsistere. ex Aeaco Peleus natus est, ex Peleo Achilles, cuius milites

---

1 Hormium **L** olimiū **Pa** olmum **Pb** | hic **M** ‖ 4 bene **M** | sunt *om.* **M** | confudere **M** | Nymphae **L** Nimpha **M** ‖ 5 Graece *νύμφη* (*om.* enim) **L** | nimpha **MP** ‖ 6 sponsa dicitur **Pb** ‖ 7 Mariti **MP** ‖ 9 transit **P** ‖ 10 puero *om.* **LPb** .... ero **Pa** ‖ 11 equetius **P** ‖ 12 uultu suo **L** ‖ 15 *post* desiderio **P** *praeb.*: ē nomen breue, **M**: ē nomen p̄(uentura) | HVNC ... ET *om.* **MP** ‖ 16 senes fiunt pater et filius **Pb** | senesciunt **Pa** ‖ 18 a quo **LP** ‖ 19 paulum **M** | cadentes **Pb** | adfixeř **M** adfixerunt **Pa** ‖ 20 nominū **MP** ‖ 21 corona **P** | fertilis non est, Glisas autem ? ‖ 22 simul Glisanta **L** glisanta **MPa** glis **Pb** | infecunda cerere **Pb** | tristantur **L** | uenit **M** ‖ 23 et *om.* **Pa** ‖ 24 quadrigos **M** | cuius **L** cū **MP** ‖ 25 accepit **Pb** | ex eo **L** ‖ 26 est *om.* **MPa** | ex Peleo *om.* **M**

Myrmidones nuncupati sunt a formicarum origine. μύρμηκες enim Graece formicae dicuntur. — hunc Hypseum in nono libro Capaneus occidit.

312 NAM TERGO NVNQVAM METVS siue quia hic uirtutis suae praerogatiua nunquam fugiebat, siue quia uetus consuetudo fuerat, ut lorica nunquam nisi pectus tegeret, ut spem fugae eriperet pugnaturis. quod Sallustius ⟨Iug. CVII 1⟩ apertissime dicendo monstrauit: 'et in maximo metu nudum et caecum corpus ad hostem uertere' id est: quod nec oculi nec lorica muniebat.

314 IRRITA VOTO quae in percutiendo nunquam auctoris sui uota decepit.

315 ASOPOS fluuius. hic cum raptam a Ioue filiam Aeginam aequo animo ferre non posset, omni aquarum agmine concitatus caelum petebat infestus. hunc Iuppiter fulminauit. unde hodieque dicitur eo tempore, quo fulmen excepit, prunis uiuentibus fluere. ideo dixit ⟨u. 325⟩: 'adhuc ripis animosus gurges anhelat'. hunc Asopum breuiter etiam Lucanus describit dicendo ⟨VI 374⟩: 'accipit Asopos aquas'.

321 NONDVM ISTA LICEBANT uitiare uirgines alienas.

323 CONSERVITQVE MANVM contra nubes et fulmina.

NEC QVEM IMPLORARET HABEBAT quia huic bella commouerat, a quo omnia numina auxilium postulare consueuerant.

---

1 nuncupantur **Pb** | mirmices **MPa** mirmites **Pb** ‖ 4 siue … fugiebat *om.* **Pb** ‖ 6 ut a lorica **Pa** | nusquam *?* | peccatus **Pb** | 7 fugere *corr. in* fuge **M** ‖ 8 aptissime **Pb** | monstrauit dicendo **L** | in *om.* **Pa** ‖ 9 metu *sumpsi ex Sall.* omnium et **LMP** | ad hostes **Pb** ‖ 11 IRRITO **M** | VOTI *Statius* ‖ 12 decipit **LPb** ‖ 13 Asopus **Pb** ‖ 15 concitato **Pb** ‖ 16 unde] uerum **L** | eo *om.* **Pb** | 17 primus **LP** prumis **M** | urentibus ripis **L** urentibus undis **Pb** ‖ 18 ripi **M** ripas **Pb** | anhelet **M** anhelis *Statius* ‖ 19 breuē **MP** | ēē **MPb** | describit Lucanus dicens **L** | accepit **MP** *om.* **L** | 20 aquas áscopus **Pb** | cursus *Lucan.* (aquas *legitur in u. 376*) ‖ 21 NOND. ISTA *om.* **MP** | LICEBAT **LPb** | uitiare *et* alienas *om.* **Pb** ‖ 22 Conferū *corr. in* Conserunt **M** Conserū **Pa** Cum serenum **Pb** | manus **MP** ‖ 23 imploret **M** | hinc **M** adhuc **Pb** | commemorat **Pa** ‖ 24 consueuerunt **Pb**

327 AETNAEOS nimios. in similitudinem Aetnae fulminatus est Asopus, et ipsa aqua efflat adhuc fulminis minas.

330 ITONAEOS ut ipse supra ⟨II 721⟩: 'Aonia diuertis Itone'. in qua Itonus regnauit, Herculis filius. haec ciuitas Boeotiae est. hinc Bacchylides Mineruam Itoniam dixit et Alalcomenen ipsam significauit. hic Bacchylides Graecus poeta est, quem imitatus est Horatius in illa ode, in qua Proteus Troiae futurum narrauit excidium. Lind. p.

331 QVOS MIDEE Boeotiae ciuitas, in qua Alcmena nata est, Herculis mater.

332 AVLIDA Aulis dicta est ex eo, quod illic omnes Graeciae reges in excidium Troiae coniuraturi conuenerant. unde Virgilius ⟨Aen. IV 425 sq.⟩: 'non ego cum Danais Troianam excindere gentem Aulide iuraui'. PLATAEAS Boeotiae ciuitas. ut supra ⟨IV 373⟩: 'nuntiat excubiis uigiles arsisse Plataeas'.

333 REFLVVMQVE quia septies in die fluit et refluit quemadmodum Siciliense fretum, quod certis horis fluit ac refluit. unde Lucanus ⟨V 235⟩: 'Euripusque trahit cursum mutantibus undis'.

334 QVA NOSTER HABET bene noster, quia est Boeotiae et Euboeae.

335 ANTHEDON ciuitas est Boeotiae inter Euboeam et Boeotiam constituta. GLAVCVS hic piscator fuit de

---

1 fulmineos *anon. Heidelb.* | in similitudine **Pb** | Aetnae *om.* **Pb** | fulminatus edine (*om.* est) **M** || 2 afflat **Pb** || 4 ITONAEOS . . . Itonus *om.* **P** | ipsa **M** || 6 *Anthol. lyr. ed. Bergk-Hiller p. 275* | et ithoniam **Pb** || 7 Alcomenem **L** alchomenē **M** alchmenen **Pa** alchemonem **Pb** | hic . . . est[1] *om.* **L** || 8 est[2] *om.* **M** | oda **Pb** || 9 *carm. I 15* | narrat **L** || 10 MIDIE **LMPb** mide **Pa** | alchomene **MPa** || 11 *post* mater *leguntur in* **L**: et in qua etiam colitur Minerua || 12 quia omnes illic **L** || 14 unde *om.* **Pb** || 15 Platea **M** || 16 urbs **L** || 18 septies *om.* **Pa** || 20 ac refluit *om.* **L** || 22 QVA *om.* **MP** | ABIT **L** | bene noster *om.* **LP** || 24 Ante dū **M** | est *om.* **LMPa** || 25 constituta *om.* **L** | *ante* constituta ITONAEOS . . . Itonus *supra omissa inseruit* **P** | fuit & de **L**

Anthedone ciuitate, qui extractam mari praedam proiecit in litore. pisces herbarum tactu reuixerunt. intellexit Glaucus hanc illorum graminum naturam esse, ut immortales efficerentur, qui ea gustassent. itaque auellit et assumpsit. quo facto ilico deposito humano corpore in marinum uersus est deum.

336 POSCENTES IRRVMPIT AQVAS quasi eum desiderarent maria deum sibi fieri.

337 EXPAVIT postquam se uidit Glaucus deformem uel biformem factum, expauit. ita enim marina numina Virgilius formauit dicendo ⟨Aen. X 210 sq.⟩: 'cui laterum tenus hispida nanti frons hominem praefert, in pristim desinit aluus'.

338 ET TORTA circum caput rotata.

339 GAESA hastae Gallorum. Virgilius ⟨Aen. VIII 661 sq.⟩: 'duo quisque Alpina coruscant gaesa manu'.

340 CEPHISE Cephisus fluuius, Narcissi pater, cum caede Zephyri prostratus esset, Apollinis miseratione sanatus est. hoc ergo dicit: in auxilium tu quoque filium destinasses, nisi iam palleret in flore. Thespius enim fuit Narcissus Cephisi fluuii. cuius etiam Lucanus meminit dicendo ⟨III 174 sq.⟩: 'quos impiger ambit fatidica Cephisos aqua'.

341 NARCISSVM Narcissus uenandi studiosus fuit. quo labore fatigatus uenit ad fontem, ut restingueret sitim. qui in fontis speculo imaginem suam uidit et amauit, cum putaret alienam. et cum coepisset eius desiderio cottidie intabescere, in florem sui nominis est mutatus.

---

1 ciuitatis **M** | qui cum . . . ex mari . . . proiecisset **L** || 3 inmortales **MPa** || 4 eam **L** || 5 apsunsit **Pb** | illico **LPb** || 7 Poscentis **MP** | IRRVMPIT *om.* **MP** | cū **M** || 9 Glaucus postquam uidit se **L** || 12 homines **Pb** | p̄ferre **MPa** | pistrin **L** pystrin **M** pri℞ **Pa** pistrim **Pb** || 14 ET *om.* **Pb** | retorta **Pb** || 15 hasta **L** || 16 coruscat **MP** || 19 ergo] autem **Pb** | in] aut **M** | filium *om.* **Pb** || 20 enim] autem **Pb** || 21 cethesi **M** coethisi **Pa** cetesei **Pb** || 22 impiger *om.* **M** | ambit *om.* **LMP** | cephisꝰ **M** || 25 restringueret **M** || 26 quo **Pb** *om.* **MPa** | in speculo fontis **LPa** in speculo **Pb** || 27 quotidie **L** quottidie **Pb** cotidie **Pa**

342 ALLVIS irrigas, ne marcescat.

344 PHOCIDA a Phoco, Aeaci filio, quem Peleus et Lind. p. Telamon occidisse feruntur. a cuius nomine ciuitas nuncupata est, in qua Oedipus Laium, dum patrem quaerit, occidit. quae ciuitas tres habet uias, quae se post multa spatia in unam iungunt plateam, ut ipse in primo ⟨uu. 64 sq.⟩: 'trifidaeque in Phocidos arto longaeuum implicui regem'. QVIS PANOPEN tres omnes ciuitates sunt Phocidos.

345 LEBADIA ciuitas Apollini sacrata, in qua Trophonius et Agamedes Tauropolitae fratres fuerunt, filii Augae famosissimi.

347 AVT CIRRHAM Parnasus mons est Phocidos, qui in duo iuga diuiditur id est in Cirrham et Nysam. Cirrha ergo etiam ciuitas dicitur circa montem Parnasum posita. haec habet stagnum Apollini consecratum. de quo ipse ait superius ⟨I 62⟩: 'si stagna peti Cirrhaea bicorni'.

348 CORYCIVMQVE NEMVS quidam 'Ogygium' legunt, quia post Cadmum Ogygius Thebas rexit. quo uocabulo antiqui Thebanos intellegi uoluerunt. post etiam nemori est hoc nomen impositum. etiam tumulus circa Thebas ita uocatur.

351 ASPICE LAVRVS ita se deuotos Apollini demonstrabant, ut et lauro coronati incederent et maximos eius actus scutorum aptarent insignibus.

353 CAEDE PHARETRAS Niobe, uxor Amphionis, cum quattuordecim procreasset filios — septem uirilis sexus,

---

1 ALLVIT **LM** | irrigauit **L** inrigat **M** || 3 celemon **M** | dicuntur **Pb** || 4 quaereret **L** || 7 in *om.* **Pb** | arce **Pb** arcto **LMPa** | inplicuit **M** || 8 Qua **Pa** Quia **Pb** | panapen **P** | omnes *om.* **Pb** || 10 sacra **LP** | Triphonius **L** || 11 Latamedes **LP** datamedas **M** *corr. Barth.* | tauropolitus **Pb** || 12 formosissimi **L** || 13 Parnassus **L** parnassos **MPa** || 14 id est *om.* **Pb** || 15 circa . . . posita] a cyrrha monte parna(s)so in quo ē (*om.* **Pa**) posita **P** | sita **L** || 16 sacrum **Pb** || 17 ait *om.* **L** | petij **L** petā **M** petiit **Pa** petiuit **Pb** || 18 CORCYRVMQVE **L** | aogigium **M** || 19 q̧ **M** | ogiges **Pb** || 20 intelligi uolebant **LP** || 21 hoc *om.* **M** | inpositū **M** || 23 lauros **MPb** || 25 armarent **Pb** || 26 pharetre **Pa** || 27 peperisset **L**

septem feminei — fecunditatem partuum suorum Latonae praeposuit. qua re commota filios suos Apollinem et Dianam in ultionem suae instigauit iniuriae. cuius Niobes filios quattuordecim uterque deus sagittis exstinxit: Apollo pueros, puellas Diana.

355 NAVBOLVS hic Lai fuit auriga.

356 SECVRA sine metu futuri parricidii.

358 NOSTRO CVM SANGVINE CERVIX ostendit eo tempore, quo Naubolus Lai auriga fuit, se Phorbas armigerum fuisse et optat, ut eo, quo errore occisus est Laius, filii pariter interissent, ne ad uidendum fratrum scelera seruarentur.

Lind. p. 256 360 REPENS et aduerbium potest esse temporis et nomen participiale. ostendit Phorbantem loqui intercepta singultibus uoce minime potuisse.

363 SOLLICITVM DECVS quia illi cura est Antigones uirginitatis custodia.

364 SERAS TIBI DEMOROR propter te seniles annos in uita demoror.

365 FORS EADEM ut, quomodo Laium, sic eius nepotes aspiciam perire.

366 INTEGRAMQVE RESIGNEM sicut accepi seruandam, integra nuptiis uirginitate restituam.

369 TRANSABIERE DVCES narratione elapsi sunt.

370 CARYSTE insula est iuxta Euboeum fretum. quam saxosam ideo ait, quoniam ibi marmora nascuntur, quae

---

2 irata **Pb** ‖ 3 insignauit **Pb** | niobe (**M**)**P** ‖ 4 extinxit sagittis **L** ‖ 6 laii **Pb** | fuit . . . Lai *om.* **Pb** ‖ 9 fuit auriga **L** | Phorbantem (*om.* se) **L** ‖ 10 eo *om.* **L** | errore quo **LPb** | terrore **M** | est Laius *om.* **Pb** | filius **Pa** *corr. ex* filios **Pb** ‖ 11 interiissent **L** interisset **P** | ad diuidendum **LP** | seruaretur **P** ‖ 14 participale **LMPb** | loqui *post* uoce *praeb.* **L** ‖ 16 illic **M** ‖ 18 SERAS *om.* **MP** | 19 de uita **Pb** ‖ 20 Frons **M** | quemadmodum **L** ‖ 21 perire *om.* **MP** ‖ 22 INTEGRAMQVE *om.* **MP** | accepit **Pa** ‖ 23 integram **L** *om.* **Pa** | uirginitatem **L** uirginitatis **Pb** | restitutam **MPb** ‖ 24 egressi **Pb** ‖ 25 CARISTAE **L** carista **Pb** | euboetum **Pa** euboicum **Pb** | 26 quia loci **M**

a loci uocabulo Carystia dicuntur. unde Lucanus ⟨V 232⟩: 'qua maris angustat fauces saxosa Carystos'.

371 NON HVMILES AEGAS ualde omnibus notas. CAPHAREA mons est altissimus naufragiis Graecorum notus omnibus in finibus Euboeae.

378 VLTRO non coacti. IVRASTIS iurare proprie est, quotienscumque sacramento exercitus in aliquo bello conspirat. siue quia legiones, cum scribuntur, ante in sacramenta militiae compelluntur iurare.

386 HIC ERAT ET FRATER hostili animo, quasi iam non est, dixit.

388 RELICTVS ut inuenias me carentem auxiliis et occidas.

393 PERSPICVAS SIC LVCE FORES siue adueniente die perspicuas siue ex cratibus factas, quae raritate uirgarum conexae lucem admittunt.

394 DVM TERRA RECENS dum adhuc ros in gramine est, quo tempore gratiora sunt pecoribus pascua.

396 HVMVM TRACTVRA lactis pondere praegrauata.

397 SVCCIDVAS tardantes a succidendo. siue, ut feturae succedentem subolem demonstraret, succiduas dixit id est uicarias.

402 MORE FVGAE fecit enim formido ueloces. Lind. p. 2

403 PRODIGIALE CANENS nescio quid prodigiale denuntians. PRAEVIA FATI certa enim bellantibus sors est mortem sperare.

404 VOLVCRESQVE FERAEQVE hoc loco res prodigiales poeta describit.

405 SIDERAQVE ignota sidera apparere tempore belli

---

1 caristea **MPb** ‖ 3 omnibus ualde **L** ‖ 4 naufragio **L** | omnibus notus **LP** ‖ 6 coacta **Pa** ‖ 7 sacramenta **P** ‖ 8 quia *om.* **Pb** ‖ 11 esset **L** ‖ 14 PERSPICVAS *om.* **MP** | SIC *om.* **P** | foras **M** ‖ 16 cōnexae **L** ‖ 18 est *om.* **L** ‖ 19 tactura **P** | granata **M** pregrauatas **Pb** ‖ 20 ut *om.* **Pb** | feturę *corr. ex* futurę **M** ‖ 21 sobolem **LPb** | *in animo habuit* succidanias | id est *om.* **Pb** ‖ 22 uicinas **Pb** ‖ 23 Mox refuge **M** | facit **Pb** ‖ 24 qđ **M** | pronuntiās **Pb** ‖ 27 poeta *post* loco *pos.* **Pb** | prodigiales res **LP** ‖ 29 ignea **Pa**

certissimum est et frequentia fulmina fieri. AMNES inter cetera prodigiorum genera fluuiorum etiam incrementa ponuntur incerto tempore.

407 CLAVSAEQVE DEORVM in Cirrha tantum prospera deorum dabantur oracula. nam cui exitium imminebat, taciturnitate templi penitus damnabatur.

411 ELEVSIN ciuitas est Atticae regionis haud longe ab Athenis, in qua regnauit Celeus, qui Cererem, dum filiam quaereret, liberalissime suscepit hospitio. in qua ciuitate Cereris sacra consueuerant uirginum ululatibus et saltationibus celebrari.

412 SPARTE apud Spartam aperto templo eodem tempore Castor et Pollux dimicare inter se uisi sunt. ex quo omine colligebant Eteoclen et Polynicen impia inter se bella gesturos. TEMPLIS RECLVSIS quia Apollinis oraculum est illic Hyacinthi et Amyclaei.

413 AMYCLAEOS Amyclaei fratres sunt Castor et Pollux.

414 LYCAONIS VMBRAS Lycaon pater Helicae ursae fuisse dicitur, qui dolore stupratae a Ioue filiae deos humanarum carnium cibis uiolauit. ob quam rem in formam lupi dicitur esse conuersus.

415 SAEVO CAMPO in quo uictor filiae sponsos solitus erat necare.

416 OENOMAVM Atalantes patrem.

417 DEFORMEM CORNV cum uno cornu ante fuerit ab Hercule uiduatus. quare eum nunc poeta ambo amisisse describit, ut omen diri belli tradi possit, quod utroque cornu Achelous truncatus uideretur, quod signum periturorum germanorum manifestissimum fuit.

---

2 inter certas **Pb** ‖ 4 tm̃ **Pb** ‖ 5 cuius exitum **P** ‖ 6 perit' **M** ‖ 7 ELEVSIS **L** elesim **Pb** | haut **M** aut **Pa** ‖ 8 Teleus **L** oileus **Pb** ‖ 10 consueuerunt **Pb** ‖ 12 SPARTAE **L** ‖ 13 inter se *ante* Castor *posuit* **Pb** ‖ 14 homine **Pa** omnem **Pb** nōe **M** | Etheoclem **L** | Polynicem **LMPb** | impie **Pb** ‖ 15 Templi **M** ‖ 16 illic *om.* **Pb** | Hyacinthi et Amyclaei *om.* **L** ‖ 18 Helice **L** elice **MP** ‖ 19 dicitur *om.* **Pb** | deos *om.* **Pb** ‖ 20 causam **Pb** ‖ 22 auctor **Pb** ‖ 24 Atalantae **L** at(a)lantis **MP** ‖ 26 uiduat' **M** | ambo . . . possit *om.* **Pb** ‖ 27 in utroque **Pa** ‖ 29 certissimum **L**

419 CONFVSVM IVNONIS EBVR confusum dolore siue turbatum siue pudore uerecundatum.

420 GEMINI MARIS Corinthios dicit, qui Euripi incolunt partem. ut Horatius ⟨carm. I 7, 2 sq.⟩: 'bimarisue Corinthi moenia'.

421 PALAEMONA PONTO Palaemon deus marinus est, qui | portubus praeest. cuius nota est fabula. Athamas Lind. p. 2
post furorem a Iunone immissum cum occiso Learcho Melicertam, alterum filium suum, cum uxore sua Ino persequeretur et se illi in mare praecipitassent, uoluntate numinum in deos uersi sunt: Melicerta in Portunum, qui Graece Palaemon dicitur, Ino in Matrem Matutam, quae Graece dicitur Leucothea.

423 PROHIBETQVE TIMERI quasi imminentia mala etiam prodigiis nuntientur, ne caueant homines, numina credi uetant.

424 ASOPE TVAS Thebarum fluuius, cuius Aeginam filiam in aquilam mutatus Iuppiter uitiauit.

427 ANIMOS incrementa.

428 SEV MONTANA frequenter loca altiora abundant niuibus, quae, cum aduentu ueris liquefiunt, addunt fluminibus incrementa. FLVMINIS aduentus describitur Argiuorum.

437 ALTERA TELLVS ulterior ripa.

440 VISAEQVE ACCEDERE RIPAE ad opinionem rettulit armentorum, quibus transeunte tauro fluuii altitudo minor et latitudo breuior uidetur effecta.

441 ACCOMMODA CASTRIS positio castrorum describitur. Lind. p. 2

445 INSTANT id est: nullus erat tam excelsus prope

---

1 CONFVSVM *om.* **MP** || 2 uerecundatum pudore **Pb** || 3 corinthos **M** orĩtum **Pb** | quia uel **P** || 6 est *om.* **L** || 7 preest portubus **Pb** || 8 inmissum **M** || 9 melicerta **MPa** | prosequeretur **L** || 11 conuersi **Pb** || 12 matutẽ *superscr.* ā **M** || 17 *schol. 424 om.* **Pa** | fluuius Thebarum **L** || 20 altiora *om.* **M** | habundant **M** || 21 ueris aduentu **L** || 25 VISAEQVE *om.* **MP** || 26 (tauro *om.*) fluuio **L** || 27 uidetur unde **Pb** | effeta **P** || 28 portio **Pb** || 29 id est *om.* **L**

collis, cuius altitudo uel despectus castris esse posset incommodus.

446 NEC LONGA LABOR nec multo labore dicit castra munienda.

448 ELATAE RVPES in murorum uices rupes naturae beneficio uidebantur aequatae.

449 PINNAE castrorum excelsa munimina.

450 CETERA DANT IPSI quae deerant munitioni castrorum, manuum opere claudebantur.

451 EREPSIT egressus est et sine sensu transiit.

456 AMPHIONIS ARCES prae timore somniantibus muri Thebani, quos Amphion exstruxerat, uidebantur inualidi.

458 MAIORESQVE TIMOR maiora enim nobis uidentur omnia, quae timemus.

462 MANDANT FVNERA commendant, ut, si mortui fuerint, eorum sepulturas procurent.

463 SI TENVIS DEMISIT LVMINA SOMNVS id est ad soporem laxauit a rigore uigiliarum. si leuis ergo somnus eos oppresserit, uidentur sibi bellare.

468 AVT VTRIQVE PATREM quia ambobus fuerat inimicus. ILLE Oedipus pater.

Lind. p. 260 470 IAM GELIDAM PHOEBEN noctem. lunam enim pro nocte posuit.

471 HAVSERAT attenuauerat, absconderat. TVMET feruet.

472 RECLVSVM quia ipsum parturit solem. siue sedatum. oriente enim sole tempestas quiescit.

474 OBSITA nigro amictu tecta.

477 ANTIQVISSIMA Furiae addit insaniam eam potissi-

---

1 castris *om.* **L** | posset &̃ **Pb** | esse incommodus posset **LPa** ēē possit incōmodus **M** ‖ 5 *schol. 448 in* **P** *post schol. 450 legitur* ‖ 8 dederant **P** erant **M** ‖ 9 manu **MPa** | opere̜ **Pb** | addebantur **L** ‖ 10 Erexit **Pb** | transit **Pb** ‖ 13 uobis **Pa** | uidentur nobis **L** ‖ 16 procurarent **M** ‖ 17 dimisit **MP** | est si ad **L** ‖ 18 a rigore uigiliarum laxauit **L** ‖ 19 uidebantur **L** ‖ 20 fuerit **Pb** ‖ 22 noctem *om.* **Pb** ‖ 24 Auferat **M** | timet **P** ‖ 26 quia . . . solem *pertinere uidentur ad* TVMET | partitur **L** ‖ 29 fuerit **Pa** furere **Pb** fuere *corr.* in furię **M** | addidit **L**

mum nominando, quam crudeliorem omnibus esse constabat. etenim Allecto antiquissimam quasi natu maiorem dixit. de qua Virgilius 〈Aen. VII 327〉: 'odit et ipse pater Pluton, odere sorores'.

485 EXPAVERE MANIPLI expauerunt armati Furiae habitum, qui matrem si eminus cognouissent, poterant reuereri.

490 MONSTRAVERIT HOSTEM pro 'monstrat'. Lind. p.

494 MATREM MATREM ἀναδίπλωσις.

498 REX ARGIVE MIHI inuidiose dicit, quod deserta patria Argiuis maluerit imperare.

501 QVEM NON PERMOVEAS interrogatiue. hoc est: quem non permoueas formidine tanti exercitus? aut cui non iam metum incutias, cum post exsilium reuertaris ad patriam?

506 IVBEOQVE ROGOQVE et personam seruat et tempus: iubet filio, exsulem rogat iure uenientem.

508 QVID AVFERS LVMINA interpositio est.

512 FAS OMNE aequitas siue iustitia seu consanguinitatis affectio.

513 DVCENTE TIMERES quasi de scelerato patre dicit potuisse mali aliquid merito filium suspicari, qui occiso patre postremo matrem duxit uxorem.

515 EXCVSO FVRORES defendo quasi iustos innocentia mea.

523 QVID ME ORO DECET id est: multo plus uobis ego illum diligere debeo, quem peperi.

524 AB HYRCANIS Armeniis. hoc dicit: si· hoc a ferissimis gentibus postulassem, potuissem mereri, ut me media fratrum discordia sopiretur.

---

1 (constat **Pb**) ‖ 2 adlecto **M** ablecto **Pb** Alecto **L** | maiorem natu **Pb** ‖ 3 odit . . . Pluton *om.* **M** ‖ 4 audere **M** | odere sorores *ante* odit *pos.* **P** ‖ 9 MIHI *om.* **MP** | dixit **LP** ‖ 10 imperare maluerit **LP** ‖ 11 promoueas **Pb** ‖ 12 pmoueas aut **P** ‖ 13 non iam metum **M** misericordiam non **LPb** non misericordiam **Pa** ‖ 15 et[1] *om.* **M** ‖ 16 iubeoqȝ **Pa** iubetque **Pb** | filium **Pb** ‖ 17 Quod **P** ‖ 18 siue **Pb** ‖ 22 dixit **Pb** ‖ 23 furorem **P** furore **M** | defendo . . . plus *om. in marg. add.* **M** | iustus **LMP** *om. Mon.* | in nocentia *Vollm.* ‖ 25 debeo illum **L** ‖ 26 AB *om.* **MP** | hec **Pb** | a ferocissimis **L** afferimis **M** afferis nim' **Pa** ‖ 27 potuissem *om.* **Pb** | me *om.* **LPa**

525 VICERE FVRORES qui sunt nostris sceleribus saeuiores.

528 NVTANTES capitum motu trementes.

d. p. 262 531 IRA MINOR uisis enim comminus uenabulis leonum ira quiescit.

540 NEC FRATER ERAM quasi Eteocles in fratrem, si potestas detur, crudelior sit futurus.

542 PACISQVE SEQVESTRA sequester dicitur, qui certantibus medius interuenit, apud quem cuiuscumque futuri certaminis pignora deponuntur. hoc uocabulum ab sequendo factum est, quod eius, qui electus fuerit, utraque pars fidem sequatur.

d. p. 263 544 AD COMMERCIA NATVM nudando | uulnera, quae insidiis nocte susceperat, et ostendendo perfidiam Eteoclis crudelitatemque fecit cunctis inuisam.

547 HEV NIMIVM MITIS apostropha ad Polynicem.

550 TENE ILLE interrogatiue.

552 ANTE HAEC EXCVSSO comparatio ab impossibili. ante, inquit, potest fieri, ut haec hasta, quam gero, excusso ferro frondescat, quam Eteocles sit germano mitissimus.

555 CASTRA PATENT dicit Tydeus etiam Argiua castra Eteocli patere. quare ad uisendum fratrem nunc ipse potissimum ueniat. nec aliquid, quod in nostris castris timendum sit, exstitit. necdum enim aliquid hostile commisimus.

d. p. 264 564 AD FLVMINA iuxta.

566 ERYTHRAEIS Indicis. Graece dixit. a colore marmoris rubri ἐρυθρὰν θάλασσαν uocant mare, quod est inter Aegyptum et Indiam.

---

1 nostris sceleribus sunt **L** | urĩs **Pa** matris **Pb** ‖ 3 uissis **Pa** uincis **M** uictis? | cominus **LPb** ‖ 4 quiescit *om.* **M** ‖ 5 ERAM] enim **M** ‖ 9 certaminis futuri **L** | seponuntur **MPa** | ab obsequendo **LM** aliabus sequendo **Pa** ‖ 10 lectus **Pa** ‖ 13 in insidiis **LPa** | et] ut **P** ‖ 15 HEV *om.* **MP** | ad apollinem **Pb** ‖ 16 ILLE *om.* **Pb** ‖ 17 excussū **M** | inpossibili **M** ‖ 18 haec *om.* **Pa** ‖ 22 parere **Pa** *om.* **Pb** | nunc **L** nō **MP** ‖ 23 ueniet **M** | nec *om.* **M** ‖ 24 enim] nec **Pb** ‖ 27 calore **M** | maris **Lc** ‖ 28 erira thalassen/// **M** erytrathalalen **Pa** eritria talasen **Pb** | uocant quod mare est **Pb**

567 MERITAS solutas iugo.

569 SANGVINIS OBLITAS mansuetudine, feritate carentes. ut Lucanus ⟨IV 239⟩: 'atque hominem didicere pati'.

574 GRASSATA quae nihil depraedando uastauit. MANVS OBVIA unde mansuetae dictae sunt ferae, id est: quae manu pasci consueuerunt.

576 VAGA RVRE zeugma est: si quando uaga rure quies est illis. aut certe **uaga rure** pro 'ipsae uagae'.

585 IMPETE VASTO ἀντίπτωσιν fecit. ut Lucretius dixit 'impete' pro 'impetu' libro quinto ⟨uu. 910 sqq.⟩ 'aut hominem tanto membrorum esse impete natum, trans maria alta pedum nisus ut ponere posset et manibus totum circum se uertere caelum'. item libro primo ⟨uu. 292 sq.⟩: 'quam libet in partem, trudunt res ante ruuntque impetibus crebris'.

586 OMEN quod ab auriga incipit, qui est cito moriturus.

589 PREMVNT insecuntur.

593 HASTILE RESVMENS hoc est: multa simul sumpsit hastilia.

603 ACONTEA hunc Acontea, qui tigres occidit, Phegeus Lind. p. 2
ense percussit.

604 GEMINOQVE hoc est duarum tigrium morte gaudentem.

605 TEGEAEA Arcadica.

606 TARDI quia iam mortuo Aconteo auxilium ferebatur.

612 ITE AGE increpans Tydeus. ut Turnus in Virgilio ⟨Aen. XI 459 sqq.⟩:

---

2 OBLITAS *om.* **Pb** ‖ 4 dep̃cando uisitaũ **M** ‖ 5 mansuetae *om.* **Pb** | dictae *om.* **L** | id est *om.* **L** ‖ 7 zeuma **M** Teuma **Pa** geuma **Pb** | rure] rura mire **MP** ‖ 8 qui est **MPb** | illis *om.* **MPb** | certa **M** | rura **LPb** ‖ 9 *schol. 585 post schol. 593 praeb.* **P** | antithesin **MP** | ut] & **LP** ‖ 10 libro sexto **MP** lib. VI **L** ‖ 11 esse] ex **L** posse **Pb** ‖ 12 nixus **Pb** | posset] iussit **LMPa** iuxit **Pb** ‖ 14 tradunt **L** | ante] aut **Pb** ‖ 16 Oram **M** | quod *om.* **Pb** | est *om.* **MPb** | morit᷑ **M** ‖ 18 insequntur **L** ‖ 19 RESVMENS *om.* **MP** ‖ 23 GEMINO **L** ‖ 25 TEGEA **LMP** | archadia **Pa**

'immo, ait, o iuuenes, arrepto tempore Turnus,
cogite concilium et pacem laudate sedentes;
illi armis in tecta ruunt'.

622 RETRO VEXILLA ut ostenderet tumultuarie pugnari, peruersum ordinem exercitus monstrat. dicit retro post aciem esse uexilla, quae solent militum cuneos anteire.

631 HORRENT TYRRHENOS tubarum cantus.

632 SIDONIVM Thebanum. nunc ergo poeta diuersorum mortes ueluti Musa monente describit. MALE FIDVS
ind. p. 266 infrenis, qui | timore armorum teneri non poterat.

633 RVMPENTEM retro trahentem, ut nimio conamine frena rumpere crederetur.

634 VENIT HASTA PER ARMOS equi scilicet. possumus etiam scapulas hominum armos dicere. ut Virgilius ⟨Aen. XI 644 sq.⟩: 'latos huic hasta per armos acta tremit duplicatque uirum transfixa dolore'.

639 IN TERGA equina quasi domini.

641 MENOECEVS iste Thebanus est, quem in catalogo Phorbas Antigonae monstrauit euntem inter duces. dixit enim ⟨VII 250⟩: 'quae noster signa Menoeceus'.

642 PARTHENOPAEVS diuersorum mortes Virgiliane poeta describit.

645 DIVIDVVM a diuisione, dimidium a dimidione dicimus. hic ergo diuiduum in duas partes diuisum posuit.

647 ABAS hic Thebanus est, qui uictor rapere spolia cupiebat. CORNV hasta. Graece. ut Virgilius ⟨Aen. IX 698⟩: 'uolat Itala cornus'.

---

1 o ciues *Verg.* | accepto **L** | arrepto . . . sedentes *om.* **Pb** ‖ 2 consilium **MPa** ‖ 3 in regna *Verg.* ‖ 4 pugnam iniri **L** ‖ 5 monstrat exercitus **Pb** | demonstrat **L** | dicit] dicit ergo **L**(**Pa**) dicens ergo **Pb** ‖ 8 thebarum **M** ‖ 9 admonente **Pb** ‖ 10 infrenius **Pa** infremis **Pb** ‖ 13 VENIT HASTA *om.* **MP** | equi . . . armos² *om.* **Pb** ‖ 16 transfixi **M** | dolorem **L** ‖ 17 Integra **MP** ‖ 18 ipe **Pb** | fuit **L** ‖ 19 Antigone **LMP** | monstrauit ei euntem **M** ‖ 23 dimidione **M** dimensione **L** dimeione **Pa** demensio **Pb** dimidiatione? | dictum **L** ‖ 25 spolia rapere **Pb** ‖ 27 uolatile cornu **Pb**

650 EMANSISSE pro 'emanere'.

651 MVTARE FVROREM ut sacrorum furorem bellorum insania commutares.

654 INSTITA PILO fasciola est, quae imam uestem suo pingit ornatu. ut Horatius ⟨sat. I 2, 29⟩: 'quarum subsuta talos tegat instita ueste'.

655 LANVGINE ad opinionem rettulit, quia per pilos uidentur malae crescere.

656 TYRIO SVB TEGMINE id est: sub ueste purpurea uidebatur splendor loricae.

657 VINCVLA PLANTAE calciamenta. ut illud ⟨Aen. VIII 458⟩: 'Tyrrhena pedum circumdat uincula plantis'.

658 CARBASEIQVE SINVS carbasus, qua fusi amiciuntur uel diuites, sericum est aut certe linum tenue. Virgilius ⟨Aen. XI 775 sq.⟩: 'tunc croceam chlamydemque sinusque crepantes carbaseos fuluo in nodum collegerat auro'. ET FIBVLA RASILIS AVRO ad luxuriam rettulit pulchritudinem fibulae. erat enim foraminibus multis exornata, quas uulgo interrasas appellant.

660 VELOX CORYTOS ὑπαλλαγή pro sagittis uelocibus.

661 AVRATA LYNCE hoc | est: lyncis pelle aurata tectam Lind. I
habuit pharetram.

662 LYMPHANTE DEO hoc est furiis incitante.

664 APOLLO IVVENCA quia Cadmus Apollinis oraculo bouem secutus est et, ubi procubuit, illic condidit Thebas et ex bouis uocabulo regionem ipsam Boeotiam nominauit.

665 VOLENTES ab Amphione factum. qui summa dulcedine testudinis Cadmo Thebas condenti in eo loco auxiliatus est, ut saxa ultro per se applicarentur ad muros.

---

1 ET MANSISSE **LP** | p̃ **M** | manere **LMP** ‖ 2 FVROREM *om.* **MP** | sacra Liberi in furorem **L** ‖ 4 quịa **M** ‖ 6 subdita talos tegit **Pb** ‖ 9 *schol. 656 om.* **Pa** | id est . . . VINCVLA *om.* **Pb** ‖ 12 circundata **LP** circūdatu̱ˢ **M** | uincula *om.* **LMP** ‖ 13 quo **MPa** | flusi **MP** ‖ 15 chlamyden **LMPa** ‖ 16 carbaseos .. rettulit *om.* **Pa** | in *om.* **LMPa** ‖ 17 ET FIBVLA *om.* **MPb** ‖ 19 quasi **Pa** quos **M** ‖ 21 est *om.* **Pb** ‖ 23 DEO *om.* **M** ‖ 25 est *om.* **Pb** | Thebas condidit **L** ‖ 26 et *om.* **Pb** ‖ 29 adplicarentur **P** *corr. ex* adplicauer̃ **M** | ad *om.* **Pb**

667 GRADIVVSQVE SOCER per draconem, Martis filium, qui a Cadmo dicitur interemptus. ex cuius sanguine multitudo nata est armatorum.

674 VVLNERA NESCIT maior cupiditas est praedae quam timor mortis. nec cauet, ut uitet exitium, sed festinat, ut rapiat.

675 INIQVO pedestri certamine urgetur. ut Virgilius ⟨Aen. X 889⟩: 'pugna congressus iniqua'.

676 LIBRABAT considerando, ubi percutiat. CVPRESSVM hastam significauit.

679 CVI FVRIS id est Liber, in cuius honorem furibundus aduenis.

681 RELIQVIT id est penetrauit.

682 CREPAT sonat. ut Virgilius ⟨Aen. XI 775⟩: 'sinusque crepantis'.

683 ERVPTVS nimius sanguis siue multum fluens.

685 MARCIDA uino plena siue squalida. PLANXERVNT praeteritum pro futuro. ISMARA Ismarus mons Thraciae uitibus consitus.

686 TMOLVS mons Ciliciae. NAXOS insula est, in qua Theseus Ariadnem dormientem reliquit.

687 ORGIA GANGES o r g i a triennalia Liberi sacra sunt. quae dicit modo etiam Indos colere, postquam a Libero patre uicti esse noscuntur.

nd. p. 268 689 AD CIVES contra ciues.

691 AC MVLTO PVLVERE VERTIT CAMPVM INDIGNANTEM quia excitus puluis notitiam loci commutat.

694 CLIPEVM GALEAMQVE INCENDIT illuminat.

---

1 filius **Pa** ‖ 2 sanguine **MPa** dentibus **LPb** ‖ 4 noscit **Pb** | praedae est ei **L** ‖ 7 Inquo **MPa** | urgentur **Pa** | ut Virgilius *om.* **MP** ‖ 9 Librat **MP** | concuciat **Pb** ‖ 10 significat **Pa** ‖ 11 Cui tu **M** ‖ 13 id est *om.* **LPb** ‖ 14 ut *om.* **Pb** | sonatque **L** ‖ 15 crepantes **MPb** ‖ 16 nimium **Pb** | saguinis **Pa** ‖ 17 seu **L** ‖ 18 Ismaro *superscr.* a **M** ‖ 20 molus **M** | Siciliae **LMP** Lydiae? ‖ 21 Adrianam **Pb** ‖ 22 GANGES orgia *om.* **LP** ‖ 23 qui **M** | & modo **Pb** ‖ 24 patre *om.* **Pb** ‖ 25 *schol. 689 om.* **P** ‖ 26 AC MVLTO *om.* **L** | INDIGNANTEM *om.* **L** ‖ 27 exercitus **Pb** | loci notitiam **Pb** ‖ 28 GALEAMQVE *om.* **MP** | inluminat **MPa**

695 SIDERE splendore uel gratia.

699 CERTVS ET IPSE NECIS quia augurio suam prae-uiderat mortem. desperatione ergo uitae fortius dimicat.

701 LAETIOR aiunt enim futura sentire morituros. ut Virgilius ⟨Aen. X 740 sq.⟩: 'te quoque fata prospectant paria atque eadem mox arua tenebis'. EXPERIENTIA CAELI doctrina et scientia auguriorum.

702 SI VACET liceat. Virgilius ⟨Aen. X 625⟩: 'hacte-nus indulsisse uacat'. CONTERMINA uicina morti.

704 SVPERBIT uictoriae felicitate fit laetior.

706 DIVERSVS dissimilis.

710 IMMOLAT VMBRIS quasi uictimam, ut in sacris ipse consueuerat. nam hoc uerbo poeta ad sacerdotis nomen allusit. | aptum est enim occidenti sacerdoti tale uerbum. Lind. p. 2 Virgilius de occiso sacerdote dixit ⟨Aen. X 540 sq.⟩: 'lap-sumque superstans immolat'. hic de occidente sacerdote ita dixit.

712 FALCATO CVRRV COMMINVS solent enim in axibus curruum falces exstare, quae incurrentes hostilem populum caedant.

715 SACRVM consecratum.

716 INVITVS ostendit, quomodo inuitus. dicit enim: ante demiserat telum, quam Lycorea agnouisset Apollini consecratum.

720 SCRVTATOR AQVARVM piscator.

724 AVERTERE ad se conuertere.

725 HAVD IPSE MINVS non minus Hypseus Amphiarao. Lind. p. 2

TIRYNTHIA ROBORA agmina. id est: Nemeaeos iuuenes et Graecam uastabat aciem.

---

2 qui **M** ‖ 5 facta **LP** | prespectant **Pb** ‖ 6 atque . . . tenebis *om.* **L** ‖ 8 si liceat **L** ‖ 9 iuuat **Pb** ‖ 12 uictima **LPb** | ipse in sacris **LPa** ‖ 14 elusit **M** allux̃ **Pa** | sacerdotale **L** ‖ 15 de occi-dente **Pb** | Lapsuque **L** ‖ 16 immolat *om.* **L** | hic . . . axibus *om.* **Pa** ‖ 18 FALCATO *om.* **MPb** | COMMINVS *om.* **L** ‖ 19 exstare *corr. in* constare **M** | qua **Pb** | incurrentem **LPb** ‖ 22 dixit **L** ‖ 23 dimiserat **LMPb** | agnouissent **MPa** ‖ 26 Aduertere **Pb** ‖ 28 Nemeos **LMP**

726 AVGVRE SANGVIS id est: cupiens cum Amphiarao confligere ceteros quasi ignauos contemnebat occidere.

727 PROHIBEBAT INIQVO id est: prohibebat Hypseum multitudo, quae stipauerat Amphiaraum.

728 INDE de ipso cuneo.

731 ASOPE FAVILLIS fluuium inuocat, quem dudum a Ioue diximus fulminatum, qui indignatione ereptae filiae Ioui intulit bellum. quo facto igni diuino percussus est et, ut infamia eius excepti fulminis in aeternum maneret, dicitur hodieque illo tempore, quo ictus est, prunis ardentibus fluere.

734 COLLATVS bello comparatus.

736 INDVLGERE VOLENTEM concedere cupientem.

741 VVLNERA CITRA sine uulneribus solo terrore Amphiarai moriebantur.

742 IGNAVA sine ferro. DVBIVMQVE TVENTI dubium erat uidentibus, utrum onere tardatus esset Amphiarai an uelocior factus.

746 CAMPO TIMOR montis ruina, quae de altis saltibus cadit.

752 TELIS PARITERQVE MINISTRAT HABENIS armigeri et aurigae Apollo implebat officium.

754 FORTVNAM casum felicem siue euentum feriendi hastis contra Amphiaraum uenientibus detorquebat.

757 INFAMIS malae famae siue notus parricidio.

759 DEDIT immisit.

761 RIMANTVR TERRAS rimas agunt id est scrutantur. rimari enim proprie dicuntur sues, cum pascentes cibi gratia terram uertunt. PER ARTVS cadauerum membra. haec omnia signa erant hiatus futuri.

---

2 qd̄ ceteros **Pb** ‖ 3 id est *om.* **M** | prohibebat *om.* **L** ‖ 6 diximus a ioue **Pb** ‖ 8 igni *om.* **Pb** ‖ 9 et *om.* **Pa** ut **Pb** | excepte **M** excepit **Pb** ‖ 10 iectus **Pa** ‖ 12 Conlatus **MPa** | conparatus **Pa** ‖ 13 uoluntatem **M** ‖ 18 uelocit̃ **M** ‖ 19 CAMPI **L** | de *om.* **M** | latos **Pa** *om.* **MPb** | alpibus **Pb** ‖ 21 -QVE . . . HABENIS *om.* **MP** ‖ 22 inplebat **Pa** ‖ 25 famae *om.* **Pa** ‖ 26 inmisit **M** ‖ 27 rimam **Pb** ‖ 28 rimari . . . uertunt *post* futuri *praeb.* **MP** ‖ 29 terra uertuntunt cibi gratia **Pb**

766 NEC INSISTI MADIDVS abundantia sanguinis maiorem Amphiarao currendi lapsum faciebat.

767 DIFFICILES graues nimietate sanguinis equorum gressus.

771 SVMMVM ad ultimum aut summum deum. Lind. p.

773 INREVOCATA quae reuocari non potest. futurorum epitheton diligenter seruauit poeta.

780 QVIS TANTVS MISERIS HONOR parenthesis. humiliter enim dixit se non fuisse dignum tanto honore numinis.

785 DEFERRE NEFAS scelus esse dicit ornamenta infularum et sacras laurus secum ad inferos ferre.

788 COMMENDO FVROREM quia in occidenda matre propria peccauit.

792 SCIT PERITVRA RATIS parenthesis est: non aliter scit peritura ratis. sic et Apollo sciebat periturum Amphiaraum et se subuenire non posse. SORORIS IGNE quia nautae, cum stellam Helenae uiderint — quae Vrania dicitur, cuius tanta est uis incendii, ut malum cauet et nauis ima pertundat, ut etiam si aes fuerit, hoc calore soluatur — ergo si haec stella naui insederit, sciunt se nautae sine dubio perituros. et contra Castorum sidera sunt nauigantibus salutaria.

793 THERAPNAEI Therapne Laconicae ciuitas est.

795 SVMMAQVE TERGA QVATI superficies terrae. Lind. p.

799 FRONDEA NVTANT iam siluis et cacuminibus arborum et muris dabatur cum hiatu ipsius terrae confusio.

---

1 insistit **MP** ‖ 3 sanguis **M** ‖ 6 IRREVOCATA **L** ‖ 8 QVIS TANTVS *om.* **MP** ‖ 9 dixisse **P** | fugisse **M** | nominis *superscr.* u **M** numerus **Pb** ‖ 10 est **LPa** | dicit *om.* **M** | dicit . . . ferre *om.* **Pa** | infularum ornamenta **L** ‖ 12 COMMENDO *om.* **LPa** | qui **P** *om.* **L** | in *om.* **Pb** | inocida *superscr.* in occidenda **M** in hoc cecidenda **Pa** ‖ 13 propietate **MP** ‖ 14 est *om.* **LP** ‖ 17 nauite **Pa** | uiderunt **P** ‖ 18 est *om.* **M** | uis(us) est **P** | cauet *om.* **L** ‖ 19 et nauis *om.* **Pa** | pertundant **Pa** | os **Pa** est **Pb** | sit **L** ‖ 20 si *om.* **Pa** | nauis **Pa** | insederat *superscr.* i **M** | sciuient se nauite **Pa** ‖ 21 sine dubio *om.* **Pb** | et *om.* **LPa** | econtra ? ‖ 23 THERAMNEI **L** terranei **Pb** Therapni **M** | Theramne **LPb** | Laconiae **L** | ciuitas laconię **Pb** ‖ 24 SVMMAQVE *om.* **MP** | Terra **MP** ‖ 26 et muris . . . bellorum *om.* **Pb**

801 EXCIDERANT IRAE transitum est a causa bellorum.

805 BENIGNA TEMPESTAS benignam tempestatem dixit, quia naualia certamina prohibentur.

808 BELLI FLVITANTIS naualis certaminis faciem titubantibus militibus fecerat terrae motus.

809 SIVE LABORANTES dubitabant, quae causa esset tremoris illius, credentes terram mole et ui uentorum fuisse laxatam, qui per cauernas terrae discurrunt, uel hiulca uetustate soluisse uel situ aquae in solutionem uertisse, aut certe elemento oppressa maris undarum cessisse uirtutibus aut ipsam terram fratribus perituris tremores ad omen fecisse.

812 VNDA LATENS dicunt enim quidam terram aqua fulciri uel ferri.

817 SIDERA ET VMBRAE aduersitate sua terrentur. sidera timuerunt, ne erumperent manes, umbrae, ne admissa luce proderentur. ut Virgilius ⟨Aen. VIII 246⟩: 'trepidant immisso lumine manes'.

821 RESPEXITQVE CADENS uel dolore morientis uel ut Apollinem quaereret utpote uates.

822 DONEC LEVIOR quia graui sonitu solida disiunguntur nec tamen eodem fragore hiulca iunguntur.

---

1 Exciderunt **M** Exciderẽ **Pa** ‖ 2 TEMPESTAS *om.* **MP** ‖ 3 prohiberent~/ **M** prohibent **Pa** ‖ 4 nauilis **MPa** | sociem **MPa** *om.* **Pb** titubantis (*om.* militibus) **Pb** ‖ 6 dubitant **LP** | cause ẽẽ **M** 7 terrae motus illius **L** ‖ 8 lassatam **LMPa** | que **MPa** quod **Pb** uel *om.* **MP** ‖ 9 uetustates **Pa** | soluisse] al(l)ius **P** soli'e **M** situraq; **Pa** ‖ 10 certe . . . uirtutibus aut *om.* **Pb** ‖ 11 aut] uel **L** ‖ 14 uel ferri *om.* **M** ‖ 16 erumpent **Pb** erumperunt **Pa** erparent **M** ‖ 17 ut *om.* **Pb** | crepitant **L** trepident *Verg.* ‖ 18 inmisso **M** ‖ 19 mortis **L** ‖ 20 ut poete ut uates **Pb** ‖ 21 sonitus **P** ‖ 22 eodem *om.* **Pa** ‖ Explicit liber VII. Incipit liber octaus **Pa**

COMMENTARIVS IN LIBRVM VIII.

Hic liber continet indignationem Plutonis apud inferos, quod rupta terra uenisset Amphiaraus, eiusque de Ioue conquestio, eo quod contra ius legitimi foederis descendisset, mittentisque Furiam eique praecipientis diuersas regum Argiuorum mortes. responsio Amphiarai ueniam postulantis uxoremque deuouentis. nuntius Palaemon narrans Adrasto de hiatu terrae et morte Amphiarai. desperatio omnium post mortem Amphiarai cum eius laudibus. insultatio per noctem Thebanorum in excubiis. epulatio, deinde electio Thiodamantis in locum Amphiarai eiusque placatio Terrae cum exsequiis Amphiarai et precibus. eruptio in bellum. hinc atque hinc diuersae mortes. Tydei maxima proelia. eius uerba et satisfactio apud Mineruam de aduerso fauore. mors Atyos, sponsi Ismenes. ... de morte sponsi Atyos et eius cadaueris in urbem relatio. Tydei insultatio Thebanis fugientibus et impetus contra Eteoclen, Melanippi ex insidiis iaculatio. Tydei debilitas et conquestio de fragilitate humani corporis et quemadmodum exedit caput Melanippi. **Lind. p. 2**

1 VT SVBITVS VATES PALLENTIBVS INCIDIT VMBRIS uetus elocutio est per datiuum casum: incidit umbris pallentibus. Claudius: 'heri recedens uesperi Numantinis incidit'. at Terentius ⟨Phorm. 175⟩ per accusatiuum protulit: 'ergo in eum incidit' tamquam in rem periculosam. **Lind. p. 2**

5 mittentis **Pb** | ei'que **M** | p̄cipiens **Pa** *add.* ti **M** || 7 Palaemonis **L** polimon **MP** || 8 desperatio ... Amphiarai *om.* **Pb** || 10 epulans **LMPb** epulatis **Pa** || 11 in loco **MP** || 12 Eiq, **M** || 13 bello **LMPa** || 14 eius] His **P** || 15 Atois **L** atoys **M** atoris **Pa** acheis **Pb** || 16 conquestio Ismenes *ins. Vollmer.* | Atois **L** atys **M** atoys **Pa** achois **Pb** | eis **L** | orbem **P** || 17 et *om.* **Pb** || 18 Eteoclem **LPb** &heoclean **M** eteodean **Pa** | Menelappi **L** menalippi **MP** || 19 corporis humani **LP** || 20 Menalippi **LMP** || 21 VT ... PALLENTIBVS *om.* **MP** || 22 est *om.* **Pa** | (per *om.*) dedictum **Pb** || 23 cladius **Pa** eladiū **Pb** | heri' **M** heius **Pa** eriusPb | *Peter. hist. Rom. fragm. ed. min. p. 148* | ac **L** | at̃rent̃ **M** || 24 ego in eum incidi *Terentius*

5 CORPVSQVE NOVVM id est uiuum, siue non deposita apud superos carne.

6 AB VRNA Plato inducit scelera hominum in urna uersari. et urna dicitur, in qua mortuorum hominum ossa conduntur. hic ergo ab urna dixit, in qua mortuus ponebatur. et hoc ipso sensu expediuit poeta. nam Amphiaraus mortuus ab urna, in qua eius condita fuerant membra, non ueniebat.

9 OBVIA TAXO EVMENIS quia taxus uenenosa est, propterea ad perfectionem feritatis ex hoc ligno faces Furiae dicuntur gerere.

10 POSTE NOTARAT asserunt enim poetae mortuorum capita et Furiarum lampade lustrari et eorum nomina a Proserpina in inferorum poste conscribi.

nd. p. 275 14 ET SECVRI qui Elysium inhabitant manes. securi idcirco, quia sunt ab sceleratorum suppliciis alieni. Elysii ergo pro his, qui in Elysio habitant, posuit.

16 ALTERA NOX id est caligo deterior.

17 VSTAEQVE PALVDES nigrae aut calentes.

18 SVLCATOR PALLIDVS Charon, qui subuectando corpora Stygem consueuit cumba sulcare.

24 VARIAEQVE EX ORDINE MORTES una quidem omnibus communisque mors est, sed uarietate poenarum dissimilis est.

26 DAMNANT absoluunt.

27 VINCIT OPVS Parcarum stamina mortium multitudine superantur. ut Lucanus ⟨III 19⟩: 'lassant rumpentes stamina Parcas'.

---

1 siue *om.* **Pb** ‖ 3 inducū **M** ‖ 4 uersare **MP** ‖ 5 eduntur **Pa** 6 hoc *om.* **Pb** | isto **P** | sensum **LPb** | nam] nō **P** ñ **M** ‖ 7 fuerant condita **L** ‖ 8 membra *om.* corpora *superscr.* **M** | non *om.* **MP** ‖ 10 a pfectione **M** ‖ 11 gerere *om.* **MP** ‖ 12 notat **Pa** ‖ 13 et *om.* **L** | lampadē **M** ‖ 15 sequri i. **Pb** | quia in Elysiis habitant **L** ideo quia elisiu inhabitant **Pa** | idcirco securi **L** ‖ 16 a **Pb** *om.* **L** ‖ 17 posuit *om.* **Pb** *post* his *pos.* **L** ‖ 19 VASTAEQVE **L** ‖ 21 cymba **L** cimba **Pa** cī≡ba/// **M** ‖ 22 communisque omnibus **LP** ‖ 23 est mors **L** | dissimilis . . . Parcarum *om.* **Pb** | est *om.* **M** ‖ 25 mortuum **P** mortiū *corr. in* mortuorum **M** ‖ 26 superantur *om.* **M** | uel *del. superscr.* ut **M** | laxant **Pb**

31 ARGVIT prodit siue probat. COMPAGE SOLVTA rrae superficie.

33 OFFENSVS LVCE iucunda superis, indebita manibus. ideo luce Plutonem dixit offensum.

34 QVAE SVPERVM LABES uiolentia siue ruina. labes Lind. p. 27
labendo dicta.

36 PROELIA utrum Iuppiter an Neptunus? conuenienter roposito carmini a Thebanorum odio germanorum inducit e regno et fratres celeriter discessisse.

38 NAM CVI DVLCE MAGIS quam mihi, ut superi isceantur? id est expedit minori per sortem confundere, uae fuerint separata.

40 NEC ISTE MEVS meus, inquit, mundus hic non est, ed hunc rector perrumpit astrorum.

44 MISERVMQVE PATREM miserum, siue quia amisit nperium, siue quia a poetis apud inferos Saturnus fingiur, quem unum uolunt esse de numero Titanum.

47 HYPERIONA Hyperion Solis equus est. dicit enim mmissis tenebris Solis se Pluto numina turbaturum.

49 VTRVMQVE TYNDARIDEM Castoris et Pollucis talis st fabula: cum esset immortalis Pollux et e diuerso astor morti teneretur obnoxius, pietatis intuitu Pollux orte uicaria fratrem redemit. unde Virgilius ⟨Aen. VI 21⟩: 'si fratrem Pollux alterna morte redemit'. dicit rgo nunc Pluton retento Polluce, qui immortalis fuerat, um Castore germano mortali in utroque se mundo posse egnare.

---

1 conpage **M** ‖ 3 iocunda **Pb** | manibus indebita **L** ‖ 4 dixit lutonem **Pb** ‖ 5 seu **L** | labes ruina et labendo **Pb** ‖ 7 ubi **M** ‖ preposítio **Pb** | carmine **LM** carminis **Pb** | ad **LM** | ódia **M** ‖ 9 et *om.* **L** | caelestes? | descripsisse **Pb** ‖ 11 misceant **b** | per sortem minori **L** ‖ 13 hic mundus **L** ‖ 14 sed] si **M** ‖ 5 misit *add.* a **M** ‖ 16 abē poetis **M** | pingitur **Pb** ‖ 18 equs **M** quus **Pb** | est equus **LPb** ‖ 19 inmissis **M** | Pluto et **L** pulhra **M** | turbarum **P** ‖ 20 TYNDAR. *om.* **MP** ‖ 21 inmortalis **M** ‖ 2 morte **P** | intuituṣ **M** ‖ 23 redimit **Pa** | ut **Pb** ‖ 24 Sic **L** | redinit **Pa** ‖ 25 Pluto **L** | quia **L** | inmortalis **M** | erat **Pb**

51 TANTALON VNDAE si poenarum culpas exspectes utriusque id est Tantali Pirithoique, utrorumque supplicia uindictae Iouis a Plutone praestantur. [IXIONA] Ixion quippe Iunonem ausus est stupri iniuria compellare, Tantalus uero Iouis consilia mortalibus prodidit in eorum audita conuiuio.

53 VIVO PERPETIAR ME PIRITHOI conqueritur his inferos patuisse, qui infanda cupiebant, ut ad se aut amator aut raptor intraret. haec Pirithoi fabula talis est: Piri-
I. p. 277 thous cum Proserpinam | rapere suo matrimonio induxisset in animum, huius tam scelerati consilii Theseum participem fecit. quem cum amicitiarum intuitu Theseus ad inferos Proserpinam pariter rapturus secutus fuisset, graui sunt utrique damnati supplicio. unde Virgilius ⟨Aen. VI 617 sq.⟩: 'sedet aeternumque sedebit infelix Theseus'.

59 EVMENIDVM LACRIMAS Orpheus Thrax peritissimus citharae fuit. is Eurydicen coniugem unico dilexit affectu. quae cum Aristaeum, Cyrenes Nymphae filium, pudicitiam suam attrectare cupientem fugeret, calcato serpente perempta est. hoc cum immoderate doleret Orpheus, confisus peritia citharae inferorum secreta perrupit. cuius cantus dulcedine ac miseratione lugentis manes feritate deposita Orpheo coniugem reddiderunt. dicit ergo nunc Pluton turpes uidisse se lacrimas Eumenidum. turpes ideo, quia contra inferorum legem misericordiae lacrimae fundebantur. ITERATAQVE PENSA propter reditum Eurydices, quem concesserat, ut denuo uiuentis fata pensis traderent.

---

2 utrius **M** utris **Pa** utrisque **Pb** | Ixionisque? ‖ 3 IXIONA *om.* **MP** ‖ 5 concilio **LP** ‖ 6 Viui **P** *om.* **M** | PERP. ME *om.* **MP** | inferos his **L** ‖ 8 est talis **Pb** ‖ 10 in *om.* **Pb** | animo **MPa** ‖ 12 rapit∿ **M** | esset **Pb** | gauisi sunt **Pa** ‖ 15 perseus **Pb** ‖ 16 fuit citharae **L** | euridicem **Pb** | effectu *superscr.* a **M** ‖ 17 cum *om.* **M** | Cyrenes] Eurydicis **LMPa** euridices **Pb** ‖ 18 attractare **Pb** ‖ 19 inmoderate **Pa** | cūfisus *corr. in* confisus **M** ‖ 20 inferorum *corr. in* inferū (*om.* secreta) **M** | perrumpit **M** | captus **MPa** capiti **Pb** ‖ 21 deposita feritate **L** ‖ 22 Pluto **L** ‖ 23 se *om.* **MP** ‖ 24 misericordia **L** *om.* **Pb** ‖ 25 propter . . . traderent *om.* **P** | euridicis **M** ‖ 26 cui **L** | concesserant **L** cuicessarat∿ **M** | indenuo *superscr.* ut **M** | affata **M** | p̃ẽñsã **L** p̃ẽñ̃s *superscr.* ẽẽt **M** | traderent **L** traderet **M**

60 VIOLENTIA LEGIS quae iubebat Orpheum non respicere uxorem. melior ergo lex me: scilicet ego dulcedine cantus uictus sum, ut Orpheo coniugem redderem. ut concessam perderet, inclementia legis obtinuit. hinc Virgilius ⟨georg. IV 489⟩: 'ignoscenda quidem, scirent si ignoscere manes'.

63 AB IOVE LEGES quia partiri annum Proserpinae iussit et sex mensibus esse cum matre, totidem cum marito. ita Ouidius ⟨met. V 564 sqq.⟩:

'at medius fratrisque sui maestaeque sororis
Iuppiter ex aequo uoluentem diuidit annum.
nunc dea, regnorum numen commune duorum,
cum matre est totidem, totidem cum coniuge menses'.

per lunam fieri manifestum est, quae a ueteribus Proserpina nominatur.

64 ET SECTVM GENETRIX uidetur enim dimidium annum matrimonio eius Iuppiter abrogasse. penes matrem ergo est, ut eius cura statuto tempore filia ab inferis reuertatur ad caelum.

69 ATQVE ADEO FRATRES Eteocles et Polynices, qui mallent hoc nefas se potius implere quam Furiam.
OMINA SVNTO Eteoclis et Polynicis interitus omen sit inter me et Iouem futuri certaminis.

74 COMMACVLET ut tabe soluantur corpora, non flamma pyrarum. nec interpositis urantur ignibus, sed in solo terrae intemperie aeris membra depereant. sit mortuis

---

1 uidebat **M** ‖ 2 ergo **Pa** qui **Pb** ‖ 3 perderē **Pa** ‖ 4 optinuit **Pa** | hinc *om.* **Pb** ‖ 7 animi **M** | Proserpina **MP** ‖ 8 ut ... esset **LP** ‖ 10 ad **MPa** | sorori **MP** ‖ 12 nomen **MP** | duorum *om.* **MP** ‖ 13 cum ... totidem¹ *om.* **Pa** | cum numero **Pb** | totidem² *om.* **M** est cottidie **Pa** | cum *om.* **Pa** ‖ 14 est *om.* **M** | a *om.* **Pb** | ūterib, **M** uete **Pa** hęcate **Pb** ‖ 15 -pina ... matri- *om.* **Pa** ‖ 16 ET *om.* **L** | sextum **M** | GENITRIX **LMP** | diuiduum **Pb** ‖ 17 Iuppiter ... eius *om.* **Pb** | adrogasse **Pa** ‖ 18 eius ergo (est *om.*) **L** | statiuo *corr. in* statuto **M** ‖ 20 VSQVE **L** ‖ 21 malent **P** | inplere **Pa** ‖ 22 inter iouem et me **Pb** ‖ 24 conmaculet **Pb** ‖ 26 fit **LPa** si **M** sic **Pb**

de sepultura negata supplicium bello crudelius, ut solius caeli rogum possint habere communem.

ind. p. 278 83 IVPPITER AXES hoc est: oratione Plutonis tremefacti sunt poli.

84 QVOS INQVIT manes pro poenis posuit. id est: quos cruciatus patieris? ut Virgilius ⟨Aen. VI 743⟩: 'quisque suos patimur manes'. manes ergo ideo dicti sunt, quia damnati aeterna apud inferos poena permanent.

85 SVBIT ILLE id est sequitur, ut ⟨Aen. II 725⟩ 'pone subit coniunx', aut certe finita praecedenti oratione subiungit.

86 VANESCENTIBVS in umbram desinentibus.

87 IAM PEDES quia currus et equi, cum quibus raptus fuerat, euanuerunt.

ind. p. 279 91 CVNCTIS FINITOR Ouidius ⟨met. X 32 sqq.⟩:

'omnia debemus uobis paulumque morati
serius aut citius sedem properamus ad unam.
tendimus huc omnes, haec est domus ultima cunctis'.

ordo ergo talis est: cunctis finitor rerum putaris, mihi uero etiam sator. (nam cum Plutoni constet terram consecratam, dicit omnia membra resolui et de terra cuncta procreari. iuste ergo creator dicitur, a quo uniuersa gignuntur.) at ego, quia uates fui, noram uitae te esse creatorem ex eo, quod animas iterum mittis in corpora. ut Virgilius ⟨Aen. VI 751⟩: 'rursus et incipiant in cor-

---

1 denegata sepultura **L** ‖ 3 orationis **Pa** ‖ 4 caeli **M** ‖ 6 quot **Pa** *om.* **M** | patiaris **M** | ut *om.* **Pb** ‖ 7 patitur **L** | ergo *om.* **L** ‖ 8 pena apud inferos **Pb** ‖ 9 id est *om.* **LMPa** ‖ 10 c̄iux **MPb** | prima oratione **Pb** ‖ 12 umbra **Pb** ‖ 13 Lampades **MP** | quia *om.* **Pb** quea *corr. in* atque **M** ‖ 14 uanuerunt **MP** ‖ 16 debentur **LPb** | morti **L** | paululumque **MPb** | mora(s)tis **MPa** ‖ 18 est *om.* **P** | cunctis] uosque *Ouid.* ‖ 19 rerum scilicet putaris **L** | reputaris *corr. in* rerum putaris **M** ‖ 20 uero *om.* **M** | constet Plutoni **L** | esse consecratam **L** ‖ 21 de terraque **Pb** ‖ 22 dicit de quo **Pb** ‖ 23 AST EGO **L** | ad *corr. in* at **M** | te *om.* **MP** ‖ 25 rursus *om.* **MP** | incipient **LMPa**

pora uelle reuerti' et idem supra ⟨Theb. VIII 26⟩: 'fata serunt animas'.

96 NEC VENEREM nec Proserpinam rapiam. Thesei et Pirithoi hoc loco audaciam commemorat et ad testimonium pudicitiae ostendit infulas et insignia sacerdotis. Proserpina ab eo dicta, quod porro serpat.

106 ET NOSTRAE VENIVNT propter sui misericordiam dicit se pugnando multas inferis animas addidisse, pro quo beneficio petit sibi esse parcendum.

110 ET IN AERE VOLVOR OPERTO id est: dum per illa spatia uado, quae sunt sub terra inferorum.

112 VEL CAPTVM optabilius fuit etiam capi me a Thebanis.

113 PARENTI Oecleo patri.

116 NEC DEPRECOR VMBRAM ACCIPERE id est: nec refuto umbra esse. deprecor autem est refuto. Virgilius ⟨Aen. XII 931⟩: 'equidem merui nec deprecor, inquit'. Lucanus ⟨IX 213 sq.⟩: 'non deprecor hosti seruari, dum me seruet ceruice recisa'.

118 QVIS IAM SVPER AVGVRIS VSVS id est possem rogare te, ut apud inferos augur essem, si scirem et hoc mihi apud inferos profuturum. uerum cum uideam ipsa quoque fata ad tuum arbitrium fila disponere, intellego augurio tibi nil opus omnino.

121 ILLI FVNESTA RESERVA hoc est: coniugi meae, quae mihi minaris, reserua supplicia, quae salutem uiri prodidit monili corrupta.

---

2 ferunt **LM** ‖ 3 AVT NOSTROS TIMEAT PROSERPINA per Proserpinam **L** | raptam **LMP** ‖ 4 commemorat audaciam **L** | et *om.* **Pb** ‖ 6 dicta ab eo **L** | q **M** (*in marg. legitur:* Proserpina eo quod porro serpat) ‖ 8 addisse **L** adisse **Pa** ‖ 9 perit *corr. in* petiit **M** ‖ 10 ET IN *om.* **MP** ‖ 11 subt͠rea **M** | inferiorum **Pa** ‖ 12 etiam fuit me capi **LPb** ‖ 14 oedeo **MPa** odeo **Pb** Oedipo **L** ‖ 16 umbram **L** | est] ēē **M** ‖ 17 equidem *om.* **Pb** | unquam **L** ‖ 18 non] n͠c **M** ‖ 20 id est] deest **Pb** ‖ 23 queque **Pa** *corr.* **M** | intelligo **LP** ‖ 24 nil omnino tibi opus augurio **L** | nihil **Pb** ‖ 25 funeste **P** ‖ 26 īmaris **Pa** immanis **Pb**

123 INDIGNATVRQVE MOVERI irascitur se iam flecti.

124 VT LEO MASSYLI Massylia gens Africae mediterranea, leonibus plena.

125 TVNC ARMA CITAT citat incitat. arma dentes et ungues, quibus se tuetur et uindicat. Virgilius ⟨Aen. XII 6⟩: 'tum demum mouet arma leo'.

ad. p. 280 133 HONORE SEPVLCRI ad laudem Amphiarai omne spatium campi sepulturae uatis concessum est, quia huic sepulcrum praeter morem hiatus praestitit terrae, quod infernum sepulcrum dixit.

141 STRINGIMVS educimus.

ad. p. 281 145 HEV PRAESAGIS heu interpositio est dolen|tis. ASTRIS futura denuntiantibus stellis.

146 CVM VOCE TETENDIT petentum auxilia affectum expressit poeta, qui iactatione uel extensione manuum sibi supplicant subueniri. hoc Virgilius ut raptae Cassandrae negatum fuisse monstraret, ait ⟨Aen. II 405 sq.⟩: 'ad caelum tendens ardentia lumina frustra, lumina, nam teneras arcebant uincula palmas'.

154 NON EXSPECTATO REVOCANTVM nemo enim militaris legis sacramenta seruauit, ne ante pedem e proelio retraheret, quam receptui caneretur. sed tali legiones turbatae nuntio neglectis, dicit, praeceptis et religione militiae uertebantur in fugam.

156 GENVA VIROS solutione pedum nimio timore genua languebant et negabant cursum. ut Virgilius ⟨Aen. V 432⟩: 'genua labant'.

---

1 iam **M** in misericordiam **LP** ‖ 2 MASSYLLI **L(MP)** ‖ 4 CITAT ... arma[1] *om.* **Pb** | citat incitat *om.* **Pa** ‖ 5 Lucan. **LMP** ‖ 7 SEPVLCHRI **LM** ‖ 8 concessum est uatis **Pb** ‖ 9 sepulchrum **LM** | quē **Pa** qȝ **M** ‖ 12 interpositio est dolentis *om.* **P** *post* HEV *posuit* **L** | heu *om.* **L** ‖ 14 TENDIT **LM** | petentium **LPb** | effectū **M** ‖ 15 q *superscr.* ia **M** ‖ 16 casandre **P** ‖ 20 exspecto **MPb** | reuocatum **Pa** reuocantum more tubarum **L** ‖ 21 a **LPb** ac **Pa** ‖ 22 si **M** ‖ 23 nec lectis dicunt **Pb** | dicit] dinter **M** | regione **P** | (militiae *om.*) utebantur in fuga **Pb** ‖ 25 sublutione **Pb** ‖ 27 genua] genua ęgra **M** genua erga **Pa** *cf. Aen. V 468:* 'genua aegra trahentem'

158 NEC TOLLERE LVMINA TERRA id est: tanto erant ıclinati terrore, ut oculos a terra leuare non possent.

160 FOEDERE PARVO interpositione pacis modicae.

162 QVAE TIBI admiratiue.

168 ET EFFLANTES exspirantes animam. INTER-ECTERE PLAGAS insuere. metaphoram a medicis traxit, ui solent letalia uulnera suturis | adnectere. Lind. p. 2

169 ALIMENTAQVE BELLO ut cibo reficerent uires propter ıturam pugnam.

175 HAEC ANTRA LACVSQVE subaudis 'Amphiarao prae-titerint'.

177 QVIS MIHI hoc est: quis mihi profert in omini-ɔus? aut certe: prodit uoluntatem deorum augure inter-empto. SINISTRI propitii, dictum a sinendo. sic et Vir-gilius de bono augurio sinistrum dixit ⟨ecl. IX 14 sq.⟩: 'quod nisi me quacumque nouas incidere lites ante sinistra caua monuisset ab ilice cornix'. id est: ante sinistra propitia.

186 ADVERSAQVE SIGNA VOCASTI id est: ultro hostes ıd certamen uocasti.

190 ALTAQVE ERVMPERE TERRA mirantur enim mor-uum, quem mortuum nemo conspexit.

192 ET VICE CONCORDI et hunc libenter fata susce-erunt praeceptrum.

193 MISERATVS AVERNI miseratus quod dicit, non oc ad indulgentiam ducas, sed ad maximum Amphiarai ecus. nam ille nulli parcit. ut Horatius ⟨carm. II 3, 24⟩: ıictima nil miserantis Orci'.

---

2 errore **Pa** ‖ 3 interpositiones **M** interpositionis **Pa** ‖ 5 af-antes **Pb** | INTERNECTERE *om.* **MP** ‖ 6 metaforañ **M** | traxit a edicis **L** ‖ 7 annectere **L** ‖ 10 Hoc **M** | subaudi **Pb** | praestitit **Pa** prestiterunt **Pb** ‖ 12 hoc mihi **Pa** | proferet **L** p̄fert **Pb** | nib. **M** oib9 **Pa** noibus **Pb** ‖ 13 profert **L** | aure **M** ‖ 14 SINISTRI] ROFERT **L** | sic *om.* **Pb** | ut **Pa** ‖ 15 sinistrum dixit in bono augurio ‖ 16 nouas *superscr.* aues **M** ‖ 17 id est ante *om.* **Pb** | Si-istra id est (*om.* ante) **L** ‖ 20 conuocasti **L** ‖ 21 Aliaque **MP** | ortuum enim **L** ‖ 22 quem mortuum *om.* **LPa** ‖ 24 preceptum ‖ 25 miseratur **Pb** ‖ 27 decus *om.* **MP** | horū (*om.* uictima) **M**

194 INSERVARE proprio usus est augurii uerbo, qui, dum captant auguria, dicuntur caelum seruare. ut Lucanus ⟨V 395⟩: 'nec caelum seruare licet'.

198 BRANCHI Branchus Apollinis filius et ipse peritissimus futurorum deus. ut ipse alibi ⟨Theb. III 478 sq.⟩: 'patrioque aequatus honore Branchus'. Varro rerum diuinarum ita refert de Brancho: Cius quidam decimus ab Apolline cum in peregrinatione pranderet in litore ac deinde proficisceretur, oblitus est filium nomine Smicrum. ille peruenit in saltum Patronis cuiusdam. et cum esset receptus, coepit cum suis pueris capras pascere. aliquando prehenderunt cygnum et illum ueste cooperuerunt. et dum ipsi pugnant, uter illum patri munus offerret, cum essent fatigati certamine, reiecta ueste mulierem inuenerunt. et cum fugerent, reuocati ab ea moniti sunt, ut Patron unice Smicrum diligeret puerum. illi quae audierunt Patroni indicarunt. tunc Patron Smicrum pro suo filio nimio dilexit affectu eique filiam suam ducendam locauit uxorem. illa cum praegnans esset ex eo, uidit in somniis per
ed. p. 283 fauces suas introisse solem et | exisse per uentrem. infans editus ideo Branchus uocatus est, quia mater eius per fauces sibi uiderat uterum penetrasse. hic cum in

---

1 auguris **Pb** augurum? | quod **L** ‖ 2 dicunt **Pa** ‖ 3 seruaret **M** | licet *om.* **LM** ‖ 4 est filius **L** ‖ 5 futurorum peritissimus **LP** ‖ 6 equatur **Pb** | diuinarum rerum de Brancho ita refert **L** ‖ 7 Olus **L** Branchus **M** Clus **PaPc** *Mon.* elius **Pb** Cius *Myth.* | quidē dicimꝰ **M** ‖ 8 planderet **M** | ac . . . ille *om.* **Pb** ‖ 9 Simerum **LPa** smiarū *corr. in* sminarū **M** Synichronem *Myth.* ‖ 10 qui **L** | patroni **Pb** ‖ 12 prenderunt *corr. ex* ponerunt **M** pendere **Pb** | dumque **L** dum **MPb** ‖ 13 illud **Pb** | et essent **L** ‖ 14 uestē mulierū **M** ‖ 15 effugeř *corr.* in cūfugeř **M** | patronus **P** | nunices **M** ionices **Pa** ‖ 16 Simerum **L** micrhonē **M** micronē **Pa** fucronem **Pb** | patrono **Pb** ‖ 17 indicat **Pa** | patronus **P** *corr. in* patron **M** | Simerum **L** smicrhonē **M** sucronem **Pa** sucrontem **Pb** | filio suo **L** ‖ 18 effectu **M** | ducendam (*corr. ex* dicundam) filiam (*om.* suam) **M** ‖ 19 pregnas **Pa** | ex eo esset **LP** | in somnis **MP** ‖ 20 introiisse **L** ‖ 21 ideo infans editus **L** | branchias **Pa** | qui **Pa** ‖ 22 cum in siluis **LM** maxilu' **Pa** maxime cum **Pb**

siluis Apollinem osculatus fuisset, comprehensus est ab eo et accepta corona uirgaque uaticinari coepit et subito nusquam comparuit. templum ei factum est, quod Branchiadon nominatur. et Apollini et filio pariter consecrata sunt templa, quae ab osculo Branchi siue certamine puerorum Philesia nuncupantur.

199 NEC CLARIAS et apud Clariam et apud Didymaeam Apollinis est oraculum. quod autem ambos colant Apollinem Dianamque, ideo Clarii uocabulo nuncupantur. ut Virgilius ⟨Aen. III 360⟩: 'qui tripodas, Clarii laurus, qui sidera sentis'. Lycia autem Asiae ciuitas est Apollinis sedes, quam post Amphiarai interitum dicit esse tacituram. de qua Virgilius ait ⟨Aen. IV 143⟩: 'qualis ubi hibernam Lyciam Xanthique fluenta'. Claria ergo ciuitas est, in qua tres dii id est Iuppiter et Neptunus et Pluton mundum dicuntur fuisse sortiti. in hac Apollo maxime oracula mortalibus dare consueuerat.

201 VATIS NEMVS quia in Syrtibus in eo tantum loco, ubi Iouis Ammonis templum est, nemus inuenitur. ut Lucanus ⟨IX 525 sq.⟩: 'solus nemus abstulit Ammon. siluarum fons causa loco'.

202 QVERCVS quam Chaoniam dicit hoc est Epiroticam. Molossia enim est in Epiro, ubi solebant columbae sub quercu responsa dare. anhela ergo dixit per similitudinem uatum, qui deo pleni et anhelantes responsa dant. ut est ⟨Aen. VI 48 sq.⟩: 'sed pectus anhelum et rabie fera corda domat'.

3 c̃parạuit **M** | ei' **M** | est *om.* **M** || 4 Apollinis **M** | et filio] Philesio **L** || 7 clarias **Pb** || 8 oraculum Apollinis fuit **LPb** apollinis oraculum fuit **Pa** || 9 et Dianam **L** | clari **P** || 10 clari lauros **Pb** || 11 est *om.* **L** || 13 taciturnam **Pb** || 14 Xanthique fluenta *om.* **LMPa** || 15 et *om.* **LP** || 16 Pluto **L** | fuisse dicuntur **Pa** | esse **Pb** || 17 mortalibus oracula maxime **L** || 18 qui **M** || 19 Hammonis **L** | est *om.* **Pa** || 20 Hammon **LPb** || 22 Quercū **M** | quas chaonia **Pa** | cahoniā dr̃ **M** | hoc ut est **Pa** hęc ut est **Pb** | epiroticas **Pa** epirotica **Pb** || 23 in Epyro est **LP** | sub quercu solebant columbae **LPa** || 24 sub quercu responsa solebant dare columbe **Pb** | pro **Pa** || 25 pleni et *om.* **M** plutoni et **Pb** || 26 dabant **L** || 27 tument *Verg.*

203 IPSI AMNES Apollini sacri, quorum haustus uates faciunt et poetas, non tamen omnes.

204 SAGIS diuinis. unde praesagia praediuinationes mentis. ut Virgilius ⟨Aen. X 843⟩: 'praesaga mali mens'.

206 IAMQVE ERIT ILLE DIES ciuitas enim in eo loco est post condita, in quo hiatus terrae Amphiaraum recepit, quae Amphiarma uocatur, ut Homerus ait, quod illic currus, quem Graeci ἅρμα appellant, deciderit. in qua etiam oraculum est, quod Amphiareon uocatur.

212 CVM FVNERE TIPHYS accusatiuum casum posuit in Minyas aut Argonautas, qui se mortuo Tiphy gubernatore priuatos esse doluerint.

215 LEVAVIT per sermonis enim uarietatem et luctus leuatur et labor decrescit. ut Virgilius ⟨Aen. VIII 309⟩: 'uarioque uiam sermone leuabat'.

ad. p. 284 218 DIVERSA hostili. ut Lucanus ⟨III 654⟩: 'diuersae rostris iuuenem affixere carinae' id est contrariae.

220 MARCENT ebrietate aut somno. moenia pro muris posuit. ut Virgilius ⟨Aen. III 255⟩: 'sed non ante datam cingetis moenibus urbem'.

221 IDAEAQVE TERGA Cretensia tympana.

222 VARIO SPIRAMINE tibiam significat uarie foratam. Virgilius ⟨Aen. IX 618⟩: 'biforem dat tibia cantum'.

223 ALVMNVM nutritum. alumnus enim ab alimentis dicitur.

224 PAEANES pro laudibus posuit. nam paeanes uersus

---

2 et *om.* **Pb** ‖ 3 diuinationes **L** ‖ 4 mens mali **M** ‖ 5 ERIT *om.* **Pb** | illo **L** ‖ 6 post est **L** ‖ 7 ampharma **MPa** ‖ 8 geti **M** | arma **MP** | uocant **L** ‖ 9 Amphiraon **L** amphiaraon **Pb** ‖ 10 casum *om.* **LPb** ‖ 11 Minyas . . . se] Minyas id est quoscunque gubernatores nauis aut aquis **L** mineā aū arigon aut aquis **M** minea uarigo aut quis **Pa** minea autem arigon aut aquis **Pb** | gubernatiōe **Pa** ‖ 12 priuatus esse doluerit **LMP** ‖ 13 LEVABAT **L** | enim *om.* **Pb** ‖ 14 ut *om.* **LMPa** | Virgil. *om.* **M** ‖ 15 leuabant **LMPb** leuabūt **Pa** ‖ 16 ut *om.* **LMPa** ‖ 17 adfixere **MP** ‖ 18 MARCENT] Ad menia **P** ‖ 19 ut *om.* **Pb** | at **Pb** ‖ 21 crescentia **M** ‖ 23 biformē **M** ‖ 24 autem **Pb** ‖ 26 poeane **Pa** | uersus est **P**

t in honorem Apollini dicti propter exstinctum Pytho-
a. omnis laus Graece dicitur paean ab admiratione. ινεῖν etenim Graece dicitur laudare. Virgilius ⟨Aen. 657⟩: 'laetumque choro paeana canentes'.

225 CORONATVMQVE MERVM secundum Virgilium dixit, ait ⟨Aen. VII 147⟩: 'crateras longe statuunt et uina onant' id est: crateras, in quibus uinum est, coronant.

232 MARTIS AGROS propter eos dixit, qui satis dra-is dentibus fuerant nati.

233 AD CHELYN id est ad Amphionis citharam, cuius cedinem secuta saxa exstruxere muros Thebanos.

235 ET MVLTA DEDVCTAM suorum scilicet Cupidinum Amorum.

237 HYDASPEN optima enim ibidem sunt lapidum era.

246 QVIN HAVSISSE etiam hoc fecit. confirmantis est. Lind. p. 28
INSICCATVMQVE CRVOREM inhaerentem caecitatis suae orem genis eluisse.

250 CAVSA LATET latet causa laetitiae, quia uult ta crudele esse, quod gaudet. quare sit ergo commu-is ad gaudium Oedipus, ignorabant Thebani. erat autem causa laetitiae, quod dimicat aduersum se ferro ger-nitas.

253 SEMINA VOTO id est: tacito uoto auribus menteque tabat hostium motus ex laetitia prouenisse.

254 INDE EPVLAE hac utique causa perspecta.

---

1 in Homero **LMP** ‖ 2 paean dicitur **LP** | ab . . . laudare **Pb** ‖ 3 *ἐπαινᾶν* **L** mepenes **M** Inepetes **Pa** | laudare Graece tur **L** gręce laudare dicitur **Pa** ‖ 4 canentes **LPb** secuti a (*cf. Aen. X 738*) ‖ 5 secundum Homerum dixit, qui ait eras in quibus uinum est coronant. Virg. crateras . . . co-ant **LP** *eodem ordine* **M** *omissis* crateras[1] . . . Virgilius | onge **LMPa** magnos **Pb** laeti *Vergil.* ‖ 8 p̑p **M** ‖ 10 AD . . . ita *om.* **Pb** | ad *om.* **MPa** ‖ 11 extruxerunt **Pb** ‖ 12 ET *om.* deducta **MPb** ‖ 14 HYD.] Nil asperi **M** | lapidum sunt **Pb** ‖ Quin̄ habuisse **M** ‖ 17 inhaerentem . . . cruorem *om.* **P** ‖ geni soluisse **P** ‖ 19 causa *om.* **MPb** ‖ 20 poeta uult **Pb** | ergo **Pb** ‖ 21 ignorabunt **Pa** | autem] dum **Pa** ‖ 25 captat **Pb**

255 IEIVNIA. POENAE Phineus, rex Arcadiae, liberis suis superduxit nouercam, cuius instinctu eos caecauit. ob quam rem irati dii ei oculos subtulerunt et adhibuerunt harpyias, a quibus prohibitus, ne dapes attingeret, longo est ieiunii cruciatu uexatus.

262 QVAMQVAM AEGER SENIO senium est morbus senectutis. MISERANDA POTESTAS quia maior potestas grauiori semper laude uexatur.

266 PERVIGIL IGNIS id est non peruigilans, quia contemptu Argiuorum Thebani uigilias non curabant.

270 DEVS QVI NAVIGAT ALNO deum, tutelam nauis, intellegimus cum gubernatore nauigare. habent enim uel scriptos uel pictos praesules suos, quorum nominibus nuncupantur et naues.

id. p. 286 272 SENTIT EQVOS poetice dictum. hic lunam pro nocte posuit. ceterum non est, ut luna solis inueniatur semper aduentu.

273 MVGIRE ardore solis stridere.

276 PRODITA deserta.

277 ORBVM uiduatum hoc est sacerdotio carens.

282 IVXTAQVE SECVNDVM ut Virgilius ⟨Aen. V 320⟩: 'proximus huic, longo sed proximus interuallo'.

283 CONFVNDIT HONOS quia uictus est, uerecundatur, id est iudicii ipsius gratia grauatur. recte ergo, quod uerecunde excusabat, dignus erat, qui cogeretur.

286 SICVT ACHAEMENIVS Achaemene Parthorum seu Medorum ciuitas est. [Achaemenius patrium est, id est

---

1 rex . . . harpyias] enī ꝓditionē sacrorum suppliciū meruit arpyarū **M** || 2 instructu cecauit eos **Pb** || 3 dii . . . quibus *om.* **Pb** || 4 prohibitus *om.* **L** || 5 (est *om.*) uexatus est **Pb** || 6 morbus est **L** || 10 uigiliā **Pa** || 11 deum *om.* **Pa** || 12 intelligimus **LP** | uel[1] *om.* **L** || 13 t pictos scriptos **Pa** || 15 hic . . . posuit *post* aduentu *praeb.* **MP** || 17 aduentū ē **M** || 22 huic . . . proximus *om.* **Pb** || 23 luctus **MP** | uerecundat **M** || 24 gratia *om.* **M** | grauatus **Pb** || 25 quod **L** qui *corr. uidetur in* quā **M** || 26 ACHEMINIVS **L** achamenius **M** | achamene **M** || 27 nedorum **M** indorum mendorum **Pb** | est *om.* **MPa** | Achaemenius . . . sanguine *om.* **M**

Chaldaeus. Achaemenia ipsa est Chaldaea, uocata ita a quodam crudelissimo rege, de quo in Sedulio ⟨I 184 sq.⟩ legitur: 'cuius Achaemeniam rabies accenderat iram plus fornace sua'. — non enim poterat eius ira placari nisi humano sanguine.]

288 GAVDIA LIBRAT laetitiae gaudium metu pensabat, utrum posset implere, quod sumpserat.

289 AN FIDI PROCERES id est: sine recordatione paternae gratiae fides a sociis etiam filio seruaretur.

290 CVI CASPIA Caspiae portae sunt in Armeniorum finibus constitutae. unde Lucanus ⟨VIII 291⟩: 'Caspiaque immensos secludunt claustra recessus'.

293 IMPLERE TIARAM id est: nec capitis robore diadematis impleret mensuram. ipso enim uelut particulae ambitu antiqui pro diademate utebantur. t i a r a enim dicitur pilleum, quod in capite gerit sacerdos Martis. unde Virgilius ⟨Aen. VII 247⟩: 'sacerque tiaras'.

294 VBI INTORTO SIGNATVR VELLERE CRINEM infulis Lind. p. tortis caput coronatum fuisse sacerdotis ostendit.

295 CONVENITQVE DEIS placuit. id est: dignus hoc sacerdotio a numinibus iudicatus est.

[297 NEC FVTILE MAESTIS f u t i l e uas est quoddam lato ore, fundo angusto, quo utebantur in sacris deae Vestae, quia aqua ad sacra Vestae in terra non ponitur. quod si fiat, piaculum est. ideo excogitatum est uas, quod stare non posset, sed positum statim funderetur.

---

1 ipsa est Chaldaea *om.* **Pb** ‖ 2 impseudulo **Pb** ‖ 3 rabiemque **L** rabiem **Pa** rabiā **Pb** | ira **LP** ‖ 6 libre **M** ‖ 7 inplere **Pa** ‖ 9 a filio **Pb** *om.* **M** ‖ 10 caspi portę **M** ‖ 12 immenso **L** inmensos **MPb** inmensꝰ **Pa** | ecludit **Pa** seducunt *Lucanus* | recessu **L** ‖ 13 Inplere **Pa** | tyaran **M** | ne **M** ‖ 14 inpleret **Pa** implere **M** | parenticulę **Pa** ‖ 15 antiqꝫ **P** | enim] et **Pb** ‖ 16 pileum **LPb** ‖ 17 Virgilius . . . tortis *om.* **Pa** ‖ 18 SIGNAVIT **L** signatus **MPb** ‖ 19 sacerdotis coronatum fuisse **L** | ostendere *add.* t **Pa** ‖ 21 a *om.* **L** ‖ 22 *schol. 297 ante schol. 286* Achaemenius *praeb.* **P** *om.* **M** | MAESTIS *om.* **P** | quoddam *om.* **Pb** ‖ 23 largo **Pb** | stricto fundo (*om.* angusto) **Pb** | deae *om.* **P** ‖ 24 Vestae[2]] austa **Pb** ‖ 25 ideo] unde **Pb** ‖ 26 sed si **LPa**

unde et homo commissa non retinens futilis dicitur, contra d. p. 288 non futilis | bonus in consiliis.]

299 ARBORIBVS VIVIS semper uirentibus ut cupresso aut lauru, aut certe uiridibus id est nuper abscissis.

301 INTEGER ANNVS pro parte anni.

303 CREATRIX tellus animarum secundum Pythagoram, qui omnibus crescentibus uel arescentibus licet insensibilibus animas tribuit.

309 REQVIES uolatus enim aer et requies auium terra.

IMMOBILE MVNDI quia sola terra immobilitate fulcitur.

311 AERE PENDENTEM quia mundum opinantur aeternum, terram aiunt pendere aere succinctam. unde Lucanus 〈I 89 sq.〉: 'dum terra fretum terramque leuabit aer'. CVRRVS VTERQVE solis et lunae, quam antipodarum uocant. ut Virgilius 〈Aen. VI 641〉: 'solemque suum, sua sidera norunt'.

312 INDIVISAQVE MAGNIS quia communis est Ioui, Neptuno et Plutoni. etenim cum caelum, mare, inferos inter se sortis euentu diuiderent, sola terra indiuisa permansit.

314 SVBTERQVE AC DESVPER quae nobis, antipodis inferisque una eademque sufficis.

320 OMNE HOMINI NATALE SOLVM omnibus est habitabilis terra et generans homines, ut uult opinio sapientum, quamuis imperiti putent rotunditatem in omni circuitu habitari non posse. siue quia omne solum sapienti patria est.

321 TAMQVAM HVMILIS duplex sensus est: tamquam

---

2 in *om.* **L** || 3 iouis **M** | uiuentibus **MPa** | cupressu **P** || 6 Cecatrix **Pb** || 9 are *superscr.* o **M** | et *om.* **M** est **Pb** eni **Pa** || 12 opinatur *add.* n **M** || 13 aiunt **MPa** autem **L** aūt **Pb** | ut **Pa** || 15 quem antipoden **L** | uocant *om.* **MPb** || 16 ut *om.* **Pb** || 18 -QVE MAGNIS *om.* **MP** || 19 inferius **Pb** || 20 &mansit **Pb** || 21 subterque *iter.* **MPa** | antipodibus **LPb** antipode **Pa** || 22 sufficit **L** || 23 Omne est **M** || 24 omnes **Pb** | uti **LP** | uult] uigil **P** || 25 inperiti **M** || 26 habitare **MP** || 28 est . . . sensus[2] *om.* **Pa**

humili populos deceat distinguere fine. et alter sensus: undique ubique maneas communis.

331 CEV TE CIRRHAEO monte Parnaso, quia in Cirrha parte montis ipsius hiatus terrae est, ubi responsa Delphica dabantur. ut Lucanus ⟨V 95 sq.⟩: 'totius pars magna Iouis Cirrhaea per antra exit et aetherio trahitur conexa Tonanti'.

335 PRAESAGA quibus diuinare possis id est sacrificio denuntiare.

338 ILLE ADYTIS MELIOR id est ille locus responsis dandis est dignus, ubi hiatu terrae submersus est Amphiaraus.

341 ET VATI id est Amphiarao imaginarium funus exsoluit. ut Virgilius ⟨Aen. VI 505 sq.⟩: 'tunc egomet tumulum Rhoeteo in litore inanem constitui'.

346 CITHAERON horruit tubarum sonitu mons, qui Lind. p. 2
ante consueuerat sacrorum uoces audire. ut Virgilius ⟨Aen. IV 303⟩: 'nocturnusque uocat clamore Cithaeron'.

347 MARCIDVS aut maerore squalidus aut tractu Tisiphones foedatus. CARMEN NON TALE tubarum. sensus: stupent urbes Thebanae sonitum Tisiphones, quae Amphionis fuerant carminibus fabricatae.

353 OGYGIIS omnium Thebanae ciuitatis portarum nomina eleganter poeta monstrauit: Ogygias, Neistas, Homoloidas, Proetides, Electras, Hypsistas, Dircaeas.

---

1 humilis **Pb** | decebat **Pb** | et alter sensus *om.* **M** ‖ 2 *inter* ubique *et* maneas **Pb** *inser.*: tuos aut sic tamquam ... decebat distinguere sine et alter sensus undiqȝ ubiqȝ | *post* communis *praeb.* **P**: nos diua grauaris. i. grauiter fers. et hac elocutione non nisi per accusatiuum utimur ut si dicas grauor aduentum tuum i. grauiter fero . *quae ad u. 317 spectant* ‖ 3 parnasso **MPa** ‖ 4 est terrae **L** | delphica responsa **L** ‖ 5 debebantur **M** | Et totius **L** ‖ 6 et *om.* **MPa** | aethereo **LPa** | connexa **L** conuexa **P** cū exea *corr. in* cūuexa **M** ‖ 7 diuina responsis **MPa** (spossis *corr. in* sponsis **M**) ‖ 8 denuncia **MP** ‖ 9 id est *om.* **LMPb** ‖ 10 sumptus est **M**(**Pa**) subter est **Pb** ‖ 11 id est *om.* **Pb** ‖ 13 littore **L** ‖ 15 audire *post* ante *posuit* **Pb** ‖ 17 cantu **Pa** tactu **M** | tisiphonis **MP** ‖ 18 sensum **Pa** ‖ 19 sonitu **Pb** | tisiphonis **MP** ‖ 21 ciuitatis Thebanae **L** ‖ 22 Ogygias Neistas *om.* **LMP** | moloidas **M** ‖ 23 p̃teā̃ **M** proetéa **Pa** proetheam **Pb** | Helectras **L** electrā **MP** | hipsisten **MP** | Dyrceā **LMP**

358 AVERSI meridiani id est Aegyptii. Nilus enim Aegypti fluuius est septem capitibus fluens, unde a Graecis ἑπτάστομος dictus est. quae omnia eius ostia his nominibus nuncupantur: Pelusion, Taniticon, Mendesiacon, Phatmeticon, Sebennyticon, Bolbitinon, Canopon. PABVLA CAELI imbres enim secundum physicos alimenta sunt fluminum.

359 BIBIT ORE PRVINAS bibit accipit. id est: Aethiopum niues colligit, quas praestat. Oriens id est Aegyptus. siue: Eoas pruinas bibit secreto fonte, quo Aegyptii regnant.

361 HIEMES aquarum incrementa, qualia fluminibus hiems solet inferre.

362 DVLCI PONTO Nilo specie maris uenienti.

364 PRAECIPVE ELEAE in catalogo horum meminit, qui ad auxilia uenerant Amphiarai, ⟨IV 237 sq.⟩: 'auget resupina maniplos Elis', et Pyliorum meminit ⟨IV 224⟩: 'quos Pylos et dubiis Malee ditata carinis'.

365 SVBITVM inopinanter illis praepositum.

366 ACCESSERE REGENTI animum commodauerunt. ut Lucanus ⟨III 214⟩: 'accedunt Syriae populi'.

368 MINOR ILLE Thiodamas sex ducibus minor erat.

nd. p. 290 370 SI DETRAHAT ASTRIS | quoniam Helice et Cyno-

---

1 ADVERSI L Auersa M || 2 Aegypti *om.* L || 4 pelosion M | Tananticon L tonanticon M *om.* Pa tanaticon Pb | Medesiacon LPb m̃desiac̃ *add.* on M *om.* Pa | Factamicon L fata mediacon *corr. in* facta metdicon M *om.* Pa factamitic̃ Pb || 5 Seueneticon L seuenienti M seuemtic̃ Pb *om.* Pa | Volueticon L uoluetion MPb *om.* Pa | Canopon LPb *corr. ex* catapon M canapon Pa || 6 enim *om.* L || 8 accipit ... bibit *om.* Pb | accepit Pa *corr.* M || 9 collegit M | orienti M orientu Pa || 10 secreto *corr. in* sacrato M | Aegypti LPa || 14 Nilo] *in rasura legitur* lo M || 15 HELAEAE L deę M || 16 Amphiarai *om.* M || 17 Aeoli L edis M ol' Pa eot Pb | filiorum LMP || 18 male L || 19 inopinatũ Pb | propositum L oppositum Pb || 20 accõmodauerunt Pb commedauerant Pa c̃moderauerant M || 22 ex sex L ex Pa || 23 quando L | ellice ci////nosura M

sura filiae Lycaonis Arcadis fuerunt. ergo de septentrionibus dicit.

372 ET INCERTI dubitantes, cum sex uideant sidera, utrum ipse sit septentrion. in septentrionali plaustro septem sunt stellae.

374 MAIORQVE id est non talis, qualis solet in lyricis innocari carminibus aut certe in aliis operibus, quae ad res bellicas pertinere mos solet, sed maior furiosior, qui bellica tuba sit dignus, ut ipse superius ⟨I 45⟩: ʻatque alio Capaneus horrore canendusʼ.

381 ANGVE NOTAT dedicat morti.

382 SCINDITVR ita enim factum est, ut multorum uita pariter finiretur.

385 ABOLET delet memoriam suorum ac desiderium illis ex animo. et a toto transit ad partes dicendo ʻconubia, natosʼ.

397 DECRESCERE CAMPVM accessione utrius|que exer- Lind. p.
citus medium quod erat minuebatur spatium. ita enim fuerant uicinitate densati, ut campus, qui medius fuerat, interiret.

400 SVSPIRIA FVMANT ex ardore utique uicinorum sibimet repugnantium.

401 IN CASSIDE CRISTAE splendorem galearum inuicem uicina arma reddebant.

402 CONI cacumina galearum.

405 CRVORIBVS AVRVM necessitas enim belli aurum aut perdit aut mutat.

406 VITAE PRODIGA mortem non curans. Horatius ⟨carm. I 12, 37 sq.⟩: ʻanimaeque prodigum Paulumʼ.

408 SOLIDA NIVE definitio est grandinis.

---

1 fuerant *corr. in* fuerunt **M** ‖ 3 ET *om.* **L** ‖ 4 ipse *om.* **L** | sit *om.* **Pb** | septemtrion **Pa** ‖ 7 ad res *om.* **Pa** ‖ 8 pertinerent **L** | mox **P** | furiosiorqꝰ $\overset{i}{\text{q}}$ **M** | qʒ **Pa** ‖ 10 honore **LMPa** ‖ 12 enim] huius (= hoc?) **M** ‖ 14 debet **Pa** ‖ 15 connubia **L** ‖ 18 qui **M** ‖ 21 pluriore **M** olere **Pa** dolore **Pb** ‖ 29 animae **LPa** animorum **Pb** animaeque magnae *Horat.* ‖ 30 difinitio **Pb**

411 LIBYAE BOREAS flante enim aquilone hic serenum est, pluit in Africa. unde Lucanus ⟨IX 423⟩: 'et nostris reficit sua rura serenis'.

415 ET MVTVA PERDVNT concursu telorum utrimque frustrabantur.

418 NON VNA MORTE SAGITTAE quae et ferro perimant et ueneno.

421 NVNC TVRBA RECEDIT modo pelluntur, modo resistentes occupant locum, quem amiserant.

Lind. p. 292 428 HYPSEVS hic est, qui fuit principium pugnae.

432 HIC ET MENTE LACON Lacones potentissimos dicit esse uirtutis. ideo hunc Menalcam fortem memorat tam gente quam mente. crudi autem, quia incolae Eurotae fluminis plagis praedurantur ad patientiam agonici certaminis. unde Horatius ⟨carm. I 7, 10⟩: 'nec me tam patiens Lacedaemon'. agon ipse *διαμαστίγωσις* dicitur.

434 NE PVDOR IN TERGO hoc est: hastam pectori infixam retrahit, ne post tergum exeundo uulnus infame uideretur.

437 TAYGETA mons Laconum est Libero et Apollini sacer. LAVDATAQVE VERBERA MATRI Taurica, quam Orestes de Scythia transtulit. consueuerat enim humano cruore placari. cuius cum simulacrum in Laconiam delatum fuisset, ne quod piaculum nasceretur intermissione

---

1 enim] huius **M** | hic *om.* **Pa** ‖ 3 -ficit . . . utrimque *om.* **Pa** ‖ 5 frustabantur **M** ‖ 8 more sistentes **M** | resistunt **Pb** ‖ 9 quem amiserant . . . 432 . . . LACON *om.* **Pb** ‖ 11 laconos **Pa** | dicit potentissimos **Pb** ‖ 12 meminit **Pb** mouerat **M** | tam mente quam gente **L** ‖ 13 Crudum **MPb** | aut **LPa** ‖ 14 plagis p̄durantur *irrepsit ante* tam **M** | pdurantur **Pb** ‖ 15 me nec *Horat.* ‖ 17 Nec **Pa** Non **Pb** | intergo *del. superscr.* iđ **M** | hoc *om.* **LP** | est *om.* **LMP** | hasta . . . infixa **Pa** ‖ 18 ⋛fixā **M** | retraxit **Pb** ‖ 20 *post* TAYGETA **M** *praebet haec*: i. alces mortans tayg& imagine uatū. taygeta aū | mons] aút ṅo **Pa** | laconie **Pb** | est *om.* **LP** ‖ 21 MATRI] nostri **Pb** | Centauricae **L** centaurica **M** centaurorum **P** | quē **M** ‖ 22 enim *om.* **MP** ‖ 23 sanguine **LPb** ‖ 24 neqȝ (*om.* quod) **M**

emnis sacrificii neue crudelitati Graeciae populus oboe-
t, inuentum est, ut inter se impuberes pueri de susti-
dis uerberibus contenderent ac se in hanc patientiam
uocarent, et super aram Dianae impositi flagellis uer-
abantur tam diu, donec ex humano corpore sanguis
ret, qui instar esset sacrificii. hi autem pueri appella-
tur *βωμονῖκαι*.

440 TACET ARCVS AMYNTAE celeritas iaculantis ex-
ssa est, ut ante peremptus occumberet, quam sonus de
ns tensione cessaret.

446 DIVERSA tres occisi | diuerso mortis genere sunt, Lind. p. 29
s poeta a tribus dicit esse prostratos.

448 INACHIDAE GEMINI Graeci gemini geminos The-
os aggressi sunt quodam casu per errorem belli, et
eos occidissent geminos per ignorantiam, querebantur,
niam et geminos esse se meminerant.

452 ERRASSE QVERVNTVR nam nudatos armis agno-
ınt.

454 LAVDAT AB ALTO uictum minoris dei posuit sacer-
em, ne potioris meritis derogaret.

456 ILLVSTRAT VTRIMQVE Tydeum et Haemona dicit,
rum uirtus in alternis belli partibus pro deorum fauore
latur.

465 MIXTI ne alter alterius nomen incurrat.

472 NE DIXERIS ARGOS quasi tibi negauerint sepulturam.

473 ARDE tuo tibi telo concedimus sepulturam.

477 MAERA SACERDOS Maera nomen est proprium Lind. p. 29
rdotis.

---

1 solemni **MPa** solemniter **Pb** | sacrificauere **P** sacrifi//// *rscr.* cauere **M** | crudelitate **LMP** ‖ 2 sistiṇendis **M** ‖ 4 pro- bant **Pb** | inpositis **Pa** ‖ 5 corpore humano **L** ‖ 6 pueri *om.* 7 *βωμινίκαι* **L** suo uominice **Pa** *corr. in* suo nomine **M** ninice **Pb** ‖ 10 censaret **M** ‖ 13 gemini *del.* **M** *om.* **Pb** ‖ 15 oc- sese geminos ēē (*om.* per . . . se) **M** ‖ 16 etiam **P** ‖ 17 nu- s **Pb** ‖ 19 uictum uictum **M** ‖ 20 deregnaret **Pb** ‖ 21 utrūq' Aemonem **L** heimonā **M** hemonā **P** ‖ 24 alterius] alteri ‖ 25 negauerint tibi **L** | negauerunt **Pa** ‖ 26 tuo *om.* **Pa** ‖ proprium nomen est **L** est enim p. **Pb**

478 PROHIBENTE DEA excusauit, cur illis Venus auxilium non tulerit.

479 MATER AD ARAS orans pro uestra salute.

483 PLEVRONIS ALVMNOS Pleuron ciuitas Aetoliae, apud quam cum mortem Meleagri suae sorores deflerent, in aues dicuntur conuersae. ut supra ⟨IV 103⟩: 'fletaque cognatis auibus Meleagria Pleuron'.

485 OBVERSVM obstantem ab aduersa parte.

488 VTRIMQVE TEMPORA ex utraque parte diuisum est caput.

490 NON HOC METVENS insperato et nouo mortis genere periit. INOPINO LIMITE quia uitae limes semper est incertus.

493 SAEVVS VTERQVE DEVS quia neuter adiuuat decertantes. et Apollo et Liber.

ind. p. 295 502 FIDA SOROR nouerca enim sorori uult Herculem repugnare.

506 SED MITTO AGNOSCERE subaudis: genus huic magnum nobileque. sed ἀποσιώπησιν fecit. ut Virgilius ⟨Aen. I 135⟩: 'quos ego —! sed motos praestat componere fluctus'.

507 COMMINVS HYLLVM Hyllus et Amphitryon Herculis et Omphales filii. hic autem Haemon genus tantum Herculis ducit. hoc autem dicit: tanta mihi tui est reuerentia, ut contra uoluntatem tuam nec pro liberis repugnarem.

510 QVANTVM HAEC docet poeta ingenio uirtutem cedere. nam id agit oratio Herculis blandientis.

514 TV PATREM CAELVMQVE MIHI dicit se Mineruae auxilio ad caelum usque perductum monstra uincendo.

---

1 Venus] dea **Pb** ‖ 2 non *om.* **M** ‖ 3 MATER . . . Pleu- *om.* **Pa** ‖ 5 quē **M** ‖ 6 flataque **M** fletoque **P** ‖ 8 auersa **M** ‖ 9 Vtroque **Pa** | tempore **MPb** ‖ 12 perit **Pa** ‖ 14 DEVS *om.* **LPa** deo **Pb** ‖ 15 et[1] . . . Liber *om.* **M** ‖ 19 ut *om.* **L** ‖ 22 HYLVM **L** illum **MPb** | Hylus **LPa** *om.* **M** illis **Pb** ‖ 23 onfalę **M** onfalesu **Pa** | fili' **M** *om.* **P** | Aemon **LPa** *om.* **Pb** | Herculis ducit tantum **L** 24 tantū **Pa** | est tui (*corr. in* tua) **M** ‖ 25 ut *om.* **Pb** | ne **Pa** 27 ait **LP** ‖ 28 MIHI *om.* **MP**

518 VVLTVS decor, quem paulo ante ira mutauerat.
520 TELA ROTAT quia iam Haemon tela irrita iaciebat.
523 IMPETIT composuit sibi uerbum 'impeto te'.
NI SIBI quod ipse solus possit excutere.
524 MARGINE PARMAE extremitate scuti.
527 HVMERI LIBRARE perstringere aut leuiter tangere.
534 IN LATVS IRAS Horatius ⟨carm. III 22, 7⟩: 'oblicum neditantis ictum'.
536 CERTA INDIGNATVS certa spicula mortem per- Lind. p. 2
agentia. siue quae possent ferire. indignatus Tydeus est Prothoum felici lacerto in hostem spicula certa torquere.
545 GAVRANO Gaurus mons Campaniae ulmis uitibusque contextus.
546 VTRVMQVE NEMVS suum et uitis.
550 LETVM PRAEDIXERAT ASTRIS VRANIE letum eius Vranie praedixerat Musa et conscia uicinae mortis eius astra monstrauerat.
556 TRISTIBVS propter incestum et parricidium Oedipi. Lind. p. 2
560 PLACEBANT ut ille transiret in feminam.
564 CEV SPECTETVR sic pugnabat, quasi uirtutis suae iudice spectaretur.
565 SVRGENTES crescentes, quia adhuc puer erat.
567 CONIVGE Ismene scilicet.
568 PRESSERAT sculpserat siue caelauerat.
569 TALIBVS non ualidis, sed pulchris.
570 GRASSATVS exstinguendo saeuiens.
572 SIC HYRCANA umbra Arabicae siluae. et est Arabia

---

2 Aemon **LPa** de monte **Pb** | irrita] regit **M** ‖ 3 Inpetit **Pa** impendit **Pb** ‖ 4 quod *om.* **M** ‖ 6 humeriṣ **Pb** ‖ 7 obliquum **LPb** ‖ 8 meditaris **LMP** ‖ 9 *ante* certa *add.* iā **M** | certa ... indignatus *om.* **Pb** ‖ 10 Tydeus est] certa **Pa** ‖ 11 prothous **Pa** | felicia **P** | certa *corr. in* certe **M** ‖ 12 Gaurus *om.* **Pb** ‖ 15 LETVM . . ASTRIS *om.* **MP** | VRANIAE **L** | luctum *superscr.* ł laetū **M** ‖ 16 Vraniae **L** uranea **Pb** | et *om.* **Pb** | mortis eius uicinae **L** ‖ 19 PLACEBAT **LMP** ‖ 20 spectaretur **Pb** ‖ 21 spectare **L** cerneretur **Pb** ‖ 25 sed *om.* **M** se **P** | pulcris **Pa** ‖ 26 extinguenda **P** ‖ 27 VMBRA **L** | silua **Pb** | et est et **Pa** et eius **Pb**

inhospitalis. ut Virgilius ⟨Aen. IV 367⟩: 'Hyrcanaeque admorunt ubera tigres'. CASPIVS subaudis Armenius.

574 MAGNI SANGVINIS tauri aut hominis.

577 SOLO CORPORE non uirtute Tydeum permensus est, sed corporis paruitate.

586 HAVSIT penetrauit siue percussit.

587 HAVD DVBIVM FATI procul dubio periturum.

589 ARCEAT IPSVM se ipsum dicit pudore tardari, ne sic turpes delicatasque de hoste exuuias domum referret.

591 ILLVDENDA ostendit arma morientis ita cultu ipso fuisse deformia, ut mulieribus ad illudendum tantummodo apta uiderentur.

id. p. 299 598 FALLIT ATYS ordo: lapsus Atys non fallit Menoecea clamore semianimi.

600 NEC PROHIBENT TYRII spoliabant Atyis cadauer Arcades nec repugnabant Thebani.

601 TERRIGENAS MENTITA quia degenerastis ab illorum uirtute, qui dicuntur draconis dentibus satis de terra progeniti.

604 PIGNORA TANTA coniuges liberosque.

608 INNOXIA PROLES dissimiles fratribus.

610 NEC MALA id est bella praesentia.

614 NVTAT dubitabant germanae, cui magis fratrum timerent.

615 EXSVL Polynici tamquam exsuli plus fauebant.

---

2 audis **Pb** ‖ 3 tauri *om.* **Pb** | homines **M** ‖ 5 paruitatem **LPb** prauitatem **Pa** prauitate *corr. in* paruitate **M** ‖ 8 ne] ut **Pb** ‖ 9 delicatas **MPa** | exuuias de hoste **L** ‖ 10 irridenda **Pb** | culta **M** cubitu **Pa** ‖ 15 Atys **LP** ‖ 17 Terrigene **Pb** | MENTITA *om.* **MP** | qui degeneratis a genere Adrasti et illorum **L** ‖ 18 qđ **M** ‖ 21 *post* fratribus *in* **P** *scholion sequitur, quod ad u. 510 spectat*: Aegis id est ego sub aegide id est pelle leonis constitutus quotiens laborauerim. supple 'tu nosti et exilium mihi praebuisti'. aegis proprie est pellis Amaltheae caprae, quam Iuppiter fertur tenere. sed hic posuit pro pelle leonis, quam ferebat Hercules ‖ 22 *schol. 610 et 614 in* **MP** *secuntur post schol. 616* ‖ 23 mutantur **Pb** ‖ 25 *schol. 615 in* **LMP** *ante schol. 619 legitur* | pollinices **M**

616 SIC PANDIONIAE uolucres dicit propter Prognen et Philomelam, quae filiae Syrii erant Pandionis ac per hoc moribus bonis eruditae, quae se non oderant. ut alibi ⟨Theb. VII 479⟩: 'hinc atque hinc natae, melior iam sexus'. ad mores meliorem sexum rettulit, non ad naturam.

619 MVRMVR confusus sonitus lacrimantium et sine significatione uerborum.

623 QVAE DECEPTA FIDES fides est in somniis, quae uidimus, decepta, quia falsa sunt, quae uidimus.

626 TRACTAREM SENSV excusauit, quia illa uidere dicimur in somniis, quae habemus in uoto.

629 NESCIO QVO eleganter affectum uirginis expressit poeta. dicit enim se nuptiarum ordinem ignorare.

630 NON SPONTE SOROR dicit se casu aberrantibus respexisse oculis.

637 RECEPTVS ab hostibus liberatus.

640 CLIPEO nam super clipeum ferebatur.

645 SAEVVS PVDOR qui officium prohibebat.

646 SVMMVM ultimum.

648 FORTITER ORA cum ei diceretur praesens esse Ismene eius sponsa.

651 BEATA MORTE qua faciente funus filii non potuit cernere.

655 ALIIS SERPENTIBVS recentioribus, quasi primi de- Lind. p. 3
fecissent.

658 LVCEAT ENSIS quasi purus sanguine.

663 ILLVM FVGIVNT Tydea scilicet, quem cuncti acriter formidabant.

---

1 SIC . . . Pandionis *om.* **M** | SIC *om.* **P** | uolucres **P** hoc **L** | Prognem **LP** ‖ 2 philomenam **Pb** philomta **Pa** | Scyrii *coni. Vollmer.* | ferunt syrii **Pb** | pandionij **Pa** ‖ 5 rettulit meliorem sexum **L** ‖ 9 Qui **Pa** | FIDES *om.* **Pb** | in *om.* **Pb** | sōnis **MPb** | quae] qua **L** quia **MP** ‖ 10 uidemus **Pb** ‖ 11 quod **L** quo **Pa** | dicimus **LP** ‖ 12 somnis **LMP** | habeamus **L** ‖ 13 expressit affectum uirginis **L** ‖ 14 enim *om.* **L** ‖ 18 clipeo*?* ‖ 19 quia **Pb** ‖ 21 presentem esse hismenem eius sponsam **Pb** ‖ 28 acriter cuncti **L**

665 REPENDERE NOCTEM restituere, in qua quinquaginta insidiantes sibi Thebanos occiderat.

666 INEXPLETIS pro inexplebilibus. ad caedem transtulit uel quod ad suum animum pertinebat, quem Thebanorum contentum caede tantorum . . .

671 VBI AVTEM sic dixit, quasi in recordationem nominis illius casu inciderit.

674 FVLGORE ornamento diadematis regii.

675 FLAMMIGER ALES aquilam dixit, quae Iouis fulminibus seruit.

ind. p. 301 678 IN ARMA PALAM tangit illud, quod occulte illi insidiatus est, et dicit se aperta luce uirili modo uelle confligere.

688 PECCAVIT elocutio speciosissima, quae hoc significat: cuspis missa in Eteoclem peccauit in perniciem Phlegyae, quem percussit.

691 NOCTE SVB ATRA in qua est molitus occidere.

694 ILLVM iuuencum.

697 ILIA TORVI ad mortem tot homines, quot membra sunt.

ind. p. 302 706 GENTILIS APER de ea gente, unde Tydeus fuerat id est Calydonius, qui a Meleagro occisus est. et hic aprum pro pelle posuit. NVSQVAM ARDVA CONI GLORIA decusso coni ornatu nudato uertice impressisque fragmentis galeae ossa sunt capitis calefacta. ut Lucanus ⟨VI 193 sq.⟩: 'et galeae fragmenta cauae compressa perurunt tempora'.

707 GRADIVVS in catalogo, dum arma ipsius poeta

---

1 reprehendere **Pb** || 3 pro *om.* **Pb** | inexplebilis **LPb** inexpletus **M** inexpletis **Pa** || 4 quem] quā **M** que **Pb** || 5 caede contentum **L** | *exciditne* negat*?* || 8 regii diadematis **Pb** || 9 quare **M** || 12 se dicunt **M** || 14 PECCANT **L** | quae] p **Pa** || 17 *schol. spectare uidetur ad u. 679* NOCTEM | *post* ATRA nocte *inseruit* **M** || 21 un *corr. in* unus **M** || 23 NVSQVAM . . . tempora *post schol. 707 praeb.* **LMP** || 24 impressique **P** inpressisque **M** || 25 sunt *om.* **Pa** | ut *om.* **Pa** | Virgilius **LMP** || 28 cum **L**

describeret, ait ⟨Theb. IV 111⟩: 'patrius stat casside Mauors'.

710 VOLVVNTVR IN ARMA de capite in scuta cadebant.

712 SANGVINE TORRENS fluuium fecerat sudoris et sanguinis.

714 LVMINA PARMA quia erubescebat Minerua facere uirtutem.

717 NON EMINET AVCTOR non est ausus gloriari Melanippus se auctore [uirtutum] interemptum Tydea.

718 ASTACIDES missor. lanceae hic descriptio et ex insidiis iaculantis Melanippi.

724 PER OPPOSITOS eum intuentes.

727 PERIT EXPRESSVS Lucanus ⟨III 679⟩: 'hostilem cum torserit, exeat, hastam'.

728 QVIS ARDOR exclamatio per interpositionem.

733 RECEDERE CAELVM ad opinionem rettulit morientium.

736 NON OSSA PRECOR non quaero, ut membra mea hono|rent patriam sepulturam, non ut ossa tumulo humata Lind. p. 3
seruentur. odi enim corpus, quod spiritum uirorum fortium pugnantium deserit.

741 FEFELLIT me scio enim certa in Melanippum tela torsisse.

742 ARGEI Argiui.

743 HIPPOMEDON maritus Nealcis, Adrasti filius.

744 ARCAS quia Tydeo uiuente hunc secundum, id est Parthenopaeum, fuisse constabat.

750 CLAMANTIBVS cum admiratione fauentibus.

---

3 VOLVVNTVR *om.* **MP** || 8 Menalippus *ut semper* **LMP** || 9 uirtutum *om.* **L** || 10 MISSOS **L** misso& **Pb** | et *om.* **M** | ex *om.* **P** || 11 Menalippi iaculantis **L** || 12 pre **P** | oppositis **Pa** opposito **M** || 14 dum **LMPb** autē **Pa** || 18 membra] ossa **Pb** || 19 onerent *Mon.* **Pb** | humato seruarentur **M** || 20 enim *om.* **Pa** | fortiter*?* || 22 scio enim me **LPb** scio me **Pa** || 24 ATREI **LM** Altera **Pa** rhitri **Pb** || 25 inalcis *corr. in* nealcis **M** | Adrasti filius *mendosum puto* || 26 *maior scholii pars pertinet ad* IAM MAXIME | quę **M** | uiuente *Grotius* iubente **LMP** | id est] primum **L**

751 VVLTVQVE OCCVRRIT quia retentus uulnere toto non potuit corpore subleuari.

753 AGNOVIT IN ILLO id est: tam illum spirantem animam quam se.

755 GLISCIT irascendo in maius accenditur.

756 DVBITANTIA FIGI quia his, quibus recens mors est, oculi uidentur errare.

762 NEC COMITES AVFERRE VALENT non ualent Tydeo caput tollere Melanippi.

765 LAMPAS scelera enim uisa aut igni aut aqua purgantur.

766 ELISOS fluuius est.

COMMENTARIVS IN LIBRVM IX.

ad. p. 304 Eteoclis allocutio hortantis exercitum, ut rapiant corpus Tydei. nuntius mortis Tydei ad Polynicen et eius lamentatio uel allocutio Hippomedontis. pro cadauere Tydei dimicatio. factio Furiae auertentis Hippomedontem a defensione cadaueris. ablatio ipsius cadaueris. allocutio Hippomedontis ad equum Tydei et eius pugnae diuersae in Ismeno flumine. cuius cum nepotem occidisset nomine Crenaeum, matre lamentante et conquerente commotus fluuius coepit contra Hippomedontem undas mouere. mors equi Tydei. pedestre certamen Hippomedontis in fluuio.

---

3 Agnouimus **Pa** | id est *om.* **L** | expirantem **L** || 5 Gliscunt **Pb** || 6 fugi **Pa** fligit **Pb** | mors recens **L** receus uirgo **Pa** || 7 oculis **M** || 9 tollere caput **Pb** || 10 enim *om.* **Pb** | iussa **Pb** || 12 ELYSOS **L** || Explicit liber VIII. Incipit liber IX. **Pa** || 14 rapiat **Pb** || 15 ad *om.* **Pa** | pollinicē **MPb** || 17 emicatio **M** | Hippomedontem . . . allocutio *om.* **Pa** || 18 ad defensionē **M** | Oblatio **L** || 19 equm **Pb** | ut **Pa** || 20 Hismeno **LP** | cum *om.* **M** || 21 creueum **P** | lamentate **Pa** *corr. in* lacrimante **M** | (et *om.*) ea querente **P** | conmotus **Pa**

conquestio Hippomedontis, quod in fluuio moreretur. Iunonis apud Iouem de hac re querela. mors Hippomedontis. mors Hypsei, Ismeni fluminis filii, ducis Thebani. somnium Atalantes praesagium de morte filii Parthenopaei. deploratio eius in templo Dianae. profectio ad auxilium Parthenopaei. occursus Apollinis et de eius morte uaticinatio. aduentus deae ad Thebas, et quibus artibus tutata sit puerum. indignatio Martis contra Dianam Venere stimulante. Dryantis electio. mors Parthenopaei cum allocutione ad Dorceum, custodem suum.

1 ASPERAT AONIOS RABIES AVDITA CRVENTI TYDEOS Lind. p. 3
crudelitatis arguitur, quia caput hostis moribundus absumpsit.

4 FAS ODII quod ultra fas et illicita crudelitate in mortui hominis cadauer ita furit.

7 RETRO TORSISSE IVGALES tanta crudelitas in scelere Tydei fuit, ut etiam cruentum numen nefas horruerit.

11 VRNAE uasa, in quibus mortuorum ossa conduntur.

17 SOLATIA LETI εἰρωνικῶς. id est pulchri pro 'cru- Lind. p. 3
delis'.

19 FERRVM FACESQVE 'tenemus' subaudis.

23 FVGAM id est hiatum terrae.

24 HVMVS solum patriae suae.

28 INCESTARVM AVIVM id est humano sanguine pollutarum, siue quia cadauera eminus sentiunt. AVRA NOCENTEM id est mortibus uitiatam. ut Lucanus ⟨VII 830⟩: 'aera non sanum motumque cadauere sentit'.

---

1 Iunonis . . . querela *om.* **Pb** ‖ 3 Hismenii **L** hismeni **MP** *Asopi est filius* | filii *om.* **LPa** fluuii **Pb** ‖ 4 Atalantis **L** athlantis **MP** ‖ 5 profectio . . . Parthenopaei *om.* **Pa** ‖ 6 uaticinatio *om.* **Pb** ‖ 7 et *om.* **Pb** | tuta **Pa** ‖ 8 matris **LPa** ‖ 9 (cum *om.*) allocutioneṃ **Pb** ‖ 10 Orchedum **L** orcheū **MPb** horchedum **Pa** ‖ 11 ASPERAT . . . AVDITA *om.* **MP** | Tydeus **LPb** ‖ 12 arguitur crudelitas **Pb** | assumpsit **Pb** ‖ 14 inlicita **MPa** ‖ 15 fuerit **LP** ‖ 16 RETRO TORS. *om.* **MP** ‖ 17 fugit **M** ‖ 19 *schol. 17 et 19 post schol. 55* MIHI *praeb.* **P** | (h)ironicos **LMP** | pulcris **Pa** ‖ 21 subaudi **LPb** ‖ 24 id est *om.* **L** ‖ 25 cadauer **M** ‖ 27 motum cadauera **LM**(**P**)

29 SINE FVNERE id est sine mortis officio.

ad. p. 307 38 SVADETQVE suadere uult, quod nimia uirtus faciat semper incautos. siue illud magis asserit, quod interdum nimia uirtus consilio careat.

55 TANTI EMPTA MIHI id est Tydei morte.

61 PRIMAE noctis sacrae.

68 TELAMONA hic Meleagrum dicitur unice dilexisse, ut Theseus Pirithoum.

70 QVIS CRVOR quantus, quia et sanguine fuerat Tydeus aspersus.

72 INVIDIT PATER tantae uirtutis uult ostendere Tydeum fuisse, ut etiam patris sui Martis tangeretur inuidia.

ad. p. 308 75 HVC VSQVE usque adeone furuit, ut inimicos dentibus suis assumeret? VLTRA SOSPES EGO tibi superstes sum? cum exprobratione dicitur. ut Virgilius ⟨Aen. X 849⟩: 'morte tua uiuens'.

88 COLLATA sub scuto curuata.

90 FIXERAT inhaeserat.

92 DE CAELO METVS tempestatum causa.

93 RIGENTEM durum.

95 SIMVL ELICIT HASTAM simul et uerba profert et ictus praeparat Eteocles.

ad. p. 309 96 NON PVDET HOS MANES id est cadauer intueri.

102 NVLLA IMPIA MONSTRA ita Tydeum Melanippi cadauere funestatum dicit, ut corpus eius horreant etiam ferae consumere.

105 ORBE SECVNDO clipei. ostendit non unius tegminis Hippomedontis scutum fuisse.

107 EXCELSO TERRORE pro 'excelsi terroris'.

---

1 SINE *om.* **MP** ‖ 2 SVADETQVE . . . siue *om.* **Pa** ‖ 5 *schol.* 55 *et 61 om.* **L** | tanto *corr. in* tanti **M** | Tydei *scripsi* Eteoclis **MP** ‖ 9 quia *om.* **MPb** | Tydei fuerat **L** | thidei **Pa** tydei// *superscr.* t a **M** ‖ 13 fuerit **L** fur///i///t **M** fuerint **Pa** ‖ 14 suis *om.* **Pb** | absumeret*?* | VLTRO **L** ‖ 15 exprobatione **LPa** *corr.* **M** expectatione **Pb** ‖ 16 uiuos **P** uiuo **LM** ‖ 17 conlata **MPb** ‖ 19 tempestū **M** ‖ 24 inuia **MPa** uia **Pb** | Menalippi **LMP** ‖ 26 comedere **Pb** ‖ 29 excelsis **MPb**

109 INGLORIA indecora.

112 RECIPIT irruit in hostes recipitque se.

116 TVNC PRIMVM FETA in primo enim partu maior est fetus affectio.

121 REDDERE TELA in se ab hostibus missa in ipsos iterum retorquere.

122 PRAEPETIS aut altissime posuit uolantis — ut Virgilius ⟨Aen. V 254 sq.⟩: 'quem praepes ab Ida sublimem' — aut certe augurem sequentis.

125 CVNCTATA morata.

127 PHOCEA de Phocea regione. TANAGRAEVM Arcadicum.

129 SPES pro metu.

135 PRENSO CRINE CAPVT id est Tydei cadauer. Lind. p.

136 MINAE terrores hostium.

148 SED MEMOR ELYSII qui scelera solet ulcisci. non enim exciderant Tisiphones animo scelera, quae Tydeus parricidio perpetrarat. siue quod nuper Melanippi caput assumpserat.

153 TENVERE SILENTIA Furiarum nulli crinibus sibilarunt angues.

155 BLANDA GENAS non horrore terribilis.

156 ADMIRATVRQVE quia latebat causa, mirabatur in se Hippomedon timorem.

166 LIBRABATQVE METVS dubitabat, cui magis, Tydei cadaueri an Adrasto, subueniret.

170 REVOCENT utrum se socii sui quasi inualidi reuocent a protegendo Tydei cadauere.

---

2 inruit **P** || 3 CVM **L** | pastu **M** || 4 affectio foetus **L** || 7 ut *om.* **L** || 8 sublimem rapuit **L** || 12 Arcadium **L** || 14 PREHENSO **LM(Pb)** | CAPVT *om.* **MPb** || 15 MINAS **L** minuit **Pb** || 16 quę **P** || 17 tysiphóne **MP** || 18 patrauerat **Pb** perpetraret **M** || 19 absumpserat **Pb** || 20 TEN. SIL] Impius ignis quem **P** | nullis **LM** null' **Pa** | criminibus **MPa** *om.* **Pb** | sibilarum **MPb** || 22 GENAS *om.* **MP** || 23 Admirat'que **M** admiranturque **Pb** | q̃ **M** || 24 hippomedontis morem **P** (mores **Pb**) || 26 cadauer **M** | subueniret *om.* **M** || 27 quasi] ut **Pb** *om.* **L** | ualidi **L** || 28 a protegendo Tydei *om.* **M** | ad protegendum Tydei cadauer?

ad. p. 311 174 CERASTAE quando ab armato milite in priorem transfigurata est formam.

178 VICTORQVE VLVLATVS quod est luctus et laetitiae ululatus. ut Virgilius ⟨Aen. IV 168⟩: 'summoque ulularunt uertice Nymphae'.

180 PRO DVRA exclamatio per interpositionem.

183 LIMES siue equiti siue pediti uia dabatur Tydeo a fugientibus hostibus.

185 IMPVNE LACESSERE delectabat Thebanos secure insultare cadaueri.

195 GLORIA LVCO de uenatione gloria aut de ferrea magnitudine. luco uero aut Dianae aut Siluani. alia sunt, quae figuntur, alia quae a pastoribus templorum tholis suspenduntur. dentes et cornua figuntur, pelles et alia suspenduntur. ut Virgilius ⟨Aen. IX 408⟩: 'suspendiue tholo aut sacra ad fastigia fixi'.

ad. p. 312 201 SOLVTI aut fracti aut a frenis liberi.

202 IMPEDIVNT retardant. FEMVR Hippomedontis scilicet.

203 REGIS ECHIONII supra ⟨uu. 104 sqq.⟩ enim te telo Eteoclis dixit femur Hippomedontis fuisse transfixum: 'quod in aere moratum transmissumque tamen ...'

207 FREMENTEM poetis licet equis humanos sensus dare. dicit ergo poeta equum Tydei doluisse mortem domini. ut Virgilius ⟨Aen. XI 89 sq.⟩: 'post bellator equus positis insignibus Aethon it lacrimans'.

208 AVDENTIOR fretus Hopleus auxilio equi audebat hostiles peditum cateruas impetere.

---

1 priore **M** ‖ 2 forma **MPb** ‖ 3 q' **M** quia **LP** ‖ 6 PRO DVRA *scripsi* PRAECORDIA **LMP** ‖ 9 In hunc **M** | securo **M** ‖ 11 aut] ut **Pb** | ferea **L** ‖ 12 *post* magnitudine **M** *praeb.*: rura ouiliaque uastauerat | lucio **M** | siluano **MPa** ‖ 13 fi///guntur **M** ‖ 14 et^{1}] in **Pb** ‖ 16 sacra *superscr.* supra **M** *om.* **Pb** ‖ 17 aut^{2} *om.* **Pa** | liber **Pa** liberū **M** ‖ 18 Inpediunt retardunt **M** ‖ 19 scilicet ... Hippomedontis *om.* **MPb** ‖ 21 fuisse *om.* **M** ‖ 22 in aere ... tamen *om.* **Pb** | transfixumque **M** | tantum **L** tamen *post* FREM. *praeb.* **M** ‖ 24 equm **Pb** | desoluisse **M** ‖ 25 equs **Pb** ‖ 27 equi *om.* **Pb** ‖ 28 impetum **Pb**

209 NOVA PONDERA Hippomedonta.

213 SATIABERE CAMPO cursu uel pastu.

216 EXTORREM in exsilio degentem, quasi cuius umbra careat patria sepultura. NEV TV QVOQVE ut ego eum relinquens laesi manes Tydei.

218 FVLMINE RAPTVM intellegi uult poeta exhortationes Hippomedontis equum sensisse, cum significat eum in uindictam domini tantae uelocitatis nimietate correptum.

219 SIMILES HABENAS non impares domini uiribus. habenas enim pro rectore posuit.

221 IPSVM partem Centauri, quae hominem profert.

222 CAMPVS subaudis 'tremescit equinam partem semiferi'.

223 ILLE SVPER Hippomedon. NECOPINA quia maxima celeritate et subito necopinantes oppressit.

224 POST TERGA CADENTES tanta celeritate fugientibus absciderat capita, ut eo transeunte occisorum caderent corpora.

226 SIGNA MALI interpositio est. id est: haec erant Lind. I
indicia de Hippomedontis exitu.

227 ILLA BREVIS REQVIES mora fluuii fugientibus Thebanis tardatione Hippomedontis paruam requiem tribuit.

228 HOSPITA BELLI noua cladibus, quae adhuc nullo fuerat belli cruore fuscata.

231 ADVERSAE contra positae.

233 ATTONITIS Thebanis. LONGVM interpositio a mora.

234 SICVT ERAT id est armatus.

235 COMMENDAT SPICVLA sua scilicet, ne eum in flumine impedirent.

---

1 hippomedonti **M** ‖ 4 patria *om.* **M** | NEV *om.* **MP** | ut *om.* **Pb** | eum ego **L** eum **P** ‖ 5 manes lesi **Pb** ‖ 6 intelligi **LP** | et hortationes **Pb** ‖ 7 eqū **Pb** | sign.] fingit **LPb** ‖ 9 inpares **M** ‖ 11 q̃ **Pb** huc **Pa** | praefert **L** ‖ 12 subaudi **Pb** | tremiscit **LP** ‖ 19 huius **Pb** ‖ 20 de *om.* **MP** | exitij **Pb** ‖ 21 Ille *superscr.* a **M** (!) ‖ 22 et tardationis **L** et (t)ardationē **MPa** *om.* **Pb** | tardatione . . . 233 Thebanis *om.* **Pb** ‖ 23 fuerat nullo **L** ‖ 29 ne *om.* **Pb** ‖ 30 inpedirent **Pa**

238 SVB VNDIS hoc est: quantum poterant eorum spiritus sub undis durare. Lucanus ⟨III 697⟩: 'animam seruare sub undis'.

239 TVRPE LATENT pro 'turpiter celantur'.

240 SED VINCLA TENENT calciamentorum stricturae.

241 DEDVCIT PECTORA mergit aut trahit fluminis alueo.

1. p. 314 245 TVRBA LACVS piscium multitudo.

247 EMICET id est delphinus. CARINIS ut magis eligat carinis illudere quam insequi pisces.

251 QVAERIT HARENAS titubat equus flumen ingressus et quaerit campum, ubi firmos solet gressus infigere.

253 RELICTO quia iam prope riuum euaserat fugiens.

254 STAMINE PRIMO id est: erat notio uel institutio Parcarum.

255 ABLATVM negatum fatis, ut in fluuio potius moreretur quam in terra.

257 VTRVMQVE TIMET et Hypseum et Hippomedonta, quoniam uterque in flumine dimicabat.

260 REDEVNT aquarum impulsu reductae.

263 SVMMA VAGIS superficies aquarum.

265 OBVIVS AMNIS exeuntem spiritum aqua infusa gutturi retardabat id est non sinebat spiritum exire de corpore.

1. p. 315 274 RESOLVTVS amplexu fratris liberatus flumen euadere.

277 NVDATO GVRGITE quia astringit uertigo fluuii natantes et non dat spatium euadendi.

280 MILLE MODIS LETI quia mori coeperat unusquis-

---

1 unda **Pb** | hoc *om.* **Pa** | quam **MPa** ‖ 2 unda **Pb** ‖ 4 latitat **M** latere **Pb** | caelentur **M** ‖ 5 uincula teneant calecam̄torum ꝑ structure **M** ‖ 6 fluminis alueo *om.* **Pa** ‖ 7 TVRBA .. delphinus *om.* **Pa** ‖ 8 id est] scil. **L** ‖ 9 inludere **MPa** ‖ 10 equs **Pb** ‖ 11 solet figer̃ gressus firmos **Pb** ‖ 12 ruī **Pa** ripam **LMPa** ‖ 13 primū **Pb** ‖ 15 flumino **M** | quam moreretur **MP** ‖ 17 VTR.] terra quia **M** | TIMET *om.* **L** tam **Pa** | et[1]] s (= scil.) **Pb** | hyppomedontē **MPa** ‖ 19 *schol. 260 et 263 om.* **LPa** | inpulsu **M** ‖ 20 supficiem **Pb** ‖ 21 spiritum . . . sinebat *om.* **Pb** ‖ 25 NODATO **L** | fluminis **L** ‖ 27 modos **M**

que. sic Lucanus ⟨III 689 sq.⟩: 'mille modos inter leti mors una timori est, qua coepere mori'.

281 INDVIT totum pertransiit.

282 AVCTOR qui uulnus inflixerat, nusquam apparebat. Virgilius ⟨Aen. IX 748⟩: 'neque enim is teli nec uulneris auctor'.

283 EFFVGIENS hasta, dum impetu gurgitis traheretur, inuenit.

284 AETOLVS Tydei equus, quem Hippomedon sedebat.

290 CERTIOR id est fixior. sedens equum magis titubabat. siue c e r t i o r uelocior.

291 ANTHEDONIVMQVE Anthedon est ciuitas Boeotiae.

293 PANEMO ex duobus geminis nomen alterius.

294 VIVE SVPERSTES e contrario ait Virgilius ⟨Aen. X 600⟩: 'et fratrem ne desere frater'. hic, ut deserat fratrem, hortatur.

295 NON DECEPTVRE PARENTES id est: ut in unius uultu desinant parentes ex similitudine filiorum errare. Virgilius ⟨Aen. X 393⟩: 'at nunc saeua dedit uobis discrimina Pallas'. Lucanus ⟨III 608⟩: 'et amissum fratrem lugentibus offert'.

299 INHVMATVS AD IGNES neque circa rogos uestros Lind. p.
flebilis umbra Tydei et stridorem et lamenta dabit dolens, quod ipsa non meruerit rogum.

300 PABVLA MONSTRIS ut Virgilius ⟨Aen. X 560⟩: 'piscesque impasti uulnera lambent'.

301 PRIMORDIA SOLVIT hoc est: cum corpus eius non fuerit concrematum, redigetur in puluerem et redibit in

---

2 mors ... pertransiit *om.* **Pa** | timorem (*om.* est) **LM(Pb)** ‖ 3 tantum **M** ‖ 4 infixerat **Pb** | parebat **LPa** ‖ 5 his telis **LMPb** in stellis **Pa** ‖ 9 equs **Pb** aequū **Pa** ‖ 10 id est *om.* **Pb** | equm **Pb** ‖ 12 Antedone (*om.* est) **LMP** | Boeotiae *scripsi* est Euboeae **LPb** oeubo ēē **M** occubo esse **Pa** ‖ 13 PALAEMON **L** parit hermo **P** panhemo **M** ‖ 14 e *om.* **P** | ait *om.* **Pb** ut **M** ‖ 15 ne ... fratrem *om.* **Pa** ‖ 17 id est *om.* **Pb** ‖ 19 at *om.* **M** | dura *Vergilius* ‖ 22 vestros rogos **L** ‖ 23 undora **Pa** unda **M** *om.* **Pb** ‖ 24 q **M** ‖ 25 ut *om.* **Pb** ‖ 26 inpasti **M** | labunt **Pb** ‖ 28 redit **MPa**

principium sui, quia omnis dicitur caro terrena esse. quam opinionem secutus Lucanus ait ⟨VII 845 sq.⟩: 'quam sol nimbique diesque longior Emathiis resolutam miscuit aruis'.

307 CAPHEREOS ARCEM Caphereus mons Euboeae est insulae, iuxta quem Graeci propter cautes asperas passi sunt tempestates. ut ipse in Achilleidos ⟨I 93 sq.⟩: 'nocturnaque signa Caphereus exseret et dirum pariter quaeremus Vlixem'.

310 HEV CVIVS NAVFRAGVS VNDAE exclamatio indignantis. perit in fluuio, qui marina naufragia saepe transierat.

312 DVM SOCIOS ad quos confugiebat auxilia petens.

nd. p. 317 318 DEPELLERE FAMAE memoria praeterita repetere et obliuionis squalorem damnumque repellere.

319 ISMENIDE ex Ismeni fluminis filia Ismenide natus.

321 PRIMA DIES quando natus est.

324 ADVLANTEM adulat: alluit ac blanditur, interdum supplicat.

326 SVBIT OBVIVS id est contra fluuium natat.

327 REVERTITVR AMNIS cum natante puero in originem suam recurrit.

328 ANTHEDONII Anthedon ciuitas Glauci, qui deus maris est factus gustata herba, qua pisces mortui animam receperunt. INGVINA a qua parte fuerat transformatus.

331 TARDVMQVE FERIT uerbere exagitat delphinum, quo portabatur Palaemon.

---

1 caro dicitur **L** | esse terrena **LP** || 3 Emathiis] Thessalicis **MP** | aruis *om.* **L** || 4 CAPHAREOS **LMP** | ARCEM *om.* **LPa** | caphareus **LMP** | est Euboeae **L** | est *om.* **Pb** | euboee insulę est **Pa** euboeē insulę **M** || 5 quam **MPa** | pp̄ **M** | asperos **L** || 6 tempestatem **Pb** | Achilleide **L** achilleos **M** || 7 ultorque **MPa** uictorq; **Pb** | signa *om.* **MP** *post* exeret *praeb.* **L** | Caphareus **LMPb** | exeret *corr. in* exercet **M** | durum **Pa** || 8 ulixen **MPa** || 9 NEV **L** | NAVFRAGVS . . . marina *om.* **Pa** | naufragias . unde **M** || 11 petens auxilia **LP** || 13 pellere **L** || 14 hismenis **M** | hismeda *ins.* ne **M** *om.* **Pb** | natus] *om.* **M** natus Priamides **L** || 16 adulatur **L** adulatus **Pb** | alludit ac **LM** illut e **Pa** aluit ac **Pb** || 18 id est *om.* **MP** || 19 Remittitur **M** || 21 Anthedos **LMP** | ciuitas] est **Pb** *om.* **M** || 22 maris *om.* **Pb** || 23 transformatus fuerat **L** || 24 -QVE *om.* **MP** | fuerit **MPa** ferunt **Pb** | a quo **L** in quo **Pb**

333 CAELATVR ORIGINE GENTIS gentis suae siue generationis pictura nitebat.

337 IRE PVTES ad picturae laudem poeta mobilitatem immobilibus dedit. Virgilius ⟨Aen. VIII 691 sq.⟩: 'pelago credas innare reuulsas Cycladas aut montes concurrere montibus altos'.

338 NON DISCOLOR non dissimilis mari multarum incremento aquarum.

341 LERNA palus est Graeciae, in qua serpens plena capitibus eminebat.

342 DEVMQVE ALTRICES Liberi patris et Herculis. ergo numinum haec sunt fluenta.

344 CVMVLO aquarum multitudine in unum congregata.

345 VVLNVS RETENTVM quod opposita mole aquarum conatus est fluuius retardare. siue uulnus hastam dixit. ut Virgilius ⟨Aen. II 529 sq.⟩: 'illum ardens infesto uulnere Pyrrhus insequitur'.

347 VTRAEQVE ambae fluminis ripae.

348 CAVAE quia naturaliter loca concaua grauius sonant.

350 MATER cum extrema uoce moriens matrem uocaret, extremum spiritum unda superueniens clausit.

351 GLAVCARVM uiridium Nereidarum. Lind. p. 3

353 FVRIBVNDA attonita.

359 CONFINIA PONTI id est: in qua parte se mari iungebat Ismenos, mutans colorem et saporem.

361 [ALCYONE Ceyx, filius Luciferi, habuit uxorem Alcyonen. a qua cum prohibitus isset ad consulendum Apollinem de statu regni sui, naufragio periit. cuius corpus cum ad uxorem delatum esset, illa se praecipitauit in

---

1 ORIG. GENT. *om.* **MP** | suae *om.* **L** ‖ 2 nitebat . . . poeta *om.* **Pb** | nitebat√ **M** ‖ 4 Virgilius *om.* **LMPa** ‖ 7 decolor **Pb** d'color **Pa** ‖ 9 est *om.* **LPa** ‖ 10 capitibus . . . ALTRICES *om.* **Pb** ‖ 11 (D)eū **MPa** ‖ 14 apposita **Pb** ‖ 15 cū natus (*om.* est) **M** ‖ 17 insequitur *om.* **MP** ‖ 19 grauissimo **Pa** ‖ 21 in extremo **L** extremo **Pb** ‖ 26 Hismenos **LMP** ‖ 27 Ceyx . . . hae alcyones *om.* **M** | (H)alcyonem **LP** ‖ 28 prohiberetur ire **L**

pelagus. postea miseratione Thetidis et Luciferi conuersi sunt ambo in aues marinas, quae alcyones uocantur. notandum autem: cum de muliere dicimus, haec Alcyone facit, cum de auibus, hic et haec alcyone, hi et hae alcyones.] alcyones aues marinae, quae hieme in mari nidificant et pullos nutrire dicuntur, qui dies septem tranquillissimum pelagus faciunt.

367 OBSTAT non sponte, sed limo et cadaueribus turbatus.

369 RECLINAT supinat, ut uultus possit mortuorum rimari.

373 IMPVLIT retorsit ad fluuium.

Lind. p. 319 376 TRIBVERE PARENTES quia dicit Aristoteles post annorum milia et Nymphas et Faunos perire.

378 MITIOR HEV MISERO qui in sidera raptus non sit.

383 VNDARVM propter Ismenon. NEMORVM propter Faunum.

386 AMBITVS quia rogabant tibi in matrimonium sociari.

387 MANSVRA PROFVNDO melius fuerat in mari me tecum exstingui.

390 DVRE PARENS Ismene, immisericors pater.

397 IVSTA TVORVM iusta dicuntur sollemnia funerum.

398 NON HIC SOLVM habebis causam aliam lacrimarum propter Hypseum . . . filium, quem postea Capaneus occisurus est.

401 NONDVM NEREIDA cum adhuc in Nympham minime fuisset mutata et fieret dea iuxta Ismenum, ubi fuerat demersa.

---

3 cum] arcū **Pa** articulū **Pb** ‖ 4 facit *om.* **Pb** | hi et hae *om.* **P** ‖ 5 halciones i. aues **L** alcione alciones aues **P** ‖ 7 faciunt pelagus **L** ‖ 8 sed] si **M** | turbatur **MPb** ‖ 10 mortuorum uultus possit **L** ‖ 13 tabuere **Pb** ‖ 15 *schol. 378 om.* **M** | miser quod **Pb** ‖ 16 hysmen **Pa** hismenem **Pb** ‖ 18 tibi *om.* **M** ‖ 21 inmisericors **M** ‖ 22 Iuxta . . . iuxta **MPa** ‖ 23 habetis **L** | aliam *om.* **Pb** ‖ 24 Hypseon **L** | funere filium **LPa** funere funere **Pb** funerū filium **M** *latetne nomen proprium?* | occidit **L** occis' est **Pa** ‖ 26 cum adhuc *om.* **Pb** ‖ 27 mutata fuisset **L** | hysmen **Pa** ismenen **Pb**

403 RESPVIT INFANS Palaemon uidendo flentem suam matrem et undas torsit, quae illam ad se traxerunt. constat autem eam dolore praecipitasse se, postquam inuita filium proiecit in mare.

406 ANNVS IN AGROS pluuiis meliora frugum incre- Lind. p.
menta proueniunt.

407 QVAMQVAM OBSTREPIT IPSE quamquam aquarum strepitus impediebat auditum, tamen auribus filiae lamenta percepit.

410 VRNA ita enim fluuiorum simulacra pinguntur, quasi amnem urnis effundant. ut Virgilius ⟨Aen. VII 792⟩: 'caelataque amnem fundens pater Inachus urna'.

411 SCRVPEA LIMO lapillosa loca circa mare uel flumina scrupea dicuntur.

420 CONCVTIENS iracundiae signum.

422 TVIS ET CONSCIVS ACTIS quod recepi tua stupra et libidinum tuarum conscius fui.

423 FALSA Antiopam, Nyctei filiam, stuprauit Iuppiter in Satyrum uersus, matrem Zethi et Amphionis. ideo falsa fronte, quia cornuti sunt Satyri, quorum imaginem falsam sibi sumpserat Iuppiter.

424 DISIVNGERE PHOEBEN hoc contigit, cum Hercules nasceretur. nam tres a Luna continuatae sunt noctes. Lucanus in catachthonio: 'Thebais Alcmene. qua dum frueretur, Olympi rector Luciferum ter iusserat Hesperon esse'.

425 DECEPTAQVE FVLMINA VIDI quia indisposite fulmen Semelen exstinxit. primam | ergo fabulam Europae dicit, Lind. p. 8

1 matrem suam flentem **L** || 2 et *om.* **L** | a se **M** | traxere **Pb** || 3 eam *om.* **MP** | dolorē **Pa** | se *om.* **MP** || 5 AMNIS **L** | frugum meliora **L** || 7 strepitus aquarum **L** || 8 tamen] uñ **Pa** || 11 urnis . . . amnem *om.* **Pb** | infundant *corr. ex* effundit **M** || 13 lapidosa **L** | loca *om.* **Pa** | uel *om.* **Pb** || 16 qui **L** | recepit **M** || 17 tuarum libidinum **Pb** || 20 fronte] cornua **LM** || 22 hoc tunc contigit **Pb** || 24 Lucanus *om.* **Pb** | cat(h)agonio **LMP** | thebanas **Pb** | aligine neq̃ dum **Pa** || 25 ter] cum **Pb** | hesperion **Pb** hesperoni **Pa** || 26 ē **Pa** | *uide Hosii ed. p. 330* || 28 extorsit **P**

secundam Alcmenae, in qua tergeminata est nox, tertiam Semeles, quam fulmine suo Iuppiter incendit, quartam Ledae, quam Iuppiter prope flumen uitiauit mutatus in cygnum.

426 PRAECIPVOSQVE increpans dicit praecipuos se Iouis filios educasse id est Herculem Liberumque.

428 VNDA cum Semele matre certum est Liberum fulminatum, sed a Ioue Mercurioque praeceptum et femini Iouis insutum ad nascendi esse tempora reseruatum.

429 FVNERA PORTEM cadauerum molem.

434 CLAMATVS SACRIS sacrorum clamore repletus.

435 THYRSOS quibus Liberi caput ornatur.

437 STRYMONOS Thraciam dicit.

439 ADMONET nec tibi in mentem uenit. bis accipiendum est, ut sit: nec te nec manus tuas.

440 PARENTVM nutritorum immemor.

445 NI MORTALIS EGO si non est in me immutata natura.

nd. p. 322 446 INFRENDENS minaciter dentibus sonitum dans. infrendere enim est proprie dentes irascendo quatere. unde et infrendes dicuntur pueri sine dentibus.

447 SIGNA DEDIT furoris sui undis dedit indicia.

448 AVXILIA fluenta niuium. Cithaeron Ismenoni in uindictam filii uelut auxilia misit exercitus. PABVLA BRVMAE eleganter niues brumae pabula dixit. certum est enim niuium incremento stridorem hiemis magis augeri.

449 FRATER eiusdem prouinciae fluuius. TACITAS

---

2 iuppiter fulmine suo **Pb** ‖ 5 increpandos **M** ‖ 7 VNDA ... Liberum *om.* **Pb** | vnde **L** undaqʒ **Pa** | semela **Pa** | mater **L** ‖ 8 perceptum **L** | foemori **LPb** femore *corr. ex* femini **M** ‖ 10 PORTO **L** ‖ 11 SACRIS *om.* **MP** | clamore sacrorum repertus **L** ‖ 16 inmemor **MPa** ‖ 17 nū **Pa** | siue est **LPa** | mutata **L** *add.* in **M** ‖ 19 sonitum dentibus **L** | sonitum dans *om.* **Pb** ‖ 20 enim *om.* **Pb** | proprie est **Pb** | dentib. **M** | unde ... dentibus *om.* **Pb** ‖ 22 unda **L** un̄ **P** und̄ **M** | dic̄ *add.* ded̄ **M** ‖ 23 Ismenon **L** (h)ismenoni **MP** ‖ 24 excitus **Pb** ‖ 25 pabula brumae **LPb** ‖ 26 enim *om.* **M** | niuium *om.* **Pa** | rigorem **Lc** ‖ 27 fluminis **L**

uel sine stridore, quia dicitur Asopus lenis fluere, uel occultas per latentia spiramina terrarum uires suas fluuius refundebat.

454 AERA SICCAT pluuiae enim ex nebulis conceptae terrae funduntur. dicit ergo aquarum semina omnia ad incrementa huius fluuii fuisse conuersa.

456 AGGERE riparum altitudine.

460 PLIADAS ista sidera cum occidunt, grauissimas commouent tempestates.

461 NIGRVM turbidum, tempestatem significantem. etenim si lucidus oriatur, serenitatem significat. ut Virgilius ⟨Aen. III 517⟩: 'armatumque auro circumspicit Oriona'.

464 AESTV aquarum sonus ac fremitus Hippomedontis clipeum texit.

467 SERVANTIA possidentia.

473 FVGIENTE pedum nisu labente.

475 SVBRVTA euersa id est subtereuntia. FALLACI LIMO qui creditos sibi gressus decipiebat et nutare faciebat.

478 IMBELLI FAMVLATE DEO debili Libero. SOLVMQVE CRVOREM FEMINEIS quem, cum bacchantur ac se lacerant, matres effundunt.

480 BVXVS tibia.

482 ET NVBE NATANTIS HARENAE id est natantis limi Lind. p. 8
squalore sordentis. ad demonstrandam uiolentiam torrentis fluminis fundo limum excitum in superficie aquarum rotare poeta monstrauit.

484 OPPOSITI Hippomedontis.

486 CONVERSA ut ostenderet uiri fortis constantiam, dicit eum tarde cessisse uel numini.

---

1 uel *om.* **Pa** | frigore **P** | fluere leniter **Pb** | uel *om.* **Pa** || 3 restindebat **Pa** restringebat **Pb** || 6 flumini **Pb** | flu. affuisse **L** || 8 PLEIADAS **L** || 9 tempestates commouent **L** || 14 sonitus **Pb** || 18 subrupta **Pb** || 19 quia **Pb** || 20 FAMVLANTE **L** *corr. ex* fabulante **M** | debili *om. superscr.* **M** || 21 FORMINEIS **L** *om.* **MP** | bachantur **MP** | ac se] ossa **M** || 22 mo'tes **Pa** īntres **Pb** | effunduntur **P** effundt **M** || 24 NATANTIS HARENAE *om.* **MP** || 29 conuersi **L** || 30 cessisse . . . grando *om.* **Pa**

488 GRANDINE FERRI telorum multitudine, ut grando in terras rarius cadere putaretur.

490 QVID FACIAT exclamatio.

491 NEC MAGNAE id est gloriosae.

492 CREPIDINE RIPAE crepido dicitur moles eminentior in ripis.

493 VNDARVM incertum erat, utrum haec arbor ultra fluuium esset fixa an in ipso fluuio. tamen melius in medio fluuio accipimus stare.

495 HVIVS arboris. NAM QVA TERRAS interpositio per interrogationem.

496 NEC PERTVLIT non sustinuit arbor Hippomedonta trahentem.

497 PONDERE VICTA tenentis uiri grauitate uulsa est.

499 SVPERNE desuper cadens.

502 HVC VNDAE COEVNT in locum stantis arboris unda successit. ut Lucanus ⟨III 633⟩: 'inque locum puppis cecidit mare'.

503 BARATHRVM uorago profunda.

nd. p. 325 504 SINVOSA VORAGO caenosae altitudinis motus.

506 PVDET interpositio increpantis.

508 TORRENTIS torrentia dicuntur flumina, quae subiecta montibus facillime aquarum incrementis augentur. INIQVIS magnis siue uim inferentibus.

518 BVSTA DABAS quia cum uetaret Creon sepeliri, liberi occisorum ducum uxoresque eorum a Theseo rege Atheniensium meruere, ut bello Thebanis illato redderet miseris sepulturam. inuidiose hoc Iuno dicit, quoniam Hippomedontis corpus fluctus abstulerunt. Thebanorum et crudelitatem nec miserationem poterit tolerare.

---

1 grandini **M** | multitudini **L** | ut] ne **L** ‖ 2 cadere rarius **Pb** ‖ 4 gloriae suae **LMP** *corr. Menkius* ‖ 6 in ripas **MPa** *om.* **Pb** ‖ 9 medio] ipso **L** ‖ 12 NEC . . . uiri *om. in marg. sup. add.* **M** | nec substinuit **Pb** ‖ 15 cadentis **L** candent (t *in rasura*) **M** ‖ 18 cedit **L** ‖ 19 profunda aquarum **P** ‖ 22 qui **M** ‖ 23 augentur incrementis **L** ‖ 25 dabasq, **M** | chreon *om. in marg. add.* **M** | insepiliri **M** ‖ 27 inoblato **Pa** in///lato **M** ‖ 28 miseris redderet **L** | hoc *om.* **LP** | dixit **MPb** ‖ 29 et *om.* **LPb**

523 RESEDIT peracta siue finita.

529 STVPVIT CRVOR sanguis Hippomedontis, qui frigore luuii gelatus fuerat, mox resolutus aeris calore uulneri-ɪus manat.

531 INCERTI titubantes.

534 LAXAT nudat siue liberum facit, quem ante ob-exerant rami.

536 ORDINE SILVAS longitudine, quia ipsa post casum uercus extenditur.

539 ASTRICTIS timore compressis.

541 LAXAVIT nudauit galeam adimendo.

548 ADES O MIHI DEXTERA TANTVM ut Virgilius ⟨Aen. [773⟩: 'dextra mihi deus et telum, quod missile libro'.

551 POTENTEM spoliorum dominum.

553 ANIMAM Hypsei.

557 SVPER ASSISTENS Hypseo.

558 REFER HVC OCVLOS ad me respice.

565 MEMBRA SEPVLCRO spolia super eum iecit quasi epulcri uice.

572 EX MORE quo more solita erat cum procis suis Lind. p. 3:
ursu certare.

574 VIVENTE perenni.

575 CVRARVM PONDERE magnitudine, quia illi maxime urbantur, qui magnis curis urgentur.

578 EXTORREM exsulem. extorris enim dicitur exsul uasi exterris id est extra terram.

580 VIDEBAT ab inferiori sensu et supra 'uidebat' in-ellegendum.

---

2 CRVOR *om.* **MP** ‖ 3 fuerat *om.* **LPa** | morte solutus **LMP** ıox resolutus **Lc** | e uulneribus ? ‖ 6 (quem ante *om.*) de-exerant **M** ‖ 8 siluas *corr. in* subauđ **M** | longitudine *om.* **LPa** | pse **M** ‖ 9 ostenditur **LPa** ‖ 10 Adstrictis **MPa** | expressis **Pb** ‖ 2 ut *om.* **L** ‖ 15 animũ **M** ‖ 16 adsistens **P** ‖ 17 *post* respice ' *praeb.*: Tuasqꝫ hostiles ‖ 18 eum *om. add.* **M** ‖ 19 uice] oco **Pb** ‖ 20 *super* quo **M** *add.* subauđ ‖ 22 Viventi **M** ‖ 24 tur-a///ntur **M** ‖ 26 terras **Pb** ‖ 27 Elidebat **M** | intelligendum st **Pb**

581 IPSVM filium. FLVXISSE cecidisse.

582 EFFIGIESQVE SVAS portendebatur ei filium moriturum, qui est matris effigies.

583 PRAECIPVOS post alias noctes haec somniis grauior uidebatur.

584 NOX MISERAE in qua uidet somnium, quod poeta dicturus est. EREXIT excitauit sollicitudine.

585 FELICI ROBORE fructiferi roboris. enarratio somnii ultimae noctis.

589 ARMA dentes. ut Virgilius ⟨Aen. XII 6⟩: 'tum demum mouet arma leo'.

590 FIGERE Virgilius ⟨Aen. IX 408⟩: 'sacra ad fastigia fixi'.

592 IMPEDIT adoperit.

593 DEFESSA somnio, quod uidit.

597 QVAERENTI causam proscissae quercus.

598 LYAEVM Bacchum. per hoc portendebatur Thebanis occidendum Parthenopaeum. nam Thebae Libero patri dicatae sunt.

600 ABRVPERE OCVLI experrecta est.

601 FALSOS quos in somniis passa est.

605 SVB EOO matutino tempore.

606 QVERCVM quam uiderat fuisse proscissam.

p. 327 608 SIGNA uenationis insignia.

610 MORE NIHIL GRAIO non Graecorum more delector.

ASPERA ubi homines immolantur sacris.

612 THIASI chori uirginum et puerorum, qui Libero hymnos canunt.

614 THYRSOS hastas pampineas.

---

2 suas *corr. in* sub̄ **M** ‖ 4 somnis **Pa** soñis **Pb** ///ōn *add.* is **M** ‖ 6 uidit **Pb** ‖ 7 dicitur (*om.* est) **Pa** ‖ 8 sõniin **M** ‖ 9 noctis ultimae **LP** ‖ 15 FESSA **LMP** ‖ 17 Bacchum *om.* **MP** | portendebat **Pb** ‖ 18 *post* occidendum *superscr.* puerum **M** ‖ 20 experta **LMP** *corr. Geuartius* ‖ 21 somnis **MPa** ‖ 22 eo **MPa** ero **Pb** ‖ 23 QVERCVS **L** | praescissam **L** ‖ 24 uenatoris **L** uenerationis **Pa** uenationibus **Pb** ‖ 25 delictor **Pa** delictoꝝ **M** ‖ 26 ibi **MPa** | immolabantur **L** ‖ 27 *post* Libero patri *superscr.* **M** ‖ 28 hymnos] modos **Pb**

615 TETRICIS seueris siue horribilibus.

616 SIC QVOQVE cum uirgo esse desissem, in honorem nominis tui tamen uenandi studia non mutaui.

617 CVLPAM quod sum neglecta pudicitia uitiata.

618 OSTENDI subaudi 'tibi, Diana'. TREMENTEM nox natum.

619 CONFESSA innocentiae proximus est, qui culpam ìatetur.

620 PROTINVS ARCVS mox ut potuit ad armorum no-ıtrorum usus accessit.

622 QVID TREPIDAE NOCTES interpositio cum inter-'ogatione.

625 AMPLA maiora. DA VISERE TANTVM si uictorem ıon possum, restitue, quaeso, diua, uel uictum.

626 TVAQVE ARMA uenationis, id est sagittas. PREME ompesce nefanda somniorum omina.

627 QVID quare. DELIA uocatiuus est.

628 MAENADES Bacchae. quoniam in somnis quercum iderat a Libero patre et Bacchis forte proscissam.

629 CVR PENITVS quare me uehementer huc trahit uspicio, ut putem orbitatem mihi significari arboris casu?

632 DICTYNNA ob id dicta Dictynna Diana: Briton, Iartis filia, uirgo Cretensis Dianae dicata. huic cum rex 'retensium Minos stuprum uellet inferre, illa se iecit in ıare illataque est retibus piscatorum, quae Graece δίκτυα ominantur. a quibus huius corpus inuentum extractum st. insula tamen Creta pestilentia laborauit, quam eua-

---

2 Hic (H *in rasura*) **M** | desi///isse ēē in honore **M** || 3 mu-ıuit **M** || 4 de puditicia **M** || 5 ostendit **M** | subauditur (*om.* bi) **Pa** | TREMENTVM **L** || 13 uictor esse **Pb** uetare **Pa** || 16 ne-ında compesse **Pb** || 17 QVID quare *om.* **Pb** || 18 insomnis **L** ||) et Bacchis *om.* **Pb** | praescissam **L** p̄cisam **Pb** || 20 tradit **b** || 22 Dictina **M** dictima **Pa** dictina **Pb** *utroque loco* | dictat : | Bryte *dicitur a myth.* (II 26) || 24 Cretensum **L** cretesium **a** | inferre uellet **Pb** uellet **Pa** | iacit **M** || 25 dictia **MPa** icta **Pb** || 26 inuentum *om.* **LM** || 27 est *om.* **Pb** | (tamen *om.*) :eta bene **Pb** | quē **M** qua **Pb**

dere penitus nequissent, nisi Dianae templum instituissent eamque Dictynnam uocassent a retibus. LABORES deprecor, Diana, per maternos dolores: siue quibus tu edita es, siue per omnium parturientium gemitus.

636 MADVISSE DIANAE tanta miseratione Atalante conquesta est, ut uideretur etiam simulacro numinis mouisse lacrimas.

d. p. 328 639 MAENALON ASTRIS tanta est Maenali altitudo, ut cacumen eius astris uideatur insertum.

641 QVA SEMITA LVCET diis eam tantum partem significat ad transitum datam, quae supremum aerem infimumque coniungit. qui locus est iuxta circulum lunae. de quo Lucanus ⟨IX 5 sq.⟩: 'qua niger astriferis conectitur axibus aether, quaque patet terras inter lunaeque meatus'.

644 COLLA Parnasi iuga.

647 SIDERE MIXTO bene per occasionem figmenti poetici naturalem exposuit rationem. tunc enim eclipsis fit solis,
d. p. 329 cum luna trigesima est et ad | signum idem uenit et orbem eius obscurat.

650 LABDACIAS Thebanas a patre Labdaco.

653 PVDET IRRITVS quia Amphiarao auxilium ferre non potui.

656 COEGI coniunxi.

658 ANTRA ubi oracula Apollinis dantur.

663 CONFVSA VICISSIM interposuit suam poeta personam. quae uerba Dianae posuit. ordo ergo et sensus

---

1 nequissent *superscr.* vi **M** | nisi . . . uocassent *om.* **Pb** | templum Dianae **L** ‖ 2 deprecor te **LPb** ‖ 5 Atalanta **L** atalantie **Pa** atlante **Pb** ‖ 6 nominis **M** ‖ 8 Maenalios **L** menalos **MPb** menalo **Pa** ‖ 10 tm̃ eam **Pb** | significat *om.* **Pb** | partem tantum ad transitum datam significat **L** ‖ 11 quae] tantāq; *corr. in* tāq̄ **M** | summum **LPa** ‖ 12 contingit **MPb** | iuxta] circa **L** ‖ 13 con(n)exis **LP** ‖ 14 aer *Lucanus* ‖ 15 Parnassi **LPa** ‖ 18 triesima **M** | et ad signum *om.* **Pb** | euenit **P** ‖ 20 Lapdacidas **M** | Labdacio **L** labdaci **P** l&i **M** Lai*?* ‖ 22 potuit **LP** ‖ 25 imposuit **M** (*fortasse corr. ex* intposuit) ‖ 26 quam **L** | uerbis **L** uerbi **Pa** | ergo ordo **Pb**

talis est: si mihi eum non licet de proelio liberare, certe extremum decus et solatia mortis ei concedam, ne inultus occumbat. ut sit parenthesis ex persona poetae: confusa uicissim uirgo refert.

668 LIBANDAQVE FRATRI osculata est fratrem. Lind. p.

676 VESTIGIA MVTANT nemo de eo loco, in quo steterat, pellebatur.

683 ILLVM Parthenopaeum.

685 DISCOLOR maculosus. AMBIT operit.

686 TIGRIS pro pelle tigridis. VNGVIBVS ARMOS currente equo mota pellis equi armos caedebat.

687 COLLA SEDENT NODIS plena sunt musculis. Virgilius ⟨georg. III 81⟩: 'luxuriatque toris animosum pectus'. CASTIGATA IVBARVM pexa et collecta iuba in ceruice equi sedebat ornata.

688 NEMORISQVE NOTAE signa uenationis equo sub pectoris prima parte pendebant.

689 LVNATA in modum lunae curuata.

691 NEVERAT VNVM interpositio. et bene unum, quod nisi pietate uicta filii nunquam uenatrix feminea opera contigisset.

692 COLLECTVS cinctus siue constrictus.

697 CATENAS a parte enim galeae descendunt catenae, quae ab ictu colla sedentis defendant.

704 MVLTVMQVE SEVERIS supra praemissa Parthenopaei pulchritudine hic est uitanda laudatio: ipse tamen formae laudem aspernatur et, ut celet pulchritudinem suam, irascitur.

---

1 eum mihi **Pb** ‖ 2 decus] diem **Pa** | ei *scripsi* et **MP** *om.* **L** | nomini uultus **P** ‖ 5 LIBANDAQVE . . . MVTANT *om.* **Pa** ‖ 6 statuerat *corr. in* steterat **M** ‖ 8 ILLAM **L** ‖ 11 equi] aquo **M** | cedebat/// **M** ‖ 13 animosum pectus *om.* **MPa** ‖ 18 cunata **M** ‖ 19 NOVERAT **L** | VNVM *om.* **P** | unum *om.* **Pb** | quia **L** *om.* **Pa** n̄ō **Pb** ‖ 20 opā c̄tigisse **M** ‖ 22 strictus **LP** ‖ 23 enim *om.* **M** ‖ 24 defendant *superscr.* u **M** ‖ 25 Vultūq' (V *in rasura*) **M** | supra] s. **Pb** ‖ 26 pulcritudine **P** | his **LMP** | uitando **M** ‖ 27 aspernatur *corr. ex* aspernabatur **M** | cedet **M** | pulcritudinem **P**

707 INTENTAQVE contra Parthenopaeum parata aetatis misericordia reuocant tela.

711 SVSPIRIA VOTO ut nubant ei aut uincat.

ad. p. 331 713 QVOD INQVIT dubitantis est.

716 CRVDA immatura.

722 ET NVNC ILLA mater scilicet Atalante.

723 LIMINA LASSAT rogando fatigat. ut Horatius ⟨carm. I 2, 26 sqq.⟩: 'prece qua fatigent uirgines sanctae minus audientem carmina Vestam?'

724 VLVLATA formidanda siue luctuosa.

725 MORITVRE PARENTI matri tuae tantummodo peribis, cui soli morte tua ingeres luctum.

730 CORYTON TELIS coryton theca arcus solius dicitur, sicut pharetra sagittarum et sagma scuti. nunc ergo coryton pro pharetra posuit.

733 CONSCIA MISCET ipsa est Hecate, quae inuocatur a magis.

735 HERBAS magicae disciplinae aptas.

ad. p. 332 739 GAETVLA Afra.

741 VNGVES quibus nocet.

742 INDIGNATVR cum leo unguibus aptum uenationi se iam senserit, indignatur matris uenationibus nutriri.

745 PRIMA TANAGRAEVM Euboeum. Tanagre enim ciuitas Euboeae est, ut ipse in catalogo ⟨VII 254⟩: 'mille sagittiferos gelidae de colle Tanagrae'.

746 MARGINE PARMAE inter limitem scuti uel galeae.

---

1 *schol. 707 om.* **Pa** | parata *om.* **Pb** || 2 reuocantur **L** || 3 SVSPIRIA *om.* **MP** | ut] aut **LP** | uincant **LPb** || 4 est *om.* **Pb** || 5 inmatura **Pa** || 6 Atalanta **L** atlante **Pb** || 7 laxat **Pb** || 8 qua prece **L** || 10 VLVLANDA **L** | formidata **Pb** || 11 tantum **L** | peribis] paries **MPb** peries **Pa** || 12 ingeras **P** || 13 goriton *semper* **P** | solius *del.* **M** || 14 sic (*om.* ut) **M** | sagittarum . . . pharetra *om.* **Pb** | ergo] uero **L** || 16 ipse **L** || 21 Indignatus **Pb** | cum . . . nutriri *om. in marg. inf. add.* **M** | se uenationi **M** || 22 indignatus **Pb** || 23 euboicum **Pb** | Tanagreus **L** tanager **Pb** tam mag̃ **Pa** | enim *om.* **LPa** || 24 ciuitas . . . Tanagrae *om.* **Pa** | est Euboeae **L** || 25 gelidos **L** || 26 it̃ limate **M** | uel *om.* **M**

748 SACRI exsecrabilis, seu quia Diana eius sagittas infecerit.

749 SAEVIVS EVRYTION subaudis: turbatus est aut periit.

750 CALLIDA insidiose facta. dicit ferrum sagittarum tres uncos habere, ut infixum reuelli non possit.

754 EXPLEVIT ambos illius oculos obcaecauit. HOSTEM Parthenopaeum.

758 ADDIT occidit. ABANTIADAS Abantis filios, quos et supra ⟨VII 370⟩ memorauit: 'non ego Abantiadas'.

759 ET MALE DILECTVM quia dilectus inter uos non pietatis est, sed libidinis. notandum ergo, quod hic m a l e scelerate significat, quia incestum ostendit. ideo quasi impii ipsius tantum mortem expressit.

768 PRAECEPS in praecipitio posita siue in montis latere aedificata. CANDIDA propter columbas.

769 NON EXCIPIETIS AMYCLAE minime in suam patriam reuertetur. A m y c l a e ciuitas Laconicae regionis.

772 QVIS CREDERET ARCVM post terga sagittas mittebat fugiens sicut Parthi. Lucanus ⟨VIII 381⟩: 'et melior cessisse loco quam pellere uirtus'. Virgilius ⟨georg. III 31⟩: 'fidentemque fuga Parthum uersisque sagittis'.

777 LABDACIDAE a patre Labdaco. Lind. p.

778 AMPHION filius Amphionis, Zethi fratris. QVAE FVNERA quantas mortes.

783 INFRA non dignus ira hostis, contemptibilis.

787 FAMA MOVET si uis gloriose mori.

790 HIC EXERCITVS dicit Parthenopaeus Thebanorum debilitati etiam puerilia arma sufficere.

---

1 SACRI *om.* **Pb** | qđ **Pb** || 2 infecerat **L** || 3 SAEVIT IN **L** | subaudi **Pb** | est *om.* **MP** (turbatum **Pb**) || 4 inuidiosa (*om.* facta) **M** || 9 et *om.* **L** | memorat **Pa** || 11 est *om.* **M** | notando ego **M** || 14 PRAECEPS . . . aedificata *om.* **Pa** || 15 p̃p̃ **M** || 16 maxime **Pa** || 17 reuertitur **LPa** | Laconiae **LPb** || 18 mittebat sagittas **L** || 20 uirtus **L** uictus **MP** miles *Lucanus* | Virgilius . . . sagittis *om.* **MP** || 25 nec **L** || 26 Frat̃na **M** | si uis] suū **P** || 28 sufficeret **Pa**

793 NOCTE SILENTI epitheton noctis. seu quod sacra a Thebanis tacite colebantur.

795 VERTICE MITRAS **mitra** est incuruum pilleum, de quo dependent buccarum tegmina. et oratorie crimen obiectum est ex habitus qualitate. Virgilius ⟨Aen. IX 616⟩: 'et tunicae manicas et habent redimicula mitrae'.

ind. p. 334 802 LVMINE DIRO conuenientis hastae siue aspero, quod lux ferri oculos terreat.

804 DEVIVS HASTAM a uia hastae motus. Virgilius ⟨Aen. X 646⟩: 'dato uertit uestigia tergo'.

807 OMNI STETIT nihil de uiuo uultu mutauit in conspectu rectissimo.

808 PVDICO casto.

810 MANDAVERAT commendauerat.

811 DISSIMVLATA celata seu mutata.

813 PARCE PARENTI bene furenti filio nomen matris opposuit, ut oblatio cari nominis puerum festinato suo retardaret interitu, ut uel matri parceret, quippe quam pro gloria contemnere cupiebat.

817 CVLTVS spolia Amphionis.

825 TEMPESTIVA opportuna. Horatius ⟨carm. I 23, 11 sq.⟩: 'desine matrem tempestiua sequi uiro'.

828 TEMPERET disponat aut ordinet.

ind. p. 335 839 COLVS Parcarum, id est: finita est Parthenopaei uita.

840 PVDORE subaudis: cessit et auertit a Parthenopaeo faciem.

843 TVRBIDVS ORION quia hic Dryas Orionis filius fuit, qui immissu Dianae scorpionis ictu periit. turbidus

---

1 silenti *del. superscr.* subaud̄ **M** | siue **Pb** ‖ 2 colebatur **M** celebrantur **L** ‖ 3 est *om.* **LPa** | pileum **LPb** ‖ 4 baccarum **L** ‖ 7 duro **MP** | Conuenienti **L** | asperso **P** ‖ 8 oculos] deos **Pa** | 9 auiae **LPa** ‖ 11 Omīs **Pa** oīs **Pb** omns *add.* i **M** | stat **Pa** | deuio uultū **M** ‖ 15 siue **L** ‖ 17 apposuit **L** | ablatio **L** | festinatio sua tardaret intacitu **Pb** ‖ 18 interitū **M** ‖ 19 gloria sua **L** ‖ 21 oportune **MP** ‖ 23 aut *om.* **M** ‖ 25 subaudi **Pb** | et *om.* **Pb** ‖ 27 quia *om.* **Pb** | fuit filius **L** ‖ 28 ī iussu **Pb** inmisso **Pa** inmissu **M** | scorpii **L**

autem, quia stella eius tempestatem mouet, siue fortis uel incontinens, quippe qui nimio amore Dianae flagrauit.

844 INDE FVRIT PRIMVM ex illa causa, quia patrem eius Diana sagittis occiderat. unde Horatius ⟨carm. III 4, 72⟩: 'uirginea domitus sagitta'.

845 ARCADAS comites Dianae.

849 SERVAT VIRES dum hostes insequitur.

851 PRAECEDVNT NVBILA MORTIS circumuolant. id est: mens Parthenopaei turbabatur uicinae mortis aduentu.

852 VERVMQVE VIDEBAT non eum, in quem Diana fuerat immutata.

856 OBARSIT effulsit uel resplenduit. auus enim Dryas Neptuni filius fuit et Iouis et Mercurii. idcirco duorum numinum gerebat armis insignia.

859 HISCERE RIPAM ut se submergat et fugiat aquila.

864 EXPEDIT ad sagittandum parat.

867 AONII Dryantis. Lind. p.

868 NERVIQVE SONORI arcus Parthenopaei inciso neruo ictus, quos Parthenopaeus parauerat, perierunt.

873 FACILEM mollem seu penetrabilem ut pueri scilicet.

874 POPLITE SISTIT per sedentis poplitem equum percussit.

876 CONSCIVS a Diana intellegitur Dryas occisus, ut ipsa superius ⟨u. 667⟩ promiserat dicens: 'et nostris fas sit saeuire sagittis'.

881 ET PRENSIS CONCVSSA COMIS nam morituris solent erigere capita comasque concutiendo siue uellendo, quasi reuocent illis sensum.

---

2 continens **Pb** | qui] cum **P** | flagitauit **M** ‖ 3 INDE *om.* **MP** | causa *om.* **Pb** | qua **M** ‖ 6 Archades **Pb** ‖ 7 insequuntur **L** ‖ 8 Accedunt **Pb** | circundat **Pb** ‖ 9 uicīo **Pb** ‖ 10 Verum **Pa** | fuerat Diana **L** ‖ 11 immutata *om.* **M** ‖ 12 fluuit uel splenduit **Pb** | auis (*om.* enim) **Pa** | *immo* Orion pater ‖ 13 et[1] *om.* **L** ‖ 14 armis gerebat **LP** ‖ 15 Iscere **MPa** | sūmergat **Pa** s̄mergat **M** | et *om.* **Pb** | aquilam **LP** ‖ 18 NERVI **L** | arcū **M** ‖ 19 ICTVS **L** ‖ 21 equm **Pb** ‖ 23 intelligitur **LP** ‖ 24 promisit **Pb** ‖ 25 seuiri **M** ‖ 26 PRAEHENSIS **L** p̄ensis **Pb** ‖ 27 comas **L** | quia **Pb** ‖ 28 illius **LMP** illis *Bernartius* | sensus **Pa**

nd. p. 337 884 INCIDENTE irrumpente.

889 ARMA TENENTI ne audita morte mea te aut se interficiat. id est: statim, ut ueneris, ne dicas me occisum fuisse.

891 DIC MERVI dic meae matri ex mea persona: merui occidi, quia te reuocantem me ab intentione belli non sum secutus. et merito poenas dedi. CAPESSE quia te contempsi. aut orbata, quia filio priuaris.

893 PEPERCI quia audacius, quam aetas poscebat, bella tractaui.

895 PONE METVS desine pro me esse sollicita.

901 PRAEBVIT interpositio per poetae personam.

902 ME DEDIGNANTE SOLEBAS quia quasi uir fortis nolebat ornatibus decorari crinem.

907 INGRATAE MVNVS SVSPENDE quae me non potuit inter bella protegere.

---

nd. p. 338

COMMENTARIVS IN LIBRVM X.

Hic liber continet Eteoclis hortatus, ut per noctem obsideant milites sui castra Argiuorum. inde per noctem officia uigiliarum et ducis. Argiuarum matrum deprecatio in templo Iunonis et pepli oblatio. Iunonis praecepta per Irim ad Somnum, ut Thebanos uigiles obruat. descriptio domus Somni et eius ad Thebas aduentus. exsecutio de his, quae mandauerat Iuno. Thiodamantis sacerdotis subitus

---

1 inrumpente **P** || 2 ne] me **M** || 5 DIC *om.* **Pb** || 6 quia *corr. in* qđ **M** | reuocante **Pa** || 7 dedit **Pa** | *ante* CAPESSE *excidisse puto* INVITA | capessi **MPb** || 8 VT ORBITARIS **L** aut orbitatis **MP** ORBA autem orbata *Klotz.* || 12 poete per **Pa** || 13 SOLEBAT **L** | quasi *om.* **Pa** || 14 volebat **LPa** | decorari *om.* **Pb** | crim̃ **M** *om.* **L** || 15 INGR. MVN. *om.* **MP** | SVSP. *om.* **M** | quia **Pb** || 16 bellum **L** || Explicit liber nonus. Incipit liber decimus **Pa** || 18 hortatus Etheoclis **LP** || 19 sui milites obsideant **L** || 21 in *om.* **Pa** | ppl'i **MPa** populi **Pb** | oratio **MP** || 22 Irin **L** iri **Pa** || 23 aduentus ad thebas exercutio **M**

furor persuadentis, ut inuadantur Argiui. Adrasti gratulatio et eruptio Thiodamantis et uastatio Argiuorum morientibus Thebanis. Dymantis et Hoplei comitum Tydei et Parthenopaei allocutiones de liberandis cadaueribus ducum. ipsorum cadauerum reportatio. superuentus Amphionis, ducis Thebani, et tumet mors. fuga Amphionis, ducis Thebani, cognita suorum nece. nocturna Capanei et ultra humanum modum dimicatio. uaticinatio Tiresiae, quod Thebae non possent aliter uincere, nisi unus se de draconteo semine deuoueret. deuotio Menoecei, Creontis filii, qui persuadente Virtute in Mantus formam conuersa se de muro uulneratum pro patria praecipitem dedit, cum non posset eum pater pia allocutione a uoluntate dimouere. Capanei ascensus in Thebanum murum et eius post diuersorum numinum indignantium querelas per fulmen interitus.

1 OBRVIT HESPERIA Hesperia occidentali. Lind. p. 33

2 PROPERATA festinata.

3 MISERATVS OPES hoc miseratus est Iuppiter triste esse perire illos, qui nec Thebani fuerant nec Argiui, sed utrisque partibus auxilio uenerant.

5 PANDITVR abscessu militum patefactus est campus, quorum antea acie tegebatur. DEFORMIS SANGVINE horridus siue confusus.

7 ORBA ROGIS sepultura carentia.

8 LACERIS scissis.

---

1 persuadens **Pb** | Thebani? || 2 uastatio . . . Dymantis et *om.* **Pb** || 4 allocutio **Pb** | in deliberandis **L** || 5 ipsorum . . . Capanei *om.* **Pa** | deportatio **Pb** || 6 et . . mors *om.* **LP** | tumet **M** *Mon. Gud.* Dymantis et Hoplei *Klotz.* | Amph. duc. Theb. *om.* **Pb** || 8 modum *om.* **Pb** || 9 quia **MPb** | Thebani **L** | se *om.* **Pb** || 11 manthos **Pa** mātis **Pb** manib. **M** | conuersus **L** cōuersū **Pb** conuersam **Pa** || 12 p̄cipiente **M** || 13 non *om.* **Pa** | potuisset **L** | dimouere *corr. in* demouere **M** || 14 adscensus **Pa** || 17 OBRVIT *om.* **MP** | Hesperia *om.* **MP** || 19 Miseratur **Pa** Miratꝰ **M** | hoc *om.* **L** | est *om.* **Pb** || 21 utriusque **LPa** || 23 acie antea **L** | ante *om. ante* acie·*posuit* **M** | deformi **P** || 24 siue *om. add. in marg.* **M**

9 INEVNTIBVS ARMA ἀναστροφή pro ‘euntibus in arma’ id est ad bellum.

10 ANGVSTAE nimia multitudine. LATE CEPERE REVERSOS quia pauci redierant.

ind. p. 340 11 PAR VTRIMQVE DOLOR quia utriusque partis magna clades exstiterat.

12 QVATTVOR ERRANTES Amphiarai, Tydei, Hippomedontis, Parthenopaei.

13 VIDVAE MODERANTIBVS ALNI gubernatoribus destitutae. moderantibus pro moderatoribus, participium pro nomine.

ind. p. 341 15 ANIMVS audacia. hinc enim fiducia Thebanis accreuerat, quod quattuor Argiuorum duces eximii exstincti fuerant sorte bellorum.

17 CONTENTI REDIISSE quibus sine gloria incolumibus in patriam rediisse suffecerat. DAT TESSERA SIGNVM nuntius belli, quando per uigilias nunc tessera dicitur.

18 VICES excubantium successiones.

19 VLTRO uoluntate, non sorte cogente.

21 LVX CRASTINA quae nos uictores efficiet.

23 SECVNDIS fauentibus.

27 TVMET superbit.

29 IN MANIBVS MERCES inpromptu est laboris praemium nostri.

35 IAM VESTRAS ad incitandum uirorum fortium animos spem praedae monstrauit. ut Lucanus ⟨VII 738 sq.⟩: ‘superest pro sanguine merces, quam monstrare meum est’.

38 VERTERE GRADVM ad Argiuos.

40 AVERSAQVE TERGA excubiarum inter se officia diuiserunt.

---

3 LATE CEPERE *om.* **MP** ‖ 5 VTRINQVE **L** utrūque **Pa** 7 QVATVOR **LPa** ‖ 9 destitutis **Pb** ‖ 13 qui **M** | quatuor **LMP** 15 ĩcolumnis **Pb** incolumib. *superscr.* in **M** ‖ 16 in *om.* (**M**)**P** | SIGNVM *om.* **L** ‖ 17 *ante* nunci⁹ *superscr.* sub̄ **M** | per uigilas **Pa** | datur *Vollmer.* ‖ 18 successionis **M** ‖ 19 non sorte *om. superscr.* **M** ‖ 20 nox **L** ‖ 23 impromptū **MPa** improntu **Pb** | praemium laboris **L** ‖ 24 ūri **Pa** ‖ 27 merces . . . GRAD. *om.* **Pb** | mecum **M** ‖ 29 ADVERSAQVE **L** uersaqȝ **MP**

43 SVB NOCTEM per noctem.

45 FAVCES luporum.

47 QVOD SVPEREST siquidem nihil aliud potest facere.

53 SAXA TERVNT ita suppliciter humi procubuerunt, Lind. ut uultibus suis templorum tererent limina.

56 PEPLVM ETIAM DONO peplum est uestis candida aureis clauis picta sine manicis, quod simulacris fiebat. sed hoc peplum primum est ab Atheniensibus institutum, quod matronae suis manibus faciebant et inter triennium numinibus offerebant.

59 VBI in ipso peplo. FLORET splendet.

60 INCENDITVR splendet.

61 DESPONSA sponsa designata.

62 POSITVRA SOROREM ideo dicit positura sororem, quia quasi pudorem deposuit, cum soror esse deberet, uxor Iouis effecta.

63 LVMINE DEMISSO nam uirginitas cum pudore deponitur feminarum.

68 TVMVLVMQVE REBELLEM συνεκδοχή. a parte totum. et tumulum, in quo natus est Liber, rebellem contra Iunonem.

73 FORS DEDIT casus occurrens.

74 VALLVM Thebanorum.

77 GEMINOSQVE TONANTIS indignata est Iuno uacuis in astris geminos Iouis in Thebana urbe concubitus.

81 ORBIBVS ACCINGI Virgilius ⟨Aen. IV 701⟩: 'mille trahit uarios aduerso sole colores'.

83 SVSPENDITVR curuatur. ut ipse alibi ⟨Ach. I 107⟩: 'et longo suspendit Pelion arcu'.

84 OCCIDVAE in occidentalibus partibus constitutae. Lind.

---

3 nil **LPa** ‖ 5 tegerent **L** texterent **M** texerent **P** *corr. anon. Heidelb.* ‖ 6 ETIAM . . . peplum *om.* **Pb** ‖ 8 set **Pa** *om.* **Pb** | ab ateniensibus ē **Pb** ‖ 9 et *om.* **Pb** ‖ 10 cōferebant **Pb** ‖ 11 splendide **Pa** ‖ 14 *schol. 62 om.* **LP** *in marg. sup. post* feminarum *add.* **M** ‖ 16 est facta? ‖ 17 dimisso **Pb** ‖ 19 συνεκδοχή *om.* **Pb'** ‖ 24 GEMINOSQVE *om.* **M** ‖ 27 trahens *Vergil.* | aduersa luce **MPa** ‖ 29 et longo *om.* **L**

85 AETHIOPASQVE ALIOS Mauros dicit occidentales. NVLLI PENETRABILIS ASTRO hoc est nullius sideris lumen admittens.

86 INERS quietus. GRAVE pigrum siue obscurum.

87 IT uadit. DESIDIS inertis.

93 ERRARE moueri.

96 EFFVGIENS procurrens.

[L]ind. p. 344 147 CAMPVS Thebanorum posuit terram.

148 SVMMISERE suppressere.

150 ERRARE dormitare.

153 VVLTVS descriptio altius dormientis.

[L]ind. p. 345 157 CASTRIS Argiuorum.

160 REPENS repentinus. LYMPHANTIBVS furentibus.

163 SIVE NOVVM quia Thiodamas in locum Amphiarai fuerat constitutus.

166 STIMVLI quibus premebatur a numine. NVDVS manifestus et euidentius patens.

167 STAT plenus est. ut Virgilius ⟨ecl. VII 53⟩: 'stant et iuniperi'. INCERTO trementi siue ambiguo, quia modo rubor modo pallor eius ora mutauerat. ut Virgilius ⟨Aen. VI 46 sq.⟩: 'cui plurima fanti ante fores subito non uultus, non color unus'. TENDIT inflat. ut Lucanus ⟨IX 792⟩: 'tenditque cutem pereunte figura'.

169 SPARSA rotata hac atque illac coma. ut Virgilius ⟨Aen. VI 48⟩: 'non comptae mansere comae'.

170 SIC PHRYGA quos in templo Matris deum Gallos appellant. CRVENTVM cruentatum.

171 CONSVMPTA lacerata.

172 SCIRE VETAT quia dolorem furor sentire non patitur. PINVS consecratas faces.

---

2 nulli **Pb** ‖ 4 quietū **Pb** ‖ 5 Desulis **M** desidet **Pb** | incertis **P** ‖ 8 CAMPVS] Ex$\overset{i}{p}$ **Pa** ‖ 9 submisere **Pb** | supp̃sse **Pb** ‖ 10 domitare **M** ‖ 11 alicuius **Pa** alterius **Pb** ‖ 13 succūntibus **Pb** ‖ 14 in loco **M** ‖ 19 Incerta **M** ‖ 20 ora eius **L** | ora … Virgilius *om.* **Pb** ‖ 21 plurima] talia *Vergilius* | ante … subito *om.* **MP** ‖ 22 ut *om.* **MPa** ‖ 23 tendatque **LPa** ‖ 30 PINVS SACRAS **L** | consecratū **M**

174 RESPERSAQVE polluta sanguine, quem furens la-ato corpore suo fuderat. ut Virgilius ⟨Aen. VIII 645⟩: t sparsi rorabant sanguine uepres'.

175 ARBOR pinus, quae colitur in sacris Matris deum, ub qua iacuit Attis, Matris deum dilectus.

177 SIGNORVM militarium.

178 MOVENS animo reputans aerumnas.

179 SVBITI noui id est qui in locum peremptorum ucum fuerant constituti.

181 SEQVE HVC CREVISSE id est: ad hos honores pro-ectos se dolebant ideo, quod occisis ducibus per calami-tatem prouecti sunt.

183 FREGIT ITER id est: a gubernatore deserta est.

184 AVT LATERVM CVSTOS quia nauis latera custo-liendo seruabat.

186 DOMINO TVTELA MINORI hoc est: nouo guberna-ori, qui in locum defuncti successit, non minus con-eruandae nauis sibi creditae crescit studium.

192 NOX FECVNDA fraudibus opportuna. Lind. p. 346

196 MISERVMQVE DIEM quo uicti sumus.

197 FRANGITE PORTARVM undique uos fractis porta-um claustris in hostes immittite.

198 HOC TVMVLARE sepelire. id est: poena, quam hosti-us temptamus inferre, pro sepultura erit exstinctis sociis ostris, quasi ultione gaudeant peremptorum manes. QVIDEM per ironiam dictum est, id est: reuera haec op-ortunitas nobis etiam per diem continget ideoque debe-mus differre. hoc est: ne faciendi occasio pereat, differri on debet.

---

1 RESPERSA **L** | laniata **Pb** liniato **MPa** ‖ 3 et *om.* **LMPa** ‖ addis **M** actis **Pb** | Matri **LP** | dilectus . . . 179 . . . ducum *m.* **Pb** ‖ 8 q, **M** ‖ 11 ideoqȝ **MP** ‖ 13 ITER *om.* **Pb** | a *om.* **P** ‖ 14 CVSTOS *om.* **MP** ‖ 16 gubernatore q< **M** ‖ 18 naui **MP** ‖ 1 nos **LPa** ‖ 22 inmittite **M** | īmittite in hostes **Pb** ‖ 23 hec **b** | poenam **LMPa** ‖ 24 tentamus **L** ‖ 25 interemptorum **L** mptorum **Pa** ‖ 26 oportunitas **L** inportunitas **MP** ‖ 27 con-ingit **L** ‖ 28 ne *om.* **Pb**

201 SECVNDAE prosperae.

203 IPSE IPSE ut fidem uaticinationis suae faciat, iterum se ab Apolline, ut haec dicat, admoneri significat. ut Virgilius ⟨Aen. IV 576⟩: 'ecce iterum stimulat'. SOLVTA hiatu diuisa.

204 VMBRA IVGALES ipse quidem tam clarus erat, quam fuerat uiuens. equi autem ipsius inferorum fuerant fuscati caligine.

205 NON VANAE MONSTRA QVIETIS Virgilius ⟨Aen. III 173 sq.⟩: 'nec sopor illud erat, sed coram agnoscere uultu uelatasque comas praesentiaque ora uidebar'.

206 TVNE INQVIT inuehentis uerba.

207 REDDE HAEC interpositio est.

208 AMITTERE NOCTEM opportunitatem inuadendorum hostium perdere.

210 EDOCVI LAPSVS auium uolatus ostendit.

214 STERNENDI non contra uigilantes comminus pugn bimus, sed contra dormientes.

216 BENIGNAE NOCTIS demonstratiue. etenim dum l quitur, iterum prosperum augurium. ut Virgilius ⟨Ae IV 576⟩: 'ecce iterum stimulat'.

218 QVASSAT HABENAS quasi denuo Amphiaraus reu tatur ad superos, quod est irae indicium, quod tard bant ire.

Lind. p. 347 219 NOCTEM EXTVRBABAT id est noctis quietem.

226 SORTEM VNDIQVE POSCVNT ut uel sorte exiga qui mittantur.

---

2 IN SE IPSE **LPb** ipse in se **Pa** | uaticinationi **L** ‖ 3
monē *corr. in* admouere **M** ‖ 6 VMBRA *om.* **M** | ipse . . . fuer
om. **Pa** | quod (*om.* tam) **Pb** ‖ 7 iuuenis **MPb** ‖ 8 offuscati
9 NON VANAE *om.* **MP** ‖ 11 uelatasque . . . uidebar *om.* **M**
12 tūc **M** Tume **Pb** ‖ 13 est *om.* **MP** ‖ 16 ostendi*?* ‖ 17 n
in **Pa** *om.* **Pb** | cominus **L** | pugnauimus **P** ‖ 18 dormientis **P**
20 fit iterum*?* | ut *om.* **L** ‖ 23 q////rę *superscr.* uā i **M** | q
P q **M** ‖ 25 Noctis **MP** | exturbant **Pb** exturbabatq, **M** | id
noctis *om.* **MP** ‖ 26 SORTEM *om.* **MP** | sortes **L** *corr. in* sorte
27 mittuntur **MP**

229 FETVRA equarum suboles.

231 CERTARE cursu contendere.

233 TERGA BONI sessioni utiles.

234 NATVS naturaliter aptus.

237 AD ARGOS gentis nostrae, quae uirtutis erat plena.

241 SEDITIONE quia certabant, qui magis eligeretur.

248 SPERANTIBVS AEQVORA VENTIS in spe habentibus maria.

249 INSVPER super electos. Lind. p. 3

250 APTVS SVADERE aptus dandis consiliis. IACTAT gloriatur.

251 NON CESSISSE PATRI dat operam, ne patri uideatur esse dissimilis. ORDINE DENI deni comites singulos duces sequebantur, ut cum his triginta proficiscerentur ad bellum, quod Thebanis etiam per diem potuissent horrorem inducere.

252 AGMEN hi pauci etiam non dormientibus et e diuerso pugnantibus sine dubio suffecissent.

255 GREMIO hoc est fidei.

257 GALEAMQVE SVBIT armatur.

258 ENSE GRAVAT non dixit 'donat', sed 'grauat', quia ponderosus erat.

259 SVPEROSQVE SEQVI quasi impius.

260 QVID ENIM interrogatiue.

263 MVGITVS AENAE ne audirent hostes portarum stridorem.

265 PERACTI perfossi.

269 EXPOSITAS neglegenter abiectas.

---

1 soboles **LPb** ‖ 3 BOVI **L** ‖ 5 nostre gentis **Pb** | $\overset{i}{q}$ **M** | plenus **M** ‖ 6 qui **M** ‖ 7 SPERANTIBVS *om.* **MP** ‖ 10 sedere **MPa** foedere **Pb** ‖ 11 gratulatur **Pb** ‖ 12 ne] ut **Pb** | uideatur patri **L** ‖ 13 esse *om.* **M** | deni *om.* **M** ‖ 14 cum *om.* **Pb** ‖ 15 *ante* quod *inserendum puto* HORRENDVM | ꝗ **M** | potuissent per diem **L** | errorem **MP** | indicere **Pa** indicare *corr. in* iudicare **M** ‖ 17 e *om.* **LP** ‖ 21 domat **Pb** ‖ 23 seque quor. si **M** | impium **Pb** ‖ 24 QVID ENIM] quin **M** ‖ 25 AHENAE **L** | (ne *om.*) audire **M** | stridorem *om.* **Pb** ‖ 27 *schol. 265 om.* **M** ‖ 28 negligenter **LPb**

270 HINE AVSI debiles et otio dediti.

271 SERVARE VIROS obsidere. ad emphasin dictum. ad hoc enim uenerant Thebani, ut Argiuos, ne fugerent, custodirent.

272 TRANSIT cito occidit.

ad. p. 349 274 SIGNARE QVEAT | numero definire.

277 HVNC TEMERE neglegentem et sine cura aliqua dormientem. EXPLICITVM extensum. Lucanus ⟨IV 628 sq.⟩: 'et omnem explicuit per membra uirum'.

278 GRESSIBVS ILLAPSVM CLIPEO hunc, qui sero uictus somno, dum stabat, defecit ac corruit.

280 ACCLINES stantes aut incumbentes clipeis dormiebant.

286 DEBILE FERRVM non ferrum debile, sed qui occidendo utebantur ferro, debiles facti sunt.

287 CALIGANTES IRAE incertae perturbationes siue sedatae.

ad. p. 350 288 CASPIA a mari Caspio, quod inter Armeniam et Pontum est.

289 RABIES fames.

291 CONFVDIT MACVLAS pulchritudinem macularum cruore perfusa turbauit. SPECTAT SVA FACTA uicta fame respicit praedam. DOLETQVE DEFECISSE FAMEM dolet expletum fuisse desiderium comedendi.

294 INANES debiles, sine effectu.

296 SATVS HERCVLE Agylleus.

303 LVMINA SOLVIT id est ad mortem suam eorum oculos, in quem tela laxauerat somnus.

---

1 somno **L** | debiti **Pb** ‖ 5 diffinire **LPb** ‖ 6 tenere **MPa** | negligentem **LP** | et *om.* **Pa** ‖ 7 explicatum **Pb** ‖ 9 inlapsum **Pa** inlapsis **M** | hinc **Pa** *om.* **L** | qui . s. sero **L** ‖ 10 somni dum fuit deficit **Pb** ‖ 11 Adclines **MPa** | dormientes **L** ‖ 13 quia **M** ‖ 14 utebantur occidendo (*om.* ferro) **Pb** (!) ‖ 15 perturbatione **Pb** ‖ 16 a mare **MPa** | quia **M** ‖ 17 est *ante* inter *posuit* **L** ‖ 19 CONFVNDIT **LPb** | pulcritudinem **Pa** pulchritudine **Pb** ‖ 20 uictima **M** ‖ 21 DOLETQVE *om.* **MP** ‖ 22 comedendo **Pb** ‖ 24 Status **P** ‖ 25 LVMINA SOLVIT *scripsi* VOLVITVR lumine soluit **LMP** (Voluit *in* Soluit *corr.* **M** | soluit *om. superscr.* **M** solium **Pa** solū **Pb**) ‖ 26 *ante* laxauerat *excidisse puto* iacta erant

304 SVPREMA longa nocte aut illis ultima.

307 COGENTE DEO premente somno.

309 EXIGIT transadigit. CAVA TESTVDINE antiptosis pro 'cauae testudini'.

310 ET DIGITOS poetice dictum, ut morientis digiti citharae fila pulsarent. ut Virgilius ⟨Aen. X 396⟩: 'semianimesque micant digiti ferrumque retractant'.

313 CRATERAS PATERASQVE inuersi crateres fuderunt merum. quod abundantia repulsum sanguinis iacentes repleuit crateres.

314 IMPLICITVM dum dormiunt, mutuis se tenentes amplexibus. HAVRIT perfodit, penetrat.

316 NESCIVS quia dormiens morti dimittitur. HILARIS quia sine sensu doloris in fata decessit.

320 PROFLATV anhelitu. Virgilius: 'anhelum proflabat sub luce deum'.

322 INACHIVS VATES Thiodamas.

323 FRACTVMQVE PERIT succisum, interruptum. uoluit enim aliquid proloqui, sed morte interueniente non potuit.

324 FORS ILLI dubitando poeta dixit, quia coniectura erat potius quam ueritas, quod dicebat.

327 CVM VACVAE NVBES toto rore uacuatae. HONOR Lind. I lux. NON OMNIBVS ASTRIS quia serena nocte non omnes stellae aequali splendore fulgent.

328 BOOTES septentrionem dixit, qui hebescit solis aduentu.

329 DEFECIT OPVS defecerunt mortes.

336 MADIDAS cruore perfusas.

337 MONSTRATAE PRAEMIA NOCTIS quia supra dixit deo se fuisse commonitum.

---

1 illius **M** ‖ 5 ET *om.* **Pb** | morientes *corr. in* morientis **M** ‖ 6 ut *om.* **MP** ‖ 8 ĩ crateres **Pb** ‖ 9 sanguinis repulsum **L** ‖ 10 crateres *om.* **M** ‖ 11 tenent **L** tenente **Pa** ‖ 12 perfudit **Pa** ‖ 13 qui **M** | demittitur **Pb** ‖ 15 anhelatu **M** | *uersus est Statii* (*Theb. II 76 sq.*) | anhelu **M** anhelitum **Pb** | proflabant *Stat.* ‖ 19 aliquit **Pa** *om.* **L** | p̄loqui *superscr.* e **M** ‖ 20 poeta dubitando **Pb** | dixit poeta **L** ‖ 21 nocebat **P** ‖ 23 q‹ *superscr.* ue **M** ‖ 25 dicit **Pb** ‖ 27 mortē **M** ‖ 29 sup **Pb** | de eo **L** | deos effuisse **M**

338 NONDVM ABLVTVS quia nondum se sacerdotali purificauerat ritu.

340 SI NON DEDECVI si monitus tuos non indecenter effeci siue non dehonestaui. TVLIQVE PREMENTEM pertulit urguentem, quia uates receptum imprimit numen.

342 CRVDVS HONOS cruentus a nobis praebetur.

343 AT PATRIAS SI QVANDO DOMOS si nos feceris ad patriam remeare.

345 EXIGE TAVROS tot tauros immolabo, quot hostes occidi.

id. p. 352 347 FATO urguente fato, quia perituri sunt. HOPLEVS hic Tydeo fuit et militia et amore deuinctus.

354 ASPERA MATER fortius interrogans uos, ubi sit funus filii.

356 SAEVIT INOPS TVMVLI quia diu uixerit, Parthenopaeus autem immatura morte consumptus est. PATIENTIOR ARTVS figurata locutio: quamuis patientiores artus habeat — id est: Tydei membra dura sunt et non cito tabescunt — nec ut adulescens Parthenopaeus multis sit lacrimis dignus.

361 ERRANTES insepultas.

362 IDEM ARDOR MISERO eadem ego quoque cupiditate succendor.

363 MENS HVMILIS debilitatus animus.

365 ARCANAE secretae noctis domina.

367 ALIO DESCENDERE VVLTV quia dicitur Luna mutata ad siluas figura descendere. nam eandem etiam Dianam dicunt. ut Virgilius <Aen. IX 405>: 'astrorum decus et nemorum Latonia custos'.

---

1 ABLVTVS] alit̃ **M** *om.* **Pb** | qui **Pa** *om.* **LPb** || 4 non *om. superscr.* **M** | pertuli urgentem **LPb** || 5 uatis **LPb** uitis **Pa** | praeceptum **L** | impetiit **L** impenit **Pa** imponit **Pb** || 7 Ad **MPb** A **Pa** || 9 TAVROS *om.* **P** || 11 VRGENTE **LPb** | fato *om.* **LPb** || 12 deuictus **M** || 13 fortis **MPa** || 15 uixerat *Mon.* || 16 inmatura **MPa** | est *om.* **Pa** || 18 cito *om.* **P** || 19 ut *om.* **MP** | adolescens **LM** | peritus **MP** || 26 quia *om.* **M** || 27 figura ad siluas **Pb** | eandem *om.* **Pb** || 28 ut] unde **L**

373 MALVS AETHERA FRANGIT IVPPITER nociua tempestas nubes collidit. Lind. p

374 ABSILIVNT crepitant.

375 ASTRA pro caelo. nam dissilientibus nubibus caelum patet. OSTENDITVR ORBIS mundus apparet.

376 ACCEPIT RADIOS id est Dymas. EADEM PERCITVS HOPLEVS eadem luce, qua radios acceperat Dymas.

378 DANT SIGNA significant sibi inuicem se quaesita inuenisse cadauera.

379 REMISSOS liberatos.

381 PROPE SAEVA DIES silentii causam exposuit. INDEXQVE MINATVR aduentus diei raptorum cadauerum proditionem minatur.

383 EXHAVSTAS finitas. PALLERE TENEBRAS lucis aduentu noctem finiri.

384 ET FORS INGENTIBVS AVSIS inuiderunt uiris fortibus fata, quibus semper rarus est felicitatis euentus.

385 ANIMISQVE PROPINQVANT animorum cupiditate. licet adhuc non paruo disiungerentur spatio, tamen spe et properandi studio iam sibi castra uidebantur tenere.

386 DECRESCIT ONVS spe breuioris uiae minuebatur corporis magnitudo.

391 INCERTVMQVE VIDERI expressit, quemadmodum in tenebris aliquid uideretur.

394 TIMENTQVE NON SIBI mire poeta amantium cadauera expressit affectum.

397 AFFECTANS ERRARE MANVM non percutientis animo.

399 CVRAVIT ad hoc Aepytus miserat telum, ut Hopleum occideret.

---

1 frangitur **MP** | nocua **M** || 3 ASSILIVNT **LPb** | ereptant **Pa** || 4 *schol. 375 om. in marg. sup. add.* **M** || 6 PARTITVS **L** || 8 sibi] si *add.* ue **M** ig̃ **Pb** || 11 exponit **Pb** || 12 aduentus . . . minatur *om.* **Pb** || 16 Vt **M** || 17 rarus est semper **Pb** | felicitatis est **L** || 19 non *om.* **Pb** | se **M** || 23 MOVERI **L** *Stat.* | quemadmodum . . . *394* . . . expressit *om.* **Pb** || 25 animantium **LMPb** animantum **Pa** amantium *Mon.* || 27 manus **Pb** || 28 adhuc **P**

404 NESCIAT si non sentiat interuentu mortis amici sibi corpus auferri.

406 IVNCTA DYMAS Amphioni et Aepyto, qui praecesserant.

408 NEVTRI FIDVCIA nec in precibus spem salutis relictam uidebant.

413 AD CAEDEM desperatione uitae et ad occidendum et ad moriendum erat paratus.

414 VT LEA simili comparatione usus est etiam in animositate Hippomedontis, dum Tydei cadauer ab hostibus defensaret, ⟨IX 115 sqq.⟩: 'imbellem non sic amplexa iuuencum infestante lupo (tum primum feta) tuetur mater'.

id. p. 354 420 ET IAM LAEVA VIRO iam manus sinistra Dymanti fuerat praecisa, licet hoc instantius prohiberet Amphion.

424 FVLMINEI id est fulmine excussi utero matris.

425 INOAMQVE FVGAM quia cum Ino se praecipitaret in mare, meruit numen fieri. VESTRIQVE ad incutiendam misericordiam hostibus per infantiam numinis adiurat, ut Parthenopaei pueritiae parceretur.

427 HIC PATER apud uos.

428 IACENTIS VVLTVS quia dixerat illum superius supinum trahi, quemadmodum solent iacentes supplicare.

431 IMMO AIT AMPHION adhuc ignorauit Amphion exstinctos uigiles suos.

438 NIL EMIMVS TANTI proditione ciuium meorum nec uitam meam nec Parthenopaeo quaerimus sepulturam.

444 LETOQVE FRVVNTVR in facto tali cum uoluptate pereunt.

d. p. 355 446 MEMORES SVPERABITIS ANNOS uirtutis uestrae gloria temporum longitudo uincetur.

---

2 corpus sibi **Pb** | afferri **Pa** || 3 q *superscr.* ue **M** || 6 uidebat ? || 7 ad *om.* **M** || 8 ad *om.* **Pb** || 11 defensabat **Pb** | inbellem **MP** || 13 ET *om.* **L** || 14 praescisa **L** | prohibet **Pb** || 15 id est an **L** || 17 Vtrīque **P** | discutiendam **Pb** iscienciendam **Pa** || 18 instantiam *corr. in* infantiam **M** || 21 iacentes **L** || 25 enī *superscr.* eminus **M** eminus **Pa** | eorum **Pa** | nec *om.* **Pb** || 26 parthenopei **Pa** | sepulturas **Pa** || 27 LAETOQVE FERVNTVR **L**

448 ADMITTET suscipiet id est participes faciet suae gloriae.

456 ARMA RVBERE sanguine perfusa rubescere.

458 RECENTVM pullorum.

462 APERTA alis extensis. INCREPET ALIS percutiendo alas pullos suos a casu prohibeat.

463 OPVS ARCANVM quod perfecerat in insidiis.

466 IVXTA similiter.

470 QVI TREMOR tali tremore percussus est, qualis solet inuadere fulminatos. ILLICITA a longinquo epitheton traxit, eo quod non liceat tangi loca, ubi iaceant fulminati.

473 RETORTO PVLVERE retro contorto. nam pul|uis Lind.] illuc erigitur quo homines.

477 CONGERIE sanguinis collectione. SEMIANIMVM semianimorum.

478 EXTERIT extrahit, imminuit cadauera.

479 IMPEDIT AXES a cursu retardat.

483 DELITVIT VIRTVS noctu per insidias pugnans. Lind.]

484 PVLVERE certamine.

485 SVNT ET MIHI sicut Thiodamanti. PROVIDA DEXTRAE non auium aut deorum. ut Virgilius ⟨Aen. X 773⟩: 'dextra mihi deus et telum, quod missile libro'.

488 TRISTIOR AVGVR quoniam prodere non poterat futuram calamitatem.

491 SPECVLA AB ALTA feminino genere dixit.

493 DAT VIRES NIMIVS TIMOR contingit, ut et nimius timor uires faciat esse maiores.

---

1 id est *om.* **Pb** | facit **Pa** *om.* **M** | suae gloriae faciet **L** || 3 rubescere perfusa **M** || 6 prohibebat **Pb** || 7 in *om.* **Pb** || 9 perculsus **LPa** percusus **Pb** || 10 inlicita **M** inclita **Pa** | a] ex **MPb** || 14 illic **L** | egeritur **Pb** || 15 collectione *om.* **Pb** | SEMIANIMVM *om.* **Pa** || 17 EXTERIT *om.* **LMP** || 18 Inpedit **M** || 19 nocte **LP** | pugnat **MP** || 21 ET *post* sicut *posuit* **Pb** || 23 et ... libro *om.* **MP** || 26 AB ALTA *om.* **MP** | femineo **MP** || 27 contingit *om.* **L** | & ut **M** q; **Pb** *om.* **LPa** | nimius timor *om.* **L** || 28 facit uires **L** | esse *om.* **Pb**

497 TAYGETI mons Laconicae regionis. RIGIDI EVROTAE frigidi. Eurotas fluuius Laconicae regionis.

498 SPECTATE laudate.

499 NEMEAEO IN PVLVERE FELIX modo in Nemeaeo agone uictoria celebratus. hic Alcidamas in agone, quem in Archemọri honorem Adrastus celebrauit, aduersus Capaneum caestibus dimicauit, ut superius ⟨VI 714 sq.⟩ poeta testatur dicens: 'tandem insperatus nuda de plebe Laconum prosilit Alcidamas'.

501 CONVEXA plaga caeli, in qua lucet stella Pollucis, quam refert poeta propter mortem cultoris sui nominis in occasum fuisse conuersam. unde superius ⟨VI 716 sq.⟩: 'sed socii fretum Polluce magistro norunt et sacras inter creuisse palaestras'.

503 LACAENAE Ledam dicit, quam Iuppiter mutatus compressit in cygnum.

504 FALSO OLORI proprie dictum, quia non cygnus, sed Iuppiter in cygnum uersus ad Ledam uenerat.

507 ERVDIIT GENETRIX quia mater Alcidamae Nympha fuit uenatrix, quae sine dubio fleuit, quod ita fortem, ita nutrierit bellicosum, ut audacia uirtutis suae fretus occubuisset incautus.

510 IALMENIDES patronymicon.

511 TORSERVNT clauserunt.

512 PANGAEA mons Macedoniae uel Maenala.

358 519 SOLVITVR INTEREA irruperunt Argiui Thebanorum uallum nec illos uis ulla potuit ab impetu retardare.

---

1 laconie **Pb** | RIGIDI . . . regionis *om.* **MPb** ‖ 5 coronatus **L** ‖ 6 in honore(m) Archemori **LP** ‖ 8 dicens *om.* **LMPa** ‖ 9 Alcidamas . . . poeta *om.* **P** ‖ 11 pp̣ **Pb** | nominis *om.* **Pa** ‖ 13 norant *Statius om.* **Pb** ‖ 15 leda (*om.* dicit) **Pa** ‖ 16 in cygnum mutatus compressit **L** mutatus in cignū cōp̄ssit **Pb** ‖ 17 OLORE **LM** | prme **Pa** p'me **M** | dicā **Pb** ‖ 19 ERVDIT GENITRIX **LMPa** | quia . . . uenatrix *om.* **P** ‖ 20 defleuit **MPb** | ita[2] *om.* **L** ‖ 21 nutrierat itaque **L** nutrirent **Pa** | obcubuisset **M** ‖ 23 ALCMENIDES **LPa** Almenides **M** Athimenides **Pb** | patronymicum **LP** ‖ 24 plauserunt *corr. in* clauserunt **M** ‖ 27 uię ṇụlla **Pb**

523 MIRANTVR AGI agi se mirabantur equi a sedentibus per abrupta.

524 IN FRENA RECEDVNT in uestigia redeunt. modo adeunt alacritate transeundi, modo timore altitudinis retrorsum redeunt.

527 REMOLIRI disrumpere, auellere.

532 NIGRASQVE semiustas.

533 ARSVRAS GLANDES nam sunt plumbeae. plumbum enim solet nimietate iactus calefactum liquefieri.

535 MOENIBVS pro euersione moenium ipsis moenibus pugnabatur. EXVNDANT FASTIGIA NIMBO scatent multitudine iaculorum.

537 CERAVNIA montes excelsi Epiri, qui illis propius nauigantes infestant. unde Lucanus ⟨V 652 sq.⟩: 'scopulosa Ceraunia nautae summa timent'.

541 VIRVM Argiuorum.

542 IMBER ATROX telorum densitas. etenim peculiare est poetis belli impetum caeli tempestatibus comparare.

544 FALCATO falces habente. hoc genus armorum etiam Sallustius describit.

547 OCREIS crurum tegminibus, quibus in curru haerentibus trahebatur.

548 MIRANDVM miserandum.

552 AT TVBA Argiuorum. **Lind.**

553 AMARO terribili.

555 SVA DAMNA quia occidebantur.

556 DIRA INTVS FACIES horrenda luctus species impleuerat ciuitatem.

557 LYMPHATAM timoris magnitudine furiatam.

---

1 agi *om.* **Pa** | assedentib. **M** ‖ 4 adeunt *scripsi* abeunt **LPa** *om. superscr.* **M** transeunt **Pb** | modo *om. add.* **M** | timores **M** ‖ 7 -QVE *om.* **MP** ‖ 8 (sunt *om.*) plumbei **M** ‖ 9 ictus **Pa** ‖ 10 uersione **Pa** uisione **Pb** | ipsius . . pugnabantur **Pb** ‖ 11 sascent **M** scitent **Pb** ‖ 13 Epyri excelsi **L** | proprius **L** ‖ 14 scopuloso **M** ‖ 18 poetas **P** po&̃ **M** ‖ 20 *Maurenbrecher II p. 118* ‖ 21 tegiminibus **Pa** ‖ 22 trahebantur **L** ‖ 27 inter **Pb** int̃ **M**

562 MENTE ACCEPERE CATENAS prae timore illa uidebantur, quae poterat inferre captiuitas.

563 CONSVMPSIT VENTVRA TIMOR peracta putabantur timoris magnitudine, quae nondum euenerant sorte bellandi.

571 IPSAE TELA VIRIS quia in calamitate nullus pudor est feminis prodire in publicum uel aliquo pro patria fungi officio.

573 OSTENDERE NATOS ut uiros suos ad pugnam ostendendo liberos acrius excitarent. Sallustius: 'ut res magis quam uerba agerentur, liberos parentesque in muris locauerant'.

575 ARMATAS aculeis.

360 581 SERIT dispergit, immittit.

583 REVERENTIA REGIS perturbationis magnitudine nulla reuerentia regiae personae apud sollicitos erat.

584 COMPVTET ANNVM ut computato tempore exsilii anno integro solus regnum Polynices teneret.

586 TENEBRAS caecitatem patris.

587 NOXAE noxa est poena, noxia culpa ipsa.

588 INDE ALII e diuerso alii contraria sentiebant dicendo: olim quidem istam fidem sequi debuimus, ut Polynicen pelli minime pateremur, nunc uero semel coepto proelio est acriter dimicandum.

592 QVIANE ANTE DVCI εἰρωνικῶς: cur modo futura non dicam, qui ante, cum uentura praedicerem, ita sum libenter auditus? duci Eteocli.

594 PERITVRAQVE THEBE notandum, quia Thebe singulariter dixit.

596 VACANTIBVS caecitate uacuatis.

---

1 MENTE *om.* **MP** | accipere **MPa** ‖ 2 quae . . . 563 . . . putabantur *om.* **Pb** ‖ 3 VENTVRA TIMOR *om.* **MP** ‖ 4 quae *om.* **Pb** bellanti **P** ‖ 6 in **L** ad **MP** ‖ 8 OSTENDERE *om.* **Pb** | ut *om.* **Pa** 9 *Maurenbrecher II p. 202* ‖ 10 gererentur **L** | locauerunt **Pb** 12 Armatis **M** Armatus **P** | agaleis **MP** ‖ 13 spergit **Pb** | inmittit **M** 16 exsili *add.* i **M** ‖ 17 Polynices regnum **L** ‖ 19 noxia *om.* **M** ‖ 20 e] et **P** ‖ 21 debemus **Pa** ‖ 22 pelli *corr. in* pellere **M** | minime pelli **L** | coepto semel **L** ‖ 24 QVIA NEC **L** | cur **L** cur& **M**(**Ps**) & uoc& **Pb** ‖ 25 p̄dicarē **M** ‖ 27 quod **L** ‖ 29 citate **Pa** cito **Pb**

597 VINCAMVR PIETAS hoc est: decreueram quidem tacere, sed miseratione uictus patriae silere me futura non patior.

598 ACIEQVE SAGACI oculorum scilicet.

599 FLAMMARVM APICES hoc genus sacrificii καπνομαντεία dicitur, quia ex diuisione ipsius fumi futura monstrantur.

600 ET CLARA TAMEN per medium splendentem apicem uictoria Thebana monstratur. FASTIGIA LVCIS summum culmen exortae flammae.

601 IN SPECIEM SERPENTIS serpentis specie flamma figurata mortem significat Menoecei, qui ex draconis semine trahebat originem.

602 ANCIPITI GYRO in utraque parte. VOLVI FRANGIQVE obscurari uel flecti siue rotari flammam in claram lucem.

603 DVBIO Tiresiae id est ignaro. per caecitatem nesciebat, quae sacrificia signa monstrarent. ILLVMINAT VMBRAS dat oculos caeco nuntiando signa, quae facta sunt.

604 ILLE CORONATOS siue flamma in coronam uersa siue quia arae omnibus sacrificiis coronabantur.

607 INSANA LEVAT furore diuino sacerdotis crines horrebant. DIDVCTA patefacta.

608 CONSVMPTVM senectute horridum uultum laetitia futurae uictoriae crederes immutatum in pristinum iuuentutis nitorem.

610 EXTREMA LITAMINA sacrificiorum signa, post quae Lind. p.
sacrificare iterum non licet. inter 'litare' enim et 'sacri-

2 me silere **L** ‖ 3 patiar **Pb** ‖ 4 scilicet *om.* **MP** ‖ 5 aruspicii **Lc** | caphnomantia **M**(**P**) ‖ 6 ex *om.* **Pa** | diuinatione **P** | monstrantur . . . Thebana *om.* **Pa** ‖ 8 At **Pb** ‖ 10 exsorte **M** ‖ 13 originem trahebat **L** ‖ 14 Non uolui **P** | frangi **L** ‖ 15 obscurarique **L** obscuram **Pb** | uel *om.* **Pb** | ī flāmam **Pb** ‖ 18 signa sacrificia **Pb** | monstrare **M** monstraret **Pb** | Inluminat **MP** ‖ 20 siue *om.* **Pa** | in corona **M** ‖ 21 quia] qd **Pb** tu **Pa** ‖ 23 DEDVCTA **LP** ‖ 24 Consumpta **M** ‖ 25 uictoria **M** uictores **Pa** | credens **L** | credere si mutatum **M** ‖ 26 uictorem **Pa** ‖ 28 iterū sacrificar̃ **Pb**

ficare' hoc interest: sacrificare est hostias immolare, litare uero per immolationem hostiarum impetrare, quod postules.

611 SED LIMITE DVRO uictoriam nobis quidem numina pollicentur, sed dura sententia, quia aliter euenire non poterit, nisi se Menoeceus occiderit.

617 COMMVNIA LVGENS quia adhuc patriae ruinas impatienter ferebat, necdum filii orbitatem.

621 SVADETQVE TIMOR habet enim proprias diuinationes in diuersis timor nimius. ut Virgilius ⟨Aen. X 843⟩: 'agnouit longe gemitum praesaga mali mens'.

623 LIBYCO Tyrrheno.

624 CELERARE IVBENTEM mortem Menoecei.

625 ORA CANENTIS Creon Tiresiam suppliciter rogabat, ut funestam sibi deorum uoluntatem taceret, quia pro salute patriae unius hominis mors negari non poterat. poposcerant enim numina, ut pro Thebana uictoria Menoeceus, unus qui de semine illorum superfuerat, qui satis draconis dentibus fuerant nati, se uoluntarie traderet morti.

ind. p. 362 628 STIMVLOS hortamina.

630 MENS HOMINI TRANSMISSA DEIS nemo enim talem nisi diis hortantibus susciperet mentem, qualem Menoeceus accepit.

631 DIGESTA ordinata.

637 AFFIXERAT IGNES stellas uirorum fortium dicit transeunti honorem referre Virtuti, quia ipsius merito possederant caelum. dicit autem Liberum, Herculem, Castorem, Pollucem, quos 'ardens euexit ad aethera uirtus'.

639 MVTARE GENAS transfigurare se in aliam formam.

640 RESPONSIS VT PLANA FIDES ut Tiresiae responsis fides promptior haberetur, quae iubebant perire Menoeceum.

---

1 hoc *om.* **M** ‖ 2 pro **Pa** | quia **Pb** qui *corr. in* qđ **M** | 3 LIMITE *om.* **Pb** ‖ 4 qualiter **P** | inuenire **Pa** ‖ 6 qui **M** ‖ 7 nedum **LPa** ‖ 8 TIMOR *om.* **MP** | habet] hunc **M** ‖ 10 longe *om.* **LPa** ‖ 12 Celare **MPb** ‖ 13 tyresian **M** ‖ 16 numina ut *om.* **M** | 17 de sanguine **Pb** ‖ 18 nati fuerant **L** | uoluntarię **M** ‖ 20 TRANSM. *om.* **MP** | DEIS *om.* **MPb** ‖ 21 dis **Pa** | susceperat **M** ‖ 23 Adfixerat **M** Adflixerat **Pa** affluxerat **Pb** ‖ 24 uirtutis **L** | qȝ **P** | merito *om.* **P** ‖ 25 possiderant **MPa** ‖ 26 *uersus est Aen. VI 130* | 27 gen9 **M** ‖ 28 VT PLANA FIDES *om.* **MP**

643 MOLLIOR suauior.

644 DESCENDVNT VESTES defluunt. solet enim Virtutis simulacrum depingi succinctum.

645 NAM LAVRVS ERAT laurus commune est uatum et uirorum fortium decus. ASPERA rigentia siue magna.

646 SIC LYDIA CONIVNX Omphale, cui Hercules per amorem seruisse perhibetur.

648 PERDERE SIDONIOS quia Herculem non decebat muliebris habitus, quia mole membrorum mollia imitari non poterat. perdere enim est male aliquid imitari. Sidonios amictus uestem purpuream dixit.

649 ET TYMPANA RVMPERE quae nimietate percutientis frangebantur.

650 DIGNVMQVE IVBERI dupliciter sentiendum. id est: neque indignum, cui post mortem sacra fierent, neque indignum, cui talia iuberentur.

653 MAVORTIVS bellicosus.

654 ATQVE OMNIA id est in omnibus.

655 TV PRIOR melior, maior. CIRCVM CVMVLANTVR mortuorum cadaueribus, quos occiderant.

656 OMNE SEDET TELVM scilicet omne Menoecei uulnus letale erat et nulli ictus in uacuum cadebant.

657 NECDVM ADERAT VIRTVS talia Menoeceus necdum Lind. p
instigante numine faciebat.

660 RENIDENT sanguine perfusa nitidiora fiunt.

663 CADMI DE SEMINE de draconis dentibus, quos Cadmus seuit.

665 PLVS CONCIPE plus uirtutis suscipe.

668 CVNCTO PATRIAE mortem libenter amplectere pro salute omnium Thebanorum.

---

2 VESTES uestes **L** ‖ 3 pingi **Pb** ‖ 7 inseruisse **L** ‖ 9 mollia rumpebantur. perdere est aliquid male **L** ‖ 14 Dignum **M** | hoc sentiendum **L** ‖ 15 fierent sacra **L** ‖ 18 id est *om.* **Pa** | in *om.* **Pb** ‖ 19 CIRCVM *om.* **MP** ‖ 21 OMNE SEDET TELVM *om.* **LP** | omne scilicet **LP** ‖ 22 in uanum **L** ‖ 23 VIRTVS *om.* **Pb** ‖ 25 profusa **Pa** ‖ 26 quod **Pa** ‖ 28 suscipere uirtutis **Pb** ‖ 29 amplexure *corr. ex* amplexurū **M** ‖ 30 hominum **M**

670 CERTA TVI certum habet patria tua tanto se a te amore diligi, ut pro ea libenter te offeras morti. RAPE NOBILE FATVM totus hic locus celeriter pronuntiandus est, ut iubentis exprimat affectum.

673 SESEQVE IN CORDE RELIQVIT in animo Menoecei penitus uirtus insedit.

677 INVASIT arripuit.

678 HABITVMQVE NOTAVIT Virgilius ⟨Aen. I 405⟩: 'et uera incessu patuit dea'.

682 FIXIT occidit.

685 IGNIBVS IMPLET his uulgi laudibus Menoecei animus ad honestam mortem magis impellebatur.

ad. p. 364 694 RESPONSA quae te iubent mori pro patria.

697 DIGNANTVR STIMVLARE uult pater ab aetatis decrepitae assertione responsa destruere. dicit enim Tiresiam iam nimia senectute non posse uera responsa proferre.

699 FRAVDE DOLOSA quid si hoc immissu regis Eteoclis dolose Tiresias fingit? sumus enim regi pro nostra nobilitate suspecti, ne illi succedamus in regnum.

702 QVAE VERBA DEORVM forte regis haec uerba sunt, quae nos responsa credimus numinum.

706 SIC TVA adiurantis affectus.

707 TIMOREM PERVENIAS quomodo ego tibi timeo, sic tu timeas liberis tuis. id est: sic ad aetatem peruenias, ut pater sis.

ad. p. 365 720 QVIN ET MONSTRANTIBVS ILLIS diis | utique sibi

---

1 tantū **M** tm̄ **Pb** | ante more *add.* a **M** ‖ 2 te libenter **L** | auferas **Pa** ‖ 3 factum **MPb** | totus *om.* **M** | hic *om. superscr.* **M** | celebriter **Pa** ‖ 5 SESEQVE *om.* **MP** | Menoecei *om.* **Pb** ‖ 12 amor (ad *om.*) honestaū (*corr. in* honesta in) morte **M** morte **Pa** | implebatur **Pa** ‖ 14 etate **M** ‖ 15 asseptione *corr. in* assercione **M** | responso **Pa** ‖ 16 iam nimia] a *corr. in* p̄ **M** ‖ 17 q **M** quod **Pb** | inmissu **M** imminossu **Pa** iussu **Pb** ‖ 18 fingat **L** | enim *om.* **Pa** | regi *om.* **M** ‖ 19 illis **Pb** | succendamus **Pa** ‖ 20 *schol. 702 om.* **Pb** ‖ 22 effectus **M** ‖ 23 sic quomodo **Pb** | tu *om.* **Pb** ‖ 24 ad id aetatis **LP** ‖ 26 Qui nec **M** | ILLIS *om.* **MP**

deuotum iuuenem rationem fallendi patris monentibus. nam eum securum deceptu fraudis effecit.

726 IN ME INSANIRET APOLLO si me in templo posito talia Apollo praedicaret, ut meis auribus diuinantis numinis uerba perciperem, non facile credidissem.

729 VIX ILLVM uix illum saucium uulnere de hostium medio potui liberare.

730 INTER VTRASQVE ACIES Argiuorum Thebanorumque.

733 FVGAM REVOCARE sanguinis fluxum arte medicinae restringere.

735 CALIGINE PECTVS ut magis timeat Haemoni uulnerato quam perituro filio Menoeceo.

739 AEQVORE CAMPI campi spatio. Lind. p. 36

740 NVNC EQVITVM CVNEOS ἐξήγησις.

741 MODERANTVM regentium equos. CVRRVS pro equis.

743 LAXAT soluit. FVMAT anhelat.

747 DEFERAT fundat.

751 VLLIVS AETAS nullius aetas aut uirtus Capaneum poterat ab impetu uirtutis suae tardare.

754 VICES alternos impetus.

757 AVGVSTIOR uenerabilior.

759 EXEMPTA MANIFESTVS nudo capite coepit magis gnosci.

760 DESPEXITQVE ACIES HOMINVM quasi ipse iam deus itam pro gloria contempturus.

761 CONVERTIT CAMPVM ad orationem suam pugnantium ora uultusque conuertit.

765 FERTE RETRO BELLVM retro agite hostes in fugam.

---

1 orationem **Pa** | mouentibus **L** | nō **Pa** ‖ 2 securum eum | efficit **Pb** effectus **M** ‖ 3 APOLLO *om.* **L** | siue **L** sine **P** (*om.* e) | mei **Pb** | positus **L** posita **Pb** ‖ 4 Apollo talia **L** ‖ 5 p̄ciperē ‖ 6 VIX ILLVM *om.* **Pb** | sauciatum **L** | de medio hostium **Pb** ‖ In **M** | et Thebanorum **L** ‖ 9 artis **Pb** ‖ 14 eφerrcic **M** ei erecic a erexit **Pb** eiicit **L** ‖ 16 LAXAT soluit *om.* **M** ‖ 17 findat **Pb** ‖ 8 nullius aetas *om.* **Pb** ‖ 19 poterat Capaneo **Pb** ‖ 22 Etempta | MANIFESTIVS **L** *om.* **Pb** ‖ 24 -QVE *om.* **Pb** | quia **Pb** ‖ 25 p loriam **M** ‖ 27 uultus oraque **Pb** ‖ 28 FERRE **L**

CAPTAEQVE IMPINGITE LERNAE ut, qui nunc uictores p. 367 sunt, Argiui uincantur et, qui insecun|tur, fugiant.

769 PLACIDA HOSTIA quae non repugnaui.

770 SI NON ATTONITIS si non diuinantis Tiresiae uerba stupefactus accepi. attonitis timidis. attoniti enim dicuntur, quos fragor tonitrui in unum locum defixit, quos Graeci uocant ἐμβροντήτους hoc est stupentes.

773 EXORATE consolamini.

775 DEDIGNANTEM ARTVS quippe qui iam caelum petebat. MAESTAMQVE TENERI carcere corporis scilicet.

776 QVAESITAM aut a superis aut a Thebanis pro salute sua.

777 LVSTRAT expiat.

787 CONCINITVR collaudatur. ordo: concinitur uulgo: populus eum conditorem urbis suae uocabat et Cadmo atque Amphione meliorem dicebat.

788 VERIS HONORE SOLVTO apertis rosis.

791 LACRIMABILIS quia dolebat fraude se deceptum a filio et iratus eum nolebat flere.

p. 368 793 LVSTRALEMNE lustrare ciuitatem humana hostia Gallicus mos est. nam aliquis de egentissimis proliciebatur praemiis, ut se ad hoc uenderet. qui anno toto publicis sumptibus alebatur purioribus cibis, denique certo et sollemni die per totam ciuitatem ductus ex urbe extra pomeria saxis occidebatur a populo.

796 COITV REVOLVTA [NOTAVI] quoniam filii coitus in matrem rediit. ut ipse alibi ⟨Theb. I 235⟩: 'proprios monstro reuolutus in ortus'.

---

1 CAPTAEQVE ... LERNAE *delenda puto* | inpingite **M** ‖ 2 insequuntur **L** insequntur **Pb** ‖ 5 atton. tim. *om.* **Pb** ‖ 6 tonitus **Pb** | deflexit **Pa** ‖ 7 ἐμβροντήτους **Lc** *om.* **LMP** | stupentes *om.* **Pb** ‖ 10 sc. corporis **L** ‖ 11 QVAESITVM **L** | a² *om.* **MPa** ‖ 14 conlaudatur **MPa** ‖ 15 eum populus **L** ‖ 16 meliorem amphione et cadmo **Pb** | dicebant **Pb** *corr. ex* dicebat **M** ‖ 18 se *om.* **LP** ‖ 19 eum iratus **L** ‖ 20 LVSTRALEM **L** ‖ 21 pelliciebatur **L** | 22 primus **P** | ad hoc *om.* **Pa** ‖ 26 NOTAVI *om.* **MP** | quando **L** | citius **Pa** ‖ 27 et proprios **Pb** | monstret **Pa**

806 DIVERSA contraria, quae mihi obfuerunt per partum.

807 EFFLORVIT ARMIS quia de serpente illo, cuius Cadmus seuerat dentes, Creon, Menoecei pater, ducebat originem. queritur ergo mater Menoecei omnia illum a patre habuisse et nihil de matre et inde illum amore mortis abreptum.

810 FATIS NOLENTIBVS quia ante diem peristi.

812 HAEC MANVS quae te occidit, tua scilicet.

813 VIDEN syllaba cum naturaliter longa sit, tamen eam corripuit secutus auctoritatem Maronis dicentis ⟨Aen. VI 779⟩: 'uiden, ut geminae stant uertice cristae?' CONSVMPSERIT ENSEM quia totum pectore recepit ferrum.

814 HAVT QVISQVAM ab hoste non tantum fuisset infixus gladius.

816 PEROSAM odio habentem consolantes se.

819 TELLVRE RELICTOS quia solam terram intuebatur.

822 SAXI speluncae, in qua filios edidit uel educabat.

824 PRAETER iuxta tigridem orbam.

825 VBI ENIM interrogatiue: quia nusquam uidebat filios, quibus alimoniam lactis pararet.

828 COMMINVS mox insequenti. TOLLENDVS carmini- Lind. I
bus altius efferendus.

830 AMENTIA furor poeticus.

831 PROFVNDA inferna.

832 SIGNA SECVTAE uelut Capaneo militent.

---

1 Versa P | contraria] gta Pb ‖ 2 partiē Pa patrem Lm ‖ 4 pater a serpentibus duxit L ‖ 5 mater] pater Pb ‖ 7 arectū Pb ‖ 8 NOLENTIBVS FATIS L | diem *om.* Pa | periisti LMPa ‖ 9 HAEC *om.* MP | tua scilicet quae te occidit L | scilicet *om.* Pb ‖ 10 Vide Pb ‖ 11 eam *om.* Pb | (secutus *om.*) aucte Pb | dicentis *om.* Pb ‖ 12 uident M uidē Pb | aut LPb | uertice] cornua MPa | xp̄e Pa ‖ 14 non tantum ab hoste L | tam̄ Pb ‖ 16 se *om.* LPa ‖ 17 reductus Pa | intuebantur LPa ‖ 18 Saxa Pa | uel educabat *om.* Pa ‖ 19 tygrid̄ M ‖ 21 alimonia P ‖ 22 insequente Pb insequent Pa ‖ 23 abit' M ‖ 24 furore Pb ‖ 26 ueluti Pb | militante Pb

833 ARMA IOVEM inuidiose se contra Iouem Capaneus armauit, ut gloriosa morte periret.

835 SEV LAETA MALORVM quoniam gaudemus arduas res et periculosas incohare, quarum nos postea paenitet.

CAECA incerta, quia interdum, quae putamus bona, mala eueniunt exitu.

836 ET BLANDAE sero uenientes.

841 GEMINA LATVS admirabilis periphrasis scalarum. Pomponius sane in armorum iudicio: 'tum prae se portant ascendibilem semitam, quam scalam uocant'.

844 INCENDITVR IGNIS splendore clipei repercussus splendidior fit.

847 QVID SACRA IVVENT quid prosit Thebanis mors Menoecei sacris inuenta.

p. 370 848 ET ALTERNO mire descripsit scalis ascendentem alterno gressu id est modo dextro, modo sinistro pede.

850 VIDIT ALOIDAS Otus et Ephialtes, Aloei filii, tantae audaciae fuere, ut montibus constructis caelum expugnare niterentur. icti fulmine et in Tartarum missi sunt.

874 CARMENQVE IMBELLE SECVTI quia Amphione cantante dicuntur instructae.

879 ABSILIVNT dissoluuntur.

880 SAXEA FRENA compages quadratorum, quae constringunt et continent aedificationem.

p. 371 886 INSERVANTE custodiente Iunone, ne quid pro Thebis diceret Liber.

887 OBLIQVO non ea parte aspiciens propter Iunonem siue quasi iratus Ioui.

---

1 se *om.* **MP** | contra *om.* **P** | arma ioue inuidiose **Pb** ‖ 3 quando **L** ‖ 4 periculosa **Pb** ‖ 5 Coeta **Pa** Certa **Pb** ‖ 6 malo **Pb** ‖ 7 uenientis **L** euenientes **Pb** ‖ 8 GERMINA **LPa** ‖ 9 *Ribbeck II³ 270 sq.* | Pacuuius *Dubnerus* | cum **Pb** tīr **Pa** | p̧ **Pb** | portat *Dubn.* ‖ 10 ascendi uilem **MPb** | uocitant *Dubn.* ‖ 11 nitore **L** ‖ 15 describit **LPa** ‖ 16 id est *om.* **Pb** ‖ 17 Aloi **LM** alon **Pa** aloii **Pb** ‖ 18 fuere *om.* **MP** | conscendere **Pb** ‖ 19 & icti **L** | et *om.* **L** | tartara **L** taurum **P** | mersi **LP** ‖ 20 inbelle **MPa** | qua **Pb** ‖ 21 fuisse dicuntur constructae **L** | instructi? ‖ 23 FRENA *om.* **Pb** ‖ 26 Liber] ib **M** ‖ 27 Oblico **Pa** | aperte?

888 CVNABVLA FLAMMAE ubi sunt mea cunabula?

889 AVCTOR APOLLO quia Apollinis oraculum Cadmus ecutus aedificauit Thebas.

891 DVBITAT TIRYNTHIVS ideo inducit Herculis dubium auorem, quia et ab Argiuis et a Thebanis ducebat originem: ab Argiuis per patrem a Perseo uenientem, nam Perseus Danaes filius, eius filia Gorgophone, Gorgophones Electryon, Electryonis Amphitryon, Amphitryonis Hercules, a Thebanis uero per uxorem Megaram, Creontis filiam, de qua suscepit Oxeam et Creontiadem, quos furore correptus occidit.

895 TRITONIA haec etiam Argiuis fauet. de Iunone autem nemo dubitat, quam Homerus Argiuam nominat. bene ergo tacita: ubique enim Iuno tacens describitur. unde ei oratio necessitate datur. unde Virgilius ⟨Aen. X 63 sq.⟩: 'quid me alta silentia cogis rumpere et obductum uerbis | uulgare dolorem?'

897 PACEM IOVIS otium, quo iracundia carebat. Lind. p. 3

905 TONITRV solas potes puellas turbare fulminibus.

916 VICTAM superatam.

920 PRO FVLMINE PENDENT desperatione fulminis solliciti sunt. id est: timent, ne non ualeat fulmen perimere Capaneum.

924 ATTRITIS collisis nubibus. nam dicunt physici collisione nubium emitti fulmina.

926 LASSAMQVE exstinctam.

930 CEDVNT ACIES Thebanae Argiuaeque.

---

4 dubitabat **Pb** | ĩõ dicit **Pb** ‖ 5 dicebat **Pb** ‖ 6 ab *om.* **MPa** | argiuus **M** | propter **L** ‖ 7 danę **MPa** damne **Pb** | eius filia *om.* **MP** | gorgone gorgones **Pb** ‖ 8 Amphitryo **L** *om.* **MP** | amphitrioniades **M** amphidrionius **Pa** *om.* **Pb** ‖ 9 a *om.* **MP** | thebanus **Pb** | propter **LPb** | minegerā **M** minogram **Pa** ‖ 10 Oceam **Pa** Aream *myth. (II 158) cf. schol. IV 570* | creontiaden **MPa** | q̃ **Pb** quas **LMPa** ‖ 13 dubitet **LPa** | Argiua **Pa** ‖ 14 enim *om.* **L** › **Pa** | describatur **Pb** ‖ 16 et . . . dolorem *om.* **MP** ‖ 19 SOLVS **LMPb** salus **Pa** | potest **M** | puellas potes **L** | tonitribus **L** ‖ 24 conlisis **MP** | philosophi **MPa** ‖ 26 LASSAM **LP** Lapsāq› **M**

933 (936) FVMANTIA MVRIS ut eos corporis sui igni succenderet.

934 (937) SED MEMBRA VIRVM sed pro 'nisi'.

935 (938) EXVITVRQVE ANIMVS mire 'exuitur' dixit quia anima exuitur corpore, ideo metaphoram a uestibus posuit.

936 (939) CESSISSENT fulmini. hoc est: consumpti fuissent.

ıd. p. 373

COMMENTARIVS IN LIBRVM XI.

Continet hic liber exsultationem Thebanorum post mortem Capanei. Tisiphones Furiae signum ad Megaeram, ut ab inferis emergat. ascensio ipsius Megaerae. allocutio Tisiphones ad eam de fratrum singulari certamine. Polynicis somnium aduersum et eius allocutio ad Adrastum de singulari certamine cum fratre suscipiendo. sacrificatio Eteoclis pro uictoria Thebana et eiusdem sacrificii omen aduersum. nuntius significans Polynicen ad bellum procedere. allocutio Creontis cogentis Eteoclen exire. responsio Eteoclis. allocutio matris Iocastae ad Eteoclen, ut desistat a bello. par allocutio Antigones de muro ad Polynicen. eruptio Eteoclis. allocutiones inuicem fratrum. allocutio Adrasti bellum desuadentis. Pietatis conquestio de fraterno certamine uel eius uoluntas pacis. Tisiphones interuentus. fugata Pietas et pugna et doli. interitus

---

1 signis **Pb** || 3 VIRVM *om.* **MP** || Explicit liber X. Incipit liber XI. **Pa** || 12 assensio **P** || 13 certamine singulari **L** || 14 somnū **P** | aduersus **Pa** & aduersum **Pb** | ad *om.* **MPb** || 15 de] se **Pa** | suscepturū **Pb** | sacrifitio **Pa** || 16 sacri om̄i **Pa** || 17 auersum **Pb** | nunciū **Pb** | Polynicem **LM** | bella **LP** || 18 Etheoclem **LPb** || 19 castę **Pa** | iocaste mr̄is **Pb** | Etheoclem **LPb** || 21 Polynicem **L** | et ruptio **Pa** || 22 dissuadentis **LP** || 23 uoluptas **M** || 24 fratrum interitus **L**

ratrum. lamentatio Oedipi super filiorum cadauera. mors ocastae. Creontis imperium de non sepeliendis cadaueri-us Argiuorum, quos belli casus fuderat, qui tunc primum cceperat regnum. eiusdem Creontis imperium de exclu-ione Oedipi. allocutio Oedipi superbe respondentis. allo-utio Antigones Creontem deprecantis, ut ignosceret Oedipo, atri suo. fata Graecorum.

2 EXPIRAVITQVE RECEPTVM FVLMEN cum anima amisit Lind. p. 3
iue efflauit.

4 SIGNAVIT MVROS excussit.

9 FRAGMINA TVRRIS quae cum ipso est fulminata.

10 MEMORANDA FACTA quod a Ioue fulminari meruit.

11 NON ILLAVDATA TONANTI ad exaggerationem uir-utis Capanei dixit eius morte etiam Iouem sese potuisse ıctare.

12 TEMERATOR MATRIS Tityon, Latonae concubitum Lind. p. 3
iolenter affectans, Apollinis est peremptus sagittis et a oue apud inferos perpetua poena damnatus.

14 VOLVCRES secundum Homerum, qui dicit uiscera 'ityonis gemino uulture exedi, non uno, ut Virgilius dicit.

16 INIECTVS prostratus.

24 GALEAEQVE TONANT uelut tonitru insonant.

26 CAELIQVE TVMVLTV VTITVR Iouis fulmine audaciam imicandi plebs Thebana conceperat.

27 MASSYLA PER ARVA terras Africae.

32 HINC PREMIT EVRYMEDON ex parte altera Eury- Lind. p. 3
nedon, dux Thebanorum, premebat, cuius in catalogo

---

1 -mentatio . . . sepe- *om.* **Pa** | oedippodi **M** | cadauera iliorum **Pb** ‖ 2 sepeliendi **M** ‖ 3 Argiuorum *om.* **Pa** ‖ 4 regem **Pb** ‖ 5 allocutio Oedipi *om.* **M** | superbe . . . Oedipo *om.* **Pa** ‖ 6 creontis depcantē ut ignoscerent **Pb** ‖ 7 facta **Pa** ‖ 8 RECEPTVM FVLMEN *om.* **MP** | cum] eis **Pa** | animam **P** | emisit **L** ‖ 9 siue *om.* **L** | flauit **Pa** ‖ 10 MVROS *om.* **MP** | ex(c)ussis **P** ‖ 11 FRAGMINA *om.* **MP** ‖ 12 FACTA *om.* **MP** | meruit fulminari **L** | meruerit **P** ‖ 13 NON *om.* **MP** | inlaudata **M** laudata **Pb** | TONANTI *om.* **MP** ‖ 19 *Odyss. XI 578* ‖ 20 excedi ne **Pb** | *Aen. VI 597 sqq.* ‖ 21 EIECTVS . aiectus **Pb** ‖ 22 -QVE *om.* **MP** | tonitrū sonant **M** ‖ 23 CAEL. TVM. *om.* **MP** ‖ 24 p̃les **Pa** pleps **M** ‖ 25 terram **Pb** ‖ 26 Eurimedes **M**

⟨VII 262 sq.⟩ fecerat mentionem: 'proximus Eurymedon, qui pastoralia Fauni arma patris'.

35 IVVENEMQVE PATREM e diuerso dicit Lapithaonem cum Alatreo filio bellum mouere pari paene aetate pollentes. et istorum meminit in catalogo ⟨VII 296 sq.⟩: 'pater est natusque, sed aeui confudere modos'.

39 ARTATVR opprimitur siue densatur.

45 PVBES TIRYNTHIA iuuenes dicit, qui cum Agylleo fuerant, Herculis filio. sed stipitibus et sagittis dimicabant, non gladiis. ut in catalogo ⟨IV 154 sqq.⟩: 'flauae capiti tergoque leonum exuuiae, gentilis honos, ac pineus armat stipes, inexhaustis artantur tela pharetris'.

50 ENYEVS hic tuba Thebanos in bellum excitare solebat, sed tunc amens fugam ciuibus suadebat.

56 TVBA SOLA PEREGIT Ennius: 'cumque caput caderet, carmen tuba sola peregit et pereunte uiro raucum sonus aere cucurrit'.

id. p. 377 58 CLVDERE QVAERIT fratrum congressu Furia bella finire festinat.

62 ERGO PROCVL secretiorem locum petiit.

63 ABSENS pro 'absentis'.

65 ATTOLLIT erigit.

68 ET PATER AETNAEOS ITERVM bene iterum: quia paulo ante fulminauerat Capaneum, nunc iterum aduersus Furiam fulmen requirit.

74 RARESCVNT TENEBRAE Furiae, inquit, abscessu tan-

---

3 patremque **MPa** | Lapithaonem *sumpsi ex Theb. VII 297* Pythonem **L** pitonem **Pa** phitonē cū **Pb** pyto///nem **M** ‖ 4 cum Adephilo **L** cum adefilio **Pa** cum ad filio **Pb** tumele filio **M** | 7 obprimitur **MPa** opprimit **L** ‖ 9 sed] qui **L** sed in **Pa** | et sagittis *om.* **MP** ‖ 10 ut *om.* **M** | flauent **L** flant **Pb** ‖ 11 tergo leonis **Pb** | non hos **MP** | et *Statius* ue **Pb** ‖ 12 aptantur **Pb** ‖ 13 ENYPEVS **LM** enileus **P** ‖ 14 tum **L** | dñ.s **Pa** ‖ 15 *Vahlen p. 75* | capđ cadere **M** eminus caput caderet **P** ‖ 16 sola peregit *om.* **Pb** | raucus **Pb** ra cū **M** ‖ 18 CLAVDERE **LP** | bellum **LPa** ‖ 22 Attollitur erigitur **P** ‖ 23 quod **Pb** quo **Pa** ‖ 24 paulum **Pb** ‖ 26 TENEBRAE *om.* **MP**

tum inferis lucis accessit, quantum aduentu eius dies splendoris amisit.

76 HAC GERMANA TENVS supra ⟨VIIII 65 sq.⟩ irascentis Lind. Ditis uerba ad Furiam haec fuerant: 'sed quid ego haec? i, Tartareas ulciscere sedes, Tisiphone'.

80 NEC PRETIVM nec operae pretium fuit diu mansisse apud superos tantis factis stragibus.

84 HAEC EGO quae hactenus facta sunt, sibi Mars cum Bellona uindicet. nunc ego ad singulare impellam.

85 MANIFESTVS IN VMBRIS quia similitudo gestorum apud inferos exstitit.

88 HORRENDVS AB ASTRIS Capaneum quoque, sed modice fuisse dicit audacem.

91 BELLA DEVM aut Martis et Bellonae aut Apollinis et Mineruae.

92 FATISCVNT lassantur.

94 TAXVS quia Furiae de taxo arbore faces habere dicuntur.

97 MARTIA qualia Mars solet efficere.

107 IAM PATER EST hoc est: iam coepit Oedipus circa filios meliora uota habere et patris circa iuuenes affectum tenere.

127 SAT FVNERA MENSIS dicit Iuppiter adhuc sibi Lind. Tantali horrere conuiuio, in quo Pelopem praedictus pater numinibus apposuit epulandum.

128 LYCAONIS ARAS Lycaon, rex Arcadiae, Iouem suscepit hospitio, cumque uellet explorare, an uere Iuppiter esset, quem domo susceperat, humanas ei carnes

---

3 TENVS *om.* **MP** || 4 Ditis *om.* **Pa** || 5 ita caras **L**(**Pa**) inter tartareas **Pb** || 8 HOC **L** | EGO *om.* **Pb** | facta sunt *om.* **Pa** || 9 uindicat **L** | singularē **M** | inpellam **Pa** impellū *superscr.* am **M** compellam **Pb** || 12 AB] in **M** || 13 fecisse **MP** *scholion corruptum est* || 16 Facti (*add.* r) s̄ **M** || 18 dicuntur faces habere **L** || 20 *schol. 107 om.* **P** | Patrem (*om.* est) **M** || 23 MENSAE **L** || 24 horrore conuiuium (*om.* sibi) **Pb** | conuiuio iniquo *om. superscr.* **M** || 27 uere *corr. ex* nere **M** nueret **Pa** numen **L** || 28 in domo **LPa** in domum **Pb**

apposuit. quod cum Iuppiter agnouisset, domum eius incendit ipsumque mutauit in lupum, qui Graece dicitur λύκος.

129 ASTRA MYCENAS quia Atreo et Thyestae parricidis epulantibus refugo sole nox festina superuenit. astra uero pro nocte posuit.

139 EXEAT declinet. DVBIOS TVRBARANT Terentius ⟨Andr. 266⟩: 'dum in dubio est animus, paulo momento huc uel illuc impellitur'.

141 AEGER CONSILII tristia cogitans siue consilio imbecillis.

143 MONSTRA DEVM infelicia monstra deum. id est: non desunt prodigia futurorum. SIC IRE PARABAT non sic parabat uiro suo occurrere, quo nunc (habitu scilicet) corpus eius quaesitura est.

144 VIRO TAEDAS non putabat his se taedis ad rogum uiri esse uenturam.

d. p. 380 158 CAPESSERE administrare propere.

167 PATRIA REGNOQVE extra fines patrios te coegi bella suscipere.

176 FECIQVE NOCENTEM ut pro me fureret.

d. p. 381 194 SVBMITTITVR solutis niuibus minuitur.

202 SIC OMNIA VICIT quaecumque moram faciebant exire.

209 INFERNO TONANTI Plutoni. PRAEVERTIT applicuit.

d. p. 382 211 LICET ARGOS quamuis Graeci tibi seruiant et ips

---

2 qui] Auide **M** unde **LP** | λύκος dicitur lupus **L** (*om.* λύκος **MPa** lycaon dicit lupus **Pb** || 4 refulgo **L** refuge **M** refugio **Pa** praeuenit **L** peruenit **MP** || 6 DVBIOS *om.* **MP** | TVRBABANT **LM** 8 uel *om.* **L** || 9 CONSILII *om.* **M** | tristicia cogitans consilię **M** inbecillis **M** || 11 infelici **MPa** || 12 Scire (*om.* i) **MPa** | nun (*om.* sic) parabo **Pb** || 13 qui **Pa** ꝗ **Pb** | tunc **Pb** | habitu *om.* **L** scilicet] sic **MPb** || 15 putat **L** pubai **M** pubat **Pa** | his *om* **P** || 16 uentura **M** || 17 CAPESCERE **LPa** | proprie **LP** || 18 PATRI *om.* **MP** || 20 *schol. 176 et 194 om.* **Pa** | FECIQVE *om.* **MPb** 21 SVMMITTITVR **LM** submittitis **Pb** | minuitis **Pb** || 22 SIC .. moram *om.* **Pa** || 24 TONANTI *om.* **MP** | applicauit **Pa** amplicauit **M**

sacrificia debeant, tamen et nos amare debes, quia multa apud nos ob stuprum Europae amoris gaudia perfecisti.

213 THIASOS thiasi chori sacra ducentium Liberi patris siue certamina Satyrorum.

216 TYRIOS NIMIVM propter sui uultus imaginem. et bene nimium, quia aduentum Iouis armati ferre non potuit uique fulminis interiit.

221 AGNOVIMVS IGNES fulmina, quae miseras in Semelen, a proauis audiuimus nostris, nos quoque in Capaneo didicimus.

223 VOTIVVM sacrificio Iouis dicatum [taurum, qui Haemus dicebatur].

233 IMPERAT erat enim consuetudinis, ut, si prima sacrificia minime fuissent accepta numinibus, secunda haruspex sacrificia repararet, donec uiderentur esse suscepta.

235 AC|CEDERE VESTES per membra compasci. Hercules etenim uicto Acheloo Deianiram duxit uxorem. qui cum ad fluuium peruenisset, Nesso dedit Centauro transferendam. quam cum ille in flumine comprimere uoluisset, ab Hercule est sagittis exstinctus. qui uestem Deianirae dedit sanguine suo tinctam, ut se ulcisceretur, et dixit, si uellet se perpetuo ab Hercule diligi, daret eam illi uestem induendam. inde cum Hercules Iolam secum captam adueheret, Deianira uerita, ne ei paelex praeferretur, hac ueste Herculem induit. quam ille indutus, cum ueneni afficeretur incendio, in Oeta monte rogum uoluntate conscendit. **Lind.**

---

1 debes *om.* **LMPa** | quia *om.* **Pa** || 3 ducentum **M** | dicentium bacchei (*om.* patris) **Pb** || 4 siue **L** s̄ **M** sunt **Pa** sunt && **Pb** || 7 periit **Pb** || 9 a . . . didicimus *om.* **L** || 11 dicatur **P** | taurum . . . dicebatur *om.* **MP** || 13 enī erat **M** || 15 aruspex **LMP** | repararet *om.* **Pb** | donec au **Pa** || 16 Accendere **Pa** || 17 enim **LPb** || 18 nexo **Pb** nesson **M** nessuȝ **Pa** || 20 est *om.* **Pb** | extrictus *corr. in* extinctus **M** || 21 dedit Deianyrae suo sanguine **L** | dixit illi **L** || 22 perpetuo se **L** perpetuo **Pb** || 23 unde **L** | Iolem **L** iotā **MPa** incretam **Pb** || 24 pellex **LPb** || 25 hac . . . afficeretur *om.* **Pa** | hanc uestem **L**

252 SVMMA AVRE breui auditu id est incipiente.

255 AERA FINDENS rotatu capitis aerem intuens.

p. 384 257 SINE MOENIA PVLSET IRRITVS membratim ista legenda sunt, ut uideantur a multis satellitibus dici, ut alterius sit: 'sine, moenia pulset irritus', alterius uero: 'ille autem fractis huc audeat ire uiribus', alterius item: 'hic furor est miseris instare periclo nec librare metus' id est: haec est infelicium consuetudo in pericula ruere et tuta uitare.

272 PERIVRIA DIVIS quia imperium sorte debitum negasti germano.

274 INIMICAVE TELLVS quae negando fruges sterilitate homines afficit.

277 AMNIS Ismenos.

281 PHOCIDOS SONORAE a Phoco, Aeaci filio, quem Peleus et Telamon occidisse dicuntur, ciuitas nomen accepit. sonorae dixit: dantis responsa.

283 AT TV apostropha ad filium.

284 ET E GREGE SANGVIS pecus ignobile. 'de grege' enim 'de multitudine uulgari' dixit.

285 PRIMITIIS ARARVM primitiae proprie dicuntur primae fruges diis oblatae. RITE NEFASTO rite pro 'ritu' posuit. expiatio enim fuerat ciuitatis mors Menoecei.

289 ORACVLA NECTIT tecum responsa componit.

297 EXAESTVAT IRA grauiter insonat.

p. 385 298 NON FALLIS AIT non celas, inquit, quid tuus animus hac oratione festinet. non luges filium, sed me pugnante regnare desideras. laudare mortem filii et praeconiis debebas efferre, qui pro patria periit, non dolere.

---

1 accipiente **LP** ‖ 2 Aere **Pa** A&ha **M** ‖ 3 IRRITVS *om.* **MP** | membratim . . . pulset *om.* **Pb** ‖ 5 alteri . . . alteri **Pb** ‖ 6 ire] usque *Statius* ‖ 7 miseris furor est *Statius* | periculo **M** ‖ 8 pericla **LM** ‖ 16 elemon **M** ‖ 22 ollate **Pb** | rite *om.* **Pb** ‖ 23 posuit *om.* **Pb** ‖ 26 nec **LPa** ‖ 28 filii *om.* **M** ‖ 29 debeas **MPb** | afferre **M** effer **Pa** (-re . . . impetu *om.*) | quia **Pb** | (pro *om.*) patriā **M** | periit] doluit **Pb** | dolore **MPb**

310 ICTVS VT INCERTO non forti impetu percussus, et ideo erigitur.

323 CRVDESCVNT iuuenescunt aut noui fiunt. Lind. p

329 INTEGRATA RESVRGIT ex integro incohat.

334 IMPROBA LVMINA mea lumina, quae spectatura sunt fratrum singulare certamen.

337 OBNIXI cum conatu stricti.

338 ME MISERAM VINCES me petis. PRIVS HAEC TAMEN ARMA NECESSE EST EXPERIARE DOMI ut nos ante prosternas.

344 SANXI deuoui.

358 NON DVRATVRVS senio non peruenturus. id est: Lind. p senectutis impedimento ad summum murum euadere non poterit.

361 INCESSENTEM inuadentem, pulsantem aut ferientem.

371 REGI Eteocli propter amorem Polynicis. dicitur enim cum eo concubuisse.

383 COEPERAT sola enim Antigone Polynicen poterat a singulari fratris certamine remouere. supra enim 〈XI 103 sqq.〉 de ipsa dixerat Furia: 'blandamque precatu Antigonen timeo, paulum ne nostra retardet consilia'.

391 INCERTISSIMA ante euentum pugnae dubia.

393 IN AEQVVM in ius.

395 HAEC FOEDERA quibus unus pareat uictor.

397 REGIA CASSIS cum diademate. Lind. p

400 PALLA chlamyde.

401 MAEONIIS Lydiis. de hac enim regione fuit Arachne lanificii peritissima, quae Mineruam prouocauit et ab ea in araneam est mutata.

---

1 percussit **Pa** ‖ 5 mea lumina *om.* **L** ‖ 8 me petis *om.* **L** | PRIVS ... EST *om.* **MP** | tamen haec **L** ‖ 11 SANXI . . . impe- *om.* **Pa** ‖ 12 serio **M** ‖ 15 ferentem **Pa** ‖ 16 Rege **M** | polinicis amorem **Pb** ‖ 17 eo] ea *om. superscr.* **M** ‖ 18 enim sola **Pa** | poterat Polynicem **L** ‖ 19 cum fratre **L** | enim supra **Pa** ‖ 20 dix̄ **M** | precatur **L** ‖ 21 Antigonen . . . ante *om.* **Pa** | Antigonem **LM** ‖ 22 cruentum **L** ‖ 23 aequm **Pb** ‖ 24 Nec **Pb** *om.* **Pa** | parcat **Pa** ‖ 27 Ariadne **LPa** adriadne **M** aragone **Pb** ‖ 28 lanifica **Pb**

406 SERPENTIBVS AVGENT equorum iubas augent Furiae adiectione serpentum.

411 ET IPSI ARMORVM FVGERE DEI Mars et Mineurua.

414 CRVDA aspera. dicit Mineruam opposita Gorgone uisus suos celasse.

431 ANIMIS Thebanorum.

438 PONTVS CYANEOS VETVIT quomodo aqua non uetuit sibi montes collidi.

ad. p. 389 440 FVRENTVM in equis apparebat dominorum furor.

443 ARIONA quia Arion, quippe Neptuni filius, diuinabat.

444 LAEVAE contrariae siue inanes.

447 INDVLSIT institit.

453 VENERABILE formidandum.

455 ITERARE ACIEM denuo bellum instaurare.

456 OPPONERE obicere se pugnantibus fratribus.

ad. p. 390 459 NON HABITV non laeta, sed tristis.

465 ANIMANTVM animas habentium id est hominum.

473 QVAMQVAM MAESTA DEAE cum Pietas de caelo descenderet ad terras, licet maesta esset, tamen, quacumque ibat per nigras nubes, claram sui numinis lucem trahebat.

483 IGNE fulmine.

485 NVMEN INERS Pietas, quae bella dissuades.

488 FVRIARENT instigarent.

490 CADMVS ARAT dentes draconis, de quibus cohors armata prosiluit.

---

2 serpentium **Pa** ‖ 3 IPSE **L** | ARM. FVG. D. *om.* **MP** | Minerua . . . dicit *om.* **Pb** ‖ 6 Animas **MPb** ‖ 7 CYAN. VET. *om.* **MP** | quoniam **L** qui modo **Pa** quo **Pb** | sibi non uetuit montem **Pb** ‖ 9 FVRENTEM **L** *corr. in* Furentum **M** | duorum **Pb** ‖ 10 quippe *om.* **LP** | -ni . . . institit *om.* **Pa** ‖ 12 e c̄trarie **M** ‖ 14 Mirabile **Pa** ‖ 15 instruere *corr. in* instaurare **M** instimare **Pa** ‖ 16 Obponere **M** | obiicere **LPb** ‖ 18 Animantiū **M** | habentum **Pa** ‖ 19 MAESTA . . . licet *om.* **M** ‖ 20 maiestate **Pa** maiestas **Pb** | quocumque **L** ‖ 21 nubes nigras **LPb** nubes **Pa** | trahebat lucem **Pb** ‖ 24 dissuadet **L** dissuadis **Pa** ‖ 26 ERAT **LPa**

491 ROGAT conuenit.

494 ORA REDVCENTEM uultum suum retro tollentem.

495 IN LVMINA PALLAM faciem suam, ne Furiae, uultum uideret, chlamyde protegebat.

499 REX IMPIVS Eteocles. Lind. 1

500 PRIOR OCCVPAT feriturus praeuenit ac tela disponit.

501 PER ORBEM per medium scutum conata est transire.

506 PIABO MANVS expiabo parricidium fratris mea morte.

508 MINOR VMBRA DOLOREM astismos, id est urbane 'minor umbra' dixit 'uicti regis'. ut Horatius ⟨carm. II 9, 21 sq.⟩: 'Medumque flumen gentibus additum uictis minores tollere uertices'.

510 PLAGA uulnus metum immisit.

521 TONSAS remos. MVTANT miscent.

522 LVCTATAEQVE DIV et aduersus tempestatem et aduersum se.

526 RIMANTVR peruestigant. ACERBO toruo. Lind. p

527 TELLVRIS subaudis 'intererat'. id est: non a se multum aberant, sed comminus sua ora cernebant.

529 SIGNA TVBARVM neglectu suo plus excitabantur ad scelus.

530 FVLMINEOS fortes.

536 FACINVSQVE PERACTVM tanta inerat saeuientibus feritas, ut, cum nulla sibi adhuc uulnera intulissent, tamen iam se scelus perfecisse crederent.

542 IVSTIVS iustior in scelere Polynices uidebatur, quia pro denegato sibi imperio.

543 MALE TEGIT non tegit. PLVMIS laminis. ut Virgilius ⟨Aen. XI 770 sq.⟩: 'quem pellis aenis in plumam squamis'.

---

4 chlamyde protegebat *ante* ne *pos.* **L** ‖ 5 inpius **Pa** ipsius **Pb** ‖ 6 ac *om.* **Pa** ‖ 8 mei **L** ‖ 12 Mediumque **LMP** ‖ 13 uoluere *Horatius* ‖ 14 metus **Pb** metu **MPa** | inmisit **MP** ‖ 15 TONSOS **L** ‖ 18 inuestigant **Pb** ‖ 19 subaudi **Pb** | ad se **Pa** ante se (*om.* non) **Pb** ‖ 21 excitabatur **Pa** ‖ 25 adhuc sibi **Pb** ‖ 26 credebant (!) **LMP** ‖ 28 quia *om.* **L** ‖ 30 ahenis **L**

546 MAGIS AC MAGIS AEGER Polynices scilicet uiso fratris uulnere imminebat.

550 REBVSQVE EXERCITA EGENIS has uires exsilia calamitatesque nutrierunt.

Lind. p. 393 560 DVM VIDET crudelis.

575 CONSVMITE POENAS omnia supplicia transeundo subite.

578 VNA DIES stat stantum.

579 PROELIA REGES exsecranda fratrum proelia soli nouerint reges, penes quos est et opprimendae libertatis ambitus et saeuiendi crudelitas.

Lind. p. 394 582 MORTEM IMPERFECTAM caecitatem. ut ipse in primo ⟨u. 48⟩: 'longaque animam sub nocte trahebat'.

583 VTRAQVE CANITIES et capitis et barbae.

584 GENAEQVE INTVS ipse alibi ⟨Theb. I 104 sq.⟩: 'sedet intus abactis ferrea lux oculis'.

587 PVPPE RELICTA Charon.

588 EXOSVS MANES odio habens mortuorum saeua supplicia. SVLCATOR nauta.

592 CRESCAT OPVS numerus umbrarum. SAECVLA RIPIS turbae animarum.

596 IMPLICITOS sibi innexos.

600 FRIGENTIBVS defunctis.

Lind. p. 395 608 PER ARIDA SERPVNT caecitatem aridam dixit, eo quod deficientibus oculis lacrimarum origo cessauerat.

609 MOLLES quia sunt animi molliores.

610 EXSEQVIALIA MORTIS in morte uestra lacrimas fundo, quae exsequiis coaequentur.

---

1 MAGIS[1] *om.* **MP** | AEGER] uegeret **Pa** teret **Pb** | *schol. attinere puto ad* 547 NEC . . . HOSTIS ‖ 3 REB. EX. *om.* **MP** ‖ 4 nutriet⁊ **Pb** ‖ 5 DVM *om.* **MP** ‖ 8 tm̄ **Pb** ‖ 9 execrando **LP** ‖ 10 nouerint *scripsi cum Grotio* nouerant **LMP** ‖ 11 credulitatis **Pa** ‖ 12 inperfectam **MPa** ‖ 13 longāqꝫ **MPb** | noctem **Pb** ‖ 14 et[1] *om.* **MP** ‖ 15 ipse alibi *om.* **L** ‖ 18 id'o **Pa** ‖ 23 Erigentibus **M** Fugientibus **Pb** ‖ 24 PER *om.* **MP** | caecitatem] excitantem **Pa** sicciditatē *om. superscr.* **M** ‖ 25 cessauerit **LP** *corr. ex* cessauerat **M** ‖ 27 ur̃as **Pb**

611 NIMIVMQVE MEI a meis criminibus minime discrepantes.

612 ALLOQVIVMQVE APTARE LICET pro merito dicere.

616 HEV IVSTO MAGIS plus iusto diis uisum est parentis in filios mala uota audire.

619 DICTAVIT FATIS ut euenirent, fataliter fecit.

636 ENSEM *ἀναδίπλωσις*.

637 MVLTAQVE multa in deos conuiciata et de incesto Lind. I
cubili plurimum questa.

638 ET NATI FVRIIS filii nuptiis. ET PRIMI CONIVGIS Lai, prioris mariti.

639 LVCTATA EST conata est manus anilis uirorum fortium opus implere.

641 SANGVINE LECTVS cruore suo infelicis lectuli purgauit incestum.

644 QVALIS MARATHONIDE SILVA Marathon mons Atticae regionis, in quo Icarus est occisus. ad quem locum Erigone, filia eius, cane praeeunte peruenit et se nimio luctus dolore laqueauit fortioribus ramis electis, ne forte infirmioribus fractis mortem corporis ruina declinaret. pinus autem, in qua pependit, regionem illam sua umbra uastabat. ut placaretur exstincta, ora in humanam speciem ipsa formata in eadem arbore suspendebant et pastorum congressibus cantibusque diem illum celebrem faciebant. quod Virgilius aliud agendo perstrinxit ⟨georg. II 388 sq.⟩: 'tibique oscilla ex alta suspendunt mollia pinu'.

646 NODVM laqueum, quo se regina suspenderat.

647 LEGEBAT quibus se suspenderet.

---

1 minime *ante* a *posuit* **L** ‖ 3 ALLOQVIVMQVE *om.* **MP** ‖ 4 uisus **M** | est *om.* **Pb** ‖ 6 uenirent **P** ‖ 9 conquesta **L** ‖ 11 laii **Pb** *om.* **Pa** ‖ 12 est *om.* **Pb** | uirorum et fortium **P** ‖ 14 suo *om.* **M** ‖ 16 SILVA *om.* **MP** | maratho **M** | mons] mor **Pa** mar **Pb** ‖ 17 antigone **M** ‖ 18 prenunti **Pa** p̄nũtio **Pb** ‖ 19 relaqueauit **Pa** q̃relauit **Pb** | ramis ... infirmioribus *om.* **P** ‖ 20 -ret ... qua *om.* **P** ‖ 22 ipsi **LPa** ‖ 23 suspendebat **Pb** *add.* n **M** | et a pastorum **Pa** ‖ 24 euentibusque **Pb** | faciebant *om.* **Pa** ‖ 26 q̃rcu **Pb** ‖ 28 *schol. 647 om.* **Pb**

656 PRIORVM quod non admonentur fatis priorum.

668 REDIT IN REGEM animum regium sumit.

671 PERACTA EST uotiua filiorum suorum morte completa sunt.

ind. p. 397 674 SENIVMQVE RECESSIT nimia senectus dicitur senium. Terentius ⟨Eun. 302⟩: 'ut illum di deaeque senium perdant, qui me hodie remoratus est'.

677 IAMNE VACAT SAEVIRE CREON iam non doles interitum filii, sed contra mortuos furibundus irasceris?

679 CALCARE RVINAS afflictorum regum insultare casibus.

682 CONTRAHIS AMENS contrahis: assumis. mirando parua et non maiora rerum contrahis iura.

683 METIRIS HONORES ut exsilium imperes ei, quem potes occidere. cur non saeuius aliquid imperas? ista mihi parua sunt, quae minaris exsilia, qui sponte supplicia in me maiora perfeci.

685 QVIN PROTINVS IMBVIS ENSES quin: immo imbues. id est: in me auspicare innocentum caedem quasi nouus tyrannus.

686 SATELLES id est armiger, qui me possit occidere.

690 TEMPTARE SINES subaudis: humilem me tibi esse permittes?

704 NEC TIBI SIT VIRTVS id est: nulla in te sit animi fortitudo, qua possis aduersa magnanimiter ferre.

705 SATIS OMINA SANXI satis imprecatus sum.

---

1 q̧ **M** || 2 MOX REDIT **L** || 3 uota tua *Grotius* || 4 est **Pb** || 6 dii **LPb** | omnes perdant senem **LPa** omnes perdant **MPb** || 7 hodie me *Terent.* | me *om.* **Pb** | est *om.* **Pa** ē et eius **Pb** || 8 SAEV. CR. *om.* **MP** || 12 asumis **M** contra assumis **LP** (assūmis **Pa** a sūmis **Pb**) | minando*?* || 13 paruo **M** infima **Pb** | regum *Klotz.* || 15 potest **M** | impetras **Pa** || 16 sponte] potes **P** || 17 perfeci *om.* **Pb** || 18 PROTINVS *om.* **MP** | quinimo **LPa** qui immo **M** || 19 auspicari **MP** | innocentem **LP** || 21 id est *om.* **Pb** | me *om.* **M** || 22 TENTARE **L** | subaudis ... VIRTVS *om.* **Pb** || 23 p̧mittas *corr. in* p̧mittes **M** || 24 fortitudo animi **L** fortitudo **Pb** || 25 po' **Pa** || 26 SATIS OMINA *om.* **MP** | inp̄catus **M**

718 ALTVSQVE IACENTES elatus imperii dignitate miseros humilesque despicias. Lind. p. 3

719 VEREARE PRIORVM ante oculos habeas fata priorum ducum.

723 FELICIBVS subaudis: cum haec mala accidissent.

749 SVPPLICIS INDVLGET ueniam Oedipo sub certa condicione promittit. Lind. p. 3

753 HABITABILIS VMBRIS ubi filii se tui mutuis uulneribus peremerunt.

754 QVA BELLVM Thebanae et Argiuae gentes mouerunt.

758 DESTITVVNT occulte fugiunt.

COMMENTARIVS IN LIBRVM XII.

In hoc libro continetur: egressio Thebanorum ad campos hostibus iam fugatis. crematio cadauerum. sepultura Menoecei. Creontis allocutio in filium plena pietatis. profectio Argiuarum matrum post auditam mortem suorum. occursus Ornyti uulnerati. allocutio suadentis matribus, ut non Thebas eant, sed Athenas et a Theseo auxilium poscant, quo possint sepeliri earum mariti. consensio Argiae. ipsius Argiae segregatio a ceteris matribus et profectio ad Thebas uno comite Menoete et eius aduentus ad campum, ubi iacebat maritus. Iunonis ad Lunam allocutio, ut illustret campos splendore radiorum. agnitio. Lind. p.

---

1 inperii **M** ‖ 3 VEREARE *om.* **MP** | ante . . . priorum *om.* **Pb** ‖ 5 subaudi **Pb** ‖ 6 INDVLGET *om.* **MP** ‖ 8 ubi *om.* **P** | (se *om.*) filiis **P** | tuis mutui mutui(s) **P** ‖ 9 pimeř **M** ‖ 10 mouere **Pb** ‖ Explicit XI. Incipit argumentum XII. **Pa** ‖ 18 occursū **Pa** prooccusus (s *del.*) **Pb** | sorniti **Pa** sterniti **Pb** Orniti **LM** | suadens **LPb** ‖ 19 eāt *post* Athenas *posuit* **Pb** ‖ 20 qua **M** q **Pa** quomodo **L** | Consensus **L** dissensio*?* ‖ 21 argi **Pa** argige **M** | et ipsius profectio **LPb** ‖ 22 una **M** | mon&e **MP** manente **L** | et *om.* **MPb** ‖ 23 ad campum *om.* **Pb** ‖ 24 inlustret **M**

allocutiones Argiae et Antigones et iunctus labor ad sepeliendum Polynicis cadauer. quod cum impositum fuisset Eteoclis rogo per ignorantiam, subito flamma dissensit. Antigones lamentatio. uigilum interuentus et captiuitas Antigones et Argiae. descriptio asyli apud Athenas, quo Argiuae confugerant matres. aduentus Thesei et triumphus eius de Amazonibus. allocutio Euadnes, Capanei uxoris, ad Theseum et deprecatio de sepultura maritorum. indignatio Thesei contra Creontem et transmissio nuntii, qui diceret Creonti, ut aut sineret sepeliri Argiuos aut se pararet ad bellum. catalogus exercitus Thesei. aduentus nuntii a Theseo missi ad Creontem. Creontis superba responsio. aduentus Thesei. pugna et singulare certamen cum Creonte. interitus Creontis. deditio Thebarum. Argiuorum sepultura.

nd. p. 401 1 INCLINAVERAT occidere fecerat. id est: nondum omnia astra aduentus exterserat solis.

9 PRIMO pro 'primum'. MVNIMINA VALLI quamuis fugati essent Argiui, tamen exire de ciuitate Thebani metuebant.

10 RESERARE AVDACIA PORTAS nondum audebant terrore praeteritorum malorum omne portarum spatium reserare.

13 PRIMA LABAT Virgilius ⟨Aen. X 283⟩: 'dum trepidi egressique labant uestigia prima'.

nd. p. 402 17 VALLANT muniunt.

18 CITANT PINNAS alas commouent.

19 LICET ILLE RETRO licet retro discesserit.

---

1 allocutionis **LP** ‖ 2 polinices **M** | qui **LP** | impositus **LP** inposit **M** ‖ 3 di(s)cessit **L**(**Pb**) dessensit **Pa** ‖ 4 uigilium **Pb** | captiui **M** ‖ 5 descriptio *scripsi* decretio **LP** discretio **M** | asili **M** sili **Pb** sibi **LPa** | eo **Pb** ‖ 6 argię **M** *om.* **Pb** ‖ 7 eius *om.* **P** | Euandri & **L** euadens **M** euaderies **Pa** ‖ 8 de *om.* **Pb** | maritorum desepultura **M** ‖ 9 et *om.* **Pb** ‖ 11 exercitus. Thesei aduentus **L** ‖ 12 Creontis *om.* **L** ‖ 14 thebanorum **MPb** ‖ 17 extinserat **L** ext̃serat **M** *om.* **Pa** | solis . . . essent *om.* **Pa** ‖ 18 PRIMVS **L** ‖ 19 fugiti **L** | Argiui *om.* **M** ‖ 24 labent **Pa** ‖ 26 PENNAS **LPb** ‖ 27 licet retro *om.* **Pa** | discessit **MPa**

28 QVERVNTVR uirtutis malo imputant, quod perierint. Lind.

29 DIGERITVR ordinatur.

32 VBIQVE PARATO ad omnia cadauera.

55 MISERABILE pro 'miserabiliter'.

57 ACCIPIT subaudis 'ignis'.

58 ARGIVVS HABERI id est: non sepiliri sicut Graeci.

62 SED BELLICVS AGGER instrumentorum belli exaggeratio.

64 ACERVOS exuuiarum hostilium moles. exuuiis enim hostium exstruebatur regibus mortuis pyra, quem ritum sepulturae hodieque barbari seruare dicuntur. quae strabas dicunt lingua sua.

65 PACIFERA LAVRO triumphali siue uictrici.

70 HIS subaudis 'rebus'.

71 PALPITAT mouetur.

74 VLTRA post mortem. Lind.

75 ACERBAS acerbum facis.

82 ET IMPVLSAS CINERI tuo scilicet.

85 FRATRES una sorte te et eadem die cum nefandis fratribus bellorum fortuna coniunxit.

88 LIBAMENTA dona sacrata siue pueris initia mortis.

89 REGIMEN DEXTRAE sceptrum siue regalis uirga. FRONTISQVE SVPERBAE VINCVLA diadema. ostendit poeta Creontem regni insignia in ardentis filii pyram iecisse.

97 IPSVMQVE me ipsum.

105 VACVIS desolatis a uiris. Lind.

110 CREVERE LACERTI intumuere.

119 PROFANOS funestos.

---

1 inputant **Pa** | quae **LPa** | perierunt **Pa** || 4 Miseri **MP** || 5 Accepit **Pa** | subaudi **Pb** || 6 id est *om.* **Pb** || 9 excubiarum **MP** | excubiis **MP** | enim *om.* **M** || 10 estruebantur **Pb** || 11 hodie quoque **L** | barbaris euadere **P** | quem Strabas **L** q̄ strabas **MPa** quas trabas **Pb** || 14 HIS *om.* **Pb** | subaudi **Pb** || 18 ET *om.* **MP** | inpulsas **Pa** || 19 te *om.* **LPa** || 20 fortunam **L** || 23 superba **M** superbi **P** || 24 *post* Creontem **MP** *praebent*: exaggeratū mortesque | filiā **M** || 25 ne **L** || 26 desolatis ... CREVERE *om.* **M** | a *om.* **P**

123 IMPIA CONIVNX proditrix. Eriphylen significat, Amphiarai uxorem, quae monilis cupiditate ducta latebras coniugis prodidit, quam postea filius in uindictam patris occidit.

d. p. 406 130 DVPLEX LITVS Ionium et Aegaeum.

131 AB ISTHMIACO id est Corinthio. GENETRIX Leucothea.

132 NOCTIVAGVMQVE mulierum Argiuarum gregem significat, noctiuagum ideo, quia quaerentes maritorum cadauera nocte uagantur incerta. ELEVSIN ciuitas non longe ab Athenis, quamuis Eleusin propriis luctibus seruiat. in sacris enim huius ciuitatis mysteria sunt Cereris Proserpinae raptum dolentis.

133 ARCANOS secretos siue sacrificiorum ignes ostendit. EXTVLIT eleuauit.

134 IPSA PER AVERSOS ipsa Iuno et auia monstrat itinera et refouebat corpora mortuorum. mandat simul curam Iridi, quae ambrosiis sucis perfundens ea tabe resolui uetabat.

135 NE PLEBS ne coniuncta fugientium multitudo a coepto deterreatur.

137 FVNCTA mortua.

138 RORIBVS liquoribus suis.

139 OBSTENT repugnent putredini.

140 FATISCANT ut occisorum corpora putredine non ante soluantur, quam rogos accipiant. et est ordo: ante flammas non fatiscant.

146 SVPER AGMINA LERNE tantummodo mulieres superesse. nominatiuus Graecus est: haec Lerne.

---

1 CONIVX **LPa** | erifilem **Pb** ‖ 6 AB *om.* **L** | i. **Pb** *om.* **LMPa** | GENITRIX **LMP** ‖ 8 -QVE *om.* **MP** ‖ 9 quia *om.* **Pb** ‖ 10 uagabantur **Pb** | incertae **L** | ELEVSIS **L** eleusim **Pb** ‖ 11 a thebanis **M** | Eleusis **L** (**Pb**) ‖ 16 ADVERSOS **LP** | monstrabat **L** ‖ 18 succis **LP** | tabe resolui *scripsi* debere solui **LMP** ‖ 20 PLEBES **L** | accepto deterreat **MP** ‖ 24 OBSTANT **L** | repugnant **L** repugnarent **Pb** | putredini *om.* **L** ‖ 28 AGMINA . . . superesse *om.* **Pb**

149 FVNVSNE PEREMPTIS SPERATIS speratisne uos mortuis sepulturae solacia posse praestare? Lind. p.

152 ADNVMERAT seruat.

155 BVSIRIDIS ARAS hic rex Aegypti fuit, aduenas solitus ad aras mactare. postremo aduentu Herculis immolatus exemplo est.

156 ODRYSIIQVE Diomedes, rex Thracum, equos habebat, quos humanis carnibus nutriebat. hos Hercules occiso Diomede ad solita pabula id est ad gramina mollita feritate reuocauit. SICVLOSQVE LICEBIT Iuppiter Aetnam Nympham compressit. quam cum Iuno persequeretur, illa Terrae implorauit auxilium et in sinus eius recepta enixa est geminos necdum partu maturo. hos Terra intra gremium suum tamdiu fouit, quamdiu lex uteri postulabat. postea enixa est. unde Palici id est 'bis geniti' appellati sunt. hos autem immites fuisse et humano sanguine placari consuetos fabula disserente confirmatum est. quod uidetur etiam strictim tetigisse Virgilius ⟨Aen. IX 585⟩: 'et placabilis ara Palici'.

161 ORBA SEPVLCRIS sine corporibus sepulturae.

164 THERMODONTIACO Thracio, a fluuio Thermodonte Thraciae regionis.

166 IN MORES HOMINEMQVE in humanam consuetudinem, id est: ut mortuos sepulturae concedat, bello cogendus est Creon.

168 VNO simili.

---

1 FVNVSNE *om.* **MP** | speratis **MPb** *om.* **Pa** || 2 sepulturae *om.* **Pb** || 3 ANNVMERAT **L** || 4 fuit *om.* **Pb** || 6 exemplo suo immolatus **L** | ex (o *superscr.*) eo **Pb** || 7 -QVE *om.* **Pb** | Thracum rex **L** || 9 id est] s. **Pb** | mollitate(m) **P** | feritatem **Pb** || 10 ethenam **Pa** || 12 sinu **L** finis **Pa** || 13 partū **M** paratu **Pb** | maturos **LP** | germanum **Pb** || 14 fuit *corr. in* fuvit **M** | lex *om.* **M** || 15 posteaq; **Pb** | Palyci **L** | id est *om.* **MP** | palicib. genti **M** | sunt appellati **L** appellantur siue appellati sunt **Pb** || 16 immittentes *del. superscr.* inmites **M** uirtutes **Pa** nutritos **Pb** || 17 disserentes **Pa** diserentē **Pb** differentię **M** | firmatum **MP** firmatum decretum **Pb** | q **Pa** *superscr.* i **M** || 18 etiam *om.* **Pb** || 19 et *om.* **M** | implacabalis **L** eplacabilis **M** || 23 morem **P** | in *om.* **Pb** || 24 ut *om.* **Pb**

nd. p. 408 179 DVRA PERICLI causa mariti furtim cremandi.

181 RHODOPES mons Thraciae.

182 INNVPTIS Amazoniis.

195 FVNVS AMAT ut Lucanus ⟨IX 112⟩: 'perfruitur lacrimis et amat pro coniuge luctum'.

196 ACTAEAS Atticas. MARATHONIAQVE id est Marathonem, Graeciae ciuitatem, in qua nutritus est Theseus.

204 AVGVRIVMQVE ANIMI animi praediuinationem.

217 VIS NVLLA DOLENTI nusquam est animi magnitudo, quae perducat ad mortem.

218 HORTARIS EVNTEM uerbis dehortantibus cohortaris.

224 NOCTE VELVT PHRYGIA sacra Matris nocte a Phrygibus colebantur in monte Dindymo, in quibus se Galli abscidere consueuerant. quod genus sacrificii strictim Virgilius tetigit ⟨Aen. IX 617 sq.⟩: 'ite per alta Dindyma'.

225 PINIGERI ferentis faces. RAPITVR ducitur.

226 SANGVINE LECTO quem sibi elegit.

nd. p. 409 229 ALIIS REDITVRVS AB VNDIS in occidentem uergens sol necesse est ut ab orientis partibus oriatur.

232 NEC FRANGIT ITER non imminuit uel deflectit.

234 NOVALIA agrorum loca, quae uerno tempore scrobibus factis uinetis aptantur.

236 PRAETERIT iuxta transit. INSESSA inhabitata. siue magis, quod 'in' augeat, obsessa.

243 SVPINANTVR inclinantur.

244 DEVEXA latera.

246 EXACTI finiti siue conclusi. NON BLANDA non falsa. blandimentis enim inducimur. ut Terentius ⟨Andr.

---

2 Rodope **Pb** ‖ 4 ut *om.* **LMPa** ‖ 6 -QVE id est *om.* **Pb** | -QVE] quia **M** ‖ 9 ANIMI *om.* **MP** ‖ 10 parenti **P** | nunquam **L** ‖ 11 ad mortem *om.* **Pb** ‖ 13 frigia *corr. in* frigida **M** | a *om.* **LPa** ‖ 15 abscindere **L** assidere **Pb** | consuerāt **Pb** | quia **M** | strictū **Pa** *om.* **M** ‖ 17 gerentis facere **Pb** ‖ 18 ELECTO **L** | q **Pa** qđ **Pb** quia **M** | sibi ipse **LP** ‖ 20 orientib. **M** ‖ 21 NEC *om.* **MP** | non *om.* **M** | inminuit **M** minuit **L** ‖ 22 nouerno **M** uno **Pb** ‖ 24 traxit **M** ‖ 25 quod 'in' augeat *om.* **MPa** *post* siue (28) *praeb.* **Pb** ‖ 29 a blandimentis **LMP** | inducitur **P**

648⟩: ‘nisi me lactasses amantem et falsa spe deluderes’ id est blandimentis induceres.

247 EGENA SEPVLCRI cadauera sepultura carentia.

248 BVSTA corpora semiusta. AESTVAT AER grauiter exhalat.

259 QVA STIPATA MANV qua multitudine comitata. Lind. p
εἰρωνικῶς id est nulla.

265 EFFIGIES species.

271 VARIABAT uarie circumibat.

273 IN PVLVERE SVLCOS rotarum uestigia.

281 VOTVM IMMANE PROCIS a multis sponsis optata.

283 OFFENSVS id est offensiones.

293 THESEOS AD MVROS ad Atheniensis ciuitatis muros. Lind. p

295 FATISCERE VANO fatigari errore superfluo, quia mariti corpus inuenire non poterat.

300 IMPROBA aduersa aut certe tunc improba.

301 TER NOCTEM HERCVLEAM Iuppiter cum Alcmenam Amphitryonis amasset uxorem et ad eam corrumpendam demutatus in Amphitryonis uenisset specie, ne aduentu diei concubitus minueretur uoluptas, iussit Iuppiter illam noctem triplicem fieri, qua triplices cursus Luna peregit. ex quo compressu Alcmenae Hercules dicitur natus. merito ergo noctem Herculeam dixit, in qua conceptus est Hercules.

302 OFFICIO beneficio.

305 NIMBOSVM nebulosum.

306 ORBITA rotarum uia.

307 HVNC QVOQVE id est Somnus, qui praecedit bigas tuas, uigiles occupet Thebanorum eosque laxet in somnum. et est ordo: hunc quoque Soporem.

---

1 produceres *Terentius* ‖ 2 induces **Pb** ‖ 6 quia **M** ‖ 7 hironicos **Pb** *om.* **M** ‖ 9 circuibat **LM** ‖ 11 inmane **MPa** ‖ 12 id est *om.* **MP** ‖ 13 ad *om.* **Pb** ‖ 15 inueniri **LPb** ‖ 16 Inproba **Pa** ‖ 18 uxorem amasset **L** ‖ 19 et specie uenisset **M** uenisset **Pa** uenisse spēm et **Pb** ‖ 20 Iuppiter *om.* **L** | triplicem illam noctem **L** illam triplicem noctem **P** ‖ 21 quia **L** ‖ 22 ex *om.* **Pb** | cōplexu **Pb** | Alcumenae **L** ‖ 23 est *om.* **M** ‖ 27 uias **P** ‖ 28 id est *om.* **Pb** ‖ 29 iugales **LP** | occubet **M** | lasset **M** ‖ 30 et *om.* **Pb**

l. p. 412 310 FVLGORQVE RECISVS lucente enim luna necesse est, ut stellarum minuatur splendor.

312 INFVSO LVMINE lacrimis pleno.

314 TEXTA quae mariti uestibus impresserat ipsa texendo. SVFFVSA tincta. MAERET celatur siue nigrior fit.

335 HIC TIBI LONGVS HONOS hoc est: sine successoris metu. INDIVISA POTESTAS in patria perpetuum fueras possessurus imperium.

338 GRATVM EST FORTVNA fortunae sorte concessum cadauer inuenimus.

347 DVRABIT coniugis scilicet.

348 NATVS ERIT Thessandrus scilicet, filius Polynicis. FOVEBO solabor uiduitatem meam similitudine tua nec secundas nuptias superstite filio cupiam.

d. p. 413 350 PETITOS desideratos.

352 TIMERI caueri.

353 CONTRACTAEQVE VICES frequentiores congregationes, quia u i c e s dicuntur militum custodiae, qui ad uigilandum sibi uicissim succedunt. EXCVBAT excubias praestat.

360 CONTRA VIDET IRE MENOETES c o n t r a i r e pro ‘contra uenire’ alumnae scilicet.

367 NOCTE MEA qua mihi soli fuerat exire concessum.

d. p. 414 377 SI MISERA ES si aeque luges.

379 POLYNICIS AD IGNES subaudis ‘ueni’.

388 AD VVLTVM suum scilicet.

391 LONGIVS ARGIA multa narranda sunt.

392 SACRVM exsequiale.

---

1 Fulgurqȝ **MPa** ‖ 4 ipsa *om.* **L** ‖ 5 meritur **Pa** meretur **Pb** | laceratur **P** | seu **P** | se uni agrior sit **M** ‖ 7 TIBI *om.* **Pa** ‖ 8 fueras perpetuo **Pb** ‖ 13 scilicet *om.* **MP** ‖ 15 seras **Pb** ‖ 17 cądaueri **M** ‖ 18 -QVE *om.* **L** | frequentiores . . . uices *om.* **P** ‖ 19 q’ **M** | dicunt **P** | custodias **Pb** ‖ 20 inuicem **Pb** ‖ 21 patrat **Pb** ‖ 22 CONTRA VID. *om.* **MP** ‖ 23 alumni **LM** ‖ 24 concessum exire **L** ‖ 26 si audis **Pa** si audes **M** subaudi **Pb** ‖ 29 exequale **MPb**

405 COMES ut ipse superius ⟨II 313 sq.⟩: 'namque una soror producere tristis exulis ausa uias'.

407 PERFERTE incohate, perficite.

413 TEPIDO PADO propter incendia, quae paulo ante Lind. p. restrinxerat.

415 SILVAE Heliades, Phaethontis sorores, quae flendo sunt in populeas arbores demutatae.

417 MORTIS HONOS insigne enim mortis est pallor.

419 PVTRIBVS cadente in cinerem lignorum structura quiescunt.

421 CVI TORRERE DATVM subaudis 'pyrae', cui concessum est urere cadauera mortuorum.

423 DISSENSVROS discordantes siue in duos apices diuidendos.

431 DIVISO quod in duas flamma diuisa est partes. Lind. p

432 CORVSCANT lucent.

433 COMMISERIT IGNES ita rogi flamma diuisa est, ut et hoc instinctu Furiae perpetratum credatur.

434 MINAX eminens. CONATVR VTERQVE se ab inuicem separare.

447 CAMPOS TREMOR id est: sceleris horrore, quo se flammae diuiserant, terrae factus est motus. diuidebantur quidem odio flammae, sed plus disiunctae sunt terrae. prodigiale enim monstrum exhorruit terra.

449 IPSE MALORVM quae per diem fecerant, ea ante oculos uersabantur in somniis.

451 INDAGINE inquisitione.

456 AMBITVR contenditur.

---

1 *post* COMES **M** *praeb.*: solamq᾽, **Pa**: solam, **Pb**: sola. *scribendum puto*: (396) VNAM solam ‖ 2 tristes *Statius* ‖ 3 PROFERTE **LP** | perficite *om.* **Pa** ‖ 5 restīxerant **Pb** ‖ 7 sunt *post* arbores *posuit* **L** | mutate **Pb** ‖ 8 signum **L** ‖ 9 cinere **MP** | structă **Pa** ‖ 11 subaudi **Pb** | Pyrrhae **L** pure **Pb** ‖ 15 partes diuisa est flamma **L** ‖ 17 ignis **MP** ‖ 18 et *om.* **Pb** | distinctu **M** ‖ 20 separat⌒/ **M** ‖ 21 id est] s. **Pb** ‖ 22 et diuidebantur **L** ‖ 23 diiunctę **M** | terrae sunt **Pb** ‖ 24 terra exōruit **Pb** ‖ 26 ūsabant **M** | somnis ***MPb***

462 IRAM ODIVMQVE subaudis 'inesse'.

463 AD REGEM custodes trahebantur ad regem, ut dicerent, quid uidissent, quas tenerent.

a.J. p. 417 464 ACTAEIS quia Athenae primo Acte dictae sunt.

465 PHORONEAS Argiuas. Phoroneus, rex Argiuorum, qui primus Iunonem honore sacrificii decorauit.

466 COETVMQVE GEMENTEM Argiuarum mulierum multitudinem.

467 HONOREM reuerentiam.

469 OBTENTA obducta seu apposita.

470 PRAEFERRE magis efferre.

472 VNA pariter. trunco sermone, inarticulata uoce siue semipleno sermone.

480 DVPLICES THALAMOS scilicet Procnae et Philomelae.

481 CONCESSA POTENTVM ARA DEVM *Ἐλέου βωμόν* dicit. hanc aram Cicero Misericordiae nominat. eius Terentius meminit ⟨Heaut. 975 sq.⟩: 'nec tu aram tibi nec precatorem pararis'.

484 VOTA REPVLSA quia illa nunquam miserorum uota contempsit.

486 PLACARE QVERELIS nullo sacrificio nec sumptuosis litationibus, sed solis miserorum lacrimis pietate opulentum numen placari consueuit.

488 LACRIMIS non igni haec altaria sudare consuerunt.

490 MVTATA SORTE feliciter percepta.

---

1 subaudi **Pb** ‖ 3 qđ **M** | quasque **L** ‖ 4 primo Athenae **L** | Actae **L** actis **M** acti' **Pa** ‖ 5 argiuos **Pb** | Phoroneus ... honore *om.* **Pb** | phoroneos **M** ‖ 11 maius **LP** | etferre **Pa** hec ferre **M** ‖ 13 seu **L** ‖ 14 scilicet *om.* **P** | Procne **L** progne **MPa** prognes **Pb** | philomene **P** ‖ 16 ARA DEVM *om.* **MP** | eleuvbo.n̄ (u *in rasura*) **M** Fleuibo nō **Pa** eleuibo non **Pb** *om.* **L** | dicit *om.* **L** ‖ 17 hanc aram Cicero *ἐλέου βωμὸν* id est misericordiae nominat **Lc** | *post* Cicero **L** *inseruit* libro Tusculanarum | Misericordiae *om.* **P** | eiusque **L** | terrae **Pb** *om.* **Pa** ‖ 18 nec² *om.* **M** | deprecatorem **L** ‖ 25 suadere **M** | consueuerunt **LPb** consueuerīt **Pa** consuer̄ **M**

491 MITE NEMVS non | austeritate numinis terribile. Lind. p. 4 INSIGNE VERENDO pro insigniter reuerendo.

492 SVPPLICIS ARBOR OLIVAE per quam pax petitur supplicando. et in secundo diximus hanc ab Atheniensibus εἰρεσιώνην dici, a reliquis autem Graecis ἱκετηρίαν. supplicis autem oliuae, non quod ipsa sit supplex, sed quod omnes, qui rogant, hac suppliciter utuntur.

495 TREPIDOS supplices. HORRET EGENIS horridior fit miseris.

497 FAMA EST Atheniensium scilicet. POST BVSTA PATERN Hyllus Deianirae et Herculis filius et reliqui ex eodem mati, postquam Hercules terris abiit, pulsi ab Eurystheo Athenas confugerunt. a quibus postquam tam facile auxilium meruerunt, hanc aram consecrasse memorantur asserentes apud Athenas tantummodo sedes Misericordiam posuisse.

499 CREDERE DIGNVM minus dicit, quam res habet.

501 CEV LEGES HOMINEMQVE primi enim Athenienses inter reliqua bona legum tabulas inuenerunt. sic ergo huc confugiunt ceu ad leges et humanos ritus.

503 SIC SACRASSE LOCO Ouidius ⟨met. II 795 sq.⟩ de Athenis, ad quas uenit Inuidia: 'ingeniis opibusque et festa pace uirentem, uixque tenet lacrimas, quia nil lacrimabile cernit'.

505 FORTVNA RECEDERET ARIS ut ne casus quidem laederet, qui ad has aras confugissent, quamuis meliorem fortunam debemus accipere regis aut potentioris fortunae

---

1 MIRE L | quia non est L | numinis *om.* Pa || 3 quem LM || 4 hanc *om.* M | ab *om.* Pa || 5 resionē MP | Graecis autem reliquis L | aut Pa *om.* Pb | hyr&erian M hyreteran Pa irrheteriā Pb || 6 aut L | nūqđ M | sed qͥ M || 8 ET TREPIDOS L || 10 scilicet Atheniensium L || 11 filius *om.* L | et *om.* Pb || 12 Hercules . . . postquam[2] *om.* Pb || 15 asserentes *om.* Pa | misericordie Pb || 17 *schol. quadrat ad uerba eiusdem uersus* FAMA MINOR FACTIS || 18 hominesque Pb || 19 bona reliqua L | hoc M || 21 de thebanis Pb || 22 ad *om.* P || 24 uiđ MP || 26 quia sacris c̄fugissent M

uiri. et uult hoc loco intellegi poeta nulla ui potentium religionem huius arae posse perfringi.

Lind. p. 420 510 VICIT ET OEDIPODAE FVRIAS m o x uicit, quia nondum factum est. hoc tamen significat: Oedipus expulsus Creontis imperio confugit ἐπὶ κολωνόν, in quo locus erat Furiis consecratus. sed misericordia Atheniensium illa sede est erutus hospitaliterque tractatus. hanc tragoediam Aristophanes scripsit. FVNVS OLYNTHI Olynthus ciuitas Athenis seruiens. haec se auctoribus Lasthene et Euthycrate Philippo tradidit. ob quam culpam Atheniensibus placuit euertere ciuitatem. quo comperto ad aram Misericordiae confugerunt.

511 SVMMOVIT ORESTE quia Orestes post absolutionem cum fureret, ad hanc aram Pylade amico trahente confugit et resipuit. m a t r e m autem s u m m o u i t Virgiliane. nam sibi imminere non Furia, sed mater uidebatur occisa. ut ⟨Aen. IV 472 sq.⟩ 'armatam facibus matrem et serpentibus atris cum fugit ultricesque sedent in limine Dirae'. s u m m o u i t ait, quasi sequentis matris umbram religio arae summouerit. illic enim, ut supra dictum est, furore purgatus est.

513 TVRBA PRIORVM asyli prior turba discessit Argolicis uenientibus matribus.

Lind. p. 422 515 QVI GELIDAM BRAVRONA Brauron locus Atticae regionis in Boeotiam uergens.

---

1 intelligi **LP** | ui] in **Pa** im- **Pb** | potentum **L** ‖ 2 pstringi **Pb** ‖ 3 VICIT *om.* **Pb** | ET *om.* **M** | uincit **Pb** ‖ 4 tantum **LPa** ‖ 5 Creontis *om.* **M** | Epicolono **LMP** | loco **Pb** ‖ 6 consecratum **Pb** | ẽẽ **M** | 7 tractus **Pa** | Aristophanes *superscr.* iđ **M** *legendum est uidelicet* Sophocles ‖ 8 est ciuitas **L** | olīpti olimptus **Pb** ‖ 9 se *om.* **Pb** | Lastene **L** *corr. in* lastine **M** iactent **Pa** lascene **Pb** | uticrate **M** ‖ 10 placuít atheniensibus **L** ‖ 11 uertere **M** | quī **M** quo miserunt (*om.* comperto . . . confugerunt) **Pa** | compato **Pb** | misere (*om.* -cordiae confugerunt) **M** ‖ 13 submouit *ubique* **Pb** ‖ 14 cum *ante* post *posuit* **L** ‖ 15 uigilando **Pb** ‖ 16 inminere **M** ‖ 17 ut *om.* **MP** ‖ 18 confugit **LMP** | lumine **M** | 19 ait *om. superscr.* **M** aut **Pa** ut **Pb** ‖ 20 submouerit **Pb** | 21 pugnatus *corr. in* pugnatū **M** ‖ 23 matribus uenientibus **L** ‖ 24 QVI GELIDAM *om.* **MP**

616 MVNICHIA ET PIRAEEA Munichium et Piraea iuxta Piraeum, portum Atheniensium, loca sunt.

617 MARATHONA TRIVMPHO necdum ibi ab Atheniensibus uictus fuerat Perses. in hoc enim loco postquam Persarum classis exstincta est, quos in orientali fama manifestum est .... ideo Eoum triumphum dixit.

620 AEGALEOS NEMORVM PARNESQVE ET LYCABESOS montes Attici.

622 ATROX ALAEVS unum pro gente. quidam hunc regem uolunt esse Tegeae auxiliarem, non ciuem. HYMETTI montis creatoris mellis bene olentis.

623 ACHARNAE in hoc loco primum Dionysia et inuenta et celebrata dicuntur.

628 MISIT ARATRIS Ceres a Dite filiam raptam dum quaerit, hospitio regis Eleusi fertur fuisse suscepta. cuius filium Triptolemum pro beneficii gratia sustulit nutriendum. cui agriculturam et inueniendi frumenti artificium Ceres ostendit.

629 CALLIRHOE fons nouem capitibus means.

630 ORITHYIAE Orithyia Erechthei filia. hanc Boreas Thracius rapuit a flumine Eliso, ex qua Zetus et Calais oriuntur.

632 IPSE QVOQVE Acropolin dicit, arcem Thebarum, de qua Neptuno et Mineruae dicitur fuisse certamen. per-

---

1 MONICHIA **L** monicia **MPa** monitia **Pb** | ET PYREIA **L** *om.* **MP** | Monichium **L** Montiū **M** monitium **P** | Pyreia **L** pireia **MP** || 2 Pereum **LPa** | atheniensium portum **Pa** || 3 ibi *om.* **M** || 4 Xerses **LPb** | postea*?* || 5 quos ... est *sumpsi ex* **M** quos in orientali infamia manifestum est **P** orientales a Marathonibus auxilio uicti sunt **L** *exspectamus* quos in oriente habitare manifestum est || 6 Eoum *Kohlm.* enim **LPa** eū **MPb** | dixit triumphum **L** || 7 NEMORVM *om.* **MP** || 8 (montes *om.*) actici **Pb** || 9 ILEVS **L** aleos **P** aleus **M** || 10 esse *om.* **Pb** | auxiliariū **Pb** auxiliar////ū **M** | non *om.* **L** *superscr.* t u **M** || 13 celebrate **M** || 16 beneficio **Pb** | grām **M** *om.* **Pb** || 17 cui *om.* **P** || 18 dedit **Pb** || 19 Gallirophe **M** | migrans **Pb** || 20 oritrię oritria **M** | Erecthei **LM** el'ecthiei **Pa** elethei **Pb** || 21 Elyso **L** | *lege* Zetes || 23 acropolem **Pb** | *lege* Athenarum || 24 percussa Neptuno terra **L**

cussa terra equum dedit, indicium belli, Mineruae uero oliuam, pacis insigne.

634 RVPIBVS magnitudinem arboris ostendit ex umbrae qualitate, qua obscurat. FRANGERET insultaret uicto Neptuno.

639 GLISCERE cum furore cupere.

nd. p. 423 643 INSVMITE inuocatio.

651 TREMEFECIT concussit.

653 VENTOSA uentis abundans. SIBILAT resonat.

657 MVTAT atterit.

658 AGER herba, quae protrita incursu belli non nascitur.

660 FRANGITVR crispatur. ARDENT splendent.

661 ADEO in tantum. OPERI itineris magnitudini.

nd. p. 424 672 CVM SAEPTVS cum armatus esset pictura Minotauri.

676 LIMINA Labyrinthi. GNOSIDA FILO Ariadnen dicit Cretensem. quae cum Theseum amaret et uereretur, ne occiso quamuis Minotauro multiplex et perplexum Labyrinthi iter explicare non posset, quae domus erat Minotauri, Daedalum, fabricatorem operis, exorauit. a quo globum fili accepit, cuius summitatem tenens ipsum Theseo intranti dedit post se soluendum. quem ille occiso Minotauro relegens uictor egressus est.

681 DESTITVVNT contemnunt.

688 RENIDENS cum iracundia subridens.

689 DOCVMENTA exempla, quae in uictos edidimus, quos prohibuimus sepeliri.

693 CALIGARE DIEM faciente caligine non parere.

---

4 aequalitate **L** quantitate *Bentley* | qua *om.* **Pb** | obscurabat **P** ‖ 7 Insū mittate **M** | inuocat **M** insacat **Pa** ins .... **Pb** ‖ 10 actterit **Pa** ‖ 11 ptrita **Pb** ‖ 14 magnitudinis **Pa** ‖ 16 GNOSIDA ... Labyrinthi *om.* **M** | Ariadnem **L** adrianem **Pb** ‖ 17 Theseum *om.* **Pa** ‖ 18 quamuis Minotauro occiso **L** | Minotauro *om.* **Pa** | minotauro q̃uis **Pb** ‖ 19 labirinthus (*om.* iter) **Pb** possit **P** ‖ 21 ipsa **LPb** ‖ 22 posse **Pb** ‖ 23 religens **M** | regressus **LP** | est *om.* **Pa** ‖ 25 Renidens *superscr.* t **M** rediens **Pa** ‖ 26 inuicta **M** ‖ 27 prohibimus **P** | sepelire **Pa** ‖ 28 caliginem **L** | apparere **L**

701 HVMILES sine cristis aut fractas.

712 DIRIS graue olentibus. AEGRVM corruptum. Lind p.

713 DVCENS odorans.

722 PVBES Thebana iuuentus.

724 CAEDVNT quatiunt.

730 QVERCVM pro hasta.

733 EDONOS Thracicos.

740 DEGENERES timidos. IRA LEONES in magnam praedam feruntur.

743 TRIPLICI quia tres erant gentes, quibus stipabantur ad bellum.

745 CONTINVAT id est sine intermissione prosternit.

746 HVMERO TRANSMISIT per humeros ferrum exiit.

749 TENORE de longe missa. quasi dicat: adhuc potuit Lind. p. transire tertium, sed retenta est in temone.

756 COMITES socii Creontis.

759 COLLIGIT confirmat.

766 VLCISCARE fratres uidelicet in se inuicem parricidas.

774 TEGMINE DVRO textu ferrato.

775 THORACA CATENAE id est iuxta eam partem, ubi est loricae medietas.

776 PER MILLE FORAMINA per infinitos loricae circulos.

782 ACCEDVNT iunguntur. TVMVLTV Argiuorum atque Thebanorum gaudentium strepitu.

793 GAVDENT LAMENTA luctus mutantur in gaudia.

801 IGNIBVS EVADNE haec Capanei uxor nimio amore et dolore flammata in rogum coniugis se praecipitem dedit.

804 SORORI Deipylae.

---

1 fractis *superscr.* a **M** || 3 odores **Pb** || 5 Ledunt **Pa** || 7 AEDONIOS **LM** Etclonus **Pa** donus **Pb** | Thracas **L** thracitus **Pa** tracius **Pb** || 10 stipantur **M** || 12 id est *om.* **MP** | inmissione **Pa** | p̄sternit **Pa** || 13 Vmero **Pa** | TRANSMISIT . . . TENORE de *om.* **Pb** || 14 TEMONE **L** | quasi . . . temone *om.* **MP** || 18 uidelicet] unde **Pb** | parricidis **Pa** || 19 ferreo **L** || 20 id est *om.* **MP** || 21 loricae est **L** loricȩ **P** || 22 infinito **M** || 24 strepitū **MPa** || 25 LAMENTA *om.* **LMPb** || 27 precipientem **Pa** | dedit praecipitem **L** || 28 Sorore **M** | De(i)philae **LMP**

805 CLAMET cum lamento inuocet.

808 VIX NOVVS FVROR noui carminis iteratio.

id. p. 428 813 STRAVIT ITER Fama sternente benignum iter ad posteros usque ad proceres.

816 TEMPTA prouoces.

819 REFERENTVR HONORES post mortem meam te honorabit inuidia.

---

2 FVROR *om.* **MP** || 4 ad *om.* **L** || 5 TENTA **LPb** || 6 referuntur **Pa** || Finis Latantii super Statio thebaidos. *Τέλος* **Pb**

MMENTARIVS IN ACHILLEIDA

1 FORMIDATAMQVE TONANTI PROGENIEM cum Iuppiter cuperet Thetidem suo coniugio sociare, uetuerunt decreta Parcarum. quae dixerunt prolem, quae nata fuisset, uim caelo impellere. ideo ait formidatam. Lind. p

3 VIRI Achillis.

4 MAEONIO Homerico.

5 SCYRO insula, ubi Achilles fuit absconditus.

6 DVLICHIA Graeca. PROFERRE publicare. NEC IN HECTORE TRACTO SISTERE tacere. Homerus enim usque ad mor|tem Hectoris descripsit Iliados et tacuit. unde superius: 'cantu Maeonio, sed plura uacant'. unde et Virgilius ⟨Aen. I 456⟩: 'uidet Iliacas ex ordine pugnas' id est: non usque ad mortem Hectoris, sed usque ad excidium Troiae pictas. pugna enim Amazonae, quae in auxilium Priami uenit, post defunctum Hectorem fuit. Lind. p

7 DEDVCERE describere.

8 TV MODO inuocatio.

10 AONIVM NEMVS Thebanum. mons enim Boeotiae est — cognominatus hoc nomine est ab Aone, filio Neptuni — Musis consecratus.

12 DIRCAEVS Thebanus. Dirce enim regina fuit, nouerca Zethi et Amphionis. quam propter iniuriam matris Antiopes priuigni Zethus et Amphion religauerunt tauris ferocibus et ita traxerunt. quae misericordia deorum in fontem mutata est, qui Dirces nominatur.

---

2 Thetiden **LM** ‖ 3 dixerant **L** ‖ 7 SCHYRO **L** (**M**) | absconsus **M** ‖ 10 eliados **M** ‖ 11 uocant **M** | et *om.* **L** ‖ 12 Vidit et **L** ‖ 13 nusquam **L** ‖ 14 *pretas **L** Pietas **M** | Amarone **L** amatone **M** ‖ 19 hoc nom̄ ē **M** hic uero est **L** ‖ 20 Musis *om.* **L** ‖ 21 Dirces **LM** ‖ 22 qua **L**

13 CVMQVE SVO NVMERANT AMPHIONE THEBAE Zethus et Amphion, Iouis et Antiopae filii: Zethus rusticus, Amphion musicus. Amphion citharam a Mercurio meruit, cuius dulcedine dicitur muros struxisse Thebanos.

20 SOLVERAT narratio.

21 DARDANVS Paris pro 'Dardanius'. INCAVTAS BLANDE POPVLATVS argute depraedatus. legitur in historiis, quod Troiani cum Graecis foedus habuerunt, unde etiam Paris est susceptus hospitio et sic commisit adulterium. ideo ait blande. quod autem dicit populatus, historiam L. p. 432 tangit. Hercules cum ex|pugnato Ilio filiam Laomedontis Hesionam, Priami sororem, Telamoni dedisset, profecti sunt legati a Priamo et eam minime repetere potuerunt illis dicentibus eam se habere iure bellorum. unde commotus Priamus misit Paridem cum exercitu, ut aliquid tale committeret aut in uxorem regis aut in filiam. qui expugnata Sparta Helenam rapuit.

22 PLENAQVE MATERNI REFERENS PRAESAGIA SOMNI Hecuba filia secundum Euripidem Cissei. quem Ennius, Pacuuius et Virgilius secuntur. unde idem Virgilius ⟨Aen. VII 319 sq.⟩: 'nec face tantum Cisseis praegnans ignis enixa iugalis'. haec dum praegnans esset Paride, uidit in somniis facem se parere. quod fuit praesagium futuri incendii. Homerus autem Dymantis filiam dicit.

26 VITREO lucido.

28 COEVNTIA PHRIXI LITORA cum Phrixus et Helle per mare Hellespontum transirent, Phrixus ascendit in arietem pellem auream habentem. Helle natans ad caudam ipsius arietis se tenebat. fessa tandem ponto submersit. unde mare Hellespontum nominatum est. Phrixus transiens peruenit ad Colchos ibique arietem occidit et eius pellem

---

4 cuius] cū **M** || 6 per Dardanum **L** || 8 habuerint **L** 11 laom̄tis **M** || 16 in[2] *om.* **M** || 19 *Hecub. 3* || 20 sequuntur **L** || 21 praegnans Cisseis **LM** || 23 somnis **M** | parare **M** || 24 *Iliad. XVI 718* || 26 LITTORA **L** | Helles **L** telles **M** || 27 ellespontū **M** | ascendent **M** || 28 Elles **LM** || 29 arietis *om.* **L** | tenebat *om.* **L** | fessus **L** fessum **M** | sūmersit **M** || 30 ellespontū **M**

in templo dicauit. quam Iason postea cum Argonautis Medea faciente tulit et Creonti regi portauit.

32 PROTEA uatem.

34 NVRVM Helenam.

36 TVMIDIS nobilibus aut superbis. ATRIDIS usur- Lind. I patum est. nam Plisthenis filii fuerunt Menelaus et Agamemnon.

39 COMMISIMVS re properantis est. ut Virgilius ⟨Aen. IV 600⟩: 'non potui abreptum diuellere corpus'.

41 PATRIA pro 'paterna'. nam a patre 'paterna', a loco 'patria'.

44 RHOETEAE Troianae. Rhoeteum enim promunturium est Troianae urbis.

65 RVPIT IASONIA PVPPIS PAGASAEA RAPINA hic fabulam Iasonis tangit, quae talis est: Athamas rex habuit uxorem nomine Nubem. de qua habuit duos filios Phrixum et Hellen. cum Nubes insania Liberi patris concitata siluam peteret, ne repeteret larem mariti, filiis suis Athamas superduxit nouercam Ino. quae nouercali odio pueris exitium machinans Matronas petiit, ut frumenta serenda corrumperent. quo facto fames innata est. cum ad Apollinem consultum ciuitas misisset, Ino eum, qui missus erat, corrupit, ut referret oraculo dictum Nubis filios immolandos. nam et ipsa dixit eos frumenta incendisse. pater timens populi inuidiam filios suos nouercae commisit arbitrio, sed occulte illis remedium dedit. nam Phrixum mortis suae ignarum summisit, ut memoratum adduceret arietem. qui Iunonis nutu admonitus, ut cum sorore fugeret, confestim se cum ea morti subtraxit. deinde cum arieti adhaerentes maria supernatarent, puella in mare cecidit. qui locus ex ea Hellespontus dicitur. Phrixus ad Colchos delatus arietem, quo uectus erat, mactauit et eius uellus consecrauit Marti. quod draco

5 et **L** || 6 Plisénis **LM** || 17 Ellen **L** ellem **M** || 20 ferenda **M** || 21 facta **M** || 22 eum] enim **L** || 24 ipse **L** (*om.* dixit . . . incendisse) || 29 secure eam **L** secum ex **M** se cum ea *myth. I 23* || 31 Ellespontus **LM** || 33 consecrant **L**

custodiebat informis. ad quod auferendum Iason missus a Creonte est. qui cum ad Aeetem, Solis filium, Colchorum regem, uenisset — cui responsum fuerat tamdiu illum in regno manere posse, quamdiu in Martis templo illud d. p. 434 uellus aureum | durare potuisset — potestatem uelleris auferendi ita Iasoni permisit, ut tauros ignem naribus efflantes aratro iungeret et draconis dentes sereret. cumque Medeae, regis eiusdem filiae, amore atque artibus Iason cautus esset, uniuersa compleuit et dum armata manus ex ipsis sulcis creuisset, Medeae in se artibus concitata mutuis est interempta uulneribus. tum rapto uellere fugit Iason. P a g a s a e a Argo a loco dicta, ubi facta est. Pagasus ciuitas Thessaliae. Lucanus ⟨II 715⟩: 'ut Pagasaea ratis'.

78 CAERVLEIS marinis. RECTOR Neptunus.

79 MVLCET consolatur.

84 SIGEO Troiano.

88 HECTOREO TARDAVIT PONDERE CVRRVS quia exstincto Hectore religauit ad currum suum Achilles corpus eius et traxit circa muros Troiae.

89 OPERA IRRITA MVROS hoc quidem habet fabula: Neptunus cum Apolline Troiae fabricauerunt muros a Laomedonte rogati. sed constat Laomedontem supra dictis diis certam uouisse pecuniam ad sacra facienda. quam post conditam Troiam dare noluit. ergo damnatum ostendit, cum dicit muros Troianos o p e r a i r r i t a esse. et Virgilius in euersione Troiae ⟨Aen. II 610 sq.⟩: 'Neptunus muros magnoque emota tridenti fundamenta quatit'.

91 CREDIDERIS PEPERISSE IOVI cum Iuppiter uellet Thetidem ducere, fata prohibuerunt eo, quod proles, quae

---

1 at **M** ‖ 2 Aeëtam **L** &em **M** ‖ 6 iason inmisit **M** ‖ 8 atque **M** aliisque **L** ‖ 12 Pegasea **LM** | ergo **L** g̊ (= ergo) argo (*om.* a) **M** ‖ 13 Pegasus **L** pegaseus **M** | thessalicȩ **M** ‖ 14 pegasea **LM** ‖ 18 TARDANT **L** | quando **L** ‖ 21 hoc quidem … 'Neptunus muros *om.* **L** ‖ 25 dm̃ natū **M** ‖ 26 esse et] e&̃ **M** | 28 s̄lam̃ta **M** ‖ 30 Thetiden **LM**

nasceretur, Iouem pelleret regno. Thetis nupsit Peleo, mortali homini. ergo dum quereretur apud Neptunum et timeret de morte Achillis, eo quod a patre esset mortalis, dicit Neptunus non timeri de eo, quia talis futurus esset, ut credatur deo genitus. ergo sic illam consolatur dicens: noli queri, quod de Peleo mortali sit genitus, quia crederis eum de Ioue peperisse.

93 CVM REDVCES DANAI NOCTVRNAQVE SIGNA CAPHEREVS hic historiam tangit. Palamedes septimo gradu a Belo originem trahens, ut Apollonius dicit, cum dilectum per Graeciam ageret, simulantem insaniam Vlixem duxit inuitum. cum ille iunctis dissimilis naturae animalibus salem sereret, filium ei Palamedes opposuit. quo uiso Vlixes aratra suspendit et ad bellum ductus habuit iustam causam doloris. postea cum Vlixes frumentatum missus ad Thraciam nihil aduexisset, a Palamede uehementer est increpitus. et cum diceret adeo non esse neglegentiam suam, ut ne ipse quidem, si pergeret, quicquam posset aduehere, profectus Palamedes infinita frumenta deuexit. qua inuidia Vlixes auctis inimicitiis fictam epistulam ad Palamedem Priami nomine, per quam agebat gratias proditionis et commemorabat certum auri pondus esse transmissum, dedit captiuo et eum in iti|nere iussit occidi. Lind. p. 43
haec inuenta more militiae regi allata est et lecta principibus conuocatis. tunc Vlixes, cum se Palamedi adesse simularet, ait: si uerum est, in eius tentoriis aurum quaeratur. quo facto et inuento auro, quod ipse per noctem corruptis seruis absconderat, Palamedes lapidibus interemptus est. hunc autem constat fuisse prudentem. nam et tabulam ipse inuenit ad comprimendas otiosi seditiones exer-

---

2 quer&⁄ **M** ‖ 5 ergo si **M** | dicens *om.* **L** ‖ 6 querere (!) **LM** | mortale **M** ‖ 8 SIGNA CAPHEREVS *om.* **L** ‖ 9 Palamedis **L** ‖ 10 apolliniꝯ **M** ‖ 11 (duxit *om.*) inuitus **L** ‖ 13 Vlisses **L** (*semper fere*) ‖ 14 aratra . . . Vlixes *om.* **M** ‖ 16 est uehementer **L** ‖ 17 negligentiam **L** ‖ 18 ipsi **M** | si] sibi **L** | quidquam **L** ‖ 20 quia **L** | factam **M** | epistolam **L** eptam **M** ‖ 24 morte **M** | (et *om.*) electa **M** ‖ 28 ferris **L** ‖ 29 tabulas **L**

citus. huius pater mortem dolens Nauplius nomine reuertentibus Graecis post deletam Troiam tempestate laborantibus montem Caphereum ascendit et elata facula signum dedit uicini portus. qua re decepti sunt Graeci et per rimosos scopulos pertulere naufragia.

94 QVAEREMVS persequemur.

id. p. 436 96 PARABAT quae se parabat naues euertere Troianas.

98 HAEMONIAS Thessalicas.

101 CONVBIALIA quia ibi nupsit Peleo.

102 SPERCHIOS fluuius.

103 CIRCVIT VNDA quia illa amara erat rore maris.

104 ILLA NIHIL quia sollicita erat de filio sciens fata eius.

105 SOLLERS inquisitrix. MAGISTRA quia nouit indulgere clementer.

107 ARCV fornicem describit.

111 STABVLA propter equum. NEFANDIS FRATRIBVS illis, qui cum Lapithis in conuiuio pugnauerunt. unde Virgilius ⟨georg. II 455 sqq.⟩: 'ille furentis Centauros leto domuit, Rhoetumque Pholumque et magno Hylaeum Lapithis cratere minantem'.

112 HOMINVM sed ferarum.

115 TERGA pelles.

118 ALVMNO Achilli.

119 REDITVRVM Achillem.

120 OPPERIENS Chiron. SERENAT illuminat.

122 NEREIS Thetis.

nd. p. 437 126 OMNIA VISV quod ibi Achillem non uidebat.

134 TARTARA dicta uel, quod omnia illic turbata

1 napuli' **M** | reuert. Graecis *om.* **L** ‖ 2 delatam **L** delictam *corr. in* delutam **M** | Troiani **L** ‖ 3 Capareum **L** ‖ 7 euertere naues **L** | troianos **M** ‖ 9 CONNVBIALIA **L** Conubia **M** | ibi] tibi **M** ‖ 11 *post* maris **L** *praebet*: de . . . . , **M**: clemt *irrepsisse uidetur ex uersu 105* ‖ 12 sollicitata **L** ‖ 14 nouum **L** ‖ 16 descripsit **L** ‖ 18 illis *om.* **M** | pugnarunt **L** ‖ 19 furentis *om.* **LM** ‖ 21 Lapithis *om.* **L** ‖ 22 hominem **L** | ferarum *spectat ad u. 115* ‖ 29 illic *om.* **M**

sunt, *ἀπὸ τῆς ταραχῆς* aut, quod est melius, *ἀπὸ τοῦ ταρταρίζειν* id est a tremore frigoris. sole enim caret. ET AD STYGIOS ITERVM FERO MERGERE FONTES Thetis cum cognouisset fata Achillis, timens de morte eius in Stygem paludem intinxit, et toto corpore inuulnerabilis fuit excepta parte, qua tentus est. qui cum amatam Polyxenam, ut in templo acciperet, statuisset, insidiis Paridis post simulacrum latentis occisus est. ipsam enim fabulam tangit.

136 CARPATHIVS VATES Proteus. Carpathus insula est iuxta Aegyptum, a qua uicinum pelagus Carpathium nominatum est. hic aliquando regnauit Proteus relicta Pallene, ciuitate Thessaliae, ad quam tamen reuersus est postea. unde Virgilius <georg. IV 390 sq.>: 'patriamque reuisit Pallenen'. sacerdos enim fuit.

143 SENI Chironi.

156 PINVS CVM THESSALA quia Argo apud Thessaliae oppidum Pagasum facta est.

165 MATER INEST redditur similitudine.

167 GAVDIA FORMAE constat ex qualitate animi homines sumere uultum aut tristem aut hilarem. ut Iuuenalis <IX 18 sqq.>: 'deprendas animi tormenta latentis in aegro corpore, deprendas et gaudia: sumit utrumque inde habitum facies'.

168 FETAM enixam.

172 VLNIS amplexibus.

175 PATROCLVS cum Achilles fureret aduersus Agamemnonem propter Briseida, noluit ad pugnam egredi aduersum Troianos. tunc rogatus, ut uel arma sua Patroclo daret, quae manu erant fabricata Vulcani, persuadente Vlixe concessit. egressusque Patroclus cum armis eius | suceptus ab Hectore occisus est, illaque arma abstulit Lind. p.

---

1 sint L s̄ M | apote taraches M | apotu tartazin M ‖ 2 id est *om.* M | timore M ‖ 3 FERRO L ‖ 4 agnouisset fatum L | Stygon L ‖ 12 thessalice M | tā M ‖ 14 Pallenem L ‖ 16 THESSALI L thessalia M | Thessalis L thessalicę M ‖ 21 dep̄ndis M | aequo LM ‖ 25 VENIS L ‖ 27 Briseidam LM | egredi ad pugnam L ‖ 28 aduersus L

Hector. unde Virgilius ⟨Aen. II 275⟩: 'qui redit exuuias indutus Achillis'. ideo ⟨u. 177⟩: 'aequali uisurus Pergama fato'.

180 EVROTAE Eurotas fluuius est Laconicae, qui ab Apolline suas educit laurus, quibus eius plenae sunt ripae.

CASTOR ANHELO errant, qui credunt Castorem Iouis filium. nam de Ioue et Leda Helena et Pollux nati sunt, qui immortales fuerunt. Castor autem Tyndarei filius fuit mortalis. cuius mortem Pollux suo interitu fraterna pietate redimebat. quod ideo fingitur, quia horum stellae ita se habent, ut occidente una oriatur altera.

185 OBLECTAMINE ad laborum dulce lenimen.

187 POLLICE CHORDAS . . . uel temperauit.

188 LIBENS securus.

189 SVPERARIT IVSSA NOVERCAE Eurystheus rex fuit Graeciae, Persei genus. qui Iunonis instinctu imperabat Herculi, ut uaria monstra superaret, quibus posset perire. unde Virgilius ⟨georg. III 4⟩: 'quis aut Eurysthea durum'.

190 CRVDVM superbum.

191 POLLVX Iouis filius.

192 AEGIDES Theseus. MINOIA BRACCHIA TAVRI indicato a Sole adulterio Martis et Veneris Vulcanus minutissimis catenis lectulum cinxit. quibus Mars et Venus ignorantes impliciti sunt et cum ingenti turpitudine resoluti sub testimonio cunctorum deorum. quod factum Venus uehementer dolens stirpem omnem Solis persequi infandis amoribus coepit. igitur Pasiphae, Solis filia, Minois regis Cretae uxor, tauri amore flagrauit et arte Daedali inclusa intra uaccam ligneam saeptam corio iuuencae

---

1 caedit **L** ‖ 2 Idem **L** ‖ 4 Eurota **L** | est *om.* **L** ‖ 5 edocet **L** educet **M** ‖ 7 et[2] *om.* **L** ‖ 8 inmortales **M** ‖ 12 ab **L** | leuamen **L** | *Horat. carm. I 32, 14 sq.*: o laborum dulce lenimen ‖ 13 *ante* uel *praeb.* ormizaum **L** ormizauit **M** harmonizauit*?* organizauit *Vollm.* | temperatum **L** temporauit **M** ‖ 15 SVPERAVIT **L** ‖ 16 per se igneus **LM** *cf. schol. Theb. VI 289* ‖ 18 qui **L** ‖ 21 Mineia **M** | BRACHIA **LM** ‖ 23 tectum **L** ‖ 24 soluti **M** ‖ 25 testimoniū conetorī **M** ‖ 26 stirpum **L** stipem **M** ‖ 27 pasiphe **M**

pulcherrimae cum tauro concubuit. unde natus est Minotaurus, qui intra Labyrinthum inclusus humanis carnibus uescebatur. sed Minos de Pasiphae habuit plures liberos Androgeum, Ariadnen, Phaedram. sed Androgeus cum esset athleta fortissimus et superaret in agonibus cunctos, apud Athenas ab Atheniensibus et uicinis Megarensibus coniuratis occisus est. quod Minos dolens collectis nauibus bella commouit et uictis Atheniensibus poenam hanc statuit, ut singulis quibusque an|nis septem de filiis et Lind. p. 43 septem de filiabus suis edendos Minotauro mitterent. sed tertio anno Aegei filius Theseus missus est, potens tam uirtute quam forma. qui cum ab Ariadne, regis filia, amatus fuisset, Daedali consilio filo iter rexit et necato Minotauro cum rapta Ariadne uictor aufugit. de Minotauro enim fabula est, quod taliter fuisset genitus. nam Taurus notarius Minois fuit, quem Pasiphae amauit. cum quo in domo Daedali concubuit. et quia geminos peperit, unum de Minoe, alterum de Tauro, enixa esse dicitur Minotaurum. quod Virgilius ipse dicit ⟨Aen. VI 25⟩: 'mixtumque genus prolesque biformis'.

193 TOROS conubium.

197 ASSVETAQVE PECTORA Chironis.

200 VOLVTAT cogitat. Lind. p. 44

203 CECROPIDAE Athenienses a rege Cecrope.

206 ATQVE HOSPITA DELOS GENTIBVS de hac insula talis est fabula: post uitiatam Latonam Iuppiter etiam eius sororem Asterien cum uitiare uellet, illa optauit a diis, ut in auem conuerteretur, uersaque in coturnicem est. et cum uellet maria transfretare, quod est coturnicum, afflata a Ioue et in lapidem conuersa diu sub fluctibus latuit, postea supplicante Ioui Latona leuata aquis

---

3 liberos plures **L** ‖ 4 Andrageum, Ariadnem **L** ‖ 7 coniuratis *om.* **M** ‖ 8 statuit hanc **L** ‖ 11 p&ens **M** ‖ 12 filio **M** *om.* **L** ‖ 16 quā **M** ‖ 18 euixa **L** ‖ 19 minotaur&῀ **M** ‖ 20 p. b. f. **L** p. b. l. f. **M** ‖ 21 connubium **L** ‖ 22 -QVE *om.* **M** ‖ 25 INHOSPITA **LM** ‖ 26 latonem **M** ‖ 28 uerteretur **L**

superferri coepit. haec primo Neptuno et Doridi fuit consecrata. postea, cum Iuno grauidam Pythone immisso Latonam persequeretur, terris omnibus expulsa tandem aliquando applicante se litoribus sorore suscepta est et illic Dianam primo, post Apollinem peperit, qui statim occiso Pythone ultus est matris iniuriam. sane nata Diana parturienti Apollinem matri dicitur praebuisse obstetricis officium. unde Diana, quamuis uirgo sit, tamen a parturientibus inuocatur. haec namque est Diana, Luna, Proserpina. nata igitur duo numina terram sibi natalem errare non passa sunt, sed eam duabus insulis religauerunt. ueritas uero longe alia est. nam haec insula cum terrae motu laboraret — qui fit sub terris latentibus uentis — oraculo Apollinis terrae motu caruit. nam praecepit, ne illic mortuus sepeliretur, et iussit quaedam sacrificia fieri. postea a Mycono Gyaroque, uicinis insulis, populi uenerunt, qui eam tenerent. unde dicit poeta: 'atque hospita Delos gentibus'. quod autem diximus Dianam primo natam, rationis est. nam constat primam noctem fuisse, cuius instrumentum est luna id est Diana, post diem, quem sol efficit, qui est Apollo. ut autem Delos primo Ortygia diceretur, factum est a coturnice, quae Graece ὄρτυξ uocatur. Delos autem, quia diu latuit et post apparuit. nam δῆλον Graeci manifestum dicunt.

id. p. 441 220 THAVMANTIDA Iris Thaumantia dicta secundum poetas, Thaumantis filia. ceterum ex admiratione hoc nomen accepit. quae admiratio de eius coloribus nascitur. Iris dicta, quod nunquam ad conciliationem mittitur sicut Mercurius, sed ad disturbationem, et est ministra non tantum dearum, sed et deorum.

222 TETHYS uxor Oceani, Nympharum mater.

238 PHOLOE silua est Thessaliae dicta a Pholo Centauro, qui eam incolebat. qui Pholus tempore, quo ab

---

2 inmissu *corr. ex* inmissit **M** ‖ 4 littoribus **L** ‖ 7 obstetrices **M** ‖ 9 Luna] Iuno **LM** ‖ 11 passae **L** ‖ 16 (a *om.*) Miconoo **L** ‖ 20 id est] ut **L** ‖ 26 thamantis **M** ‖ 31 THETIS **LM**

Eurystheo rege Hercules missus est in Thraciam, ut Diomedis equos adduceret, qui humanis carnibus uescebantur, eum hospitio recepit. aliqui dicunt, quod eum Hercules occidit susceptus ab eo hospitio. Velius [Asper] Longus Pholum tradit aduersum Centauros ab Hercule adiutum, cum Herculem recepisset hospitio. Asper tradit Pholo, dum sagittas Herculis stupet, qui tot Centauros occiderat, unam ex illis in pedem cecidisse, cuius uulnere sanari non potuit. ideo credunt nonnulli ab Hercule occisum.

239 SPERCHIVS fluuius, cui suas comas Achilles deuouerat, si redisset. pater autem Narcissi fuit Sperchius.

245 SCYRIA Scyros insula est.

263 SI IVPPITER INDVIT ARTVS Iuppiter adamauit An- Lind.
tiopen, filiam Nyctei, speciosissimam puellam. cuius dum pater suspectum haberet stuprum, eam custodiis mancipauit. puella ipsa cum adoleuisset, Dianae se consecrauit. Iuppiter in habitum se uertit Dianae et puellam corrupit ita, ut arcum et pharetram mentiretur.

264 CAENEA Caenis uirgo fuit, quae a Neptuno pro stupri praemio meruit sexus mutationem. fuit etiam inuulnerabilis. qui pugnando pro Lapithis contra Centauros crebris ictibus fustium paulatim fixus in terra post mortem tamen in sexum rediit. unde Virgilius ⟨Aen. VI 449⟩: 'rursus et in ueterem fato reuoluta figuram'. hoc autem dicto Virgilius ostendit Platonicum illud uel Aristotelicum animas per μετεμψύχωσιν sexum plerumque mutare.

269 STYGOS AMNE SEVERO ARMAVI TOTVMQVE VTINAM Thetis cum sciret eo, quod a Peleo Achilles mortalis esset, in Stygem paludem eum intinxit et toto corpore impenetrabilem fecit excepta corporis parte, qua eum

---

4 verius Asper et Longus *myth. I 61* ‖ 6 pholum **M** *om.* **L** ‖ 8 pede occidisse **M** | cuius *om.* **L** ‖ 10 comae **L** ‖ 13 SIC **LM** | anthiopē **M** ‖ 14 nicti **M** ‖ 15 custos **L** ‖ 23 unde . . . animas per μετεμ- *om.* **L** ‖ 26 m&emsichosin **M** Sichosin **L** ‖ 27 STYGIS **L** | TOTVMQVE VTINAM *om.* **L** ‖ 28 eo *delendum puto* ‖ 29 eum *om.* **L** ‖ 30 inpen&rabilē **M**

tenuerat. pro nefas! nouum genus calamitatis! ibi mortis locum reliquit, ubi eum est mater amplexa.

273 COGNATA quasi Nerei.

274 CHIRON Saturni et Pelopae filius.

275 GENITOR Peleus.

276 NVTRITOR Chiron.

l. p. 443 304 SED FAX VIBRATA MEDVLLIS Virgilius ⟨Aen. VIII 389 sq.⟩: 'accepit solitam flammam, notusque medullas intrauit calor et labefacta per ossa cucurrit'.

308 EBVR CORRVMPITVR OSTRO Virgilius ⟨Aen. XII 67 sq.⟩: 'Indum sanguineo ueluti uiolauerit ostro si quis ebur'.

l. p. 444 323 PROTERVOS superbos.

328 DOMAT componit.

329 DILECTA tractata.

330 LIMBO limbus dicitur fascia, quae ambit in extremitate uestium secundum antiquum ritum. Virgilius ⟨Aen. V 250 sq.⟩: 'uictori chlamydem auratam, quam plurima circum purpura'.

l. p. 445 353 AMAZONIO Amazones dictae sunt, uel quod simul uiuant sine uiris quasi *ἅμα ζῶσαι*, uel quod unam mammam exustam habent quasi *ἄνευ μαζοῦ*.

l. p. 446 372 IDALIAE VOLVCRES columbae, quae sunt Veneri consecratae.

387 CRETA RHEAE haec fabula est: Saturnus postquam a Themide oraculo comperit a filio regno se posse depelli, natos ex Rhea uxore deuorabat. quae natum Iouem pulchritudine delectata Nymphis commendauit in monte Cretae Dictaeo, ubi eum aluerunt apes. et adhibiti sunt Curetes et Corybantes, qui tinnitu aeris prohiberent

---

2 mater est **L** ‖ 3 nereis **M** ‖ 4 Pelopes **L** *legendum est* Philyrae (*cf. myth. I 103 et II 62*) ‖ 8 notasque **L** ‖ 11 Ludum **L** ‖ 13 SVPERBOS proteruos **L** ‖ 14 componit∿ **M** ‖ 15 TRACTATA dilecta **LM** ‖ 16 *cf. schol. Theb. VI 345 (367)* | quae ad extremitatem uestram **L** ‖ 18 Victor **L** ‖ 20 AMAZOUCAI **M** ‖ 21 quod simul unam **L** ‖ 22 ΛNET MΛZICI **M** ‖ 25 CRETA RHEAE] Nationis (= nati Iouis) **M** ‖ 27 ex crea **M** ‖ 30 qd hinnitu **M**

audiri pueri uagitum. unde ipsi sunt Matris deum ministri. ut autem fingatur Saturnus filios suos comesse, haec ratio est, quia dicitur deus esse aeternitatis et saeculorum. saecula autem annos ex se natos in se reuoluunt. unde Graece *Κρόνιος* quasi *χρόνος* id est tempus dicitur. ergo q u o m o r e t a c e b a t C r e t a R h e a e, id est: quia illis Creta Iouis nutritus est, ne a Saturno patre occideretur, sic tu, o Scyros, commendatum tibi Achillem absconde.

388 DELO Delos et ciuitas dicitur et insula. unde interdum recipit praepositionem. Delos autem dicta est, quia, cum ubique Apollinis responsa obscura sint, manifesta illic dantur oracula. nam *δῆλον* Graeci manifestum dicunt.

390 CYCLADAS Cyclades non ideo dictae sunt, quia in rotunditate sunt, eo quod Graeci *κύκλον* rotundum uocant, sed quod longo ordine eas circumire necesse est propter promunturia periculosa.

393 THIASI thiasos saltationes, choreas Liberi id est Liberalia.

397 INTEREA MERITOS VLTRIX originem belli Troiani taliter historia refert: Herculem, cum Colchos iret perdito Hyla, post peragratam Mysiam nauibus Troiam uenisse. a cuius portu cum eum Laomedon arceret, occisus est, et eius filia Hesiona belli iure sublata comiti Telamoni tradita est, qui primus ascenderat murum. unde natus est Teucer. nam Aiacem ex alia constat esse natum. tunc Hercules Priamum quoque redemptum a uicinis hostibus in paterno regno locauit. unde et Priamus dictus est *ἀπὸ*

---

4 inde **L** || 5 ΚΡΟΝΟϹ q̄ ΚΡΟΝΟϹ **M** || 6 illic? || 7 Cretae? certa **L** cerua *anonym. Heidelb.* || 8 si tuos cyros **M** || 10 nitidum **L** interduro **M** || 11 utique **L** | responsa *om.* **M** | sit **L** || 12 illis dentur **L** || 15 in rotunditatem **L** | cyclon **M** || 17 propter *om.* **M** | promontoria **L** promunctoria **M** || 18 THIASOS (*om.* THIASI) **L** || 20 INTEREA MERITOS VLTRIX *inserui, ne lemma deesset* | Thebani **LM** Troiani **Lc** || 24 filiam **M** | comite lamotii **L** || 25 unde] unus **M** || 27 redemptus **L** || 28 patrio **L** | (*om.* et) est Priamus dictus **L** | Ariotoyπιace aud emi **M**

τοῦ πρίασθαι id est emere. ceterum quae de liberata dicuntur Hesiona, constat esse fabulosa. postea cum creuisset, Priamus uolens repetere sororem profectus est cum legatis Salamina, ubi constabat eam regnare. et minime eam repetere ualuerunt Graecis dicentibus eam habere iure bellorum. unde commotus Priamus misit Paridem cum exercitu, ut aliquid tale abduceret aut uxorem regis aut filiam. qui cum ambulasset, sollicitauit Helenam, Menelai uxorem. quae cum ei consentire noluisset, egressus est ille et ciuitatem obsedit. qua euersa Helenam rapuit. unde et postea a marito recipi meruit.

d. p. 448 404 FOEDVS quod dicit foedus, historiam tangit, quae refert, quod Troiani cum Graecis foedus habuerint, unde etiam Paris amicabiliter est susceptus hospitio et sic commisit adulterium.

d. p. 451 444 CLASSIS c l a s s i s dicitur uel quod fiat de fustibus. 'calas' enim dicebant maiores nostri fustes, quos portabant serui sequentes dominos ad proelium. unde etiam 'calones' dicebantur. nam consuetudo erat militis Romani, ut ipse sibi arma portaret, ipse uallum. uallum autem dicebant calam sicut Lucilius: 'scinde calam, ut caleas', id est: o puer, frange fustes et fac focum. inde ergo classem dictam dicunt. alii magis hinc classem dictam uolunt: apud maiores nostros stipendium proelio terrestri miles pedester dabat. equites uero dabant in nauali certamine: nam adhuc populus pauper fuerat. exinde etiam, quod ab equitibus dabatur stipendium, tractum est, ut diceretur classis. proprie enim classes equitum dicimus.

447 AVLIS insula est, in qua coniurarunt Graeci se non ante reuersuros, quam Troia caperetur.

---

1 emeie **L** ‖ 2 excreuisset **L** ‖ 5 se *addere nolui* | 6 unus **M** ‖ 8 dum **LM** ‖ 9 qui **M** ‖ 11 *recipit **L** ‖ 17 calos **L** cales **M** ‖ 20 ipse^2] et calo *coni. L. Mueller.* ‖ 21 *Lachmann p. 91* ‖ 22 o *om.* **L** | strange **M** ‖ 23 ductam **M** ‖ 27 iam **L** | quo **M** | ab *om.* **L** ‖ 28 classes *om. superscr.* **M** | classes **M** classis **L**

469 TYDIDES Diomedes, Tydei et Deipyles filius. STHENELVS Capanei et Euadnes.

472 VLIXES Laertae et Anticliae filius. alii dicunt Sisyphi et Anticliae filium, quae ante nuptias cum Sisypho, Aeoli filio, concubuit, unde Vlixes natus est. hoc et in Ouidio Aiax obiecit.

480 STYGIOS AMNES Styx palus est quaedam apud inferos, de qua legimus <Aen. VI 324>: 'di cuius iurare timent et fallere numen'. quod secundum fabulas ideo est, quia dicitur Victoria, Stygis filia, bello Gigantum Ioui fauisse. pro cuius rei remuneratione Iuppiter tribuit, ut dii iurantes per eius matrem non audeant fallere. ratio autem haec est: Styx maerorem significat. *ἀπὸ τοῦ στυγεροῦ* id est a tristitia Styx dicta. dii autem laeti sunt semper. inde etiam immortales, quia *ἄφθαρτοι καὶ μακάριοι.* ergo quia maerorem non sentiunt, iurant per rem suae naturae contrariam id est tristitiam, quae aeternitati contraria. in qua Thetis Achillem mersit eius mortem timens eo, quod natus mortali patre esset, et totum impenetrabilem fecit excepta corporis parte, per quam eum tenuit. ubi postea a Paride percussus est.

543 FECVNDVM callidum. Virgilius <Aen. VII 338>: Lind. p.
'fecundum concute pectus'.

546 SIC DEVS optantis est. Virgilius <Aen. X 875>: 'sic pater ille deum faciat, sic altus Apollo!'

593 AGENOREI BACCHI Thebani, quod illic colitur eximie, quia ibi natus est. Agenor autem rex Phoenices fuit. de quo natus est Cadmus, qui Thebas condidit. nota fabula est. et imitatur hoc loco Virgilium, qui

1 TYDIDES *om.* **M** | Deiphiles **L** deiphilę **M** ‖ 2 Eractnes **L** ‖ 3 Lertae **L** lerte **M** | Antiochae **L** ‖ 5 Cocli **L** | et] ei*?* ‖ 6 (in *om.*) auidio **M** | *met. XIII 31 sqq.* ‖ 8 iuuare **L** ‖ 12 dii] olim **M** | auderent **L** ‖ 13 ē *om. ante* hęc *inser.* **M** | memorem **L** | ΛΝutoycịteΡoy **M** ‖ 14 di **L** ‖ 15 inmortales **M** | *αφ*/////ďptui ΚΛΙΜΛΚΛΡΙΟΙ **M** ‖ 17 id . . . contraria *om.* **L** ‖ 19 mortale **LM** ‖ 21 a *om.* **M** ‖ 23 concurra **L** ‖ 25 faueat **L** ‖ 26 bachi **M** ‖ 27 quia & ibi **M** | est *om.* **M** | autem *om.* **M** ‖ 29 est *om.* **M** | uirgilius **M**

ubicumque lucum ponit, sequitur eam consecratio. ut ⟨Aen. IX 3 sq.⟩: 'luco tum forte parentis Pilumni Turnus sacrata ualle sedebat'. lucus autem dicitur, quod non luceat, non quod sint ibi lumina causa religionis, ut quidam uolunt.

599 DVCTOR Lycomedes.

d. p. 455 628 SPERCHIE fluuius Thessaliae, ubi Achilles apud Chironem nutritus est.

629 PROMISSASQVE COMAS consuetudo enim erat apud antiquos, ut quis, prout libitum erat, diuersis deabus uel fluminibus crinem aut barbam suam uoueret.

634 THYRSIS hasta pampinea.

d. p. 459 718 ILLI SVBRIDENS ITHACVS pro Ithacesius. principale pro deriuatiuo ponitur.

d. p. 461 763 EXTEMPLO ilico, mox. et est augurum sermo. templum enim dicitur locus manu designatus in aere. post quem factum ilico captantur auguria.

d. p. 461 951 TROIA regio est Asiae, Ilium ciuitas Troiae. plerumque tamen confundunt poetae et pro ciuitate uel regione uel prouincia ponunt. ut Iuuenalis ⟨X 266⟩: 'et flammis Asiam ferroque cadentem'.

---

1 ubicumque cum lucum **L** | lucum *om.* **M** || 2 sacrabat **M** 3 lucanus **M** || 6 Auctor **LM** || 7 per sius **M** || 9 enim *om.* **M** || 11 uouere. ut **M** || 13 ILLI SVBRIDENS *om.* **M** | ithacensius **M** || 14 ponitur *om.* **L** || 15 illico **L** | et *om.* **L** || 16 designatur **M** || 20 prouinciam **M**

Tabula locorum,

quibus commentarii cum Mythographis Vaticanis aliquatenus consentiunt.

Theb.	I 5:	Myth.	II 77; I 149.
„	I 7:	„	II 77.
„	I 10:	„	II 74, 77.
„	I 11:	„	II 83, 78; III 12, 5.
„	I 12:	„	II 79; I 120.
„	I 33:	„	II 43.
„	I 66:	„	II 143; I 169.
„	I 98:	„	II 114.
„	I 106:	„	I 170.
„	I 168:	„	II 83.
„	I 173:	„	I 189.
„	I 179:	„	I 150, 151, 204; II 78.
„	I 214:	„	II 13; I 27.
„	I 221:	„	II 57; I 118; III 8, 14.
„	I 230:	„	I 12; II 102; III 6, 21.
„	I 252:	„	II 8.
„	I 254:	„	I 18; II 89; III 9, 3.
„	I 255:	„	II 110, 111; I 157; III 3,5.
„	I 258:	„	I 105; III 3, 1 *et* 2.
„	I 265:	„	II 90, 91; III 7, 4.
„	I 271:	„	II 173; I 166.
Theb.	I 274:	Myth.	II 146; I 21.
„	I 275:	„	II 151; I 61.
(„	I 278:	„	II 198; I 184; III 15, 11.)
„	I 282:	„	I 80, 198.
„	I 304 sq.	„	III 9, 5.
„	I 324:	„	II 103.
„	I 325:	„	II 147.
„	I 333:	„	II 127 (I 167); II 123.
„	I 355:	„	II 160.
„	I 384:	„	II 163; I 62; III 13, 4.
„	I 476:	„	II 133; I 48; II 205; I 209.
„	I 477:	„	III 6, 23; II 12; I 209.
„	I 485:	„	II 160.
„	I 509:	„	III 8, 5.
„	I 548 cf. Theb. I 278.		
„	I 554:	Myth.	II 23; I 116; III 8, 4.
„	I 570:	„	I 168.
„	I 704:	„	III 8, 4; II 19.
„	I 710:	„	II 104; I 13.
„	I 711:	„	I 156; II 71.
„	I 713:	„	II 128; I 205.
„	I 717:	„	II 19.
„	II 4:	„	I 183; II 51.

Theb. II 29: Myth. I 57; II 11, 149; III 6,22.
„ II 95: „ II 84.
„ II 165: „ II 165; I 58.
„ II 166: „ II 146; I 21, 234.
„ II 220 cf. Theb. I 255.
„ II 222: Myth. I 134; II 103.
„ II 272: „ I 151.
„ II 274: „ II 185.
„ II 280: „ II 161; I 38.
„ II 281: „ I 23; II 132, 136; III 15,1.
„ II 286: „ I 132; II 36; III 11, 2.
„ II 380: „ II 105.
„ II 382: „ II 123; I 3; II 96; I 8.
„ II 433: „ I 45; II 200.
„ II 481: „ I 146; II 144.
„ II 563: „ I 162; II 108.
„ II 617: „ I 164.
„ III 27: „ I 32; II 129; III 15, 8.
„ III 98: „ III 9, 12.
„ III 191: „ I 156.
„ III 274: „ II 78; I 151.
„ III 283: „ II 219; I 75; III 11, 3.
„ III 290: „ II 78.
„ III 353: „ II 140; I 93.
„ III 453: „ II 68; I 85.
„ III 476: „ II 80; I 121.
„ III 506: „ II 22; I 115.
„ III 507: „ II 39.
„ III 511: „ II 100; I 7.
„ III 516: „ II 135; I 24.
„ III 521: „ II 86; II 224; I 194.
„ III 560: „ II 73; I 189.
„ III 685: „ II 58, 59.
„ IV 43: „ II 119; III 5, 4.
„ IV 59: „ II 79.
„ IV 61: „ II 112; I 130; III 14, 3.
Theb. IV 103: Myth. II 144; I 198.
„ IV 106: „ II 165.
„ IV 160: „ II 160; I 52.
„ IV 223: „ II 181; I 117.
„ IV 224: „ II 188.
„ IV 225: „ II 27.
„ IV 226: „ II 33; I 175.
„ IV 254: „ II 50.
„ IV 275: „ III 1,11(10).
„ IV 276: „ III 1, 10.
„ IV 306: „ I 22; II 147.
„ IV 309: „ I 174.
„ IV 460: „ II 177, 178; I 6; III 6,28.
„ IV 463: „ III 6, 32.
„ IV 482: „ II 41.
„ IV 530: „ I 172.
„ IV 539: „ II 106.
„ IV 550: „ I 15; II 211.
„ IV 570: „ I 97; II 74.
„ IV 589: „ I 71; II 131.
„ IV 655: „ I 19; II 61; III 15, 6.
„ IV 658: „ II 98; I 31.
„ IV 721: „ II 141; I 133.
„ IV 737: „ II 75.
„ IV 784: „ II 16.
„ IV 795: „ II 17; I 37.
„ V 29: „ I 133; II 141.
„ V 59: „ II 121; III 11, 6.
„ V 261: „ II 108.
„ V 263: „ II 162.
„ V 335 cf. Theb. III 516.
„ V 347: Myth. II 93.
„ V 431: „ I 47; II 120.
„ V 434: „ II 128. (Theb. VI 353)
„ V 443: „ I 49; II 199.
„ V 475: „ II 134.
„ V 533: „ I 37; II 17; III 8, 3.

Theb. VI 289: Myth. I 64; III 13, 5.
„ VI 353: „ I 46; II 128. (Theb. V 434)
„ VI 359: „ II 154.
„ VI 382: „ II 188. (Theb. IV 224)
„ VII 256: „ II 129.
„ VII 310: „ I 67; II 204.
„ VII 315: „ II 203.
„ VII 335: „ II 168; I 99.
„ VII 341: „ I 185; II 180.
„ VII 411: „ I 8; II 96.
„ VIII 59: „ I 76; II 44; III 8, 20.
„ VIII 198: „ I 81; II 85.
„ VIII 255: „ I 27; II 142.
„ VIII 437: „ I 173; II 202.
„ IX 361: „ II 175; I 9.
„ IX 632: „ II 26.
„ X 850: „ II 55; I 83.
Theb. XI 128: Myth. II 60.
„ XI 235: „ II 165; I 58.
„ XI 401: „ I 91; II 70.
„ XI 644: „ I 19; II 61.
„ XII 156: „ II 45; I 190.
„ XII 301: „ II 148.
„ XII 676: „ II 124.
Ach. 21: Myth. I 136; II 199.
„ 65: „ II 134, 136; I 23, 25.
„ 89: „ II 193; I 136.
„ 91: „ I 207; II 205.
„ 93: „ II 200; I 35.
„ 175: „ II 205.
„ 180: „ II 132.
„ 192: „ I 43; II 121.
„ 206: „ I 37; II 17.
„ 220: „ II 6.
„ 238: „ I 61.
„ 264: „ I 154; II 108.
„ 387: „ II 16.
„ 397: „ II 199.
„ 480: „ I 178; II 54; III 6, 3.

Index nominum et rerum memorabilium.

(Numeris indicantur paginae.)

Abas 95, 165, 236, 427.
ab inuicem 477.
Achaemene 392.
Achaemenes 73.
Achaemenia 393.
Achaemenius 392.
Achaia 91, 194, 206, 342.
Achelous 51, 89, 90, 135, 197, 366, 461.
Acheron 223.
Achilles 53, 98, 286, 359, 490, 493, 497, 501, 502.
Achiui 239.
Acrisius 30, 95, 236, 251, 312.
Acropolis 481.
Actaea regio 222.
Actaeon 151, 223, 235, 236.
Actaeus 222.
Acte 478.
Adelphi 280.
Admetus 285, 318.
adolere 57.
adulat 414.
Aeacus 282, 359, 462.
Aeetes 101, 174, 288, 490.
Aegaeon 127.
Aegaeum 165, 194, 260, 263, 299, 342.
Aegeus 82, 165, 260, 285, 495.
Aegina 360, 367.
Aegisthus 37, 70, 157, 215.
Aegle 100.
Aegyptii 168, 226.
Aegyptus 37, 96, 250, 265, 311, 312, 313, 351, 370, 396, 473, 493.
Aeneas 156, 186, 276, 304.
Aeolus 101, 235, 288, 501.
Aesculapius 163, 172, 199, 318.
Aeson 101, 174, 279.
Aethiopes 168, 172, 284, 396.
Aethiopia 168, 250.
Aethiops 169.
Aethon 163.
Aethra 195.
Aetna 127, 280, 361, 473.
Aetoli 89.
Aetolia 47, 48, 51, 90, 118, 123, 126, 135, 196, 197, 400.
Africa 145, 250, 323, 338, 386, 398.
Africus 77.
Agalia 136.
Agamedes 363.
Agamemnon 215, 489, 493.
Agaue 2, 21, 28, 84, 99, 102, 131, 155, 234.
Agenor 1, 23, 96, 102, 111, 119, 157, 196, 352, 501.
Aglaie 102.
agnitio 296.
agones 224.
Aiax 499, 501.
Alceste 318.
Alcides 275.

Alcimene 237.
Alcmaeon 103, 204.
Alcmena 200, 299, 352, 361, 418, 475.
Alcyone 415, 416.
alcyones 416.
Alecto 54, 369.
Alexander 219, 239.
Alexandria 169.
Aloeus 454.
Alpheus 33, 328.
Althaea 48, 68, 90, 119, 196.
Amalthea 139, 196, 253.
Amazona 487.
Amazonae 269.
Amazones 160, 219, 269, 350, 498.
Ammon 145, 168, 389.
Amores 391.
Amphiaraus 103, 390.
Amphiareon 390.
Amphiarma 390.
ἀμφίβολον 28.
Amphion 2, 72, 117, 151, 217, 235, 352, 363, 368, 373, 391, 395, 417, 454, 487, 488.
Amphitryon 200, 400, 455, 475.
Amphrysus 285, 318.
Amyclae 205.
Amyclaeus 366.
Amycus 161.
Amymone 115, 116, 250, 312.
anacoluthon 138, 277.
ἀναδίπλωσις 369, 467.
Anapus 280.
anastrophe 124, 432.
Anaurus 279.
Androgeus 495.
Andromeda 73.
animae 337.
Antaeus 338.
Antegorus 150.
Anthedon 362, 413, 414.
Antia 237.
Anticlia 501.
ἀντιδιαστολή 292.
Antigone 157, 463.
Antiopa 117, 151, 235, 352, 417, 487, 488, 497.
antiphora 267.
antipodae 394.
antiptosis 320, 439.
Aon 5, 487.
aphaeresis 125.
Aphareus 48.
Aphesas 167, 181.
ἄφθαρτοι καὶ μακάριοι 501.
Apis 168.
apium 298.
Apollo 60, 61, 70, 71, 72, 73, 131, 145, 164, 167, 168, 171, 172, 174, 201, 204, 205, 213, 223, 235, 236, 247, 254, 285, 290, 302, 306, 315, 318, 346, 351, 362, 363, 364, 373, 388, 389, 390, 391, 398, 415, 455, 457, 489, 490, 494, 496, 499.
Apollonius 219, 491.
aposiopesis 156, 189, 400.
apostropha 29, 50, 65, 322, 370, 462.
Aquarius 320.
aquila 356, 404.
Aquilo 77, 285.
Arabia 401.
Arachne 463.
Aracynthus 97, 222, 223.
Aratus 290.
Arcades 211, 212, 213.
Arcadia 33, 42, 44, 94, 185, 191, 192, 195, 196, 197, 212, 213, 214, 242, 294, 320, 346, 352, 392, 459.
Arcas 185, 341, 357, 397.
Archemoria 169.
Archemorus 150, 249, 297.
Arctophylax 185, 341.
Arctos 184.
Arcturus 185.
Ardea 95.
Arethusa 33, 208, 280.

Argi 43, 91, 96, 98, 107, 159, 285, 306.
Argia 99, 155.
Argiua 455.
Argiui 98, 166, 192, 199, 455, 478.
Argo 96, 174, 278, 281, 283, 288, 490, 493.
Argolio 43.
Argonautae 101, 160, 161, 259, 278, 281, 283, 286, 288, 314, 489.
Argos 244.
Argus 30, 226.
Ariadne 374, 482, 495.
Arion 191, 315.
Aristaeus 235, 382.
Aristophanes 480.
Aristoteles 416.
Aristotelicum 497.
arithmetici 220.
Armenia 438.
Armenii 369, 393.
armorum iudicium 454.
Artemita 136.
Ascalaphus 173.
Asclepius 285.
Asia 239, 389, 502.
asilus 5.
Asinaria 334.
Asopos 159, 360, 361, 419.
Asper 497.
Asterie 253, 495.
Asterion 248.
astismos 465.
Astraeus 77.
Astycratia 150.
Astynomia 6.
Atalante 6, 90, 119, 209, 210, 211, 216, 325, 357, 366.
Athamas 3, 28, 101, 149, 155, 193, 234, 235, 288, 367, 489.
Athenae 156, 351, 358, 366, 472, 478, 479, 480, 495.
Atheniensis 156, 157, 284, 433, 479, 480, 481, 495.
Atlas 12, 77, 100, 154, 284.
Atrax 13.
Atreus 33, 38, 214, 215, 216, 460.
Attica 97, 366, 467.
Attis 435.
Auernus 233.
Auge 214, 363.
Aulis 361, 500.
Aurora 41, 77, 88, 140, 297.
Auster 42, 354.
Autonoe 2, 102.
auxesis 124.
Azan 213.
Azanius 213.

Bacchae 38, 39, 131, 218, 222, 244.
Bacchus 131, 359.
Bacchylides 134, 361.
barathrum 11.
barbari 471.
barritus 219, 296.
Bebrycia 161.
Bebrycius 161.
Bellerophontes 237.
Bellona 134, 270.
Bello nata 270.
Belus 38, 96, 157, 312, 491.
Bistones 126.
Bistonia 126.
Bistonius 126.
Bithynia 161.
Boeotia 60, 84, 135, 145, 159, 169, 194, 196, 358, 361, 373, 413, 487.
Boethius 197.
Bolbitinon 396.
βωμονῖκαι 399.
Bootes 243.
Boreas 42, 77, 304, 481.
Branchiadae 169.
Branchiades 168.
Branchiadon 389.
Branchus 168, 169, 388, 389.
Briareus 126, 127.

Briseis 54, 493.
Briton 423.
Busiris 473.

Cadmus 1, 23, 27, 34, 84, 99, 111, 125, 155, 157, 182, 218, 219, 221, 233, 234, 244, 352, 358, 363, 373, 374, 455, 501.
caduceus 78.
Caelius Firmianus Lactantius Placidus 317.
Caelum 112, 226.
Caenis 497.
cala 500.
Calais 285, 481.
Callimachus 98, 192.
Callirrhoa 60.
Callisto 185, 213, 341, 349.
Calydon 47, 48, 89, 118, 135, 137, 353.
Calydones 237.
Calydonius aper 51, 55, 119, 123, 126, 211, 336, 404.
Campania 401.
Cancer 245.
Canis 252.
Canopon 396.
Caphereus 414, 492.
Capitolium 3, Mineruae 199.
Captiui 202.
capulus 301.
carbasus 373.
caro terrena 414.
Carpathium mare 493.
Carpathus 23, 493.
Caryae 206.
Caryatium 206.
Carystia marmora 365.
Caspiae portae 393.
Caspium mare 438.
Cassandra 386.
Cassiopa 250.
Castalia uirgo 71.
Castalius fons 60.
Castor 205, 208, 286, 314, 366, 381, 494.
Castores 314, 377.
catachthonium 417.
cataclysmus 15, 178.
cataphracta 211.
Catilina 270.
Caucasus 219.
Celaenae 131, 204.
Celeus 366.
Cenchrei 16.
Cenchreus 193.
Centauri 125, 199, 232, 255, 275, 323, 359, 497.
Cepheus 110.
Cephisus 362.
Cerberus 79, 80, 197.
Ceres 110, 156, 173, 244, 313, 315, 359, 366, 472, 481.
ceroma 331, 332.
certaminum genera 299.
ceston 102, 261.
cestos 261.
Ceyx 415.
Chaldaea 393.
Chaldaeus 393.
Chaonia 145, 389.
Charadros 192.
Charon 380.
χέλυς 5.
Chimaera 237.
Chios 259.
Chiron 502.
Chloris 150.
Chromis 315, 320, 321.
Chthonius 157.
Cicero 24, 36, 44, 45, 92, 96, 104, 108, 120, 121, 129, 151, 211, 245, 278, 302, 478.
Cilicia 166, 374.
cinnamum 301, 302.
Circe 232, 233.
Cirrha 84, 167, 363, 366, 395.
Cirrhaea unda 166.
Cisseus 488.
Cithaeron 8, 39, 85, 218, 235, 264.
citharoedi 317.

Cius 388.
Claria 389.
Clarii 389.
classis 500.
Claudius 379.
Cleodoxe 150.
Cleona 42, 192.
Cleonae 336.
Cleonaeus leo 55.
Clymene 12, 27.
Clytaemestra 70, 215.
Cocytus 193.
Colchi 101, 174, 278, 279, 288, 488, 489, 490, 499.
Colopeus 176.
comoedia 296.
Copia 197.
Corinthus 40, 109, 193, 299, 324, 336, 347
Coronis 171, 172, 318.
Coruilius (Cornutus?) 226.
Corus 359.
Corybantes 253, 498.
coryton 426.
corytos 211.
cosmographia 80.
Cratinus 136.
Creon 455, 489, 490.
Creontiades 455.
Creta 196, 230, 423, 494, 498.
Cretensis 230, 285, 352, 423, 482.
Crotonius 208.
Crotopus 61, 302.
Cupido 207, 391.
cupressus 224.
Curetes 213, 253, 498.
curia 89.
Cyane 280.
Cyclades 499.
Cyclopea 64.
Cyclopes 99, 180, 200, 318.
Cyclops 331.
Cyllarus 314.
Cyllene 226.
Cyllenus 42.
cymbalum 84.
Cynosura 214, 396.
Cynthus 71, 97.
Cyparissus 223.
Cyrene 235, 382.
Cytherea 207.

Dactylus 180.
Daedalus 482, 494, 495.
Danae 30, 95, 115, 167, 251, 294, 312, 349, 455.
Danai 116.
Danaus 37, 96, 115, 157, 250, 265, 312, 313.
Daphne 60, 145, 213, 254.
Dardanus 238.
Dares 161.
decrepitus 41.
Deianira 90, 197, 275, 461, 479.
δεικτικῶς 289.
Deipyle 501.
de longe 124.
δῆλον 496, 499.
Delos 71, 97, 254, 290, 351, 496, 499.
Delphi 72, 145, 177.
Delphicus 145, 395.
δημιουργός 228.
Deucalion 22, 177.
Deus 228, 229.
deus (in extis) 272.
Dexamenus 275.
διαμαστίγωσις 398.
διὰ μέσον 108.
Diana 72, 97, 118, 137, 140, 151, 185, 206, 210, 216, 221, 227, 236, 254, 255, 285, 290, 306, 327, 353, 356, 358, 364, 389, 399, 410, 423, 424, 428, 429, 440, 496, 497.
διαπόρησις 5, 176.
διαστολή 217.
Dictaeus mons 498.
Dictynna 423, 424.
δίκτυα 423.
Dido 156, 186, 272.

Didymaea 389.
Dies 226.
dihaeresis 301.
diluuium 27, 177.
Dindymus 213, 474.
Diomedes 34, 132, 321, 473, 497, 501.
Dionysia 481.
Dionysus 84.
διπλογόνασις 49.
Dirae 26.
Dircaeae 395.
Dircaeum funus 194.
Dirce 89, 151, 235, 358, 487.
Dis 173, 229, 481.
Discordia 344.
dissicere 10.
dithyrambicus 350.
διθύραμβος 84.
Dodonaeus 145.
Dolon 132.
Domitianus 3.
Doris 496.
Drepanum 192.
Dryades 210.
Dryas 428, 429.
Dryope 128.
Dryops 198.
Dymas 488.
Dyrrhachium 193.

Echinades 135.
Echion 21, 85, 157, 235.
eclipsis 74, 143, 424.
ecphonesis 322.
εἰρεσιώνη 479.
εἰρωνικῶς 407, 446, 475.
Elea ciuitas 92.
Electrae 395.
Electryon 200, 455.
Ἐλέου βωμός 478.
Eleusin 110, 472.
Eleusina 156.
Eleusius 110, 481.
Elis 33, 49, 208.
Elissos 193, 481.
Elus 157.
Elysii campi 145.
Elysium 225, 380.
ἐμβρόντητοι 452.
emphasis 258, 323, 438.
ἐμφατικῶς 2.
Enceladus 179.
Endymion 329.
Ennius 170, 300, 458, 488.
Epaphus 27, 77, 235, 250, 351.
ἐπεξήγησις 338, 343.
Ephialtes 454.
Ephyre 193.
Epicureus 170.
Epicurus 144, 160, 183.
Epidaurus 199, 339.
ἐπὶ κολωνόν 480.
Epinicos 150.
Epiroticus 167, 254, 389.
Epirus 145, 254, 389, 445.
epizeuxis 242.
Erasinus 248.
Erechtheus 481.
Erethusa 100.
Ergasilus 202.
Erichthonius 134.
Erigone 243, 246, 247, 252, 467.
Eriphyla 99, 103, 155, 472.
Erymanthus 294.
ἐρυθρὰ θάλασσα 370.
Esaias 229.
Eteocles 157.
Etrusci 229.
euaginatio 123.
Euboea 356, 361, 365, 414.
Euboeum fretum 364.
Euenos 255.
Euhippus 98.
Eumenides 382.
Euneus 252, 259.
Euphorbus 170.
Euphrosyne 102.
Euriboea 6.
Euripides 271, 280, 488.
Euripus 367.

Europa 1, 23, 102, 214, 215, 216, 231, 284, 352, 358, 417.
Eurotas 207, 398, 444, 494.
eurus 77.
Euryalus 132.
Eurydice 382.
Eurylochus 233.
Eurynome 47, 258.
Eurystheus 101, 201, 214, 285, 313, 322, 479, 494, 497.
Eurytion 275.
Euthycrates 480.
ἐξήγησις 451.

Faba 240.
falces 375.
Fama 164, 190.
Fauni 247, 304, 416.
favonius 77, 184, 354.
fluuiorum simulacra 417.
Fortuna 197.
fossores 114.
freta 351.
fulmen 159.
Fundanius 211.
Furiae 54, 193, 226, 262, 368, 369, 380, 459, 480.
furuit 408.
futile 393.
futilis 394.

Galli 3, 362, 434, 474.
Gallicus mos 452.
Ganymedes 60.
Gargara 60.
Gaurus 401.
gemmae 302.
Getae 243.
Gigantes 126, 180, 284, 291, 316, 501.
Glauce 283, 287.
Glaucus 237, 362, 414.
Gorgo 12, 31, 59, 464.
Gorgona 12, 155, 167, 181, 194, 323.
Gorgophone 455.
Gradiuus 269.
Graeciae mos 212.
Granicus 239.
Gratiae 102.
grues 257.
Gyarus 496.

Haemus 34, 258, 273, 461.
Harmonia 23, 34, 69, 99, 155, 157, 234.
Harpalyce 266.
Harpyiae 9, 392.
Hebe 60.
Hecate 227, 229, 358, 426.
Hector 54, 305, 487, 490, 493, 494.
Hecuba 488.
Helena 53, 355, 377, 488, 494, 500.
Helenus 62.
Heliades 477.
Helice 350, 366, 396.
Helicon 8, 194.
Heliconius 358.
Hellas 91.
Helle 101, 288, 323, 488, 489.
Hellespontum 488.
Hellespontus 323, 489.
hemisphaeria duo 229.
heptapylae 150.
ἑπτάπυλος 141, 356.
ἑπτάστομος 396.
Hercules 43, 46, 83, 101, 109, 135, 196, 197, 198, 200, 201, 214, 235, 242, 254, 259, 275, 285, 286, 299, 312, 315, 318, 320, 322, 338, 361, 366, 400, 417, 449, 455, 461, 473, 475, 479, 488, 494, 497, 499.
Hero 323, 325.
Hesiodus 170, 226.
Hesiona 488, 499, 500.
Hesperethusa 100.
Hesperides 100.
Hioma 110.
Hippocatia 13.

Hippocrene 194, 315.
Hippodamia 90, 92, 275, 299.
Hippolytus 285, 318.
Hippomenes 325, 357.
Hippotes 6.
Homerus 107, 132, 154, 163, 170, 172, 196, 203, 204, 206, 214, 237, 284, 288, 305, 306, 314, 331, 355, 390, 455, 457, 487, 488.
Homoloidae 356, 395.
Horae 163.
Horatius 6, 7, 17, 21, 23, 24, 39, 40, 41, 57, 70, 85, 97, 112, 142, 146, 154, 162, 170, 178, 180, 205, 210, 231, 242, 245, 255, 261, 276, 291, 307, 310, 311, 312, 314, 335, 336, 348, 357, 361, 367, 373, 387, 397, 398, 401, 426, 428, 429, 465.
Hyacinthus 168, 205, 366.
Hydra 43, 46, 109, 202.
Hylas 286, 499.
Hyllus 400, 479.
Hymenaeus 156, 157.
ὑπαλλαγή 17, 80, 112, 120, 330, 373.
hyperbaton 60, 81, 87, 89, 217, 306.
hyperbole 16, 26, 64, 319.
ὑπερβολικῶς 203.
Hyperborei 282.
Hyperion 140, 157.
Hypermestra 6, 38, 96, 313.
hyphen 282.
Hypsipyle 249, 259, 274, 283.
Hypsistae 395.
Hyrcania 273.

Ianuarius mensis 140.
Iapetus 12.
Iasius 119.
Iason 101, 174, 250, 252, 259, 279, 283, 288, 489, 490.
Iasus 59, 216.
Icadius 198.
Icarus 243, 247, 467.
Ida 60, 196.
Idaeus mons 213.
ἱκετηρία 479.
Iliacon 314.
Iliacum bellum 256.
Iliados 487.
Ilias latina 305.
Ilium 488, 502.
Illyricum 157.
impeto 401.
Inachus 37, 45, 198, 238, 251.
incongrue 269.
Indi 351, 374.
India 167, 219, 273, 301, 370.
Indicus 370.
inferi 79, 227, 380, 381, 382, 394.
inflexio 77.
infrendere 418.
Ino 2, 3, 109, 110, 155, 193, 198, 236, 367, 442, 489.
inquisitrix 492.
instita 373.
interrasae 373.
intuitu 381.
Io 32, 77, 235, 351.
Iobates 237.
Iocasta 99, 102, 155.
Iola 461.
Iolcus 279.
Ionium mare 135, 194, 299, 342.
Iouis 112(?), 499.
Iris 36, 496.
ironia 66, 348, 435.
Isis 32, 168, 311.
Ismarius 285.
Ismarus 285, 304, 374.
Ismene 157.
Ismeneta 6.
Isthmia 169, 324.
Isthmicum certamen 193.
Isthmicus agon 347.
Isthmos 16, 40, 92, 109, 169, 194, 299, 342.

Italia 95, 179.
Ithacesius 502.
Itone 134.
Itonia 361.
Itonus 135, 361.
Itys 266.
iubere 449.
Iulius Caesar 17.
Iuno 2, 3, 30, 31, 32, 33, 59, 60, 86, 102, 107, 166, 185, 229, 230, 232, 235, 237, 238, 245, 275, 285, 290, 313, 349, 367, 382, 455, 473, 478, 489, 494.
Iuppiter 60, 95, 102, 116, 126, 127, 134, 139, 140, 151, 155, 157, 167, 168, 169, 172, 173, 174, 177, 185, 196, 200, 208, 209, 213, 221, 225, 226, 229, 230, 231, 232, 235, 238, 245, 250, 251, 253, 276, 284, 285, 290, 299, 312, 318, 320, 328, 349, 351, 352, 353, 356, 358, 359, 360, 366, 367, 376, 382, 383, 389, 394, 404, 417, 418, 429, 444, 457, 459, 460, 473, 475, 487, 488, 490, 491, 494, 495, 497, 499, 501.
Iustitia 108.
Iuuenalis 47, 51, 52, 62, 72, 103, 138, 160, 167, 243, 284, 318, 493, 502.
Ixion 118, 232, 275, 382.

Καπνομαντεία 447.
καπνομάντεις 220.
Κρόνιος 499.

Labdacus 157, 320, 424, 427.
Labyrinthus 482, 495.
Lacedaemones 192.
Lacedaemonii 192.
Lacones 207, 208.
Laconi(c)a 205, 206, 377, 398, 444, 494.
Ladon 213.
Laertes 501.
Laius 157, 320, 363.
Lampia 213.
Laomedon 297, 488, 490, 499.
Lapithae 125, 275, 323, 353, 497.
lares familiares 253.
Laris(s)a 45, 98, 189.
Lasthenes 480.
Latona 72, 231, 254, 290, 364, 457, 495, 496.
Leander 323, 325.
Learchus 3, 28, 149, 155, 234, 236, 367.
Lechaeum 16, 109, 347.
Leda 208, 350, 418, 444, 494.
Ledaeus 208.
Lemniades 249, 258, 259, 260, 266.
Lemnus 155, 250, 252, 258, 259, 260, 261, 263, 266, 280.
Leo 75.
Leontiades 235.
Lerna 46, 109, 242, 291.
Lernaeus fons 116.
Leucas 254.
Leucothea 3, 149, 299, 310, 324, 367.
libatio 308.
Liber 84, 85, 101, 126, 167, 168, 218, 219, 226, 243, 244, 245, 247, 252, 259, 264, 270, 271, 276, 296, 301, 349, 350, 351, 374, 398, 418, 422, 489, 499.
Libitina 229.
Libra 168, 169.
Libya 135, 157, 167, 168, 250.
Licornis 43.
limbus 317, 498.
Linus 302.
litare 447, 448.
Lucanus 4, 5, 8, 16, 17, 18, 19, 20, 26, 31, 42, 46, 48, 54, 64, 79, 80, 103, 104, 105, 112, 118, 122, 128, 130, 132, 135, 147, 150, 152, 154, 165, 173,

174, 176, 179, 182, 183, 184, 186, 187, 190, 194, 196, 201, 204, 208, 214, 218, 220, 221, 224, 227, 248, 251, 254, 257, 260, 266, 270, 272, 274, 281, 283, 293, 294, 302, 305, 314, 323, 324, 328, 333, 338, 341, 342, 357, 360, 361, 362, 365, 371, 380, 385, 388, 389, 390, 393, 394, 395, 396, 398, 404, 405, 407, 412, 413, 414, 417, 420, 424, 427, 432, 434, 438, 445, 474, 490.
Lucifer 88, 105, 289, 310, 415, 416.
Lucilius 500.
Lucretius 26, 144, 158, 183, 317, 371.
lucus 502.
Luna 74, 140, 142, 228, 417, 440, 475, 496.
Lycaeus 42, 44, 94, 346.
Lycaon 185, 213, 341, 366, 397, 459.
Lycia 70, 164, 255, 389.
Lycurgus 249, 251, 259, 282, 350, 351.
Lycus 172, 235, 244, 352.
Lydi 204.
Lynceus 6, 38, 96, 313.
Lysidice 299.

Macedones 239, 244, 357.
Macedonia 127, 135, 444.
Maenalus 43, 213, 326, 346.
Maeonia 233.
Maia 226.
Malea 11, 80, 206, 342.
Maleoticus Apollo 206.
Maleus 206, 318, 342.
manes 384.
Manto 174, 232.
Marathon 284, 467, 474.
Marathonius 285.
marathros 196.
Mareoticus 32.
margaritae 302.
Mars 52, 69, 72, 90, 99, 101, 102, 125, 126, 127, 134, 135, 152, 155, 164, 198, 262, 269, 280, 288, 345, 353, 374, 423, 489, 490, 494.
Marsyas 72, 131, 204.
Martialis 164.
Martianus 32.
Massylia 386.
μαστίγωσις 15.
Mater deorum 213, 434, 435, 474, 499.
Mater Matuta 3, 367.
mathematici 176, 220.
mathesis 176.
Matronae 489.
Maurus 132, 278, 434.
Medea 227, 232, 283, 287, 288, 489, 490.
Medi 392.
medietas 483.
Medusa 194, 315.
Megaera 54, 235.
Megale 136.
Megara 39, 109, 455.
Megarenses 495.
Melampus 95, 166.
Melas 358.
Meleager 6, 52, 119, 135, 196, 210, 216, 400, 404.
Meleagrus 51, 118.
Melicertes 110, 169, 193, 234, 347, 367.
Melicertia 169.
Melope 161.
membratim 462.
Memnon 133.
Memphis 168, 250.
Menalippus 48, 87.
Mendesiacon 396.
Menelaus 489, 500.
Mercurius 30, 83, 154, 207, 208, 215, 225, 226, 233, 335, 356, 418, 429, 488, 496.
Mercurii quattuor 226.

μεσότης 153.
metaphora 123, 265, 387, 456.
metathesis 118.
μετεμψύχωσις 170, 497.
Metrodorus Periegeticus 168.
μετωνυμικῶς 19.
μετωνυμία 57.
Mimallones 244.
Minerua 97, 98, 132, 134, 135, 136, 155, 172, 351, 358, 361, 463, 464, 481, 482.
Minos 230, 231, 284, 285, 352, 423, 494, 495.
Minotaurus 482, 495.
Mintanor 183.
Minyas 279.
Minyae 279.
Misericordia 478, 479, 480.
Mithra 73, 74.
mitra 428.
Mnestheus 322.
Molorchus 201.
monile 99, 100, 102, 155, 204, 472.
Mopsus 174, 283.
Moyses 229.
Mucius 133.
Munichia 98, 481.
Musa(e) 60, 203, 315, 372, 487.
Mycenae 32, 216.
Myconus 496.
Mygdonia 88.
Mygdonius 88.
Myrmidones 360.
Myrtilus 209, 215, 311.
Mysia 286, 499.

Napaeae 210.
Narcissus 362, 497.
Nasica 6.
Naubolus 84.
Nauplius 115, 312, 492.
nauticus sermo 159.
Naxos 374.
Neaera 150.
Nealces 405.
νεβροί 131.
Nebula 101.
Neistae 395.
Neleus 199.
Nemea 201, 248, 254, 259.
Nemeaeum certamen 298.
Nemeaeus leo 109.
Nephele 288.
Neptunus 81, 115, 116, 139, 140, 161, 163, 169, 174, 191, 194, 279, 296, 312, 313, 351, 356, 357, 389, 394, 429, 464, 481, 487, 490, 491, 496, 497.
Nereidae 415.
Nereus 286.
Neris 192.
Nesimachus 6.
Nessus 255, 461.
Nestor 191, 199, 297.
Nilus 32, 248, 396.
Niobe 28, 72, 149, 150, 236, 238, 306, 363, 364.
Nisus 39, 109, 132, 357.
Nonacria 213.
notus 257.
Nox 223.
noxa — noxia 446.
Nubes 489.
nullae 266.
numerus 263.
Nyctaea 172.
Nycteis 352.
Nycteus 172, 235, 352, 417, 497.
Nymphae 197, 210, 246, 247, 253, 286, 303, 304, 416, 498.
Nysa 363.

Oceanus 185, 496.
Oebalia 286.
Oebalus 90.
Oechalia 322.
Oecleus 180.
oeconomia 159, 248, 256, 355.
Oedipus 157, 363, 480.

Oeneus 6, 52, 78, 90, 118, 119, 135, 197, 198; *gen.* Oeneos 133.
Oenomaus 33, 90, 92, 209, 311, 320, 325.
Oenorion 139.
Oeta 461.
Ogime 150.
Ogyges 22.
Ogygia 343.
Ogygiae 395.
Ogygius 22, 126, 363.
Olenia capra 320.
Olenium 320.
Olenos 47, 123.
Olmius 358, 359.
Olympiacus 131.
Olympicum certamen 5, 209, 346.
Olymp(i)us 83, 282.
Olympus 154.
Olynthus 480.
Omphale 400, 449.
Onchestus 357.
Opheltes 249.
Ophiuchus 70.
Ops 253.
Oreades 210.
Orestes 53, 215, 398, 480.
Oriens 396.
Orion 140, 356, 357, 428.
Orithyia 481.
Orpheus 229, 382, 383.
Ortygia 253, 254, 496.
ὄρτυξ 496.
Osiris 32, 73.
Ossa 85.
Osthanes 73.
Otus 454.
Ouidius 28, 42, 56, 86, 118, 136, 138, 150, 164, 167, 196, 212, 213, 219, 220, 243, 247, 277, 279, 281, 291, 299, 303, 318, 323, 340, 349, 383, 384, 479, 501.
Oxeus 235; Oxeam 455.
oxymoron 7.

Pacuuius 488.
Padus 27.
paean 201, 390, 391.
pagani 13.
Pagasus 490, 493.
Palaemon 3, 109, 110, 149, 155, 193, 299, 310, 324, 367, 414, 417.
Palaestra 83.
palaestra 335.
Palamedes 115, 312, 491.
Palici 473.
Palladium 136.
Pallene 493.
Pamisus 203.
Pan 94, 169; Panes 247, 304, 305.
Pandion 134, 265, 403.
Paphie 135.
parabola 319.
Parcae 380, 412, 428, 487.
parenthesis 54, 377, 425.
Paris 488, 493, 500, 501.
Parnasus 8, 15, 145, 167, 190, 363, 395.
Parthaon 118, 135.
Parthenii agri 214.
Parthenopaeus 90, 216, 357.
Parthi 392.
Pasiphae 285, 494, 495.
Pasithea 102.
Patara 70.
πάθος 146, 218, 219, 318.
Patroclus 53, 493.
Patron 388.
πατρωνυμικόν 59, 94, 294, 321, 444.
pauo 170.
Pegasus 194, 237, 315.
Pelargus 356.
Peleus 87, 282, 286, 359, 363, 462, 491, 497.
Pelias 174, 278, 288.

Pelios 174, 278, 279, 317.
Pelopa 498.
Pelopia 70, 150, 215.
Peloponnensis 339.
Peloponnesus 91, 94, 342.
Pelops 28, 191, 194, 214, 215, 299, 306, 311, 325, 342, 346, 353, 459.
Pelorus 157.
Pelusion 396.
Penanoria 356.
Penelope 236.
Peneus 60, 200, 213.
pentadactyli 333.
Penthesilea 269.
Pentheus 2, 21, 28, 38, 85, 125, 126, 350, 353.
peplum 433.
perdere 449.
Periera 86.
periphrasis 454.
Peristera 207.
Permessus 358.
Persae 73, 74, 228, 284, 316, 481.
Perses 481.
Perse(u)s 316, 317.
Perseus 12, 27, 31, 59, 73, 95, 116, 165, 167, 181, 198, 226, 294, 312, 313, 323, 455, 494.
Persius 97, 191, 194, 244, 305.
pertica 334.
petasus 35.
Petronius Arbiter 183.
Phaedimus 126, 150.
Phaedra 495.
Phaethon 27, 314, 477.
phantasia 222.
Pharos 257.
Phasis 287.
Phatmeticon 396.
φέρτρον 301.
Phigalia 191.
Philesia 389.
Philippus 480.
Philomela 266, 325, 403.
philosophia uera 231.
Philyra 498.
Phineus 392.
φλέγειν 316.
Phlegra 127.
Phlegyas 72, 232.
Phocis 84, 363.
Phocus 87, 363, 462.
Phoebe 40.
Phoebus 40.
Phoenice 501.
Pholus 496, 497.
Phoroneus 30, 59, 238, 478.
Phrixus 101, 278, 288, 323, 488, 489.
Phryges 73, 211, 474.
Phrygius (modus) 305.
Phthia 150.
physici 455.
pictura 281; p. uetus 228.
Pindarus 85.
Pindus 190.
Piraea 481.
Piraeus 481.
Pirithous 13, 53, 118, 125, 275, 382, 385, 408.
Pisa(e) 33, 49, 169, 208, 209, 328.
planetae quinque 142.
Plato 228, 316, 380.
Platonica secta 316.
Platonicus 170, 497.
Plautus 93, 200, 201, 301, 334.
Pleuron 47, 135, 196, 400.
Plexippus 119, 196.
Plisthenes 489.
Plotis 116.
Pluto 280, 382, 384, 389, 394.
Poenae 261.
Pollux 160, 161, 205, 286, 332, 366, 381, 444, 494.
Polydectes 12.
Polydorus 157.
Polynices 157, 320.
polysemus 13, 128.
polysyndeta 337.

Polyxena 493.
Pompeius 17.
Pomponius 454.
pontifices 31.
Pontus 160, 438.
Porsenna 133.
Portheus 68.
πορθμός 16.
Portunus 3, 110, 367.
Potamides 210.
praesules 392.
Priamus 297, 355, 487, 488, 491, 499, 500.
Procne 260, 265, 266, 403.
Proetides 95, 165, 166, 395.
Proetus 95, 165, 166, 172, 237.
Propontis 324.
prosecta 293.
Proserpina 53, 110, 173, 223, 226, 229, 270, 280, 380, 382, 383, 385, 472, 496.
Prosymna 46, 191.
Protesilaus 256.
Proteus 253, 361, 493.
Psamathe 61, 302.
Pseudo-Aethiopae 169.
Pylades 53, 480.
Pylene 196.
Pylos 203.
Pyrrha 177, 226.
Pythagoras 170, 228, 229, 263, 305, 337, 394.
Pythicus agon 299, 346, 347.
Python 57, 61, 205, 290, 299, 391, 496.

Quanti 161.

Rhadamanthus 231, 352.
Rhea 498.
Rhodope 273.
Rhodus 23.
Rhoeteum 489.
rimari 376.
Riphaeus 49.
ritus sepulturae 471.
Roma 173.
Romana historia 133.
Romani 73, 160, 356.
Romanus mos 116, 163.
ῥόπαλον 214.
rotunditas 394.

Sabaeus 32.
sacrificia 223.
Sagittarius 168.
Salamina 282.
Salamis 500.
Sallustius 48, 87, 104, 126, 138, 139, 144, 146, 179, 190, 200, 205, 258, 270, 282, 307, 308, 323, 360, 445, 446.
Samos 32.
Sarpedon 231.
Saturnus 112, 177, 253, 381, 498, 499.
Satyrus 115, 417.
Sarmatae (Sauromatae) 160.
Schoeneus 325.
Sciron 39.
Scylla 39, 357.
Scyphos 191.
Scyrades petrae 193.
Scyros 357.
Scythae 114.
Scythia 34, 49, 219, 227, 244, 287, 398.
Scythicum bellum 346.
Sebennyticon 396.
sedere 413.
Sedulius 393.
Semele 2, 84, 99, 102, 155, 219, 244, 245, 276, 349, 352, 417, 418.
Seneca 230.
sequester 370.
Sergestus 322, 324.
Sestos 324.
Sicilia 33, 179, 208, 280.
Siciliense fretum 361.
Siculi 5.
Sicyon(ia) 91.

Sicyonii 358.
sidera 35, 157.
Sidon 23.
Siluanus 410.
Simithu 338.
sinister 387.
Sipylos 150; Sipylon 306.
Sirius 65, 252.
Sisypheus portus 109.
Sisyphus 109, 231, 501.
smaragdi 285.
Smicrus 388.
Sol 74, 140, 142, 155, 163, 164, 193, 216, 228, 233, 247, 261, 314, 345, 490, 494.
somnium 267, 268.
Sophocles 306.
Sparta 32, 286, 488.
Spartani 286.
Sperchius 497.
Sphinx 9, 121, 122, 195, 356.
Sthenoboea 237.
stomachus 18.
strabas 471.
Strymon 273.
στυγερόν 501.
Stygia Iuno 229.
Stygiae aquae 99.
Stymphalides 214.
Styx 213, 493, 497, 501.
sulphur 11.
Symplegades 280.
synaeresis 105.
συγχώρησις 349.
συνεκδοχή 433.
σύρειν 69.
Syrius (Scyrius) 403.
Syrtes 389.

Tabula 491.
Taenarus 11, 81.
Tagetes 228.
Talaus 47, 258.
Tanagre 426.
Taniticon 396.
Tantalis 150.
Tantalus 28, 29, 70, 72, 116, 150, 214, 231, 236, 238, 346, 382, 459.
tanti 128, 138.
τάπης 58.
tapete (tapetum) 57.
tapinosis 11.
ταραχή 493.
Tarsus 166.
ταρταρίζειν 493.
Tartarus 127, 225, 454.
Taurica 398.
Tauropolitae 363.
Taurus 495.
taxus 380, 459.
Telamon 282, 363, 462, 488, 499.
Telchines 99.
Telegonus 233.
Telephus 214.
templum 502.
Terentianus 168.
Terentius 30, 46, 55, 61, 67, 79, 104, 113, 127, 148, 158, 183, 280, 296, 312, 379, 460, 468, 474, 478.
Tereus 134, 265, 266.
Terra 72, 112, 127, 191, 223, 338, 356, 473.
tessera 355, 432.
Tethys 185, *cf.* Thetis.
Teucer 499.
Teumesius leo 54.
Teumeson 128.
Teumesus 55, 110, 263.
Thamyras 203.
Thaumantia 496.
Thaumas 496.
theatrum 330.
Thebani 455.
Themis 177, 498.
Theogonia 226.
Therapne 377.
Theriades 192.
Thersites 22.
Theseus 39, 53, 82, 165, 195,

260, 284, 285, 354, 374, 382, 408, 474, 482, 495.
thesis philosophica 317.
Thespius 362.
Thessalia 51, 60, 98, 125, 127, 174, 180, 191, 200, 278, 490, 493, 496, 502.
Thessalus 168, 239, 279.
Thetis 51; 286, 416, 487, 490, 491, 493, 497, 501.
Thiodamas 286.
Thoas 48, 249, 252, 259, 274.
tholus 136.
thorax 203.
Thraces 85, 243, 258, 285.
Thracia 126, 127, 152, 239, 249, 258, 259, 260, 265, 266, 304, 491, 497.
Thracius 126.
Thrax 382.
Thucydides 211.
Thyestes 33, 38, 70, 214, 215, 216, 230, 460.
thyias 264.
thymbra 65, 71.
Thymbraeus 65.
Thyone 276.
Thyre 192.
tiara 393.
tibia — tuba 305.
Tibullus 295.
Tiphys 283.
Tiresias 86, 232, 233, 350; Tiresiae liber 225.
Tiryntha 202.
Tirynthius 200.
Tisiphone 54, 395.
Titan 40, 73, 141; Titanes 77, 381.
Titanis 40.
Titanus 253.
Tithon(us) 88, 297.
titio 119, 196.
Tityon 231, 457; Tityos 72.
topographia 80, 121.
topothesia 80.
toti 10.
Toxeus 34.
trames 307.
tragico(co)moedia 200.
triannus 168.
trieterica 131, 346.
Trinacria 213.
trina regula 263.
tripos 57.
Triptolemus 110, 244, 481.
Tritogenia 135.
Tritone 135.
Troas 65.
Troezene 195.
Troia 255, 297, 322, 361, 487, 490, 492, 499, 502.
Troiani 488, 493, 500.
Troianum bellum 170, 199, 499.
Troilus 60.
Trophonius 363.
Turnus 304, 371.
Tusci 206.
Tydeus 34, 47, 52, 157, 198, 404, 501.
tympanum 84.
Tymphrestion 201.
Tyndareus 494.
Typhoeus 280.
Typhon 127.
Tyrrheni 319.

Varro 22, 309, 388.
Velius Longus 497.
Venilia 304.
Venus 99, 102, 155, 207, 229, 258, 259, 260, 261, 262, 270, 277, 280, 345, 357, 394, 398.
Verticordia 262.
Vespasianus 3.
Vesper 310.
uespera 275.
Vesta 223, 393.
ueteri 43.
Vetustas 190.
uices 476.

uictimatores 501.
Vitellius 4.
Vlixes 233, 331, 491, 493, 501.
Vrania 377, 401.
Vrsa 70.
Vulcanus 99, 155, 260, 262, 280, 345, 493, 494.

Xanthus 163, 255, 314.
Xenarchus 150.
Xerxes 481.

Zephyrus 77, 205, 362.
Zethus 151, 235, 352, 417, 427, 487, 488.
Zetus (= Zetes) 285, 481.
zeugma 134, 371.
Zoamachon 168.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

pag. 40 *lin.* 7 *scribe* Aegaeum.
„ 109 „ 8 „ Nemeaeum.
„ 151 „ 8 „ Zethus.
„ 161 „ 18 *sq.* ipse inscius, locus *distingui iubet Vollmer.*
„ 166 „ 16 addit *pro* dedit *prop. Vollmer.*
„ 170 „ 12 *cf. Aen. V 360.*
„ 249 „ 21 *sq. scribe* placassent *et* condiderunt.

Stanford University Libraries
3 6105 005 581 371

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
CECIL H. GREEN LIBRARY
STANFORD, CALIFORNIA 94305-6004
(415) 723-1493

All books may be recalled after 7 days

DATE DUE

DOC FEB 8 1995

FEB 14 1995